Scoliile la «Scară» şi la textul pe care I-am tradus Cu scoliile la «Scara» s-a ocupat la noi I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului29 b. Datorită scurtimii lapidare a unor sentințe ale «Scării» şi bogăției lor de înțelesuri, sau indicării prin simple aluzii a unor ente biblice, sau folosirii unor simboale cunoscute numai cititorilor din apropierea autorului, s-a ivit foarte de timpuriu trebuința explicării lor prin scolii, lucru care s-a făcut şi cu alte scrieri ale sfinților părinți. încă Ioan, egumenul de Raith, ca e a cerut lui Ioan Sinaitul să alcătuiască această scriere, a simțit trebuința să scrie un coentariu la ea, probabil folosindu-se şi de convorbirile cu autorul «Scării» 30. Cîteva sute de ani mai tîrziu, Mitropolitul Ilie al Cretei, trăitor în jumătatea a doua a sec. XI şi la începutul sec. XII, cunoscut prin comentariile sale la cuvîntările sfîntului Gri-gorie de Nazianz şi prin alte scrieri, a scris o întinsă operă 29 b. Nicolae Corneanu, Contribuția Scoliaştilor la Înțelegerea «Scării» Sfintului Ioan Climax, în Rev. «Mitropolia Moldovei Sucevei», nr. 8—9, august—sept. 1957, p. 602— 606. 30. Publicat pînâ acum numai in latineşte P.G. 88, 1211—1248. INTRODUCERE_____29 cuprinzînd comentarii la «Scară» sl. Ea a rămas pînă azi aproape în întregime inedită. Numai unele extrase ea sînt date ca scolii la sfîrşitul diferitelor «Cuvinte» ale «Scării». Opera aceasta se cupre în întregime în ms. Pluteus IX, cod. XI din Florența (sec. XII), în cod. Marcian 128—130 din Veneția (sec. XIV), în cod. 868, fond grec, din Biblioteca Națională din Paris şi în cod. Coisl. 87—89 din aceeaşi bibliotecă. Cele mai multe scolii la «Scara» aparțin însă unor anon. Mai toți copiştii şi traducătorii «Scării» au adaus scoliile lor. Adeseori aceste scolii au constat din extrase din diferiți părinți bisericeşti ca : sfîntul Diadoch al Foticeii, Isaia Pustnicul, Evagrie, sfîntul Ioan Gură de Aur, sfîntul Vasile cel Mare şi sfinții : Maxim Mărturisitorul, Isaac Şirul, Marcu Ascetul, Gri-gorie Teologul, Grigorie de Nyssa, etc. O minuțioasă cercetare a scoliilor, care nu se prezintă ca extrase din părinții amintiți, a întreprins bizantinologul Erik Petersen32. El a indicat sursa cîtorva zeci din aceste scolii3S. în ediția prezentă a «Scării» într-o traducere proprie, n-am folosit nici tată mulțimea de scolii pe care le are în plus ediția lui Veniamin Costache față de cea din P. G., nici toate scoliile din P. G. Am omis acele scolii din P. G. care nu reprezintă lămuriri directe ale expresiilor din text la care se referă şi multe din şirul de scolii care repetă în ediția lui Veniamin Costache aceleaşi lămuriri din mai mulți sfinți părinți aceleaşi expresii din text. Din lipsa de timp n-am căutat să identificăm totdeauna scoliile date sub numele unor părinți, locurile de unde sînt luate. Multe din ele se află în scrierile publicate în volumele anterioare ale Filocaliei prezente şi cititorii le pot afla cu uşurință.

în schimbul scoliilor omise din cele două izvoare amintite^ am adăugat unele din scoli
ile deosebite din ed. greacă din 1970, sau din cele cu forma puțin deosebită pe care o
au în aceea 1017.Cu Mitropolitul Ilie Cretanul s-au ocupat: A. d'Andilly, Echelle
sainte ou Lcs degres pour monlet au ciel, par S. Jean Climaque, Paris, 1867 j A
lbertus Jahnius, Eliae Metropolitae Cretae Commentarii in S. Giegorii Nazianzeni
Orationes X/X, ed. P.G. 36, 745—755 şi S. Salaville, art. Elie de Crete, în : Diction
aire de Theologie Catholique, t. IV, 2 (Paris, 1924), col. 2331—2333. 1018.Erik Pe
tersen, Zu griechischen Asketikern (III): Scholien zu Johannes Climax, în rev. Byz
antinisch-Neugriechische Jahrbiicher hrsgb. von Nicos A. Bees, IX Bând, 1—2 (Doppel)
Heft 1932, Athen, p. 45—51. 1019.I. P. S. Nicolae Corneanu, art. cit., p. 694. 31
._____30_____ : scoliile din P. G. In plus am adăuga
t multe explicări proprii, fie în continuarea scoliilor luate din P. G., din Veniami
n Cos-tache şi ed. gr. 1970, fie în mod independent de acelea, la alte expresii din
text. Sînt comentarii prin care am încercat să facem gîndirea «Scării» accesibilă modului de
ere şi de vorbire al credincioşilor de azi. Scoliile luate din P. G. le-am introdus şi
terminat prin semnele citațiunii. Pe cele din Veniamin Costache şi ed. 1970, la fel
, plus indicarea unuia sau altuia din aceste izvoare. Explicările noastre nu sînt înca
drate în semnele citațiunii. INAINTE-PRIVIRE A SFINTEI «SCĂRI» Bine a socotit cel ce ne-a în
fățişat nouă urcuşul deopotrivă cu vîrsta cea după trup a lui Hristos. Căci ne-a alcătuit o s
săvîrşirii închipuind cei treizeci de ani ai Lui. Pentru că, ajungînd şi noi la această vîrst
nă a desăvîrşirii, nş vom afla ca cei ce am împlinit cu adevărat toată legea şi nu vom mai că
r cel ce n-a ajuns este încă prunc şi nu.se va afla primit de întreaga mărturie a inimii.
Dar noi am socotit că e de trebuință ca, înainte de înşirarea acestor treizeci de trepte ale
«Scării» înțelegătoare şi dumnezeieşti, să aşezăm viața prea înțeleptului ei alcătuitor. Ace
d ostenelile lui, să nu citim cu neîncredere cele scrise. Apoi punînd înaintea scrierii şi
sfintele epistole ale sfîntului părinte care a poruncit-o şi a celui ce a întocmit-o, v
om începe «Cuvintele» din ea. Viața pe scurt a celui cu adevărat întru sfinți, Ava Ioan, egum
nul sfintului Munte Sinai, numit Scolasticul, scrisă de monahul Danill din Raith "
Nu pot spune în deplină cunoştință şi în chip sigur caje este cetatea care 1-a odrăslit şi c
t pe dumnezeiescul bărbat înainte de petrecerea lui închinată luptei şi nevoinței. Dar pe ce
a care îl găzduieşte acum şi-1 hrăneşte cu ambrosie, ne-a făcut-o cunoscută marele apostol Pa
. Căci viețuieşte 34. Traducem această «Viată» după ed. gr. din 1970, din care unele fraze

stnt puțin deosebite de cele din P.G. Ediția din 1970 e după un manuscris din Mînăstirea D
ionisiu din Athos. tn schimb ea are scolii, cum nu are textul din P.G. Trad. rom
. Veniamin Costache are şi ea scolii. Apoi numai cea din P.G. şi cea a lui Veniamin
Costache spun că e scrisă de Danill. 32_____ şi
el negreşit în acel Ierusalim ceresc, în care se află Biserica celor întîi născuți {Evr. 12,
), «a căror petrecere este în ceruri» (Fii. 3, 20). Acolo săturîndu-se S5 cu o simțire nemate
ială de cele de care nimeni nu se poate sătura şi privind frumusețile nevăzute, primeşte răsp
e vrednice ale sudorilor. Şi primind acolo ca moştenire darul neostenelii pentru ost
eneli, petrece cu cei de acolo, «al căror picior este de acum întru dreptate» (Ps. 25, 1
2). Dar cum a dobîndit această fericire pururea pomenitul, o voiu spune acum. Acesta
, aflîndu-se în al şasesprezecelea an cu vîrsta trupului s-a adus pe sine jertfă bine plăcută
primită lui Hristos în Muntele Sinai. Şi luînd jugul călugăriei e.îndrumat şi călăuzit prin
rea în acest loc văzut, spre nevăzutul Dumnezeu. Şi a îmbrățişat înstrăinarea ca pe o ocrotit
tinerelor înțelegătoarese. Iar prin ea, lepădînd toată îndrăzneala necuviincioasă, şi însiişi
ia cuviincioasă, a alungat de la intrare, de la sine, pe dracul care sădeşte părerea de
sine şi credința în sine. Şi plecîndu-şi grumazul şi încre-dințîndu-se în Domnul părintelui c
mit ca unui prea bun cîrmaci, a- străbătut fără primejdie furtuna scurtă şi grea a vieții. As
l a murit cu desăvîrşire lumii şi voilor sale şi a avut sufletul ca necuvîntător şi lipsit de
ință şi cu totul izbăvit de însuşirea naturalăS7, deşi cîştigase înțelepciunea cea de toate f
afară, înainte de această simplitate cea cerească38. Astfel petrecînd nouăsprezece ani şi îm
obindu-se cu roadele fericitei supuneri, după ce sfîntul bătrîn care 1-a îndrumat a trecut
din viața aceasta, iese şi el la stadionul liniştirii, avînd în mîini ca nişte arme puternic
dumnezeieştile 1020.Traducerea lui V. Costache : «Saturarea celor nematerialnicl e
o simțire duhovnicească, care are puterea cea văzătoare, precum lumina ochilor trupeşti, a
celor ce au în ele lumina sensibilă. Vederea este cunoş tința înțelegătoare». (Multe din sco
le la «Viață» le dăm din traducerea V. Costache). 1021.«Tinerele înțelegătoare sînt stările s
e care străinătatea le ştie păzi închise în casa sa ca pe nişte fiice ale sale, ascunse şi ni
i cunoscute. Bine a numit deci străinătatea ocrotitoare, ca pe una ce e păzitoare a vi
rtuților». 1022.«însuşire naturală numeşte lucrarea sufletului, sau a voi aceasta şi aceea».
de mirare, zice, cum, părtaş fiind acesta de înțelepciunea din afară, se supune unui învățăt
mplu şi neînvățat». 35._____ÎNTRODUCERE 33 rugăciun
ale aceluia, spre surparea întăriturilor satanice. Lu-îndu-şi locul luptei sale cam la
cinci mile de Mînăstire (numele lui era Thola) a petrecut acolo patruzeci de ani fără pr
egetare, arzînd de un foc fierbinte şi de dragoste față de Dumnezeu. Dar cine ar putea să
facă cunoscute şt să laude prin cuvinte ostenelile purtate de el acolo ? Cum s-ar

putea face arătate acestea, odată ce toată osteneala lui se sădea în chip nevăzut şi fără mar
? Dar s-auzim, cu toate acestea, petrecerea prea cuviosului din cîteva semne şi mici
arătări. Mînca din toate cîte sînt îngăduite de făgăduința călugărească, dar foarte puțin, c
aceasta în chip prea înțelept îngîmiarea şi cornul închipuirii de sine. Prin puținătate înfrî
ra în tot felul pe stăpînul pîntece cel atît de furios, strigîndu-i : taci, taci! Iar prin îm
tăşirea din toate, robea pe tirana slavă deşartă M. Pe lîngă aceea, stingea, prin singurătate
rin neînsoțirea cu alte persoane, văpaia cuptorului acesta, încît a prefăcut pînă la sfîrşit
i în cenuşă şi a potolit-o cu totul. Iar de închinarea la idoli fugea bărbătescul cuvios cu b
, prin mila lui Dumnezeu şi prin puținătatea celor trebuincioase 40. Iar moartea de fi
ecare ceas a sufletului şi moleşirea, o înlătura împungînd-o prin boldul morții41. Şi legătur
stării o deznoda prin omorî-rea împătimiră, sau poate prin simțirea celor nemateriale 42. îna
nte de aceasta omorîse tirania mîniei prin sulița ascultării. 1024.«A mînca cineva din toate
cele puse înainte şi a bea din cele tur nate, mulțumind lui Dumnezeu, nicidecum nu e
protivnic dreptarului cu noştinței. Că toate sînt bune foarte. Iar a se depărta cu dragost
e de* cele dulci şi multe, este un lucru de dreaptă-socoteală şi cunoştință. Şi dra gostea nu
va lăsa să defăimăm pe cele dulci ce sînt de față, dacă nu vom gusta din dulceața lui Dumnez
plin întru toată simțirea». 1025.«Numeşte închinare la idoli, iubirea de arginți, sau iubirea
mîncări gustoase, din care se naşte învoirea cu patimile, sau şi visurile. Iar de aceasta
se poate păzi cineva numai cu mila lui Dumnezeu». 1026.«Moartea de fiecare ceas este
trîndăvia, care se apropie de călu găr în fiecare ceas. Pe aceasta o numeşte moartea de fiec
are ceas, şi moleşeală şi slăbănogire. Pe aceasta omorînd-o cu acul gîndului la moarte, învie
etul stîrnindu-1 spre împlinirea sîrguincioasă a poruncilor dum nezeieşti». 1027.«Impătimirea
e ceva este moarte. Şi aceasta se risipeşte dacă se înstăpîneşte o altă dragoste mai mare. Ia
rin omorîrea împătimirii, sau şi prin simțirea celor nemateriale, se dezleagă legătura întris
39._____34 Iar prin neieşirea din chilie şi
prin nerostirea cuvîntului, a omorît lipitoarea slavei deşarte, cea asemenea păianjenulu
i43. Şi încă ce ? Biruința asupra celei de a opta44 a fost curățirea cea mai deplină de mîndr
protivnică lui Dumnezeu. De la aceasta a început acest Veseliil 45 prin ascultare, z
idirea lui fiind desăvîrşită de Domnul Ierusalimului ceresc, prin venirea Sa şi prin înălțare
mereniei lui împotriva aceleia. Căci fără Acesta nu va ifi înfrînt diavolul şi toată oastea l
Unde voi pune, în împletitura de față a cununei lui, izvorul lacrimilor lui ? Căci acesta
e un lucru care nu se află la mulți. Locul de lucrare a acestora se află încă şi acum ; e o
peşteră foarte mică, aşezată la un ultim picior de munte, atît de departe de chilia lui şi a
oricărei alte chilii, cît să poată închide urechile pentru slava deşartă, dar să ajungă prin
re şi prin chemările din ea şi prin celelalte de felul acesta pînă la cer, precum se cuvin
e să fie celor ce se împung cu sulițe şi cu fierul de ars şi celor ce se

lipsesc de ochi 46. 1028.«Prin lipitoarea slavei deşarte in chipul păianjenului înțelege s
lava deşartă însăşi. Căci precum aceea suge,' fără să se sature, sîngele trupurilor, aşa şi e
utea şi cunoştința». Alta : «Păianjenul îşi în tinde mrejele sale subțiri şi prinde muştele c
cioase. Dar dacă ceva din cele mai mari cade în ele, se rup. Aşa şi slava deşartă : întinzînd
e, pe toți cei cu cugetele slabe îi biruieşte; iar pe cei tari cu cu getul şi sănătoşi la min
e, nu poate să-i. biruiască, ci mai vîrtos aceia o rup pe ea şi zboară la cer». 1029.«Prin a
pta înțelege mîndria. Căci a fost aşezată ca a opta patimă de către părinți, între cele opt g
patimi. Iar biruința cea mai din vîrf a mîndriei a socotit curăția sau nepătimirea, care se î
făptuieşte prin ascultare şi prin sălăşluirea Sfîntului Duh. Înainte de ea a pus : înstrăi na
oi înfrînarea, pe urmă reținerea de la lăcomia pîntecelui, de la trîndăvie, de la ținerea min
răului, de la nepătimire şi de la slava deşartă». 1030.«Precum Veseliil, făcînd cortul prin r
a sălăşluit întru d:nsul pe Dumnezeu, ca să dea răspunsuri, aşa şi acesta împodobindu-şi suf
său şi făcîndu-şi trupul luminos, s-a arătat pe sine locaş prea frumos al Sfîntului Duh». Cun
că Dumnezeu S-a sălăşluit în noi, cînd auzim răspunsul Lui la rugăciunea noastră, sau apelul
a răspunsul nostru prin viața plăcută Lui, în conştiința noastră. 1031.Ca un aspru nevoitor s
într-o peşteră întunecată, ca să nu poată vedea nici o frumusețe şi ca strigătele de durere
rma împun săturilor sale, să nu fie auzite de nimeni, ca să-i aducă slavă deşartă, ci numai d
umnezeu din cer. 43. INTRODUCERE ^ 35 De somn se împărtăşea numai atîta cît să nu se vatăme f
a minții prin priveghere. Iar înainte de culcare se ruga mult şi alcătuia scrieri. Numai
aceasta îi era frîu al trîndăviei. încolo tot drumul lui era rugăciunea neîncetată şi dragos
eînchipuită de Dumnezeu. Pe Acesta şi-L închipuia noaptea şi ziua în oglinda curată a neprihă
ii, nevrînd să se sature de aceasta niciodată, sau mai bine şi mai potrivit zicînd, neputînd
. îmboldit de rîvna acestui purtător-de-Dumnezeu părinte, un oarecare dintre cei ce trăiau
viață singuratică, cu numele Moise, îl rugă mult, folosindu-se de multele mijlociri ale păr
inților, să-i fie ucenic şi să fie povățuit de el în adevărata filozofie 47. Silit fiind de r
nțile lui, fericitul îl luă la el. Şi odată poruncindu-i sfîntul părinte să aducă dintr-un lo
itor nişte pămînt pentru cultivarea legumelor, ajungînd Moise la locul oe i s-a spus a împ
linit fără pregetare ceea ce i s-a poruncit. Dar fiind timpul amiezei depline şi văpaia
ceâ mai arzătoare înjfierbîntînd locul ca un cuptor (căci era cea din urmă dintre luni) 48,Mo
se fiind prins de moleşeală şi obosit de greutate, gîndi să se odihnească puțin. Deci aşezînd
sub o piatră foarte mare, adormi. Dar iubitorul-de-oameni Dumnezeu, nevrînd să lase pe
robii Săi să se piardă prin ceva, iar Moise fiind pe cale să se primejduiască, veni în ajut
orul lui. Şi voi spune îndată cum : Acest mare părinte al nostru Ioan, petrecînd în chilie c
a de obicei, şi ocupîndu-se

cu Dumnezeu, fu prins el însuşi de o aţipire foarte uşoară. Şi în această stare vede pe cinev
u chip cuvios trezindu-l pe el şi zicîndu-i : «Ioane, cum dormi fără grijă, iar Moise se află
primejdie ?» Deci trezindu-se acesta repede se înarma îndată cu rugăciunea pentru ucenic.
Apoi venind acela către seară, l-a întrebat de nu cumva i s-a întîmplat vreun lucru rău sau
de deznădejde. Iar acela zise : «O piatră foarte mare eira să se rostogolească pesfe mine
şi să mă zdrobească, pe cînd dormeam adînc sub ea, de nu m-aş fi sculat din acest loc cu o s
tură grăbită părîndu-mi-se că aud glasul tău. Şi îndată am văzut piatra aceea desprinzîn-du-s
Dar acela, smerit cu adevărat la cuget, nu i-a descoperit ucenicului nimic din ce
le văzute, ci 1032.Viaţa călugărească se numea filozofie, adică iubire de înţelep ciune, pent
că era o învăţătură şi o practică prin care monahul îşi con ducea făptura la desăvîrşire şi l
a fericirea veşnică. 1033.Adică luna august. 47._____
_____36 mulţumi lui Dumnezeu cu strigări ascunse şi cu silinţe şi cu dragoste. Aces
t om al lui Dumnezeu era şi un doftor al ranelor nearătate. Un călugăr oarecare, cu nume
le Isaac, apăsat cu tărie de povara dracului iubirii de trup şi neştiind ce să facă de descu
rajarea care îl cuprinsese din toate părţile, veni alergînd la acest mare bărbat şi-i făcu cu
oscut cu tînguire şi cu lacrimi războiul dinăuntru. Dumnezeiescul părinte, minunîndu-se de c
redinţa şi de smerenia aceluia, îi zise : «Să stăm, frate, amîndoi la rugăciune, şi fără îndo
ilostivul Dumnezeu nu va trece cu vederea cererea noastră». Aceasta făcîndu-se, încă neisprăv
ndu-se rugăciunea, ci cel chinuit şezînd încă cu faţa la pămînt, Dumnezeu împlini voia robulu
ca să arate pe proorocul David spunînd şi în aceasta adevărul (Ps. 144, 20). Şi şarpele trupu
ui fugi, biciuit de loviturile rugăciunii, iar bolnavul, văzîndu-se pe sine de acum sănăto
s şi neturburat, se minuna şi înălţa mulţumire lui Dumnezeu, Celui ce a slăvit pe robul Său,
unâ cu robul slăvit de El. Pururea pomenitul părinte, folosindu-se cu bogăţie de cu-vîntul h
arului către cei de faţă, şi dînd drumul din sine în chip îmbelşugat rîurilor de învăţătură,
pinşi de pizmă şi luptîndu-se să oprească folosul cel mare al ei, îl numeau vorbăreţ şi fleca
r acesta, ştiind că toate le poate în Hristos cel ce-l întăreşte pe el şi voind să înveţe nu
rin cuvînt pe cei ce veneau la el spre folosirea lor, ci cu mult mai mult prin tăcer
e şi prin înţelepciunea (filozofia) 49. A sfîntului Maxim : «Supărarea celui pizmaş cu greu o
vei potoli. Căci el socoteşte primejdie (pentru el) ceea ce pizmuieşte îri tine. Şi nu o p
oţi potoli altfel, decît ascunzînd ceea ce pizmuieşte. Dar dacă aceasta îl supără numai pe el
ar pe mulţi îi foloseşte, pe care parte o vei dis-preţui ? Trebuie să preţuieşti mai mult fol
sul celor mulţi şi deci să faci tot ce poţi, să nu te leneveşti, nici să te laşi biruit de ră
a patimii, fiindcă astfel nu patimii, ci celui ce pătimeşte ii slujeşti. Dar foloseşte-te şi
de smerita cugetare, ca în toată vremea şi locul şi lucrul să dai întîietate celui ce te vor
eşte de rău. Iar pizma ta poţi să o potoleşti, dacă te bucuri împreună cu cel pizmuit de tine
e toate de care se bucură el şi te întristezi de cele

de care se întristează el. Astfel împlinim cuvîntul apostolului: «Să ne bucurăm cu cei ce se ucură şi să plîngem cu cei ce plîng». Alta, a sfîntului Talasie : «Mintea cea pizmaşă e orbit ul, căci se întristează pe nedrept de bunătăţile aproapelui». INTRODUCERE _____'_____ _____37 din fapte, curma, potrivit cu ceea ce s-a scris, pricina celor ce cău tau pricină ; şi tăcea pentru o vreme, oprind continuarea rîului de miere al cuvîntului de învăţătură. Socotea că-i mai bine să păgubească puţin pe iubitorii celor bune, pe care poate losi şi prin tăcere, decît să aţîţe şi mai mult pe acei judecători nerecunoscători şi să-i în ate. Prin a-ceasta şi aceia, ruşinîndu-se de chipul îngăduitor şi măsurat al bărbatului şi cu ce izvor de folosinţă au astupat şi de cită pagubă s-au făcut pricinuitori tuturor, s-au pr eschimbat în rugători pe lîngă bărbat şi-i cereau împreună cu alţii cuvînt de învăţătură ca s pricina tăcerii lui cei ce căutau mîntuirea cea din cuvinte. Deci asculta îndată cel ce nu învăţase să se împotrivească şi iarăşi revenea la lucrarea de mai înainte. Astfel minunîndu- toţi împreună, ca de unul ce-i întrecea pe toţi în toate cele bune, ca de un oarecare nou Mo ise apărut, cei ce au cunoscut prin cercare acestea, l-au ridicat cu sila la condu cerea fraţilor, înălţînd aşa zicînd, făclia în sfeşnicul povăţuitor. Şi nu şi-au văzut nădejd rcă şi el pe munte şi intră în mtunerecul nestrăbătut, primind legiuirea şi vederea de Dumnez tipărită, în care urcă prin trepte înţelegătoare. Şi deschide gura cuvîntului lui Dumnezeu şi duhul, a scos cuvînt bun din vistieria cea bună a inimii. Astfel ajunge la hotarul v ieţii pămînteşti în povăţuirea israeliţilor monahi, făcînduse numai în aceasta neasemenea lui intră în chip neîndoielnic în Ierusalimul cel de sus. Căci acela, nii şti cum, n-a ajuns la cel de jos. Despre cele spuse dau mărturie toţi cei ce s-au bucurat prin el de cuvi ntele Duhului. Căci mulţi s-au mîntuit şi se mai mîntuie şi acum încă. Dar cel mai bun martor mîntuirii şi înţelepciunii acelui înţelept este noul David 50. Martor este şi bunul nostru p or Ioan51, de care rugat fiind marele bărbat, a coborît la noi cu gîndirea şi ne-a arătat nouă ca un alt văzător de Dumnezeu tablele lui scrise de Dumnezeu, care cuprind în afară învă i despre fapte, iar înăuntru cele despre vederea lui Dumnezeu. 1034.Nu se ştie cine es te acesta. Traducerea V. Costache are în frază un plus : «de care ne este cuvîntul». Poate autorul acestei «Vieţi» se gîndeşte la cel ce i-a dat datele «Vieţii». 1035.Acesta trebuie s Ioan, egumenul Raithului, care l-a rugat pe Ioan Sinaitul să scrie «Scara». 50._____ _____38 - Despre Ava Ioan, egumenul Muntelui Sinai, s au Scărarul Venind odată Ava Martirie şi Ava Ioan la marele Anastasie şi văzîndu-i acesta pe ei, a zis lui Ava Martirie : «Spune-mi Ava Martirie, de unde este tînărul acesta? Şi ci ne l-a tuns pe el ?> Iar acesta îi zise : «Este robul tău, părinte, şi eu l-am tuns pe el». Ş -i zice lui: «Vai, Ava Martirie, cine ţi-a spus că ai tuns pe Ava Muntelui

Sinai ?» Şi n-a minţit sfîntul. Căci după patruzeci de ani a ajuns egumenul nostru. Iarăşi al tă, luînd pe acelaşi Ioan, povăţuitorul lui, Ava Martirie s-a dus la marele Ioan Savaitul, care petrecea atunci în pustiul Gudda. Cînd i-a văzut pe ei bătrînul, sculîndu-se a luat apă a spălat picioarele lui Ava Ioan şi i-a sărutat mîna. Iar lui Ava Martirie nu i-a spălat picioarele. Intrebîn-du-1 ucenicul lui, Ştefan, de ce a făcut aşa, îi zise lui : «Crede, fiu le, cine este tînărul, nu ştiu. Dar ştiu că am primit pe egumenul Muntelui Sinai şi am spălat picioarele egumenului». Dar şi Ava Stratighie, în ziua în care a fost tuns Ava Ioan, avînd douăzeci de ani, a prezis despre el că va fi mare stea. S-a întîmplat ca îndată ce a ajuns el egumenul nostru, intrînd aci şase sute de străini, în vreme ce şedeau ei şi mîncau, se ved a un oarecare om tuns scurt şi îmbrăcat în chip iudaic cu un giulgiu, alergînd pretutinden i şi poruncind bucătarilor, economilor, chelarilor şi celorlalţi slujitori. După ce a plec at mulţimea, şezînd slujitorii la mîncare, căutară pe cel ce alerga pretutindeni şi poruncea, nu l-au aflat. Atunci robul lui Dumnezeu, cuviosul părintele nostru, Ioan ne zise : «lăsaţi-1, Domnul Moise n-a făcut un lucru străin, slujind în acest loc al său». Epistola Ava Ioan, egumenul Mînăstirii Raith, către Ioan, minunatul egumen al Muntelui Sinai, numit Scolasticul, iar mai pe urmă, după scrierea lui, Scărarul Prea minunatului şi întocm ai-cu-îngerii părintelui părinţilor şi învăţătorul Celui Prea înalt, păcătosul Ioan, egumenul th, bucurie. Cunoscînd noi, smeriţii, ascultarea ta fără alegere şi mai presus de toate în D omnul, împodobită cu toate virtuţile, şi mai ales trebuinţa de a face spre cîştig talantul ad vărului, dat ţie de Dumnezeu, ne folosim de această trebuinţă, avînd în minte ce sa scris : « abă pe părintele tău şi-ţi va spune INTRODUCERE ţie» (A doua lege 32, 7). De aceea, cădem, pr scrisoarea aceasta a noastră, la tine, ca la părintele de obşte al tuturor şi ca la unul mai bătrîn ca toţi în nevoinţă şi pricepere şi ca la învăţătorul cel mai bun şi rugăm coroan , să ne trimiţi nouă, celor neînvăţaţi, cele ce le-ai privit asemenea lui Moise cel de odinio ră, care a văzut pe Dumnezeu în acel mainte, ca cinstita ta scriere trimisă nouă de tine să o punem ca nişte table scrise de Dumnezeu înaintea noului Israel, adică a celor ieşiţi de curînd din Egiptul şi din marea gîndită cu mintea. Precum deci, folosindu-te, ca de un t oiag, de limba ta de-Dumnezeu-cuvîntătoare, ai făcut în mare minuni, aşa şi acum nu nesocoti rugăciunea noastră, ca să aşterni, ca un adevărat mare învăţător, fără preget şi în chip lim după o bună rînduială, datoriile vieţii călugăreşti, spre mîntuirea celor ce au ales această că vieţuire. Nu socoti linguşire ceva din cele spuse de noi, ci înţelege-o ca ceea ce e văzu t, gîndit şi spus în chip vădit de toţi. De aceea sîntem încredinţaţi în Domnul că vom primi ele cinstite şi nădăjduite de noi, scrise în table, care să călăuzească cu adevărat pe cei ce sc să le urmeze fără rătăcire şi să le fie ca o scară rezemată pe porţile cerului, care să-i ei ce voiesc, nevătămaţi şi fără păgubire, ajutîndu-i să treacă neîmpiedicaţi peste duhurile stăpî-nitorii lumeşti ai întunericului şi peste căpeteniile văzduhului. Căci dacă Iacov, păs oi fiind, a avut o astfel de vedere în chip de scară, cu cît mai mult întîi-stătătorul oilor

cuvântătoare nu ar putea arăta tuturor nu numai într-o vedere, ci şi în adevăr, un urcuş neră
spre Dumnezeu ? Epistola de răspuns. Ioan, lui Ioan, bucurie Am primit cinstita t
a scrisoare, mai bine zis îndemnul şi porunca ta mai presus de puterea noastră, dar po
trivită cu viaţa ta cuvioasă şi nepătimitoare şi cu inima ta curată şi smerită, pe care ne-ai
is-o nouă celor săraci şi lipsiţi de virtuţi. Căci era cu adevărat potrivit ţie şi sfîntului
t să ceri de la noi, cei neînvăţaţi atît în cuvînt cît şi în fapte, cuvînt de învăţătură şi s
obicei al tău să ni te dai nouă pururea pildă de smerită cugetare. Dar noi vom spune, că dacă
n-ar fi în noi maTea frică şi primejdie de a arunca de la noi jugul cuvioasei ascultări,
care e maica tuturor virtuţilor, nu am cuteza să ne apucăm fără 40_____
_____ judecată de cele mai presus de puterea noastră. Căci ar trebui,
o, minunate părinte, să cauţi să afli acestea de la cei ce le cunosc. Pentru că noi ne aflăm
încă pe treapta celor ce învaţă de la alţii. Dar deoarece purtătorii de Dumnezeu din vremea
oastră şi părtaşii adevăratei cunoştinţe stabilesc că ascultarea stă în a se supune cineva fă
celor ce poruncesc cele mai presus de putere, iată că am încercat să facem cu îndrăzneală cel
mai presus de noi înşine. Prin aceasta, nu-ţi descriem ceva folositor ţie, nici nu-ţi arătăm
ceva ce nu ştii mai mult decît noi, o dumnezeiască şi sfinţită căpetenie. Căci sînt încredinţ
e că, împreună cu mine, fiecare dintre cei cu dreaptă cugetare, că tu ţi-ai curăţit ochiul în
ii de toată ceaţa pământească şi întunecoasă şi priveşti neîmpiedicat la lumina dumnezeiască
de ea. Dar precum am spus, temîndu-mă de moartea cea din neascultare, şi împins de acea
stă temere spre ascultare, am luat în seamă, din frică şi dragoste, porunca ta, ca un ascu
ltător recunoscător şi ca un ucenic netrebnic al unui minunat zugrav. Astfel am schiţat
pirintr-o cunoştinţă săracă şi smerită şi prin rostirea glasului meu slăbănog, prin cerneală,
e umbre, cuvintele vieţii, lăsîndu-ţi ţie, o, prea minunate dascăl şi căpetenie de obşte, să
useţezi şi să le lămureşti acestea şi să împlineşti cele ce lipsesc, ca un împlinitor al legi
niceşti. Nu-ţi trimitem ţie această încercare a noastră. Ferit-a Domnul! Aceasta ar fi cea m
ai de pe urmă prostie. Căci sînt desitui în stare să întărească nu numai pe alţii, ci şi pe n
purtările şi învăţăturile dumnezeieşti. Ci obştii de Dumnezeu chemate, care învaţă împreună c
ine, o, preaputernice între dascăli. Uşurat de rugăciunile lor, ca de nişte nădejdi înţelegăt
în neştiinţa mea, întinzînd pînza condeiului şi predînd cîrma cuvîntului în mîinile Bunului
tos, împreună cu toată rugăciunea, încep acest cuvînt, adresat lor prin tine. Cer tuturor ce
lor ce se vor pleca spre acest «Cuvînt», că de va afla vreodată cineva ceva folositor în el,
să predea cu recunoştinţă rodul lui Bunului Povăţuitor, iar pentru noi să ceară de la Dumnez
să ni se dăruiască numai răsplata încercării. Să nu privească la cele spuse, că sînt cu adevă
pline de toată necunoştinţa şi simplitatea, ci la rîvna asemănătoare celei asemenea văduvei
Cel ce a primit, precum s-a spus, darul ei (Le. 12, 42). Căci nu răsplăteşte Dumnezeu d
upă mulţimea de daruri şi de osteneli, ci după

căldura intenției. SCARA DUMNEZEIESCULUI URCUŞ

Cartea de față arată în chip limpede cea mai bună cale, celor ce voiesc să-şi înscrie numele
rtea vieții. Căci citind-o pe aceasta, o vom afla călăuzind fără rătăcire pe cei ce-i urmează
du-i nevătămați de nici o poticnire. Ea ne înfățişează o scară întărită de la cele pămîn-teşt
ntelor şi ni-L arată pe Dumnezeul iubirii rezemat pe vîrful ei. Această scară socotesc că a
văzut-o şi Iacov cel ce a călcat peste patimi, cînd se odihnea după nevoința lui. Dar să înce
, rogu-vă, cu rîvnă şi cu credință acest urcuş înțelegător şi suitor la cer, al cărui început
cele pămîn-teşti, iar sfîrşit, e Dumnezeul iubirii. CARTEA DESPRE NEVOINȚE A lui Ava Ioan,
egumenul călugărilor din Muntele Sinai, pe care a trimis-o lui Ava Ioan, egumenul Mînăst
irii Raithu, de care a fost îndemnat să o scrie. Se împarte în treizeci de Cuvinte, asem
enea unor trepte ale unei scări, care urcă pe cei ce o urmează de la cele mai de jos l
a cele mai înalte, de unde cartea s-a numit şi «Scară». CUVlNTUL I Despre lepădarea de viața
eşartă şi despre retragere 52 1) Bunul şi cel mai presus de bunătate şi atotbunul Dumnezeu şi
părat al nostru (căci e bine să începem scrierea către slujitorii Lui de la Dumnezeu), a c
instit toate făpturile zidite de El cu demnitatea libertății raționale 53. De aceea, din
tre acestea, unele sînt prietene 1036.«Intîia renunțare e izbăvirea de lucruri; a doua şi a
treia este cea de patimi şi de neştiință. De lucruri se izbăveşte uşor cel ce voieşte; dar nu
nă osteneală se cere pentru izbăvirea de patimile față de ele». 1037.«Libertatea este, după d
ezeiescul Grigorie al Nyssei, voința sufletului rațional gata să se mişte încotro voieşte. P
e aceasta s-o îndu plecăm să fie gata să se mişte numai spre bine, ca să topim pururea amin
tirea răului prin gînduri bune». Alta : «Libertatea este mişcarea înțelegătoare, stăpînă pe s
fletului. De aceea animalele neraționale nu sînt libere. Căci sînt purtate de fire şi nu o
poartă. De aceea nici nu se împotrivesc poftei naturale, ci îndată ce sînt cuprinse de o
poftă, se năpustesc spre împlinirea ei. Dar omul fiind rațional, mai degrabă conduce firea
decît e purtat de ea. De 44_____

ale Lui, altele, slugi adevărate, altele netrebnice, altele cu totul înstrăinate, alte
le — deşi neputincioase — totuşi protivnice Lui. 1038.Şi prieteni ai Lui am aflat, o, sfinţi
tă căpetenie, noi cei neînvăţaţi că sînt fiinţele înţelegătoare şi ne trupeşti din jurul lui
adevărate, toţi cei ce fac şi au făcut neobosit şi fără încetare voia Lui; slugi netrebnice,
i ce socotesc că s-au învrednicit de botez dar n-au păzit cu adevărat legămintele faţă de El;
străini şi protivnici îi socotim pe cei ce sînt fie necredincioşi, fie rău-credincioşi. In sf
, vrăjmaşi sînt cei ce nu numai că au respins porunca Domnului şi au lepădat-o de la ei, ci ş
duc un războiu tare îm potriva celor ce o împlinesc pe aceasta. 1039.Dar fiecare dint
re cei mai sus pomeniţi cere un cuvînt anume şi potrivit lui, iar nouă celor neînvăţaţi nu ne
te de folos să înfăţişăm acestea cu deamănuntul în scrierea de faţă. De aceea întinzînd cu as
ricepută, nevrednica noastră mînă spre slujitorii adevăraţi ai lui Dumnezeu, care ne-au sili
t cu evlavie şi ne-au îndatorat cu credinţă la aceasta prin poruncile lor, şi primind de l
a cunoştinţa lor trestia cuvîntului şi muind-o în trista şi luminoasa smerită cugetare54, ace
a chiar cînd doreşte ceva, dacă voieşte, are putere să înfrîneze dorinţa, sau să-i dea urinar
ntru aceasta cele necuvîntătoare nu sînt nici lăudate, nici mustrate, pe cînd omul e şi lăuda
şi mustrat». Omul e fiinţa care dispune el însuşi de sine, ţinînd seama în mod liber de legi
ar ne-fiind întru totul supus unei legi, ca lucrurile şi animalele ce constituie nat
ura. Omul e într-un anumit sens mai presus de natură, făcînd-o instrument al voinţei sale şi
putînd-o umple de Duhul dumnezeiesc şi de libertatea Lui cu totul superioară, care întăreşt
e libertatea noastră. Numai cînd se face rob patimilor, omul devine simplă piesă a natur
ii, sau mai prejos de natură, deşi pe de altă parte s-a făcut astfel cu voia sa. 54. «A nu
mit smerita cugetare tristă şi luminoasă : tristă, pentru răbdarea şi suportarea supărărilor
le încearcă cei smeriţi la cuget; şi luminoasă, pentru slava şi înălţarea ce le pricinuieşte
e au dobîndit-o. Sau tristă, pentru cei leneşi, care nu voiesc nicidecum să o suporte pe
nSF1NTVL IOAN SCARARUL 45 vom atinge-o pe aceasta (trestia) de inimile lor neted
e şi albe 55 ca de nişte hîrtii, mai bine zis ca de nişte table duhovniceşti, şi vom zugrăvi
ele cuvintele sau mai bine zis semnţele dumnezeieşti, zicînd aşa : 4) Dumnezeu este al
tuturor ; este viaţa tuturor celor ce voiesc; este mîntuirea tuturor : al celor ce c
red şi al celor ce nu cred ; al celor drepţi şi nedrepţi; al celor cinstitori de Dumneze
u şi necinstitori; al celor nepătimaşi şi pătimaşi; al călugărilor şi al mirenilor; al întele
celor neînvăţaţi; al celor sănătoşi şi al celor bolnavi; al tinerilor şi vîrstnicilor 56. Căc
direa luminii, ca arătarea soarelui, ca schimbarea ceasurilor. Şi altfel nu.poate fi
. «Că la Dumnezeu nu e căutare la faţă» (Rom. 2, 11).

Necinstitor de Dumnezeu este cel părtaş de firea raţională (cuvîn-tătoare), muritoare, care fuge de bună voie de viaţă şi socoteşte pe Făcătorul său, cel pururea existent, ca neexistent tru Dumnezeu; iar luminoasă, pentru cei stăruitori şi bărbaţi cu sufletul, care rabdă toate pentru Dumnezeu şi cunosc cît e de mare folosul ei». Smerita cugetare e tristă, pentru că e însoţită de amintirea păcatelor şi de conştiinţa micimii proprii; şi luminoasă, pentru c iinţa mîngîie-toare a măreţiei lui Dumnezeu şi a milei Lui dăruitoare de viaţă. 1040.âvaTtaua ihnind (trestia sau condeiul) în inimile netede şi albe». Căci aceste inimi neavînd cute a scunse, ci primind totul cu sim plitate şi cu încredere, condeiul sau ceea ce scrie condeiul e primit de ele, nu e respins, întipărindu-se în ele. 1041.Dumnezeu este al t uturor, dar este numit aci în chip restrîns «al celor oare voiesc». De aceea, El este ac estora şi mîntuire. Căci întrucit orice om părtaş de voie liberă poate să se decidă a voi să- El ca viaţă, ei toţi au putinţa Ca să aibă pe Dumnezeu ca mîntuire şi deci ca viaţă. In gene mai cei conştienţi şi liberi II pot avea ca viaţă, pentru că numai ei pot experia prin conşti nţa lor viaţa. 1042.«Nelegiuit esite cel ce a dat făgăduinţa (mărturisirea credinţei) şi apoi păcat-o. Dar nelegiuit este şi cel ce n-a dat-o din pricina nebu niei, după cuvîntul: «Zis -a cel nebun în inima sa : nu este Dumnezeu"» (Ps. 52, 1). El cinsteşte mai mult făpturi le decît pe Dumnezeu». 55._____46 1043.Căl cător de lege este cel ce răstălmăceşte legea lui Dumnezeu cu mintea lui cea sucită şi cel ce soco teşte că crede, dar se împotriveşte în chip eretic lui Dumnezeu. 1044.Creştin este cel ce urmează lui Hristos pe cît e cu putinţă oamenilor prin cuvinte şi fapte şi crede cu o cug etare dreaptă şi neprihănită în Sfînta Treime58. 1045.Iubitor de Dumnezeu este cel ce se fac e părtaş de toate cele fireşti şi fără păcat şi care nu pregetă de a face după putere cele bu 046.Infrînat este cel ce, petrecînd în mijlocul ispi telor şi curselor şi tulburărilor, se s trăduieşte să imite cu toată puterea purtările celui ridicat deasupra tul burărilor. 1047.Căl găr este cel ce, în trup material fiind, pe trece în treapta, rînduiala şi starea fiinţelor netrupeşti. Călugăr este cel ce se ţine numai în hotarele şi cuvin tele lui Dumnezeu în toată emea, în tot locul şi lu crul 60. Călugăr este cel ce supune firea sa unei sile neîncetate şi simţurile sale unei paze neîntrerupte61. 1048.Credinţa este nu numai un sentiment, s au un act de voinţă, ci şi

o dreaptă cugetare despre Dumnezeu cel în Treime. Este credința înte meiată pe Revelație şi p predania Bisericii. A crede într-o aberație este o contradicție în sine. A crede într-un aşa zis dumnezeu una cu lumea imanentă, înseamnă a nu crede. A crede într-un aşa zis dumneze u care nu e iubire supremă întemeiată într-o persoană supremă, mai bine zis în tre trei perso ne supreme, înseamnă a nu crede. 1049.Cele fireşti ale omului sînt năzuințele lui de a depăşi in efort liber cele ce-1 înlănțuiesc de trup şi de lume. Făcînd aşa, se fereşte de păcat. 105 e ține «în hotarele lui Dumnezeu» înseamnă a se ține în ordi nea neîngustată de legile natura trupului şi ale lumii, în libertatea Duhului şi a iubirii. Acela se ține şi în ordinea nemărg nită a cuvintelor, sau a rațiunilor lui Dumnezeu. 1051.Scolia 7 sub textul ed. gr. 1 970; «A numit silire obosirea trupuri lor, pe care o rabdă de bună voie ucenicii lui H ristos prin tăgăduirea voi lor proprii şi prin renunțarea lor la odihna cu trupul, în păzire a porun58. SF1NTVL IOAN SCARARVL 47 Călugăr este cel ce şi-a făcut trupul neîntinat, gura curățită şi mintea luminată. Călugăr este sufletul apăsat de durere, care petrece, în veghe ş , întru necontenită pomenire a morții. 1052.Retragere din lume este ferirea de bună voie de materia lăudată şi tăgăduirea firii pentru dobîndirea celor mai presus de fire62. 1053.T oți cei ce au părăsit de bună voie cele ale vieții au făcut aceasta fără îndoială fie pentru are, fie pentru mulțimea de păcate, fie pentru dra gostea de Dumnezeu. Iar dacă nu au avut în vedere nici unul din scopurile amintite, retragerea lor e fără jude cată. Dar or icare ar fi ținta la care ajungem, Bunul Orînduitor al nevoinței noastre ne aşteaptă. 1054 .Cel ce a ieşit din lume pentru a se uşura de sar cina păcatelor sale să urmeze pilda ce lor ce şed îna intea mormintelor din afara cetății; şi să nu înceteze din lacrimile fierbinți ocate şi din vaietele fără glas ale inimii pînă nu va vedea şi el pe Iisus venit şi rostogoli d piatra cea învîrtoşată a inimii şi dezlegînd mintea noastră, ca pe un alt Lazăr, din legătu păca telor şi poruncind îngerilor: «Dezlegați-1 din patimi şi cilor lui Hristos». Prin aceast ilire monahul dovedeşte că omul se poate ridica cu duhul mai presus de firea învîrtoşată în p te, că poate covîrşi obişnuințele rele devenite legi ale firii, că poate deveni liber față de e. El e la extrema contrară a patimilor în care şi-a pierdut cu totul libertatea față de t rup şi de lume. Dumnezeu 1-a făcut pe om cu un amestec de libertate şi necesitate. Omu l se poate dezvolta fie spre domnia deplină a

libertății, fie spre dominarea sa deplină de către necesitate. Prin ultima ajunge sub st
area naturii pătimaşe. Prin prima se apropie de îngeri. 62. «Deoarece : în partea cugetătoar
e a firii sînt legăturile j în iuți-me.a ei, voința de stăpînire; în pofta ei, întristarea ;
e s-a ridicat peste acestea, a tăgăduit firea». Deci nu e vorba de o desființare a firii
omeneşti, ci de o eliberare a ei de sub stăpînirea celor create şi de ridicarea ei la s
tarea de stăpînire adevărată a lor. Stăpînirea peste acestea o poate avea numai cel ce s-a fă
ut părtaş de puterile dumnezeieşti mai presus de fire. 48_____
_____ ^ _ _ _ _ lăsați-1 să plece spre fericita nepătimire»63. Iar de nu va face aşa, nic
i un folos nu va avea. 13) Toți cei ce voim să ieşim din Egipt şi să fugim de faraon64, av
em negreşit şi noi nevoie de un Moise (leş. 15) oarecare, ca mijlocitor către Dumnezeu şi
după Dumnezeu, care stînd pentru noi la mijloc cu făptuirea şi cu vederea (contemplarea)
, să întindă mîi-nile spre Dumnezeu, ca să trecem, povățuiți de el, marea păcatelor şi să pun
pe Amalic, căpetenia patimilor. S-au înşelat deci cei ce s-au încrezut în ei înşişi şi au soc
că n-au nevoie de nici un pově-țuitor 65. 1055.T6V Xîăov xrp rcupuoEox:. Poate însemna şi pia
ra încălzită, deci în muiată de lacrimile calde ale pocăinței. Cum plîng cei apropiați lingă
e pe cei aflați în ele, aşa să ne plîngem şi noi sufletul nostru mort şi îngropat sub păcate,
piatra nepăsătoare a lor. Numai inmuind această nepăsare prin lacrimi fierbinți, facem să vi
nă Iisus şi să rosto golească deplin această piatră sub care stă îngropat sufletul nostru. Da
iatra aceasta poate fi socotită şi inima noastră împietrită prin păcatele întipărite cu nesim
lor în ea. Invîrtoşarea aceasta vine prin conden sarea păcatelor în patimi, ca într-un cime
nt. Acestea au legat libertatea sufletului cu totul. .Îngerii, ca ființe create din
care iradiază libertatea puternică pe care ei şi-au păstrat-o, trezesc şi întăresc şi în noi
tatea, care înseamnă nepătimire. Nepătimirea ca libertate de patimi ne permite să ne mişcăm
pre ceea ce e bun, spre iubirea de Dumnezeu şi a semenilor, cum nu ne permit patim
ile. In scoliile 9 şi 10 de sub textul grec se spune: «Vorbeşte despre plînsul neîncetat.
Căci după sfîntul bătrîn care vorbeşte, plînsul lucrează şi păzeşte. Dar iată că acum zice că
fericita nepătimire. Căci zice şi Ava Isaia : «Să ne nevoim, fraților, să rupem de pe noi vă
întunericului, care este uitarea, şi să vedem lumina pocăinței. Să ne facem ca Marta şi Mări
care sînt greaua pătimire şi plînsul şi care plîng înaintea Mîntuitorului, ca să ridice pe La
u mintea cea legată cu multele legături ale voilor sale». 1056.«Părinții spun că Egiptul este
voia trupească ce ne apleacă spre odihna trupească şi face mintea noastră iubitoare de plăce
ri». «Egiptul gîndit cu mintea este întunecimea patimilor, la care nimeni nu se coboară, d
acă nu ajunge la foamete». 1057.Scolia în ed. Atena 1970: «Patimi sufleteşti numeşte: slava
de şartă, mîndria, întristarea, trîndăvia (acedia — plictiseala), pizma, ținerea 63. SFtNTVL
N SCARARVL 49

1058.Cei ce au ieşit din Egipt au avut ca povăţuitor pe Moise, iar cei ce au fugit din Sodoma, un înger. Şi cei dintîi se aseamănă celor tămăduiţi de patimile su fleteşti prin îng doftorilor. Aceştia sînt cei ce au ieşit din Egipt. Cei de al doilea doresc să se dezbr ace de necurăţia nenorocitului de trup. De aceea au nevoie de un înger, sau, ca să zic aşa , de cineva deopotrivă cu îngerul, care să-i cureţe. Căci, pentru curăţirea trupului de rane, avem nevoie de un foarte iscusit dof tor 66. 1059.Cei ce au pornit să se suie la c er cu trupul au nevoie cu adevărat de silire şi de dureri neîncetate 67. Mai ales la înc eputul lepădării lor, pînă ce trec de la năravul lor iubitor de plăceri şi de la inima neîndu minte a răului, viclenia şi cele ce se nasc din ele. Iar trupeşti, lăcomia pîntecelui, cur via, iubirea de arginţi şi cele asemenea. Deci zice că cei turburaţi de patimile sufleteşt i au nevoie de un om ca stăpînitor şi povăţuitor, care să îngăduie puţin trupului din ceea ce , ca să nu se tnalţe şi mai mult, pentru că se înfrînează cu sîrguinţă. Aceştia se aseamănă c eşit din Egipt şi sînt povăţuiţi de Moise, care e om. Căci şi egiptenii sînt mustraţi pentru nu pentru curvie. Iar cei turburaţi de patimile trupeşti au nevoie de un povăţuitor, car e, deşi om smerit, s-a ridicat la viaţa îngerească şi netrupească prin înfrînare şi ne-pătimi prin post să facă moarte zburdările cărnii. Iar aceştia se aseamănă celor ce au ieşit din Sod 1060.«Trebuie ştiut că cel ce s-a lepădat (de lume), dacă se află în obşte, acolo să stăruie se află în obşte, să stea cît e aşa sub povăţuitor, spre obişnuirea şi învăţarea cu deosebir a du hurilor. Aceasta se dă de înţeles prin povăţuirea lui Izrail şi a lui Lot, de către Mois şi Înger. Căci, cum spune şi alt părinte (sfîntul Grigorie de Nazianz), dacă în alte meşteşu greu să se înfăptuiască ceva fără învăţător, cu cît mai mult nu avem nevoie de un învăţător, ea deosebirii gîndurilor şi duhurilor, care, e meşteşugul meşteşugurilor şi ştiinţa ştiinţelo e multe ori vorbeşte de silă, ca de pildă, cînd spune : călugărul este cel ce-şi supune firea unei siliri neîncetate. Căci trebuie spus că obiş nuinţa întărindu-se ca deprindere şi prefăc . aşa zicînd, in fire, e nevoie de silă ca să schimbăm şi să prefacem năravul îndelungat. De a spus şi Domnul: «împărăţia cerurilor este a celor ce o silesc» (Mt. 11, 12). 66._____ _____50 rerată 68 , la iubirea de Dumnezeu şi la curăţie pri n plînsul învederat. 1062.Osteneală cu adevărat, osteneală şi amărăciune multă şi anevoie de se cere mai ales nouă celor fără de grijă, pînă ce ne vom face mintea, acest cîine iubitor d măcelării şi lacom de mîncare, iubi toare de curăţie şi de supraveghere prin simplitate, blî adîncă şi sîrguinţă69. Dar să îndrăznim noi cei

împătimiți şi neputincioşi şi să aducem lui Hristos, cu credință neîndoielnică, slăbiciunea ş
s tră sufletească, mărturisindu-le. Şi negreşit vom primi ajutorul Lui mai presus de vredn
icia noastră dacă ne vom pogorî neîncetat în adîncul smeritei cugetări 70 . 1063.Să cunoască
i ce au venit la lupta cea bună, aspră, strimtă şi uşoară, că au venit să sară în foc, dacă p
ocuiască în ei focul cel nema1064.«Inima neîndurerată» e inima care nu suferă pentru păcate.
nirea sufletului la Dumnezeu nu se înfăptuieşte prin reflexiuni teoretice, ci prin suf
erința pentru păcatele săvîrşite. 1065.Mintea desface totul în bucăți asemenea unui cîine car
tarea cărnii ciopîrțeşte în bucăți tot ce e unitar şi vrea să înghită cît mai multe. Ea trebu
simplă şi curată şi blîndă, înțelegînd lucrurile în unitatea lor, respectîndu-le, nelăcomindu
să Ie descoase. Căci în acest caz nu mai înțelege întregul şi esențialul şi viața. 1066.Nepu
stră mărturisită lui Hristos, e un dar adus Lui. Sau abia prin aceasta, ne dăruim pe noi
înşine Lui, neținînd nimic pentru noi, ca pe ceva în stare să ne mulțumească. Şi numai dărui
lui Hris tos, ne deschidem pentru ajutorul sau darul Lui, nesfîrşit mai bogat decit
tot ce putem avea noi prin noi înşine. Altfel, socotim că nu avem nevoie de El. Chiar
mîna sau fapta noastră care le aduce pe acestea lui Hristos, va fi întărită de dreapta sau
de fapta puternică a lui Hristos. Dacă vom fi neîncetat în această stare de smerită cugetar
e, egală cu aducerea noas tră lui Hristos, neîncetat va coborî peste noi darul lui Hrist
os Dăruirea noastră şi primirea ajutorului de sus se îmbină astfel într-un singur act dialog
ic necontenit. 68. SF1NTVL 10AN SCARARVL 51 terial 71. Să se cerceteze fiecare pe
sine şi numai după aceea să mănînce din pîinea aceasta amestecată cu ierburi amare şi să bea
aharul acesta amestecat cu lacrimi, ca să nu-i fie lupta spre osîndă (I Cor. 11, 29)72
. 1067.Dacă nu tot cel ce se botează se mîntuieşte, voi trece sub tăcere ceea ce urmează73.
Cei ce vin (la călu gărie) vor trebui să renunțe la toate, să disprețuiască toate, să rîdă de
ca să pună o temelie bună. 1068.Temelia cea bună are trei straturi şi trei stîlpi: nerăutate
, postul şi neprihănirea. Toți cei prunci în Hristos să înceapă de la ele, luînd ca pildă pru
cu trupul. Nici o răutate, nici o viclenie nu-şi află vreo dată loc în aceştia. Nu se află la
ei saturare nesăturată, stomac nesătul, trup înfierbîntat sau sălbăticit. Căci numai după ce
prin sporirea hranei, le vine pofta

şi fierbinţeala. 1069.Cu adevărat urît lucru şi primejdios este a se moleşi un luptător de la ceputul luptei, dînd tuturor dovada despre înjunghierea lui. 1070.Din tăria începutului vom avea negreşit folos şi în vremea moleşirii de după aceea. Căci sufletul îm bărbătat şi ap t e îmboldit de amintirea sîrgu1071.«A spus că lupta e aspră pentru paza simţurilor, îngustă tru strîmtorarea trupului şi pentru lepădarea cu amărăciune a îndelungatelor năravuri. Dar e uşoară, pentru încrederea în Dumnezeu şi pentru înain tarea ce urmează şi pentru nădejdea bun itoare». Cei ce întreţin această luptă sar în focul iubirii de Dumnezeu, dacă se învoiesc să iască în ei acest foc. Numai prin acest fel de foc pot stărui în lupta lor şi pot birui. 1 072.Se face o legătură între nevoinţă, azima mîncată şi paharul băut de evrei la ieşirea din din lumea păcatelor) şi între piinea şi vinul Sfintei împărtăşanii. Prin toate se ia puterea tării crucii, prin care se ajunge la viaţa fără de păcate. 1073.«Dacă nu tot cel ce se boteaz se mîntuieşte, ci cel ce face lu crurile lui Dumnezeu, e vădit că nici tot cel ce se tun de (ca monah), ci cel ce păzeşte cele cuvenite călugărilor». 71._____ _____52 inţei de la început ca de un ac. De aceea unii au prins ad eseori aripi şi din aceasta. 1074.Cînd sufletul, predîndu-se pe sine (trîndăviei), va pier de căldura fericită şi vrednică de iubit 74, să caute cu sîrguinţă să afle din ce pricină s-a de ea şi să pornească iarăşi războiul şi sîrguinţă împo triva ei. Căci nu poate să se întoar a) decît pe poarta pe care a ieşit75. 1075.Cel ce şi-a făcut lepădarea (de viaţa din lume) d in frică, se aseamănă tămîiei ce arde, care răspîndeşte la început buna mireasmă, dar pe urmă . Iar cel ce a făcut aceasta pentru nădejdea răs plăţii, e ca o piatră de moară ce se mişcă p a la fel. Dar cel ce a ales retragerea din dragoste de Dum nezeu a dobîndit foc înda tă de la început, care, arun cat în materie, aprinde o văpaie din ce în ce mai mare76. "* 1076.Sînt unii care clădesc cărămizile peste pietre. Şi sînt alţii care înalţă stîlpii pe păm lţii care umblînd puţin pe jos şi încălzindu-li-se 1077.Sufletul s-a moleşit cînd s-a predat nilor (duhurilor rele şi ispitelor ce-1 asaltează) şi cînd a pierdut căldura iubirii de Du mnezeu, 1078.A ieşit printr-un păcat, trebuie să biruiască acelaşi păcat, ca să

poată să se întoarcă din nou. 1079.Focul dumnezeiesc aruncat în materia firii umane, o încălz
e de entuziasmul dragostei de Dumnezeu; la fel cînd e aruncat asupra pă catelor, le
topeşte. Scolia ed. 1970: «Frica se înţelege în chip îndoit: una e începătoare şi alta mai de
um vorbeşte de cea începătoare. Căci cînd cineva care se învîrteşte în păcate, venind la simţ
ea pădă (de ele), temîndu-se să nu fie luat iar în stăpînire de patimi, arată multă nevoinţă.
să greşească şi scăpînd puţin de obişnuinţa păcatelor, va vieţui mai fără grijă. Iar cel ce
ntru răsplată, se îngrijeşte la fel, după putere, de lucrare, socotind că dacă s-ar lenevi pu
, i s-ar micşora plata. Dar cel ce se leapădă de păcate din iubire de Dumnezeu, dacă va af
la un povăţuitor sîrguitor, aprinzîndu-se cu înfocare de dragoste nu va slăbi din rîvna sa, p
u va ajunge, după sfîntul care vorbeşte, în faţa lui Dumnezeu» (Ps. 41, 2). 74. SF1NTUL IOAN
SCARARUL 53 muşchii şi încheieturile, umblă şi mai iute. Cel ce înţelege, să înţeleagă acest
tîlc77. 1080.Fiind chemaţi de Dumnezeu şi împăratul, să alergăm cu rîvnă, ca nu cumva avînd v
să ne aflăm în ziua morţii fără rod şi să murim de foame78. Să ne facem plăcuţi Domnului, ca
ului. Căci după intrarea în oaste, ni se cere să ne facem slujba cu cea mai mare luare a
minte. 1081.Să ne temem de Domnul ca de fiare. Căci am văzut oameni care ducîndu-se să fur
e, nu se temeau de Dumnezeu, dar auzind lătrat de cîini în acel loc, s-au înapoiat îndată; şi
ceea ce n-a făcut frica de Dumnezeu, a făcut frica de fiare. 1082.Să iubim pe Domnul c
um îi cinstim pe priete nii noştri. Căci am văzut adeseori pe unii supărînd pe Dumnezeu şi ne
vînd nici o grijă de aceasta, dar mă rind pe cei iubiţi de ei pentru vreun lucru neînsemna
t şi folosind orice mijloc, născocind orice gînd, răbdînd orice necaz, făcîndu-le orice decla
aţie (de cinstire), ei înşişi, sau prin prieteni, sau trimiţîndu-le orice fel de daruri, ca
să-i întoarcă. I 77. «Socotesc că vorbeşte de cei ce s-au lepădat (de lume). Cei ce clă| dese
ste pietre cărămizi sînt cei ce la început au înălţat clădirea vir-'J tuţilor fără supunere j
că sînt necercaţi în nevoinţele smerite * ale supunerii,' au fost biruiţi şi clădirea li s-a
rat şi s-a slăbit. Iar } cei ce au înălţat stîlpi, sînt cei ce de la început intră în viaţa s
1 de aceea, fiind fără temelie, sînt biruiţi. Iar cei ce merg pe jos sînt cei ce ; înaintînd
pe încetul pe drumul lipsit de mîndrie a! supunerii, se fac de svţ nebiruit, ca unii c
e au experienţa războaielor».

78. Dacă la moarte sîntem fără rod, n-avem din ce ne hrăni în viaţa viitoare. Atunci vom «mur
fleteşte de tot, din lipsă de hrană. Căci acolo ne'vom hrăni din rodul pe care l-am rodit în
viaţa aceasta din harul lui Dumnezeu şi din sîrguinţa noastră, desigur un har pe care ni-
1 va însuti Domnul. Am ajutat pe alţii, vom fi ajutaţi. Am văzut pe Dumnezeu prin inima
noastră curăţită, II vom vedea nesfîrşit mai mult atunci şi ne vom hrăni de vederea Lui. Altf
vom muri de foame; dar vom îi conştienţi de «moartea» aceasta. Vom suferi de un cumplit go
l conştient în sufletul nostru şi în jurul nostru. 54_____ 1083.Să lucrăm vi
rtuţile chiar de la începutul lepă dării cu osteneală şi cu durere. Iar înaintînd, să ne simţ
fără întristare, chiar dacă sîntem întris taţi puţin79. Dar cînd cugetul nostru muritor va f
pleşit şi stăpînit de rîvna din noi, le vom lucra pe aces tea cu toată bucuria, sîrguinţa, do
şi văpaia dumnezeiască. 1084.Pe cît de vrednici de laudă sînt cei ce lucrează virtuţile şi î
c poruncile îndată de la început cu bucurie şi rîvnă, pe atît de vrednici de plîns sînt cei c
se nevoiesc de multă vreme, le lucrează pe acestea încă cu osteneală, chiar dacă le lucrează
80. 1085.Să nu dispreţuim şi să nu osîndim nici lepă dările (de viaţa lumească) făcute din îm
e voite. Căci am văzut pe unii fugind, întîlnindu-se fără voie cu împăratul ce le venea în ca
ajungînd în garda lui, au intrat împreună cu el în palat şi stînd la masă cu el81. 1086.Fără
e, pentru că am inaintat In ele; dar puţin întristaţi, pentru că încă mai avem mult să înaint
tru că nu sintem cu totul eliberaţi de ispitele spre păcat. 1087.Cei ce, deşi se nevoies
c de multă vreme, n-au ajuns să lucreze virtuţile cu uşurinţă şi cu bucurie, ci le lucrează î
silă şi cu greu tate, înseamnă că nu au încă dragoste de Dumnezeu, că n-au pus încă suflet în
lor. 1088.«Lepădări din împrejurări fără voie» numeşte pe cele făcute din cauza unor întîmpl
ociri venite asupra unora. Iar prm cei ce fug, înţelege pe cei urmăriţi în ţinutul lor pentr
u vreo greşeală, pe aşa numiţii fugari. Se întîmplă că în vreme ce unul din aceştia petrece î
oc, trecînd împăratul pe acolo, acesta e anunţat împăratului că ar fi uneltit împotriva lui ş
ul porunceşte să fie adus cu sila înaintea lui. Dar acesta cercetînd şi aflînd că omul n-a fă
nimic rău împotriva lui, îl scoate din starea de fugar şi e cinstit cu tot felul de bunătăţi
Ba e chemat chiar la masă cii el. Această pildă se potriveşte lui Pavel şi altora mulţi, ca
re s-au întîlnit cu Hristos fără voie, dar apoi au intrat şi au îm-

părăţit împreună cu El». 79. SCARARUL SFtNTUL IOAN 55

1089.Am văzut sămînţa căzînd fără voie în pămînt şi aducînd rod mult şi bine crescut. Dar am mpotrivă. 1090.Am văzut pe oarecine intrînd în spital pentru vreo altă pricină şi ţinut de do r şi lecuit cu multă bunăvoinţă şi, prin aceasta, scăpat de ceaţa ce-i aco perea lumina ochil Astfel i s-au făcut cele fără de voie temei şi mai de folos decît cele de bună voie. 1091.N imenea să nu se socotească pe sine nevrednic de făgăduinţa călugărească, dînd ca motiv greuta mulţimea păcatelor. Şi să nu creadă că se smereşte, dacă, nevrînd să rămînă lipsit de dulcea ricini pentru stăruirea în păcate înseşi păca tele sale. Căci unde e mult puroi, e nevoie şi multă doftorie ca să se lepede întinăciunea82. Căci nu vin în spital cei sănătoşi83. 34) Dacă i cînd împăratul pămîntesc ne cheamă şi voieşte să ne facem ostaşi slujind în faţa lui, nu zău căutăm pricini pentru neascultare, ci lăsînd toate, ne ducem de grabă la el, să luăm aminte la noi înşine, ca nu cumva — chemîndu-ne împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor şi Dumnezeu ilor la această slujire cerească — să o respingem din lene şi nepăsare şi să ne aflăm la Mare ecată fără apărare. 35) E cu putinţă să umble cineva şi cînd e legat cu lucrurile vieţii şi c de fier; dar greu. Căci 1092.«Unde e povară grea, acolo e şi nevoie de un ajutor; şi unde e noroi în suflet, e nevoie şi de lacrimi», pentru a-1 cură[i. 1093.«Sănătatea sufletului es e buna mireasmă a voii dumnezeieşti (îm plinite). Şi dimpotrivă, căderea din voia cea bună (a lui Dumnezeu) este boala sufletului, care sfirşeşte în moarte». Sufletul e sănătos numai vie ţuind în conformitate cu voia lui Dumnezeu, în legătură cu El. Boala răspîndeşte miros urît, sul descompunerii trupeşti, pricinuite de pier derea, sufletului, de dezordinea ce nu propăşeşte in raţionalitatea- lui armonioasă. 82. _____56 _____ _____ (şi cei legaţi cu fiare la picioare umblă adeseori, dar se poticnesc des şi-şi pricinuiesc răni. 1094.Cel necăsătorit în lume, fiind legat numai de

lucruri, se aseamănă cu cel legat cu fiare la mîini. De aceea cînd voieşte să alerge la viaţa călugărească, nu se împiedecă. Dar cel căsătorit se aseamănă cu cel legat şi de mîini şi de p
95.Am auzit pe unii care petrec în lume cu nepă sare, zicînd către mine: -«Cum putem noi c
ei ce vie ţuim împreună cu soţiile (sau cu soţii) noastre, să pe trecem viaţa călugărească ?»
le-am răspuns : «Toate lucrurile bune pe care le puteţi face, faceţi-le: nu defăimaţi pe ni
menea, nu furaţi de la nimeni, nu minţiţi faţă de nimeni, nu vă înălţaţi faţă de nimeni, nu u
nu vă despărţiţi de adunările de la slujbele din biserică, pătimiţi împreună cu cei lipsiţi,
nuiţi nimănui sminteală; de aceea ce e al altuia să nu vă apropiaţi; îndestulaţi-vă cu ceea c
egă tesc femeile voastre. De veţi face aşa, nu veţi fi departe de împărăţia cerurilor». 1096.
cu bucurie şi cu frică lupta cea bună, netemîndu-ne de vrăjmaşii noştri. Căci deşi nu se văd
ivesc la faţa sufletului nostru 84. Şi dacă o văd pe aceasta schimbîndu-se de frică, se înarm
ază mai amar nic împotriva noastră, înţelegînd, viclenii, că ne-am înfricoşat. Deci să ne îna
aj împotriva lor. Căci nimenea nu se războieşte cu cel ce se luptă cu hotărîre. 84. «Fata suf
ului a numit puterile sufletului. Căci din semnele stărilor noastre sufleteşti şi a celo
r imitate de noi, văd vrăjmaşii noştri draci dispoziţia noastră lăuntrică. Căci nu cunosc de
cugetarea noastră, ci seamănă numai meşteşugirile lor şi aşteaptă să vadă cu ce dispoziţie v
uneltirile. Şi nevăzind ei, îi facem să vadă prin uşurătatea noastră». Adică le dăm noi semne
are pot vedea ce e în sufletul nostru, aşa cum le dăm şi altor oameni. SFlNTUL IOAN SCAR
ARUL 57 1097.Domnul a uşurat cu iconomie războaiele împo triva celor de curînd săditi (în via
călugărească, n.n.), ca să nu se întoarcă îndată de la început în lume. De aceea bucuraţi-vă
Domnul toţi cei ce slu jiţi Lui, cunoscînd că acesta e cel dintîi semn în voi al dragostei S
tăpînului faţă de voi; şi că El însuşi ne-a chemat pe noi. 1098.Dar Dumnezeu Se face adesea c
scut, lucrînd şi aceasta: văzînd adică sufletele, bărbăteşti, le îngă duie să intre în războa
eput, voind să le încununeze pe acestea degrabă. 1099.Domnul a ascuns celor din lume g
reutatea, mai

bine zis uşurința luptei din stadion. Căci dacă ar fi cunoscut-o ei pe aceasta, nu s-ar fi lepădat de lume, nici de trup85. 1100.Dă lui Hristos cu rîvnă ostenelile tinereților ta le; şi te vei bucura la bătrînețe de bogăția nepătimirii. Cele adunate în tinerețe hrănesc şi bătrînețe pe cei obosiți. Să ne ostenim, tinerilor, cu 85. Scolia ed. 1970: «Ceea ce li se pare multora greutatea luptei, mie, zice, nu mi se pare greutate, ceea ce înseamnă că numai la aparență e greutate, dar în adevăr e uşurință. Totuşi Dumnezeu a ascuns greutatea ac ta celor din lume, pentru că dacă ar fi privit la greutatea ei nu s-ar fi lepădat nici unul (de lume). Pentru că, după Apostol, «omul trupesc nu primeşte cele ale Duhului, căci nebunie slnt lui» (I Cor. 2, 15). Iar a voi cele ale lui Dumnezeu e propriu celui duhovnicesc. Cei ce petrec potrivit lumii, cum ar putea să lepede însuşirile proprii a le ruşinii, dacă nu i-a chemat Dumnezeu prin meşteşugul Lui ? Căci «trup şi sînge nu pot moşt lui Dumnezeu» (I Cor. 15, 50). Scolia din P.G.: «Mulți văzlnd greutatea stadionului, zi c : Dacă Hristos numeşte jugul blînd şl uşor, de ce sînt supuşi unei sile cei ce-1 iau ? Căci nu ştiu că celor ce privesc şi caută spre nădejdea odihnei şi a mînglierii, li s-a spus că « a sînt uşoare şi blînde; dar celor ce se tîrăsc pe jos, le sînt aspre şi greu de străbătut. C e se dezlipeşte cu anevoie de cele de jos, trebuie să se sileascâ pentru urcuş. Aşa şi tlnăru (din Evanghelie), declarînd că le-a făcut toate, a greşit față de lucrul cel mai desăvîrşit. cel ce s-a scuturat de toate, zboară uşor prin văzduhul acesta». 58_____
_____ înfocare; să alergăm cu trezvie. Căci nu ştim cînd vine moartea 86. 1101.Avem vrăjmaşi cu adevărat răi, cumpliți, vi cleni, meşteri în uneltiri, puternici, eadormiți, nema teriali, care țin focul în mîini şi doresc să aprindă bise rica (locaşul) lui mnezeu prin flacăra din ei87. 1102.Nimenea, cît e tînăr, să nu primească pe vrăj maşii lui dr , care-i zic: să nu-ți sfărîmi trupul, ca să nu cazi în boală şi neputință 88. Căci de-abia s cineva, mai ales în generația de față, care să vrea să-şi omoare trupul, chiar de s-ar lipsi e multele şi îndulcitoarele mîncări. Dar scopul acestui drac este să facă însăşi intrarea noa tadion (în luptă), mo leşită şi plină de nepăsare, deci şi sfîrşitul, potrivit începutului. 1 e s-au hotărît să slujească cu sinceritate lui Hristos vor căuta şi vor face înainte de toate aceasta: să-şi aleagă, prin părinți duhovniceşti şi prin conştiința lor, locurile, chipurile irtute) şi îndelet nicirile potrivite cu ei înşişi89. Căci nu se potrivesc tu- 86. «Binele bă tului e cînd ia jugul din tinerețea lui». 1104.«Dracii cei vicleni ne atrag spre lucrare a arderilor şi patimilor,

adică a iuțimii şi poftei, prin lucrările lor, ca prin nişte mîini». 1105.«Citindu-le acestea hip simplu şi fără dreaptă socoteală, şi predîndu-se pre ei unei siliri prea mari, s-au arăta otrivnici acestui sfat. Căci nu tuturor le dă părintele acest sfat, ci celor tari şi car e au un trup 'sănătos şi au primit un har spre aceasta. Ceilalți trebuie să-1 robească după p tere, ca să nu fie grija ce i-o poartă spre trezirea poftelor». 1106.In P.G. se dă după Co dex Augustanus scolia : «Cei lipsiți de povățuire cad ca frunzele, şi cei ce se ostenesc fără sfătuire, în general, se sărăcesc. Iar cei ce aleargă cu nădejde vor fi îndoit de bogați». Al ie : «Nu refuza să înveți, chiar de ai fi foarte înțelept. Căci în iconomia lui Dumnezeu ne e i de folos decît înțelepciunea noastră». Alta : «Nu socoti că e bun ceea ce ți se pare că fac e, ci ceea ce e recu noscut ca atare de bărbați evlavioşi». -însăşi voința de a lucra după pr a judecată, fără a cere sfatul altora, ascunzind în ea mîndrie, e păscută de păcat. Cererea d fat e un prilej de smerenie şi de întărirea comu niunii, care, cînd e curată sau adevărată, e adevăratul bine. 87. SFlNTUL 10AN SCARARUL 59 turor mînăstirile de obşte, din pricina lăco miei; nici sihăstria, din pricina iuțimii lor. Fiecare se va gîndi pentru care e potri vit. 1107.In aceste trei chipuri de viață stă toată viețuirea călugărească : fie în nevoință nguratică, fie în liniştire cu unul sau cu doi, fie în şederea cu răbdare în obşte. Ecclesias zice: «Să nu te abați la dreapta sau la stînga. Ci umblă pe calea împărătească» (Pilde 14, 2 chipul de la mijloc e multora cel mai potrivit din cele spuse. Căci zice: «Vai celui singur», (Eccl. 4, 10). Că de va cădea în trîndăvie, sau în somn, sau în nepăsare, sau în de nu este cine să-1 scoale dintre oameni. Iar «unde sînt doi sau trei adu nați în numele Me u, acolo sînt şi Eu în mijlocul lor», a spus Domnul (Mt. 18, 20)90. 1108.Care e deci călugăr ul credincios şi înțelept ? Cel care şi-a păzit căldura lui nestinsă şi n-a încetat să adauge rea (moartea) lui, în fiecare zi, foc la foc şi căldură la căldură şi sîrguință la şîrguință. tă: cel ce ai păşit pe ea, să nu te întorci la cele dinapoi. 90. «Este uşor să pierzi cele bu dar să le dobîndeşti, nu e uşor. Căci păcatul are două ajutoare, prin care războieşte cumpli tutea, năseîndu-se dintr-o parte sau din alta: prin trecerea măsurii şi prin lipsă. Iar vi rtutea răsărind numai la mijloc, se sileşte să se împotrivească fiecăreia, dintre cele două, e o războiesc». Altă scolie: «Şi iarăşi: De se vor învoi doi (Mt. 18, 19), adică cel ce păcăt ce-1 sfătuieşte pe el să se despartă de faptele rele; şi va asculta cel mustrat pe cel ce -1

mustră pentru tot păcatul, li se va da lor de la Dumnezeu ceea ce vor cere, adică iert
are celui ce a păcătuit. Şi iarăşi: «De se vor învoi doi în faptele bune, orice vor cere spre
los, li se va da lor de la Dumnezeu. Căci va face voia celor ce se tem de El şi-i va
izbăvi pe ei de multe necazuri». «Că unde sînt doi sau trei adunaţi în numele lui Dumnezeu»,
ică uniţi intr-o hotărîre bună, conformă cu voia lui Dumnezeu, e şi El în mijlocul lor, cu aj
rul Lui. In puterea lor înmulţită de elanul comuniunii şi a voinţei de bine se revarsă şi put
rea lui Dumnezeu. 60_____ CUVINTUL
II Despre despătimire 1) Cel ce iubeşte cu adevărat pe Domnul, cel ce se străduieşte cu ad
evărat să ajungă la viaţa viitoare, cel ce are cu adevărat durere pentru greşelile lui, cel
ce a dobîndit cu adevărat aducerea aminte de osînda şi de judecata veşnică, cel ce a primit
cu adevărat frica de moartea sa, nu va mai iubi, nu se va mai îngriji nici de bani,
nici de averi, nici de părinţi, nici de slava vieţii, nici de prieteni, nici de fraţi, p
este tot, de nimic pămîntesc91, ci lepădînd şi urînd toată legătura, toată grija de acestea,
inte de acestea şi trupul său, urmează gol92 şi fără griji şi fără pregetare, lui In ed. 1970
ndcă mai sus a spus că nu tuturor li se potriveşte viaţa de obşte, din pricina lăcomiei, şi n
tuturor sihăstria, din pricina iuţimii, după ce a arătat cele două extreme, arată mijlocia
lăudată şi de dumnezeiasca Scriptură şi de el însuşi. Căci arată pe Domnul zicînd: «Unde sint
trei, acolo sînt şi Eu în mijlocul lor» (Mt. 18, 20). 1109.Scolia din P.G.: «Zice şi marele
Vasile : cel ce are de gînd să urmeze cu adevărat lui Dumnezeu, trebuie să se dezlege de
legăturile împătimirii de viaţă. Iar aceasta se dobîndeşte prin retragerea desăvîrşită şi pr
vechilor năravuri. Căci de nu ne vom înstrăina de rudenia trupească, de părtăşia la aceeaşi v
du-ne oarecum prin alipire la o altă viaţă, după cel ce a zis : «Căci vieţuirea voastră este
ruri» (Fii. 3, 20), nu vom putea să ajungem la scopul de a plăcea lui Dum nezeu. Căci Do
mnul a spus în chip hotărît: «Tot cel care dintre voi nu se va lepăda de toate averile sal
e, nu poate să-mi fie Mie ucenic» (Le. 14, 33). ;ln ed. 1970 se continuă : «Lămurind aceas
ta în altă parte, zice acelaşi: Scopul Domnului în aceste cuvinte e nu să dea cuiva putere
sA fie sau nu ucenic al Lui, ci se arată că sufletul aflat în cele ce-1 împrăştie, nu poate
plăcea lui Dumnezeu. Ba se şi primejduieşte în acestea, făcîndu-se uşor de prins de cursele
iavolului, şi se dovedeşte şi vrednic de batjocură şi de rîs pentru nedesăvîrşirea celor ce p
se sîrguiesc. Aceasta rugîndu-se proorocul să nu i se întîmple, zice: «Să nu se bucure vreoda
duşmanii mei de mine. Şi au grăit cu fală împotriva mea, cînd s-au clătinat picioarele mele»
. 37). 1110.«Primul lucru ce se cuvine creştinului care vrea să se golească, e să se golea
scă de patimile răutăţii, cele multe şi felurite, prin care se 91. SF1NTVL IOAN SCARARUL _
_____61

Hristos, privind pururea spre cer şi aşteptînd ajutorul de acolo, potrivit sfîntului car
e a zis : «Lipitu-s-.a sufletul meu după Tine»- (Ps. 64, 10) şi altuia pururea pomenit,
care a spus : -«Eu m-am ostenit să-Ţi urmez Ţie, şi ziua şi odihna omului n-am poftit, Doamn
e» (Ier. 17, 16). 1111.E cea mai mare ruşine ca, după ce am părăsit toate cele mai înainte s
puse, după chemarea cu care Domnul şi nu un om ne-a chemat pe noi, să ne îngrijim de alt
ceva care nu ne poate face nici un bine în ceasul strîmtorării noastre, adică al morţii 93
. Căci aceasta este a se întoarce cineva spre cele dinapoi, cum a zis Domnul, şi a nu
se afla îndreptat întru împărăţia ceru rilor (Le. 9, 62). 1112.Domnul, cunoscînd uşurinţa alu
noastre, a celor începători, şi cît de lesne petrecem cu cei din lume şi ne întoarcem la lu
me, ca să ne întîlnim cu ei, zice celui ce L-a rugat: «îngăduieşte-mi să mă duc să îngrop pe
să pe morţi să-şi îngroape pe morţii lor» (Le. 9, 60). 1113.Dracii, după lepădarea noastră (d
, ne în deamnă să-i fericim pe mirenii milostivi şi îndurători şi să ne plîngem pe noi ca pe
ce ne-am lipsit de această virtute. Scopul vrăjmaşilor noştri este ca, printr-o prefăcută sm
erenie, să ne facă pe noi să ne întoar cem în lume, sau, rămînînd călugări, să ne prăvăleascâ
dăreşte sufletul. In al doilea rînd, trebuie să se golească de împăti-mirea de avere». 93. Nu
t ajuta sufletului nostru în ceasul morţii să intre în viaţă, lucrurile oare sînt şi ele supu
stricăciunii. Numai dacă s-a legat de Dumnezeu cel nestricăcios în cursul vieţii pămînteşti,
sta îl poate ajuta să înainteze mai departe în viaţa Lui. Numai dacă s-a învăţat să iubească
eu, va continua să vieţuiască crescînd în această iubire. Cel ce s-a afundat, în cursul vieţi
teşti, în singurătatea egoistă se va afunda de tot în aceast'ă singurătate întunecată şi chin
prin moarte. 62_____. 1114.Se pot
privi cu nepăsare cei din lume din mîndrie şi se pot defăima cînd nu sînt de faţă, pentru a s
de deznădejde şi pentru a dobîndi nădejdea. 1115.Să auzim pe Domnul, Care a zis către tînărul
re a împlinit aproape toate poruncile: «Un lucru îţi lip seşte : vinde averile tale şi le dă
acilor» (Mt. 9, 21) şi te fă pe tine însuţi sărac care primeşte milostenie94. 1116.Cei ce voi
să alergăm cu rîvnă şi repede, să cugetăm cu luare aminte cum i-a socotit Domnul pe toţi cei
petrec şi vieţuiesc în lume ca morţi, zicînd către oarecare: «Lasă pe morţii din lume să îng
morţii cu trupul» 95.

1117.Nu l-a împiedecat pe tînărul acela bogăţia să vină la Botez. Deci s-au făcut deşerţi cei
n că Domnul i-a poruncit lui să vîndă bogăţia ca să se poată boteza. Să ne ajungă spre deplin
nţare a slavei făgă duinţei noastre (călugăreşti) mărturia aceasta. 1118.«Domnul a poruncit (
) să vîndă averile sale şi să le dea săracilor, şi să-şi ia crucea sa şi să-i urmeze Lui. Pri
ne-a arătat că a ne mîntui înseamnă a ne tăia voia noastră. Iar auzind acela, s-a în tristat
arte şi a plecat. Căci a aflat că nu este o osteneală, nici o vir tute, a da ale sale săra
cilor şi că aceasta o face omul prin purtarea crucii. Iar crucea e oprirea oricărui păca
t şi naşte iubirea, şi fără iubire nu e cruce. Căci prin tăierea voii sale cîştigă cineva neî
de la neîmpătimire vine cu Dumnezeu la desăvîrşita nepătimire». Renunţînd la toate ale sale,
l împlineşte trei porunci: a) pune pe Dumnezeu mai presus de toate lucrurile stricăcio
ase şi nemîntuitoare; b) face o faptă de mare iubire şi c) intră într-o stare de smerenie de
plină, primind de bună voie să aibă nevoie de ajutorul altora. 1119.Scolia în P.G. : «Vorbeşt
de o moarte îndoită, sensibilă şi spiri tuală. Este mort cel ce a murit, pentru că e nemişca
şi nelucrător; şi este mort cel mort cu sufletul, pentru că nu urmează Vieţii (lui Dumnezeu
n.tr.). Căci precum moare lumii cel ce a ieşit din însuşirile lumii, aşa moare vieţii cel c
e nu împlineşte poruncile Vieţii. Şi precum zicem că vieţuitorul e mort pentru că s-a făcut n
at şi nelucrător, aşa este şi se zice mort spiritual pentru că nu urmează Vieţii prin tăgădui
oi lor sale». 94. SF1NTVL i'O.lN SCARARUL 63 9) Cei ce au petrecut în lume, topindu-
se pe ei în privegheri, în posturi, în osteneli şi în grele pătimiri, după ce se retrag dintr
oameni în viaţa călugărească, sau la stadionul de probe, nu se mai îndeletnicesc cu nevoinţa
lor mincinoasă şi prefăcută de mai înainte 96 . 1120.Am văzut foarte multe şi felurite plante
ale vir tuţilor, sădite de cei din lume, dar pentru că erau adă pate de umezeala noroioa
să de sub pămînt a slavei deşarte şi prăşite de dorinţa arătării şi gunoite de laudă, cînd au
t pustiu şi ne umblat de cei din lume şi lipsit de apa slavei deşarte şi rău mirositoare, în
dată s-au uscat. Căci n-au putut rodi plantele umede în locurile nevoinţei aspre şi lip si
te de umezeală. 1121.Cel ce a urît lumea a scăpat de întristare; iar cel ce e împătimit de c
eva din cele văzute încă n-a scăpat de întristare. Căci cum nu se va întrista de lipsa a ceea
ce iubeşte ?97 1122.In toate avem nevoie de multă trezvie. Dar mai

ales la aceasta să luăm aminte cu înțelepciune, înainte de celelalte : Am văzut pe mulți scăp
lume barca trupului lor prin griji, ocupații, nedormiri din pricina grijilor vieții;
iar venind aceştia în viața călugărească şi lepădînd toată grija, s-au întinat în chip jalni
trupului 98 . 1123.«E numită nevoința prefăcută şi mincinoasă cea practicată pentru lauda oam
lor. Dar cea practicată cu sfatul părinților (duhovniceşti, n. tr.) este adevărată, potrivit
Celui ce zice: «De la Mine nu fac nimic» (In. 8, 28). Aceasta, pe lingă că e desăvîrşită, ne
e liberi de slava deşartă». 1124.Lume, numeşte aci nu persoanele şi lucrurile lăsate de Dumn
ezeu, ci poftirea lor ca unicele realități, sau mîndria pentru posesiunea lor, şi cearta
cu oamenii pentru ele. «Pofta ochilor, slava deşartă şi trufia vieții nu sînt de la Tatăl»,
de la lumea luată în ea însăşi (I In. 2, 16). 1125.Scolia ed. 1970; cea din P.G. e puțin sch
imbată : «Aceasta se întîmplă din negrijă, din neatenție, din mîndrie, din voința de a trăi d
la proprie, din a nu se lăsa povățuit de întîistătător». Deci nu orice 96._____84
_____^_ 1126.Să luăm aminte la noi înşine, ca nu cumva, spunînd că umblăm p
calea strimtă şi plină de ne cazuri, să ne rătăcim ținînd pe cealaltă lată şi largă (Mt. 7,
a strimtă ți-o va pricinui întris tarea pîntecelui, starea de toată noaptea în picioare, apa
cu măsură, puținătatea pîinii, băutura curățitoare a necinstirii, batjocurile, luările în rî
voilor proprii, răbdarea certărilor, primirea în tăcere a dis prețuirii, silnicia înjurăturil
r, răbdarea neclintită a nedreptățirii, suportarea bîrfirilor fără supărare, răb darea fără m
ii în seamă, primirea ocări lor cu smerenie. Fericiți sînt cei ce umblă pe calea amintită, că
lor este împărăția cerurilor 10°. 1127.Nimenea nu va intra în cămara cerească de nuntă purtîn
dacă nu a săvîrşit prima, a doua şi a treia lepădare, adică de toate lucrurile, de toți oame
, pînă şi de părinți; tăierea voii proprii; şi grijă e rea, ci numai cea pentru agoniseli şi
lumeşti, nu şi cea de dobîndirea şi păzirea curăției, a virtuții, a rugăciunii. Şi nu se mîn
eva prin simplul fapt că a intrat în călugărie, nici nu se pierde prin simplul fapt că nu
e călugăr. Depinde cum se trăieşte una şi alta, pentru Dumnezeu, sau pentru trup şi pentru s
lavă deşartă. 99.«Căi, a numit Scriptura virtuțile. Dar cea mai mare dintre toate virtuțile e
iubirea. De aceea zice Apostolul: «Şi vă arăt eu vouă o cale mai presus de orice altă cale» (
Cor. 12, 21). Aceasta convinge să se dis prețuiască toate cele stricăcioase (luate în ele
înseşi) şi nu pune pe cele

vremelnice mai presus de cele veşnice». Căci numai Persoana veşnică a lui Dumnezeu ne poat
e iubi veşnic şi ne poate susține veşnic în viață, satisfăcînd setea noastră de iubire nesfîr
rea se cere după nesfîrşire şi de iubire nu e capabilă decît persoana față de altă persoană.
easta arată că persoanele sînt pentru eternitate. 100. Calea lată şi largă e cea a iubirii d
e sine şi a căutării plăcerii proprii. Căci iubirea de sine nu e strîmtorată de luarea în con
erare a altuia. Iar «necazurile şi primejdiile omoară dulcea împătimire, iar odihna o hrăneşt
şi o creşte. De aceea, fericiți sînt cei ce umblă pe calea cea plină de necazuri». Ei se str
mtorează pe ei înşişi pentru alții şi în primul rînd pentru Dumnezeu, din iubirea față de El
dobîndind în schimb iubirea lor. ErlNTVL 10AN SCARARVL 65 lepădarea a treia, de slava
deşartă, care urmează ascultării. 1128.«Ieşiți din mijlocul lor şi vă despărțiți şi nu vă at
umii, zice Domnul» (îs. 54, 11)101. Căci cine dintre ei a făcut vreo minune vreo dată ? Ci
ne a înviat morți ? Cine a scos draci ? Ni menea. Toate acestea sînt răsplătirile călugărilor
pe care lumea nu le poate cuprinde. Căci dacă ar putea, ar fi de prisos nevoința sau
retragerea. 1129.Cînd dracii înfierbîntă, după lepădarea (de lume), inima noastră cu aducere
minte de părinții şi de frații noştri, să ne înarmăm cu rugăciune împotriva lor şi să ne arde
ea aminte de focul veşnic, ca prin amintirea acestuia să stingem focul cel necu veni
t al inimii 102 . Dacă cineva socoteşte că nu simte nici o împătimire față de vreun lucru, da
inima lui e 1130.«Necurăția lumii este iubirea de plăcere, iubirea de cele mate riale şi
iubirea de slavă. Iar necurat se zice omul nu întrucît a fost creat, ci întrucît s-a abătut
prin voirile sale, potrivit cu ceea ce s-a spus : «Ne curat este în fața Domnului tot
cel mîndru cu inima» (Prov. 16, 4). Iubirea de plăcere şi iubirea de bunuri materiale es
te în fond iubirea de sine şi de cele stricăcioase. La fel şi iubirea de slavă. Şi nimeni nu
poate ajunge la viața fără sfîrşit ajutat de sine însuşi şi de cele stricăcioase. 1131.«Foc
it (neoportun n. t r .) al inimii», numeşte pe cel ce se aprinde în noi din dorul şi împăti
mirea de rudenii şi de cele ale lumii, care ne înfierbîntă pe noi ca să stăruim şi mai mult î
imirea de ei şi de ele. Căci cel ce se aprinde de dragostea de Dumnezeu, prin care t
oate cele de aici le socoteşte nevrednice de luat în seamă şi se aprinde numai de dragos
tea lui Dumnezeu şi doreşte numai bunătățile veşnice, s-ar putea numi pe drept cuvînt foc cuv
nit». Aducerea aminte de focul veşnic, pe de o parte ne arde, sau arde împătimirea noast
ră de cele lu meşti, pe de alta, stinge acest foc sau ne încălzeşte pentru cele cereşti şi

stinge căldura patimilor rele. Această aducere aminte nu ne lasă reci nici într-o privință, nici în alta ; nu e o aducere aminte nepăsătoare de focul veşnic, nici o gîndire'rece la p utința fericirii veşnice. Ne aprinde rîvna de a scăpa de focul veşnic şi rîvna de a dobîndi f cirea veşnică. Nepătimirea creştinului nu e o indiferență, ci o ardere, o pasiune împotriva c lor rele şi pentru cele bune. 101.____66_____.____. ' în tristată pentru lipsa lui, unul ca acesta se înşeală cu desăvîrşire. 1132.Acei tineri care sî pătimiți de dragostea trupească şi de desfătări, dar voiesc să ia asupra lor vieţuirea călugă se sîrguiască a se nevoi cu toată trezvia şi luarea aminte şi să se silească să se înfrîneze oată desfătarea şi de la toată răutatea103, ca nu cumva «să le fie cele din urmă mai rele ca e dintîi» (Mt. 12,45)104. 1133.Portul e pricină de mîntuire, dar şi de primej dii. Aceasta o ştiu cei ce plutesc pe marea cea gîndită cu mintea. Dar e o privelişte jalnică să vezi pe cei scă pați de valuri, înecîndu-se în port. Iată treapta a doua. Tu, cel ce alergi, nu urm a pilda soției lui Lot, ci a lui Lot însuşi. CUVlNTUL III Despre înstrăinare 1) înstrăinarea ste părăsirea fără întoarcere a tuturor celor din locul de obîrşie, care lucrează în noi împo tei evlaviei noastre 105. înstrăinarea este purtare necutezătoare, înțelepciune necunoscută, pri1134.Scolia în ed. 1970 : «Să se înfrîneze de la desfătări, care susțin iubirea de sine, irea de cele materiale, lăcomia pîntecelui şi patimile ce se nasc din acestea; şi de la răutate, care susține disprețuirile altora, lenea şi mîndria». P.G.: «De la desfătare, din pr na curviei şi a întune cării minții; de la răutate din pricina disprețuirii». 1135.Scolia ed. 1970: «Celor ce veghează şi se sirguiesc să împli nească poruncile, portul sau mînăstirea de le este pricină de mîn tuire, iar celor leneşi şi fără grijă, pricini de primejdie». 1136.«A rudeniilor, a bunurilor, a mincărurilor, a voilor, a pati milor, a distracțiilor, a locurilor, a slavei şi a celorlalte care ne împiedică de la ținta evlaviei». Altă scolie : «S răin e cel ce e cu gîndul afară de toate cele ale vieții». Alta: «Străin e acela căruia îi sî e cele ale lumii». Alta : «Dacă te înstrăinezi pentru Dumnezeu, nu căuta să te ames103. SFINT L IOAN SCARARUL 67

cepere nearătată, viață ascunsă, țintă nevăzută, gînd nedescoperit, dorire a puținătății, pof
i, pricină a dorului de Dumnezeu, mulțimea dragostei, respingerea slavei deşarte, adînc
de tăcere. 1137.Gîndul acesta obişnuieşte şi el la început să su pere mereu şi în chip prelun
e cei îndrăgiți de Dom nul, ca un foc dumnezeiesc 106. Căci depărtarea de ai lor îi mînă pe c
drăgiți de Domnul spre El, prin pu țînătate şi necazuri. Dar pe cît de mare şi de vrednică de
udă e această înstrăinare, pe atît de multă dreaptă socoteală cere. Căci nu orice înstrăinare
lme e bună107. 1138.Dacă nici un prooroc nu e cinstit în patria lui, cum zice Domnul (
Le. 4, 24 ; Mt. 13, 57), să luăm seama ca nu cumva să ni se facă înstrăinarea pricină de slav
eşartă. Căci înstrăinarea este despărțirea de toate pentru a ne face nedespărțit gîndul la Du
08. Înstrăinatul este iubitorul sau lucrătorul plînsului ne încetat. Străin este cel ce a ieş
t din legătura cu toate ale sale şi cu celelalte109. teci cu cele dintr-un loc, nici
să amesteci rațiunea (cuvîntul) ta cu ele. Căci altfel îți este aproape mai de folos să fii
u rudeniile tale după trup». 1139.Deşi gîndul înstrăinării e ca un foc dumnezeiesc, care ne c
rățeşte de legătura pătimaşă cu cele ce ne-au fost mai apropiate, el nu impune în noi înstrăi
u uşurință şi dintr-odată. De aceea, voința de înstrăinare ne produce la început şi supărări.
ce se înstrăinează începe să descopere că e de neam bun şi să îndrăznească a cere cinstire ş
scă, această în străinare nu e bună». 1141.«Prin despărțirea de toate, omul alungă patimile s
şi prin aceasta se face nedespărțit de Dumnezeu. Dar dacă patimile rămîn înstrăinarea nu e d
are folos». 1142.«Prin ale sale înțelege voile sale şi cele ce privesc trupul său. Prin cele
lalte, pe cele din afară, adică bani şi averi, de care înstrăinîndu-se şi scăpînd cineva, umb
rumul binecuvîntat şi chibzuit, care duce spre mîntuire». 106. 68_____
_____. ; 1143.De te grăbeşti spre înstrăinare şi spre singură tate, nu căuta su
letele îndrăgite de lume. Pentru că turul vine pe neaşteptate. De aceea mulți, încerdînd să m
ască împreună cu ei pe unii nepăsători şi greoi, s-au pierdut împreună cu aceştia, focul sufl
i lor stingîndu-se cu vremea110. Dacă ai primit flacăra, alear gă111. Căci nu ştii cînd se va
stinge şi te va lăsa în în tuneric. 1144.Nu ni se cere tuturor să mîntuim pe alții. Căci

zice dumnezeiescul Apostol: «Deci fiecare va da, fra ților, socoteală lui Dumnezeu pen
tru sine» (Rom. 4, 12). Şi iarăşi: «învățînd pe altul, nu te înveți pe tine ?» Dar negreşit,
turor să ne mîntuim pe noi înşine. 1145.înstrăinîndu-te, păzeşte-te de dracul nestatorni ciei
irii de plăceri. Căci înstrăinarea îi dă prilej de lucru. 1146.Bună este despătimirea. Dar ma
ei este înstră inarea112. 1147.Cel ce s-a înstrăinat pentru Domnul să nu mai aibă legături,
a să nu se arate rătăcit din pricina pati milor. Cel ce te înstrăinezi de lume, să nu mai pi
păi lumea. Căci patimilor le place să se întoarcă la ea. 1148.Scolia din ed. 1970: «Mustră am
le care adorm mereu mişcă rile spre cele bune». 1149.Aluzie la flacăra olimpică. Aici însă e
orba de flacăra dragostei de Dumnezeu, primită de la un altul mai bătrîn şi pe care trebui
e s-o duci mai departe. 1150.«Dacă am tăiat pentru scurtă vreme pricinile patimilor şi ne
ocu păm cu vederile duhovniceşti, să petrecem pururea în acestea, avînd aceasta ca lucrare
. Căci dacă ne întoarcem iarăşi la patimile trupului, n-am cîştigat nimic din acea petrecere
au rămîne o simplă cunoştință amestecată cu închipuirea de sine, al cărei sfîrşit este închip
tunecarea, şi abaterea desăvîrşită a minții spre cele stricăcioase. Cu noştința din vederile
niceşti devine, pentru cei ce nu stăruie mereu pe treapta acestor vederi, simplă cunoşti
nță teoretică sau închipuire a cunoaşterii, fără putere de a-i reține de la viața în păcate».
UL 10AN SCARARVL 9) Eva a fost alungată odinioară fără voie din rai şi monahul pleacă de bună
voie din lume. Căci aceea ar fi poftit din nou să mănînce din pomul neascultării, iar el a
r fi suferit în chip greşit din partea rudelor după trup. 1151.Fugi ca de bici de locu
rile căderilor. Căci nefiind fructul de față, nu-1 poftim des. 1152.Să nu-ți rămînă ascuns ni
ipul şi vicleşu gul acesta al furilor : ei ne sfătuiesc să nu ne despărțim de cele din lume,
spunîndu-ne că vom agonisi mare plată dacă, văzînd femeie, ne înfrînăm pe noi înşine. Nu tre
ultăm de aceştia, ci mai degrabă să facem dimpotrivă. 1153.Cînd ne despărțim de cele ale noas
pentru o vreme mai scurtă sau mai lungă şi ne cîştigăm pu

ţină evlavie, sau străpungere (umilinţă), sau. înfrînare, gîndurile deşertăciunii 113 , ivind e îndeamnă ia răşi să plecăm în lume, spre zidirea multoi~a, chipu rile, spre pildă şi folos ce au cunoscut faptele noastre păcătoase 114 . Iar dacă sîntem şi pricepuţi în 1154.Dăm acea colie nu după ordinea propoziţiilor din P.G., ci după cea din ed. 1970, care, ca de ob icei, e mai bună : «Numeşte gînduri ale deşertăciunii pe cele ale închipuirii de sine, care f c, pe cei ce le au, iubitori de arătare şi de slavă. Căci a-ţi închipui că eşti ceva, nu te l fii cu adevărat. De aceea deşertăciunea este şi se numeşte neexistenţă». închipuirea că eşti iveşte atunci cînd nu eşti ceea ce-ţi închipui, sau vrei să acoperi lipsa a ceea ce vrei să a că eşti. Ea e împreunată totdeauna cu nesinceritatea şi cu lipsa de smerenie. Şi Cu acestea nu se poate clădi nimic. Pentru că nu recunoşti solul tău real pe care trebuie să clădeşti, s u că numai Dumnezeu este solul tare pe care poţi să clădeşti trainic. 1155.Legăturile cu cel e ale sale au prefăcut pe soţia lui Lot în stîlp dt sare. Legăturile cu cele străine au lips it pe Esau de drepturile întîiului născut. Lanţurile voilor proprii au lăsat casele poporu lui în pustiu. Lanţul avuţiilor a omorît pe Izabela. Iar cel ce s-a izbăvit de acestea a a flat cu adevărat cortul iubitor de străini şi viaţa lui Avraam, cel ce s-a înstrăinat. De to ate cele pămînteşti, care par să ne fie casă statornică de odihnă, 113.

70 cuvînt şi în cunoştinţa simplă 115, acestea ne îndeamnă să ne întoarce ca mîntuitori de suflete şi ca învăţători, pentru ca ceea ce am adunat cum se cuvine în port să risipim în largul mării 116 . 1156.Să ne sîrguim să urmăm nu pilda soţiei lui Lot, ci pe ui Lot însuşi (Fac. 19). Căci sufletul, întorcîndu-se de unde a ieşit, se va strica asemenea sării şi va rămîne nemişcat (nelucrător)116 bis. 1157.Fugi de Egipt fără să te întorci. Căci ce s-au întors acolo n-au văzut Ierusalimul, sau pămîntul nepătimirii. 1158.E cu putinţă ca ş a început, dacă am părăsit starea de pruncie, adică cele ale noastre, şi ne-am curăţit cu de , să ne întoarcem spre ele cu folos, cu scopul ca, după ce ne-am mîntuit pe noi, să mîntuim ş pe alţii oarecare. Totuşi chiar şi Moise, văzătorul-deDumnezeu, trimis fiind spre mîntuirea neamului său, a avut de îndurat multe primejdii în Egipt, sau în întu necimile lumii. tre buie să ne desprindem, ca să aflăm odihna veşnică in cortul lui Avraam, cel ce s-a înstrăinat de locul lui de baştină. 1159.Cunoştinţă simplă e cunoştinţa neînsoţită de pilda vieţii şi de

fără putere să schimbe în bine pe cei ce o ascultă. 1160.«Observă că nu s-a întîmplat o întoa
e lucruri, ci numai cugetarea a plutit spre raţiunile lucrurilor. De aceea s-a şi osîn
dit. Căci nu în Egipt, ci în locurile din jurul Egiptului a coborît mintea poporului». Sco
lia din ed. 1970 adaogă: «Aşa şi tu, călugăre, să nu crezi că> te-ai în străinat, cînd şezînd
re, îţi laşi cugetarea să rătă cească şi mintea să se împletească cu lucrurile nefolositoare
cu plăcerile şi cu împătimirea de lume; ci odihneşte-te întru pomenirea lui Dumnezeu». 116 b
s. Sufletul nemişcat sau nelucrător e sufletul mort, împietrit ca şi soţia lui Lot, incapa
bil de viaţă, incapabil să se preschimbe spre mai bine, incapabil să înainteze spre trepte
mai înalte. Sarea în care s-a prefăcut soţia lui Lot, n-avea nici măcar puterea să dea gust
bucatelor, devenind stîlp cu totul neroditor şi încremenit. Numai dacă merge înainte, Ca
Lot, sufletul se mişcă cu adevărat şi se desăvirşeşte. SFtNTVL 10AN SCARARUL 71 1161.Bine est
să mîhnim pe părinţi şi nu pe Dom nul. Căci Acesta a zidit şi a mîntuit; iar aceia adesea ia
ierdut pe cei ce i-au iubit şi i-au predat osîndei veşnice. 1162.Străin este acela care
sade ca unul de altă limbă între cei de limbi străine, întru cunoştinţă m . 1163.Nu ne retrag
(din lume), pentru ca urîm pe cei ai noştri, sau locurile. Să nu fie ! Ci ca să scăpăm de văt
rea ce ne vine de la ei118. 1164.Ca în toate celelalte, aşa şi în aceasta ni s-a fă cut învăţ
Domnul. Căci şi El Se arată părăsind adeseori pe părinţii Săi după trup. Pentru că auzind pe
unîndu-i: «Mama Ta şi fraţii Te caută» (Mt. 12, 47), bunul nostru învăţător îndată ne-a arăta
te acela care, între cei de aceeaşi limbă, e ca unul de limbă străină, adică, ca unul care ar
altă limbă şi nu aceeaşi; şi e de un grai cu cel de altă limbă şi nu cu cel de limba sa. Şi
tru simţire, ceea ce înseamnă că nu se socoteşte pe sine vrednic să spună ceva altora, sau să
rbească cu alţii». Intru cunoştinţă poate însemna şi că e con ştient că trebuie să rămînă str
ie să caute să se în ţeleagă cu ceilalţi. S-ar părea că se afirmă aci ceva contrar «mărturisi
gînd», adică sobornicităţii Bisericii. De fapt se afirmă numai o totală adunare în Dumnezeu.
r în Dumnezeu îi găseşte pe toţi şi se roagă pentru toţi. Şi dacă toţi fac la fel, ei se întî
eu. Sobornicitatea nu se opreşte la legăturile orizontale între oameni, ci înaintează la l
egăturile adînci ale tuturor în Dumnezeul comun, potrivit aceleiaşi credinţe şi ace leiaşi iu
iri de Dumnezeu. 1166.«Ura este 6 dispoziţie ascunsă, de scîrbă, faţă de ceva din cele care n
supără. Sau ura este înstrăinarea de ceva neplăcut şi întoarcerea

de la cei ce ne supără. Retragerea călugărilor de la cele ale lor, nu se face pentru nic
iunul din aceste motive». Se face aci o fină deosebire între ură şi ură. Călugărul — şi în ge
inul — nu urăşte pe cele ce există ca atare, ci păcatul prin care se alipeşte cu voinţă de fă
. Şi dat fiind că păcatul slăbeşte şi strîmbă existenţa, călugărul sau creştinul, urind păcat
e de el şi de prilejurile lui, iubeşte existenţa mai mult decit cei ce aprobă păcatele şi se
lasă prinşi în ele, pentru că vrea să apere existenţa întreagă, sau o vrea mereu sporită In
zeu şi ferită de strîmbarea şi de slăbirea ei prin păoat, sau prin ieşirea egoistă şi mîndră
a cu Dumnezeu, Izvorul vieţii. 72_____; -

nouă ura nepătimaşă, zicînd : «Mama Mea şi fraţii Mei sînt cei ce fac voia Tatălui Meu cel di
i». 1167.Să-ţi fie ţie tată cel ce poate şi voieşte să se ostenească împreună cu tine în uşur
or pă catelor sale ; maică, străpungerea inimii, care poate să te spele pe tine de întinăciu
rie ; iar frate, cel ce se oste neşte împreună cu tine şi se întrece cu tine pe drumul ce
duce în sus. Agoniseşte-ţi ca soţie nedespărţită adu cerea aminte de moarte ; copii prea iubi
să-ţi fie suspinurile inimii; ca slujitor agoniseşte-ţi trupul tău; iar ca prieteni, Sfint
ele Puteri, care în vremea ieşirii (sufletului) pot să te ajute, dacă se vor face priete
nii tăi. -«Acesta e neamul celor ce caută pe Domnul» (Ps. 23,6). 1168.Dorul lui Dumnezeu
a stins dorul de părinţi. Iar cel ce spune că le are pe amîndouă, se amăgeşte pe sine. Căci
udă: «Nimeni nu poate sluji la doi stăpîni» şi celelalte (Mt. 6, 24)119. 1169.N-am venit, zi
ce Domnul, să aduc pace pe pămînt şi iubirea părinţilor faţă de fii şi a fraţilor faţă de fra
otărăsc să nu-Mi slujească Mie (Mt. 10, 34), ci luptă şi sabie; adică să despart pe iubi tori
e Dumnezeu de iubitorii de lume, pe iubitorii de cele materiale de iubitorii de
cele nemateriale, pe iubi torii de slavă de cei smeriţi la cuget. Căci Domnul Se bucură
de împerecherea şi de desbinarea ce se naşte din iubirea faţă de El. 1170.Ia seama, ia sea
ma, ca nu cumva să ţi se facă ţie, celui ce iubeşti împătimirea de ai tăi, toate umplute de a
e păcatelor şi să te pierzi în potopul iubirii de 119. «De eşti mirean, vieţuieşte între cele
lume. Iar de eşti călugăr, petrece în faptele prin care se îmbunătăţesc monahii. Căci dacă vo
eţuieşti in cele străine, vei cădea din amîndouă». Nici mireanul nu trebuie deci să-şi neglij
atoriile

cele bune pe care le impune viața în lume şi în familie. SF1NTUL IOAN SCARARUL

lume. Să nu te înduioşezi de lacrimile părinților şi ale prietenilor. Căci altfel vei plînge c. 1171.Cînd te vor înconjura ca nişte albine, sau mai bine zis ca nişte viespi, rudenii le tale, plîngînd pentru tine, ațintește-ți repede şi fără întoarcere ochiul sufle tului spre tea ta şi spre faptele tale (cele rele), ca să poți depărta durerea, cu durere120. 1172. Cei ai noştri, care nu sînt ai noştri m, ne făgă duiesc să facă toate cele ce ne plac. Dar sc pul lor e să ne împiedece în drumul nostru cel prea bun, ca apoi să ne atragă spre scopul lor. 1173.Retragerea din locurile noastre să ne fie în păr țile cele mai lipsite de mîngîier e, de slavă deşartă şi în cele mai smerite. Căci dacă nu, zburăm (din lume) îm preună cu pati 4.Ascunde vița ta de neam bun şi acoperă slava ta cea bună, ca să nu te afli arătîndu-te altf l cu gura şi altfel în faptele tale 122. 1175.Nimenea nu s-a predat pe sine atît de mu lt în străinării ca acel mare (patriarh) care a auzit: «Ieşi din pămîntul tău şi din rudenia in casa tatălui tău» (Fac. 12, 1), măcar că 1-a chemat într-un pămînt de alt grai şi barbar12 76.«Cel ce voieşte cele prea mari nesocoteşte cele neînsemnate». Alta : «Suportă durerea cu d rerea cea folositoare, ca să poți scăpa de durerile deşarte», care nu te mîntuiesc (Pilda ce lor doi tîlhari). 1177.«Părinții după trup sînt ai noştri pentru înrudirea firii; dar nu sînt oştri după voință, întrucît nu ajută scopului nostru cinstitor de Dumnezeu». 1178.Scolia P.G. nu cumva faptele necuvenite să arate minci noasă vița ta bună trupească». Alta : «Nu te bizu pe nobleța trupească, căci cel trupesc nu primeşte cele ale Duhului» (I Cor. 2, 14). Ed. 1970 : «Să nu arăți prin chipul din afară, datorită înstrăinării, smerenia călugă rească, ia e săai slava deşartă». 1179.«Cînd auzi pe Domnul zicînd : «De nu se va lepăda cineva de toate ce sînt cu (el, nu este Mie vrednic» (Le. 14, 33), nu înțelege că 1180.Cîte odată Domnul 1-a slăvit pe cel ce s-a înstrăi nat ca acel mare (patriarh) chiar mai mult decît pe acela. Dar măcar că slava e dată de Dumnezeu, e bine să ne ferim de ea prin pavăza smereniei. 118 1.Cînd dracii, sau şi semenii noştri, ne laudă pen tru marea faptă a înstrăinării, să ne duce gîndul

la Cel ce pentru noi S-a înstrăinat, coborînd din cer pe pămînt, şi ne vom afla pe noi neputî
d împlini deplin această faptă în veacul veacului. 1182.Cumplită e împătimirea de vreunul din
ai noş tri, sau şi de vreun străin. Căci ea poate să ne atragă în lume şi să stingă cu desăvî
nței (stră pungerii) noastre. 1183.Precum e cu neputință unui ochi să privească spre cer, ia
r altuia spre pămînt, tot aşa este cu nepu tință să nu se primejduiască cu sufletul cel ce nu
s-a înstrăinat cu gîndul şi cu trupul de toate cele ce sînt ale sale şi nu ale sale. 1184.Cu
multă osteneală şi durere se înstăpîneşte în noi obişnuința cea bună şi bine aşezată. Dar ce
multă osteneală se poate pierde într-o cli pită de vreme. Căci -«obiceiurile bune sînt stric
te de convorbirile rele» (I Cor. 15, 33), lumeşti şi nelu meşti m. e vorba numai de bani
, ci şi de toate lucrurile păcatului. Căci «nimenea, zice, slujind în oaste, nu rămîne împlet
cu lucrurile vieții» (II Tim. 2, 4). Pentru că cel ce voieşte să biruiască patimile, rămînînd
it cu ele, e asemenea celui ce încearcă să stingă focul cu pleava». Desigur, cel ce începe l
upta cu patimile, nu" e încă cu totul curat de ele. Dar nu e ca cel ce pe jumătate le
aprobă, iar pe jumătate luptă împotriva lor. Aceasta înseamnă «împletirea» cu ele. 124. «Conv
lumeşti a numit pe cele ale lumii; iar nelumeşti, pe cele rele şi păgubitoare celor ce f
ug de lume». SFINTUL 10AN SCARARUL 75 34) Cine umblă, după lepădarea sa (de lume), cu ce
i din lume, sau se află aproape de ei, fără îndoială sau va cădea în cursele lor, sau îşi va
inima prin gîndul la ei, sau neîntinînd-o, prin faptul că va osîndi pe cei întinați se va înt
şi el. DESPRE VISURILE CARE URMEAZĂ PE ÎNCEPĂTORI 35) E cu neputință de ascuns faptul că înț
l cu noştinței noastre e cu totul nedesăvîrşit şi plin de toată neştiința. Aşa cum gîtlejul d
cările, auzul înțelesurile, iar soarele vădeşte slăbiciunea ochilor, tot aşa cuvintele dau pe
față neştiința sufletului. Dar legea iubirii ne sileşte şi spre cele mai presus de putere. D
e aceea socotesc (căci nu mă pot hotărî sigur) că după cuvintele despre înstrăinare, sau mai
rabă odată cu ele, e bine să spun ceva şi

despre visuri, ca să ştim ceva şi despre această viclenie a celor vicleni. 36) Visul est
e mişcarea minții în vremea nemişcării trupului125. 37) Nălucirea este amăgirea ochilor cînd
rme cugetarea. Nălucirea este ieşirea minții, cînd trupul veghează. Nălucirea este o vedere
a ceva fără ipostas (suport, obiect) m.

1185.Scolia aceasta este după Vasile cel Mare : «Aşa să înțelegi deo sebirea între vedere şi
. Vederea este ceea ce se vede în vis aproape ca prin simțuri, iar visul e ceea ce s
e năluceşte (se imaginează) în somn. Deci nemişcare numeşte aci liniştirea. Căci mişcarea int
se în şase feluri, adică a naşterii, a stricării, a creşterii, a schimbării, a micşo rării şi
i din loc, trupul nu se arată lipsit de niciuna din acestea. £1 dormind, mai degrabă s
e mişcă; şi mişcîndu-se e nemişcat. In cea dinții se află prin fire ; pe a doua o pătimeşte».
dă ca scolie cap. 38—39 din Suta de capete a lui Dindoh al Foticeii, «Filocalia», voi. I
, p. 349—350. 125._____76 : 1187.Pricina pen
tru care, după cele de mai înainte, am voit să vorbim despre visuri este vădită. Cînd pă răsi
pentru Domnul casele şi rudeniile noastre, ne vindem pe noi străinătății pentru dragostea
lui Hristos, dracii încearcă să ne turbure prin visuri, arătîndu-ne rudeniile noastre fie
plîngînd, fie murind, fie închise, fie strîmtorate pentru noi. Deci cel ce crede visuril
or este asemenea celui ce aleargă după umbra sa şi în cearcă să o prindă. 1188.Dracii slavei
eşarte sînt în visuri prooroci. Ei închipuiesc ca nişte vicleni cele viitoare şi ni le veste
sc mai dinainte. împlinindu-se vedeniile ne minunăm şi ne înălțăm gîndul ca şi cînd am avea d
eştiinței, 1189.In cei ce ascultă de dracul acesta, el s-a făcut adeseori prooroc. Iar f
ață de cei ce-1 disprețuiesc, el pururea minte. Căci fiind duh, el vede cele din lăuntrul
aerului acesta şi cunoscînd pe cineva că moare, prooro ceşte prin visuri celor mai uşurei
la minte. 1190.Dracii nu ştiu nimic din cele viitoare, dintr-o cunoştință de mai dinaint
e. Căci şi doftorii pot să ne spună moartea de mai înainte. 1191.Ei se prefac adeseori în îng
ri de lumină şi în

chipuri de mucenici şi ne arată pe aceia venind la noi, în visuri m . Iar cînd ne deşteptăm, ne scufundă în mîndrie şi bucurie. 1192.Dar aceasta să-ţi fie semnul înşelăciunii. Căci înge ată osînde şi judecăţi şi despărţiri. Iar odată treziţi ne fac să tremurăm şi să ne întristăm edem în vis dracilor, ei îşi bat joc de noi şi cînd sîntem treji. Cel ce crede visu rilor e cu totul necercat. Iar cel ce nu crede nici unora, e filozof. 127. Acelaşi lucru s e întîmplă In spiritism. SF1NTUL IOAN SCARARUL 77

45) Crede numai celor ce-ţi vestesc ţie osîndă veşnică şi judecată. Dar dacă acestea îţi pric eznădejdea, şi ele sînt de la dracul. Iată a treia treaptă deopotrivă la număr cu Treimea. Ce ce a păşit pe ea, să nu caute la dreapta sau la stingă. CUVINTUL IV Despre fericita şi pu rurea pomenita ascultare 1194.Cuvîntul nostru înaintînd cu bună rînduială, a ajuns la luptăto ii şi atleţii lui Hristos. Cu adevărat oricărui rod îi premerge floarea şi oricărei ascultări trăinarea, fie a trupului, fie a sufletului. Căci cu aceste două virtuţi, ca şi cu două arip i de aur, urcă la cer fără preget sufletul cuvios. Poate despre el a cîntat un oarecare purtător de Duh : «Cine îmi va da aripi ca unei porumbiţe şi voi zbura prin smerenie ?» (Ps. 54, 6)127 bis. 1195.Nu vom trece cu vederea să facem vădită prin cuvînt, dacă voiţi, înfăţiş estor viteji luptători: cum ţin pavăza credinţei în Dumnezeu şi în Susţinăto rul credinţei, r prin ea, aşa zicînd, tot gîndul necredinţei, sau al strămutării; cum întind neconte nit sabi duhului, omorînd toată voia lor ce se apropie de ei; cum, îmbrăcaţi în platoşele de fier ale răbdării şi ale blîndeţii, resping prin ele toată ocara şi înţepă tura şi săgeata cuvîntului. oiful mîntuirii, acoperămîntul întîistătătorului prin rugăciune. Şi nu 127 bis. Sînt cele tre principale ale urcuşului duhovnicesc : făptuirea (curăţirea de patimi şi dobîndirea virtuţil r), contemplarea ("vederea duhovnicească) şi desăvîrşirea. 78_____ _____"'

stau cu picioarele lipite, ci pe unul îl întind spre slujire, iar pe celălalt îl au nemişc
at în rugăciune m. 3) Ascultarea stă în a-şi tăgădui cineva cu desăvîr-şire sufletul său, fap
hip vădit prin trup 129. Sau poate, dimpotrivă: ascultarea este omorîrea mădularelor pri
ntr-o cugetare vie 13°. Ascultarea este mişcare de neînțeles, moarte de bună voie, viață neis
oditoare131, primirea primejdiei fără grijă132, răspuns 1196.Unesc rugăciunea cu slujirea.
Prin slujire sînt In mişcare, prin rugăciune stau nemişcați, uniți cu Dumnezeu. E rugăciunea
neîncetata. 1197.Scolia din ed. 1970, care orînduieşte altfel pe cea din P.G.: «Prin tăgădui
rea sufletului înțelege faptul de a-şi lăsa cineva voile sale naturale, după cuvîntul: «De vo
eşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine» şi cele următoare. Căci cele contrare fi
chiar de le-ar lăsa, nu ar lăsa nimic pentru Dumnezeu ; căci nu sînt ale lui. Dar cel ce
le lasă pe cele naturale, se tăgăduieşte pe sine însuşi». Scolia în P.G. : «Ascultarea este
ui ce este capabil de ea, nu supunerea celui ce nu este (capabilj. Căci nu vom num
i ființa nerațională ascultătoare sau neascultătoare». Deci nu e vorba de o desființare a suf
etului, ci de o punere a lui în mîna lui Dumnezeu. Ascultarea e moarte a morții şi afirm
are a vieții, afirmarea spiritului față de trup, pentru a opri trupul de la moartea veşn
ică. Şi nu e vorba nici numai de o renunțare la voile rele, ci de o predare a voii cel
ei bune, adică a voii peste tot în mîna lui Dumnezeu ; e o predare rațională, pentru elibe
rarea de patimă, o renunțare la existența egoistă în izolare, prin acordul ei cu rațiunea lu
i Dumnezeu. Această predare lui Dumnezeu a voilor proprii o arată cineva prin faptel
e manifestate în trupul său, împlinind numai acele fapte prin trup care sînt plăcute lui D
umnezeu. 1198.Numai o cugetare puternică, sau o conştiință vie poate înfrîna faptele manifes
tate prin trup. Această omorire a mişcărilor neînfrînate din mădularele trupului coincide cu
o mare putere a duhului. 1199.Mişcare de neînțeles, căci pare contrară rațiunii; moarte de
bună voie, căci coexistă continuu cu voia, spre deosebire de moartea fizică, care odată ce
se produce, nu mai e cu putință o manifestare a voii prin trup ; ca atare e un supr
em act continuu de voință. Viață în simplitate e cea fără complexități şi întrebări inutile c
ază ca trăire <lin iubire. 1200.«Nu vorbeşte de primejdia sufletului, ci de a trupului,
pe care o suportă cel ce ascultă; din vreo întîmplare, fie că ar călători pe mare, fie că ar
între tîlhari; şi astfel moare de o moarte care nu-i pricinuieşte 128. SFINTUL 10AN SCA
RARVL 79

necăutat în fața lui Dumnezeu, netemere de moarte, neprimejdioasa plutire pe marea vieți
i, călătorie în somn133. 1201.Ascultarea este mormînt al voinței şi înviere a smereniei134. N
se împotriveşte mortul şi nu alege între cele bune şi între cele părute rele. Căci cel ce şi
orît sufletul din evlavie va răspunde pentru toate135. Ascultarea este lepădarea judecății
proprii din bogăția judecății136. 1202.începutul omorîrii mădularelor trupului şi a voii suf
ului se face cu durere. Mijlocul e cînd cu durere, cînd fără durere. Iar sfîrşitul se arată î
egrijă, ştiind bine că moartea din întîmplare îi este o mărturie şi împlineşte ascultarea făr
are să asculte şi ce nu». 1203.Toate răspunderile sînt aruncate asupra povățuitorului suflete
c rînduit de Dumnezeu. Cel ce ascultă are o singură răspundere : să asculte de acela. Prin
el ascultă pe Dumnezeu, ale Cărui voi i se fac concrete şi i se tălmăcesc prin povățuitor. D
aceea, nu are grijă ce să răspundă lui Dumnezeu la judecată, pluteşte pe marea vieții fără p
duirea sufletu lui, iar de primejdia trupului şi chiar de moarte nu se teme. Călătoreşte
ca un copil care doarme în vreme ce e purtat în brațe de tatăl său. Mai bine zis toate le
vede bine, căci nu vede nici o primejdie. La baza tuturor acestor fapte de non-vo
ire proprie, e însă o mare şi continuă voire sau hotărîre, de a învinge cu tărie orice greuta
de a înfrunta chiar şi moar tea pentru a împlini de bună voie voile lui Dumnezeu, concr
etizate în voile întîistătătorului; şi o lumină fundamentală : că cel ce porunceşte repre zin
nezeu şi că mîntuirea sa constă în împlinirea voii aceluia ca voia lui Dumnezeu. Scolia din
ed. 1970 zice : «Sau calea fără oboseală şi frămîntare spre virtute. Căci cel ce s-a predat p
ine întîistătătorului şi şi-a pus sufletul în mîna lui, s-a izbăvit de orice grijă şi e ca şi
i». 1204.In fiecare clipă moare individul care caută să facă voile sale şi învie persoana, sa
omul nou, prin puntea comuniunii ce o aruncă spre cel ce reprezintă pe Dumnezeu. 12
05.«Mai bine zis întîistătătorul lui. Căci acesta, odată ce a primit voia celui ascultător şi
ut aşa zicînd sufletul lui fără voință şi mort (scolia P.G. : «şi numai că nu 1-a omorît»), v
însuşi pentru acela». 1206.«Lepădarea judecății (a discernămîntului, a alegerii proprii), st
culta pe cele ce par rele, ca bune, precum Ayraam împlinind po133._____
_____80 mişcare şi în nesimțirea durerii. Acest fericit mort viu n
umai atunci se simte suferind osteneală şi durere, cînd se vede pe sine făcînd voia sa, te
mîndu-se de povara judecății sale137. 6) Toți cîți ați pornit să vă dezbrăcați pentru stadion
irii înțelegătoare138; toți cîți voiți să luați jugul lui Hristos pe grumazul vostru; toți cî
ești

sarcina voastră pe grumazul altuia; toți cîți vă grăbiți să vă înscrieți cu voia voastră cîșt urma nevoințelor) şi voiți ca în schimbul lor să vi se scrie libertatea; toți cîți străbateți aceasta uriaşă, plutind înălțați pe umerii altora, cunoaşteți că ați pornit să străbateți un spru, avînd pe el putința unei singure rătăciri: ea se numeşte rînduiala de sine (ideoritmia). Cel ce a lepădat-o cu totul pe aceasta în alegerea celor ce i se par bune şi duhovn iceşti şi plăcute lui Dumnezeu a ajuns îa țintă, înainte de a fi pornit la drum139. Căci ascu nca de a junghia pe fiul său, şi-a îmbogățit fără să judece ascultarea pe care o avea de la î t». Ascultarea de Dumnezeu vine din bogăția în-țplegerii adevărate a ceea ce trebuie făcut pe tru propria realizare şi îmbogățeşte această înțelegere prin experiența continuă ce o face ce cultă despre propăşirea sa în eliberarea de mîndrie. 1207.«Virtuțile şi păcatele fac mintea o esimțitoare n.tr.). Cele dintîi, ca să nu vadă păcatele (să nu simtă ispitele lor şi să nu va ele altora n.tr.); cele de al doilea, ca să nu vadă virtuțile». Deci numai omul care lup tă pentru virtuți, dar n-a scăpat cu totul de păcate, adică începătorul şi cel de la mijloc, te durerea, pentru că se teme de osinda veşnică. 1208.Mărturisirea înțelegătoare e cea făcută u gura, ci cu faptele şi cu mintea. «Stadionul mărturisirii înțelegătoare e locuirea fraților preună, după marele Vasile care zice : «Stadionul luptei şi bunamireasmă a înaintării şi a d inderii neîncetate şi gîndirea la poruncile Domnului, sînt locuirea fraților la un loc». 120 9.«Ascultător este omul care a respins rinduiala de sine şi urmează învățătorului. El se află tele celor desăvîrşiți chiar dacă n-a călătorit prin ele. Deoarece. vicleanul obişnuieşte să pe cei în ascultare şi să disprețuiască osteneala lor ca a unora ce n-au nici post, nici nevoință, 137. SFlNTVL IOAN SCARARVL tarea stă în a nu crede sieşi în cele bune, pînă la sfîr vieții. 1210.Avînd de gînd să ne plecăm grumazul în Dom nul şi să credem altuia, în scopul sm i cugetări sau al mîntuirii de la Domnul, înainte de intrare (în sta dion), dacă se află în n i vreo neîncredere şi vreun gînd (de îndoială), să cercetăm pe întîistătător şi să-1 judecăm cercăm, ca nu cumva încredințîndu-ne corăbierului ca unui cîrmaci şi celui pătimaş ca unuia mi şi mării ca portului, să ne pricinuim un naufragiu sigur. Iar după intrarea în stadionu l evlaviei şi al supunerii, să nu mai judecăm pe povățuitorul cel bun al luptei noastre în n ici o pri vință, chiar dacă am vedea în el ca într-un om unele uşoare greşeli. Căci de nu, ju du-1, la nimic nu ne

va folosi supunerea140. 1211.E de toată trebuința ca cei ce voiesc să aibă pu rurea o cr
edință neîndoielnică în povățuitorii lor, să păstreze biruințele lor pururea pomenite şi neşt
lor, ca atunci cînd dracii le vor semăna ne credința față de ei, să le închidă gura cu cele
ate în amintirea lor. Căci pe cît înfloreşte credința în inimă, pe atîta se sileşte şi trupul
. Dar cînd se poticneşte de necredință, cade : -«Că tot ce nu e din credință, e păcat» (Rom.
. 1212.Cînd gîndul tău te sfătuieşte să judeci, sau să osîndeşti pe întîistătător, sari ca di
dai şarpelui îngăduință : nici loc, nici intrare, nici început. nici rugăciune curată, nici
elalte, care sînt ale celor ce se liniştesc, părintele acesta zice că acestea nu sînt nimi
c față de ascultarea cea adevărată. Căci ea tine locul acelora şi-1 face pe ascultător să fie
ijlocul lor, chiar înainte de a veni acolo prin ele». 140. «Căci cel ce judecă şi ține seama
e toate amănuntele disprețuieşte. Iar cel ce disprețuieşte nesocoteşte, apoi nici nu mai asc
ultă. Sau chiar, dacă nu cade în neascultare, nu împlineşte cu credință ceea ce i s-a porunci
«Iar tot ce nu este din credință este păcat», după Apostolul.

Zi către balaurul acesta: o, înşelătorule, nu eu am primit să fac judecata povățuitorului meu
ci el pe a mea. Nu eu am fost făcut judecător al lui, ci el al meu. 1213.Părinții numes
c cîntarea, armă; rugăciunea, zid; lacrima neprihănită, baie. Iar fericita ascultare

au socotit-o mărturisire (mucenicie)141, fără de care nimenea din cei împătimiți nu va vedea pe Domnul142. 1214.Cel ce se supune dă el însuşi o hotărîre în pri vința sa. Căci dacă ascul p desăvîrşit pentru Domnul, chiar dacă nu i se va părea că o face în chip desăvîrşit, s-a izb sînda sa. Iar dacă îşi împli neşte voia lui în anumite lucruri, chiar dacă i se pare că ascul rtă povara el însuşi143. Dacă întîistă1215.«Căci nu numai cei ce au primit moartea pentru Hri sînt mar tiri (martori n.tr.), ci şi cei ce mor pentru păzirea poruncilor Lui». 1216.«E de întrebat cum fără ascultare, nimeni nu va'vedea pe Dom nul ? Căci ce ? Maria Egipteanca şi alți oarecare, care nu s-au supus cui va, nu vor vedea pe Domnul? Dar zicem că nu vorbeşte numai despre supunerea trupească, ci şi despre cea sufletească. Căci nu vom afla pe niciunul dintre sfinți care nu şi-a supus trupul Duhului. Deci e vădit că cel ce nu a re pe cea sufletească împreună cu cea trupească, nu va vedea pe Domnul. Căci mulți supunîndu- e părinților trupeşti, şi-au robit su fletul plăcerilor. De aceea nu au folosit nimic din această supunere. Deci trebuie să dobîndească împreună cu supunerea trupească şi pe cea sufle ască, pentru ca să se facă nepătimaşi. Căci răminînd pătimaşi, nu vor vedea pe Domnul». Domnu pătimitor, şi numai cei ce se înrudesc în aceasta cu El, 11 pot vedea sau simți. 1217.Cel ce se supune, se judecă şi se osîndeşte pe sine ca neputind, din pricina păcătoşeniei, să înț plinească cum se cuvine prin el însuşi voia lui Dumnezeu. Iar judecîndu-se pe sine, se i zbăveşte de ju decata lui Dumnezeu. Scolia ed. 1970 : «Cel ce împlineşte ascultarea cu conşt iința curată şi nu face nimic după voia sa, iar dacă din neştiință şi uitare îi va lipsi ceva le datorate, şi de aceea pare celor ce privesc simplu din afară ca vrednic de judeca t, el totuşi nu e osîndit de Dumnezeu. Iar dacă se sileşte să înțeleagă poruncile după voia l le împlinească după plăcerea lui, deşi pare oamenilor că ascultă în chip desăvîrşit, el se os mnezeu, că a împlinit plăcerea sa». Făcînd voia lui, îşi poartă povara lui. SFINTUL IOAN SCAR 83 tătorul nu încetează să-1 mustre, bine face. Iar dacă tace, nu am ce spune144. 1218.Cei ce se supun cu simplitate în Domnul străbat drumul cel bun, nemişcînd în ei, prin iscodir e de amănunte, viclenia dracilor 145. 1219.Înainte de toate să ne mărturisim bunului şi si ngurului nostru judecător. Iar dacă el porunceşte, să ne mărturisim şi tuturor. Căci ranele d scoperite nu se vor mări, ci se vor tămădui 148. DESPRE TÎLHARUL POCĂIT

14) Mergînd eu într-o mînăstire de obşte, am văzut judecata înfricoşată a unui bun judecător
Căci aflîndu-mă eu acolo, s-a întîmplat ca unul dintr-o ceată de tîlhari să intre în viaţa c
1220.«Prin cuvintele : «Nu am ce spune», face comună abaterea uceni cului nesupus şi a povăţu
torului care nu-1 mustră, arătîndu-se prin aceas ta că şi întîistătătorul e răspunzător. Căci
u spune celui supus Iui greşelile, se va osîndi ca şi cînd el însuşi le-a făcut». 1221.«Nu se
celui ce ascultă cu recunoştinţă să supună vor bei multe faptele păstorului. Căci in acest c
dracii cei răi care stirnesc cugetarea la gînduri iscoditoare, îl sfătuiesc cu viclenie
să facă drumul simplu, în cbip sucit». întrebările, analizele, căutările de contraziceri in
turile date lui spre a împlini binele, sînt tot felul de pretexte, de amînare, sau de
refuz a împlinirii lor. Binele e simplu şi se vede cu mintea simplă. Cea sucită îl acoperă p
rin tot felul de complicări iscodite. 1222.Scolie în trad. Veniamin Costache, privin
d mărturisirea: «Mărturisirea păcatelor e ca o arătare a bolilor trupeşti. Deci precum bolil
e trupeşti nu le descoperă oamenii tuturor, nici fiecăruia, aşa şi măr turisirea păcatelor tr
buie să se facă înaintea celor ce le pot tămădui. Căci s-a scris: «Voi cei tari purtaţi neput
e celor slabi» (Rom. 15, 1). Iar a le purta înseamnă a le ridica şi tămădui, după cum s-a scr
s: «Că El neputinţele noastre le-a luat şi boalele noastre le-a purtat» (îs. 53, 4). Nu pent
ru că le-a luat în Sine, ci pentru că pe cei ce pătimeau i-a tămă duit». Avem aci un temei pe
tru mărturisirea la duhovnic şi nu în faţa unei mulţimi, sau a oricui care se va sminti sa
u va judeca cu neînţelegere păcatele celor ce le-au mărturisit în faţa sa.

Acestuia acel prea bun doftor şi pistor i-a poruncit să se bucure şapte zile de toată od
itina, spre a vedea numai dinafară viețuirea din acel loc. După a şaptea zi, chemîndu1 păsto
rul, deosebit, 1-a întrebat dacă îi place să locuiască împreună cu ei. Ş după ce 1-a văzut pe
ndu-se cu toată sinceritatea, 1-a întrebat iarăşi ce lucru necuvenit a făcut în lume. Şi cînd
a văzut mărturisind cu cuvîntul toate cu hotărîre, iarăşi a zis încercîndu-1: «Voiesc să desc
stea în fața întregii frății». Iar acela urînd cu adevărat păcatul său, călcînd peste toată r
fără şovăială. «Dacă voieşti, a zis, chiar şi în mijlocul cetății lui Alexandru» (în Alexandr
l a adunat în biserică pe toți păstoriții săi, 230 la număr. Şi săvîrşinduse dumnezeiasca Lit
i era duminică), după citirea Evangheliei a dus înăuntru pe acel osîndit fără prihană, tras d
arecare frați şi lovit cu măsură, cu mîinile legate la spate şi îmbrăcat în sac de păr şi avî
p, incît la însăşi vederea lui toți s-au înspăimîntat şi au început îndată să strige plîngînd
e s-a întîmplat, apoi cînd a ajuns aproape de uşile bisericii, a grăit către el acea sfîntă c
nie, judecător de-oameni-iubitor: «Opreşte-te, că eşti nevrednic să intri aci!» înspăimîntat
ul păstorului ce răsunase către el din altar (căci credea, după cum pe urmă cu jurăminte m-a
redințat, că nu auzea glas de om, ci de tunet), căzu îndată pe fața sa, cutremurat şi scutura
în întregime de frică. Ci zăcînd jos şi udînd pămîntul cu lacrimi, i se porunci iarăşi de că
ul doftor, care lucra prin toate mîntuirea lui şi dădea tuturor chip de mîntuire şi de sme
renie vădită, să spună toate cele făcute de el, după felul lor, în fața tuturor. Iar acela mă
si cu frică toate una cîte una, înspăi-mîntînd auzul tuturor: nu numai păcatele trupeşti SFIN
IOAN SCARARUL g5 cele protivnice fii-ii şi cele după fire, cu făpturile cu-vîntătoare şi cu
<pele necuvîntătoare, ci şi vrăjitoriile, uciderile şi celelalte, care nu e îngăduit a le au
i sau a le preda scrisului! După ce le-a mărturisit, i s-a poruncit să fie tuns şi să fie
socotit între frați. 1223.Iar eu minunîndu-mă de înțelepciunea acestui cuvios, l-am întrebat
deosebi, pentru ce a făcut un lucru străin ca acesta ? Iar acest doftor adevărat a răs p
uns : «Pentru acestea două: Intîi, ca pe cel ce s-a mărturisit să-1 scap prin ruşinea de acu
m de cea vii toare. Iar aceasta s-a şi întîmplat, căci nu s-a sculat, frate Ioane, de la
pămînt, pînă ce n-a dobîndit iertarea de toate. Şi să o crezi aceasta. Căci unul dintre frați
lați acolo a îndrăznit să-mi spună: «Am văzut pe cineva ținînd o hîrtie scrisă şi o trestie (
şi cînd cel ce zăcea jos îşi spunea un păcat, acela îl ştergea cu trestia». Şi pe drept cuvî
spus, zice, fărădelegea mea Domnului şi mi-a iertat nelegiu irea inimii mele» (Ps. 31, 6
). Iar al doilea, pentru că am pe unii care au greşeli nemărturisite şi prin aceas ta îi înd
emn şi pe aceia la mărturisire, fără de care

nimenea nu va dobîndi iertare». 1224.Şi multe alte minunate şi vrednice de amintire am văz
ut la acel pururea pomenit păstor şi în obştea lui, din care voiu încerca să vă fac cunoscute
pe cele mai multe. Căci am rămas nu puțină vreme la ei, ur mărind viețuirea lor şi minunîndu-
lt de ea, cum acei pămînteşti urmau pilda celor cereşti. O legătură de nedesfăcut a iubirii î
ega şi ceea ce e şi mai minu nat este că erau izbăviți de toată îndrăzneala şi grăirea deşart
au înainte de toate în a nu răni con ştiința vreunui frate în vreo privință 147 . Iar dacă se
Scolia ed. 1970: «Prin multe fapte se răneşte conştiința fratelui: prin disprețuire, prin n
esocotire necugetată, prin ținerea de minte a răului şi prin cele ce răsar din acestea». 86_
_____;_____" arăta careva cu ură față de alții, păstorul îl
hidea pe acesta în mînăstirea cea despărțijtă ca pe un osîn-dit. Odată prea cuviosul porunci
e alungat îndată unul dintre frați care a bîrfit către! el pe aproapele său, neîngăduind să s
e în mînăstare diavol văzut şi nevăzut. Am văzut la acei cuvioşi lucruri cu adevărat folosito
minunate. Era o frățime după Domnul adunată şi legată, avînd şi lucrarea minunată şi contempl
ederea) lui Dumnezeu. Aşa de mult se deprindeau să se sîrguiască în faptele dumnezeieşti, că
proape nu aveau nevoie de îndemnul întîistătătorului, şi unii pe alții se trezeau spre vegher
a dumnezeiască. Căci erau între ei rînduite nişte sfinte şi dumnezeieşti nevoințe, bine gîndi
tatornicite. De aceea, de se întîmpla vreodată ca vreunul dintre ei să înceapă, cînd nu era î
tătătorul de față, să bîrfească, sau să osîndească, sau peste tot să grăiască în deşert 148,
are scăpa nevăzut altora, vreun alt frate atrăgîndu-i luare aminte, îl făcea să tacă. Iar dac
la nu se simțea, poate, cel ce-i atrăgea luare aminte, punînd metanie, pleca149. Iar d
acă aveau nevoie să spună 1225.Totul se petrecea cu o mare delicatețe, fără jignirea celui c
e. trebuia îndreptat. 1226.«întrebarea Marelui Vasile: Pînă la ce cuvinte ajunge vorbirea
deşartă?» Răspuns: «In general, tot cuvîntul care nu foloseşte la trebu ința ce o avem de Dom
, este deşert, şi primejdia acestui cuvînt este de aşa fel, că chiar dacă e bine ceea ce se
spune, dar nu foloseşte la zidire, cel ce 1-a grăit nu are primejdia în bunătatea cuvîntul
ui, ci în faptul de a nu-1 folosi spre zidire. El atunci întristează pe Duhul Sfînt» (Ef.
4, 29—30). AI aceluiaşi: «Ce este cuvîntul deşert ?» Răspuns: «Măr turisirea credinței lipsit
e. Cînd cineva crede .şi mărturiseşte pe Hristos, dar nu face ceea ce a poruncit EI. Mai
este şi alt cuvînt deşert: Cînd cineva mărturiseşte, dar nu se îndreptează, cînd zice că se
dar iarăşi păcătuieşte. Dar şi bîrfirea e cuvînt deşert; şi clnd cineva aude pe bîrfitor, dar
şi cel ce nu mustră cu curaj, bîrfeşte. Pentru că ceea ce spune acela nu are temelie. Şi ce
l ce născoceşte min148. SflNTVL IOAN

ceva, le era îngăduită, la nesfîrşit şi neîncetat, aducerea aminte de moarte şi gîndul la jud veşnică. 1227.Nu voi trece sub tăcere dintre cele văzute acolo nici biruința minunată a bucă arului. Văzîndu-l puru rea cu mintea adunată în slujirea lui şi cu lacrimi, l-am rugat să-mi spună cum s-a învrednicit de un ast fel de har. Iar el, silit de mine a răspuns : «Nu m -am gîndit niciodată că slujesc oamenilor, ci lui Dumne zeu. Şi socotindu-mă nevrednic de orice linişte, am totdeauna în amintire vederea focului văpăii viitoare». 1228.Să auzim de o altă izbîndă minunată a lor. Ei nu se opresc nici la trapeză din lucrarea minții, ci printr -o obişnuință vrednică de însemnat şi printr-o aplecare neînțeleasă îşi aduceau fericiți amin unea din suflet. Dar nu se arătau făcînd aceasta numai în trapeză, ci şi în orice întîlnire ş re a lor. Iar dacă vreunul din ei suferea vreo cădere, pri mea cele mai multe rugăminți de la frați să le lase lor grija şi răspunderea pentru aceasta în fața păstorului şi să prime certare de la acela. Pentru aceasta păstorul cel mare, cunoscînd lucrarea ucenicilo r, dă dea certări mai mici, ca unul ce ştia că cel certat nu-i atît de vinovat; ba nici nu mai căuta pe cel ce căzuse cu adevărat în greşeală 15°. ciuna, vorbeşte în deşert, pentru că e ceea ce nu s-a petrecut sau nu s-a văzut. Dar şi cel ce învață să se facă bine, dar el nu f ce, vorbeşte în deşert». 150. «Din Marele Vasile despre a nu ascunde păcatele fraților, sau c le proprii. Tot păcatul trebuie făcut cunoscut întîistătătorului, fie de către cel ce a păcăt uşi, fie de către cei ce-l cunosc împreună cu acela, dacă nu-l pot tămădui ei înşişi după por ului. Căci păcatul nespus este boală tăinuită în suflet. Nu vom numi binefăcător pe cel ce în cele stricăcioase în trup, ci mai degrabă pe cel ce le scoate prin durere şi asprime la arătare, ca fie prin vomitare, să arunce ceea ce vatămă, fie prin descoperirea bolii să fa că cunoscut chipul tămăduirii. Tot aşa e vădit că a ascunde păcatul înseamnă a pricinui celui av moartea. «Căci păcatul este boldul morții» (Rom. 6, 25), zice apostolul. 88_____,____ _____Unde se pomeneau la dînşii grăire deşartă sau glume ? Iar dacă vreunul dintre ei ar fi început vreo ceartă cu aproapele, trecînd altul şi făcînd metanie, r isipea mînia. Şi dacă-i simțea că vor ține minte răul, vestea îndată celui ce rînduia cele de lea după întîistătător şi-i făcea să se împace unul cu altul înainte de apusul soarelui. Iar toşau, fie că erau pedepsiți să nu se împărtăşească de hrană pînă la împăcare, fie că erau iz ar această rînduială vrednică de laudă era păzită la ei cu grijă şi nu în deşert, căci

aducea şi arăta multe roade. Căci mulţi dintre cuvioşii aceia s-au dovedit făptuitori şi văzători avînd darul deosebirii (al dreptei socoteli şi al smeritei cugetări). Şi se putea vedea la ei o priveliştе cutremurătoare şi de măreţie îngerească. Se puteau vedea oameni de mare vechime şi eraţie şi sfinţenie, petrecînd în ascultare ca nişte copii şi avînd ca cea mai mare laudă smerenia lor. 19) Am văzut acolo bărbaţi trăind în ascultare de vreo cincizeci de ani. Pe aceştia iam rugat să mă înveţe ce mîngîieri au aflat din atîta osteneală. Unii dintre ei spuneau că au adîncul (abisul) smereniei, prin care alungă de la ei tot războiul. Alţii spuneau că au dobîndit desăvîrşita nesimţire şi lipsa de durere la bîrfeli şi sudalme. Am văzut pe alţii din ururea pomeniţi veniţi acolo în căruntеţe şi cu chip îngeresc după dobîndirea nerăutăţii şi ai duhovniceşti şi întărite cu voinţa; n-am văzut vreunul fără judecată şi neîn-ţelept, ca bătpe care oamenii sînt obişMustrările cu curaj sînt de aceea mai bune decît prietenia ascunsă. Nici să nu ascundă unul păcatul altuia. In primul caz, unul se face ucigaş al fratelui; în al doilea, fiecare se face ucigaş al său. Căci cel ce nu se tămăduieşte pe sine, zice, prn faptele sale, este frate al celui ce se vatămă pe sine». SF1NTUL 10AN SCARARUL nuiţi să-i socotească smintiţi. Ci pe toţi, blînzi în cele din afară, luminoşi, neprefăcuţi şi nemeşte c plăsmuit, nici în cuvînt, nici în purtări, lucru care nu se află la mulţi; iar în cele dinărespi-rînd cu sufletul pe Dumnezeu şi privind pe întîistătătorul ca nişte copii nevinovaţi şochiul minţii îndrăzneţ şi tare faţă de draci şi de patimi. 20) Dar nu-mi ajunge timpul vieţ, sfinţită că petenie şi iubitoare de Dumnezeu adunare, să poves tesc virtuţile acelor fericiţi şi vieţuirea lor asemenea celei cereşti. Totuşi mai bine este să înfrumuseţăm cuvîntul noe voi şi să vă trezim la rîvna de Dumnezeu iubitoare cu sudorile ostenelilor lor, decît cu îndemnurile noastre neputincioase. Căci «fără nici o îndoială, ceea ce e mai mic se împodobeu ceea ce e mai mare» (Evr. 7, 7). Dar vă rog să nu cugetaţi ca vă scriu ceva plăsmuit de mine. Căci e un obicei al necredinţei să caute să zădărnicească folosul. DESPRE ISIDOR

21) Dar să ne întoarcem iarăşi la cele spuse mai înainte. Un bărbat oarecare cu numele Isidor, de neam boieresc din Alexandria, s-a retras din lume înainte de anii aceştia, în mînăstirea amintită, unde l-am apucat şi eu. Primindu-1 acel prea cuvios păstor şi vazîndu-1 foarte pornit spre rele, crud, aspru şi cutezător, se gîndeşte prea înţelept să înfrîngă vicleniilor prin-

tr-o rînduire omenească. Şi zice către Isidor: -«Dacă te-ai hotărît să iei jugul lui Hristos, sc să te deprinzi înainte de toate cu ascultarea». Dar acela a răs puns : -«Precum se predă fierul făurarului, aşa şi eu, prea sfinte, mă predau pe mine ție». Păstorul, bucurîndu-se de astă pildă, dădu îndată fierului Isidor regula nevoinței şi-i zise: «Voiesc să stai, frate, î a mînăstirii şi să faci îngenunchere fiecărui suflet care intră şi iese, zicînd: -«Roagăte pe , părinte, că sînt stăpînit de duh rău». Şi ascultă acesta ca Îngerul pe Domnul. Şi făcînd el jungînd la cea mai adîncă smerenie şi zdrobire de inimă, pururea pomenitul acela, după cei şa te ani rînduiți de lege 151 şi după răbdarea neînchipuită a bărbatului, voi să-1 numere, ca m lt decît vrednic, în rîndul fraților, ba să-1 învrednicească şi de hirotonie. Dar acela a înd t foarte multe rugăminți prin alții şi prin mine, nevrednicul, către păstor, să-1 lase să sfî rumul, petrecînd acolo. El îşi vestea prin cuvîntul acesta în chip umbrit sfîrşitul şi chemar lui apropiată (la Dumnezeu), fapt care s-a şi întîmplat. Căci lăsîndu-1 pe el învățătorul în lă, după zece zile a plecat prin neslăvire în chip slăvit la Domnul, luînd la el în a şaptea a adormirii şi pe portarul mînăstirii. Căci îi spusese lui, fericitul, că de va dobîndi îndră e la Domnul, nedespărțit îi va fi şi acolo degrabă. Iar aceasta s-a şi întîmplat, spre cea ma are adeverire a primirii neînfruntate a ascultării şi a smereniei lui, de-Dumnezeu-următ oare. 22) Am întrebat pe acest mare Isidor, pe cînd încă trăia, ce lucrare avea mintea lui stînd în poartă ? Şi pururea pomenitul nu a ascuns-o de către mine, căci voia să mă foloseas punea deci că la început o avea pe aceasta: «Socoteam că pentru păcatele mele m-am vîndut. D e aceea făceam pocăință cu toată amărăciunea, cu silire şi cu sînge152. Iar după ce s-a împli insteşte părintele şeptimea de ani a legii vechi, dezlegînd după trecerea acestui timp pe Isidor de canonisire. Prin aceasta arată că tot omul trebuie să treacă prin răstimpul dure ros al vieții acesteia, pînă •ce izbăvindu-se de cele de aici, ajunge la odihna celor de a colo». 1230.Din Isaac Şirul: «Puțin necaz suportat pentru Dumnezeu, e m mare decit o fap tă mare săvîrşită fără necaz. Deoarece necazul de bu 151. SFINTUL 1OAN SCARARUL 91 un an, nu ai aveam întristare în inimă, aşteptînd plata de la Dumnezeu pentru răbdare153. Trecînd iarăş an, mă socoteam nevrednic, în simțirea inimii, de petrecerea în mînăstire şi de vederea şi de rbirea împreună cu părinții şi de împărtăşirea cu dumneze-ieştile Taine şi de privirea cuiva cu ochii în jos, dar şi mai jos cu cugetul, ceream celor ce intrau şi ieşeau să se roage pentru mine». DESPRE LAURENTIE 23) Şezînd noi odată la masă, acel mare povățuitor, plecîndu-ş a sa gură la urechea mea, zise : «Voieşti să-ți arăt cugetare dumnezeiască într-o adîncă căru eu

rugîndu-1 să o facă, dreptul acesta strigă de la o a doua masă, pe un oarecare cu numele L auren-tie, ce avea în mînăstire vreo patruzeci şi opt de ani şi era al doilea preot slujit or la altar. Acela venind şi îngenunchind în faţa egumenului, acesta îl binecuvîntă. Dar scul u-se acela, nu-i spuse nimic, ci-1 lăsă să stea în faţa mesei, fără să mănînce (şi era la înc i). Acela rămase aşa un ceas sau chiar două, în-cît pînă la urmă mă şi ruşinai să privesc la era cu părul alb de tot, avînd optzeci de ani. Ră-mînînd fără răspuns pînă la sfîrşitul mesei voie probează credinţa şi iubirea. Iar fapta odihnei se naşte din lenevirea conştiinţei. De aceea în necazuri s-au probat sfinţii în dragostea lui Hris-tos şi nu în odihnă. Pentru că f pta fără osteneală e dreptatea celor din lume, care fac milostenii din cele din afară şi n u agonisesc în ei înşişi». E lucru mai mare să suporţi o durere, decît să faci cu uşurinţă o ima nu se înscrie atît de adînc în fiinţa proprie, ca să o preschimbe. 153. «Cel ce primeşte azurile din timpul de faţă în aşteptarea bunătăţilor de mai tîrziu, a aflat cunoştinţa adevăr va izbăvi uşor de mînie şi de întristare». Îşi cunoaşte mai bine complexitatea firii cel ce s necazuri, decît cel pentru care totul decurge lin, rămînînd la suprafaţa fiinţei lui nepusă l încercare prin grele necazuri. 92_____ de cuviosul să spună mai înainte pomenitului Isidor începutul psalmului 39. Dar eu nam tre cut cu vederea, ca un prea viclean, să ispitesc pe bătrîn. De aceea l-am întrebat ce gînde a cînd stătea înaintea mesei ? Iar el a zis : -«înfăţişîndu-mi în preajma păstorului chipul l s, am socotit că nu el îmi porunceşte, ci Dumnezeu. Pentru aceea, părinte Ioane, stăteam r u-gîndu-mă, nu ca înaintea mesei unor oameni, ci ca înaintea altarului lui Hristos, nepr imind nici un gînd rău faţă de păstor, datorită credinţei şi iubirii mele faţă de el. Căci s- birea nu socoteşte răul» (I Cor. 13, 5). Dar cunoaşte şi aceasta, părinte, că dacă cineva se dă pe sine de bună voie simplităţii şi nerăutăţii, nu mai dă celui rău nici loc, nici vreme î sa». DESPRE ECONOM

24) Precum acel drept era cu adevărat prin Dumnezeu mîntuitorul şi păstorul oilor sale, la fel îl avea de la Dumnezeu şi pe economul mînăstirii, mai mult decît pe oricare altul, blînd, ca foarte puţini. împotriva acestuia se porni odată starețul cu mare mînie spre folos ul celorlalţi, în biserică, poruncind să fie scos afară fără nici un motiv. Iar eu ştiindu-1 acesta nepătat de vina de care îl osîndea păstorul, i-am luat apărarea economului în faţa păs ului, luîndu-1 de o parte. Dar înţeleptul spuse şi el: -«Ştiu, părinte, şi eu. Dar precum e u ucru de osîndă şi nedrept a răpi pîinea din gura pruncului leşinat de foame, aşa se va păgubi e sine şi pe lucrător întîistătătorul sufletelor dacă nu-i prilejuieşte aceluia atîtea cununi cîte ştie că 154. Aşa e textul din ed. 1970. Cel din P.G. sună : «Aşa şi întîistătătorul sufl e vatămă şi nu se păgubeşte nici pe sine, pricinuind aceluia cununi». SF1NTUL 1OAS SCARARVL 93 poate răbda acela în tot ceasul, fie prin ocări, fie prin necinstiri, fie prin disp reţuiri şi

batjocoriri155. El se face pricina acestor trei păgubiri foarte mari: întîi se lipseşte acela însuşi de plata ce vine din certarea povăţuitorului; al doilea, că putînd să folosească e ceilalţi din virtutea altuia, nu o face aceasta ; al treilea şi cel mai greu lucru e că şi cei ce par purtători de osteneli, făcîndu-se o vreme fără grijă şi nefiind mustraţi taţi de întîistătătorul, ca unii ce ar fi, chipurile, virtuoşi, se lipsesc de blîndetea şi de area ce se cuvine să o aibă. Căci lipsa de apă acoperă şi pămîntul bun şi roditor şi gras de ile necinstite şi-1 face să odrăslească mărăcinii mîndriei, ai vicleniei şi ai netemerii. Şti aceasta marele apostol scrie lui Timotei: «Stăruie, mustră, ceartă, îndeamnă cu timp şi fără (II Tim. 4, 2). Iar eu împotrivindu-mă acelui povăţuitor adevărat şi aducînd înainte slăbiciu enerației noastre şi că mulţi poate pentru certarea fără motiv, sau poate nu fără motiv, se r de păstor, acel sălaş al înţelepciunii zice iarăşi: «Sufletul legat de Hristos, prin iubirea edința păstorului, nu se depărtează de el pînă la sînge şi mai ales cel ce s-a tămăduit vreod el de vreo rană oarecare, amintindu-şi de cel ce zice: «Nici îngerii, nici începătoriile, ni ci puterile, nici vreo altă zidire nu va putea să ne despartă pe noi de draScolia: «Luptăt orii sînt ispitiţi ca să sporească bogăţia lor. Cei moleşiţi, ca să se păzească de cele ce-i omnoroşi, ca să se trezească. Cei depărtaţi, ca să se apropie de Dumnezeu. Cei familiari, ca să se facă şi mai familiari prin îndrăzneală». 155. «Observă cum celor ce au urcat li se dă, los, prilej de smerenie. Căci dacă se desăvtrşesc in cele ce au pus început, se fac şi mai v rednici de laudă». Dacă cei ce lucrează bine sînt numai lăudaţi de intîistătători, încep să s mîndrie şi se păgubesc şi ei şi întîistătătorii, că nu au avut grijă de buna lor îndrumare. 9 _____:_____;■ gostea lui Hristos» (Rom. 8, 38). Iar de cel ce nu e astfel legat şi bine săd̆it şi lipit mă minunez foarte dacă nu-şi săvîrşeşte în deşert p ea din locul acesta. Că s-a însoţit cu o ascultare mincinoasă». Şi nu s-a înşelat pe sine ace cu adevărat mare povăţuitor, ci a călăuzit şi a desăvîrşit şi a adus la Hristos oi neprihănit AVACHIR 25) Să ascultăm înţelepciunea lui Dumnezeu aflată in vase de lut şi să ne minunăm de . Mirîndu-mă eu, deci, cînd mă aflam acolo, de credința, de răbdarea şi de neclintita stăruin lor nou-săd̆iţi, cu toate certările şi ocările, ba uneori şi prigonirile nu numai din partea î tîistătătorului, ci şi a celor cu mult mai de jos, am întrebat, pentru zidirea mea, pe un oarecare dintre fraţii ce se aflau în mînăstire de cincisprezece ani, pe nume Avachir, p e care îl vedeam nedreptăţit aproape mai mult decît pe toţi, ba uneori alungat şi de la masă intre slujitori; şi era din fire foarte puţin vorbăreţ. Deci zisei către el: «Frate Avachir, pentru ce te văd în fiecare zi alungat de la masă şi dormind de multe ori nemîncat ?» Iar e l răspunse: «Crede-mă, părinte, că mă încearcă părinţii mei, de sînt bun de călugăr. Dar nu o fără iubire156. .Şi eu cunoscînd scopul întîistătătorului şi al celorlalţi, le rabd toate făr Iată am cincisprezece ani din cei treizeci cît socotesc, precum mi-au spus şi ei la i ntra156. «Nu numai pe cei ce mor de sabie şi pe cei ce au mărturisit pe

Domnul tn fața tiranilor, Ii încununează Domnul, ci şi pe cei ce şi-au dovedit iubirea Int
ru nevoință. Căci precum aceia au răbdat împunsăturile pentru Domnul, aşa şi aceştia au răbda
elile şi nevoința pentru Domnul». SF1NTUL IOAN SCARARUL 95 rea mea (în mînăstire), că încearc
cei ce s-au lepădat de lume. Şi pe drept cuvînt, frate Ioane, căci fără cercare aurul nu se
desăvîrşeşte». Mai rămînînd deci viteazul acesta, Avachir, după intrarea mea în mînăstire, do
mutat la Domnul, spunînd părinților cînd avea să plece: «Mulțumesc, mulțumesc Domnului şi vou
itindu-mă. voi pentru mîntuirea mea, iată am rămas neispitit de draci şaptesprezece ani»-. P
entru aceasta întîistătăto-rul, ca un drept judecător, a poruncit să fie aşezat după vrednici
ca un mărturisitor (mucenic), împreună cu sfinții adormiți acolo. DESPRE ARHIDIACONUL MACE
DONIE 26) Aş nedreptăți, fără îndoială, pe rîvnitorii celor bune, dacă aş îngropa în mormîntu
şi biruința lui Macedonie, a întîiului diacon de acolo. Acesta, aflîndu-se în purtarea de g
rijă a Domnului, 1-a rugat odată pe păstor cu două zile înainte de sărbătoarea sfintelor Teof
nii157, să plece în cetatea Alexandriei, pentru oarecare trebuință personală, făgăduind să-vi
pede din cetate pentru pregătirea sa de slujba sărbătorii. Dar diavolul, vrăjmaşul binelui
, 1-a împiedecat pe arhidiaconul îngăduit de egumen, să vină în sfînta mînăstire la data hotă
or. Sosind după o zi, păstorul îl scoase din diaconie şi-1 aşează în rîndul celor din urmă înc
Bunul diacon al răbdării şi arhidiacon al statorniciei primi hotărîrea şi cuvîntul părintelui
ristare, ca şi cînd altul ar fi fost pedepsit şi nu el. După ce a rămas în această stare patr
zeci de zile, înțeleptul 1-a ridicat iarăşi în 157. Sărbătoarea Naşterii şi a Botezului Domnu
care se vede că în timpul scrierii «Scării» se prăznuiau încă deodată sau în strinsă legătură
._____" treapta lui. Dar după o zi de arhidiaconie, ac
esta îl rugă să-1 lase iarăşi în aceeaşi certare şi necinstire de mai înainte, spunînd că a s
de neiertat. Dar cunoscînd cuviosul că acela nu spune adevărul ci cere aceasta din sme
renie, s-a învoit eu dorința cea bună a slujitorului şi se putea vedea căruntețea venerată pe
recînd în starea începătoare şi cerînd tuturor să se roage pentru el «deoarece, zicea, am căz
urvia neascultării*. Mie însă, smeritului, a îndrăznit acest mare Macedonie să-mi mărturiseas
pentru ce a alergat de bună voie la această smerită viețuire. «Niciodată, zicea, n-ain simțit
atîta uşurare de orice război şi n-am văzut dulceața luminii dumnezeieşti în mine, ca acum»-1
7) Este propriu îngerilor să nu cadă. Ba poate nici să poată cădea, cum zic unii159. Dar oam
enilor le este propriu să cadă şi să se ridice iarăşi de cîte ori s-ar întîmpla aceasta. Numa
cilor le este propriu ca odată căzuți să nu se mai ridice niciodată160. Acea1231.Cel ce ia
de bunăvoie starea smereniei şi ostenelile cele grele,

nu va mai suferi de venirea asupra lui a unor umiliri şi greutăţi lără voie. Acestea nu-1 vor întrista, ba nici nu le va mai simţi, ci se va bucura de ele. Căci îl găsesc pregătit pe ntru ele. Nu le mai simte ca ispite şi ca război. Nu-i mai produc întristări şi nemulţumiri. El vede In sine lumina dumnezeiască, pentru că vede rostul lor binefăcător. 1232.Învăţătura bilită e că acum îngerii buni nici nu pot cădea. 1233.«Sînt trei ordine, zice sfîntul Maxim: eri, oameni, demoni. A nu cădea e propriu îngerilor, dar nu după fiinţă, ci prin libera al e gere. Căci nu sînt prin fire nemişcaţi spre rău. Pentru că în acest caz nici satana n-ar fi căzut, fiindcă prin fire n-ar fi putut pătimi aceasta. Dar ■sînt greu de mişcat spre contrar iul, cum zice Grigorie Teologul. Deci nu -după fiinţă, ci după libera alegere au dobîndit în suşirea de a nu cădea. Pe aceasta dracii întărind-o spre rău, au rămas din pricina neputinţei de întoarcere, in apostazie. Iar oamenii, din pricina putinţei de întoarcere, sînt mai b uni decît demonii. Dar Îngerii sint mai presus de ambele ordine, din pricina neputinţe i de schimbare». Dar se pune între barea : De ce Dumnezeu i-a făcut pe îngeri şi pe demoni cu neputinţă -de mişcat de la bine spre rău şi invers, după ce au ales ei binele sau 158. S F1NTVL IOAN SCARARVL 97 sta ne-a mărturisit-o cel încredinţat cu economia mî-năstirii. Fii nd tînăr, îmi spuse el, şi avînd grija vitelor mînăstirii, mi s-a întîmplat o foarte grea căd ufletului. Avînd obiceiul să nu ascund niciodată şarpele înlăuntrul inimii, prinzîndu-1 de co dă l-am arătat îndată doftorului. Dar acela cu faţa zîmbitoare, îmi zise lovindu-mă uşor pest az: «Du-te, fiule, fă-ţi slujba ca mai înainte şi nu te teme de nimic»161. Iar eu, convins p rin credinţa înfocată că voiu lua în puţine zile dovada tămăduirii, am continuat să alerg pe meu bucurîndu-mă şi totodată tremurînd. 28) Toată orînduirea făpturilor are, cum zic unii, m e deosebiri. Deci şi în vieţuirea de obşte a fraţilor sînt deosebiri de înaintări şi păreri. aceea şi doftorii, observînd pe unii dintre aceştia iubitori de a se arăta la venirea în mînă tire a mirenilor, îi acoperea în faţa acelora cu ocări şi cu slujiri mai puţin cinstite, ca să se retragă cu grabă cînd se întîmpla sosirea cuiva din lume. Şi aşa se putea vedea petrecî e ceva mai presus de fire: însăşi slava deşartă se alunga pe sine şi fugea de oameni161 bis. răul î Nu e în hotărîrea lor ceva atît de decisiv, că schimbarea le devine cu neputinţă ? Cr că aci trebuie căutată explicaţia. îngerii au un fel de absolut în decizia lor. Ei vor ceva î tr-un grad şi într-o formă definitivă. Ei trăiesc într-o ambianţă mai clară a absolutului şi lor are ceva din acceptarea total conştientă a absolutului, cîtă vreme omul creşte trepta t spre absolut, aflîndu-se pe un drum suitor, care se desprinde treptat de răul sau de binele total. 161. Scolia ed. 1970: «Să nu ai vreo bănuială pe părinte, că a lăsat pe cel e s-a mărturisit fără o certare (epitimie). Căci îl ştia pe acesta din tinereţe mult timp pet ecînd în nevoinţa plină de trezvie, şi stăruind în osteneli şi de aceea nu a adăugat altă gre a acestea. De altfel nici pricină nu era pe cit socotea, vrednică de o certare aspră, pentru că altfel nu l-ar fi lăsat să plece zîmbind, ci ar fi ieşit păzind întocmai canonisire

161 bis. Însăşi slava deşartă fugea de oameni, pentru că cei stăpîniU de ea se fereau să apar oamenilor, obligaţi fiind la slujiri lipsite 98_____
_____ DESPRE CUVIOSUL MINA 29) Nevrînd Domnul să mă lipsească de rugăciu nile un ui cuvios părinte, înainte cu o săptămînă de ple carea mea 1-a luat la sine pe cel ce cîrmuia ca ajutor al păstorului, pe un bărbat minunat, cu numele Mina, care avea cincizecişino uă de ani în obşte şi împlinise toate ascultările în ea. Deci în ziua a treia, cînd săvîrşeam a adormirii cuviosului, deodată se umplu de bună mireasmă tot locul unde zăcea trupul lu i. Drept aceea ne îngăduie marele păstor să desfacem acoperămîntul în care era aşezat. Şi făc ceas ta, văzurăm toţi pornind din tălpile lui ca din două izvoare, buna mireasmă a mirului. Atunci spuse învă ţătorul către toţi: «Vedeţi sudorile picioarelor şi oste nelile lui, cu ade -au adus şi s-au primit ca un mir !» Dar părinţii locului mi-au povestit şi alte multe isp răvi ale prea cuviosului Mina. Spuneau şi aceasta, că odată întîistătătorul, voind să încerce lui de Dumnezeu dăruită, venind acesta la stăreţie şi pu-nînd metania de seară egumenului şi rînd slobozire ca de obicei, acela 1-a lăsat pe el să şadă aşa jos pînă la ceasul canonului. ia atunci dîndu-i blagoslovenie şi ocărîndu-1 ca pe un iubitor de slavă şi ca pe un lipsit d e răbdare, 1-a lăsat să se ridice. Căci ştia cuviosul că va răbda cu bărbăţie. De aceea a dat liştea aceasta spre zidirea tuturor. Iar ucenicul cuviosului Mina făcîndu-ne cunoscute acestea despre învăţătorul său, zise: «Descusîndu-1 eu, dacă nu cumva i-a venit somnul stînd unchi înaintea egumenului, m-a încredinţat că şezînd aşa jos a rostit toată psaltirea». 30) N u trece cu vederea să împodobesc cunu na cuvîntului şi cu smaraldul următor: Am stîrnit de mă eţie. Şi aşa se Învăţau să se ferească de a se arăta cu fală in faţa oamenilor. SF1NTUL IOAN 99 odată la un cuvînt despre liniştire pe unii dintre bă-trînii aceia plini de bărbăţie. Iar ia, cu faţa zîmbi-toare şi cu chip vesel mi-au spus: -«Noi, părinte Ioane, fiind materiali , avem şi o vieţuire aplecată spre cele materiale. Judecind că trebuie să purtăm războiul dup ura slăbiciunii noastre, am socotit că e mai bine să ne luptăm cu oamenii care uneori sînt furioşi, alteori se căiesc, şi nu cu dracii care sînt totdeauna porniţi şi înarmaţi cu furie triva noastră»ie*. 31) Iarăşi un altul dintre acei pururea pomeniţi, avînd faţă de mine drago a şi îndrăznirea cea după Dumnezeu, îmi spuse cu bunăvoinţă: «De ai dobîndit cumva, prea înţe area Celui ce a zis întru simţire: -«Toate le pot întru Cel ce mă întăreşte

pe mine, Hristos» (Fii. 4, 14), de a venit peste tine Duhul Sfînt ca o rouă curățitoare, d
e tea umbrit puterea răbdării Celui prea înalt (Le. 1, 35), încinge ca un bărbat (ca Hrist
os Dumnezeu) mijlocul tău cu ştergarul ascul162. Scolia din ed. 1970 care arată In plu
s, pe lingă P.G., prima propoziție ca fiind a lui Marcu Ascetul, iar restul al lui E
vagrie: «Zice şi Ava Marcu: «Mai bine este să fim ispitiți de oameni decit de draci. Dar c
el ce place Domnului, ii biruieşte şi pe unii şi pe alții». Dar zice şi sflntul Evagrie: «Dra
ii luptă descoperiți împotriva pustnicilor. Iar împotriva celor ce petrec în chinovii sau
săvlrşesc virtutea însoțiți cu alții, Ii înarmează pe cei mai fără grijă dintre frați. Dar ră
lea e mult mai uşor decît cel dinții. Pentru că nu se pot afla oameni pe pămtnt atlt de am
arnici ca dracii, chiar dacă se suferă din partea lor toată uneltirea». Oamenii mai au şi
milă, sau mai pot fi şi înduplecați, dar dracii nu. In orice caz poți fi, in lupta cu oame
nii ce te ispitesc sau te turbură, cel puțin tot atit de tare ca şi ei, poți afla o slăbic
iune in ispitirea lor şi deci Ii poți tnfringe mai uşor. In P.G. se mai adaugă o scolie,
care e totodată o metodă de înfrîn-gere a ispitelor de la oameni şi de la draci: «Cel ce se
roagă pentru oamenii care-1 nedreptățesc, tulbură pe draci; iar cel ce se împotriveşte celo
r dinții, e biruit de cei din urmă». Lupta oamenilor Împotriva noastră nu e despărțită de cea
dracilor. Dar prin oameni, lupta dracilor e mai slabă. Căci oamenii se înmoaie de rugăci
unea noastră pentru ei, de vorba bună şi de ajutorul ce le dăm. 100_____
___:_____;_____.tării şi ridicîndu-te de la cina liniştei, spală picioarele fraților
r cu duh smerit163. Mai bine zis tăvăleşte-te sub picioarele soților tăi cu cuget sporit;
pune portar ne-indurat şi neadormit în poarta inimii tale; ține-ți mintea cea greu de ținu
t164 în trupul tău supus împrăştie-rii; ține liniştea minții în mădularele ce se mişcă şi se
lucrul cel mai minunat dintre toate; fă-ți sufletul neturburat în mijlocul turburărilor
, opreşte-ți limba înfuriată, gata să sară la împotrivire 165. Luptă-te cu stăpîna aceasta în
zi de şaptezeci de ori cîte şapte. înfige în lemnul sufletului ca într-o cruce, mintea ta, c
a o nicovală, care e bătută, batjocorită, ocărită, luată în rîs, nedreptățită ca de nişte lov
e de ciocane, dar se înmoaie, nu suferă nici o sfărîmare, ci rămîne întreagă, netedă şi necli
Leapădă voia ta ca pe o haină a ruşinii şi intră în arenă despuiat de ea167, chiar dacă aces
163. Cel ce porneşte la ascultare cu hotărîre, se dovedeşte pe de o parte bărbat puternic,
pe de alta, în stare de smerenie j e tare în smerenia slujitoare. El se încinge cu pu
tere, dar cu puterea smereniei. El renunță la liniştea care-1 odihneşte şi ia asupră-şi grija
ajutorării şi lucrării de scăparea aproapelui de păcatele ce-1 împovărează. 164 «xpitei vouv
xov» e un paradox. Mintea care e mereu în mişcare trebuie ținută în gîndul la Dumnezeu. 1234.
!n toate aceste recomandări se cere un lucru paradoxal (tradus de noi cu «minunat»), d
eci cu atît mai greu. Mădularele trupului se mişcă sub puterea ispitelor, dar mintea tre
buie să-şi păzească liniştea şi deci puterea de a nu se tulbura şi de a nu se lăsa purtată de
Mintea trebuie să rămînă neclintită ca o stîncă în mijlocul valurilor ce o asal

tează. 1235.Mintea, ca organ al cugetării, are ca temelie sufletul nostru întreg, sau subiectul nostru. Dacă dispoziția acestuia e fermă ca un lemn, mintea nu se va clătina n ici ea de ispite. Neclintirea subiectului nostru își ia tăria din întipărirea lui de gindu l la crucea lui Hrisțos. Mintea-trebuie să se fixeze în subiectul astfel întărit, asemenea lui Hristos, suportînd ca El toate piroanele. 1236.«Voia ta» e voia contrară lui Dumnez eu, voia individualistă, sau egoistă. Ea îl îmbracă pe om într-o înfățișare neplăcută lui Dum SFINTVL 10AN SCARARUL un lucru rar şi anevoie de aflat. îmbracă platoşa credinței care nu poate fi spartă şi sfărîmată de necredința în conducătorul luptei. Ține în frîul neprihăniri ului care sare cu neruşinare înainte. în-frînează-ți cu pomenirea morții ochiul care voieşte codească în fiecare clipă măreția trupurilor şi frumusețea lor. Adu la tăcere, prin grija de săşi, mintea curioasă care voieşte să osîndească pe frate pentru negrijă, arătînd în chip nea tă iubirea şi mila față de apropele. In aceasta vor cunoaşte toți, cu adevărat, prea iubite p nte, că eşti ucenic al lui Hristos : dacă vom avea în obşte iubire între noi». «Vino, vino», iarăşi bunul prieten. «Vino şi locuieşte împreună cu noi. Bea în fiecare clipă batjocorirea o apă vie. Căci David după ce a cercat din toate cele plăcute de sub cer, la sfîrşitul tutu ror, măr-turisindu-şi neştiința, a zis : «Ce este dar bun ? Sau ce e plăcut ? Nu e altceva d ecît a locui frații împreună» (Ps. 132, 1). Iar dacă ne-am învrednicit astfel de o asemenea r are şi ascultare, e bine ca, după ce ne-am cunoscut şi slăbiciunea noastră, să nu intrăm în s ionul luptei, ci să fericim pe cei ce luptă şi să le dorim răbdare»188. Iar eu am fost birui t de frumoasele cuvinte ale părintelui şi prea bunului învățător, care a nevoit împreună cu m în chip evanghelic şi proorocesc, sau mai bine zis prietenesc. De aceea am şi hotărît să da u fără şovăire întîietate fericitei ascultări. semenilor, într-o înfățişare de ocară. Cel ce această voie egoistă a sa, fiind duşmanul lui Dumnezeu şi al semenilor săi, nu e capabil să suporte greutățile neplăcute ale nevoințelor, pentru că nu se bazează decît pe puterea sa itată. 168. E lăudată răbdarea în obşte, ca forță de coeziune, ca putere susținută de comuniu nătoare a comuniunii. Pe aceasta a pus accent şi starețul Gheorghe, de la Cernica, în vi ața duhovnicească ce a săditо în obştea sa. 182 _____ 3 2) Dar înainte de a ieşi ca dintr-un rai şi de a înşira cuvintele mele, ca nişte mărăcini urî olositori, voi mai aminti încă o virtute folositoare a acestor fericiți 168bi\ Păstorul a băgat de seamă că de multe ori stînd noi la rugăciune, unii le foloseau ca întîlniri şi ca lejuri de convorbiri. Acestora poruncindu-le să stea vreme de o săptămînă înaintea bisericii , le-a rînduit să facă metanie celor ce intrau şi ieşeau, chiar dacă erau clerici sau preoți1 9. Văzînd pe careva dintre frați stînd la cîntare cu o simțire a inimii mai adîncă decît a mu şi mai ales părînd, prin rostirea cuvintelor însoțită de înfățişarea ființei şi a

feței, că se află în convorbire cu vreunii, l-am întrebat să-mi spună înțelesul fericitului s
ei. Iar el ştiind că e spre folos să nu ascundă aceasta, zise: «M-am obişnuit, părinte Ioane,
să-mi adun gîndurile şi mintea, împreună cu sufletul, de la început, chemîndu-le să strige îm
«Veniți să ne închinăm şi să cădem la Hristos, împăratul nostru Dumnezeu». Iar pe bucătar is
u, l-am prins făcînd aceasta: văzînd că are o tăbliță la brîu, am aflat că însemna pe ea în f
durile sale şi le mărturisea pe toate păstorului. Dar nu numai pe acesta, ci şi pe alți mu
lți i-am văzut făcînd acolo acelaşi lucru. Căci era şi aceasta o poruncă a marelui păstor, pr
am auzit170. 168bis. «Urîte ca exprimare, nefolositoare prin firea lor lumească; spino
ase prin asprimea lor». 1237.«Cînd greşala unuia se întinde la mulți, nu trebuie să se arate
ndelunga-răbdare, nici să se caute folosul propriu, ci cel al multora, ca să se mîntuias
că, pentru că virtutea multora şi de multe feluri e mai de folos dectt virtutea unuia şi
de un singur fel». 1238.Aceasta e o metodă de a păstra sufletul într-o sinceritate sau în
tr-o transparentă deplină, neavlnd In el nimic ascuns, nimic acoperit de întunericul m
inciunii, nici o umbjă, nici o pată, ci totul in lumină. 169. SFINTUL 1OAN SCARARUL 10
3 Oarecare dintre frați a fost izgonit odată de el, pentru că a bîrfit pe aproapele său către
e el, că e flecar şi vorbăreț. Dar el a stăruit în poarta mînăstirii timp de o săptămînă, rug
intra şi să fie iertat. Cînd a auzit aceasta iubitorul de suflete, cerce-tînd şi aflînd că ac
la n-a mîncat nimic în cele şase zile, îi vesti: «Dacă voieşti să-ți faci sălaşul în întregim
voiu pune în ceata celor ce se pocăiesc». Şi fiindcă cel ce se pocăia a primit aceasta cu bu
curie, păstorul a poruncit să fie dus în mînăstirea rînduită îndeosebi pentru cei ce plîngeau
ru păcatele lor, ceea ce s-a şi întîmplatm. Scolia P.G.: Alta, a lui Fotde: «A dezvălui de b
unăvoie greşalele sale bărbaților duhovniceşti, e un semn al vieții ce se Indreptează, iar a
e ascunde e un semn al sufletului pătimaş. Căci nimenea ajutîr.d pe hoți, sau stînd de parte
a curvarilor, nuşi va da pe față gindurile (nu-i va da pe față pe aceştia). Pentru că cel nep
maş, care are milă față de pătimaş spunînd păcatul fratelui, o face din două motive: fie ca s
pteze pe el, fie ca să-1 folosească pe altul. Dar dacă-1 spune fără aceste motive, o face
fie ca să-1 osîndească pe acela, fie ca să-1 bîrfească, şi de aceea nu va scăpa de părăsirea
iască şi va cădea şi el fie în aceeaşi greşală, fie în alia, şi va fi osîndit şi ruşinat». 17
ui Hrisolog: «Leagă pe cel ce a păcătuit, ca să i-L faci milostiv pe Dumnezeu. Nu-1 dezleg
a, ca să nu fie legat şi mai tare de minia lui Dumnezeu. De nu-1 voi lega eu, legături
le lui nu vor rămîne nedezlegate. «Că de ne vom judeca pe noi inşine, nu vom fi judecați» (I
or. 11, 31). Să nu socotească cineva aceasta, cruzime şi neomenie, ci cea mai mare blînd
ețe şi cel mai bun leac şi multă purtare de grijă. «Dar

au suferit destul timp pedeapsa», va zice cineva. Cit ? Spune-mi 1 Un an, doi, tre
i ? Dar nu mă interesează vremea, ci indreptarea sufletului. Arată-mi -deci aceasta: d
e sau străpuns la inimă, de s-au schimbat, şi atunci s-a Împlinit totul. Iar de nu s-a întîm
plat aceasta, vremea nu e de nici un folos. Căci nu ne interesează de a fost legată ra
na de multe ori,' ci de a folosit legătura. Dacă â adus folos în scurtă vreme, să"nu mai fie
ținută. Iar de nu a fost spre folos In cincisprezece ani, să mai fie ținută. Dezlegarea c
elui legat să hotărască folosul». Leglnd duhovnicul pe cel ce a greşit, nu-1 mai leagă Dumne
zeu. Căci acela simte mai -vădit dezaprobarea şi se îndreaptă, pe clnd legătura lui Dumnezeu
nu e vădită şi omul continuă să păcătuiască, socotind că dacă nu 1-a dezaprobat duhovnicul,

1239.Dar fiindcă am vorbit despre amintita mînăstire, să spunem ceva pe scurt şi despre ea
. Era un loc depărtat cam la o stadie (1 km.) de mînăstirea cea mare. Era o închisoare j
alnică. Nu se putea vedea acolo "niciodată fum, nici vin, nici ulei pentru mîncare. Nu
se găsea altceva decît pîine şi puține legume. în acest loc îi închidea fără ieşire pe cei c
cneau după chemare (la călugărie); nu la un loc, ci îndeo sebi şi despărțiți, sau cîte doi ce
t, pînă ce Dom nul îl înştiința pe el (pe păstor) despre fiecare. Pusese peste ei şi un mare
itor, cu numele Isaac, care cerea celor predați grijii lui rugăciune aproape neîn ceta
tă. Spre împiedecarea trîndăviei, erau acolo şi stîlpări multe de finic (pentru făcut coşuri
jini). Aceasta era viața, aceasta era starea, aceasta era pe

trecerea celor ce căutau cu adevărat fața Dumnezeului lui Iacov (Ps. 23, 6). 1240.E un lucru bun a te minuna de ostenelile sfin ților. Dar e un lucru pricinuitor de mîntuire a rîvni să faci la fel. Insă a voi să urmezi viețuirea lor dintr-odată e un lucru nesocotit şi cu neputință. 1241.Cînd sîntem muşcați de mustrări, să ne aducem aminte de păcatele noastre, pînă ce Domnul, văzînd silința noastră, a celor ce ne sîrguim, le va şterge pe acestea şi va face durerea ce ne muşcă în inimă, în bucurie172. «Căci după mulțimea durerilor mele în inima mea, au veselit mîngîierile Tale sufletul meu la vremea cuvenită» (Ps. 93, 19). 1242.Să nu uităm pe cel ce zice către Domnul: «Cîte necazuri şi rele mi-ai arătat mie şi întorcîndu-mă mă-lui n-are prea mare importanță. Iar canonul se orientează, ca vreme/ după rezultatul adus de el în îndreptare. 172. «Silitori nesiliți sînt cei pătrunşi de dragostea lui Dumnezeu şi care se silesc a bineplăcea lui Dumnezeu, nu pentru că îi sileşte cineva, ci pentru că sînt atraşi de dragostea lui Dumnezeu». SF1NTVL IOAS SCARARVL 105 făcut viu şi din adîncurile pămîntului m-ai scos iarăşi după ce am căzut»» (Ps. 70, 23). 1243.Fericit este cel ce s-a silit pe sine să fie defăimat şi ocărit în fiecare zi pentru Domnul. Acesta va dănțui cu mucenicii şi sta de față cu îngerii, plin de îndrăzneală. Fericit este inonahul care se va socoti pe sine în foată clipa vrednic de necinstire şi de defăimare. Fericit este cel ce şi-a omorît pînă capăt voia sa şi şi-a predat grija de sine învățătorului său în Dom nul. Căci va sta de-a dreptelui răstignitm. 1244.Cel ce a respins de la sine mustrarea dreaptă sau nedreaptă, a respins însăşi mîntuirea sa. Iar cel ce o primeşte cu durere, sau fără durere, va dobîndi degrevertarea păcatelor sale m. 173. «Ava Zosima a zis că cel ce doreşte să umble pe calea cea adevărată şi dreaptă, cînd se tulbură se loveşte pe sine, zicînd : De ce te mînii suflete al De ce te tulburi, ca cei ce fac spume ? Chiar din aceasta arăți că eşti bolnav. Căci de nu ai fi bolnav, nu ai suferi. De ce încetînd să te ocărăşti pe tine, îl învinovățeşti pe frat arătat boala cu fapta şi cu adevărul. Ia aminte la porunca lui Dumnezeu: «Cînd era ocărit, nu ocăra; cînd pătimea, nu amenința» (1 Pt. 2, Ş3), ci suferea toate. Şi zicea că de va trăi canii lui Matusâlem şi'nu va umbla pe calea aceea dreaptă, pe care au umblat toți sfinții, adică cea a necinstirii lor de către oameni, a iubirii şi a răbdării bărbăteşti, nu va înainci

puțin nici mult, şi va cheltui anii în deşert». Cel ce rabdă va sta de-a dreapta Celui răstig
it şi, după răstignire, înviat, pentru că s-a lăsat şi el răstignit de ocări şi şi-a predat g
ine dascălului său, ca Hristos, Tatălui. Omorînd cu totul voia sa egoistă, a înviat în dragos
ea lui Hristos. Ava Zosima e cel de care vorbeşte cu mare venerație şi Ava Dorotei. Er
a un egumen în apropierea Gâzei de la începutul secolului VI. Avem aci o dovadă despre i
nfluența «Cuvîntărtlor» Avei Dorotei asupra lui Ioan Scărarul. 174. Mustrarea te face atent
la tine însuți; te face să-ți dai seama că e ceva rău în tine, sau care face altuia impresia
nu eşti cum trebuie în vreo privință oarecare. Drept urmare, te sileşti să te vindeci şi în a
privință, şi deci să-ți cîştigi mîntuirea. E o cruce care te desăvîrşeşte. În săşi primirea
du-i cuiva pocăința de greşale, îi aduce iertarea lor. 106_____
_____ 1245.Arată în chip nevăzut (cu mintea) lui Dumne zeu credința şi drago
stea curată ce o ai față de părin tele tău şi Acela va îndemna pe acesta în chip neştiut să s
ască de tine şi să te apropie de el, după sim țirea ta față de el175. Cel ce pironeşte pe stî
ice şarpe, a arătat o credință vădită176. Dar cel ce îl as cunde, rătăceşte încă pe locuri fă
e voieşte cineva să ştie că are iubirea de frați şi dragostea adevărată, se va încredința des
cînd se va vedea pe sine plîngînd pentru greşalele fratelui şi veselindu-se de înaintările şi
darurile lui178. 1247.Cel ce voieşte să rămînă biruitor într-o convor bire cuvîntul său, să
uferă de boala diavolului, chiar dacă cuvîntul său e adevărat 179. Şi dacă face aceasta într-
onvorbire cu cei deopotrivă cu el, va fi tămăduit poate de certarea celor mai mari. Da
r dacă 1248.Nu-ți arăta simțămintele de umilință şi de iubire față de părintele tău duhovnice
spune-i-o cu mintea lui Dumnezeu. Şi Dumnezeu i-o va descoperi aceluia, pentru că ce
ea ce e sincer, nu se poate să nu se vadă în oarecare chip. 1249.Aici se arată sensul şarp
elui de aramă țintuit pe lemn în Vechiul Testament. 1250.Pironeşte pe stîlpul văzut prin mărt
risire orice şarpe ce se mişcă in tine şi aşa îl vei omori. Dar dacă-1 ții ascuns în tine, nu
umbla pe calea dreaptă, ci pe căi nedrepte, acoperite de întuneric. 1251.«Acela şi-a pus s
ufletul său pentru fratele». Căci suferă pentru acela ca pentru sine şi se bucură de daruril
e lui, ca pentru ale sale. Sufle tul trăieşte şi moare pentru acela şi cu acela. 1252.Ci
ne voieşte să-şi facă biruitor cuvîntul său, voieşte să biruiască

«1 pe ceilalți. Desigur, el ar putea spune că nu voieşte să se impună pe sine, ci adevărul. D
r despre adevărul lui Hristos ajunge să dai mărtu rie, trăindu-I şi murind pentru El. El n
u se impune cu arguții ale rațiunii, a cărei dibăcie vrei să dovedeşti că o ai. «Nu ține de v
a creşti neascâ a se apăra, şi nu se vorbeşte de ea în învățătura lui Hristos». Sau: «Împotri
arată încăpățlnarea şi neascultarea». Ea dovedeşte mai mult ingîmfarea şi disprețuirea, şi n
ascultarea in toate. Metoda recomandată aci, ar aduce cu adevărat pace intre oameni
. 175. SF1NTUL IOAN SCARARUL 107 face aşa şi față de cei mai mari, sau mai înțelepți, boala l
i nu poate fi vindecată de oameni. 1253.Cel ce nu se supune cuvîntului nu se supune
nici lucrului. Căci cel ce e necredincios în ceea ce e puțin, e necredincios şi neîncovoia
t şi în ceea ce e mare. Acela se osteneşte în zadar, neagonisindu-şi din cuvioasa ascultar
e nimic altceva decît osînda. 1254.Cel ce şi-a făcut conştiința curată la culme, în supunere
părintele său, acela, aşteptînd în fie care zi moartea ca pe un somn, mai bine zis ca pe
viața sa, nu se înspăimîntă, ştiind că în ceasul despărțirii nu el, ci întîistătătorul va ave
80. 1255.Cel ce, primind nesilit de la părintele său în Domnul slujba unei ascultări, a
pătimit în ea vreo po ticnire neaşteptată, să pună vina nu pe cel ce a dat arma, ci pe cel c
e a primit-o. Căci a primit arma spre lupta cu vrăjmaşul, dar a îndreptat-o spre inima s
a. Iar de s-a silit pe sine pentru Domnul şi a dezvăluit slăbiciunea sa de mai înainte c
elui ce i-a dat-o, să în drăznească, căci chiar dacă a căzut, nu a murit181. 1256.Acela a făc
a gîndit chiar ceea ce i-a cerut întîistătătorul. Deci acesta va avea să dea socoteală pentr
-faptele şi gîndurile lui. Desi gur, aceasta nu scapă pe călugăr de răspundere. Dar el răspu
de întrucît se biruie pe sine în fiecare clipă, ascultînd. Iar acest lucru nu e uşor. El ren
unță mereu Ia buna sa plăcere, Ia pornirile sale de plăcere, la mindria sa. El stringe a
pele dezordonate ale pornirilor sale mereu in matca îngustă şi tot mai adîncă a unei viețuir
i libere de patimi, a unei curații

desăvirşite. 1257.«E deosebire între cădere şi cădere. De aceea şi căderea e după felul ascul
ci nu socoti izgonire de la Dumnezeu căderea ce se întîmplă in împlinirea slujirii». Altă sco
ie a Marelui Vasile, care nu e decit în traducerea lui Ven. Costache: «Pe lingă cele z
ise; de viaţa mo nahului mai ţine şi o altă primejdie. Cea dintîi şi foarte mare e cea a plă
erii de sine. Căci neavînd pe nimeni care să poată să-i cerce lucrul, i se pare că a ajuns l
a împlinirea poruncii. Apoi făcîndu-şi din nepricepere o deprindere, nu cunoaşte nici lips
urile, nici sporirea în lucrare. Căci îi lip seşte din jur orice ajutor, prin care să cuno
ască unde se află cu lucrarea poruncilor. Căci cum va arăta smerita cugetare, neavînd pe n
imeni care 180._____108 1258.Am uitat, o,
prieteni, să vă pun în faţă şi pîinea aceasta dulce a virtuţii: anume, am văzut acolo ascul t
Domnul care se zdrobeau prin ocări şi se de făimau pentru Dumnezeu, ca să fie pregătiţi prin
obişnuire să nu se mîhnească de necistirile ce li se vor aduce din afară182. 1259.Sufletu
l care se gîndeşte la mărturisire e ţinut de aceasta ca de un frîu, să nu păcătuiască. Dimpo
păcatele pe care nu avem de gînd să le mărtu risim, le săvîrşim fără frică, ca în întuneric.
psind întîistătătorul, ne închipuim faţa lui şi, socotind că stă în faţa noastră, ocolim oric
u cuvînt, sau mîncare, sau somn, sau altceva care ştim că nu-i place, împlinim cu adevărat o
ascul tare nemincinoasă. Copiii maşteri socotesc lipsa învă ţătorului (a tatălui) prilej de
ucurie, dar cei adevăraţi o socotesc pe aceasta o pagubă. 1261.Am întrebat odată pe careva
dintre cei mai în cercaţi, rugîndu-1 să-mi spună cum se dobîndeşte prin ascultare smerenia.
ar el zise: «Chiar dacă ascultă torul recunoscător ar învia morţi, chiar dacă ar dobîndi lacr
, chiar dacă s-ar izbăvi de războaie, el so coteşte în chip neîndoielnic că acestea le-a făcu
ugă ciunea părintelui său duhovnicesc. Astfel el rămîne străin de închipuirea deşartă de sine
cum se va

mîndri cu acelea, cel ce spune că le-a făcut prin aju torul părintelui şi nu prin sîrguința s
?» să se arate mai smerit ? Cum va cunoaşte milostivirea, despărțit fiind de ceilalți ? Cum
se va deprinde în Îndelunga răbdare, nestind nimenea împotriva voilor sale ? Iar de va
>zice cineva că-i ajunge învățătura Scripturilor, spre îndreptarea năravurilor, face ca cel c
învață tîmplărla, dar nu o lucrează niciodată... Însuşi Domnul a spălat pirioarele ucenicilo
tu pe cine vei spăla î Cum vei sluji ? Decît cine vei fi cel mai de pe urmă, singur de s
ine petrecînd ?» 182. Obişnuindu-te să nu te socoteşti mare lucru, nu te vei mîhni cind nu t
e vor socoti mare lucru nici alții. SFINTVL IOAN SCARARVL 109 1262.Cel ce se linişteşt
e (isihastul = sihastrul) nu cunoaşte lucrarea celor spuse183. Căci părerea de sine şi-a
cîştigat stăpînire în el, socotind ca faptele amin tite sînt săvîrşite de el prin sîrguința
el aflat în ascultare, biruind două vicleşuguri, rămîne robul veşnic supus al lui Hristos184
. 1263.Dracul luptă uneori să întineze pe cei ascultă tori, cu murdării şi-i face învîrtoşați
mă ; alteori, să-i turbure protivnic obiceiului; şi iarăşi alteori să-i facă pe unii uscați ş
oditori, trîndavi şi greoi la rugăciune, somnoroşi şi întunecați, ca să nu se mai folosească
mic din ascultare, ba să dea şi înapoi şi să iasă din ascultare. Căci nu le îngăduie să înțel
rea prin iconomie a bunătăților ce ni se pare că sînt în noi, ni se face pricină de cea mai a
că sme rită cugetare185. 1264.înşelătorul amintit a fost adeseori respins de către unii prin
răbdare. Dar apoi, încă vorbind acesta, alt -«înger» înfățişîndu-se, încearcă după puțin tim
265.Am văzut ascultători ajunşi la multă umilință, blînzi, înfrînați, sîrguincioşi, nerăzboiț
acoperămîntul părintelui, de care apropiindu-se dracii 1266.Aci autorul ține să arate că asc
ultarea celui din obşte e mai mare decît liniştirea de unul singur. Prin aceasta nu di
spreţuieşte liniştirea. Dar socoteşte că la aceasta trebuie să ajungă cineva abia după ce a d
it smerenia prin ascultarea în obşte. 1267.Ed. 1970: «înțelege prin cele două vicleşuguri: ne
scultarea şi părerea de sine». 1268.E bine deci ca cei ce ajung prin ispita celui rău în v
reo înti nare, în vreo tulburare, sau lenevire la rugăciune, să nu iasă din pricina acesto
ra din ascultare, ci să înțeleagă că acestea li se întîmplă din icono-

mia dumnezeiască, pentru a-i conduce la cea mai adîncă smerenie. 1269.Se mai întîmplă şi fapt
l acesta : Respingind cineva ispita unui demon, i se arată acelaşi, sau altul în chipu
l unui înger, ajutîndu-1, chipu rile, să-1 respingă pe acela. Dar îndată prin această nouă în
amăgeşte cu păcatul părerii de sine. 1 8 3 . _____u
_ ■' le-au semănat gîndul că sînt întăriți acuma pentru liniştire (pentru sihăstrie), sau pen
ta desăvârşită şi prin ea pot ajunge la nepătimire. Şi amăgiți astfel şi ieşind din port la l
, apoi prinzîndu-i furtuna şi neavînd cîrmaci, s-au primejduit jalnic de a-ceastă mare mur
dară şi sărată. 1270.E de trebuință ca marea să se turbure şi să se înfurie în chip sălbatic,
easta să arunce ia răşi pe pămînt conținutul ei şi tot gunoiul şi iarba pe care le-au adus în
rile patimilor187. 1271.Cel ce uneori ascultă, alteori nu ascultă de pă rinte, este as
emenea celui care uneori pune în ochi leacuri, alteori var nestins. Căci -«unul zidind
, iar altul dărîmînd, care altul va fi folosul, decît osteneala ?«(Eccl. 22, 28). 1272.Nu
te lăsa amăgit, o, fiule ascultător al Dom nului, de duhul închipuirii de sine şi spune păca
tele tale învățătorului tău, ca şi cînd le-ar spune altă per soană. Căci nu te poți izbăvi de
e188. Dracii au adesea obiceiuri să ne convingă fie să nu ne mărturisim, fie să defăimăm pe a
i ca vinovați de pă catul nostru. 1273.Dezgoleşte-ți, dezgoleşte-ți rana în fața dofto rului
te ruşina. -«A mea e buba, părinte, a mea e 1274.Călugărul ieşit din portul neprimejdios al
ascultării în obşte, cu patimi nedeplin tocite, acestea sînt stîrnite în singurătate. Dar pr
n aceasta el va vedea că e bine să revină în portul neprimejdios al obştii. 1275.Trebuie să-ț
mărturiseşti păcatele, fără a te cruța, aşa cum nu te-ar cruța, dacă ți le-ar dezvălui altci
igur, spunîndu-le tu însuți, vei trece prin clipe de mare ruşine. Dar nu poți scăpa de ruşine
dacă nu treci prin ruşine. Cu ruşinea pe care o suferi loveşti păcatele care-ți pro duc ruşi
ea şi înlături pricina ruşinii. Ruşinea mărturisirii este trecătoare, d-ar ruşinea obiectivă
ii în păcatul nemărturisit e durabilă şi se adînceşte mereu. 187. SFINTUL IO AN SCARARVL rana
Din nepăsarea mea s-a pricinuit, şi nu din a altuia. Nimeni altul nu e pricinuitoru
l ei: nici om, nici duh, nici trup, nici altceva, ci negrija mea!» Fă-te la mărturisir
e şi cu purtarea şi cu chipul şi cu gîndul, ca. un osîndit, plecîndu-te spre pămînt şi dacă s
udînd cu lacrimi picioarele doftorului şi judecătorului ca ale lui Hristos.

1276.Dacă toate atîrnă de obişnuinţă şi îi urmează ei, cu mult mai mult, fără îndoială, cele ca împreună-lucrător pe Dumnezeu. Nu te vei osteni mulţi ani, fiule, să afli în tine ferici ta odihnă189, de te vei preda de la început ocărilor, cu tot sufletul. 1277.Nu socoti lucru nevrednic de tine a-ţi face măr turisirea în chip smerit ca înaintea lui Dumnezeu, îna intea ajutătorului tău190. Căci am văzut osîndiţi înmuind printr-o înfăţişare prea întri mărturisire adîncă aspirmea judecătorului şi preschimbînd mînia lui în înduioşare. De aceea aintemergătorul cerea de la cei ce se rugau mărtu risirea înaintea botezului, neavînd el însuşi nevoie de aceasta, ci prilejuind prin ea mîntuirea lor. 1278.Odihna de patimi. La ea se ajunge uşor biruindu-ţi mindria şi pornirile spre plăcere prin ascultare. In a scultare e o mare tărie, e izvorul tăriei pentru biruirea tuturor patimilor. 1279.Du hovnicul ţi-a fost dat ca ajutător în cele bune. Dumnezeu ai ţinut seama de nivelul nost ru omenesc şi ne-a dat un ajutător apropiat nouă. S-ar putea socoti duhovnicul (şi preot ul) In acest sens şi un ajutor de care se foloseşte Dumnezeu pentru folosul nostru. Aşa cum Dumnezeu nu botează singur, ci i-a trimis pe apostoli şi pe urmaşii lor să boteze, ca. să ne dea siguranţa că sîntem botezaţi, aşa nu primeşte mărturisirea noas tră fără mijlo i om văzut, ci-1 foloseşte pe acesta ca ajutor văzut», pe măsura noastră. El dă putere pătrun re cuvîntului omenesc al du hovnicului, căci Fiul lui Dumnezeu însuşi S-a folosit de cuvîn t omenesc care răsuna In urechile ascultătorilor, dîndu-i tărie dumnezeiască, făcindu-l mijl oc al puterii dumnezeieşti. Căci cuvîntul creşte din Cuvîntul. 189. 112_____ _____; . 1280.Să nu ne speriem dacă sîntem războiţi şi după mărturisire. Căci e m ne să ne luptăm cu gîndurile decît cu mîndria191. 1281.Nu alerga după cele din povestirile s ihastrilor şi ale părinţilor pustnici şi nici nu te înălţa spre ele192. Căci tu înaintezi cu întîiului mucenic (Ştefan). 1282.Nu ieşi din locul de luptă nici cînd cazi193. Căci

cu mult mai mult avem atunci nevoie de doftor194 . Dacă şi-a poticnit piciorul de o piatră cel ce avea aju tor, cel lipsit de ajutor nu se va poticni numai, ci va şi mu ri. 1283.Cînd cădem, îndată dracii venind lîngă noi iau şi ne înfăţişează ca pricină binecuvî ne-zis nebinecuvîntată, liniştea. Scopul vrăjmaşilor noştri e să adauge la căderea noastră în acesta, o nouă rană. 1284.Cînd un doftor îşi mărturiseşte neputinţa, e nevoie să mergem la a Căci rar sînt cei ce se tămăduiesc fără doftor. 1285.Cine e deci cel ce socoteşte că ni se p e îm potrivi cînd spunem că, dacă orice corabie ce are un 1286.Dacă n-am fi războiţi de gîndu ispititoare, după mărturisire, ne-am mîndri, ca unii ce nu mai sîntem supuşi ispitelor şi în cest caz, ar trebui să luptăm împotriva mîndriei şi lupta cu ea ar fi mult mai grea. 1287.«N u te înălţa spre acele povestiri» încercînd să imiţi cele isto risite în ele, sau socotind că ceva din cele spuse în ele. 1288.A marelui Vasile (Despre stăruinţa monahilor, cap. X XI): «Pre cum mădularele trupului legate prin legătura firii n-ar putea să se rupă de trup , sau, dacă s-ar rupe vreunul, ar deveni mort, aşa cel ce se nevoieste unit cu frăţimea, nu s-ar putea tăia de cei cu care s-a Însoţit, sau făcînd aceasta, va fi mort cu sufletul şi lipsit de ajutorul părintelui, neso cotind grija lui faţă de el. Unul ca acesta treb uie osîndit ca pricină de sminteală multora... Căci sufletul odată obişnuit să se răzvrăteasc mple de multă neînfrînare». 1289.In locul de luptă sau în obşte, se află şi doftorul, ca într tal. Deci nu ieşi din acel loc. Pentru că în acest caz te lipseşti şi de doftor. 191. SF1N TUL IOAN SCARARUL 113 cîrmaci încercat poate ajunge în primejdie de înecare, fără cîrmaci se a pierde în chip sigur ?195. 1290.Din ascultare se naşte smerenia, din smerenie, nepăt imirea, dacă «întru smerenia noastră Şi-a adus aminte de noi Domnul şi ne-a izbăvit pe noi de vrăj maşii noştri» (Ps. 135, 23). Drept aceea, nimic nu ne va împiedica să spunem că din ascu tare se naşte ne pătimirea, prin care vine culmea smereniei. Căci ne pătimirea începe de l a smerenie, precum legea, de la Moise. Dar fiica desăvîrşeşte pe maică, precum Măria, Adunar ea196. 1291.Bolnavii care, după îngrijirea din partea unui

doftor şi după folosul avut de la el, părăsesc pe acesta alegînd pe altul înaintea tămăduirii săvîrşite, sînt vrednici de toată osînda de la Dumnezeu. 1292.Dacă orice corabie se poate îne chiar avînd un cîrmaci iscusit, în mod sigur se va îneca neavînd un cîrmaci. 1293.«Ascultarea e începutul smereniei. Căci cel ce nu s-a cunoscut că este cu lipsă în virtuți, nu poate sta sub mîna altuia. Iar cunoaşterea de sine adunîndu-şi sufletul î] duce la ascultare, iar a scultarea stăpînită de ^riea lui Dumaezeu naşte iubirea şi smerenia. Iar smerenia desăvîrşită neşte închipuirea de sine. Iar cel ce s-a curățit de aceasta şi de cele lalte, se face casă a nepătimirii, precum se vede». Alta : «Începutul şi sfîrşitul este ascultarea cu smerenie. I r fiica ei, nepătimirea, se face desăvîrşitoarea maicii şi pricinuieşte smerenia desăvîrşită» l smerit şi ascultător nu slujeşte patimii închipuirii de sine. Iar cel nerobit patimilo r se face cunoscut numaidecît ca nepătimaş. Iar nepătimaşul este întreg dulce şi bltnd, aşa î cultarea naşte nepătimirea prin mijlocirea smereniei». In ed. Veniamin Costache mai es te şi scolia următoare a lui Fotie : «Căci smerenia naşte nepătimirea, precum Moise legea. Pă intele a asemănat aceste trei virtuți, adică ascultarea, smerenia şi nepătimirea, cu trei fețe: cu Moise, cu Adunarea şi cu Măria. Şi de aceea ni se pare că — precum acolo, după ce Iu eii au trecut Marea Roşie, vrînd să cînte cîntare de biruință lui Dumnezeu, aveau ca născător al acesteia pe Moise, iar împlinitoare pe Măria, fiind şi ea dintre cei din obşte şi nu înc epătură — aşa şi aici zice : In fața lui Moise se cade a vedea ascultarea, în fața Adunării s ia, iar a Măriei nepătimirea». 114_____ 1294.Nu fugi de mîinile celui ce te-a adus la Domnul. Că nu te vei ruşina în toată viața ta de altci neva ca de acela197. 1295.Nu e fără primejdie pentru un ostaş neîncercat să se despartă de m ulțimea ostaşilor ca să se lupte de unul singur198. Şi nu e fără primejdie pentru călugăr să ască pe calea liniştirii înainte de multă cercare şi nevoință în lupta cu patimile sufleteşti dintîi se primejduieşte trupeşte, al doilea, sufleteşte. -«Mai buni sînt, zice Scriptura, d oi decît unul» (Eccl. 14, 19). Adică mai bine este fiului să se lupte împreună cu părintele s potriva gîndurilor care pun stăpînire pe el îna inte de a băga de seamă199. 1296.Cel ce lips eşte pe orb de călăuză, turma de păs tor, pe cel ce rătăceşte de povățuitor, pe prunc de ta t bolnav de doftor, corabia de cîrmaci, pricinuieşte tuturor primejdii, iar cel ce încea rcă să se lupte fără ajutor cu duhurile, e omorît de acelea. 1297.Cei ce vin în spital, să-şi că de la început cu

noscute suferinţele lor. Iar cei ce vin la ascultare, să arate smerenia ce li se cuv
ine. Celor dintîi, uşurarea suferinţelor, iar celor de al doilea, adausul cunoştinţei de s
ine li se va arăta, mai mult decît oricare altul, ca un semn neînşelător al însănătoşirii lor
8.Să-ţi fie conştiinţa oglinda supunerii tale şi-ţi va fi de ajuns 20°. 1299.Recunoştinţa faţ
a te va ajuta, mai mult decît orice alt ceva, să nu te prăvăleşti şi să nu stărui în păcate.
o continuă pledoarie pentru stăruirea începătorilor în viaţa de obşte. 1301.«icpic tac itpoXi
>ei<:>. Sînt gînduri sau ispite cu care ne pomenim In minte, pînă nu băgăm de seamă. Dar sînt
e-judecăţi», idei luate de-ia gata înainte de a le judeca. 1302.«Priveşte-te pe tine însuţi,
e, în conştiinţă, ca în oglindă şi cercetează gîndurile tale. Şi dacă conştiinţa nu te învino
turie despre ascultarea ta fără alegere, nu căuta încredinţare 197. SFISTUL IO AN SCARARUL
115 1303.Cei ce se supun, în viaţa lor de liniştire, părin telui lor201 au numai pe dra
ci lucrători împotriva lor, dar cei ce se află în obşte luptă deodată şi cu dracii şi cu oame
Cei dintîi păzesc mai cu de-amănuntul po runcile lui Dumnezeu prin necontenita privire
a învă ţătorului. Cei de al doilea, adeseori prin lipsa învăţă torului le calcă puţin pe ace
ar de se vor face sîrguincioşi şi iubitori de osteneală prin răbdarea po ticnelilor şi a mus
trărilor, vor umple lipsa cu priso sinţă şi vor dobîndi cununi îndoite. 1304.Să ne păzim pe n
luînd seama la noi cu toată străjuirea. Căci portul plin de corăbii uşor le poate sfărîma pe
stea; mai ales pe cele roase în ascuns de mînie, ca de un vierme202. 1305.Să ne deprin
dem cu tăcerea cea mai deplină şi cu neştiinţa faţă de întîistătător. Căci bărbatul tă cut es
ii, cîştigînd totdeauna multă cunoştinţă203. Am văzut pe unul din cei de sub ascul tare răpin
estirea din gura întîistătătorului şi dezmai mare». Conştiinţa e oglinda ta lăuntrică, în car
aşa cum eşti. Alţi oameni îţi pot spune lucruri bune despre tine; dar ei nu ne cunosc aşa d
e bine, cum ne cunoaştem noi înşine, privindu-ne în conştiinţa noastră. Sau ne amăgesc, lăudî
din cine ştie ce interese. Conştiinţa e o oglindă de o negrăită finețe, limpezime şi sincerit
. Niciodată nu ajunge viaţa noastră să nu mai arate nici o pată in oglinda conştiinţei noastr
. De aceea, ea îndeamnă neîncetat şi pe sfinţi la

pocăință. 1306.Chiar şi cei ce au intrat într-o viață de liniştire (isihie, sihăstrie n. tr.) buie să aibă un părinte duhovnicesc, ca model şi sfătuitor. 1307.E o primejdie şi într-o obşt are, de a se sfărîma prin ciocniri vieţuitorii din ea. Aceasta se întîmplă mai ales cînd sînt iți pe dină untru de viermele mftiiei. E nevoie de multă linişte şi în portul unei vieți de o e. E nevoie de stăpînire de sine şi de răbdare din partea tuturor • ca să nu se ciocnească co abia şi să se sfarme. 203.Un alt paradox : Să ne arătăm tăcuți şi fără ştiință în fața intîis , dovedim şi dobîndim cea mai multă cunoştință. Căci mintea nerisipindu-se în vorbe multe, în mai atent în sine tot ce observă şi află. 116_____ _ nădăjduit de supunerea lui. Şi l-am văzut agonisind din aceasta, nu smerenie, ci mîndrie . 1308.Să veghem cu toată vegherea, să luăm aminte cu grijă şi să ținem seama cu trezvie, cîn m tre buie să dăm întîietate slujirii şi nu rugăciunii. Căci nu trebuie să se întîmple aceast auna. Ia aminte la tine însuți cînd te afli cu frații şi nu te grăbi să te arăți nicidecum ma pt ca ei în ceva. Căci vei săvîrşi atunci două rele: pe aceia îi vei răni prin sîrguința ta c mincinos, iar ție îți vei pricinui mîn drie prin purtarea ta. 1309.Fii sîrguincios cu sufl etul, nearătînd-o aceasta nicidecum prin trup : nici prin înfățişare, nici prin vreun cuvînt eschis, nici prin vreun cuvînt cu subîn țeles. Fă aşa, dacă ai încetat să disprețuieşti pe ap e. Iar dacă eşti aplecat spre aceasta, fă-te fraților tăi asemenea şi nu neasemenea prin înch puirea de sine204. 1310.Am văzut un ucenic neîncercat fălindu-se în fața altora cu isprăvile învățătorului său. Dar soco tind să-şi cîştige sie-şi slavă din roadă altuia, şi-a pri mit m nste. Căci toți au zis către el: <'Dar cum a odrăslit un pom bun, o ramură nerodi toare ?» 1 311.Să nu ne socotim răbdători atunci cînd răbdăm cu bărbăție batjocorirea din partea părinte tru, ci cînd sîntem disprețuiți şi răniți de orice alt om. 204. «Vorbeşte de cei ce-şi fac as a în obşte. Dacă, zice, nu eşti pornit să disprețuieşti şi să nesocoteşti pe alții, lucrează a însăşi şi în mintea ta, nearătînd-o nici prin cuvînt deschis, nici prin cuvînt cu înțeles (ie). Iar dacă eşti aplecat spre osîndire, să nu ai nici în sufletul tău o lucrare mai mare d ecît a celorlalți j ci fii asemenea lor în toate. Iar lucrare a sufletului numeşte rugăciu nea

neîncetată şi plînsul şi cele asemenea. Deci dacă, zice, prin acestea cazi în închipuirea de e, lasă-le pe acestea şi fă-te fraţilor tăi asemenea. Căci urmînd altora, cîştigi smerenia». 10AN SCĂRARUL 117 Căci pe părintele îl suportăm avînd ruşine de el şi fiind îndatoraţi la ac 1312.Bea cu inima bună, ca pe o apă a vieţii, batjo corirea din partea oricărui om care voieşte să te adape cu apa care te curăţă de neînfrînare. Căci atunci va răsări curăţia adînc lumina lui Dum nezeu nu va mai lipsi din inima ta. 1313.Nimeni să nu se fălească în cuge tul său văzînd adunarea frăţimii odihnindu-se sub el205. Căci tîlharii stau împrejur. 1314.Am indu-ţi, aminteşte-ţi de cel ce a zis: «Cînd veţi face toate cele poruncite, ziceţi că slugi trebnice sîntem, că ceea ce eram datori să facem, am făcut» (Le. 17, 10). Iar judecata ost enelilor o vom cu noaşte în vremea ieşirii (morţii). 1315.Chinovia (mînăstirea de obşte) este cer pămîntesc206. Drept aceea, precum îngerii liturghisesc Dom nului, aşa să facem să se sim tă inima noastră. Uneori cei ce se află în cerul acesta se simt cu inima ca de piatră. Alt eori iarăşi sînt mîngîiaţi de umilinţă. Aceas ta, pentru ca să scape şi de închipuirea de sin e şi mîngîie în osteneli prin lacrimi207. 1316.Un foc mic înmoaie ceară multă. Şi o mică ne c re ce vine adesori înmoaie, îndulceşte şi alungă dintr-odată toată sălbătăcia, nesimţirea şi 1317.Am văzut odată doi inşi şezînd ascunşi şi luînd seama şi ascultînd la suspinele şi osten or ce 1318.Odihnindu-se de patimi şi de tulburări. 1319.Pentru că şi călugării sînt ca nişte i în trup: lipsiţi de patimi şi în afară de orice egoism, privind cu mintea numai la Dumne zeu, de la Care au totul. 1320.Sînt lacrimi de iubire faţă de Dumnezeu, care mîngîie inima obosită de nevoinţe. Dar ca să nu se mîndrească, le vine după aceea şi o uscăciune, de parcă i împietriţi. 205._____H8 ; se nevoiau. D ar unul, ca să le rîvnească; iar celălalt, ca la vreme potrivită, să le dea pe faţă cu ocară, lucrătorul lui Dumnezeu să-1 oprească din buna lui lucrare. 1321.Nu fi un tăcut fără rost, p ricinuind altora turburare şi amărăciune; nici molîu în vieţuire şi în pă şire, cînd ţi se po sîrguieşti208. Iar de nu,

te-ai făcut mai rău decît cei furioşi şi pricinuitori de turburare. 1322.Am văzut adeseori, precum zice Iov (Iov 16, 2), suflete suferind pentru purtarea lor molîie, iar alte le din pricina destoiniciei lor şi m-am minunat cît de fe lurită e răutatea209. 1323.«Părint ele mustră tăcerea fără judecată, şi îndreaptă vieţuirea cea trîndavă. Cea dinţii e semn al n i ales cînd cineva se află în mulţime. Iar a doua face pe cel ce o are greu de mişcat la o ste neli duhovniceşti şi la lucrările grele. Căci socotesc unii că prin nevorbirea lor dau dovadă că se află pe o treaptă deosebită. Dar nu au o treaptă deosebită de cea a ascultători , dacă sînt adevăraţi ascultători. Iar cele contrare acestora arată trezvia minţii şi iubirea [ă de alţii». 1324.Ed. 1970: «Avînd cineva o purtare molîe din fire, sau fiind în treprinzăto ceva din cele trupeşti, celor mulţi nu le pare aşa. Ci boala din fire e socotită şi" numită o calitate a sufletului şi o virtute. Iar cel moliu e lăudat ca blînd şi smerit; şi cel ce se agită fără rînduială, ca sirguincios şi ager şi e admirat de cei ce nu ştiu să judece. Ia bucurîndu-se de laude, nu s-a cunoscut pe sine, ci ţinînd seama de judecata greşită a celo r mulţi, a pătimit cu sufletul de închipuirea de sine, sau a fost copleşit de durere. De aceea şi părintele vorbeşte de multe feluri ale răutăţii». Tăcerea fără rost este în fond pr o lene a minţii, sau e semnul tîmpeniei, pe cînd tăcerea cu rost este semnul unei lucrări in tense a minţii, prin care surprinde tainele cele mai adînci ale existenţei. In tăcer ea aceasta mintea omenească se întîlneşte cu lucrarea intensă a Sfîntului Duh, Care îi comun ică taine mai presus de cuvînt. O astfel de tăcere este semnul unei intense lucrări a pe rsoanei, deci şi a lui Dum nezeu, Care atrage mintea în tainele Sale. Numai persoana poate tăcea în felul acesta intens de gîndire. 208. SP1NTUL 10AN SCARARUL | (9 1325.C el de la mijloc nu poate cîştiga din cîntare, cît poate din rugăciune 210. Căci risipirea în tare aduce neorînduială în suflet. 1326.Luptă-te neîncetat cu cugetarea, adunînd-o din împrăş a ei, spre tine însuţi. Dumnezeu nu cere ce lor ascultători o rugăciune neîmprăştiată211. De ea nu te descuraja cînd eşti furat (de vreun gînd în rugă ciune), ci încurajează-te adunîndu- ntea de fiecare dată, căci numai îngerul nu e furat. 1327.Cel ce s-a convins pe sine în chip tainic să nu iasă din locul de luptă pînă la ultima răsuflare, chiar de ar avea de supo rtat mii de morţi ale trupului şi su fletului 212, nu va cădea uşor în nici una din aceste a.

Dar îndoiala inimii şi neîncrederea în locuri213, obiş nuieşte să pricinuiască pururea poticn şi primejdii. 1328.Cei ce se mută dintr-un loc în altul cu uşurință sînt cu totul necercați. nimic nu pricinuieşte atît de mut nerodirea ca nerăbdarea2U. 1329.Dacă ai intrat într-un spital necunoscut şi ai întîlnit un doftor, fii ca un trecător şi ca unul care 1330.Cel di n treapta a doua duhovnicească, care urmează după cură țirea de patimi şi constă în contempla lui Dumnezeu în făpturi. Acesta trebuie să treacă de la cîntare, la rugăciune. 1331.Nu treb uie să aşteptăm să ne rugăm numai cînd avem mintea adunată. Ci să luptăm să adunăm mintea pri . 1332.«Moartea sufletului e păcatul. Chiar de ar păcătui în multe pri vințe, zice, să se poc scă iarăşi şi niciodată să nu se retragă din mînăstire. De aceea a spus mai înainte că chiar , să nu iasă din locul de luptă». Căci de va rămîne în mînăstire căderile în păcat nu vor fi 333.«Hotărîrea neîndoelnică pricinueşte stăruința în locuri şi în obştii, iar îndoiala lucrea rea şi strămutările atît ale păstorilor cît şi ale turmelor». 1334.«Precum pasărea cînd se de ouăle sale, le face pe aces tea sterpe, aşa şi călugărul care se strămută din loc în Ioc». Ş a îşi face sufletul sterp. 210._____120 cauți să c unoşti, fără să fii băgat de seamă, meşteşugul tuturor celor de acolo 215. Iar dacă simți vre s de la doftori şi de la felcer în boalele tale, şi mai ales în umflătura sufletului, pent ru care te cauți216, rămîi acolo şi te vinde pe aurul smereniei, prin zapisul ascultării şi prin contractul slujirii, întărit cu mărturiile îngerilor. 1335.Rupe odată cu acestea zapi sul voii tale. Căci umblînd din loc în loc, ai pierdut prețul cu care te-a răscumpărat Hrist os217. 1336.Locul acesta să-ți fie ție mormînt înainte de mormînt. Şi nimenea nu iese din mor t înainte de învierea cea de obşte. Iar de au ieşit unii, ia seama că mai înainte au murit. Să rugăm pe Domnul să nu pă timim şi noi aceasta. 1337.Cînd cei mai trîndavi simt că poruncil t grele, încearcă să dea întîietate rugăciunii. Iar cînd le sînt mai uşoare, fug de rugăciune foc218. 1338.Este cîte unul care, împlinind vreo slujire, o părăseşte cînd i se cere aceasta pentru odihna (mîngîierea) vreunui frate; şi este cîte unul care o părăseşte din trîndăvie. e iarăşi cîte unul care nu o 1339.«Dacă mergi, zice, la vreun doftor şi în vreun spital necun scut,

despre care n-ai aflat nimic nici din experiență, nici din auzire, află mai întîi știința lui apoi descoperă-i boala. Pe urmă arată lui și ascultare duhovnicească, urmînd poruncilor lui și avînd ca martore cetele înge reşti». 1340.«Adică se smereşte cugetul tău şi umflătura suf fața sufletului se coboară. Căci aceasta e ceea ce se caută». 1341.Ți-ai pierdut valoarea, p e care a întipărit-o în tine Hristos, uşor sau cu uşurătate. 1342.Leneşii caută totdeauna ce ai uşor. De fapt trecerea de la poruncile ascultării la rugăciune, sau invers, cînd una din ele li se pare mai uşoară, e numai un pretext pentru a scăpa de una, dar a nu o fa ce nici pe cealaltă. Cine are rîvnă le împlineşte pe amîndouă. Scolia din P.G.: «De-ți stă mî te, limba să cînte şi mintea să se roage. Căci Dumnezeu cere de la noi să-L pomenim pururea». SFiNTUL IOAN SCARARUL 121 părăseşte, din slavă deşartă. Dar este şi cîte unul care nu o părăs rîvna sufletului219. 1343.De te-ai prins prin tocmeli (prin făgăduieli) şi-ți vezi ochiul sufletului nesporind, nu te feri de despăr țire ; dar cel cercat este cercat oriund e şi tot aşa şi cel dimpotrivă 220. 1344.Defăimările cele lumeşti pricinuiesc multe des părți ar lăcomiile pîntecelui satisfăcute în tovărăşii dau naştere la toate căderile şi călcările d 5.Dacă vei stăpîni această stăpînă, orice loc îți va pricinui nepătimire; dar de te va stăpîn de te vei primejdui, în afară de mormînt221. 1346.Domnul luminează ochii orbi ai celor a scultă tori prin virtuțile povățuitorului, iar prin lipsa lor, îi întunecă. Dar urîtorul de b (diavolul) face dimpo trivă. 1347.«Cel ce-şi părăseşte lucrul său pentru a odihni pe frate, ratăi iubire şi smerenie». Ed. 1970 adaogă în plus : «Dar cel ce nu-1 părăseşte, din rîvnă, c re de către cineva, nu s-a descurajat în lucrul lui r ci se ocupă cu el din rîvnă. Amîndoi a ceştia sînt vrednici de laudă. Dar cei din mijloc sînt vrednici de mustrare». 1348.«Dacă te-a îndatorat, zice, să viețuieşti împreună cu turma sau cu alții, dar vezi că împreuna-viețuire efolositoare, desparte-te. Căci este mai bine să-ți calci cuvîntul decît să fii fără rod de p ci (su fleteşti) şi cu pagubă pentru suflet. Dar dacă eşti cercat, rămîi în îm preuna-viețuir oate vei îmbunătăți pe cei împreună cu tine prin cuvînt şi faptă». 1349.«Stăpîna» de care vor pîntecelui. Ed. 1970: «Adică, atît cît trăieşti, sau înainte de a muri, pretutindeni te vei mej

dui». P.G., dă o scolie din Ioan Carpatiul: «M-aş minuna dacă cineva săturîndu-se de mîncări tea să dobîndească nepătimirea. Iar nepă timire numesc nu reținerea de la un păcat cu fapta (i aceasta se nu meşte înfrînare), ci pe cea care smulge cu rădăcină cu tot din cugetare gîndu ile pătimaşe, care se numeşte şi cură-ția inimii», tn ed. Veniamin Costache este o scolie în s : «Nepătimirea este plata înfrînării. Şi ea naşte 'dreapta socoteală». 219._____
_____122 1350.Chip al celei mai bune supuneri să ne fie, o, priet
eni, aşa zisul argint viu. Căci el coborîndu-se de desubtul tuturor, rămîne curat de orice întinăciune. Cei ce se sîrguiesc, să ia aminte cu atît mai mult la ei înşişi, ca nu cumva, j cind pe cei leneşi, să fie osîndiți mai mult decît aceia222. Socotesc că Lot de aceea s-a înd eptățit, că aflîndu-se în mijlocul acestora, nu i-a osîndit niciodată. 1351.Să păzim liniştea burarea în toate, dar mai mult în cîntări. Căci scopul dracilor este să alunge rugăciunea pri turburări. 1352.Slujitor este cel ce cu trupul stă în fața oa menilor, dar cu mintea ba te prin rugăciune în poarta cerurilor223. 1353.înjurăturile, ocările şi cele ca acestea pric i nuiesc în sufletul ascultătorilor o amărăciune asemă nătoare pelinului; iar laudele, cinst irile şi faima bună, nasc o dulceață asemenea mierei, în cei iubitori de dulci împătimiri. Să seama deci la firea ambelor 1354.P.G. din Singlitica : «E primejdios să purceadă cine va să învețe dacă nu s-a silit pe sine mai întîi să ajungă la ceea ce învață, prin făp tuire. avînd cineva o casă putredă îi vatămă pe străinii pri miți, prin căderea ei, tot aşa şi aceşt -au zidit mai înainte pe ei înşişi în chip sigur, îi va pierde împreună cu ei şi pe cei ce vi ei. Căci prin cuvinte îi cheamă la mîntuire, iar prin felul lor de viață mai degrabă păgubeşt nevoitori». Cei ce se sîrguiesc sînt mai ispitiți să judece pe.cei leneşi. De aceea trebuie să ia ■aminte la ei înşişi mai mult decît aceia. Căci judecîndu-i, vor fi mai osîndiți ca ace tru că mindria e un păcat mai greu decît nesîrguința. 1355.Avem aci o bună lămurire a legătur tre slujirea «orizontală», a oamenilor şi legătura «verticală» cu Dumnezeu. P.G. : «Lucrul di lui îl face cel ce-şi unge (pregăteşte) mintea pentru sfințitele nevoințe şi alungă de la si gîndurile pătimaşe. Al preotului, cel ce luminează spre cunoaşterea făpturii şi alungă cunoşt nume mincinos. Iar al epis copului, cel ce desăvîrşeşte prin Sfîntul Mir cunoştința Sfintei chinatei Treimi». Sînt cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc : treapta nevoințelor pentru curățirea de patimi şi dobîndirea virtuților, treapta contem

plării lui Dumnezeu în lume, şi treapta unirii nemijlocite cu Dumnezeu. 222. SF1MTUL 1
OAN SCARARUL 123 feluri. Cele dintîi obişnuiesc să curăţească toate înti-năciunile din lăuntr
le de al doilea fac să crească puroiul224. 1356.Trebuie să credem fără grijă celor ce au pri
mit în Domnul grija de noi, chiar dacă unele din cele poruncite de ei ne par protiv
nice mîntuirii noastre. Căci mai ales atunci se probează credinţa noastră în ei, ca într-un c
ptor al smereniei. Şi acesta este semnul celei mai adevărate credinţe, că privind cele c
e se fac protivnic celor nădăjduite, ne supunem fără nici o în doială celor ce ne poruncesc.
1357.Din ascultare se naşte smerenia, cum am apu cat să spunem şi mai înainte. Din smer
enie, dreapta socoteală, precum a arătat prea frumos şi prea înalt şi marele Casian în «Cuvîn
său despre dreapta so coteală» 225. Din dreapta socoteală, pătrunderea, iar din aceasta,
vederea înainte226. Şi oare cine nu va alerga pe acest drum bun al ascultării, văzînd înaint
ea lui bunătăţile ce i se pregătesc ? Despre acest mare dar a spus bunul psalmist: «Gătit-ai
întru bunătatea Ta să racului ascultător, Dumnezeule, venirea Ta în inima lui»(Ps. 67, 11).
1358.Să nu uiţi în toată viaţa ta de acel mare ne voitor care nu a auzit în toţi cei optspre
ece ani cu urechile din afară de la povăţuitorul său urarea: «O, de te-ai mîntui»; dar cu ure
hile dragostei nu auzea de la Domnul numai urarea : -«O, de te-ai mîntui» (căci 1359.Ori
ce patimă rea e dulce. Ea produce o «dulce împătimire». Orice patimă folositoare e grea, sau
dureroasă sau «rea» (xaxonaftzia). Lau dele nutresc «dulcea împătimire», care are ca rezulta
veninul mîndriei, al unei patimi rele. Mai bun e pelinul curătitor al ocărilor, decît d
ulceaţa mieroasă a laudelor, care umple sufletul de veninul mîndriei. 1360.Filoc. Rom.
I, p. 124: «Cuvlnt despre darul deosebiţii». 1361.Ed. 1970 : «Trebuie de ştiut că aci nu vo
rbeşte despre mai înaintevedera proorocească, ci despre mai înainte-vederea relelor ce v
in dintr-o anumită cauză, pentru a le ocoli». 224._____
_____124 aceasta arată o dorinţă, nu ceva sigur), ci: «Te-ai mîn-tuit», ceea ce arată ceva
otărît şi sigur 227. 1362.Se înşeală pe ei înşişi acei ascultători care simţind pe povăţuitor
şi se apleacă uşor spre dorinţele lor, îi cer ascultări după voia lor.

Căci primindu-le pe acestea, să ştie în chip neîndoiel nic că au căzut de la cununa mărturisi (muceniciei). Pentru că ascultarea este înstrăinarea celui ce o împli neşte, de fățărnicie ş dorințele sale. 1363.Unul primeşte porunca şi simțind că cel ce a poruncit nu are plăcere de împlinirea ei, nu o împli neşte. Iar altul simțind aceasta, o împlineşte fără şo văială. E d cine a lucrat în chip mai evla vios ?228 1364.Este cu neputință ca diavolul să se împotri vească voii sale. Să te încredințeze despre aceasta cei ce viețuiesc în lenevire şi cei ce st ie într-o sihăstrie sau într-o mînăstire de obşte. 1365.«Mie-mi pare că face aluzie la un asc or pe care adresatul îl cunoaşte din experiență. De aceea îi spune ca unuia pe care-1 cunoş tea : «Să nu uiți de cutare». Acesta deci slujind mulți ani părintelui său care era bolnav şi a tot timpul în pat, niciodată nu a auzit de la el, pentru cele ce le făcea în chip de d orire şi de rugăciune : «O, de te-ai mîntui!». Dar Dumnezeu îl încredința în fiecare zi, pent cultarea lui, spunîndu-i: «Iată, te-ai mîntuit». Deci pentru ascultarea lui, deşi nu a auzit de la povățuitorul său o dorire sau o rugăciune, a primit încredin țare de la Dumnezeu. Pe cît îl umilea povățuitorul, pe atît îl încredința Dumnezeu. Aceasta e luată din Gherontic». 1 dă şi pilda lui Avraam, care ar fi împlinit porunca lui Dum nezeu cu privire la jertfi rea lui Isaac, dacă nu l-ar fi oprit Dumnezeu. «Vorbeşte de doi care au primit porunca . Dintre ei, unul neavînd plăcere de lucrul poruncit, care ducea la un scop contrar, a ocolit împlinirea lui. Celălalt, ştiind şi el aceasta, a ascultat. Care, zice, a făcut mai bine ? Spunem că fiecare e vrednic de laudă, ținînd seama de treapta lui. înce pătorul v a lucra fără îndoială mai bine ascultînd. Căci e dintre cei ce sînt încă puşi la probă. Celăl a dovedit timp îndelungat ascul tarea lui, va face mai bine să nu asculte. Va ascult a mai bine neascultînd. Căci nu va mai împlini voia tatălui cea verbală, ca un sclav, ci v a ghici 227. SF1NTUL IOAN SCARARUL 125 110) Să ne fie nouă războiul dat în noi, ca să ne d epărtăm din anumite locuri, dovadă că acolo bine plăcem lui Dumnezeu229, dacă a fi războiți e mn că luptăm230. DESPRE CUVIOSUL A C A C H I E 111) Nu mă voi face un ascunzător nedrept şi un zgîrcit neomenos, tăinuind față de voi ceea ce nu e îngăduit a tăinui. Marele Ioan Sav ul 231 mi-a povestit lucruri vrednice de auzit. Iar tu, cuvioase, cunoaşte din exp eriența lui că era bărbat nepătimaş şi curat de orice cuvînt mincinos şi de orice faptă vicle esta mi-a povestit următoarele: «în mînăstirea mea din Asia (căci de acolo pornise dreptul) se

afla un bătrîn foarte leneş şi neînfrînat232. O spun ca un fiu şi prieten, pe cea gîndită de
. Căci şi Iona văzînd ca prooroc că nu era voia ultimă a lui Dumnezeu să piardă pe Niniveteni
ată fiind bunătatea Lui, a amînat vestirea ei. Ceilalţi însă au pornit să facă cele poruncite
eîndoindu-se de poruncă. Iar Saul, deşi era înştiinţat de voia lui Dumnezeu cu privire la Am
alic, în chip voit n-a ascultat». 1367.Cînd ne depărtăm cu greutate de un loc, înseamnă că ac
nu împlinim plăcerile noastre. Deci să nu ne legăm de un loc. Să ne depăr tăm cu uşurinţă de
loc, dar să împlinim voia lui Dumnezeu, nu pe a noastră. Iar părăsirea fără greutate a unui l
c, trebuie să o facem nu mai cînd ni se porunceşte. Cînd o face călugărul de voia lui, nu e
bună. 1368.«Dacă cei ce luptă sînt necăjiţi şi necăjesc, iar dracii ne răz boiesc, ei încă ne
noi şi sînt necăjiţi de noi». «Şi de voi ne căji, zice, ei nu vor putea să stea» (Ps. 17, 39
ificat de noi). Şi iarăşi: «Cei ce mă necăjesc pe mine şi vrăjmaşii mei au slăbit şi au căzut
. 1369.Ioan de la Mînăstirea Sfîntul Sava de lîngă Betleem. 1370.«Unii au înţeles neînfrînare
în legătură cu curvia şi au numit neînfrînat numai pe curvar. Dar scriitorul acesta a refer
it neînfrî narea la orice gînd, adică numeşte neînfrînat pe cel ce nu-şi sugrumă primul gînd
pedepseşte cum se cuvine toate pornirile neraţionale ale sufletului, ci le lasă să înainte
ze la faptă. Bătrinul lăsa frîu liber mîniei şi pornirii neraţionale». 229._____
_____126 aceasta nu judecind, ci ca să mă arăt spunînd adevărul233. Acest
a, nu ştiu cum a dobîndit un ucenic mai tînăr, pe nume Acachie, simplu la purtări, dar înţele
t cu gîndul. Şi atîtea răbda acesta de la bătrîn, cît le-ar părea poate multora de necrezut.
chinuia pe el nu numai cu ocări şi cu necinstire, ci şi cu lovituri în fiecare zi. Dar
răbdarea lui nu era fără judecată. Văzîndu-1 eu deci pe el în fiecare zi, chinuit la culme, c
un rob cumpărat, îi ziceam : «Ce este, frate Acachie ? Cum e în ziua de azi ?» Şi acela înda
i arăta uneori ochiul învineţit, alteori grumazul, alteori capul rănit. Dar cunoscîndu-1 e
u pe el lucrător al ascultării, îi spuneam : «Bine, bine, rabdă şi te vei folosi». Slujind de
i bătrînului acela nouă ani, a plecat la Domnul. îngropat fiind el în cimitirul părinţilor, d
pă cinci zile, povăţuitorul lui Acachie merse la un mare bătrîn din cei de acolo şi-i spuse:
«Părinte, a murit fratele Acachie». Dar bătrînul, cînd auzi, zise celui ce i-a spus : «Crede
mă, bătrîne, nu cred». Acela îi spuse : «Vino şi vezi». Bătrînul se sculă repede şi se duse c
la mormîntul fericitului nevoitor şi strigă ca unui viu celui ce era cu adevărat viu întru
adormire, şi-i zise : «Frate Acachie, ai murit ?» Iar ascultătorul cel prea înţelept, arătîn
scultare şi după moarte, a răspuns marelui bătrîn: «Cum ar fi cu putinţă, părinte, să moară u
or al ascultării?»234 1371.«Spun adevărul, zice, şi nu osîndesc pe om. Nu osîndind din născoc
, ci arătînd mişcarea vădită a patimei şi descoperind-o tuturor». 1372.Cel ce se exercită în
tare curată fără şovăială, îşi ascute sensibilitatea spirituală a auzirii glasului celui ce-i
ceva atît de mult,

încît nu încetează de a vibra şi după moartea cu trupul. El vieţuieşte mai departe prin aceas
nsibilitate. Aceasta îl pregăteşte şi pentru învierea cu trupul. Responsabilitatea lui asc
uţită îl ţine viu cu duhul. 233. SF1NTVL IOAN SCARARUL 127 Atunci bătrînul, fostul aşa numit
ovăţuitor235, umplîndu-se de frică, a căzut pe faţă în lacrimi. Şi ce-rînd egumenului Lavrei
e aproape de mormîntul lui Acachie, a vieţuit de atunci înainte acolo, spunînd pururea băt
rînilor: -«Am săvîrşit ucidere»-. Iar mie mi se pare, părinte Ioane, că însuşi acest mare Ioa
cel ce a vorbit cu mortul. Dar sufletul lui fericit mi-a istorisit şi altceva desp
re altul oarecare. Dar acesta era el însuşi, cum am putut afla mai tîrziu în chip sigur.
DESPRE IOAN SAVAITUL SAU ANTIOCH 112) -«Ucenicea, zicea acesta, un altul oarecare
în această mînăstire din Asia (poate Siria) la un monah oarecare, blînd, blajin şi liniştit.
văzîndu-se cinstit şi odihnit (nesupus la osteneli mari)236 de bătrîn, socotind că aceasta
e multora spre primejdie, îl rugă să-1 slobozească. Căci avea bătrînul şi alt ucenic şi de ac
u-1 necăjea mult pe acesta. Deci ieşi de la el şi se aşează, prin scrisoarea povăţuitorului, î
-o mînăstire de obşte din Pont. Şi în cea dintîi noapte, în care a intrat 1373.«Cu dreptate,
e, aşa numitul povăţuitor, căci nu era în reali tate aşa. Pentru că povăţuitorul se grăbeşte
e cel povăţuit din cele ale lui la imitarea sa, cînd se distinge prin fapte. Dar el er
a mai mic decît iuţimea, iar celălalt mai mare decît mînia. Cum s-ar fi arătat deci că e pově
r al celui ce-1 întrecea în chip minunat prin virtuţi?» 1374.«Odihnit» e în ed. 1970. în P.G.
ispreţuit» (neptţipovou[iEvov). Scolia din P.G. explică acest paradox : «cinstit şi dispreţui
dar bănuind că în loc de «dispreţuit» ar putea fi «trecut cu vederea» (7tepi<ppovou|Ji£vov).
colie explică şi această alternativă : «Cei dispreţuiţi nu sint cinstiţi. Cum e deci «cinstit
preţuit», decît aşa că e cinstit după trup şi dis preţuit după suflet ? Căci cel ce se îndulc
imi, nu e părtaş de greaua pătimire». Adică cel nesupus ostenelilor după trup, nu e îngrijit
upă suflet, deci e dispreţuit. Alta : «Adică trecut cu vederea pentru cele ce păcătuieşte şi
ustrat de povăţuitor precum se cuvine». 128_____
în această mînăstire, se văzu pe sine în somn tras de unii la socoteală şi după încheierea a
ricoşate socoteli, găsit cu o rămăşiţă neplătită şi deci dator cu o sută litri de aur. Deştep
tîlcuit vedenia aceea şi a zis: «Sărmane Antioh (căci acesta era numele lui), cu adevărat ma
re e rămăşiţa neplătită a datoriei noastre». «Aşa dar, zicea, după ce petrecui în acea obşte
scultare fără alegere, umilit şi asuprit de toţi ca un străin (căci nu era în acea mînăstire
ugăr străin), văzui iarăşi în somn pe cineva, dîndu-mi dovadă despre plătirea a 10 litri de a
n datoria mea. Trezindu-mă, am înţeles vedenia, şi am zis : «Deabia zece ? Cînd voiu plăti

oare tot ?» Atunci îmi zisei: «Sărmane Antioh ! E nevoie de mai multă osteneală şi necinstire
Am început deci să fac pe prostul, neînce-tînd însă cîtuşi de puţin slujirea. De aceea, văzîn
ostivii părinţi în această stare şi rîvnă, mă puneau să fac toate lucrurile grele ale mînăsti
nd în această petrecere 13 ani, văzui pe cei ce mi se arătau mai înainte, venind iarăşi şi sc
n-<lu-mi dovada desăvîr sitei scăpări de datorie. Căci cînd cei din mînăstire mă asupreau cu
răbdam băr-bateşte aducîndu-mi aminte de datoria mea». Acestea mi le-a povestit, părinte Ioa
e, prea înţeleptul Ioan ca ■despre altul. De aceea şi-a şi schimbat numele său în Antioch. Da
de fapt el era cel care şi-a rupt zapisul cu bărbăţie prin răbdare. 113) Dar s-auzim la c
e dar al deosebirii (al dreptei socoteli) a ajuns cuviosul acela prin răbdare. Şezînd în
mînăstirea Sfîntul Sava, au venit la el trei călugări mai tineri vrînd să ucenicească la el.
imindu-i el pe aceştia, îndată i-a ospătat cu bucurie, voind să aline osteneala călătoriei lo
. Dar după trei zile, le zise bă-trînul: «Fraţilor, eu sînt prin fire un curvar şi nu pot să
mesc pe vreunul din voi». Dar aceia nu s-au SflNTUL IOAN SCARARVL 129 smintit. Căci
cunoşteau lucrarea bătrînului. Deci după ce, rugîndu-se mult ca să-1 înduplece, n-au izbutit,
s-au aruncat la picioarele lui, rugîndu-1 să le rînduiască măcar unde şi cum trebuie să se aş
. Drept aceea s-a înduplecat bătrînul şi cunoscînd că vor primi cu smerenie şi cu ascultare s
uirea, zise unuia : «Domnul voieşte ca tu, fiule, să şezi într-un loc liniştit cu un părinte,
tru supunere»-. Celui de al doilea îi zise : «Mergînd, vinde voile tale şi le dă lui Dumneze
u, apoi ia crucea ta237 şi stăruie în frăţia şi obştea fraţilor şi vei avea fără îndoială com
zise celui de al treilea: «Ia asupra ta în chip nedespărţit cuvîntul Celui ce zice: «Cel ce
va răbda pînă la sfîrşit se va mîntui» (Mt. 10, 22). Şi mergînd, să alegi, de e cu putinţă, p
re îl socoteşti că nu e altul între oameni care să lovească mai tare şi mai aspru, ca să te d
indă întru nevoinţă 238. Şi stăruind, bea în fiecare zi batjocura şi luarea în rîs, cum ai be
a şi laptele. Iar fratele zise către marele Ioan: «Şi dacă acela ar petrece întru nepăsare, c
voi face ?» Iar bătrînul îi răspunse: «Chiar de l-ai vedea curvind, să nu te desparţi de el,
zi în sinea ta: «Prietene, cu ce scop ai venit aci ?» Atunci vei vedea pierind din ti
ne mîndria şi învîrtoşarea furioasă». 114) Să ne nevoim cu toată puterea, toţi cei ce voim să
de Domnul, ca să nu dobîndim, în locul nevoinţei noastre pentru virtute, mai degrabă 1375
.«Cruce numeşte răbdarea necazurilor ce vin asupra cuiva. Cru cea lui Hristos este înfrîna
rea de la orice patimă». 1376.«Părintele rînduieşte fratelui supunerea fără alegere, fără vic
răutate». Ii cere să nu se aştepte ca necazurile ce-i vin de la povăţuitor să fie mai puţin a
e decît cele ce-i pot veni de la oameni. In acest caz nu va gîndi cu răutate despre ni
ci un om care-1 necăjeşte, ci el va socoti pe fiecare ca ajutîndu-1 în nevoinţă lui de desăvî
. Dar şi invers : chiar dacă povăţuitorul se va purta faţă de el cu o asprime cu nimic mai m
ică decît a oricărui alt om, o va socoti spre folosul desăvîrşirii lui. , 2 3 7 . 1 3 0 ____
_____ --■

viclenia, răutatea, asprimea, înşelătoria, năravul cel rău şi mînia. Căci nu e de mirare că a
ul e un simplu viețuitor, sau un corăbier, sau un plugar, duşmanii împăratului nu se înarmea
ză aşa de tare împotriva lui. Dar cînd îl vor vedea că a luat pecetea (semnul de ostaş), pavă
sabia, arcul, şi s-a îmbrăcat în veşmîntul de ostaş239, atunci ei scrîşnesc din dinți împotr
se sîrguiesc în tot felul să-1 răpună. De aceea să nu adormim. 1377.Am văzut copii nevinovați
oarte buni ve nind la şcoală pentru înțelepciune, învățătură şi folos, dar neînvățînd nimic d
şi rău tate din petrecerea.acolo. Cel ce are minte, să înțe leagă. E cu neputință ca cei ce
n tot sufletul un meşteşug să nu sporească în fiecare zi în el. Dar unii cunosc sporirea, alț
i, din iconomie (spre folosul lor), nu. 1378.Un zaraf bun îşi socoteşte, fără îndoială, în fi
re seară cîştigul şi pierderea zilei. Dar nu le poate cunoaşte pe acestea lămurit, dacă nu le
seamnă în fiecare ceas într-un caiet. Că socoteala din fiecare ceas o arată pe cea din fie
care zi 24°. 1379.Cel fără de minte, cînd e osîndit sau certat, se simte înțepat sau e ispiti
să răspundă împotriva, sau face îndată metanie celui ce îl ceartă, dar nu din sme239. «Pecet
e sau botezul, sau pocăința, care îl curățeşte pe acela. Iar «pavăză», fuga de lume, pregătit
mirea de ea; «sabie», credința față de păstor; «spadă», tăgăduirea voilor proprii; «arcul», e
in care dracii sînt surpați; «vestmîntul ostăşesc» e «îmbrăcămintea virtuților». 240. «Adică
ptelor sale e cel ce-şi face socoteala şi se judecă în fiecare ceas şi-şi duce viața cu grijă
ocoteala de fiecare ceas e luarea-aminte neostenită». Ed. 1970: «Celui ce ia aminte la
sine necontenit, nu i se întîmplă abateri sau furturi din pricina întunericului. Soarel
e Hristos, Dumnezeul nostru, păstrează toată ziua vieții lui luminoasă».

•£■ SF1NTUL 10AN SCARARUL renie, ci pentru că voieşte să oprească mustrările241. Tu, tăcînd c
vit, taci şi primeşte şi pe cei ce aplică fierul roşu pe sufletul tău (îl cauterizează), sau
bine zis pun în lumină curăţia lui. Numai după ce a isprăvit doftorul (operaţia), pune-i met
nie. Căci în vremea mîniei lui, nu primeşte poate nici metanie. 1380.Să luptăm în fiecare cea
împotriva tuturor patimilor, dar mai mult poate împotriva acestor două, cei ce ne aflăm
în mînăstirile de obşte: împotriva neînfrînării pîntecelui şi a pornirii spre mînie. Căci ac
belşug de hrană în mulţime. Celor aflaţi în ascultare, diavolul le sădeşte pofta unor virtuţi
e putere; iar pe cei din liniştire îi îndeamnă la cele nepotrivite lor242. 1381.Cercetea
ză mintea ascultătorilor necercaţi şi vei afla în ea o năzuinţă greşită: pofta de liniştire,
e nemăsurată, de rugăciune neîmprăştiată, de cea mai deplină lipsă de slavă deşartă, de neuit
a morţii, de străpungere neîncetată a inimii, de desăvîrşită nemîniere, de tăcere adîncă, de
re243. De aceea neavîndu-le pe acestea de la început, dintr-o bună iconomie, au sărit la
ele înainte de vreme şi s-au rătăcit. Pentru că vrăjmaşul i-a amă git să le caute pe acestea
e de vreme, ca nu cum va, răbdînd, să le afle pe acestea la vremea lor244. 1382.Ed. 19
70: «Metania din făţărnicie e o metanie nedemnă. Vezi cum vorbeşte de metania demnă în cele u
are, zicînd : «Iar începînd doftorul» şi cele următoare». 1383.«Cei din obşte să preţuim mai
area decît nevoinţa. Cea din urmă ne învaţă mîndria, cea dintîi smerenia». 1384.«Există şi o
re a acestora: cînd le săvîrşeşte cineva la vreme şi în chip cuvenit, adică pentru binele îns
imţirea lor adevărată, împlinindu-le cu de-amănuntul şi cu sfătuirea celor ce au făcut experi
lor, ocolind în toate totdeauna plăcerea proprie ca rătăcire şi abatere». 1385.Există o lege
creşterea duhovnicească. Cel neîntărit în vir tuţile mai de jos nu poate urca la virtuţile ce
e mai de sus. Nu poţi în241. 132_____ 1386.Amăgitorul şo
pteşte în cei ce se liniştesc (isihaşti) lauda grijii de străini a ascultătorilor, slujirea
lor, iubirea lor de fraţi, împreuna-vieţuire, îngrijirea bolnavilor, ca să-i facă, amăgitorul
şi pe aceştia fără răbdare, ca şi pe cei de mai înainte245.

1387.Cu adevărat rari sînt cei ce se îndeletnicesc cu liniştirea cu dreaptă judecată. Sînt nu
ai aceia care au dobîndit mîngîierea dumnezeiască a uşurării de osteneli şi a ajutorului lui
umnezeu în nevoinţele lor246. 1388.Să deosebim ascultările ce ni se potrivesc şi să le alege
m în chip cuvenit după însuşirile patimilor din noi. Ţie, celui aplecat spre lăcomia pîntecel
i, să-ţi fie povăţuitor un nevoitor neîndurat în cele ale hranei şi nu mai degrabă un făcător
uni şi gata spre primirea şi aşezarea la masă a tuturor. Iar tu, cel cu grumazul ţapăn, să ai
un povăţuitor aspru şi neîngă duitor şi nu unul blînd şi de oameni iubitor247. chipui în tine
erenie lăuntrică înainte de a te deprinde întru ascultare prin faptele din afară. Nu te poţi
ruga neîncetat cînd eşti prea alipit de lucrurile lumii. 1389.Aşa cum pe cei de pe trea
pta începătoare a ascultării, amăgi torul îi ispiteşte cu virtuţile mai înalte ale celor de p
reapta mai de sus a celor ce se liniştesc (rugăciunea neîncetată, gîndul neîncetat la moarte
etc), aşa pe cei de pe treapta liniştirii îi ispiteşte cu virtuţile făptuitoare ale celor d
e pe treapta mai de jos a ascultării. Prin aceasta caută să împiedece şi pe unii şi pe alţii
e la sporirea lor duhovnicească adevărată. Şi unora şi altora le e de trebuinţă răbdarea pent
a se întări în virtuţile treptei în care sînt, ca să poată trece apoi la virtuţile treptei ma
e. 1390.Uşurarea de osteneli nu înseamnă ocolirea ostenelilor înainte de curăţirea de patimi
prin lupta cu ele, ci izbăvirea adevărată de ele. Dar şi atunci uşurarea de osteneli o dă n
umai ajutorul lui Dumnezeu în lupta cu ispitele care se pot ivi. Aceştia se pot linişt
i pe drept cuvînt. Căci nu încep lucrarea liniştii fără socoteală, fără pregătire. 1391.P.G.:
te să rabzi pe lîngă un învăţător aspru pînă la sfîrşit şi să nu cauţi pe vreunul gata la pog
ea frîului». P.G. şi ed. 1970: «E lucru primejdios şi pierzător ucenicilor să-şi aleagă un po
după voia lor. Căci aceştia conduc în prăpăstii şi în locuri 245. SF1NTUL 10AN SCARARVL 133 1
.Să nu căutăm povăţuitori înainte ştiutori, nici înainte văzător, ci înainte de toate smeriţi
şi potriviţi cu boalele noastre, prin vieţuirea şi aşeza rea lor sufletească. 1393.Să-ţi fie
ip bun de ascultare, dreptul Awachir, mai înainte pomenit, socotind pururea că te înce
arcă întîistătătorul şi nu vei greşi niciodată248. 1394.Cînd, certat fiind de întîistătător n
i multă credinţă şi dragoste faţă de el, Duhul Sfînt S-a sălăşluit în sufletul tău în chip ne

Celui Prea înalt te-a umbrit. Dar nu te mîndri, nici nu te bucura, răbdînd bărbăteşte ocărîri ecinstirile. Ci mai vîrtos plîngi că ai făcut ceva vrednic de ocărîre şi i-ai turburat suflet l împotriva ta. 126) Nu te minuna de ce-ți voiu spune. Căci îl am pe Moise ca martor. E mai puțin vătămător să păcă tuim lui Dumnezeu, decît părintelui nostru249. Căci de pierzare». e acestea pot fi folosite şi de mirenii care-şi caută duhovnic, sau de duhovnici, în rap orturile lor cu fiii lor duhovniceşti. 1395.«Scolia lui Isidor Pelusiotul : «Nevoința, o iubitule, este urmarea şi vasul tuturor poruncilor lui Hristos; ea te face nemînios , neîngîmfat, nefălos, neiubitor de arginți, neiubitor de sine, iubitor de supunerea car e slujeşte fiecăruia, de înstrăinarea generală de trup, te face casă a Duhului singur. Ea ar e limba mulțumitoare, folosită spre rugăciune, nemişcată spre cîrtire; ascultă, făcîndu-le to u încuviințarea povățuitorului, pe care timpul şi locul şi hotărîrea dumnezeiască ți 1-a dat uirea ta ; căci ea cunoaşte şi abate atacurile duhurilor». 1396.Ed. 1970 : «Spunînd părintele că e mai puțin vătămător să păcă tuim lui Dumnezeu, arată uşurința cu care se îmblînzeşte Dum . Prin simbolul cuvîntului arată cît de cumplit suferă adeseori chiar cei mai virtuoşi şi ma i înalți oameni de greşalele noastre. Să ne mărturisim la părinții noştri, cînd greşim». P.G. 0 : «De fapt, cînd izraeliții au păcătuit lui Dumnezeu, făurîndu-şi un viței şi au fost osînd ezeu la pieire, Moise a stat pentru ei şi a zis către Dum nezeu : «De le ierți lor păcatul , iartă-1. Iar de nu, şterge-mă şi pe mine din cartea pe care ai scris-o». Şi îndată s-a milo vit Dumnezeu pentru Moise şi au scăpat de pedeapsă. Dar cînd au greşit lui Moise cei din j urul lui Aaron şi Aviron şi sora lui Măria,.au suportat o pedeapsă neîn248. 134_____ _____ cînd Dumnezeu se mînie, povățuitorul nostru poate să-L împace p e El cu noi. Dar turburîndu-se acesta, nu vom mai avea pe cineva să ne facă pe Dumneze u milostiv. Dar eu socotesc că amîndouă se întîlnesc250. 1397.Să luăm seama, să chibzuim şi s m ca uneori să răbdăm ocările păstorului cu mulțumire şi în linişte, dar alteori să-i dăm de a ce face. Eu socotesc că în toate cele ce ne pricinuiesc nouă ne cinstire trebuie să tăce m. Căci e ceas de cîştig. Dar în cele ce se fac altei persoane, să spunem cuvînt de apă rare, pentru legătura iubirii şi a păcii care trebuie să rămînă nedesființată251. 1398.Cei ce au ie ascultare, vor găsi folosul ei, căci atunci vor cunoaşte în ce cer au fost ei. 1399.Cel ce aleargă spre nepătimire şi spre Dum nezeu, în fiecare zi în care nu e ocărit socoteşte că portă mare pagubă.

1400.Precum pomii clătinați de vînturi îşi adîncesc rădăcinile, aşa şi cei ce petrec în ascul
esc suflete tari şi neclintite. durată (leş. 32; Num. 16, 32). «Lucrul poate fi înțeles şi aş
Dumnezeu iartă mai uşor păcatele săvîrşite direct împotriva Lui, căci El nu Se primejduieşte
pierde prin aceasta. Dar nu iartă neiubirea față de oameni, oăci aceştia se pot pierde pri
n ea. 1401.Prin păcatele noastre față de Dumnezeu, nu-L pierdem pe El, dar prin păcatele
față de oameni, îi' pierdem pe aceştia. Iar întrucît şi prin purtarea noastră nepăsătoare fa
zeu, ducem la necre dință pe oameni şi-i pierdem pe ei, amîndouă păcatele duc la acelaşi rezu
tat: îi pierdem pe oameni. Prin binele făcut altora, fie direct, fie prin credință pildu
itoare în Dumnezeu, ajutăm la mîntuirea lor. Chiar în rugăciunile ce le fac alții pentru noi
, ca răspuns la iubirea noastră față de ei, din credința în Dumnezeu, se arată tămăduirea şi
ea sufle telor lor. Şi aceasta li face lui Dumnezeu bucurie. 1402.Să suportăm cele nep
lăcute ce ni se fac nouă pe nedrept. Dar să luăm apărarea celor asupriți pe nedrept. Precum
nu trebuie să păcă tuim împotriva lor, tot aşa nu trebuie să rămînem nepăsători la nedrep tăț
e fac. 250. SF1NTVL IOAN SCARARVL 135 1403.Cel ce, petrecînd în linişte, şi-a cunoscut n
e putința lui şi strămutîndu-se s-a predat ascultării, acesta, orb fiind, a privit fără osten
ală spre Hristos252. 1404.Stați, stați şi iarăşi zic stați, alergînd253, frați luptători, auz
igînd despre voi pe acel înțelept: -«Domnul i-a cercat pe ei în cuptor, mai bine zis în obşte
i-a primit pe ei ca pe nişte jertfe ale arderii de tot în şînurile Lui» (Inț. Sol. 3, 2). Că
uia I se cu vine slava şi stăpînirea, împreună cu Tatăl cel fără de început şi cu Duhul Sfînt
inat. Amin. Pînă aci treapta egală cu numărul Evangheliştilor. Nevoitorul stă alergînd fără f
UVINTUL V Despre pocăința cea făcută cu grijă şi deplin arătată, în care se vorbeşte şi despr
nților osîndiți şi despre închisoare 253 bis 1) Ioan a alergat odinioară înaintea lui Petru (
n. 20, 3) şi ascultarea s-a pus aci

înaintea pocăinței. Cel dintîi, ajungînd înainte, închipuieşte ascultarea, celălalt închipuie
54. 1405.Cel ce, îndeletnicindu-se cu liniştirea şi văzînd că nu are putere pentru ea, s-a m
utat Ia viața de ascultare, cunoscînd că are trebuință de ascultare ca să ajungă la Hristos,
văzut pe Hristos, măcar că, nevăzîndu-L în starea lui de liniştire, era orb în acea stare. A
ta coboară la ascultare din smerenie, nu din nestatornicie, ca acela de care s-a v
orbit înainte. (Cap. 95 al acestui Cuvînt). 1406.Potrivit sfîntului Grigorie de Nyssa
(Viața lui Moise), numai cel ce urcă, stă cu adevărat. Cine stă fără să urce, fără încordarea
ai degrabă cade. 253 bis. Am omis unele propoziții mai tari. 254.In P.G. acest cap.
e dat ca ținînd de Cuvînfu] IV. Ioan ajunge 136_____
_____ 2) Pocăința este aducerea înapoi (împrospătarea) a botezului. Pocăința este învoia
cu Dumnezeu pentru o a doua viață255. Pocăința este cumpărătoare a smereniei. Pocăința este n
ntenita renunțare la nădejdea vreunei mîngîieri trupeşti. Pocăința este gîndul osîndirii de s
grijirea neîngrijată de sine 256. Pocăința este fiica nădejdii şi tăgăduirea deznădejdii257.
e se pocăieşte se osîndeşte pe sine, dar scapă neînfruntat258. Pocăința este împăcarea cu Dom
n lacrimi şi prin lucrarea cea bună a celor protivnice păcatelor. Pocăința este răbdarea de
bună voie a tuturor necazurilor. Cel ce se pocăieşte este priprin ascultare mai repede
la cunoaşterea învierii, ca Petru, care după lepădare a trebuit să treacă prin pocăință. 255
este întoarcerea de la starea cea potrivnică firii la cea după fire ; şi de la diavol la
Dumnezeu prin nevoință şi durere». Bo tezul este însă şi el o asemenea întoarcere, dar fără
urere. Alta: «Pocăința este întoarcerea de la păcat. Dar nu e un singur păcat, ci întreg omul
vechi se numeşte păcat». Păcatul e îmbibat ca o otravă în toată ființa omului. Pocăința e dec
totală, existențială, de curățire a întregii ființe omeneşti, în toate gîndurile şi apucătur
a : «Pocăința este părăsirea celor dinainte şi întristarea pentru ele». 1407.îngrijirea pentr
veşnică şi neîngrijirea de plăcerile trecă toare, îngrijirea pentru viața adevărată nu pentr
e suprafață, ilngrijirea pentru ființa adevărată şi nu pentru cea părută. «Cel ce se îngri je
ne se şi osîndeşte pe sine. Se osîndeşte pe sine pentru că vrea să se mîntuiască. El nu mai a
ci o grijă de lucrurile lumii şi de aceea devine neosîndit de gîndul cel bun al lui, împun
gindu-se şi ocărîndu-se pe sine neîncetat şi privind de mai înainte la pedepsele de acolo şi
a focul nestins». Sau altfel: «E fără grijă întrucît nu se mai îngrijeşte de nici un lucru pă
Dar se îngrijeşte de sine, ca unul ce are grijă numai de sine şi de mîntuirea sa». 1408.Cel
ce se pocăieşte nu pierde niciodată nădejdea că pentru et nu mai există iertare. Dar prin năd
jdea aceasta nu-şi mai pune nădejdea în plăcerile şi în laudele trecătoare.

1409.Cel ce se osîndeşte sincer pe sine, nu e osîndit de Dumnezeu^ căci trezeşte mila Lui, văzînd durerea ce o are cel ce a păcătuit că L-a supărat pe El prin aceasta şi dă dovadă că la iubirea față de EL 256. SFINTUL IOAN SCARARUL 13T cinuitorul pedepselor sale. Pocăi nța este asuprirea tare a pîntecelui şi lovirea sufletului printr-o simțire adîncă. 1410.Ale rgați şi vă apropiați. Veniți, ascultați şi vă voi povesti vouă, toți cei ce L-ați mîniat pe nați-vă şi vedeți cîte a arătat sufletului meu spre zidire. Să ne înfățişăm şi să dăm cinste despre lucrătorii necinstiți care au fost cinstiți. 1411.Să ascultăm, să păzim şi să facem a a toți cei ce am pătimit vreo cădere necuvenită. Sculați-vă şi şedeți cei ce zăceți de pe urm . Luați aminte, frații mei, la cuvîntul meu. Plecați urechea voastră cei ce voiți să împăcați Dumnezeu printr-o în toarcere adevărată. 1412.Auzind eu, neputinciosul, că există oarecare stare de viață şi smerenie mare şi neobişnuită a celor aflați într-o mînăstire deosebită, nu oare, supusă mai înainte pomenitului luminător al lumină torilor, l-am rugat pe acel dre pt să-mi înlesnească să ajung şi eu acolo. Şi marele bărbat a ascultat rugă mintea mea, nevrî risteze sufletul meu nici odată, întru nimic., Ajungînd deci eu în mînăstirea celor ce se po căiau şi în locul celor ce plîngeau cu adevărat, am văzut într-adevăr, dacă nu e prea îndrăzn le ce ochiul omului nepăsător nu le-a văzut şi la inima omului trîndav nu s-au suit»- (I Cor . 2, 9), lucruri şi cuvinte care pot să-L silească pe Dumnezeu; îndeletniciri şi chipuri d e viață care pot încovoia în scurt timp iubirea Lui de oameni. Am văzut pe unii din vinovați i aceia nevinovați 259„ stînd toată noaptea pînă dimineața afară, în aer liber, cu picioarele ate, clătinîndu-se de somn în chip jalnic, prin silirea firii, şi nedăruindu-şi nici un pic de 259. «Vinovați», pentru că au păcătuit; dar «nevinovați», pentru că prin pocăință au dobîn i Dumnezeu. «Despre păcătoşii nepă138_____ odihnă, ci lovindu-se şi trezindu-se cu ocărîri şi certări ; pe alții privind cu jale la cer şi cerînd d colo ajutor cu tînguiri şi strigări. Pe alții iarăşi, stînd în rugăciune şi legîndu-şi mîi-ni a nişte osîndiți. Ei îşi țineau fața întristată, aplecată la pămînt şi se osîndeau, socotindu să privească la ceruri, ba neputînd nici măcar să spună ceva sau să se roage lui Dumnezeu, st iți de nepriceperea gîndurilor şi a conştiinței, ne-ştiind cum şi de unde să ceară

ajutor260. Ei îşi înfăţişau doar sufletul lui Dumnezeu, fără cuvînt, şi mintea fără glas şi p
şi de o undă subţire de deznădejde261. Pe alţii, şezînd pe pămînt în sac şi cenuşă şi acope-
nunchii şi bătîndu-şi fruntea de pămînt. Pe alţii, lovindu-şi mereu pieptul şi chemîndu-şi în
ul şi viaţa lor262. Unii dintre aceştia udau •cătoşi» a vorbit şi Luther, dar în alt sens : I
sul că sînt iertaţi de Dumnezeu, chiar dacă păcătuiesc mai departe. La el nu e o pocăinţă din
ea omului. 1413.P.G. Scolia lui Isaac Şirul: «Nefăcînd nimic altceva decît să se arunce pe s
ine înaintea crucii lui Hristos noaptea şi ziua, avîndu-şi mîinile legate la spate. Cată să n
-ţi răceşti căldura şi să nu te sărăceşti de la crimi, ci să te nevoi eşti în acestea; şi vei
o omule, de te vei în•griji de cele spuse ziua şi noaptea şi nu vei cere nimic prin ele.
Căci atunci îţi va răsări ţie lumina în lăuntrul tău şi vei fi ca un rai înflorit şi ca un i
it de apă». 1414.«Mustrările necontenite ale conştiinţei, chiar dacă nu coboară sufletul la d
ejde (căci aceasta este proprie dracilor), dar nu lasă cugetarea să răsufle, apăsînd gîndul ş
ierbîntîndu-1 ca să petreacă pînă la sfîrşit într-o osîndire de sine». Deznădejdea e mai mult
stă la poarta sufletului, ca o undă vicleană şi subţire ce aduce după ea poto pul, dar pe ca
re o refuză voinţa celui ce se pocăieşte, lntr-o sforţare în cordată. 1415.«Sufletul privind
e moartea spirituală (cu groază), rechiamă -viaţa sa veşnică, ca pe cea proprie lui. Căci ace
a îşi rechiamă sufletul lor mort prin păcat, spre viaţa cea prin virtute pe care a trăit-o m
ai in-ainte». 260. SF1NTVL 10AN SCARARVL 139 pămîntul cu lacrimi. Alţii, fiind lipsiţi de
lacrimi, se loveau pe ei înşişi. Unii se văitau pentru sufletele lor, ca pentru nişte morţi,
neputînd să rabde strîmtorarea inimii lor263. Iar alţii gemeau cu inima, dar cu gura împi
edecau sunetul tînguirii; însă deoarece nu mai puteau să-1 ţină, ţipau pe neaşteptate. Am văz
olo pe unii ca ieşiţi din ei înşişi în felul purtării şi al gîndirii, pierduţi şi întunecaţi
e şi nesimţitori faţă de toate cele ale vieţii; apoi scufundaţi în adîncul smereniei şi frigî
ocul întristării lacrimile ochilor. Pe alţii zăcînd jos îngîn-duraţi şi căutînd la pămînt, mi
răcnind ca nişte lei, din fundul inimii şi scrîşnind din dinţi şi suspinînd. Unii dintre ei
eau cu bună nădejde iertarea de toate şi se rugau. Alţii, dintr-o smerenie negrăită, se osînd
au, socotindu-se nevrednici de iertare şi nefiind în stare să se apere, strigau către Du
mnezeu. Unii se rugau să fie pedepsiţi aici şi miluiţi acolo. Iar alţii zdrobiţi de povara c
onştiinţei cereau cu sinceritate să nu fie nici chinuiţi (în iad), nici învredniciţi de împăr
e ajuns ne este»264. Am văzut acolo suflete smerite, zdrobite şi încovoiate sub greutate
a sarcinii şi putînd să înmoaie în1416.«Inima umplută de întristare pentru slăbiciunea şi nep

din pricina faptelor trupeşti arătate, umple locul tuturor faptelor trupeşti». Ea topeşte adică acele fapte şi se aşează în locul lor. Pe locul oricărei fapte trupeşti apare inima înt tată, ținîndu-le în cumpănă şi covîrşindu-le j sau orice faptă trupească face să se nască înt . Din rana produsă de o plăcere, se naşte durerea. Din saturarea de mîncări grase, se naşte î frinarea tămăduitoare. 1417.«Unii, neînvățați, se roagă adeseori să nu se învrednicească nici urilor, dar să nu se chinuiască nici în iad. De cea dinții, ca nevrednici, de chinurile iadului, prin împărtăşirea de milă. Ei nu ştiu că cel din afară de Împărăție este în lăuntrul In afară de virtute şi de păcat, nu e nimic». Nu există o stare neutră, morală sau spi ritua 263._____MO saşi nesimțirea pietrelor265 cu g lasurile ce strigau către Dumnezeu. Căci ziceau căutînd în jos, la pămînt: «Ştim, ştim, că sî ci de toată pedeapsa şi chinuirea. Şi pe drept cuvînt. Că nu ne ajunge puterea de a răspunde pentru mulțimea datoriilor noastre, nici de vom ruga toată lumea să plîngă pentru noi. Nu mai atîta dorim, numai atîta ne rugăm, numai atîta cerem : «Nu cu mînia Ta să ne mustri pe no , nici cu urgia Ta să ne pierzi pe noi» (Ps. 6, 1 ; 37, 1), nici după judecata Ta cea dreaptă să ne trimiți pe noi la chinuri. Ci cruță-ne şi ne va fi de ajuns, ca să ne izbăvim d area Ta amenințare şi de chinurile cele fără de nume şi ascunse. Pentru că nu îndrăznim să ce ertarea deplină. Căci cum am îndrăzni noi, cei ce nu ne-am păzit nepătată făgăduința noastră, nat-o după iubirea Ta de oameni şi după iertarea de mai înainte! »-Se puteau vedea acolo, o, prieteni, se puteau vedea cu adevărat în chip vădit cuvintele lui David. Se puteau vedea oameni îndurînd chinuri şi încovoiați pînă la sfîrşitul vieții lor, umblînd toată ziua puteau vedea uitînd să mănînce pîinea lor, iar apa lor bînd-o amestecată cu plînsul şi mîncîn tăvălită în cenuşă şi în praf. Se puteau vedea alții avînd pielea lipită de oase şi fiind usc veştedă (Ps. 37, 6; 101, 6). Nimic altceva nu se putea auzi de la ei decît aceste cuvi nte: «Vai, vai, vai! Of, Of! E drept, e drept! Cruță-mă, cruță-mă, Stăpîne!» Unii ziceau: «Mi iluieşte-mă!» Iar alții mai jalnic : «Iartă-mă, Stăpîne ! Iartă-mă, de se poate !» 265. «Spun rite, a făcut cunoscută starea lor dinăuntru. Iar spunînd: puțind să Înmoaie însăşi nesimțire or, arată, prin tăria metaforei, mărimea covîrşitoare a pocăinței lor (căci precum Îngheață a oare în chip mai presus de fire, aşa se rup şi pietrele cînd devin în chip minunat simțitoar e), sau descrie puterea lor de a Inmuia stările lăuntrice împietrite şi nesimțite şi de a le face miloase». SF1NTUL 1OAS SCARARUL 141 Unii se pedepseau pe ei înşişi în arşiță, alții se iau în frig. Unii gustînd puțină apă, se opreau îndată ; gustau doar atîta cît să nu moară de i, împărtăşindu-se de puțină pîine, aruncau restul cu mîna departe de ei, numindu-se nevredni de hrana cuvintătoare, ca unii ce au săvîrşit faptele celor necu-vîntătoare266. Unde se vede a între ei vreo izbucnire de rîs ? Unde, vreo vorbărie fără rost ? Unde, vreo faptă a iuțimii ? Unde, vreo faptă de mînie ? Nici nu mai ştiau de este printre

oameni vreo mînie, căci plînsul alungase dintre ei cu desăvîrşire iuţimea. Unde se vedea vreo potrivire în cuvînt ? Unde, vreo sărbătoare ? Unde, vreo îndrăzneală ? Unde, vreo lecuire a t upului ? Unde, vreo urmă de slavă deşartă ? Unde, vreo nădejde de desfătare ? Unde, gîndul la vin ? Unde, gustarea vreunor poame ? Unde, mîngîierea de conţinutul vreunor oale ? Und e, îndulcirea gîtlejului ? Nădejdea tuturor acestora se stinsese la ei. Unde se vedea la ei grija de ceva pămîntesc ? Unde, gîndul de a judeca pe careva dintre oameni ? Nim ic din toate acestea. Acestea erau la ei cele spuse, cugetate şi strigate neîncetat către Dumnezeu. Unii, bătîndu-şi cu putere pieptul, strigau către Dumnezeu de parcă stăteau l poarta cerului: «Deschide-ne, Judecătorule, deschi-de-ne, că ne-am închis prin păcate poa rta şi am rămas afară». Iar alţii ziceau : «Arată-Ţi numai faţa Ta şi îndată ne vom mîntui!» iarăşi: «Arată-Te sărmanilor ce şed în întuneric şi în umbra morţii! » (Le. 1, 79). Altul, l egrabă să ne întîm-pine îndurările Tale, Doamne, că ne-am pierdut, că am deznădăjduit, că ne- foarte» (Ps. 78, 8 ; 101, 4). 266. Pîinea este hrană cuvîntătoare, sau raţională, pentru că p irea ei se face prin raţiunea omenească, cită vreme animalele nu-şi pregătesc hrana pe tem eiul unei cugetări. 142_____ Unii ziceau: «Oar e Se va mai arăta Domnul de aci înainte deasupra noastră ?» Alţii: «Oare trecut-a sufletul n ostru peste datoria cea de nesuferit ?»■ (Ps. 123, 4). Altul: «Oare Se va milostivi Do mnul de aci înainte de noi ? Oare îl vom auzi zicîndu-ne nouă celor din legăturile de nede zlegat: «Ieşiţi !»■; şi celor din iadul pocăinţei : «Iertaţi să fiţi!» ? Oare intrat-a striga urechile Domnului ?» Toţi şedeau privind pururea cu ochii sufletului lor moartea şi zicînd : «Oare ce ni se va întîmpla ? Oare care va fi hotărîrea ? Oare care va fi sfîrşitul nostru ? Oare va mai fi pentru noi chemare înapoi ? Oare mai este iertare pentru noi, întunec aţii, smeriţii, osîndiţii ? Oare a avut cererea noastră putere să intre înaintea Domnului, sa s-a întors înapoi, pe drept cuvînt, umilită şi ruşinată ? Oare intrînd, cît folos a agonisit unăvoinţă ? Cît rod a dobîndit lucrarea ei ? Pornind din trupuri şi guri necurate şi neavînd tă putere, a împăcat ea oare pe Domnul cu desăvîrşire, sau măcar în parte ? Sau a tămăduit, m umătate, ranele noastre, care sînt mari şi au nevoie de mari dureri şi sudori şi de multe osteneli ? Oare sau apropiat de noi îngerii păzitori ? Sau sînt încă departe de noi ? Căci d acă nu s-au apropiat de noi, toată osteneala noastră e fără folos şi deşartă. Pentru că rugăc oastră nu are puterea îndrăznirii, nici înariparea curăţiei pentru a intra la Domnul, dacă în ii noştri călăuzitori nu se vor apropia de noi, ca să o ia pe aceasta şi să o aducă Domnului» 7. 267. De aceea avem totdeauna nevoie de rugăciunea altora, care ca mijlocitori sîn t tot atîţia «îngeri» pentru noi, mai ales cînd sînt mai curaţi ca noi, deşi nu sîntem scutiţ unile noastre. Mijlocitorii numai duc rugăciunile noastre mai aproape de Dumnezeu, adăogind şi simţirea lor la ele; nu le înlocuiesc. Cei deveniţi ca pietrele, adică simple o biecte fără simţire, nu se mîntuiesc nici prin rugăciunea altora. în mod deosebit ne ajută lu rarea de mijlocire a preoţilor, avînd concentrată în ea Iu\ SFtNTUL 10AN SCĂRARVL \ 14$

\ Unii de multe ori ^e întrebau unii pe alţii, plini de nesiguranţă, zicînd : «Oare vom scăpa
 fraţilor ? Oare ni se va împlini rugămintea ? Oare va fi primită ? Oare ne va deschide
?» Iar ceilalţi răspundeau : «Cine ştie (cum ziceau fraţii noştri Niniviteni), de Se va răzgî
omnul şi ne va izbăvi pe noi de multa muncire ? Dar noi să facem ceea ce ţine de noi. Şi d
e nu ne va deschide, binecuvîntat să fie Domnul Dumnezeu, Cel ce ne-a lăsat afară cu dre
ptate. Dar să stăruim, bătînd pînă la sfîrşitul vieţii noastre. Poate pentru multa noastră în
uinţă, ne va deschide Prea Bunul». Pentru aceea, îndemnîndu-se unii pe alţii, ziceau: «Să ale
 fraţilor! E nevoie de alergare, de alergare cu putere, pentru că am rămas afară din bun
a noastră frăţime. Să alergăm, necruţînd trupul nostru murdar şi pornit spre rele, ci să-1 om
ortificăm), cum ne-a omorît şi el pe noi». E ceea ce şi făceau acei fericiţi, stăpîniţi de si
văţiei. Se vedeau la ei genunchi uscaţi de mulţimea mătă-niilor; ochii topiţi şi scufundaţi î
undeva în adînc268. Erau lipsiţi de păr; obrajii erau răniţi şi arşi de fierbinţeala lacrimil
; feţele veştejite şi galbene, nedeosebite întru nimic de feţele morţilor. crarea întregii co
unităţi a Bisericii, în care cu siguranţă sînt mulţi mai buni ca noi. 1418.Undeva, în adîncul
finit şi fără sfîrşit al dumnezeirii, pe care nu reuşesc niciodată să-1 scruteze în întregime
nele dintre lucruri ard şi altele îngraşă. Toate lacrimile care ies din inimă din pricina
păcatului usucă trupul şi-1 ard şi de multe ori însăşi cugetarea se simte vătămată la ieşirea
ceput omul ajunge în chip necesar în treapta aceasta a lacrimilor. Şi prin ele i se de
schide uşa spre a doua treaptă, mai înaltă, care este bucuria, în care omul pri meşte milă. A
um vin lacrimile care izvorăsc din înţelegere. Ele înfrumu seţează şi îngraşă sufletul. Ele i
lit. Prin ele se schimbă însăşi în făţişarea omului. Căci cînd inima se veseleşte, înfloreşte
_____144 Ce înseamnă greaua pătimire a celor îndrăciţi pe lî
gă a acelora ? Sau a celor îndurerați pentru morţi ? Sau a celor ce petrec în exil ? Sau p
edeapsa celor osîndiţi pentru omoruri ? Nimic nu e chinul şi pedeapsa fără de voie a acest
ora, pe lîngă cea de bună voie a acelora. Şi vă rog să nu socotiţi cele spuse, poveşti, fraţi
Aceştia rugau de multe ori pe judecătorul acela mare, pe păstorul şi îngerul între oameni, să
le pună mîinile şi grumazul în fiare şi câtuşi, şi să le ţintuiască picioarele în butuci ca l
 să nu-i dezlege din acelea înainte de a-i primi mormîntul, ba nici chiar în mormînt. Dar
nu voi ascunde nici smerirea cu adevărat vrednică de milă şi iubirea zdrobită către Dumnezeu
 şi pocăinţa acestor fericiţi. Cînd vedeau că vor purcede spre Domnul, ca să se înfăţişeze în
nului Celui neprimitor de mită, acei buni locuitori ai locului de pocăinţă rugau, prin întîi
stătătorul lor, cu jurăminte, pe acel mare păstor, să nu-i învrednicească pe ei de înmormînta
enească, ci să fie aruncaţi, ca nişte dobitoace, în apa rîului, sau să fie lăsaţi în ţarina c
e tiare. Dar cît de înfricoşătoare şi de jalnică era priveliştea ceasului lor din urmă ? Cind
eună osîndiţii simţeau pe cel ce o lua înaintea lor că era gata să se sfîrşească, îl înconjur
 încă mintea în putere. Şi plîngînd, şi plini de dor, şi clătinîndu-şi capetele în cea mai ja
bau însetaţi cu cuvinte întristate, pe cel ce se

stingea, zicînd către el, aprinşi de milă: «Ce este frate şi împreună-osîn-dite ? Cum e ? Ce ? Ce nădăjduieşti ? Ai dobîndit prin osteneală ceea ce căutai, sau n-ai izbutit ? Ai ajuns, sau n-ai reuşit ? Ai luat încredinţarea ? Sau nădejdea îţi este nesigură ? Ai ajuns la slobozenie ? Sau gîndul ţi se clatină încă şi se îndoieşte ? Simţi în inima ta vreo iluminare, sau îată şi ocărită ? Se SFlNTUL IOAN SCARARVL {45 aude în tine vreun glas care îţi spune înăuntru te-ai făcut sănătos» (In. 5, 1), sau: «Iartă-ţi-se ţie păcatele» (Mt. 9, 2), sau: -«Credinţa uit» (Le. 10, 42) ? Sau ţi se pare că auzi încă pe acela care spune: «Intoarcă-se păcătoşii î 9, 17) şi: «Legîndu-i mîinile şi picioarele, aruncaţi-1 în întuneric» (Mt. 22, 13) şi: «Piarul, ca să nu mai vadă slava Domnului» (îs. 26, 10) ? Ce spui, frate, pe scurt ? Te rugăm, spune-ne, ca să cunoaştem şi noi cele în care vom fi. Căci timpul tău s-a încheiat şi altul nei mai afla în veac» 270. La acestea unii dintre cei ce adormeau, răspundeau : «Binecuvîntat e Domnul care n-a depărtat rugăciunea noastră şi mila Lui de la noi» (Ps. 65, 19). Alţii iarăşi: «Binecuvîntat e Domnul care nu ne-a dat pe noi spre vînarea dinţilor lor» (Ps. 123, 6. Dar alţii ziceau cu durere: -«Oare a străbătut sufletul nostru puhoiul de nesuferit al duhurilor văzduhului ? 271. Nu avem încă îndrăzneala, ci aşteptăm să vedem ce se va întîmpla ecata aceea». Alţii au dat un răspuns mai dureros decîţ aceştia, zicînd : «Vai sufletului car -a păzit făgăduinţa neprihănită 272; in ceasul acesta şi numai în el se va cunoaşte ce s-a gă 270. Isaac Şirul: «întrebare: Cînd va cunoaşte cineva că a dobîndit iertarea păcatelor ? Răs : Cînd va simţi în sufletul lui că le urăşte pe acestea cu desăvîrşire din inimă şi cînd în cle lui se va călăuzi contrar celor în care era. Acesta s-a încredinţat că a dobîndit iertarea greşalelor de la Dumnezeu, diri mărturia conştiinţei pe care a cîştigat-o, după cuvîntul Apostului care zice: «Conştiinţa care nu se osîndeşte, este martora ei însăşi» (I Tim. 1, 19). 271 ate: âvurcoatatov nu înseamnă: «de nesuportat», ci «fără substanţă în sine». Căci răul nu are e sfîntul Maxim Mărturisitorul. El e susţinut de voia cea rea şi are ceva fantasmagoric, sau de nălucire în sine. Fantasmagoric, dar nu mai puţin pierzător. Acest înţeles îl poate a ea şi în locul de mai înainte, tot din acest cap, unde se vorbeşte de «datoria de nesuportat». Răul găureşte ca un cariu, sau slăbeşte ca un minus fiinţa. 272. Făgăduinţa botezului sa iei. 146_____Iar eu văzînd şi auzind acestea la e i, puţin a trebuit să nu deznădăjduiesc, cunoscînd nepăsarea mea şi ase-mănînd-o cu greaua lo ire. Dar cum era şi aşezarea acelui loc şi întocmirea lui ? însăşi vederea locului îndemna la căinţă şi la plîns. Căci cele ce altora le sînt grele şi anevoie de primit, celor ce au căzut virtute şi din bogăţia duhovnicească le sînt plăcute şi uşor de primit. Pentru că sufletul ca a lipsit de îndrăzneala de mai înainte şi a căzut din nădejdea nepătimirii, care a stricat pe etea curăţiei, a fost jefuit de bogăţia darurilor, s-a înstrăinat de mîngîierea dumnezeiască, at tocmeala cu Domnul, a stins focul cel bun al lacrimilor şi e lovit şi împuns cu dur ere de amintirea lor, nu numai că primeşte cu

toată rîvna ostenelile, ci şi pe sine se sîrguieşte a se ucide în chip bine credincios273 pr
in nevoinţă, dacă a mai rămas în el o scînteie de iubire şi de frica Domnului. Aşa făceau cu
t fericiţii aceştia. Căci avînd în minte acestea şi gîndind la înălţimea virtuţii din care au
eau : «Adusu-ne-am aminte de zilele de la început»- (Ps. 142, 5), de focul acela al sîrg
uinţei noastre. Alţii strigau către Dumnezeu: «Unde sînt milele Tale cele dintru început, Do
amne, pe care le-ai arătat sufletului nostru întru adevărul Tău ?» Altul: -«Cine mă va pune î
unile zilelor celor dinainte, în care mă păzea Dumnezeu, cînd strălucea lumina Lui peste c
apul inimii mele ?» (Iov 29, 1—3) 274. 1420.«Şi pe sine se va ucide», adică pe sine ca subie
ct al păcatului, descoperindu-se ca subiect al faptelor bune. Cel ce face aceasta,
are lai început sentimentul că moare, sau că trebuie să moară nemaiavînd poftă pentru nimic
in cele ce le făcea sau le simţea. Numai prin aceasta ajunge la sine cel în stare numa
i de bine. 1421.«Cine mă va pune, zice, şi mă va aşeza în perioada zilelor ace lea în care Du
nezeu mă păzea, cînd împlineam poruncile Lui, şi lumina mintea sufletului meu?» 273. SF1NTUL
IOAN SCARARUL 147 Şi cum îşi aduceau aminte şi de virtuţile lor de mai înainte, a căror pier
ere plîngîndo ca nişte prunci, ziceau: «Unde este curăţia rugăciunii ? Unde, îndrăzneala ei ?
, lacrimă dulce în locul celei amare ? Unde, nădejdea nevinovăţiei şi curăţirii desăvîrşite ?
ptarea fericitei nepătimiri ? Unde, credinţa faţă de păstor ? Unde, lucrarea rugăciunii lui î
noi ?275 Toate acestea s-au pierdut şi au pierit, ca şi cum nu s-ar fi văzut niciodată,
şi s-au mistuit şi au plecat ca şi cum n-ar fi fost». Dar să ne întoarcem la cuvîntul nostru
După ce am petrecut în închisoare 30 de zile, am revenit, neputînd răbda mai mult, în obşte,
la marele păstor. Acesta vă-zîndu-mă schimbat cu totul şi turburat la culme, a cunoscut, p
rea înţeleptul, pricina schimbării, şi mi-a zis : «Ce este, părinte Ioane ? Ai văzut nevoinţe
celor ce se chinuiesc ?» Iar eu am zis : «Am văzut, părinte, şi m-am minunat şi am fericit p
e cei căzuţi care se plîng pe ei, mai mult decît pe cei ce n-au căzut şi nu se plîng pe ei; p
ntru că aceia prin cădere s-au ridicat la o înviere neprimejduită»-. Iar acela zise : «Aşa es
e». Şi nemincinoasa lui limbă mi-a povestit următoarele : «înainte cu zece ani aveam aci un
frate foarte sîrguincios şi aşa de lucrător, că eu, văzîndu-1 pe el atît de aprins cu duhul,
muram pentru el şi mă temeam foarte de pizma diavolului, ca nu cumva, prin multa ale
rgare, să-şi poticnească piciorul de vreo piatră, ceea ce obişnuieşte să se întîmple celor ce
repede. Acest lucru s-a şi întîmplat de fapt. Căci venind după un timp la mine, într-o seară
zie, îmi arătă o rană dezvelită şi îmi ceru un plasture, mai bine zis îmi ceru să-i ard rana
erul roşu; şi era 275. Dacă orice faptă bună a altuia rodeşte în noi cînd ne deschidem ei, cu
mai mult rugăciunea lui şi mai ales rugăciunea lui cea pentru noi. 148 _____
_____" turburat foarte276. Dar văzînd pe doftor că nu voia să se folose
ască de o prea mare

asprime față de el (pentru că era vrednic şi de milă), se aruncă la pământ, îmi apucă picioar
spălă pe acestea cu lacrimi multe şi îmi ceru pedepsirea în închisoarea ce ai văzut-o». «E c
utință să nu merg acolo, striga, e cu neputință \» ■«Astfel sili mila doftorului să treacă în
lucru rar şi cu totul neobişnuit bolnavilor. Se duse repede la cei ce se pocăiesc, se
făcu părtaş cu ei cu toată rîvna, în plîns, rănindu-şi inima, ca cu un cuțit, cu întristarea
rea de Dumnezeu. Iar a opta zi a plecat la Domnul, rugîndu-se să nu i se facă parte de
în-mormîntare. Dar eu l-am adus aci ca pe unul ce era vrednic şi l-am îngropat laolaltă c
u părinții. Pentru că după o săptămînă de robie, în ziua opta se lasă omul liber277. De fapt
e cineva care ştie limpede, că nu s-a sculat de la picioarele mele smerite şi întinate îna
inte de a fi cîştigat bunăvoința lui Dumnezeu. Şi nu e de mirare. Căci primind în inimă credi
esfrînatei ace276.«Cînd omul îşi aduce aminte de primele sale păcate şi se pedep seşte pe sin
atunci şi Dumnezeu are grijă de el ca să-l odihnească. Pen tru că Dumnezeu Se bucură că şi-a
sie certarea pentru abaterea de la calea Lui. Căci aceasta este semnul nepătimirii.
Şi pe cit de mult îşi sileşte sufletul său, pe atîta se înmulțeşte cinstirea lui din partea
um nezeu». Fratele de care se vorbeşte îşi cere el însuşi pedeapsa, dar şi-o cere de la duhov
ic, adică pe de o parte şi-o dă el însuşi, dar nu fără încuviințarea duhovnicului, pentru ca
adă nici din pocăință, dar să nu se înfunde nici în păcatul mîndriei. Avem deci nevoie de duh
, între altele, şi pentru a nu adăoga la celelalte păcate şi pe acel al mîndriei. 277.«Săptăm
de acum, iar ea e vremea robiei, deoarece zidirea slujeşte stricăciunii. Ziua a opt
a e veacul viitor în care ne vom elibera de robia stricăciunii». Alta : «Săptămina robiei e
numită viața de acum, iar cea liberă e numită viața viitoare. Căci cel ce se scutură în cele
zile ale vieții de acum, de greşalele ce i s-au întîmplat, în ia opta se mută la viața liber
FlNTUL IOAN SCARARUL 149 leia, a udat şi el picioarele mele netrebnice cu aceeaşi încr
edințare. Pentru că «celui ce crede, toate îi sînt cu putință», a zis Domnul (Mc. 9, 23). 142
m văzut suflete necurate stăpînite nebuneşte de dragostea trupurilor. Dar luînd din cercar
ea dra gostei pricină de pocăință, au întors aceeaşi dragoste spre Domnul. Şi sărind îndată p
ice frică, s-au altoit fără sațiu în dragostea de Dumnezeu. De aceea şi Domnul a zis despre
acea desfrînată, nu că s-a te mut, ci că a iubit mult şi a putut schimba cu uşurință dragoste
u dragostea (Le. 7,47). 1423.Ştiu, o, minunaților, că unora li se par nevoințele fericiții
or acelora ce le-am povestit, de necrezut, altora anevoie de crezut şi iarăşi altora p
ricinuitoare de deznădejde. Dar omul bărbat cîştigă din acestea

mai degrabă un bold şi o săgeată de foc şi pleacă ducînd rîvnă în inima sa. Iar cel cu rîvnă acesta, îşi cunoaşte neputința sa şi dobîndind cu uşu rință smerita cugetare, din dispreţuire ne, alear gă după cel dintîi. Nu ştiu însă dacă a şi ajuns ca acela. Dar cel trîndav, nici să ulte la cele spuse, ca nu cumva să risipească şi puținul pe care încă-1 face dez nădăjduit cu tul, şi să se întîmple cu el cuvîntul care zice : «De la cel ce nu are rîvnă, şi ceea ce are lua de la el» (Mt. 25, 29)278. 278. Ca să nu sperie pe cei ce nu fac o pocăință atît de mar e ca cei descrişi înainte, autorul scrierii îi liniştește, spunînd că şi puținul bine pe care c le este de folos, «lin casa Tatălui Meu sînt multe locaşuri», sau răsplăți, a spus Domnul (14, 2). Chiar de cel numit in rindul al doilea care urmează celui dintîi, dar nu cu bărbăția aceluia, ci cu smerita cugetare conştientă de neputința sa, autorul nu ştie de a aj ns la acelaşi locaş cu cel dintîi. «Aceasta este bărbăția, ca omul să lupte împotriva păcatel de mai înainte, pentru care se şi roagă să fie iertat, ca să nu se lase biruit de ele, fi e în inima sa, fie în faptă, fie în simțire». Alta : «Bărbăția inimii este un alt ajutor al s ui după Dumnezeu, precum şi lenea este un ajutor al păcatului». Alta : «Dragostea de Dumne zeu alungă negrija. 1424.Nu putem noi cei ce am căzut în groapa fărăde legilor să ieşim de ac lo, dacă nu ne-am scufundat în adîncul (abisul) smereniei279. 1425.Alta este smerenia mîhnită a celor ce plîng şi alta, mustrarea conştiinței vecină cu deznădejdea a celor ce păcă că; şi alta, fericita bogăție a sme reniei ce se iveşte în cei desăvîrşiți prin lucrarea lui u 280. Să nu ne grăbim să o aflăm pe cea de a treia prin cuvinte. Căci în zadar vom alerga. Iar sem nul celei de a doua este răbdarea desăvîrşită a defăi mării281. Căci deprinderea rea mai înainte282 chiIar lipsa de frică o stîrneşte pe aceasta». Se afirmă mereu sinergia sau t rebuința împreună-lucrării omului cu Dumnezeu. 1426.Sînt două adîncuri. Cel al păcatului, e n t aici groapă, pen tru că e un adînc al nesimțirii, o groapă în care se inmonntntează conştii un adine fără fund (un abis) al smereniei, care e o adîncime fără sfîrşit a conştiinței mici roprii şi a responsabilității în fața lui Dumnezeu. Aceasta nu poate fi experiată decit deod ată cu infinitatea pu terii lui Dumnezeu. Chiar din groapa păcătoşeniei se poate trece în adîn cul smereniei, căci chiar păcatul îl poate face pe om să vadă cît de ne vrednic este de umnezeu. Dar această trecere făcîndu-se prin trezirea conştiinței, e o trecere de la un adîn c la altul. Numai simțul adincului se menține în acel om. Prin adîncul smereniei se săvîrşeşt o înălțare din întunericul tot mai gros în lumina nesfîrşită a lui Dumnezeu. 1427.«Există o s de la Dumnezeu şi mai este cel ce se smereşte

din frica de Dumnezeu. Dar este şi o smerenie din dorirea lui Dumnezeu. Celui ce s
e smereşte din frica de Dumnezeu îi urmează o cumpătare a mădularelor, cu o liniştire a simți
ilor şi cu o inimă zdrobită în tot timpul. Iar celui ce se smereşte din bucurie îi urmează mu
tă simplicitate şi o inimă ce creşte şi nu poate fi ținută». E o inimă ce creşte în harul lui
, în ambianța iubirii Lui, ce nu poate fi oprită din bucuria şi zborul ei în înălțimile nesfî
le Lui. Aceasta e o smerenie copleşitoare prin bogăția ei, întreținută de experiența mereu sp
rită a nesfîrşirii lui Dumnezeu. In această smerenie lucrează Dumnezeu însuşi în mod precumpă
. 1428.«Lucrul smereniei este că, dacă cineva ne batjocoreşte şi ne alungă, să avem sufletul
eopotrivă cu al unui cîine, care cînd e alungat pleacă, iar cînd e chemat, vine, avînd în ini
gîndul că nu sîntem vred nici să fim cu acela». 1429.«jtpoXij^i»— gîndul păcatului, oare ne s
care se iveşte în conştiință pe neaşteptate, uneori şi în cei ce plîng pentru păcatele lor. 2
NTVL 10AS SCARARVL |5J nuieşte de multe ori şi pe cel ce plînge. Şi nu e de mirare. 1430
.Cuvîntul despre judecățile lui Dumnezeu şi des pre căderi e întunecos şi neînțeles de nici u
let. Nu ştim care sînt căderile care ni se întîmplă din negrijă, care din părăsirea din icono
cu un rost bun), care, din pricina întoarcerii lui Dumnezeu de la noi. Dar cineva
ne-a povestit că cele ce ni se întîmplă din ico nomie, pricinuiesc o întoarcere grabnică. Căc
nu în găduie Dumnezeu, Care ne-a predat lor, să fim ținuți mult de ele. 1431.Să luptăm înain
de toate cu dracul întristării. Căci acesta, venind lîngă noi în vremea rugăciunii şi aducînd
aminte de îndrăznirea noastră de mai înainte, voieşte să ne oprim din rugăciune 283 . 283. Dr
cul întristării ne şopteşte în vremea rugăciunii, dacă întreru-pem firul ei prin goluri, că n
m în ea îndrăznirea către Dumnezeu, sau legătura vie cu El, pe care am avut-o altădată. Şi ac
ta ne face să ne întristăm şi să încetăm a ne ruga ca unii ce n-am fi acum în starea cuvenită
. Dar trebuie să stăruim în rugăciune, chiar dacă ea nu e totdeauna fierbinte şi adunată în î
ime în gîndul la Dumnezeu. «Fii cu luare aminte, frate, la dracul ce aduce întristare în o
m. Căci multe sînt cursele lui pînă ce te face neputincios. Căci întristarea cea după Dumneze
e bucurie, prin aceea că te vezi pe tine stăruind în voia lui Dumnezeu. Dar acela Iți z
ice : «Unde vei scăpa ? Căci nu ai pocăință». Aceasta lucrează cu duşmănie, pînă ce va face p
dă înfrîna-rea. Dar întristarea cea după Dumnezeu nu-1 apasă pe om, ci-i zice: «Nu te teme, v
no iarăşi». Căci ştie că Dumnezeu e puternic şi-1 întăreşte pe el. Puterea celor ce voiesc să
virtuțile aceasta este, ca dacă vor cădea să nu se descurajeze, ci să fie iarăşi cu grijă». A
ste o întristare folositoare şi este o întristare pricinuitoare de stricăciune. E

propriu întristării folositoare să plîngă pentru păcatele proprii ; ba să plîngă şi pentru pă
entru neştiinţa aproapelui; atit pentru a nu cădea cu intenţie, cît şi ca să ajungă la cea ma
esăvîrşită bunătate. Iar cei lumeşti se întristează, pentru că nu sînt slăviţi şi se topesc d
e altora. Cînd sînt săraci se chinuiesc; îmbogăţindu-se, înnebunesc». 152_____._____
_____ 1432.Să nu te turburi de cazi în fiecare zi, nici să ieşi di
n luptă. Ci stai bărbăteşte şi, cu siguranţă, înge rul care te păzeşte va preţui răbdarea ta.
te uşor de tămăduit cît este încă proaspătă şi caldă. Dar cele învechite, neîngrijite şi învî
vindecat şi au nevoie de multă osteneală, de fier, de brici şi de focul ce le însoţeşte pent
u vindecare. 1433.Multe se fac cu vremea de nevindecat. Dar la Dumnezeu toate sînt
cu putinţă (Mt. 19, 26). Dracii spun că Dumnezeu e înainte de cădere iubitor de oa meni,
dar după cădere e aspru 284. 1434.Nu crede celui ce-ţi zice după căderea în mici greşeli: «Bi
era de n-ai fi făcut aceasta. Dar nu e nimic». Dar de multe ori, daruri mici îmblînzesc
mînia mare a judecătorului. 1435.Cel ce se pocăieşte cu adevărat, toată ziua în care nu plîng
socoteşte ca pierdută, chiar dacă a săvîrşit alte lucruri bune în ea. 1436.Nimeni din cei ce
plîng să nu aştepte încredin ţarea (iertării) în ceasul ieşirii (morţii). Căci ceea ce este n
nu e sigur. Pentru aceea a şi zis careva : «Lasă-mă să răsuflu, prin încredinţare, ca să nu m
e aici neîncredinţat»- (Ps. 38, 18). 1437.Unde e Duhul Domnului, s-a dezlegat legătura. Şi
unde e smerenia neasemănată, s-a dezlegat, de ase284. «Pentru aceasta se zice de diav
ol că e duşman şi răzbunător. Căci fiind duşman al virtuţii, după căderea din ea, se arată ră
1970 : «Înainte de a cădea cineva, dracii îl ispitesc la păcat, îl împing şi-1 înduplecă, spu
nezeu e iubitor de oameni şi iartă. Săge-tîndu-1 deci prin gîndurile plăcerii legate de păcat
slăbindu-1 şi ducîn-du-1 la ea şi tnduplecindu-1 să facă voia lor, iar după aceea, vdind să-
runce în deznădejde şi să-1 scufunde în pierzania desăvirşită, îi şoptesc acestea : «Vai ţie,
? Căci Dumnezeu e drept şi nu te va ierta». SF1NTUL 10AN SCARARVL 15$ menea, legătura 28
5 . Dar cei ce pleacă fără acestea două, să nu se amăgească. Căci sînt legaţi. 1438.Cei din l
mai ei sînt străini de aceste încredinţări; şi mai ales de cea dintîi (de prezenţa Du

hului). Dar unii sporind prin milostivire, cunosc în ceasul ieşirii, folosul. 1439.C
el ce se plînge pe sine însuşi, nu se ocupă de plînsul, de căderea, sau de ocărîrea altuia. 1
.Cîinele muşcat de o fiară, se mînie şi mai mult pe ea, înfuriindu-se neasemănat mai mult pe
a din durerea ranei. 1441.Să luăm aminte de nu cumva nu din curăţie, ci din înrăutăţire, a în
conştiinţa să ne muşte 286. 1442.Semnul iertării căderii stă în a te socoti puru rea dator28
1443.Nu e nimic deopotrivă cu îndurarea lui Dum nezeu, sau mai mare ca ea. De aceea
cel ce deznădăjduieşte s-a înjunghiat pe sine 288. 1444.«Prin smerenie intră toate bunătăţile
care şi compătimirea, prin care şi încredinţarea iertării». S-ar putea şi inversul: orice pă
soţit de nepăsarea mîndriei. Dar între smerenie şi Duhul Sfînt e o legă tură. Smerenia fiind
ccentuată conştiinţă a lui Dumnezeu, este o expe rienţă a prezenţei Lui. Această conştiinţă f
să se socotească, pe sine nimic, iar pe Dumnezeu totul, pentru că Dumnezeu se află în el
cu mărimea Lui nesfîrşită. Iar Dumnezeu nu e prezent decît prin Duhul Săli. 1445.Ava Isaia :
«Dacă te vezi în vremea rugăciunii neosîndit de nici un păcat, eşti cu adevărat liber şi ai
t într-adevăr în sflnta Lui odih nă, potrivit voii Lui». Talasie: «Conştiinţa curată e pricin
ostenelile nevoinţei, ca postul, privegherea, răbdarea, îndelunga răbdare». 1446.Scărarul s
e foloseşte şi aci, ca de atîtea ori, de paradox : Să ştii că eşti iertat, cînd te socoteşti
ea dator. Deci semnul iertării nu stă într-o linişte nepăsătoare, ci intr-o grijă că eşti mer
tor să faci ceva pentru a merita iertarea. Păcatul săvîrşit devine astfel un bold de conti
nuă înaintare în cele bune. El poate fi astfel o forţă de continuă sensibilizarespirituală. 1
47.Cel ce deznădăjduieşte în mila lui Dumnezeu, s-a omorlt pe sine sufleteşte. Căci nu mai f
ace nimic pentru a se ridica din răutatea păcatu^ Iui, pentru a înainta în bine. 285.___
_____154 : 1448.Semnul pocăinţei pline de gr
ijă stă în a ne so coti pe noi vrednici de toate necazurile văzute şi ne văzute ce ni se întî
ba încă de şi mai multe289. 1449.Moise, după ce a văzut pe Dumnezeu în rug, s-a întors iarăş
ipt (care se înţelege întuneric), la lucrarea cărămizilor lui faraon cel gîndit. Apoi iarăşi
uie la rug. Dar nu numai acolo, ci şi în munte. Cel ce a avut parte de vedere nici o
dată nu deznădăjduieşte ■de sine. Sărăceşte marele Iov, dar s-a îmbogăţit iarăşi

în chip îndoit. 1450.Cumplite sînt în cei trîndavi căderile de după chemare. Ele calcă nădejd
icioare şi-i conving pe aceia să socotească fericit lucru chiar şi numai o singură ridicar
e din groapă 290. 1451.Ia seama, ia seama! Nu ne întoarcem numai decît prin calea prin
care ne-am rătăcit. Ci printr-o alta mai scurtă. 1452.Am văzut pe doi inşi înaintînd spre Du
nezeu în acelaşi fel şi în acelaşi timp. Unul din ei era bătrîn şi înaintat în osteneli. Celă
ucenic şi alerga mai 1453.P.G., din Marcu Ascetul: «Lucrul pocăinței se țese din acestea t
rei: din curățirea gSndurilor, din rugăciunea neîncetată şi din răbdarea necazurilor ce vin a
upra noastră. Acestea trebuie să aibă nu numai o lucrare arătată, ci şi una înțelegătoare, ca
ei ce stăruie în ele să-i facă nepătimitori. Căci fără cele trei virtuți nu se poate săvîrşi
i». 1454.«Vorbind de cei trîndavi, părintele a deosebit de ei pe cei netrîndavi şi rîvnitori.
acest lucru e vădit. Căci pe drept cuvînt aceia, trîn davi fiind, socotesc anevoioasă rid
icarea din nou cînd au căzut în vreo greşală. Căci apăsați de trtndăvia lor, nu mai au nădejd
mire, deoarece nu mai voiesc să se predea altor osteneli. Pentru aceea socotesc că e
un lucru mare chiar a se izbăvi de greşala prezentă, fiind greu bol navi. Dar cei sîrgu
incioşi de ar cădea de zer 2 mii de ori nu deznădăjduîesc în putința desăvîrşirii, ci aleargă
cu şi mai multă rîvnă». 289. SF1NTVL IOAN SCARARVL 155 repede ca bătrînul şi a ajuns cel dint
semnul smereniei. 1455.Să luăm aminte toți, dar mai mult cei ce am căzut. Să nu bolim în in
imă de boala lui Origen cel necredincios291. Această învățătură pîngărită se face lesne primi
itorii de plăcere, dînd ca motiv (pretext) iubirea de oameni a lui Dumnezeu 292. în cu
getarea mea, mai bine zis în pocăința mea, se va aprin de focul rugăciunii care mistuie
materia păcatului (Ps. 38, 4). 1456.Regulă şi chip, pildă şi icoană de pocăință să-ți fie ți
-pomeniții sfinți osîndiți şi nu vei mai avea nevoie nicidecum de vreo carte în viața ta, pîn
nu te va lumina Hristos, Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu, întru învierea pocăinței celei pli
ne de grijă. Amin. Prin pocăință ai urcat a cincea treaptă. Prin ea ai curățit cele cinci sim
i scăpînd de pedeapsă şi de osînda fără de voie, prin cea aleasă de bună voie.

291.Sînt mulți astăzi, chiar dintre teologi care ar dori o reabilitare a lui Origen. N u-şi dau seama că origenismul duce la devalorizarea miş cării, sau a efortului personal, a importantei timpului pentru mlntuire şi deci a persoanei. Totul duce automat la fericire. I-ar din ea se cade iarăşi. Origenismul e o teosofie sau antroposofie, sa u r. inteism. Nu cunoaşte va loarea eternă a fiecărei persoane şi putința ei d? veşnică odihn infi nitatea dragostei personale a lui Dumnezeu. Deşi Scărarul, lăudlnd aspri mea fapt elor de mortificare a trupului, pare să manifeste o disprețuire a vieții în trup, nu gîndeşt e ca Origen, care consideră viața în trup şi mişca rea în ea o cădere din pliroma preexistent spiritelor ci el dă o mare '?' valoare acesteia, pentru că prin faptele vieții în trup, chiar dacă acesta nu are valoarea în el însuşi, se cîştigă mintuirea. 292.«Acela admitea ped irea păcătoşilor pentru o vreme oarecare, pentru a se curați de întinăciunea păcatului în foc chinurilor. După aceea îi restabilea în Împărăția cerurilor şi pe aceştia împreună cu drep ți în chip rău iubirea de oameni a lui Dumnezeu». CUVINTUL VI Despre pomenirea morții 1457 .Oricărui cuvînt îi premerge un gînd. Plînsului şi tînguirii îi premerge pomenirea morții şi lor. Pentru aceea se pun acestea la acest loc în cuvîntul nostru. 1458.Aducerea amin te de moarte este o moarte de fie care zi. Aducerea aminte de moarte e un suspin de fiecare ceas. 1459.Frica de moarte este o însuşire a firii, intrată în ea prin neasc ultare. Iar tremurarea de moarte este semnul păcatelor nepocăite. 1460.Hristos are f rică de moarte, dar nu tremură, ea să arate limpede însuşirile celor două firi. 1461.Precum pîinea e cea mai de trebuință dintre toate mîncările, aşa aducerea aminte de moarte e cea ma i de trebuință dintre toate lucrările (de curățire de patimi). 1462.Celor aflători în mijlocu (obştii), aducerea aminte de moarte le pricinuieşte osteneli, împliniri de ascultări, n ecinstiri. Celor din afară de zgomote, le pricinuieşte lepădarea grijilor, rugăciunea neîn cetată şi păzirea minții. Acestora pomenirea morții le este şi maică şi fiică 293. 293. «Gînd rte, zice, pe cei de sub ascultare îi face iubitori de osteneli şii ajută să aibă plăcere de necinstire; pe cei din liniştire îi face fără griji şi să se ocupe pururea numai cu rugăciun a». Alta: «Celor din mijlocul lumii, care vieţuiesc în nepăsare şi nu după Dumnezeu,

gîndul la moarte le pricinuieşte dureri sau osteneli zadarnice, îndeletniciri sau cuvi
nte nefolositoare şi flecăreli prosteşti, dulceaţa necinstirii, îndulcirea cu necinstirile
; iar celor din afara zgomotelor, lepădarea grijilor, rugăciunea şi păzirea minţii, căci luc
rarea acestora e păzirea poruncilor lui Hristos şi întoarcerea la El». Celor ce vieţuiesc în
 lume fără SflNTVL 1OAN SCARARVL 157 1463.Precum cositorul se deosebeşte de argint, ch
iar dacă la vedere se aseamănă, aşa pentru cei ce au da rul deosebirii, frica firească de
moarte se deosebeşte în chip vădit de cea protivnică firii. 1464.Semnul adevărat al celor
ce-şi aduc aminte de moarte întru simţirea inimii, este despătimirea de bună voie de toată z
idirea şi părăsirea desăvîrşită a voii lor. Cel ce o aşteaptă pe aceasta în fiecare zi e om c
Cel ce o doreşte în fiecare ceas e sfînt. 1465.Nu toată poftirea morţii e bună. Căci sînt uni
are, greşind neîncetat din forţa deprinderii, o doresc pe aceasta cu smerenie. Şi sînt iarăşi
alţii care nu vor să se pocăiască, şi aceştia o cer din deznădejde. Şi sînt alţii care nu au
moarte, deoarece se so cotesc pe ei nepătimaşi, din mîndrie. în sfîrşit sînt unii care cer pl
carea lor de aici prin lucrarea Duhu lui Sfînt. 10) Unii dintre bine-credincioşi se în
treabă cu ne dumerire : pentru ce, dacă pomenirea morţii ne face atîta bine, Domnul ne-a
 ascuns cunoaşterea ei de mai înainte ? Ei nu ştiu că Dumnezeu ne lucrează prin aceasta în c
hip minunat mîntuirea noastră. Căci ni menea, dacă ar cunoaşte mai dinainte moartea sa, nu
 să schimbe viaţa, gîndul la moarte le dă sentimentul că ostenelile şi convorbirile lor sînt
adarnice, că necinstirile de care au parte slnt adevărate necinstiri. Dimpotrivă, celo
r ceşi schimbă viata, ostenelile le slnt dulci, iar necinstirile nu le sînt necinstiri
. Scărarul foloseşte foarte des paradoxul, care rezultă din optica diferită cu care e pr
ivită viaţa: fie ca sa-tisfăcîndu-se cu cele trecătoare şi lumeşti, fie căuttnd cele veşnice
vniceşti. Există astfel o cinstire necinstită pentru cel ce o aduce şi pentru cel ce o p
rimeşte, clnd e adusă din linguşeală celui ce o caută pentru slava deşartă; şi o necinstire c
titoare clnd, de exemplu, e adusă de cel lipsit de vicleşug, celui bun pînă la naivitate
. La fel există o plăcere neplăcută a trupului, care e o plăcere a sufletului. 158 _____
_____;_____ ar veni îndată la botez, sau la viaţa călugărească, ci şi-
r petrece toate zilele în fărădelegi şi s-ar năpusti spre botez şi spre pocăinţă numai în cea
ii. Dar dobîndind calitatea păcatului din obişnuinţa îndelungată cu el, ar rămîne cu totul ne
ptat 294 .

1466.Plîngînd, să nu primeşti niciodată pe cîinele acela care îţi strecoară gîndul că Dumneze
or de oameni. Căci scopul lui este să alunge de la tine plînsul şi frica neînfricată 295 . A
cest gînd îţi este bun numai cînd te vezi pe tine tîrît în adîncă deznă dejde296. 1467.Cel ce
să ţină pururea în sine pomeni rea morţii şi a judecăţii lui Dumnezeu, dar s-a predai pe sine
ijilor şi împrăştierilor lumeşti, este aseme nea celui ce înoată, dar voieşte să-şi ciocneasc
e297. 1468.Pomenirea conştientă a morţii depărtează mîncarea. Iar mîncarea înlăturată cu smer
epărtează patimile. 1469.«TcoicoSelc tij xa%îâ» — primind calitatea păcatului. Fiinţa întreag
i dobândeşte prin felul său de viaţă o anumită calitate, un anu mit miros, bun sau rău. Păcat
sau binele nu stă într-un colţ al fiinţei noastre, ci aşa cum o picătură de petrol dă apei în
dintr-un vas ceva din calitatea ei, aşa şi păcatul sau binele, modifică într-un sens sau
altul întreaga fire a noastră. Iar calitatea curată sau îmbunătăţită a firii are un caracter
amic. Ea îndeamnă pe om la bine sau la rău şi le face cu uşurinţă pe acestea. Efortul de a re
duce la calitatea bună firea înrăutăţită trebuie să lupte cu pornirea ei de a săvîrşi răul. 1
pentru trup, neînfricată pentru sufletul care crede în Dum nezeu. Frică şi aşteptare bucuro
asă pentru bunătăţile de după moarte. 1471.Să nu te bizui pe gîndul că Dumnezeu este iubitor
oameni, ca prin el să slăbeşti pocăinţa. El 'să-ţi fie de ajutor numai cînd eşti în primejdie
eznăd.ăjdui. 1472.Aşa, în ed. 1970 (xpoTeî>). In P.G.: «Să-şi ţină inimile (xpateiv). 294. SF
0AN SCARARUL 150> 1473.Lipsa de durere a inimii învîrtoşează mintea 298. Iar mulţimea buca
telor usucă izvoarele299. Setea şi privegherea aduc zdrobirea inimii. Iar din inima
zdro bită ţîşnesc apele (lacrimile)300. 1474.Cele spuse sînt aspre celor lacomi de mîncare şi
de necrezut celor trîndavi. Dar bărbatul făptuitor le va cerca prin rîvna lui. Şi cel ce l
e-a cunoscut prin cer care va zîmbi gîndindu-se la ele. Dar cel ce caută încă să le cunoască
mai trist301. 1475.Precum părinţii spun că iubirea desăvîrşită nu poate cădea, aşa spun eu c
a desăvîrşită a mor ţii este lipsită de frică.

1476.Multe sînt lucrările minții făptuitoare. Amin tesc dintre acestea : gîndul la dragost
ea lui Dumnezeu, pomenirea lui Dumnezeu, aducerea aminte de împără ția cerurilor, aducer
ea aminte de rîvna mucenicilor, aducerea aminte de Dumnezeu care e de față, potrivit c
u cel ce a spus : -«Văzut-am înaintea mea pe Domnul» (Ps. 15, 8), aducerea aminte de sfi
ntele Puteri înțele gătoare, aducerea aminte de moarte, de răspuns, de 298. Inima care n
u e îndurerată de păcate face şi mintea învîrtoşată, adică ia omului sensibilitatea înțeleger
ale. Cunoaşterea de sine a omului e deci o chestie de simțire. Un om nesimțit nu se po
ate cunoaşte cu adevărat. Scolia din P.G., accentuind legătura intimă dintre minte şi inimă,
prezintă urmările ce le are păcatul pentru minte şi inimă in mod alternativ ca fiind acel
eaşi: «Uitarea poruncilor dumnezeieşti şi abaterea voinței libere face inima învîrtoşată şi m
eîndurerată; sau invers; mintea învîrtoşată şi inima neîndurerată». '299. Mulțimea bucatelor
rele lacrimilor, adică simțirea inimii şi a minții. Băutura multă luată din exterior usucă iz
rele dinăuntru ale lacrimilor. Cine bea mult nu mai poate pllnge. 1477.Nu se va te
me adică de împuținarea bucatelor, de sete, de dure rea inimii etc. 1478.«Cele grele cel
orlalți le sînt, celor ce le deprind de bună voie, pricini de bucurie şi de veselie. Cişti
glnd prin cercare o uşurință față de ele, ajung şi la o sporire In desăvlrşire. Dar cei Încă
, se în deletnicesc cu ele, cu osteneală, dacă se îndeletnicesc peste tot». 300._____
_____160 hotărîre, de pedepsire. începem cu cele mari şi sfîrşim
cu cele care nu trebuie uitate. 1479.Mi-a povestit odată un călugăr egiptean că '«după împlîn
ea pomenirii morții întru simțirea ini mii, voind odată, minat de nevoie, să mîngîie puțin lu
l, am fost împiedicat de pomenirea aceasta, ca de un judecător; şi ceea ce e minunat,
e că, deşi am voit, n-am putut să mai scap de ea»302. 1480.Un alt oarecare, locuind aci,
în aşa zisa Thola, işi ieşea de multe ori, din pricina acestui gînd (al mor ții), din sine.
Şi aflat de frați de parcă era leşinat, sau cuprins de epilepsie, era dus de ei aproape
fără su flare. 1481.Nu voi tăcea să-ți fac cunoscută şi povestirea despre Isichie Horevitul3
3. Acesta petrecea totdeauna într-o totala lenevie, neavînd nici o grijă de sufletul său
. Imbolnăvindu-se odată cu trupul pînă la marginea vieții, încît părea că peste un ceas va mu
ar venindu-şi iarăşi în fire, ne rugă pe toți să plecăm îndată. Zidind apoi uşa chiliei, a ră
ani fără să mai iasă vreodată la vreo vorbă cu cineva. Nu mai gus

ta nimic altceva, decît pîine cu apă. Şedea numai acolo, cu mintea ţintă (în extaz) la cele c
le văzuse în aceas tă ieşire (în extaz). Era atît de adunat cu mintea în sine, că nu şi-a ma
imbat niciodată acest fel de vieţuire, fiind pururea ieşit din sine şi vărsînd lacrimi fierb
inţi, în tăcere304. 1482.Numitul egiptean avea atît de întipărită pomenirea morţii, că deşi ■
foame de mai multe zile, n-a putut să alunge pomenirea morţii din sine, măcar că voia, c
i mai degrabă a alungat ea foamea. 1483.Vieţuitor pe Horeb, loc de pustnici la poale
le muntelui Sinai j Thola, localitate pe Horeb. 1484.Era pe de o parte «cu mintea
adunată în sine» (auvvouc) pe de alta, «ieşit din mintea sa». Numai cel adunat în sine vede d
ncolo de sine (şi se înţelege dincolo de lume), adică se află în extaz. Minunea celor 302. S
F1NTUL IOAN SCARARVL 161 Dar cînd era să se săvîrşească, deschizînd uşa am intrat înăuntru. Ş
mult, numai atîta am auzit de la el: «Iertaţi-mă ! Nimenea de va avea pomenirea morţii, n
u va putea să păcătuiască vreodată». Iar noi ne-am minunat văzînd pe cel odinioară-atît de ne
eschimbat atît de repede cu o schimbare şi prefacere fericită. Şi înmormîntîndu-l cu cuvioşie
imitirul apropiat al castrului, după un număr de zile căutînd sfintele lui rămăşiţe, nu le-am
lat. Domnul a încredinţat, şi în felul acesta, despre pocăinţa lui plină de grijă şi vrednică
dă, pe toţi cei ce voiesc să se îndrepte după o lenevire îndelungată. 21) Precum unii socotes
nemărginit adîncul (abisul), căci îl numesc loc fără fund, aşa ghidul morţii e nesfîrşit atî
şi în lucrarea lui. Iar ceea ce am spus e întărit de amintitul cuvios. Unii ca aceştia adău
gind neîncetat frica, la frică, nu se odihnesc pînă nu se va topi şi însăşi puterea oaselor30
de dincolo de minte se vede numai prin mintea adunată în ea însăşi, pentru că prin ea sînt tr
nsparente şi pentru că infinitatea lor seamănă cu indefinitul minţii şi în legătură cu el. 30
cum, zice, adîncul mării e nemăsurat şi necuprins, aşa şi sfîrşitul curăţiei e de ne-ajuns, a
are sfîrşit în cei ce au pomenirea morţii în simţirea inimii. Căci e cu neputinţă ca omul sm
avînd pomenirea neîncetată a morţii, să spună în chip fariseic, că a ajuns la sfirşitul cură
că «am ajuns desăvîrşit în curăţie». Cel ce ar spune aceasta nu ar fi smerit. Deci s-ar întîm
ciudat: de cel ce ■ar îndrăzni să spună aceasta nu s-ar atinge nepătimirea nici cu vîrful deg
telor. Căci slava deşartă e cea mai cumplită patimă. Dar de cel smerit se atinge pînă la satu
are, dar datorită smereniei socoteşte că-i lipseşte. Deci în amîndoi, adică atît în cel smeri
în cel stăpînit de slava deşartă, curăţia e necuprinsă». Cel mîndru nu o cuprinde din pricin
i, cel smerit simte mereu că mai are, şi de fapt mereu mai are de înaintat In smerenie
. Pe cît de neajunsă este infinitatea lui Dumnezeu, pe atît de neajuns este hotarul sm
ereniei, deci, şi sentimentul nedeplinătăţii curăţiei. Iar

gindul morții, întreținînd smerenia, întreține şi sentimentul nedeplinătății curății. El con
l omului ca un nesfîrşit al înaintării, datorită faptului că înaintarea are ca țintă să 162__
_____ 1485.Să ne încredințăm că, pe lîngă toate bunătățile
sta este un dar al lui Dumnezeu306. Pentru că altfel, cum se explică faptul că, chiar
venind la mor minte, unii rămîn fără lacrimi şi învîrtoşați, dar pe de altă parte chiar aflîn
arte de această vedere, de multe ori sîntem străpunşi la inimă ? 307 1486.Cel ce a murit t
uturor, şi-a adus aminte de. moarte308. Dar cel ce e încă legat de ele, nu încetează de a
lucra el însuşi împotriva sa. cuprindă pe Dumnezeu cel nesfîrşit. De aici urmează că nesfîrşi
estea sînt ale persoanei, nu ale lucrului, obiectului, substanței. Curăția înseamnă putința u
ei infinități în înaintarea persoanei, smerenia la fel, bunătatea la fel, iubirea la fel, înț
legerea la fel, tăcerea care adînceşte la fel. Dacă n-ar fi persoana, n-ar exista infini
tate adevărată şi putința înaintării în ea. Mai bine zis, dacă n-ar fi persoana infinită a lu
nezeu spre care tinde la infinit persoana umană, n-ar exista un infinit adevărat-Pe
de altă parte, perspectiva infinității veşnic noi a curății, a iubirii, se deschide pentru
cineva după ce s-a plictisit, s-a obosit de monotonia pe care o poate oferi alipir
ea exclusivă la lume, alipire care pare să aibă şi ea o infinitate, dar o infinitate în mo
notonia repetiției şi deci o infinitate aparentă, o infinitate care la un moment dat d
evine leşinată, împreună cu setea după ea, care se satură de a tot acapara acelaşi fel de luc
uri care nu oferă nimic nou, nimic care să-i satisfacă setea de infinitate adevărată a spi
ritului, care să-i satisfacă setea de adevărul care stă în infinitatea adevărată. Aparenta in
initate a lumii crapă la un moment dat pentru spiritul săturat de ea şi prin această crăpătu
ră țîşneşte din-ascunzimea sa adevărata infinitate, cea a ordinii Duhului. Aspirația de înain
e în ea e ajutată nu numai de dorul ei, ci şi de frica continuă de a rămîne înlănțuit prin pa
monotonia acestei lumi. 1487.Adică şi pomenirea morții cu simțirea inimii şi deci cu lacr
imi este un dar al lui Dumnezeu. Şi este un dar al lui Dumnezeu şi faptul d& a ni se
deschide perspectiva infinității prin gîndul la moarte, care îi deschide spiritului ori
zontul veşnic şi infinit, potrivit lui. 1488.Sîntem străpunşi la inimă şi plîngem, pentru că
trăpuns în iața noastră zidul care ne închidea în infinitatea aparentă şi monotonă a alipirii
la lume. 1489.Cei care au descoperit lipsa de atracție şi falsa plinătate a tuturor c
elor din lume au descoperit infinitatea ce-i aşteaptă după des părțirea de ele prin moarte
. 306. SFINTVL 1OAN SCARARUL \(Q 1490.Nu voi să încredințezi pe toți despre iubirea ta f
ață de ei. Ci cere lui Dumnezeu să le-o arate El însuşi

aceasta în chip negrăit. Iar de nu, nu-ți va ajunge timpul şi pentru legături (pentru relați
i) şi pentru străpungere 309. 1491.Nu te amăgi, lucrătorule fără minte, că poți să înlocuieşt
(pierdut) cu alt timp. Căci nu va ajunge ziua să împlineşti datoria ei față de Stăpînul 31°.
Nu e cu putință, zice cineva, nu e cu putință a străbate ziua de față cu bună credincioşie, d
va fi socotită ca cea din urmă a întregii vieți311. E de mirare 1493.«A adeveri prin cuvin
te iubirea față de toți e lucru greu şi de respins. A o adeveri prin fapte e lesne şi mai
uşor celui ce se sîrguieşte să înfăptuiască virtutea. Şi ascultă cura : a venit cineva să mă
să mă şi bată. Dacă îi spun că deşi aş putea să mă apăr, nu mă apăr, ci dimpotrivă, cad în ge
îi dăruiesc cele ce pot, e vădit tuturor că fac acestea din dragoste. Iar aceasta am făcu
t-o prin lapte. Căci cum s-ar face prin cuvinte ? Căci dacă rugîndu-mă tuturor, le voi spu
ne că-i iubesc, voi apărea ca un linguşitor şi ca unul ce caut să plac oamenilor, ca unul
ce se îndeletniceşte cu o virtute prefăcută şi ca unul ce vînez prin aceasta slava deşartă. D
părintele îndeamnă să nu ne silim să arătăm iubirea prin cuvinte, ci prin fapte, iar iubirea
față de Dumnezeu, prin amîndouă, şi mai mult prin cuvinte. Căci semnul iubirii față de El est
rugăciunea neîncetată. Astfel vom înfăptui amîndouă virtuțile. Căci dacă te sîrguieşti să îm
față de oameni numai prin cuvinte, nu ți-ar ajunge nici tot timpul vieții pentru legături şi
umilință». 1494.Suprema valorificare a timpului e condiționată de înțelegerea fie cărei zile
stînd la uşa vieții de dincolo, a eshatologicului. «Cârpe diem» (— foloseşte intens ziua), d
nu în sensul lui Horațiu ca fiind ultima ce ne poate aduce o plăcere trecătoare, ci ca f
iind ultima ce ne poate asigura viața eternă. Deci cu mai multă intensitate foloseşte cr
eştinul fiecare clipă. 1495.Timpul e un dar al lui Dumnezeu, dar şi o datorie de a-1 u
mple cu fapte date Domnului, cu slrguința de a ne desăvîrşi. Nu trebuie să pierdem nici o
clipă. Chiar dacă-1 folosim întreg nu ne ajunge să împli nim toată datoria ce ne e dată odată
el. E o puternică afirmare a valorii timpului, contrar lui Origen. Gîndul continuu
la moarte nu în seamnă nefolcsirea timpului, ci, dimpotrivă, buna lui folosire intensă.
309._____164 cu adevărat cum au rostit acest
cuvînt elinii. Căci socotesc şi ei că e propriu filozofiei să cugete la moarte312. Aceast
a a fost a şasea treaptă. Cel ce s-a suit pe ea nu va păcătui nici odată, dacă e adevărat ce
-a spus : «Adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale şi în veac nu vei păcătui» (înț. Sir. 7,

CUVtNTUL VII Despre plînsul de-bucurie-făcător 1496.Plînsul după Dumnezeu este o tristețe a sufletu lui, o simțire a inimii îndurerate care caută pururea nebuneşte pe Cel după care îns etează; iar neajungîndu-L, îl urmăreşte cu osteneală şi se tînguieşte cu du rere, alergînd du 97.Sau : Plînsul este un ac de aur al sufletului scă pat de orice țintuire şi alipire şi înf ipt de tristețea cu vioasă în lucrarea de cercetare a inimii313. 1498.Străpungerea este un chin neîncetat al conştiin ței, care pricinuieşte împrospătarea focului inimii, prin mărtu isirea făcută în minte. 1499.Mărturisirea (în minte) este uitarea firii, cînd din pricina ei cineva a uitat să mănînce pîinea lui314. 1500.Platon, Phaedon II, 1. 1501.Plînsul este ac ul sufletului care nu mai tine sufletul cusut de nimic din cele ale lumii, ci e în fipt în privirea inimii tinînd sufletul însuşi în această lucrare si cosîndu-1 oarecum de via veşnică. Ca ac, prici nuieşte durerea inimii, o face simțitoare, o face să-şi deschidă cutele ei şi păcatele din ea conştiinței care o cercetează şi să sufere pentru păca tele ce şi le de ră prin aceasta. 1502.Plînsul sau străpungerea inimii e o mărturisire a păcatelor făcută de m nte lui Dumnezeu, un dialog nevăzut, neîncetat şi îndurerat, în care sufletul îşi recunoaşte ontenit păcatele în fața lui Dumnezeu şi 312. SF1NTUL 10AN SCARARUL 1503.Pocăința este lipsi rea neîntristată, de toată mîngîierea trupească 315. 1504.Celor ce înaintează încă în acest p t, înfrînarea şi tăcerea buzelor li s-a făcut o însuşire. Iar celor ce au înfăptuit înaintare -a făcut o asemenea însuşire nemînierea şi neținerea minte a răului. în sfîrşit, celor desăvî t o însuşire smerita cugetare, setea de necinstiri, foamea, de bună voie, de necazuri, neosîndirea celor ce păcătuiesc, împreunăpătimirea mai presus de putere316. Cei dintîi se fa primiți; cei de al doilea, vrednici de laudă ; iar cei ce flămînzesc după necazuri şi însete ză după necinstiri sînt fericiți; căci ei se vor sătura de o hrană de care nu se vor sătura31 cere iertare pentru ele. Sufletul e atît de concentrat în această mărturisire îndurerată, că ită să mănînce, biruind trebuințele firii. 1505.Tristețea sufletului e aşa de mare, că cel ce trăieşte nu mai

simte tristeţea pentru lipsa mîngîierilor sau plăcerilor trupeşti. 1506.Ed. 1970: «Compătimir
numeşte arderea pentru cei ce păcă tuiesc, după cuvîntul : «Cine se va sminti şi eu să nu ar
II Cor. 11, 29). Ea înseamnă a-şi face cineva proprii greutăţile şi nenorocirile străine; sau
a nu dispreţui cu gîndul pe cei ce suferă, înălţîndu-se împotriva lor». P.G. «Mulţi, amăgiţi
t cuvînt, arată o compătimire cuvenită tuturor celor ce păcătuiesc spre a crede celor ce nu
se cuvine. Alta este lmpreunăpătimirea peste putere de care se vorbeşte aci. Căci împreună-pă
imire numim plînsul ivit în suflet şi arătat pentru cel iubit, uneori chiar fără ca acela să
ie vrednic. Căci cineva se îngrijeşte cu compătimire de cel iubit, ca nici să nu nedreptăţeas
nici să fie nedreptăţit. Iar «peste putere» înseamnă a-şi pune cineva sufletul său pentru mî
prietenului, dar nu spre pierderea lui. Căci nu poate scăpa de păcat cel ce a păcătuit, d
ecît printr-o pocăinţă potrivită cu greşala». Deci nu e o compătimire folositoare aceea care-
capă pe cel ce a greşit de greutăţile pocăinţei. «Peste putere» înseamnă că cel înduhov-nicit
ambianţa unei infinităţi; nu poate ajunge la hotarul Jmpreună-pătimirii cu celălalt, dar se
ridică în ea tot mai mult peste puterile lui mărginite, din puterea lui Dumnezeu. 317
.E o hrană care-i mulţumeşte mai mult decît oricare alta, dar nu-i plictiseşte, deşi se vor î
părtăşi de ea neîncetat. Ei o doresc mereu şi voiesc să aibă tot mai mult din ea. 166_____
_____._____ 1507.Cînd ai ajuns la plîns, ţine-1 cu toată tăr
ia. Căci înainte de a se îmbiba în tine 318, uşor ţi se răpeşte. Şi e topit ca ceara de tulbu
e griji trupeşti, de plă ceri şi mai ales de multa vorbărie şi de glume uşuratece318bis. 150
8.Deşi cuvîntul e îndrăzneţ, izvorul lacrimilor după botez e mai mare decît botezul319. Deoar
ce ace la ne curăţeşte de păcatele noastre de mai înainte. Iar acesta, de cele de după aceea
. Şi primindu-1 pe acela toţi ca copii, ne-am întinat după aceea; prin acesta însă l-am curăţ
pe acela320. Dacă acesta nu s-ar fi dăruit de Dumnezeu oamenilor din iubire de oame
ni, cu adevărat rari ar fi cei ce se mîntuiesc 321. 1509.Suspinele şi întristarea strigă către Domnul. La crimile din frică, mijlocesc. Iar cele ale prea sfintei iubiri ne ar
ată că rugăciunea noastră a fost primită. 318.înainte de a ţi se face o calitate a firii, de
cîştiga întreaga ta fiinţă calitatea plînsului, care nu e decît dorul intens după viaţa în D
. 318 bis. Scolia lui Teodor al Edesei: «Alungă departe de la tine duhul mult vorbit
or. Căci în el sînt ascunse toate patimile cele rele. Din el e minciuna, din el, îndrăznea
la; dintr-o parte e gluma uşura-tecă, din alta rîsul, calomnia, bîrfirea, răutatea, vorba
prostească şi, scurt vorbind, ceea ce s-a spus: «Din multa vorbire nu va lipsi păcatul» (P
ilde 10, 19). Iar bărbatul tăcut este scaunul simţirii şi Domnul a

spus că vom da socoteală pentru orice cuvînt deşert (Mt. 12, 36). 1510.«A spus că izvorul la crimilor e mai mare, în loc să spună că e mai bun în comparaţie cu Botezul, pentru că se lucrază şi de către noi. Dar nu 1-a opus Botezului. Faţă de noi e mai bun, pentru că el ne şi curăţeşte ne şi fereşte de păcat de mai înainte. In raport cu prea sfîntul Botez nu e însă nici măcar l, cu atît mai puţin mai mare». 1511.«Ne naştem de trei ori în viată. Dintre acestea cea dinţîi (naştere) e din pîntece, iar celelalte două ne urcă de la pămint la cer: una e prin Sfîntul Botez, pe care o numim şi naştere din nou, iar cealaltă 1 e din pocăinţă». 1512.«Fără Botez nu mîntui nimeni; fără lacrimile pocăinţei «ar fi rari cei ce se mîntuiesc». 319. SP1NTUL 10AN SARUL 167 1513.Dacă nimic nu însoţeşte smerita cugetare ca plînsul 322 , nimic nu i se împotriveşte acesteia ca rîsul323. 1514.De ai ajuns la fericita tristeţe bucuroasă 324 a străpungerii cuvioase, ţine-o; şi nu te vei odihni de lucrarea din ea, pînă ce nu te vei ridica din cele de aici şi nu te vei înfăţişa curat lui Hristos. 1515.Să nu încetezi să-ţi închipuiu în tine şi să cercetezi adîncul (abisul) focului veşnic şi pe slu jitorii nemiloşi, pe judeorul neîndurat şi neiertă tor, prăpastia nemărginită a văpăii celei de sub pămînt şi coborîşue ale locurilor şi hăurilor subpămîntene şi înfricoşătoare şi chipurile tuturor acestora 325 asta pentru ca lăbărţarea aflătoare în 1516.«Smerita cugetare este rugăciunea necontenită curimi şi cu •durere. Căci aceasta chemînd pe Dumnezeu pururea in ajutor, nu lasă pe om să se îcreadă nebuneşte în puterea şi înţelepciunea sa, nici să se înalte faţă de alţii. Căci aceste umplite ale patimii mîn•driei». 1517.«A Marelui Vasile : «A se sparge cineva de rîsul necumpăat şi •nestăpînit e semn că nu-şi strînge încă moleşala umflată a sufletului cu •o gîndire asiincios a-şi arăta cineva răspîndirea luminii sufletului într-un zîmbet, după cuvîntul: «Inimelindu-se înfloreşte faţa» (Prov. 15, 13). Dar a hohoti cu glas şi a fierbe cu trupul nu e pro priu celui ce-şi stăpîneşte sufletul, nici celui ce şi-1 înfrînează. Cu vîntul e întărit leptul Solomon, care a zis : «Nebunul ridică «glasul, în rîsul lui, dar bărbatul înţelept dea zîmbeşte liniştit» (Eccl. 21, 23)». 1518.Ed. 1970: «Bine a unit cuvintele opuse : Căci în tteţea după

Dumnezeu, se ascunde bucuria veşnică a nepătimiriâ». 1519.Toate acestea ascund în ele nişte î
suri spirituale sau şi spirituale. Aceste coborîşuri şi hăuri subpământene şint poate nişte c
ri şi prăpăstii haotice ale unor străfunduri aproape subcreaţionale, sau ale unor stări în ca
e creaţiunea e redusă în trepte gradate la o diminuare a existenţei, ajungînd aproape de c
aracterul de umbre ale exis tenţei. Sînt trepte de umbră care chinuiesc, tocmai prin a
ceastă Impătimire extremă de o creaţiune lipsită de izvorul existenţei sale care este Dumnez
eu. Aceasta e şi o permanentizare a unei stări de suflet lăbăr ţată, lipsită de intensitatea
răirii în plinătatea vieţii. 322._____168____: sufl
etul nostru să fie strînsă prin cutremurare şi acesta să se unească cu curăţia nestricăcioasă
nd arătarea focului tot mai scînteietor al plînsului326. 1520.Stăruie, plin de cutremur,
în cererea rugăciu nii, stînd în faţa Judecătorului ca un vinovat, ca să stingi cu înfăţişar
ară şi cu starea dinăuntru mînia Dreptului Judecător. Căci nu poate să treacă cu vederea sufl
l văduvit, care stă plin de durere în faţa Lui şi dăruieşte osteneli celui neostenit327. Celu
ce a cîştigat lacrima sufletului, tot locul îi este potrivit pentru rugăciune. 1521.Pre
cum comoara ascunsă e mai de ne jefuit decît cea arătată în piaţă, aşa să înţelegem şi cele s
1522.Nu fi ca cei ce îngroapă morţii, care aci îi plîng pe aceia, aci se îmbată pentru ei, c
fii ca cei legaţi în fiare şi biciuţi în fiecare ceas, de călăi. 1523.Cel ce odată plînge, a
se desfată şi rîde, e asemenea celui ce aruncă în cîinele iubirii de plăcere 1524.Plînsul, fi
e al pocăinţei, fie că e al iubirii de Dumnezeu, e un plîns fierbinte, un plîns de foc, ca
re, însoţit de smerita cugetare, dovedeşte pe de o parte în mod paradoxal o intensitate
a existenţei, pe de alta are lumina clară a măreţiei lui Dumnezeu cuprinsă în cel ce plînge.
ceastă lumină scînteiază tot mai mult şi-si arată strălucirea şi pe faţă. Această lumină face
fie însoţit de bucurie. 1525.Sufletul, în greceşte este de genul feminin (i^uXi)). Sufle
tul ce se pocăieşte, cere neîncetat iertare Judecătorului, cum cere văduva din Evanghelie
(Le. 18, 3). El nu se osteneşte cerînd necontenit iertare de la Cel ce nu Se osteneşte
(nu se plictiseşte) de a-1 auzi. Lui Dumnezeu

li face plăcere ca acest dialog de intensă. simțire a sufletului cu El să dureze neîncetat . Starea dinăuntru a sufletului ce se pocăieşte este «sta rea de rugăciune, luarea -aminte cu evlavie, cu străpungere şi cu durere, însoțită de mărturisirea greşalelor, făcută cu susp egrăite». Alta: «Dar nu poate sufletul legat să alerge, nici mintea robită patimilor să vadă ocul rugăciunii duhovniceşti. Căci e atrasă şi purtată de înțelesuri pătimaşe şi nu stă necli a nu se poate adînci în infinitatea dumnezeiască. Alta a lui Marcu : «Rugăciunea este lepăda rea gîndurilor (a înțelesurilor)».

cu pîine 328 ; care se preface că-1 alungă, dar în fapt îl îndeamnă să stea lîngă el. 1526.Ad ea, nu iubi să fii văzut; fii ieşit spre inima ta. Căci dracii se tem de adunarea minții, cum se tem hoții de cîini 329. 1527.Nu sîntem chemați, o, prieteni, aici la nuntă330. Deci , Cel ce ne-a chemat pe noi aici ne-a chemat ne greşit, să ne plîngem pentru păcatele no astre. 1528.Unii, cînd varsă lacrimi se silesc, în vremea aceea fericită, în chip nepotriv it, să nu cugete la ni mic. Ei nu socotesc că lacrima fără înțeles e proprie firii necuvîntăt e şi nu celei cuvîntătoare 331 . Lacri1529.«Inima iubitoare de plăcere este temniță şi lanț î a ie şirii (a morții). Iar cea iubitoare de durere, este uşă deschisă». Inima iubitoare de d urere s-a dezlegat de cele ale lumii, căci acestea nu-i mai fac plăcere. Şi s-a deschi s orizontul ceresc al celor duhovniceşti, după care a năzuit cu durere. Alta : «Din iubi rea de plăcere vine negrija, din negrijă, uitarea». Alta, a lui Isaac : «Priveşte şi scrie a ceasta în inima: ta : iubirea de plăcere şi iubirea odihnei sînt pricinile părăsirii (din pa rtea lui Dumnezeu)». 1530.Fii aplecat (sau fii în extaz) spre inima ta, uitînd de toat e şi privind numai spre ea, de e întinată, sau curată, de nu mai ai în ea urmă de păcate, pen ru care trebuie să-ți ceri iertare, sau de poți vedea prin curăția ei transparentă pe Dumnez eu. Dracii se tem de mintea adu nată în inimă, pentru că prin inimă vedem atunci pe Dumnez eu şi trăim legătura cu El, de care inima e lipită atît de tare că nu mai poate fi furată de i. 1531.E vorba de nunta, sau de ospățul veacului viitor (Mt. 22). 1532.«Unii, zice, văr sînd lacrimi în vremea rugăciunii, fie din gîndul la păcate, fie la pomenirea morții, fie la altceva, se silesc pe ei în chipnepotrivit sau prosteşte să alunge gîndul de la care au pornit să plingă. Grăbindu-se, socotesc să agonisească plînsul fără întristare, pentru slava nu înțeleg că e propriu firii neraționale să nu ştie pentru ce

plînge, pe cînd al celei raționale e să cunoască pricina. De aceea, ca unii ce lucrează rar, sînt ocărîți şi mustrați de părintele». Afirmînd tre buința de a însoți plînsul cu gîndul la u se contrazice cu afirmarea din alte locuri, că plînsul trebuie să fie însoțit de rugă ciun ea fără gînduri. E vorba acolo de gîndurile pătimaşe (Nota la Cuv. V//, cap. 13). Cel ce se rpagă şi plînge trebuie să se gîndească la păca1 ma e fiica gîndului. Iar tatăl gîndului e mi onală832. 1533.Să-ți fie întinderea în pat chip al zăcerii tale în mormînt şi vei dormi mai p esfătarea de la masă să-ți aducă aminte că vei fi hrană dureroasei desfătări a viermilor şi t esfăta mai puțin. Nici cînd te îm părtăşeşti de băutura apei, să nu uiți de setea din vă paia că) şi negreşit vei sili firea (la cum pătare). Iar cînd suferim necinstirea cinstită şi ocar şi cearta întîistătătorului, să ne gîndim la înfricoşata hotărîre a Judecătorului şi vom jun a şi amărăciunea fără judecată adunată în noi, cu blîndețea şi răbdarea, ca şi cu un cuțit cu 4.Cu timpul scade marea, zice Iov (Iov 14, 11) şi cu timpul şi prin răbdare se nasc şi s e desăvîrşesc cele spuse în noi. 1535.Aducerea aminte de focul veşnic să se culce în fiecare eară şi să se scoale cu tine şi nu te va stăpîni pe tine trîndăvia în timpul cîntării. 1536.S la plîns chiar şi haina ta. Că toți cei ce plîng pe morți se îmbracă în negru. Dacă deci nu p plîngi pentru aceasta. Iar de plîngi, tînguieşte-te şi mai mult pentru faptul că de pe trea pta tele sale şi să ceară iertare pentru ele. Omul avînd rațiune, nu poate face nimic fără să ească. Dar gîndul pricinuieşte simțirea, şi viceversa, simțirea dă putere de pătrundere gîndu de trăire intensă la ■ceea ce se gîndeşte. Omul vorbeşte cu Dumnezeu şi prin plîns, pentru că e cît de mult îl doare păcatul lipsirii de iubirea Lui. 1537.Mintea (voSc) e în greceşte d e genul bărbătesc. Deci poate "fi tată al lacrimii. Mintea nu e un organ de cunoaştere r ece, ci de cu noaştere a relației noastre ca subiect cu Dumnezeu ca subiect suprem, de la care ne vine totul prin iubire şi cu celelalte subiecte, care e o cunoaştere îns oțită de bucurie că ne aflăm în relație curată cu ele, sau de ruşine şi de tristețe cînd nu s 1538.«Răspunde gîndurilor de întristare cu netinerea minte a răului, iar față de cele iubito re de plăcere, fii cu duşmănie». 332. SF1NTUL IOAN SCARARUL

minții te-ai coborît la cea ostenitoare prin greşelile tale334. 1539.Bunul şi dreptul no
stru Judecător va ține sea ma negreşit, ca în toate celelalte; şi în privința lacri milor, de
puterea firii. Căci am văzut picături mici ca de sînge, vărsate cu durere; şi am văzut curgîn
z voare fără durere. Eu judec pe cei ce se ostenesc, mai mult după durerea lor şi nu după
lacrimă. Şi cred că şi Dumnezeu. 1540.Nu se potriveşte cuvîntarea de Dumnezeu (teo logia) cu
cei ce plîng. Căci ea risipeşte plînsul lor. Cuvîntătorul de Dumnezeu se aseamănă celui ce s
pe scaun ca un învățător. Iar cel ce plînge, celui ce sade în gunoi şi în sac. Aceasta este,
m socotesc, ceea ce a spus şi David cînd plîngea răspunzînd celor ce-1 în trebau, măcar că a
t şi înțelept şi învățător : «Cum vom cînta cîntare Domnului în pămînt străin», adică în pămî
. 1541.Şi în zidire şi în străpungere este ceva care se mişcă de la sine şi ceva care e mişca
altceva 33?. Cînd sufletul, chiar dacă nu ne sîrguim, sau nu între prindem ceva, lăcrimează ş
se umezeşte şi se îmblîn1542.Să te îndemne la plîns chiar haina ta neagră, pe care o îm brac
ce jelesc pe morți. Plîngi, pentru că din lucrarea neosteni toare a minții ai coborît la o
steneala slujirii trebuințelor mereu sporite ale trupului din pricina păcatelor, car
e au accentuat în tine trebuințele trupeşti, care au scos trupul din viața în duhul care-1
sătura, lăsîndu-i puține trebuințe de cele trupeşti. 1543.Ed. 1970 : «In zidire, de sine miş
re e pronia lui Dumnezeu; iar mişcată de altceva e zidirea însăşi». In ce priveşte umilința (
străpungerea inimii), uneori aceasta se mişcă de la sine, cînd nu între prindem nimic pen
tru a o produce. In cazul din urmă o mişcăm noi. Cînd vine de la sine. Dumnezeu a venit şi
lucrează în noi nechemat de noi, fără ca noi să ne fi silit să-L chemăm. De aceea, avem dato
ia să alergăm, adică să facem şi noi ceva. Dar efortul trebuie să ne fie mai mult ca să păzim
răpungerea sau lacrimile ce ne-au venit. Căci sînt. mai mari ca cele pricinuite de noi
. 334._____172_____. ' zeşte, să alergăm. Căci Domnul a v
enit nechemat, adu-cîndu-ne buretele întristării deDumnezeu-iubitoare336 şi apa de împrospăt
are a lacrimilor de-Dumnezeu-cin-stitoare, spre ştergerea greşalelor scrise în suflet
ca pe o hîrtie337. Păzeşte-o pe aceasta ca pe lumina ochilor pînă ce se va retrage. Căci mar
e este puterea străpungerii acesteia, mai mare decît puterea celei ce vine din sîrguința
şi cugetarea noastră 338. 28) Nu ajunge la frumusețea (desăvîrşirea) plînsu-lui cel ce plîng
d voieşte, ci cel ce plînge pentru că se află în cele ce voieşte. Dar nici acesta nu se află
acelea cînd voieşte ceea ce voieşte el, ci cînd voieşte cum voieşte Dumnezeu339.

1544.Străpungerea face sufletul ca un burete moale şi umed, din care curge apa lacri milor. 1545.Apa lacrimilor care iese din suflet spală chiar murdăria păca telor din su flet, aşa cum apa spală murdăria unei haine după ce o înmoaie. 1546.A arătat că pe lîngă stră a pe care o producem (o mişcăm) noi prin sîrguinţa şi gîndurile noastre, mai este şi cea care se mişcă de la sine, sau cea care e mişcată de Dumnezeu. Ea e mai mare decit cea produsă d e puterile noastre. 1547.Numai în Dumnezeu se poate plînge cu plînsul curat. Dar în Dumn ezeu nu poate plînge decît cel ce voieşte ceea ce voieşte Dum nezeu. De aci încă se vede că î irea cu Dumnezeu se înfăptuieşte în stare de plîns, de adîncă !nduioşare. Plînsul e un dar al Dumnezeu, al întîlnirii cu iubirea Lui. Din nou se face vădit caracterul personal al l ui Dumnezeu. Dumnezeu ne dă puterea să plîngem făcîndu-ne să simţim iubirea Lui faţă de noi. a cu Dumnezeu e o întîlnire pricinuitoare de o simţire pînă la lacrimi. «Bine a deosebit Pări tele acesta două feluri de plîns. E mai întîi plînsul celui ce plînge cînd voieşte şi plînsul uit de cele pentru care voieşte cineva să plîngă. Căci se întîmplă ca cineva să voiască de mu să plîngă cînd e ocârît de cineva, sau înjurat sau păgubit. Plînsul acestuia nu e bun sau du cesc, ci natural. Căci lacrimile acestea sînt ale inimii apăsate de necazul ocărîrii, cînd c ineva nu poate să se apere de cel ce-1 supără sau păgubeşte. Acelaşi lucru se întîmplă si cîn cineva pentru cele ce voieşte, ca pentru moartea unei rudenii, pentru reuşita aproap elui, sau pentru alte lucruri ale vieţii. Dar SFINTUL IOAN SCARARUL 173 1548.De mu lte ori în plînsul cel după Dumnezeu se amestecă lacrima fără har a slavei deşarte. Iar aceas a o vom cunoaşte în chip probat şi cu bună credincioşie cînd ne vom vedea plîngînd cu vicleşu 49.Străpungerea adevărată este durerea neîmprăş tiată a sufletului, care nu-şi dă nici o mîng îşi închipuie în fiecare ceas desfacerea (moartea) şi aş teaptă ca pe o apă răcoritoare mîng i Dumne zeu, care mîngîie pe călugării smeriţi340. 1550.Cei ce au dobîndit plînsul întru simţ inimii, şi-au urît însăşi viaţa lor, ca una ce e plină de osteneală şi pricinuitoare de lacri e dureri. Iar de la trupul lor s-au întors ca de la un duşman340 bis. 1551.Cînd vedem, în cei ce par să plîngă după Dum nezeu, mînie şi mîndrie, să socotim lacrimile lor protivnic i Dumnezeu) «Căci ce părtăşie are, zice, întunerecul cu lumina ?» (II Cor. 6, 15). 1552.Rodul străpungerii mincinoase este închipuirea de sine; iar al celei adevărate e mîngîierea. Pre cum

focul topeşte trestia, aşa lacrima topeşte toată întinăciunea văzută şi gîndită. numai acel p
mit bun care se naşte cum voieşte Dumnezeu. Iar Dumnezeu voieşte ca cineva să plîngă pentru
greşalele lui, pentru pomenirea morții, pentru nedobîndirea împărăției Lui şi, simplu vorbind
entru toate cele ce țin de suflet. Numai acesta e plîns vrednic de laudă». 340. «Precum pl
oaia intrînd în pămînt aduce plantelor o calitate potrivită lor, dulce celor dulci, amară ce
lor amare, aşa harul dăruieşte inimilor credincioşilor în care pătrunde neschimbat, lucrările
potrivit virtuților lor: celui ce flămînzeşte după Hristos, i se face hrană; celui ce însetea
băutură prea dulce; celui căruia ii e frig, haină, celui ostenit, odihnă, celui ce se roa
gă, nădejdea inimii şi celui ce plînge, mîngîiere». 340 bis. Şi-au urît viața lor, amenințată
ate şi plină de durerile pămînteşti, dar nu viața în sine. Ei o caută pe cea schimbat^ la faț
tența viitoare, iar în privința trupului, la fel. 174 _____
:_____: 1553.Cuvântul despre lacrimi la mulți părinți e întu necos şi se spune că e anevoie d
aflat în cei începă tori. Căci se spune că acestea se nasc din multe şi fe lurite pricini:
din fire, de la Dumnezeu, dintr-un ne caz protivnic, din lăudare, din slavă deşartă, din
curvie, din dragoste, din aducere aminte de moarte şi din alte multe. 1554.Din to
ate acestea deprinzînd virtuțile cu frica lui Dumnezeu, să ne cîştigăm lacrimile curate şi ne
iclene ale desfacerii (morții) noastre. Căci în ele nu este închipuire de sine, sau fura
re (a gîndului smerit), ci mai degrabă curățire şi înaintare în dragostea de Dumnezeu, spălar
e păcate şi nepătimire. 1555.Nu-i de mirare că unii din cei ce plîng încep de la lacrimile b
une şi sfîrşesc la cele rele. Dar cu ade vărat vrednic de laudă e cel ce schimbă lacrimile c
e încep din porniri contrare sau fireşti, în lacrimi du hovniceşti. Această lucrare o cuno
sc lămurit cei aple cați spre slava deşartă. 1556.Nu crede izvoarelor tale (de lacrimi) în
ainte de curățirea desăvîrşită. Căci nu are crezare vinul stors de curînd din teascuri. Nu se
împotrivi nimeni celui ce zice că toate cele după Dumnezeu sînt foarte folo sitoare. Da
r care e folosul ce ne vine din ele, vom cu noaşte în ceasul ieşirii (al morții). 1557.C
el ce călătoreşte în plînsul neîncetat după Dumnezeu nu încetează a prăznui în fiecare zi. Da
e într-o neîncetată sărbătoare cu trupul va fi luat în primire de plînsul veşnic341.

341. «In chip abuziv numeşte sărbătoare nelucrarea, care e şi început de fapte rele. Dar călu
ii ce săvîrşesc lucrul lui Dumnezeu nu sînt niciodată în nelucrare. Căci însăşi convorbirea c
u Dumnezeu este pentru ei o sărbătoare, nu o nelucrare; e slujire neodihnită, care îi ve
seleşte după asemănarea îngerilor». SF1NTUL 10AN SCARARUL 175, 1558.Nu au osîndiții în închis
bucurie. Nu au călugării adevărați pe pămînt sărbătoare342. Şi poate de aceea acel bine plîng
s suspinînd:' «Scoate din temniță sufletul meu» (Ps. 141, 7), ca să se bucure în lumina Ta ce
negrăită. 1559.Fă-te ca un împărat peste inima ta, şezînd înalt întru smerenie343 şi porunci
i: «Mergi, şi merge», şi plînsului celui dulce: «Vino, şi vine» (Mt. 8, 9); şi robului şi tir
nostru trup : «Fă aceasta,, şi face» 344. 1560.Cel ce a îmbrăcat plînsul fericit şi plin de h
ca pe o haină de nuntă, a cunoscut rîsul duhovnicesc al sufletului345. Cine este oare
acela, care cheltuindu-şi tot timpul vieții sale călugăreşti cu atîta evlavie, că nu s-a păgu
de nici o zi, de nici un ceas şi de nici o clipă, ci şi le-a dăruit Domnului, să nu-şi dea
seama că. nu se poate vedea aceeaşi zi de două ori în viață ? 34fr 1561.Nu contrazice în aces
cap ce a spus în cel mai dinainte, undea zis că cei ce plîng sînt într-o neîncetată sărbătoa
ceastă sărbă toare, fiind totodată însoțită de plîns, de dor adînc, nu e sărbătoarea, deplină
d Dumnezeu va şterge orice lacrimă de la ochii celor iubiți ai Săi (Apoc. 21, 4). 1562.«Mi
ntea este şi se numeşte în chip firesc împărat al părților şi poftelor animalice ale sufletul
Iar înalt, ca cea care sade față de pati mile de jos în cugetul coborît şi smerit. Ea rămîne
ine şi se odih neşte în grija de sine». Smerenia e locul cel mai înalt din ființa noastră,, p
ntru că în ea străluceşte conştiința cea mai luminoasă. Numai dini această înălțime a smereni
intea pe Dumnezeu. De aceea vor besc părinții de «înălțimea gîndului smerit». 1563.Trupul ne
te fi şi tiran şi rob. Depinde de noi. 1564.Fericit cel ce plînge atît de neîncetat din iu
birea de Dumnezeu,, încît plînsul i-a devenit ca o haină de mireasă a Mirelui ceresc, arătînd
-i strălucirea bucuriei prin ochi şi pe toată fața. 1565.Cel ce nu pierde nici o zi, ci
pe fiecare o dăruieşte unei fapte,, unei gîndiri la Dumnezeu, nu va avea nici o zi ca
pe alta şi trăirea în> infinitatea iubirii şi slavei lui Dumnezeu şi în iubirea față de semen
ace să fie mereu nou în experiența acestei iubiri şi în manifestările ei. Este acel «eternei
ommencement» de care vorbea poetul Charles Peguy. 342._____
_____176

1566.Fericit e monahul care poate să privească cu ochii sufletului la Puterile înțelegătoa
re (îngeri)347 Dar necăzut rămîne cel ce-şi plouă neîncetat obrajii săi cu apele vii348, prin
intirea morții şi a greşalelor. Dar nu ostenesc să cred că la întîia stare se ajunge prin a d
ua 349. 1567.Am văzut cerşetori şi săraci îndrăzneți, înduplecînd repede prin unele cuvinte m
te chiar şi inimile împăraților, spre milostivire. Şi am văzut oa meni săraci şi lipsiți de v
strigînd nu cu cuvinte măiestrite, ci nepricepute, fără să se ruşineze şi cu stă ruință către
eresc, din adîncul deznădăj duit al inimii, şi silind prin sila la care supuneau pe Cel
prin fire nesilit, spre milostivire 350. 1568.Cel ce se făleşte sufleteşte cu lacrimil
e sale şi osîndeşte în sine pe cei ce nu au lacrimi, este aseme nea celui ce după ce a cer
ut de la împărat arma împo triva duşmanilor săi se omoară cu aceasta pe sine. 1569.Nu are, o
, prieteni, Dumnezeu nevoie şi nici nu voieşte ca omul să plîngă din durerea inimii; ci ma
i Veşnicia va fi pentru el o veşnică noutate şi deci o tinerețe continuă, o tinerețe fără băt
ai golul e monoton şi apăsător. Numai existența substanței, sau In fața substanței, care n-ar
atîrna de o per soană şi n-ar fi umplută de sens prin persoană, ar fi monotonă. Numai zilele
leneşului, căzut din intensitatea trăirii ca persoană, într-un plan oarecum al naturii, sîn
t monotone. • 1570.La puterile îngereşti. 1571.Lacrimile sînt ape vii, pentru că nu sint p
roduse de natură, ci de simțirea sufletească a persoanei. Ele dau viață nouă celei ce le var
să. Ele sînt lacrimile unei persoane în relație cu altă persoană. Şi în relația aceasta e via
Monahul plînge întîi pentru păcatele sale, ca să ajungă să vadă puterile îngereşti. 1573.«Împ
eu se ia cu sila» (Le. 16, 16). Cel nesilit prin fire Se lasă silit prin voință de cei c
e stăruie, pentru că-I place ■să vadă stăruința lor, care le sporeşte puterea duhovnicească ş
deşte credința lor în puterea şi mila Lui gata să-i ajute. 347. SF1NTUL IOAN SCARARUL ffl
degrabă să se veselească din iubirea față de El, întru rîsul sufletului. 1574.Omoară păcatul,
rima îndureratã a ochi lor sensibili va fi de prisos. Căci nu e nevoie de brici, unde
nu e rană. Nu era în Adam lacrima înainte de căl carea poruncii, precum nu va fi nici du
pă înviere, cînd

va fi încetat păcatul, dacă acolo nu va fi «nici durere, nici întristare, nici suspin» (Apoc
. 21, 4)351. 1575.Am văzut la unii plîns şi am văzut la alţii alt plîns din neputinţa plînsul
Aceştia, deşi îl au, se simt ca şi cum nu-1 au şi prin neştiinţa lor cea bună rămîn nejefuiţ
. Aceştia sînt cei despre care s-a zis : «Domnul înţelepţeşte pe orbi» (Ps. 145, 8)352. 1576.
tîmplă de multe ori că pe cei mai uşori îi mîndreşte lacrima însăşi. De aceea nu li se dă uno
e plîngă pe ei pentru lipsirea de ea şi pentru ce rerea ei fără rezultat şi ca să se osîndeas
suspine, cu întristare şi cu durerea sufletului, cu adîncă mîhnire pentru neputinţa lor. Ac
estea obişnuiesc să umple locul lacrimii, nelăsîndu-i în primejdie, măcar că ei le socotesc f
olos353. 1577.De vom lua seama, vom afla că de multe ori se iveşte în noi ceva vrednic
de rîs, de la draci. Astfel 1578.Rîsul e legat de nevinovăţie, precum plînsul e legat de
păcat. Şi amîndouă de raportul între persoane. O lume fără persoane ar fi o lume fără rîs şi
fi o lume neînchipuit de săracă şi de cenuşie. De aceea rîd copiii atît de curat: pentru că n
unosc păcatul. 1579.Sînt unii întristaţi pentru că nu pot plînge pentru păcatele lor. Această
istare e şi ea un plîns, deşi cei ce o au, socotesc că sînt lipsiţi de plîns. Ba poate că ei
un plîns mai dureros, mai neîntrerupt, din pricina întristării pentru lipsa plînsului. De
aceea ei rămîn nejefuiţi de plînsul acesta al întristării lor. 1580.«Am cunoscut si aceea că
ce se laudă cu darurile (harismele) dumnezeieşti ca şi cum ar fi nişte calităţi ale sale, a
junge şi la osîndirea altora. Dar lacrima poate fi din iubirea de Dumnezeu, din iu b
irea de slavă, din aprinderea vinului, din uneltirea drăcească, din ne cinstire şi din n
ecaz». 351. 178_____ dacă ne-am săturat, ne pricinuie
sc străpungerea inimii, iar dacă am postit, ne învîrtoşează iarăşi, ca, amă-gindu-ne cu lacri
lse, să ne predăm desfătării, adică maicii patimilor. Să nu ne supunem deci acestora, ci să f
cem dimpotrivă. 50) Eu mă minunez şi cînd caut la calitatea străpungerii inimii. Cum, numi
ndu-se plîns şi întristare, are înăuntru împletite cu sine, ca mierea cu ceara, bucuria şi ve
elia ? Ce învăţăm din aceasta ? Că această străpungere este, propriu zis, dar al Domnului. De
aceea ea este în suflet ca o plăcere neplăcută, Dumnezeu mîngîind în chip neştiut pe cei zdro
cu inima354. Dar în privinţa plînsului prea vădit şi a durerii a-ducătoare de folos, să ascul
o istorioară prea jalnică şi folositoare de suflet. Un oarecare Ştefan, care locuia aci
şi îmbrăţişase viaţa pustnicească şi liniştită, şi petrecuse mulţi ani în stadionul călugăre
ndu-se cu pos-

354. «Alta este bucuria începătoare şi alta, cea pricinuită de desă-vîrşire. Cea dinţii nu e
e închipuire; a doua are puterea smeritei cugetări. La mijlocul lor e întristarea de D
umnezeu iubitoare şi lacrima dureroasă. Căci în mulţimea înţelepciunii adevărate, e mulţimea
nţei şi cel ce adaugă cunoştinţă, adaugă durere. De aceea întîi trebuie chemat sufletul la ne
printro bucurie începătoare. Apoi trebuie vădit şi probat de către adevărul Duhului pentru c
ele făcute în chip rău şi pentru împrăştierile de care suferă încă. ţCă întru mustrări, zice,
ai certat pe om şi ai subţiat ca pe un păianjen sufletul lui» (Ps. 38, 11—12), ca mustrare
a dumnezeiască cercîn-du-1 pe el, ca într-un cuptor, să ia lucrarea bucuriei neînchipuite în
aducere aminte fierbinte de Dumnezeu». La început omul porneşte cu o bucurie neştiutoar
e spre nevoinţe. Cunoscîndu-şi apoi tot mai mult petele sale şi greutăţile de a se curaţi de
le, odată cu această cunoştinţă de sine îi sporeşte şi durerea. De-abia după curăţirea prin d
nge la bucuria care nu e rodul închipuirii, ci al cunoaşterii curăţiei sale reale şi al ve
derii lui Dumnezeu prin ea. Ostenelile lui se subţiază nu numai cu trupul, ci şi cu su
fletul şi cu Înţelegerea, ca unul ce a trăit o viaţă de concentrare atentă la cele mai subţir
işcări ale vieţii sufleteşti. SFINTVL IOAN SCARARUL tiri şi, în chip deosebit, cu lacrimi, şi
aflîndu-se înfrumuseţat cu florile altor bune deprinderi, avea o chilie lîngă coborîşul sfînt
i Ilie, văzătorul-de-Dumnezeu, în acest munte sfînt. Acest pururea pomenit, în scopul unei
mai vădite şi mai dureroase pocăinţe, s-a mutat la locul pustnicilor, numit Sidi. După ce
a petrecut acolo, în cea mai strîmtorată şi mai încordată vieţuire, un număr de ani, deoarec
ocul era foarte aspru şi aproape de ne-ajuns pentru orice om, ca unul ce se afla l
a vreo 70 de mile departe de castru, bătrînul se sui iarăşi, spre sfîrşitul vieţii, la chilia
sa de pe vîrful acela sfînt. Căci avea şi doi ucenici din Palestina, foarte evlavioşi, car
e păziseră chilia bătrînului. Deci petrecînd acolo puţine zile, căzu la boală şi se sfîrşi. D
i înainte de a se săvîrşi, fu răpit cu mintea, şi, cu ochii deschişi, privi spre dreapta şi s
stînga patului. Şi ca tras la socoteală, zicea în auzul tuturor celor de faţă, odată: -«Da,
, e adevărat, dar am postit pentru aceasta atîţia ani»; altă dată: «Nu, minţiţi, aceasta n-am
o». Apoi iarăşi: «Da, aceasta e adevărat, dar am plîns, am slujit». Şi iarăşi: «Cu dreptate m
la unele zicea şi aşa: «Da, e adevărat, pentru acestea n-am ce să spun; dar la Dumnezeu e
ste şi milă». Era o priveliţte înfricoşătoare, înspăimîntătoare şi o tragere la socoteală nev
eea ce era şi mai înfricoşător, era că1 osîndeau şi pentru cele ce n-a făcut. Vai! Sihastrul
stnicul spunea la unele din greşalele lui: «La acestea n-am ce să zic»; el care era de v
reo 40 de ani călugăr şi avea lacrimile. Vai! vai! Să auzim şi glasul lui Iezechiel, care
zice : «In ceea ce te voiu afla, în aceea te voiu judeca, a zis Dumnezeu». Cu adevărat n
-a putut să se apere în nici una din acestea. Pentru ce ? Slavă Celui ce singur ştie. Ia
r unii ne-au istorisit în chip nemincinos, că acesta hrănea şi un leopard în pustie din mîna
lui. Şi aşa, tras 180_____ la socoteală, s
-a despărţit de trup. Care ia fost judecata, sau care sfîrşitul, sau care hotărîrea cu privi
re la el, sau care, sfîrşitul tragerii la socoteală ? El nu 1-a făcut

nicidecum cunoscut. 1581.Precum văduva care şi-a pierdut bărbatul, avînd un fiu unul născu
t, îl are după Dumnezeu numai pe el spre mîngîiere, aşa şi sufletul care a căzut nu are altă
re în vremea ieşirii, decît neplăcerile gîtlejului (postul) şi lacrima. Nu vor cînta aceştia
i odată. Nici nu vor sălta în cîntece de veselie. Căci ele sînt păgubitoare plînsului. Iar de
i încerca să chemi plînsul prin ele, el se va depărta şi mai mult de la tine, căci plînsul es
e durerea355, îmbibată într-un suflet în văpăiat. El s-a făcut în mulți înaintemergător al fe
nepătimiri, făcînd materia uşor de stăpînit, curățind-o şi subțiind-o356. 1582.Un încercat lu
cestui dar (al plînsu lui) mi-a istorisit următoarele: -«Căutînd eu, de multe ori, să mă aple
spre slava deşartă, sau spre mînie, sau spre saturarea pîntecelui, gîndul plînsului s-a împo
ri vit dinăuntru, şoptindu-mi: «Să nu te apleci spre slava deşartă, că plec de la tine !» La
şi în privința altor patimi. Iar eu îi răspundeam: «Nu voiu înceta să te ascult, pînă ce mă
ea lui Hristos». 1583.«Durere devenită calitate a sufletului învăpăiat». Întreg sufletul a că
alitatea durerii. Dar această durere e şi un foc, care nu-i dă linişte. 1584.Sufletul îmbu
nătățit face materia trupului maleabilă, curată de toxinele răutății, subțiată. Ea nu mai e g
nu se mai mişcă pasiv sub forța patimilor. Un mare rol îl are în această suportare răbdătoar
durerii şi a ostenelilor plînsul. Plînsul pentru păcate este în mod deo sebit un înainte-me
rgător al nepătimirii, datorită durerii ce o întreține în om pentru păcatele săvîrşite. 355.
10AN SCÂRARVL 181 1585.Adîncul (abisul) plînsului mîngîiere a văzut337. Iar curăția inimii a
imit luminarea. Luminarea este lucrare negrăită, înțeleasă în chip neştiut şi văzută în chip
Mîngîierea este răcorirea sufletului îndurerat care în acelaşi timp plînge şi surîde în sine
ea pruncului. Sprijinirea este înnoirea sufletu lui care a căzut în întristare, prefăcînd în
hip minu nat lacrima dureroasă în lacrimă fără durere359. 1586.Lacrimile născute din amintir
ea morții au năs cut frica. Iar după frica ce naşte lipsa de frică360, se iveşte bucuria. Ia
r din bucuria fără sfîrşit ajunsă la

sfîrşit, răsare floarea dragostei cuvioase361. 1587.Pornirea de a plînge cu tot mai multă durere, sau cu tot mai multă iubire față de Dumnezeu, deschide şi perspectiva putinței une i înaintări a omului în nesfîrşitul dumnezeiesc. Dar în acest nesfîrşit al lui Dumnezeu e mîn omului, care a scăpat din monotonia nesatis făcătoare a mişcărilor repetate în aceleaşi lucr ri mărginite şi stricăcioase, care nu au un sens ultim şi un izvor de viață netrecătoare. 158 .«Cunoaşte omul că inima lui a venit la curăție, cînd vede pe toți buni şi nu vede pe cineva urat şi întinat. Atunci e cu adevărat curat cu inima. Căci altfel cum se va împlini cuvîntul Apostolului care zice: «Din sinceritatea inimii îi socoteşte pe toți mai presus de el» (F ii. 2, 3), dacă nu e adevărat cuvîntul că : «Ochiul curat nu va vedea cele rele» (Tit. 1, 15). 1589.Amestecul de plîns şi de dulceață vine din faptul că Dumnezeu însuşi lucrează acest p Iar unde e simțirea prezenței lui Dumnezeu, nu poate să nu fie bucurie. Cînd te mustră ta tăl, sau cînd te osteneşti pentru ei din iubire, durerea se amestecă cu bucurie. Dumneze u lasă sufletul în durerea plînsului, dar tot El îl mîngîie şi-1 sprijineşte. 1590.Frica susț ocăința şi ostenelile, naşte lipsa de fricã, pen tru că curăță păcatele. 1591.Toate stările d , sau toate stările omului mărginit, trăind în nemărginirea dumnezeirii, au un caracter pa radoxal. Bucuria de Dumnezeu cel nemărginit e nesfîrşită. Dar în acelaşi timp ea trece în iub re, sfîrşindu-se în cea dintîi etapă a ei şi trecînd într-o alta, supe rioară. 357._____182_ _____ 1592.Respinge, ca unul ce nu eşti vrednic, bucu ria ce ți-a venit, cu mîna smereniei, ca nu cumva primind-o prea uşor să primeşti lup în loc de păstor 362. 1593.Nu alerga spre vedere, pînă nu e timpul ve derii, ca urmărind frumu seța smereniei, să o ajungi şi să te uneşti în veacul veacului cu ea, într-o nuntă prea cura . 1594.Cînd pruncul cunoaşte pe tatăl său, se umple întreg de bucurie. Dar acesta plecînd pe ntru un timp, cu bun rost, de acasă, apoi venind iarăşi, copilul se umple de bucurie şi de întristare. De bucurie, pentru că vede pe cel dorit, de întristare, pentru lipsirea atît de lung timp de frumusețea celui bun. 1595.Mama se ascunde de copil, dar acest a căutînd-o cu durere, cînd vede ea aceasta se veseleşte. în felul acesta îl învață să se lip tornic de ea şi aprinde în copil iubirea puternică față de ea. «Cel ce are urechi de auzit, să audă», zice Domnul (Le. 14, 35)364.

1596.«Privirea fără discernămînt aduce multe primejdii». Cind dia volul se preface în înger d
umină, îi amăgeşte de multe ori pe cei ce nu-şi cunosc măsura. De aceea, şi oarecare bătrîn a
: «Eu nu voiesc să văd pe Hristos aici» (Ed. 1970 continuă: «adică prin simţuri, deoa rece c
curaţi îl văd înţelegător (inteligibil) ca prin oglindă, şi aici, cum zice Mîntuitorul: «Mă v
i, adică celui ce Mă iubeşte şi pă zeşte poruncile Mele» (In. 14, 21). 1597.Privirea sau cont
mplarea e văzută şi de Scărarul ca fiind o treaptă mai înaltă decît curăţirea. Dar el leagă s
apta curăţirii de smerenie. El recomandă sufletului-mireasă să urmărească frumu seţea smereni
ca după ce a dobîndit-o, plăcînd Mirelui Hristos, să se unească cu El în nunta veşnică şi pr
nemaifiind în suflet, nici o preocupare de altceva. 1598.«înţelege prin «mamă» bunătatea lui
mnezeu, iar prin lumi nare, vederea. Iar prin copil, pe cel Încă nedesăvîrşit pentru rugăciu
nea curată. Căutarea dureroasă e rugăciunea făcută cu osteneală de un astfel de prunc. Veseli
maicii e pricinuită de căutarea stăruitoare a ei, din partea pruncului, sau de cerere
a lui rugătoare». 362. SFÎNTUL 10AN SCARARUL 183 1599.Osînditul care a primit sentinţa de
moarte nu se mai îngrijeşte de bunul chip al înfăţişării sale. Cel ce plînge nu mai e luat în
e vreodată de desfă tare, de slavă, ori de fierea mîniei. 1600.Plînsul este durerea îmbibată
sufletul ce se pocăieşte, adăogînd în fiecare zi dureri peste dureri, ca femeia care naşte şi
suferă durerile naşterii. 1601.Drept şi cuvios este Domnul. Şi pe cel ce se liniştеşte cu ju
decată, cu judecată îl străpunge şi pe cel ce se supune cu judecată, îl veseleşte în fiecare
el ce nu se îndeletniceşte cu fiecare din acestea în chip nemincinos, s-a lipsit de plîn
s365. 1602.Alungă cîinele care vine cînd te afli în cel mai adînc plîns şi îţi şopteşte că Du
milostiv şi neîndurător. Căci luînd seama bine, îl vei afla zicînd înainte de păcat că Dumnez
iubitor de oameni, milostiv şi iertător366. 1603.îndeletnicirea naşte continuarea. Iar
aceasta ajunge la simţire. Iar ceea ce se face cu simţire, e greu de dezrădăcinat367. 16
04.Ed. 1970: «Dumnezeu, zice, se cunoaşte ca drept făcînd jude căţi, şi pe cei ce se îndeletn
sc în chip nemincinos cu nevoinţa, pe drept cuvînt ii învredniceşte de plînsul cu judecata,
plăcut Lui şi dăruit de El. Căci pe cel ce se liniştеşte cu judecată, îl străpunge în chip cu

şi neamăgitor şi pe cel ce se supune cu judecată, îl veseleşte în fie care zi, cu plînsul dup
nezeu. Dar cel ce lucrează încă în chip mincinos în aceste feluri de vieţi, sau virtuţi, fie
iniştirea, fie supu nerea, şi nu cu judecată, s-a lipsit de plinsul adevărat, cu adevărat
neamăgitor. Deci părintele arată prin acestea că unii se nevoiesc cu un plîns fără judecată ş
sta nu e de la Dumnezeu, ci amăgitor şi dră cesc», tn P. G., scolia e puţin deosebită. 1605.
Adică vei afla pe demon contrazicîndu-se. Înainte de a păcătui ţi-a spus că Dumnezeu e milost
v şi iertător, ca să te îndemne la păcat; iar după ce ai păcătuit, îţi spune că e nemilostiv
, ca să te ducă la deznădejde. 1606.«Cugetarea şi cîntarea continuă cheamă mintea continuu di
obie şi o face să la aminte la plîns, iar chemarea ei necontenită sădeşte 365._____
_____184 1607.Chiar de ne-am îndeletnici cu vieţuiri măreţe, dacă
avem inima neîndurerată, să le socotim pe aces tea ca nişte vuituri trecătoare şi mincinoase
. 1608.Cei ce după baie s-au murdărit iarăşi, trebuie numaidecît să-şi cureţe mîinile cu focu
bosit al inimii şi cu untul de lemn al lui Dumnezeu368. 1609.Am văzut la unii un plîns
de cea mai mare tă rie. I-am văzut vărsînd în chip simţitor pe gură sînge din inima îndurera
mi-am adus aminte de cel ce a zis : -«Lovit am fost ca iarba şi s-a uscat ini ma me
a» (Ps. 101, 5). 1610.Lacrimile din frică au paza în ele însele. Cele ale iubirii, înainte
de dragostea desăvîrşită, poate sînt uşor de furat din unii, dacă focul amintirii neîncetate
păcatelor nu aprinde, în vremea lucrării, inima cu tărie. Şi e de mirare, cum cel mai smer
it e cel mai sigur în vremea lucrării lui. 1611.Sînt materii care usucă izvoarele noastr
e. Şi sînt altele, care au în ele şi mocirlă şi nasc şi fiare369. 1612.Multă răutate este la
noştri. Ei fac din maicile virtuţilor, maicile păcatelor şi mijloacele pricinuitoare al
e smereniei le prefac în pricini ale mîndriei370. în ea tot mai multă simţire a plînsului şi
rugăciunii. Iar aflîndu-se ea în simţirea şi în deprinderea rugăciunii, va fi greu de desfăc
de ele». 1613.Petele de după baia botezului, trebuie curăţite cu focul inimii şi cu untdel
emnul sau cu mila lui Dumnezeu, deci cu amîndouă. 1614.Ed. 1970 : «Materiile ce usucă în n
oi izvoarele sînt vinul, dacă se ia fără măsură. Alte materii socotesc că numeşte în chip met
c : stăpînirea şi cinstirea fără măsură. Căci acestea înalţă cugetul uşor la mîndrie, prin ca
volul».

1615.Ed. 1970: «Socotesc că prin materiile pricinuitoare ale smere niei arată îmbrăcămintea modestă şi îndeletnicirea cu fapte şi cuvinte care, deşi odrăslesc smerita cugetare, li se f ac multora pricini de mîn drie». 368. SFiNTUL IOAN SCARARVL 1616.De multe ori şi înseşi lo curile locuinţelor noas tre şi priveliştea lor îndeamnă mintea noastră la stră pungere. Să te edinţeze despre aceasta Iisus şi Ilie şi Ioan, care se rugau în singurătate371. 1617.Am văzu t însă de multe ori pofnindu-se lacrimi şi în cetăţi şi în locuri zgomotoase, pentru ca socot unii că nu sînt împiedicaţi deloc de zgomote, să se apropie de lume. Căci acesta e scopul d racilor. 1618.De multe ori un singur cuvînt a risipit plînsul. Dar e de mirare că un s ingur cuvînt 1-a adus iarăşi. 1619.Nu vom fi învinuiţi, o, prieteni, la ieşirea sufle tului, că nu am săvîrşit minuni, nici că n-am teologhisit, nici că n-am fost văzători, dar vom da n eşit so coteală lui Dumnezeu că n-am plîns. A fost treapta a şaptea. Cel ce s-a învrednicit de ea,, să mă ajute şi pe mine. Căci el a fost ajutat să spele prin treapta a şaptea petele veacului acestuia372. CUVlNTUL VIII Despre nemîniere şi blîndeţe 1) Precum apa adăugîndu-se cîte puţin în foc,, schimbă văpaia cu desăvîrşire, aşa şi lacrima plînsului adevărat stinge t i şi a iuţimii. De aceea am şi pus acestea în urma lacrimilor. 1620.«Celor ce spun din lip sa de experienţă, că nu locul, Ci modul de viaţă contează, părintele le spune că şi locul dă modului de viaţă. Deci nu numai modul, cum zic unii Sn chip simplist, ci şi locuî ajută f oarte mult la lucrarea virtuţii». 1621.Autorul potriveşte ca treapta plînsului să fie a şapt ea. Aceasta corespunde cu veacul acesta trecător, care simbolic are şapte zile, înaint ea veşniciei, care e ziua a opta cea fără de sfîrşit. In veacul acesta păcă tuim, deci în el cade să plîngem. 371._____186 1622.Nemînierea este dorinţa nesăturată de necin stire, precum în cei iubitori de slavă deşartă dorinţa de la ste nemărginită. 1623.Blîndeţea este starea nemişcată a sufletului, care rămîne aceeaşi, în n ri ca şi în laude.

1624.începutul nemînierii este tăcerea buzelor în vre mea turburării inimii. Mijlocul este tăcerea gîndurilor în vremea turburării subțiri a sufletelor. Iar sfîrşitul este seninătatea tată în suflarea vînturilor ne curate. 1625.Mînia este izbucnirea urii ascunse, a ținerii de minte a răului. Mînia este pofta de a face rău celui ce ne-a supărat373. 1626.Iuțimeă fie rii este aprinderea inimii, iscată pe neaşteptate. Amărăciunea este mişcarea fără dulceață, a suflet. 1627.Iuțimea este mişcarea uşor schimbătoare a pur tărilor şi o lipsă de aşezare a s etului. 1628.Precum la arătarea luminii se retrage întunerecul, aşa mireasma smereniei face să piară toată amă răciunea şi iuțimea. Unii, schimbîndu-se uşor din pri cina iuțimii, rijesc de supravegherea şi tămă duirea ei: «Pornirea iuțimii lui, e căderea lui» (Iov 5, 2). 73. «Mtnia este o patimă foarte năpraznică. Căci iuțime se numeşte fierberea şi mişcarea împo elui Ce ne-a nedreptățit sau a celui ce ni se pare că ne-a nedreptățit. Ea sălbăticeşte sufle în fiecare zi. Ea Tăpeşte mai ales în rugăciune mintea, făcînd să apară chipul celui ce ne-a t. Cind este de durată' şi se preface în ură pricinuieşte în timpul nopții tulburări, topirea benirea trupului şi năvălirea de fiare furioase» Veniamin Costache: «Există şi o mînie împotr atului. Ea păzeşte pe cel ce se mînie, fără de păcat, şi ridică pe cel ce a alunecat. Dar por ea mîniei împotriva celui ce a păcătuit ca împotriva «nuia ce a rănit şi a turburat fără milă e a căzut, nu-1 face fără primejdie pe cel ce se mînie». SF1NTUL 10AN SCARARUL 187 9) Iuțime a este o mişcare iute a morii, care într-o clipă a timpului zdrobeşte şi macină mai mult grîu rod al sufletului decît alta într-o zi374. De aceea să luăm aminte cu grijă. 1629.Se apri nde repede o flacără sub suflarea unui vînt puternic care, zăbovind peste flacără, arde şi ni miceşte ogorul inimii. 1630.Nu trebuie să uităm, o, prieteni, nici aceasta, că viclenii draci se retrag pentru o vreme, ca negii jînd noi nişte patimi mari, pentru că le soco tim mici, să le facem boli de nevindecat. Precum o piatră colțuroasă şi tare, ciocnindu-se şi frecîndu-se de alte pietre, îşi netezeşte întocmirea ei colțuroasă şi vîrtoasă şi se face sufletul colțuros şi repezit, amestecîndu-se într-o mulțime de oameni aspri şi repeziți şi vi

ţuind cu ei, se întîmplă cu el una din două : sau îşi vin decă boala prin răbdare, sau, retră
 îşi cu noaşte slăbiciunea sa, această fugă laşă arătîndu-i, ca o oglindă, slăbiciunea. 1631.
e iuţime, este ca un posedat (epileptic) cu voia, care e îmbrîncit de o părere gre şită ce s
-a zămislit în el fără voie şi astfel cade. Nimic nu e atît de nepotrivit celor ce se pocăies
 ca iuţimea ce turbură. Dacă întoarcerea cuiva de la păcat la sine 374. Ed. 1970: «Adică o mi
re repezită a iuţimii poate să vatăme Într-o clipă de timp şi să sfărlme sufletul mai mult de
lta, negrăbită şi uşoară, Intr-o zi întreagă». O mişcare de mtnie sau de neseriozitate poate
i din suflet tot ce s-a zidit în el timp îndelungat. Te m-ani-feşti timp îndelungat ca u
n înţelept şi cumpătat la vorbă, şi în citeva minute de descătuşare, risipeşti tot ce ai adun
a» de care se ocupă Scărarul atita în acest «Cuvînt», este ceea ce numim impulsivitatea. Ea n
 duce la acte pripite, care ne aduc adeseori multe păgubiri de tot felul. Dar şi iuţim
ea poate fi bună, cînd e o rîvnă de a împlini fără amlnări continui, cele bune. E şi ea un da
lui Dumnezeu, de care nu trebuie să facem uz necuvenit. Toate cele ce le avem în lum
e şi în noi, stnt daruri ale Iui Dumnezeu, care ne slnt spre folos cînd le întrebuinţăm bine
 şi ne sînt spre vătămare clnd le întrebuinţam cum nu trebuie. 183_____._____
_____:_____ însuşi are nevoie de multă smerenie, iuţimea e semnul închipuiri
i de sine375. 1632.Dacă definiţia celei mai înalte blîndeţi este a răinîne senin cu inima şi
n de iubire faţă de cel ce ne supără cînd e de faţă, definiţia iuţimii este a te lupta prin c
e şi mişcări cu cel ce te-a supărat şi a te înfuria asupra lui chiar cînd eşti singur 376 . 1
.Dacă Duhul Sfînt se socoteşte şi este pacea su fletului, iar mînia este şi se numeşte o turb
rare a ini mii, nimic nu opreşte venirea Lui în noi, ca iuţimea377. 1634.Foarte multe şi
 cumplite sînt odraslele iuţimii. Dar am cunoscut o nepoată, una singură, folositoare a
ei, care însă e nelegitimă. Am văzut pe unii aprinşi 1635.Pe cînd întoarcerea omului la sinea
sa adevărată din uitarea de sine, care 1-a dus la păcat, are nevoie de smerenie, fapta
 impulsivă e semnul închipuirii de sine, adică al necunoaşterii şinei sale adevărate. Impuls
ivul, sau omul ce se lasă stăpînit de iuţime, e un om care nu s-a obişnuit cu reflexiunea şi
 nici cu smerenia ce vine din cunoaşterea reală de sine. Părinţii leagă strîns mînia şi iuţim
rucît izvorul imediat al miniei e iuţimea, sau impulsivitatea. Impulsivitatea e un s
emn accen tuat al lipsei de putere a spiritului de a stăpîni pornirile involuntare.
Reflexiunea reduce la proporţiile adevărate, neimportante, răul ce ţi 1-a făcut altul, şi în
eneral, toate cele ale vieţii de aici. 1636.Din sfintul Maxim Mărturisitorul: «Bărbatul în
delung răbdător

e foarte chibzuit, pentru că suportă cu răbdare cele ce-1 supără. Dar sfîrşitul e viaţa veşni
apostol. Chiar dacă fratele stăruie în a te ocărî, tu să nu te laşi scos din dispoziţia iubit
e, cînd cel viclean te turbură în cugetare. Şi nu vei fi scos din ea, cînd, defăimat, vei bi
necuvînta, sau, supus uneltirilor, vei fi cu bunăvoinţă. Aceasta e calea filozofiei (iub
irii de înţelepciune) celei după Dumnezeu. Cel ce nu umblă pe ea, nu se va sălăşlui cu Dumnez
u, căci ţinerea minte a răului, care tulbură şi întunecă, alungă şi pierde seninătatea şi pac
or, în care se odihneşte Duhul lui Dumnezeu». Tulburarea leagă sufletul de ceva mărginit şi-
1 mărgineşte, nelăsîndu-i privirea capabilă să contemple în chip nemărginit nemărginirea lui
zeu. 1637.De aceea, Duhul Sfînt e simbolizat prin porumbel, chipul blîndeţii. Ed. 1970
: «Prin ţinerea de minte a răului care tulbură şi întunecă sufletul, au alungat şi pierdut s
nătatea şi pacea cugetului, în care Se odihneşte Duhul lui Dumnezeu». 375. SFlNTUL 1OAN SC
ARARUL 189 nebuneşte, vărsîndu-şi amintirea răului îngrămădită lung timp în ei378 şi astfel p
izbăvindu-se de patimă, întrucît, chinuiţi de îndelungata întristare au dobîndit, fie pocăinţ
re cu cel urît de ei379. Şi am văzut pe alţii care păreau pe nedrept îndelung răbdători, căci
tăcere îngrămădeau în ei ţinerea minte a răului. Pe aceştia i-am socotit mai nefericiţi decî
i ce se înfuriau, ca pe unii care au făcut, prin înnegrire, să nu se mai vadă porumbiţa din
ei380. 16) Multă băgare de seamă trebuie să avem faţă de acest şarpe. Căci are şi el împreună
firea noastră, ca şi cel ce ispiteşte trupurile. Am văzut oameni înfuriaţi şi din amărăciune
ndu-se de mîn-cări şi prin această înfrînare fără judecată adăugau venin peste venin. Şi am v
folosindu-se, ca de o pricină binecuvîntată, mai bine zis nebinecuvîntată, de iuţime şi pred
u-se lăcomiei pîntecelui şi căzînd astfel din 1638.«Supărarea se însoţeşte cu ţinerea de mint
Cînd mintea îşi închipuie faţa fratelui cu supărare, e vădit că are în sine ţinerea de minte
făcut de acela. Dar căile celor ce ţin minte răul duc la moarte. Pentru că tot cel ce ţine
minte răul e un călcător de lege». La Veniamin Costache se dau aci mai multe scolii care
nu sînt în P.G. 1639.Adică uneori iuţimea făcîndu-1 pe cineva să dea pe faţă ceea ce gîndeşt
cel care 1-a supărat, acela îi arată că nu e vinovat de^ ceea ce e bănuit, sau cere iertar
e. Iar aceasta îl duce pe cel ce-1 ura, la liniştire, sau la pocăinţă. In acest caz patima
e tămăduită prin patimă. 1640.«Cel îndelung-răbdător la părere îngrămădeşte în timpul răb dă
răul, pierde îndelunga-răbdare. Iar aceasta este semnul lipsei de raţiune». Alta, a sfîntul
ui Grigorie de Nyssa : «Cugetă în tine cum e viaţa celor ce

sînt cu ură şi cu bănuială între ei. lntîlnirile lor sînt neplăcute. Toate cele ale celorlalţ
icinuiesc scîrbă. Gurile rămîn fără sunet, privirile caută în lături, auzul se întoarce de la
celui ce urăşte şi e urît. Tot ce e plăcut unuia e neplăcut celuilalt. Şi dimpotrivă». 190__
_____ groapă în prăpastie. Pe alţii i-am văzut plini
de cumințenie, îmbinîndu-le pe amîndouă (iuţimea şi înfrîna-rea) ca nişte doftori pricepuţi ş
-se cît se poate de mult de mîngîierea măsurii. 1641.Uneori cîntarea cu măsură risipeşte iuţi
chipul cel mai bun. Alteori, cînd e fără măsură şi la timp necuvenit, se însoţeşte cu iubirea
lăcere. Să ne folosim deci de cîntare, rînduind bine timpurile. 1642.Aflîndu-mă afară pentru
reo trebuinţă, am auzit pe unii ce se linişteau sfădindu-se în chilia lor, în ei înşişi, din
e şi iuţime ca nişte potîrnichi şi sărind spre cel ce i-a supărat ca şi cînd ar fi fost de fa
eştia i-am sfătuit, cu bună credincioşie, să nu rămînă în singurătate, ca să nu se facă din o
i. Am văzut iarăşi pe unii neînfrînaţi şi împuţiţi de poftirea plăcerilor, arătînd blînzi şi
putea spune că sînt iubitori de fraţi şi cu feţe binevoitoare. Pe aceştia i-am îndemnat să fo
ească liniştea ca un brici împotriva neînfrînării şi duhorii din ei, ca să nu cadă din firea
are în cea necuvîntă-toare. Iar fiindcă unii spuneau că sînt purtaţi în chip jalnic spre amîn
lurile de păcate, i-am oprit să se conducă pe ei înşişi în chip liber. Iar întîistătătorilor
cerut prieteneşte ca pentru o anumită vreme să le poruncească să împlinească rînduiala aceas
iar altădată, aceea. Dar prin toate să-şi plece grumazul şi să se supună celui ce îi stăpîne
ieşte. 19) Iubitorul de plăcere obişnuieşte să se vatăme pe sine, dar poate şi pe vreun altul
oarecare, prieten de taină. Iar cel stăpînit de iuţime tulbură de multe ori ca un lup toată
turma şi necăjeşte multe suflete smerite. SF1STUL 10AN SCARARVL 191 I 1643.Este un luc
ru urît a tulbura ochiul inimii din mînie, potrivit cu cel ce a zis : «Tulburatu-s-a d
e mînie ochiul meu» (Ps. 6, 7). Dar mai urît este a arăta por nirea sufletului cu buzele
. Iar a face aceasta prin mîini,

este cu totul protivnic şi străin vieţuirii călugăreşti, îngereşti şi dumnezeieşti. 1644.De v
u mai bine zis socoteşti să scoţi ţandăra din ochiul altuia, să nu o scoţi pe aceasta cu o bî
i cu o pensă. Bîrna este cuvjntul greu sau pur tările urîte. Iar pensa este învăţătura blîndă
rarea îndelung răbdătoare381. «Mustră, zice, ceartă, mîngîie» (II Tim. 4, 2). Dar nu şi lovi.
că ar tre bui şi aceasta, fă-o rar şi nu prin tine însuţi. 1645.Să privim cu luare aminte şi
vedea şi pe unii din cei cu o fire stăpînită de iuţime, cum postesc, priveghează şi se liniş
c cu rîvnă. Că scopul dracilor este să ispitească prin mijloacele care fac să crească patima,
amăgindu-i cu părerea că le fac acestea pentru pocăinţă 382. 1646.Scolia sfîntului Antonie, C
p. 69; Filoc. Rom. I, 16: «Nu tre buie să ne mîniem pe cei ce păcătuiesc, chiar dacă păcatele
săvîrşitede ei sînt vrednice de pedepse. Ci trebuie să-i întoarcem pe cei ce au greşit pentru
dreptatea însăşi; şi să-i pedepsim, dacă se potriveşte, fie prin ei înşişi, fie prin alţii. D
buie să ne mîniem sau să ne su părăm. Pentru că mînia lucrează dusă numai de patimă şi nu de
sau de dreptate. De aceea, nu primi să te sfătuiască împotriva a ceea ce trebuie nici pe
cei miloşi. Cei răi trebuie pedepsiţi pentru binele însuşi şi pentru dreptate şi nu pentru p
tima proprie a miniei». «Nu trebuie să îndrepte cineva pe fratele în clipa în care păcătuieşt
triva lui. Dar în nici alt timp, din răzbunare». «Dreptul înţelept este asemenea lui Dumneze
u. Nu ceartă pe om, răzbunîndu-se pe sine, spre răul aceluia. Ci ca să se îndrepte omul acel
a, sau ca altul să se înfri coşeze. Certarea deosebită de aceasta, nu e povăţuire». 1647.Iuţi
poate servi şi la cele bune, cum am văzut la nota 374. Dar uneori ea poate vătăma pe ci
neva chiar dacă sîvîrşeşte cele bune.

Căci îl face ca să se mîndrească. Sub aparența asprimii, Scărarul este un gînditor nuanțat. E e toate înfățișările contradictorii ale patimilor şi ale virtuților. 381._____ _____192 1648.Dacă un lup (cu sufletul), cum am spus înainte, poate tulbura turma, luînd ca ajutor un drac, negreşit că şi un frate prea înțelept, plin de untdelemn, ca un foaie, poate face să se liniştească valurile şi să scape corabia, avînd ca ajutor un înger383. Pe cît de mare e judecata pe care o ia cel dintîi, pe atîta îşi ia aces ta plata de la Dumnezeu şi se face pildă folositoare tuturor. 1649.începutul fericitei neamintiri a răului stă în a primi necinstirile cu sufletul amărît şi îndurerat; mij locul, a rămîne față de ele neîntristat; desăvîrşirea {dacă este vreo desăvîrşire), în a le socoti p aude. Bucură-te, dacă eşti dintre cei dintîi; fii tare. dacă eşti dintre cei de al doilea; f ericit eşti dacă eşti dintre cei de al treilea, ca unul ce te veseleşti în Domnul. 1650.Ja lnică privelişte am văzut arătîndu-ne din mîndrie, fără să-şi dea seama, cei ce se mînie. Căc , din pricina înfrîngerii s-au mîniat iarăşi. Şi m-am minunat văzîndu-i cum răzbunau căderea ere; şi mi-a fost milă văzîndu-i cum săvîrşeau ■din pricina unui păcat alt păcat; şi m-am îns lenia dracilor, văzînd că puțin a trebuit să nu deznădăjduiască de viața lor. 1651.Dacă s-ar ineva cum e înfrînt cu uşu rință de mîndrie, de fierea mîniei, de răutate şi fățăr nicie, şi tragă sabia cu două tăişuri a blîndeții şi neamintirii răului împotriva lor, ar intra 383. Ed 0: «Citeşte, frate, Exaimeronul Marelui Vasile, şi vei afla acolo minunat explicate un delemnul şi valurile. Aci socotesc că Scărarul ia în sens metaforic marea cea sălbăticită. Fo lele înseamnă trupul. Untdelemnul, blîndețea j valurile şi umflarea lor, sălbăticia; corabia, fratele sau frățimea (obştea)». P.G.: «Cel blînd îşi pricinuieşte linişte lui şi aproapelui. e mulți i-a înecat şi înainte de alții, pe cei ce se mînie». SFÎNTUL 10AN SCARARUL 193 îndată -o înălbitoare a mîntuirii, într-o ceată de frați şi mai ales din cei mai aspri, dacă voieşte dezbrace de ele în chip desăvîrşit. Aceasta pentru ca, întins acolo sub valurile ocărilor şi ecinstirilor fraților şi bătut în chip înțelegător, sau poate şi în chip

simțit, şi împuns şi călcat în chip înțelegător, sau poate țesălat, împuns şi călcat şi în ch
e petele aflătoare în sufletul său384. însuşi glasul poporului să te convingă să-ți faci din
n mijloc de curățire a patimilor sufletului. Căci spun unii dintre cei din lume, cînd îi a
runcă cuiva în față necinstirile, lăudîndu-se față de alții: l-am spălat pe cutare. Iar acest
este adevărat. 1652.Alta este nemînierea din plîns în începători şi alta nemişcarea (mîniei)
re în cei desăvîrşiți. Mînia dintîi e ținută de lacrimi ca de un frîu; cea de a doua a murit
pe, tăiată de nepătimire, ca de un cuțit. Am văzut trei călugări batjocoriți deodată. Unul s-
t muşcat şi turburat, dar a tăcut; al doi lea s-a bucurat pentru sine, dar s-a întristat
pentru cel ce 1-a ocărit; iar al treilea, întipărind în sine vătăma rea aproapelui, a vărsat
lacrimi fierbinți385. 1653.Precum fierbințeala trupurilor este una, dar multe sînt pri
cinile înfierbîntării şi nu una, la fel şi 1654.Se foloseşte imaginea unei mori de piuă şi to
operațiile de acolo pentru curățirea unei stofe. In această curățătorie călugărul tre buie s
sub lucrarea altor frați, şi anume cît mai aspră. Nu ajunge ca el să lupte singur împotriva
mîniei sale cu sabia blîndeții şi a neținerii minte a răului. Ea poate avea două tăişuri. Cu
ate să taie mînia sa. Dar se poate tăia şi pe sine. Căci blindețea poate fi îngă duitoare cu
ele sale. Aci Scărarul e aspru, pentru că e realist. Ştie ce greu se poate curați un suf
let prin sine însuşi. El alternează asprimea cu nuanțarea. 1655.Cel de al treilea plînge p
entru fratele ce 1-a ocărit, ca pentru cel ce-şi pierde mîntuirea, ca şi cind ar fi el îns
uşi. Acesta s-a identificat deplin cu acela. Iubirea nu mai cunoaşte graniță. Pildă supremă î
aceasta ne este Hristos, Care a pătimit pentru păcatele noastre. 384._____
_____194 fierberea şi mişcarea mîniei, dar poate şi a celor
lalte patimi, au multe şi felurite pricini şi prilejuri. De aceea este cu neputință a ho
tărî despre ele într-un singur chip. îmi dau mai degrabă cu părerea despre sîrguința plină de
cu care trebuie să caute fiecare din cei ce bolesc de ele, felul tămăduirii lor. Cea d
intîi tămăduire ar consta în a cunoaşte cineva pricina patimii lui. Căci odată pricina aflată
oi cei bolnavi vom afla şi leacul tămăduitor prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu şi prin
iscusința doftorilor duhovniceşti. 29) De pildă, cei ce voiesc să intre împreună cu noi la
Domnul, la judecata înțelegătoare ce ne stă în față, să intre, ca să fie cercetați într-un ch
, despre patimile mai înainte pomenite sau despre pricinile lor. Să fie deci legată, d
e aci înainte, tirana mînie în cătuşele blîndeții. Şi lovită de îndelunga-răbdare, trasă de s
să stea înaintea acestui scaun de judecată a Cuvîntului386 şi să fie cercetate cele ale ei î
chip amănunțit: Spune nouă, o, lipsito de minte şi de ruşine, numele celui ce te-a născut p
e tine şi a celei ce ți-a dat viață spre rele, numele fiilor tăi şi ale fiicelor necurate !
Dar nu numai acestea, ci şi semnul celor ce te-au războit şi omorît! Iar aceea,

răspunzîndu-ne, va socoti să spună aşa: Naşterile mele sînt multe; şi tatăl meu nu e unul. Ia
cile mele sînt: iubirea de slavă, iubirea de arginți, lăcomia pîntecelui, iar uneori şi curv
ia. Şi cea care m-a născut se numeşte trufia. Iar fiicele mele sînt ținerea de minte a răulu
i, duşmănia, dezvinovățirea şi ura. Pîrîşele mele, de care sînt ținută acum legată, sînt cele
cestora : nemînierea şi blîndețea. Iar cea care unelteşte împotriva mea se 386. Poate fi vor
ba de scaunul de judecată al Cuvintului dumnezeiesc, dar şi al rațiunii şi al cuvîntului n
ostru sau al semenilor. Căci aci e judecată mînia prin cuvînt, numai dincolo va fi judec
ată prin lucrarea de osîndire veşnică sau de iertare. SFINTVL 1OAS SCARARUL 195 numeşte sm
erita cugetare. Iar cine a născut-o pe a-ceasta, întrebați-o pe ea însăşi la locul ei. Pe tr
eapta a opta s-a aşezat cununa nemînierii. Cel ce e acoperit cu ea din fire, poate n
u va fi acoperit cu alta. Insă cel ce a dobîndit-o din sudori, a trecut peste cele o
pt pentru totdeauna. CUVlNTUL IX Despre ținerea de minte a răului 1656.Virtuțile cuvio
ase se aseamănă scării lui Iacov. Iar patimile necuvioase, lanțului căzut de pe verhovnicu
l Petru (Fapte 12, 7). Cele dintîi, legîndu-se una de alta, urcă pe cel ce le voieşte la
cer. Cele de al doilea se nasc una pe alta şi se strîng una pe alta387. De aceea am
şi auzit că ținerea de minte a răului e numită fiică a nepriceputei mînii. Venind acum vreme
, să spunem ceva şi despre ea. 1657.Ținerea de minte a răului este sfîrşitul la care duce mîn
a, păzitoarea păcatelor, urîrea drep tății, pierzania virtuților, veninul sufletului, vier m
ele minții, ruşinea rugăciunii 388, curmarea 1658.«Observă cum părintele înfățişează capitolu
Virtuțile le-a asemănat cu o scară, pentru că înaltă pe om. Căci tot cel ce urcă pe o scară
că e dus spre înălțime. Iar patimile le-a asemănat cu un lanț pentru povara lor şi pentru că
trag pe cel legat neîncetat în jos, sau pentru că nu-1 lasă să întreprindă ceva în chip liber
nu e minciună aceasta. Căci atîta povară aduce în inimă patima, că uneori nu-1 lasă pe om nic
simtă cele ce-1 întristează. Iar asemănîndu-le cu lanțul căzut, a arătat cum putea lepăda lan
voia, adică prin cre dința fierbinte. Şi aceasta se cunoaşte din faptul că aduce ca pildă pe
Petru şi nu pe altul». 1659.Ruşinea rugăciunii înseamnă aceasta: Zicînd noi rugăciunea: «şi
nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm» şi neiertînd,

sîntem făcuți de ruşine din partea noastră înşine, adică de conştiința noastră, precum el îns
departe: «Ruşineze-1 pe el rugăciunea 387._____19
6____: cererii389, înstrăinarea iubirii390, piron înfipt în suflet391, simțire neplăcută, iub
tă ca o dulceață a amărăciunii, un păcat neîncetat, o neadormită fărădelege, o răutate de fie
Una şi aceeaşi (adică ținerea de minte a răului) e o patimă întunecată şi urîtă, din cele ce
dar nu nasc392. De aceea nu voim să spunem despre ea prea multe. 1660.Cel ce şi-a op
rit mînia a ucis ținerea de minte a răului. Căci cît trăieşte tatăl, are loc naşterea de prun
661.Cel ce a dobîndit iubirea s-a înstrăinat de ne bunia mîniei. Iar cel ce duşmăneşte îşi în
reri fără rost. 1662.Masa dragostei risipeşte ura şi darurile curate înmoaie sufletul393.
Masa fără luare aminte e maică a lui Iisus etc». Dar în general rugăciunea noastră e făcută d
e de ținerea minte a răului, întrucît aproape prin fiecare cerem iertarea sau mila lui D
umnezeu. Propriu-zis noi înşine sîntem făcuți de ruşine prin rugăciunea noastră prin care cer
lui Dumnezeu milă, fără să o dăruim şi noi altora. 1663.Aducîndu-ne aminte, fără îndurare, de
 nouă de cineva, nu mai avem curajul să cerem noi înşine ceva de la Dumnezeu cu toată îndrăzn
ala. 1664.Iubirea se înstrăinează de noi, sau noi ne înstrăinăm de ea. 1665.E un piron de ca
re se însîngerează sufletul nostru. Căci ținerea de minte a răului întreține o turburare în s
ul nostru. E curios că noi udăm pomii otrăvitori ai ținerii de minte a sufletului, din c
are țîşneşte otrava pustiitoare nu numai în sufletul, ci şi în jurul nostru, dar nu udăm pomi
erii de minte a binelui ce ni s-a făcut. Dacă am face aceasta, sufletul nostru ar de
veni o adevărată grădină binemirositoare a raiului. Şi dacă toți ar face aşa, s-ar extinde ra
 între oameni. 1666.Căci ca şi celelalte patimi, ea se naşte oarecum fără voie, dar nu naşte
e bunăvoie roduri frumoase. 1667.Darurile date celui ce ne-a făcut rău înmoaie atît suflet
ul celui ce dăruieşte, cît şi pe al celuilalt. Iar în sufletul înmuiat cresc pomii hrăniți de
va bunăvoinței, cîtă vreme în sufletul ce ține minte răul totul este uscat din pricina otrăvi
e țîşneşte din pomii ținerii de minte a răului. Sigur că e vorba de darurile curate ale iubir
i, nu de cele cu gînd interesat, de mituire. 389. SF1NTUL 1OAS SCARARUL 197 îndrăzneli
i 394. Iar prin fereastra iubirii se strecoară lăcomia pîntecelui. 1668.Am văzut ura rupîn
d o veche legătură a curviei şi aducerea aminte a răului oprind-o în chip ciudat de

a se mai înnoda. Minunată priveliţte: drac vindecînd alt drac. Iar aceasta e poate o luc
rare din iconomie a lui Dumnezeu şi nu a dracilor 395. 1669.Ţinerea de minte a răului
e departe de puternica iubire firească. Dar curvia se apropie cu uşurinţă de aceasta. Şi v
ezi cum s-a furişat pe neobservate pădu chele în porumbel396. 1670.Ţine minte răul de la d
raci şi fii pururea atent la ispitele trupului, căci trupul e un prieten nerecu noscăt
or şi viclean. Cu cît îl slujeşti mai mult, cu atît îţi pricinuieşte mai multe ispite. 1671.Ţ
a de minte a răului e o tîlcuitoare a Scrip turii, găsind în cuvintele Duhului înţelesuri st
răine, după pofta ei. Să o ruşineze rugăciunea lui Iisus pe care, dacă ţinem minte răul, nu o
tem spune împreună cu El. 10) Cînd nevoindu-te mult nu poţi scoate ghimpele cu totul, p
loconeşte-te în faţa duşmanului tău măcar 1672.Masa, ca prilej de benchetuială, pricinuieşte
te îndrăzne lile necuviincioase. Poate că ea s-a făcut din iubire. Dar prin fereastra iu
birii (nu pe uşă în mod direct) se strecoară lăcomia. 1673.Lucru paradoxal: cel ce curvea în
ainte cu o altă persoană se scîrbeşte de ea prin ţinere în minte a unui rău pe care aceea i 1
a făcut, şi nu mai curveşte. In definitiv dracii au şi o slăbiciune şi o răutate între ei, ca
prezentanţi ai răului; e o dezordine între ei. «Şi am văzut ţinerea de minte a răului dezlegî
totul de curvie. Căci uşor se stre coară curvia în cei ce se iubesc. Dar de cei ce se u
răsc stă departe». 396.De pildă soţii între care există iubire naturală, nu ţin minte greşeli
le fac uneori, par cînd s-a ivit în iubirea lor curvia, ţi nerea de minte a răului se iv
eşte cu uşurinţă şi astfel în porumbiţa Păcii dintre ei a apărut păduchele scîrbei unuia de a
păcatul a -apărut în virtute. Precum păduchele vatămă şi spurcă pe nebăgate de seamă porumbiţ
ia alungă şi nimiceşte iubirea». 198 _____ cu gura
, ca ruşinîndu-te de făţărnicia faţă de el, să-1 iubeşti în chip desăvîrşit împins de conştii
4.Te vei cunoaşte pe tine izbăvit de putreziciu nea aceasta (ţinerea de mine a răului),
nu cînd te vei ruga pentru cel ce te-a supărat, nici cînd îl vei răsplăti cu daruri, nici cîn
îl vei aduce la masă, ci cînd, aflînd că a căzut într-o nenorocire sufletească sau trupească
suferi şi vei plînge ca pentru tine însuţi. 1675.Cel ce se liniţteşte ţinînd minte răul are

bată în sine o viperă purtătoare de venin ucigător. Aducerile aminte ale Patimilor lui Iis us vor tămădui sufletul ce ține minte răul, ruşinîndu-1 puternic cu a Lui neținere de minte a răului. 1676.în lemnul putred se prăsesc carii, şi purtările prea blînde şi în chip mincinos iştite au lipite de ele ura nebună. Cel ce o leapădă pe aceasta a aflat iertare. Dar cel ce se lipeşte de ea se va lipsi de îndu rare. 1677.Unii s-au predat pe ei ostenelil or şi sudorilor pentru a dobîndi iertare. Dar cel ce nu ține minte răul a luat-o înaintea acestora 398, dacă e adevărat cuvîntul: -«Iertați repede şi vi se va ierta din belşug»- (Le. 37). 1678.Neținerea de minte a răului este semnul ade văratei pocăințe. Iar cel ce ține duşmă şi pare că se pocăieşte, e asemenea celui căruia i se pare că aleargă în vis. 1679.Dacă te ț d şi nu-i spui duşmanului măcar cuvinte bune, adaugi la patima ținerii de minte a răului şi patima mîndriei. 1680.Ceea ce urmăreşte Scăr-arul sînt nu ostenelile şi chinurile pen tru el e înseşi, ci limpezimea străvezie a sufletului, care nu are în sine nimic tulbure, nimic de ascuns aproapelui, nimic pătimaş şi care-1 îngus tează, puținд fi prin această limpezime eschis infinității dumnezeieşti. Acesta e sufletul curat care reflectă prin oglinda lui nemărginită de nici o patimă toată infinitatea lui Dumnezeu cel atotiubitor. 397. SFlNTV L IOAN SCARARUL 199 1681.Am văzut pe unii ce țineau minte răul, îndemnînd pe alții să nu țină e răul. Şi ruşinîndu-se de propriile lor cuvinte, au pus şi ei capăt patimii aces teia399. 1 682.Să nu socotească nimenea această întunecime ca o patimă uşoară, trecătoare. Căci de multe obiş nuieşte să se întindă pînă la bărbații duhovniceşti. A fost treapta a noua. Cel ce a cîş te să ceară de acum cu îndrăznire dezlegarea greşalelor de la Dumnezeu Mîntuitorul400. CUVlN TUL X Despre clevetire 1) Nimenea, socotesc, dintre cei ce judecă sănătos, nu va tăgădui că din ură şi din ținerea de minte a răului se naşte clevetirea. De aceea s-a şi rînduit aceasta după părinții ei, ca într-un lanț. Clevetirea este fiica urii. E o boală subțire, dar o lipit are grasă,

ascunsă 1683.Vedem iarăşi gîndirea largă şi înțelegătoare a Scărarului. EI nu condamă simplis
ce laudă ceea ce nu fac ei, ci recunoaşte că uneori aceştia sînt folosiți de cuvintele lor,
care nu se acoperă insă cu faptele lor. Căci de multe ori cuvintele omului nu sînt ale l
ui, ci ale lui Dumnezeu, Care-1 sileşte să vorbească prin conştiința lui. iln acest caz, p
rin cuvintele ce le rostesc unii îşi predică, sau li se predică şi lor, sau din voința de a î
călzi pe alții pentru un lucru bun, se încălzesc şi pe ei înşişi. Sau, căldura cu care primes
cuvintele rostite de ei se întinde şi Ia ei. Scolia sfîntului Nil: «Trebuie să spună cele b
une şi cel ce nu le face, ca să înceapă, ruşinat de vorbe, să săvîrşească fapta». Aceasta e d
nuleze critica ce o fac unii preoților care nu împlinesc totdeauna cuvîntul lui Dumnez
eu pe care-1 propovăduiesc. 1684.El nu se va mai ruşina să zică: «Şi ne iartă nouă greşalele
re, precum iertăm şi noi greşiților noştri». El a iertat cu adevărat, deci poate cere să i se
rte şi lui. 399. 200_____ şi tăinuită, care suge şi seacă sîngel
iubirii401. E fă-țărnicirea iubirii, pricinuitoarea întinăciunii şi poverii inimii. 1685.Pr
ecum există tinere care fac cele rele fără ru şine şi există altele care săvîrşesc lucruri ma
decît cele dintîi, dar pe ascuns şi mai cu ruşine, aşa se poate întîmpla şi cu patimile de n
nste. Astfel de tinere sînt: fățărnicia, viclenia, întristarea, ținerea minte a răului, cleve
irea inimii. Acestea una spun la arătare şi alta gîndesc402. 1686.Am auzit pe unii cle
vetind şi i-am certat403. Dar lucrătorii acestui rău răspundeau în apărarea lor, că fac aceas
a din dragostea şi din grija pentru cel cleve tit. Iar eu le-am spus să înceteze cu ac
eastă dragoste, căci nu minte cel ce a zis : «Pe cel ce cleveteşte în ascuns pe aproapele
lui, alungă-1» (Ps. 100, 5). Dacă spui că-1 iubeşti, roagă-te în taină pentru el, şi nu-ți 16
ul e şi un mare poet al lumii interioare de umbre şi lumini uneori amestecate, alteo
ri neamestecate, dar totdeauna altfel. De altfel toți scriitorii duhovniceşti sînt poeți
ai acestei lumi, nu în sensul că ima ginează ceea ce nu este, ci în sensul că trăind bogăția
estei vieți, reu şesc să o redea în moduri cit mai corespunzătoare, care trebuie să se folos
ească de imagini. 1688.«Tinere neruşinate sînt: lăcomia pîntecelui, beția, curvia, slava deşa
Iar ascunse sînt: fățărnicia, clevetirea, ura, pizma, care săvîrşesc şi uciderile». 1689.«Suf
levetitor are trei ghimpi : el se vatămă pe sine şi pe ascultători, dar uneori şi pe cel c
levetit». Alta : «Ura față de aproapele este moartea sufletului propriu». Alta : «Neosîndirea
aproapelui e un zid

(de apărare) pentru cei ce se nevoiesc întru cunoştinţă. Dar clevetirea aproapelui dărîmă ace
zid întru neştiinţă». Neosîndirea aproapelui ține un zid de respect între mine şi el; sau o c
care cu el în iubire, cu voia lui. Prin clevetire pornesc asupra lui cu silă fără iubire
, voind să-1 tăvălesc în noroi ca pe un obiect. Dar de fapt prin aceasta nu reuşesc să intru
în ceea ce e mai intim şi mai adevărat în el. Şi nici chipul acestei mincinoase iubiri nu
-1 primeşte Domnul, pentru că nu-1 primeşte nici cel clevetit. 401. SFtNTUL 1OAN SCARA
RUL 201 bate joc de om. Căci acesta este felul iubirii primit la Domnul. 1690.Să nu-ți
rămînă ascuns lucrul acesta şi te vei trezi, ca să nu mai judeci pe cel ce greşeşte : Iuda e
a în ceata ucenicilor, iar tîlharul în ceata ucigaşilor. Şi într-o clipă s-a făcut o schimbar
inunată între ei. 1691.De voieşte cineva să biruiască duhul clevetirii, să nu învinovățească
ce a greşit, ci pe dracul care 1-a ispitit. Căci nimenea nu voieşte să păcătuiască față de Du
u, chiar dacă toți păcătuim fără să fim siliți403 bis. 1692.Am văzut pe unul păcătuind pe faț
e în ascuns. Şi pe cel ce l-am osîndit ca curvar, l-am aflat socotit la Dumnezeu nepri
hănit, pentru că II îmblînzise cu adevărat prin întoarcerea sa. 1693.Să nu te sfieşti nicioda
cel ce cleveteşte pe aproapele față de tine. Mai degrabă zi către el: «în cetează, frate! Eu
iecare zi fac lucruri mai rele ca el. Şi cum pot să-1 osîndesc pe el ?»• Prin aceasta vei
cîştiga două lucruri: cu un singur leac te vei vindeca şi pe tine şi pe aproapele404. 1694
.Una şi singură este calea cea mai scurtă dintre căile ce duc la iertarea greşalelor: să nu
judeci, dacă e adevărat cuvîntul: «Nu judecați şi nu veți fi jude403 bis. Ed. 1970: «Adică nu
siliți, pentru că sîntem liberi, ci amăgiți de draci şi atraşi de mintea noastră spre păcate
erii şi spre patimi». 404. Scolia Avei Isaia: «De-ți va spune cineva cuvinte nefolositoa
re, să nu voieşti să-1 asculți pe el, ca să nu-ți ucizi sufletul tău. Să nu te ruşinezi de fa
ca să nu-1 superi. Să nu te mulțumeşti cu cuvîntul celor ce zic : «Nu primesc cu inima». Să
zici aceasta. Căci nu eşti mai presus de primul zidit pe care 1-a făcut Dumnezeu cu mi
na Sa şi pe care nu 1-a folosit clevetirea (diavolului). Fugi deci şi nu asculta. Ia
seama ca nu cumva fugind cu trupul, să voieşti să cunoşti cele spuse. Căci de vei asculta
cuvîntul numai o clipă, dracii nu vor lăsa cuvîntuf pe care l-ai auzit (să fie uitat), ci
vor ucide sufletul tău. De aceea fugir fugi cu totul». 202 _____
_____'

câți» (Mt. 7, 5). Pe cît de străin este focul de apă, pe atît de străin este a judeca, celui voieşte să se po-căiască. 9) Chiar de ai vedea pe cineva greşind în ceasul morții, nici atunc să nu-1 osîndeşti. Căci necunoscută «ste oamenilor judecata lui Dumnezeu. Unii au făcut greş mari la arătare, dar au făcut lucruri şi mai mari în ascuns. S-au înşelat deci iubitorii de osîndiri, prînzînd fum în loc de soare405. 1695.Ascultați la mine, ascultați toți controlori cei răi ai altora. Dacă e adevărat, .precum şi este, că: «Cu ce judecată veți judeca, cu ace veți fi judecați» (Mt. 7, 5), negreşit în cele ce vom cleveti pe aproapele, în acelea vom căd a, fie sufleteşti, fie trupeşti. Şi altfel nu va fi. 1696.Contabilii aspri şi amănunțiți ai g eşelilor aproapelui suferă de această patimă, pentru că nu şi-au adus nici odată aminte în ch nemincinos şi deplin de greşelile lor406. Căci dacă ar privi cineva amănunțit la păcatele sal , înlăturînd acoperămîntul iubirii de «ine, n-ar mai purta grija de nimic din cele ale vieții Ar socoti că nu-i ajunge timpul nici măcar pentru a se plînge pe sine, chiar dacă ar trăi 100 de ani, chiar dacă ar vedea rîul Iordanului plin întreg de lacrimile por nite din ochii săi. 1697.Mi-am cercetat plînsul şi n-am aflat în el nici urmă de clevetire, sau de osîndire. 1698.Dracii ne silesc fie să păcătuim, fie, dacă nu pă cătuim, să judecăm pe cei c esc, pentru ca prin lucrul de al doilea să pătăm pe cel dintîi. Cunoaşte că 1699.«Părintele a mănă faptele bune cu soarele, cu adevărul, cu lumina, iar păcatul cu minciuna, cu întuneri cul şi cu fumul». 1700.«E adevărat. Dacă mintea n-ar ieşi din sine, lăsînd ale sale şi rizînd altora, nu ar ajunge să judece». Judecarea altora înseamnă -de fapt o uitare de sine. 4 05. SF1NTVL 1OAS SCARARVL 203 semnul clevetitorilor, sau al pizmaşilor, este acest a: bîrfesc şi ponegresc cu plăcere şi cu uşurință învățăturile, sau faptele, sau împlinirile scufundîndu-se jalnic în duhul urii407. 1701.Am văzut pe unii făcînd pe ascuns şi neştiut de lume tot felul de greşeli şi, cu presupusa lor curăție, osîndind aspru pe cei ce săvîrşeau un greşeli mici la arătare. 1702.A judeca înseamnă a răpi cu obrăznicie un

drept al lui Dumnezeu. Dar a osîndi înseamnă a-şi pier de cineva sufletul. 1703.Precum înc
hipuirea de sine poate pierde pe cel ce o are chiar fără altă patimă, tot aşa şi judecarea a
ltora, chiar de se află singură şi de sine în noi, poate să ne piardă cu desăvîrşire, dacă fa
acela a fost judecat numai din aceasta (Le. 18, 14). 1704.Culegătorul de struguri
destoinic mănîncă nu mai boabe coapte şi nu culege nimic din aguridă. Min tea pricepută şi în
ptă ia aminte cu sîrguinţă la toate virtuţile pe care le vede la vreunii. Cel fără de minte î
scodeşte cele vrednice de ocară şi lipsu rile. Despre aceasta s-a zis : «Iscodit-au fărădele
gi, is tovi tu-s-au născocind iscodiri» (Ps. 63, 6). 1705.Să nu osîndeşti, chiar de vezi c
u ochii tăi. Căci de multe ori se înşeală şi aceştia. A fost treapta a zecea, pe care cel ce
biruit-o s-a făcut lucrător al dragostei sau al plînsului. 407. Scolia lui Fotie al C
onstantinopolei: «Firile curioase voiesc să vadă fapta aproapelui şi privesc cu ochi asc
uţiţi scăderea lui. Şi de o află, o răpesc şi o iscodesc, iar de nu o află, voiesc mai bine s
hipuie, să o plăsmuiască decît să plece cu curiozitatea nemulţumită». Alta: «Părerile răutăci
tă să strîmbe In rău faptele bune şi cuvintele folositoare». Alta : «Vorbeşte cu grijă înaint
i mîndru şi bolnav de pizmă, căci cînd tu vorbeşti, el dă în mînia lui cuvintelor tale tilcul
voieşte. Şi din cele bune ale tale ia pricini spre poticnirea altora; şi cuvintele ta
le se vor schimba în cugetarea lui după felul bolii lui».

rbire şi despre tăcere 1706.Am arătat pe scurt în cele de pînă acum că e un lucru foarte prim
jdios, care se furişează chiar în cei ce par duhovniceşti, a judeca408, sau mai degrabă a
fi judecat şi a fi osîndit de limbă409. Dar acum urmează să vorbim puţin, la locul cuvenit e
i şi despre pricina, sau uşa prin care intră sau iese aceasta. 1707.Multa vorbire este
catedra slavei deşarte, prin care aceasta se arată pe sine şi se face cunoscută. Multa
vorbire este semnul neştiinţei, uşa clevetirii, călăuza glumelor, slujitoarea minciunii, r
isipirea străpungerii, născătoarea trîndăviei sau pricinuitoarea ei, înaintemergătoarea somnu
ui, împrăştierea minţii adunate în sine, pierzătoarea pazei de sine, răcitoarea căldurii, în
area rugăciunii. 1708.Tăcerea întru cunoştinţă este maica rugă ciunii 410, izbăvirea din robi
păzirea focului411, supra veghetoarea gîndurilor, straja în faţa vrăjmaşilor412, închisoarea
lînsului, prietena lacrimilor, lucrătoarea 1709.Ed. 1970: «Spune că chiar celor ce socot
esc că e rău a judeca, sau chiar celor ce par să fie duhovniceşti, li se întîmplă de multe or
, din neatenţie, sau din moleşala minţii, să li se furişeze aplecarea spre cele ce nu se c
uvin, sau păcatul». 1710.Cel ce judecă va fi judecat, deci, osîndit de propria lui limbă.
1711.Tăcerea întru cunoştinţă este tăcerea minţii ocupată cu pătrun derea într-o lume necunos
care caută să o înţeleagă. Nu e o tăcere care nu gîndeşte la nimic. Cînd se scufundă în Dumn
noaşterea smereniei sale în faţa lui Dumnezeu, ea dă naştere rugăciunii. 1712.«Izbăvirea din
ia» celor ce ne îngustează şi ne silesc la repe tarea aceloraşi lucruri. «Păzirea focului», p
ru că e descoperirea a ceva nou, descoperirea unor noi înţelesuri ascunse în infinitatea
dumnezeiască. Şi aceasta ne încălzeşte. 1713.«Tăcerea întru cunoştinţă nu numai că ne păzeşt
nici nu-i lasă să se apropie». 408._____SF1NT
UL 1QAN SCARARVL_____205 pomenirii morţii, zugra
vul chinurilor, iscoditoarea judecăţii, slujitoarea îngrijorării, duşmana îndrăznelii, soaţa
iştei, protivnica iubirii de a fi învăţătoare, adaus de

cunoştinţă, pricinuitoarea vederilor, înaintare nevăzută, urcuş neobservat. 1714.Cel ce-şi cu
e greşelile îşi înfrînează limba. Iar vorbăreţul nu s-a cunoscut încă pe sine cum tre buie. P
l tăcerii se apropie de Dumnezeu413 şi, vorbind cu El fără să ştie cum, e luminat de Dumne z
eu414. Tăcerea lui Iisus a ruşinat pe Pilat şi liniştea unui om duhovnicesc mistuie slav
a deşartă. 1715.După ce a spus un cuvînt, Petru a plîns cu amar, pentru că nu şi-a adus amint
de cel ce a zis : «Zis-am : păzi-voi căile mele, ca să nu păcătuiesc cu limba mea» (Ps. 38,
) şi de altul care a zis : «E mai bine a cădea de la înălţime pe pămînt, decît din pricina li
Inţ. Sir. 20, 19). 1716.Nu voiesc să scriu multe despre acestea, deşi vi cleniile pati
milor mă îndeamnă415. Dar am auzit odată 1717.Cine s-a cunoscut cum trebuie, ştie că e indef
init şi nu se poate descrie. Îşi dă seama de apofaticul (negrăitul) omenesc. Pe lingă aceea,
cunoscîndu-se pe sine a ajuns la smerenie, adică la cunoştinţa micimii şi nepriceperii sa
le, şi nu vrea să spună cuvînt. Căci orice cuvînt vrea să înveţe pe altul ceva. Dacă numai în
cunoaşte pe sine, ca negrăit, numai în tăcere se poate apropia cineva de Dumnezeu, infin
it mai negrăit. 1718.Tăcerea în care s-a apropiat cineva de Dumnezeu, e pe de altă parte
convorbire cu Dumnezeu mai presus de orice vorbire. El cunoaşte pe Dumnezeu ca su
biect care-i cere ceva, şi-I răspunde prin smerenia sa. Iar aceasta e o lumină ce-i vi
ne din Dumnezeu. E lumina măreţiei Lui, Care-i luminează micimea sa dar i-o şi umple de
Dumnezeu, ca depen dentă de Dumnezeu. «De-ţi vei păzi limba ta, frate, ţi se va da ţie de la
Dumnezeu harul străpungerii inimii, ca să vezi în ea sufletul tău, şi prin aceasta vei in
tra în bucuria Duhului. Dar dacă limba ta te va birui, erede-mi mie în ce-ţi spun : nici
odată nu vei putea ieşi din întuneric». Alta : «Dacă nu ai inima curată, să ai măcar gura cur
9.«Vicleniile patimilor ne îndeamnă să vorbim adeseori pătimaş despre ele, adică despre vorbă
, despre tăcere şi despre altele, dar „nu mă supun lor, căci nu pot, vorbind despre tăcere,
să cad în vorbărie». 413. 206_____ pe cineva, dornic să afle
de la mine ceva despre linişte, care zicea că multa vorbire se naşte numaidecît din una
din acestea : fie dintr-o îndelungată vieţuire şi deprindere vicleană şi neînfrînată (căci li
ind şi ea un mădular al trupului, cere ceea ce a învăţat şi s-a obişnuit), fie, la cei ce se
evoiesc şi mai ales la ei, din slava deşartă; iar uneori şi din lăcomia pîntecelui. Pentru a
ceea adeseori mulţi înfrînîndu-şi pîntecele, cu oarecare forţare, închid şi limba şi multa ei
e în tăcere. 1720.Cel ce se gîndeşte cu grijă la moarte îşi opreşte cuvintele. Şi cel ce a ag
t plînsul sufletului se fe reşte de vorba multă ca de foc.

1721.Cel ce iubeşte liniştea şi-a pus lacăt la gură. Iar cel ce doreşte să dea ocol lumii e a
ungat din chilie. 1722.Cel ce a cunoscut mirosul focului celui prea înalt, fuge de
 însoţirea cu oamenii, cum fuge albina de fum. Căci pe ea fumul o alungă ; iar aceluia îns
oţirea cu oa menii îi lucrează împotrivă. 10) Puţini pot opri apa fără de zăgazuri, dar şi ma
pot opri gura neînfrînată. A fost treapta a unsprezecea. Cel ce a biruit-o a tăiat deoda
tă mulţime de rele. CUVIN TUL XII Despre minciună 1723.Focul se naşte din piatră şi fier. Mi
nciuna, din vorbă multă şi din gluma prostească. Minciuna înseam nă pieirea dragostei, iar j
urămîntul mincinos, tăgădui rea lui Dumnezeu. 1724.Nimenea dintre cei sănătoşi la minte să nu
chipuie că păcatul minciunii e unul mic. Duhul Sfînt a 1) SF1NTVL IOAN SCARARVL 207 ro
stit o \judecata înfricoşătoare împotriva ei. Dacă David zice către Dumnezeu : «Vei pierde pe
toţi cei ce grăiesc miiiciună» (Ps. 5, 6), ce vor pătimi cei ce întăresc minciuna cu jurămint
 1725.Am văzut pe unii fălindu-se cu minciuna şi ţesînd prin glume şi vorbe deşarte pricini d
 rîs şi alungind în chip jalnic plînsul ascultătorilor416. 1726.Cînd dracii ne văd încercînd
epărtăm ca de la o ciumă de la auzirea glumelor, după începutul făcut cu noi de asprul nostr
u povăţuitor, încep să ne momească cu aceste două gînduri, şoptindu-ne fie: «Nu întrista pe c
ureşte», fie: «Nu te arăta pe tine mai iubitor de Dumnezeu, decît cei de faţă». Sari, nu zăbo
ar de nu, îţi vei închipui în rugăciune gîndurile unor lucruri care stîrnesc rîsul. Nu fugi n
ai, ci risipeşte cu bunăcredincioşie şi şederea viclea nă, aducîndu-ţi în minte gîndul judecă
ai bine pentru tine să ieşi din această împrejurare stro pit şi cu puţină slavă deşartă şi să
tfel pricină de folos multora417. 1727.Maica şi pricina minciunii este, de multe ori
 r făţărnicia. Căci unii spun că făţărnicia nu e altceva de

cît plănuirea şi născocirea de minciuni, avînd împre unat şi împletit cu ea jurămîntul. Cel c
rica 1728.«Ascultătorii sînt o treaptă a celor ce vin la pocăinţă, care se numesc şi plîngăto
la uşile bisericilor şi cerind prin pocăinţă sin ceră şi plîns adine primirea din nou. Prin
inderea acestui nume a numit pe toţi cei ce se pocăiesc şi plîng pentru păcatele lor, ascu
ltători. Aceştia cad din lucrarea lor prin cuvîntul ce stîrneşte rîsul». 1729.Cel ce fuge est
stropit poate cu puţină slavă deşartă, căci poate va fi lăudat pentru plecarea lui. «Făţarni
tă vreme se poate ascunde, vinează slava, dîndu-se ca drept. Dar cînd e dat pe faţă, răspînde
uvinte pricinuitoare de moarte, crezînd că-şi poate ascunde urîciunea sa prin calomniile
împotriva altora. Pe acesta cuvîntul lui Dumnezeu 1-a asemănat cu un pui de viperă, izv
orîtor de venin şi i-a poruncit să facă roduri vrednice de pocăinţă, adică să-şi potrivească
cunsă a inimii cu purtările văzute». 416. 208_____, Domnul
ui e străin de minciună, avîndu-şi conştiinţa ca judecător nemitarnic 418. 1730.Precum în toa
patimile cunoaştem deosebiri de vătămări, aşa şi în minciună419. Căci alta este jude cata cel
minte de frica pedepsei şi alta a celui ce minte neamenințat de vreo primejdie. Unu
l a minţit pentru desfătări, altul pentru pofta de plăceri; altul, ca să dea celor de faţă pr
lej de rîs ; altul, ca să întindă o cursă fratelui şi să-i facă rău420. 1731.Minciuna din fri
chinurile stăpînitorilor se şterge ; dar e desfiinţată cu totul de mulţimea lacrimi lor. Mi
ncinosul care întinde curse socoteşte adeseori chiar pierderea sufletului ca dreptat
e. Bărbatul născocitor de minciuni se dă pe sine ca urmînd pilda lui Raav şi spune că prin p
ierderea sa urmăreşte scăparea altora421. 1732.«Cel ce iubeşte slava de la oameni născoceşte
inciuna. Cel ce o schimbă pe aceasta în smerenie face să fie în inima lui mai mare frica
de Dumnezeu». Alta : «Deprinde limba ta cu cuvintele lui Dumnezeu întru cunoştinţă şi minciu
a va fugi de la tine». Adică, foloseşte cuvintele lui Dumnezeu în înţelesul lor adevărat şi v
ocoli minciuna. Căci şi făţar nicul poate folosi cuvintele lui Dumnezeu, dar într-un înţeles
trimbat. 1733.«După deosebirea vorbelor mincinoase va fi şi judecata lor. Căci se minte
fie din plăcere, fie din glumă, fie din viclenie, fie din făţărnicie. Sau timpul cere uneo
ri celui ce spune adevărul să schimbe fie cuvîntul, fie purtarea, fie motivarea, spre
mîntuirea aproapelui. Ai ca pildă fie pe Raav, fie pe David, fie pe Samuel. Unul va
schimba cuvîntul ca Raav, altul purtarea ca David, altul motivarea, ca Samuel, în fo
losul lui David». 1734.Mincinosul prezintă un chip neadevărat al realităţii, ca să pună pe ci
eva în situaţia de a nu lucra potrivit cu ea şi deci de a se păgubi.

Dar uneori cineva trebuie cruțat de a afla realitatea în toată grozăvia ei, pentru a-1 p
regăti pe încetul pentru ea. 1735.Mincinosul fățarnic dat pe față spune uneori: mi-am prilej
uit, prin minciună, pierderea sufletului meu, pentru a scăpa pe alții. Deci el socotește
chiar pierderea sufletului său ca o faptă de dreptate. E aci o dublă fățărnicie. Scărarul cu
oaște și în cazul minciunii tot felul de situații. El condamnă în modul cel mai aspru numai
fățărnicia care urmă rește răul altuia. 418. SFlNTVL IOAN SCARARUL 209 8) Cînd ne vom curați
totul de minciună, vom putea să o folosim și pe ea, dar cu frică, dacă o cere momentul422.
Nu cunoaște pruncul minciuna și nici sufletul izbăvit de viclenie. Cel veselit de vin
spune, fără să vrea, adevărul în toate. Și cel beat de străpungerea inimii nu poate minți. A
st treapta a douăsprezecea. Cel ce a păşit pe ea a cîştigat rădăcina bunătăților.
CUV INTUL

xm Despre lenea sufletească

1736.Si aceasta este una din ramurile vorbăriei și pri ma nepoată a ei, precum am spus
mai înainte. Vorbesc de lîncezeala sufletească. De aceea i-am rînduit și ei un loc în lanțul
cel rău. Ea este lîncezeala sufletului, o moleşală a minții în nevoință, o scîrbă față de făg
pornire de a ferici pe mireni, o defăi mare a lui Dumnezeu ca nemilos și neiubitor
de oa meni, o plictiseală de citirea psalmilor. Ea e neputin cioasă în rugăciune, dar e
tare ca fierul în slujirea în cele materiale, neobosită în lucrul mîinilor și iscusită în asc
are423. 1737.Bărbatul ascultător nu cunoaşte lîncezeala sufle tului. Căci prin cele ale si
mțurilor înfăptuieşte cele ale gîndirii. 1738.Viața de obște este protivnică lîncezelii. Dar
i ce se liniştește, aceasta îi este o soață neîncetată. 1739.Intr-un fel acest om e curat de
uhul minciunii, fiindcă o folo seşte pentru nevoia reală de a scăpa pe cineva. 1740.E ma
i greu să te rogi decît să lucrezi ceva în afară. De aceea, mereu se scuză cel ce amînă rugăc
, că e încă ocupat cu ceva. «Lîn cezeala se întăreşte din rugăciune și din, citirea psalmilor
cade și se pierde în slujiri și în lucruri de mină. Ea îi face îndrăzneți pe cei moleşiți, ră
slăbănogi pe cei pe care li biruieşte». 422._____
210 _____ Nu se va despărți de el pînă va muri; pînă va muri îl va războ i. Văzînd ea chilia p
lui, zîmbeşte. Și apropiindu-se de el, se sălăşluieşte lîngă el424.

1741.Doftorul cercetează pe bolnavi dimineața şi le nea sufletească a celui ce se nevoieşt
e, pe la amiazi. Lenea sufletească îşi dă ca motiv primirea de oaspeți şi cere să fie pusă la
crul mîinilor pentru a face mi lostenie. Ea îndeamnă plină de sîrguință la cercetarea bolnavi
or, amintind de Cel ce a zis : «Bolnav am fost şi n-ați venit la Mine» (Mt. 25, 38). Ea
ne cere să mer gem la cei neputincioşi şi descurajați. Ea, cea descu rajată, ne spune : «Mîng
pe cei descurajați». Stînd la rugăciune, îşi aduce aminte de lucruri de trebuință şi născoce
elul de meşteşugiri, ea cea lipsită de judecată, ca să ne atragă prin vreun motiv binecuvînta
, ca printr-un căpăstru, din rugăciune. 1742.Dracul trîndăviei sufleteşti aduce pe la amiazi
o tremurare de trei ceasuri, împreună cu dureri de cap şi cu fierbințeală şi cu amețeli. Pe
a ceasul al nouălea (pe la trei după amiază), acestea se mai domolesc. Iar cînd se pune
masa, sare din aşternut. Cînd soseşte vre mea rugăciunii, iarăşi se îngreunează cu trupul. St
a rugăciune, îi scufundă pe călugări iarăşi în somn şi le răpeşte stihul din gură cu căscatur
1743.Fiecare din celelalte patimi e nimicită de o vir tute. Dar trîndăvia sufletească e
ste moartea atotcu prinzătoare a călugărului. 1744.Sufletul bărbat învie mintea moartă, dar
lîncezeala şi lenea risipesc toată bogăția. 8) Fiind şi ea una din cele opt întîistătătoare a
vom spune şi despre ea ceea ce am spus des pre tot şirul acelora. Dar vom adăuga şi acee
a, că atunci cînd se face cîntarea de psalmi, trîndăvia sufle424. «Fiind greu de înfrînt, se
ează şi capătă putere împotriva celor ce se roagă, cîntă şi se liniştesc. Ba uneori îi şi bir
L 10AS SCARARUL 211 tului nu se arată. Iar cînd se săvîrşeşte pravila, ochii stau deschişi. 9
în vremea trîndăviei se dovedesc cei ce silesc (împărăția cerurilor). Căci nimic altceva nu
cinuieşte călugărului cununi ca trîndăvia, dacă împlineşte neobosit lucrul lui Dumnezeu. Ia s
a şi o vei vedea războindu-te cînd stai în picioare, îndemnîndu-te să te aşezi pe scaun şi să
zemi de peretele chiliei, sau făcîndu-te să mişti şi să bați din picioare 425 . Cel ce plînge
cunoaşte trîndăvia sufletului. 10) Să fie legat şi acest tiran de aducerea aminte a păcatel
or şi să fie bătut cu lucrul mîinilor. Să fie tras

de gîndul la bunătățile viitoare şi pus înainte, să fie întrebat de cele cuvenite : -«Spune, tu, moleşitule şi lîncedule, cine te-a născut pe tine din răutate ? Cine sînt nepoatele tale ? Cine, cei ce te războiesc şi te ucid ?» Iar el, silit, va răspunde: «Eu nu am unde să-mi plec capul între cei cu adevărat ascultători. Dar am loc şi viețuiesc cu cei ce se îndeletnicesc cu liniştea. Iar cele ce m-au născut sînt multe şi felurite. Cîteodată nesimțirea sufletului, alteori neaducerea aminte de cele de sus; cîteodată şi prea multele osteneli. Iar nepoatele mele426 sînt cele care, cu toate mutările din 1745.«Stăruie în locul în care şezi împotrivindu-te moleşelii. Căci nu prin strămutare vei domoli patimile, ci prin luarea aminte a minții. Avem nevoie de răbdare, ca făcînd voia lui Dumnezeu să dobîndim făgăduințele cel ce e purtat din loc în loc de trîndăvie, s-a depărtat de răbdare, ca şi bolnavul de sănătate. Deci nu în moleşeală se face cunoscută vir tutea, ci în răbdare. Iar răbdarea reînnoită se prin îndeletnicirea minții cu contemplarea şi cu cugetarea la cele ce ne aşteaptă. Prin acestea, îngrăşîndu-se, mintea primeşte putere, precum trupul, din mîncările simțite». 1746.«Dejeşti cu inima fierbinte de porunci, vei cunoaşte pe cei ce te tulbură din ce motiv te tulbură. Ei te îndeamnă ca din plictiseală să-ți alegi, fără pricină, alt loc şi iarăşi răzgzi. Ei tur bură mintea, ca să se facă rătăcitoare şi leneşă. Dar cei ce cunosc vicle nia lor, netulburați, mulțumind Domnului că le-a dat puterea să 425._____
_____212 loc în loc, rămîn cu mine : neascultarea părintelui, ne-aducerea-aminte de judecată, ba uneori şi părăsirea făgăduinței. Duşmanii mei, de care sînt legat acum în lt cîntarea de psalmi şi lucrul mîinilor. Cel ce mă războieşte este gîndul morții. Iar cea car omoară cu desăvîrşire este rugăciunea împreunată cu nădejdea sigură a bunătăților (viitoare). născut rugăciunea, întreba-ți-o pe ea»427. Aceasta e a treisprezecea biruință. Cel ce a dobîit-o pe ea e cercat cu adevărat, în tot binele. CUVlNTUL XTV

Despre pîntecele atotlăudat şi tiran 1747.Avînd să vorbim despre pîntece, ne-am hotărît să volepțeşte (să filozofăm) împotriva noastră ca în toate celelalte 428. Căci m-aş minuna să se pera cineva de el, înainte de a se sălăşlui în mormînt. 1748.Lăcomia stomacului este fățărnicilui. Săturat, strigă că e lipsit; şi ghiftuit şi plesnit de sătul, țipă că îi e foame. Lăcomii e bucătar iscusit,

născocind tot felul de mîncări gustoase. Astupîndu-se un canal, se deschide altul. închizînd u-l pe acesta, se rabde. Căci răbdarea, îndelunga-răbdare şi iubirea mulţumeşte pentru ostenei şi greutăţi. Iar trîndăvia şi nepăsarea şi pofta de tihnă caută locul unde sînt slăvite. Divă însă slăbesc simţurile. Şi în chip necesar sînt luate în robia patimilor şi pierd înfrînarin îm-prăştiere şi saturare». 1749.«Rugăciunea neîmprăştiată e născută de credinţa vădită în făgăduinţei şi de dragostea desăvîrşită, unite cu înfrînarea atotcuprinzătoare». 1750.«Nu atfletul să ne fie atacat şi tulburat de toate gîndurile generale ale răutăţii. Dar atîrnă de na se mişca şi a zăbovi patima în noi. De aceea a spus sfîntul că va filozofa împotriva lui. C tine de noi să nu ne lăsăm biruiţi de vreuna din ele». 427. Sf 1NTVL 10AN SCARARUL 213 cască un altul. Lăcomia pîntecelui este o amăgire a o-chilor, care înghiţind puţine, doreşte săhită pe toate. 1751.Saturarea de bucate este maica curviei429, iar necăjirea pîntecelui e pricinuitoare de curăţie. Cel ce mîngîie pe leu îl domesticeşte adeseori, dar cel ce mîng trupul îl sălbătăceşte şi mai mult430. 1752.Se bucură iudeul de sîmbătă şi de sărbătoare şi de sîmbătă şi de Duminică. Se gîn deşte cu mult timp înainte de Paşti şi pregăteşte mîncările Robul stomacului face planuri cu ce mîncări va ţine praznicul 431, pe cînd robul lui Dumnezeu, cu ce daruri duhovniceşti se va îmbogăţi. Sosind un străin, lacomul se porneşte spre agapă din lăcomia pîntecelui şi dezlegarea pentru sine o soco teşte drept mîngîierea fratelu432. Se gîndeşte să dez lege la vin pentru venirea unor oaspeţi şi, socotind că ascunde virtutea, se face robul patimii433. 1753.Slava deşartă duşmăneşte adeseori lăcomia pîn tecelui şie ele se iscă o luptă pentru nenorocitul călugăr, ca pentru un rob cumpărat. Lăcomia pînte ceui se sileşte să-i slăbească frînele, dar slava deşartă 1754.«Precum oaia nu se împreună cu lntru naşterea de prunci, aşa nici durerea inimii cu saturarea, pentru odrăslirea virtuţilor». 1755.A lui Isaia: «Din patru lucruri se înmulţeşte curvia trupului: din somnul pe săturate, din mîncarea pe săturate, din glume nesărate şi din împodobirea trupului». 1756.«Nu cuturi de vin trebuie prăznuite sărbătorile, ci cu în noirea minţii şi cu curăţia sufletului. Dcel lacom de bucate şi băutorul de vin mai mult mînie pe întîistătătorul sărbătorii», sau pe , sau

pe sfîntul prăznuit. 1757.«Se întîmplă uneori că cel ce împlineşte porunca slujeşte pa timii e fapta bună prin gînduri viclene». Alto .- «Dumnezeu ju decă faptele după gînduri. Căci se z : «Să-ți dea Dumnezeu după inima ta» (Ps. 19, 5). 1758.«Se face bătaia de joc a dracilor cel ce se ia după părerea sa şi voieşte să legiuiască de la sine împotriva celor poruncite». 429.
 îl sfătuieşte să ducă virtutea la biruință. Iar c gărul înțelept fuge de amîndouă, scuturîndu-se la vreme potrivită de una prin cealaltă. 1759. trupul ne este în plină vigoare, să ținem înfrînarea în toată vremea şi în tot locul. Iar cîn se îmblînzeşte (ceea ce nu cred că se întîmplă înainte de moarte), să ascundem lucrarea noast 0.Am văzut preoți bătrîni batjocoriți de draci, dezlegînd cu binecuvîntare şi pe tinerii nesu lor, la ospețe, de vin şi de celelalte434. De sînt mărturisiți (ca buni), să-i dezlegăm cu mă Dar de sînt nepăsători, să nu ne îngrijim de binecuvîntarea lor435, şi mai ales cînd sînt ră foc 436. 1761.Urgisitul de Dumnezeu Evagrie a socotit că este mai înțelept decît cei înțele pți şi în rostire şi în înțe legere. Dar a fost dat de gol, nenorocitul, arătîndu-se mai fără decît cei fără de minte, nu numai în multe altele, ci şi în aceasta. Căci zice : cînd suflet pofteşte mîncarea felurită, să se strîmtoreze cu pîine şi apă. El a poruncit ceva asemănător e ar spune copilului să urce toată scara dintr-un singur pas437. Noi, respingînd porun ca lui, zicem: cînd sufletul pofteşte mîncări felurite, cere ceva propriu firii. De acee a ne vom folosi de un meşteşug împotriva acestei mult meşteşugite patimi. Şi dacă nu ne aflăm b un 1762.Nu au dreptul preoții bătrîni să dezlege de la vin şi de la alte mîncări pe tinerii care nu sînt sub povățuirea lor. A lui Isaia: «Mîngîierea îi vatămă numai pe tineri, dar dezl a, şi pe cei desăvîrşiți şi bătrini». 1763.A lui Marcu: «Să-ți fie silă de tot cel ce se împo rii poruncilor lui Dumnezeu; şi nu e bine să mănînci cu el». 1764.Ed. 1970 : «Prin foc înțele aci fierbințeala trupească». 1765.Evagrie e călugărul origenist, condamnat de Sinodul V ec umenic. Ca şi Origen socotea şi el lumea ca pricinuită de o cădere a sufletelor din plir oma spiritelor, deci ca rea în esență. După ei trebuie să facem deci totul ca să ieşim cît ma epede din lume. In acest scop, trebuie să slăbim trupul, nu pentru a-1 face unealta docilă a duhului, pentru a-1 înduhovnici, ci pentru a-1 nimici. 434. SPINTVL 10AN SC ARARUL 215

război foarte greu, sau HU ne amenință primejdia unor căderi, să tăiem întîi mîncările care î
mă pe cele care ne aprind, apoi pe cele ce ne fac plăcere. 9) De e cu putință, dă pîntecelui
hrana care-l umple şi e uşor de mistuit, ca prin saturare să saturăm pofta lui, iar pri
n mistuirea grabnică să ne izbăvim de aprin dere ca de un bici438. Să cercetăm şi mîncările c
fac vînturi şi vom afla că ele mişcă şi poftele. 1766.Rîzi de dracul care te sfătuieşte să p
i cina. Căci sosind ceasul al nouălea al zilei următoare, ai călcat învoiala celei dinaint
e. 1767.Alta este înfrînarea potrivită celor nevinovați şi alta, cea potrivită celor vinovați
Cei dintîi au ca semn mişcarea trupului, cei de al doilea, lupta pînă la moarte şi pînă la s
t împotriva lui, cu neîmpăcare şi fără îndurare. Cei dintîi voiesc să păzească pururea linişt
i de al doilea, prin întristarea şi topirea su fletească voiesc să cîştige îndurarea lui Dumn
zeu. 1768.Celui desăvîrşit, negrija în toate îi este timp de veselie şi de mîngîiere ; iar ce
ce se nevoieşte, timpul de veselie îi este timpul de lucru439. Iar celui pătimaş, timpu
l de veselie îi este sărbătoarea sărbătorilor şi praznicul praznicelor439 bis. 1769.«Ia seama
ce zice: de fierbințeală ne izbăvim, ca de un bici, prin nesăturarea stomacului. Deci pr
in saturarea lui se produce fierbin țeală. Dar lipsa măsurată face mişcările măsurate. Iar ne
rănirea din mîndrie produce şi ea mişcări şi fierbințeli». 1770.«Cel desăvîrşit, pentru că a
, se află în toate fără griji, şi nici în timpul veseliei nu se îngrijeşte de ceva pentru vre
lăcere sau împătimire. Dar cel ce luptă cu patimile socoteşte timpul de mîngîiere (de mîncare
imp de luptă, pedepsind pofta şi punîndu-i aces teia măsuri şi hotare. Iar cel pătimaş, pofti
d pururea plăcerile, folosindu-se de timpul de prăznuire ca de un prilej oarecare, s
e predă întreg plăcerilor. Căci cere în fiecare ceas să se bucure de acestea». 439 bis. «Păti
e bucură în sărbători şi praznice. Cel ce se nevoieşte în timpul de luptă primeşte cununi pe
ostenelilor. Iar cel desăvîrşit s-a odihnit de acestea». 216_____
_____1771.în inima lacomilor se mişcă visuri de mîncări, iar în inima celor ce plî
g, visuri de judecată şi de chinuri. 1772.Stăpîneşte-ți pîntecele pînă nu te stăpîneşte el pe
ci te vei înfrîna cu ruşine. Cunosc ceea ce spun cei ce au căzut în groapa negrăită. Dar fame
ii rămîn neispitiți de aceasta (Mt. 19, 12)440.

1773.Să facem mort pîntecele cu gîndul focului (veş nic). Căci auzind unii de acesta, şi-au făcut moarte pînă la capăt mădularele şi au murit de o moarte în doită 441. Să căutăm şi vom pricinuieşte toate scufundările noastre. 1774.Mintea postitorului se roagă cu trezvie . Dar a celui neînfrînat e plină de chipuri (idoli) necurate442. Saturarea pîntecelui a uscat izvoarele. Dar uscîndu-se el însuşi, s-au născut apele 44S. 1775.Cel ce-şi îngrijeşte s omacul său şi luptă să bi ruiască duhul curviei este asemenea celui ce voieşte să stingă pîrj cu gaz. Cînd pîntecele e strîmtorat, se 1776.«Famenii sînt cei de care a zis Domnul că s-au făcut pe ei înşişi fameni pentru împărăţia lui Dumnezeu (Mt. 19, 12), deci se înfrînează în c rinzător. Căci ceilalţi nu se deosebesc între ei, căzînd în ace leaşi patimi». 1777.O moarte cea a înfrînării la culme, iar alta este moartea cu trupul de la sfîrşitul vieţii pămînteşti. .«Mintea celui înfrînat e templul Duhului Sfînt. Dar a celui lacom e locaşul corbilor». Mint ea celui înfrînat e biserica Duhului Sfînt, pentru că nemaialipindu-se de cele care o îngu stează, sau o fac să nu se mai contemple în indefinitul ei, poate vedea prin acest ind efinit nesfîrşirea dumnezeiască. Dar a celuî lacom e locaşul corbilor, căci ea a murit sieşi, adică nu se mai vede pe sine; omul a devenit numai trup ce se descom pune, cu lumi na veşnic stinsă. Iar corbii umblă pe unde sînt cadavre. Mintea aceasta nu mai vede decît chipurile îngustate ale lucrurilor care pier, adică idoli. 1779.«Cînd se umezeşte stomacul prin saturare, se usucă lacrimile. Dar cînd se usucă pîntecele prin înfrînare se ivesc şi cr sc apele lacri milor». 440. SFINTVL IO AS SCARARUL 217 smereşte inima. Dar cînd acesta e îngrijit, se fuduleşte gîndul. 1780.Ia seama la tine pe la ceasul întîi al ziki (ora 6 dimineaţa n. tr.), şi pe la cel din mijloc şi pe la cel din urmă înainte de mîncare, şi vei a la din aceasta folosul postului. Dimineaţa gîndul zburdă şi rătăceşte; cînd vine ceasul al no (3 d.a. n.tr.), se domoleşte pu ţin, iar pe la apusul soarelui, se smereşte cu totul. 1781.Asupreşte-ţi pîntecele şi-ţi vei închide negreşit şi gura44". Căci limba prinde putere ultimea mîncărurilor. Luptă-te cu ea şi veghează asupra ei. Căci de te vei osteni puţin, înda a ajuta şi Domnul. Burdufurile moi se vor umfla pentru a primi mai mult.

Dar cele dispreţuite nu vor primi atîta. 1782.Cel ce sileşte stomacul (să cuprindă mai mul
t) îşi lărgeşte maţele. Iar cel ce luptă cu el le îngustează pe acelea. Iar acestea îngustînd
u e nevoie de multe mîncări. Şi atunci vom ajunge postitori din fire. 1783.De multe or
i setea pune capăt setei. Dar a curma foamea prin foame, e greu şi cu neputinţă. Cînd te v
a birui stomacul, domoleşte-1 prin osteneli. Iar dacă nici aceasta nu-i cu putinţă, din
pricina slăbiciunii, luptă cu el prin priveghere. 1784.Cînd ţi se îngreuiază ochii, apucă-te
e lucrul mîinilor. Dar dacă nu-ţi vine somnul, nu te apuca de el. Căci nu e cu putinţă să-ţi
mintea şi lui Dumnezeu şi amintirii, adică să slujeşti şi lui Dum nezeu şi lucrului de mînă.
Cunoaşte că de multe ori dracul se aşează în stomac şi nu lasă pe om să se sature, chiar de a
ca tot Egiptul şi ar bea Nilul întreg. După mîncare pleacă 444. «Ingrijeşte-te cu bună ştiinţ
cu osteneală în aceasta, ca prin asupririle stomacului, să se închidă gura, ca să nu mai sa
ră gura şi să se deprindă cu vorbăria». 218_____
ticălosul şi ni-1 trimite pe cel al curviei, vestindu-i ce s-a întîmplat: «Ia-1, ia-1, zi
ce, turbură-1»445. Căci pîn-tecele umplîndu-se, nu va lupta mult. Şi acela venind, zîmbeşte.
gîndu-ne prin somn mîinile şi picioarele, face apoi toate cîte voieşte, pîngăreşte sufletul ş
pul prin întinăciuni, năluciri şi curgeri. E lucru de mirare a vedea mintea netrupească înti
nată şi întunecată de trup; şi iarăşi a vedea pe cel nematerial, curăţit şi subţiat prin lut.
ai făgăduit lui Hristos să călătoreşti pe calea cea strimtă şi plină de necazuri, strîmtoreaz
ul. Căci de-1 îngrijeşti şi-1 lărgeşti pe acesta, ai călcat învoielile. 1787.Gîndeşte-te şi a
el ce zice : «Lată şi largă este calea pîntecelui ce duce la pierzarea prin curvie; şi mulţi
t cei ce călătoresc pe ea. Şi strimtă e poarta şi plină de necazuri calea postirii care duce
la starea neprihănirii. Şi puţini sînt cei ce intră prin ea»(Mt.7, 13—14)446. 1788.Căpetenia
acilor e Lucifer, care a căzut, iar stăpînul patimilor e gîtlejul pîntecelui. 1789.Şezînd la
asa cu bucate, adu-ţi aminte de moarte şi de judecată. De abia aşa vei împiedeca puţin patim
a. Bînd băutura nu înceta să-ţi aduci aminte de oţetul şi de fierea Stăpînului. Şi, negreşit,
ei

înfrîna, sau, suspinînd, îți vei face cugetul mai smerit. 1790.«Drac pe drac nu se scoate. D
ar cel al lăcomiei pîntecelui tri mite după cel al curviei; cel al slavei deşarte, după ce
l al mîndriei; cel -al iuțimii, după cel al ținerii minte a răului; cel al desfrînării, după
al deznădejdii. Şi simplu grăind cei următori, după cei dinainte». 1791.«Roagă-te să fii din
ei puțini. Că rar e binele. De aceea puțini sînt şi cei ce intră. Nu socoti că toți cei din c
ie se vor mîntui, buni şi răi. Căci nu e aşa. Că mulți intră la viața virtuoasă, dar puțini o
445. SFlNTVL 1OAN SCARARVL 219 1792.Nu te amăgi: Nu te vei izbăvi de faraon şi nu vei
vedea Pastile de sus, de nu vei mînca neîncetat ier burile amare şi azima, sila şi greau
a pătimire a postu lui. Iar azima e cugetul neumflat de mîndrie. 1793.Să se lipească de
răsuflarea ta cuvîntul celui ce zice : «Cînd mă turburau dracii, m-am îmbrăcat în sac şi am s
cu post sufletul meu; şi rugăciunea mea s-a lipit în sînul sufletului meu» (Ps. 34, 12).
1794.Postul este o silire a firii447 şi o tăiere împrejur a dulcții gîtlejului, curmarea
aprinderii, alungarea gîndurilor rele şi eliberarea de visări448, curăția rugă ciunii, lumină
orul sufletului, paza minții, înmuierea învîrtoşării, uşa străpungerii inimii, suspinul smeri
zdrobirea veselă, încetarea multei vorbiri, începutul liniştirii, străjerul ascultării, uşura
ea somnului, sănă tatea trupului, pricinuitorul nepătimirii, iertarea pă catelor, uşa şi des
fătarea raiului449. 1795.Să întrebăm şi pe aceasta, mai bine zis mai îna inte de toți, pe ace
stă întîistătătoare a relelor care ne războiesc, uşa patimilor, căderea lui Adam, pierzarea l
Esau, nimicirea izraeliților, ruşinea lui Noe, vînzătoarea Gomorei, ruşinătoarea lui Lot, pe
nimicitoarea fiilor lui Eli, pe călăuzitoarea întinărilor : de unde se naşte şi care sînt ne
oții ei, cine e cel ce o zdrobeşte pe ea şi cine cel ce o nimiceşte cu desăvîrşire ? 1796.E o
silire a firii celei căzute într-o viețuire robită prea tare şi prea multor trebuințe materi
ale. Dar prin aceasta firea e ridicată la trăirea firească în plinătatea puterilor spiritu
ale pe care le primeşte din Dum nezeu, prin care dulceața şi trebuința celor materiale e
copleşită. 1797.De visările care ne coboară în plăceri trupeşti inferioare. 1798.«De-ți vei
tomacul, te vei sălăşlui în rai. Iar de nu, te-ai făcut mîncare morții». De vei întări duhul
e prin stăpînire asupra stomacului, vei intra prin el în comunicare vie cu Dumnezeu şi t
e vei

sălăşlui în ambianța iubirii şi puterii Lui, care te va ține, prin dialogul dintre tine şi El eşnic viu şi fericit. Altfel vei fi stăpînit veşnic de un trup biruit de patimi şi lipsit de lumina duhului umplut de Dumnezeu, sau tn comunicare dialogică cu Dumnezeu. 447._

_____220 «Spune nouă, o, tirană a tuturor muritor ilor, care ai cumpărat pe toți cu aurul nesăturării: de unde ai cîş-tigat intrarea în noi ? Ş e ai născut după ce ai intrat ? Şi care e ieşirea ta din noi, sau izbăvirea noastră de tine ?» Iar ea, plîngîndu-se de ocărîri şi fierbînd de mînie şi pornind în chip tiranic şi sălbate oastră, ne răspunde : -«De ce mă împroşcați cu ocări, voi cei ce-mi sînteți supuşi ? Cum vă s de mine ? Că şi eu am fost legată de firea voastră. Uşa mea e conținutul bucatelor, pricina nesăturării este obişnuința, temeiul patimii mele este obiceiul vostru care mi-a luat înai nte, nesimțirea sufletului şi neaducerea aminte de moarte 450. Şi de ce cereți să aflați de la mine numele nepoților mei ? Ii voi număra şi se vor înmulți mai mult decît nisipul mării. otuşi ascultați pe cei întîi născuți ai mei şi pe cei mai iubiți, ascultați cum se numesc; fi u cel întîi născut este slujitorul curviei; al doilea după el este cel al învîrtoşării inimii l treilea e somnul. Apoi din ei porneşte o mare de gînduri; valuri de întinăciuni, adînc d e necurații neştiute şi negrăite451. 1799.«Cel ce hrăneşte în sine obişnuința, e ca omul care ocul. Căci măsura puterii amîndurora stă în materie». Cel ce hrăneşte obişnuința lăcomiei pîn eşte focul care consumă şi omoară duhul, care e libertate şi viață fără de sfîrşit în comunic ezeu. Acela se face robul repetiției nelibere al unor legi inferioare care-1 stăpînesc , şi deci, al morții duhului, care prin libertate e mereu nou şi deci are şi pu tere şi mo tiv să fie veşnic viu. Chiar prin modul naşterii sale, obişnuința arată că e puterea repetiți nelibere care omoară duhul. «Obişnuința de va cere odată şi cererea ei va fi respinsă, a doua oară o vei afla mai slabă. Dar de-şi va împlini cererea ei odată, a doua oară o vei afla mai puternică împotriva ta. In tot lucrul să rămtaă în tine această cunoştință. Căci e mai bun a e-1 ai pazindu-te, decît ajutorul din lucruri». 1800.«Precum marea tulburată ridică valuri , iar acestea scufundă va sul, aşa furtuna gîndurilor ridicind întinăciuni, scufundă sufletu l şi-1 tri mite în adîncul pierzaniei». In patimile născute de lăcomia pîntecelui, sau în ori e altele, apar succesiv nenumărate gînduri murdare care scufundă 450. SFINTVL 1OAN SCA RARUL 221 Fiicele mele: lenea, vorba multă, îndrăzneala, născocirea rîsului, glumele, împotr ivirea în cuvînt, grumazul țapăn, neauzirea, nesimțirea, robia, fala, cutezanța, iubirea de podoabe, cărora le urmează rugăciunea întinată şi gîndurile împrăştiate, dar adeseori şi neno znădăjduite şi neaşteptate, cărora le urmează iarăşi deznădejdea cea mai cumplită dintre toat ine mă războieşte, dar nu mă biruieşte amintirea păcatelor, mă duşmăneşte gîndul morții. Dar esființează cu totul din oameni. Cel ce a dobîndit pe Mîngîietorul se roagă Acestuia împotriv mea. Şi Acesta, înduplecat, nu mă lasă să lucrez

în chip rodnic. Iar cei ce jiu L-au gustat pe Acela, cer să se îndulcească numaidecît cu d
ulceața mea. Pe aceasta o biruieşte bărbăția. Şi cel ce a biruit-o, e vădit că se grăbeşte sp
mire şi spre neprihănirea cea mai deplină». CUVINTUL XV Despre curăția şi neprihănirea (casti
ea) nestricăcioasă, agonisită de cei stricăcioşi, prin osteneli şi sudori452 1) Curăția (cast
tea) este o însuşire a firii netrupeşti. Curăția este casa prea iubită a lui Hristos şi sufle
ul în ele, încît nu se mai vede. Cel zbuciumat de ele nu mai ştie de sinea sa propriu zi
să, de valoarea ei, de deschiderea ei responsabilă spre infinitul dumnezeiesc şi spre
veşnicie. El nu mai trăieşte anticipat viața adîncă a dialogului cu Dumnezeu şi lărgimea ei i
nfinitul Lui, ci spasmodic, îngust şi altfel în chip trecător în fiecare gînd. 452. In ed. 1
970 şi în trad. după ed. rusă 1901 e pus r.a primul cap al acestui «Cuvînt», iar în P.G., ca
ima scolie la «Cuvîntul» anterior, următorul text: «Introducere la Cuvîntul despre trupuri şi
despre oamenii din afară de trupuri. Am auzit acum pe nebuna aceasta spunînd că războiul
222_____._____;_____ cerul pe pămînt al inimii. Curăția est
e tăgăduirea mai presus de fire a firii şi o întrecere adevărată şi minunată a trupului murit
stricăcios cu cei netrupeşti 453. Curat este cel ce a respins de la sine dragostea
prin dragoste şi a stins focul material prin focul nematerial 454. 1801.Neprihănirea
este numele de obşte al tuturor virtuților. Neprihănit este cel ce chiar şi în visuri nu
simte în sine nici o mişcare (a patimii), sau schimbare a stării sale. Neprihănit este c
el ce a dobîndit o desăvîrşită nesimțire față de deosebirea între trupuri453. Aceasta este re
definiția desăvîrşită a atotcuratei curații, să fie cu aceeaşi stare de suflet față de trupu
flețite şi neînsuflețite, cuvîntătoare şi necuvîntătoare. 1802.Nimeni dintre cei ce au agonis
prihănirea prin nevoință să nu creadă că şi-a agonisit-o singur. Căci este cu neputință ca ci
biruiască firea sa. Unde s-a biruit firea, acolo se cunoaşte că se află împotriva trupuril
or este un nepot al ei. Şi nu e de mirare. Căci aceasta ne învață şi acel vechi strămoş al no
u, Adam. Căci dacă n-ar fi fost biruit de stomac, n-ar fi cunoscut prin soția lui cădere
a. Deci cei ce păzesc prima poruncă, nu cad în a doua neascultare, ci rămîn fiii lui Adam
dinainte de cădere, necunoscînd-o ca Adam după cădere, ci fiind puțin mai prejos decît îngeri
. Dar aceasta s-a întîmplat ca să nu rămînă răul fără de moarte, cum zice cel cu numele de Te
l». Adică dacă Adam nu s-ar fi supus lăcomiei stomacului, n-ar fi cunoscut pe soția lui ca
femeie.

Aceasta e învățătura părinților. Omul ar fi rămas curat ca îngerii, deşi puțin mai prejos dec
d trup (Evr. 2, 7). 1803.Prin creație oamenii au primit o însuşire proprie firii netru
peşti, iar după ieşirea din păcat îşi însuşesc din nou această calitate şi se fac familiari î
1804.Curăția nu e o indiferență, o lipsă de vigoare, ci un foc duhov nicesc, care copleşeşte
fierbințeala întinată a trupului. «Totdeauna dorința celor mai mari, având în stăpînirea şi î
ei bucuria celor dorite, sileşte la disprețuirea şi depărtarea celor mai mici, cum au a
rătat toți îngerii». 1805.In fond, neprihănirea aceasta (awcppoîu^) este fecioria atît tru pe
scă Cît şi sufletească. 453. SF1NTUL IOAS SCARARUL 223 de față Cel mai presus de fire. Căci c
ea ce e mai mic se biruieşte, fără nici o îndoială, de ceea ce e mai mare. începutul curăției
neîncuviințarea gîndului şi trecerea multor ani, neînsoțită de chipuri456. Mijlocul ei este m
area firească spre mulțime de gînduri şi numai atîta, fără ca acestea să ia chip, şi izbăvite
rgere. Iar sfîrşitul ei este moartea trupului (față de aceste mişcări), înainte de moartea gî
rilor457. 1806.Fericit cu adevărat este cel ce a cîştigat o desăvîrşită nesimțire față de ori
, culoare şi fru musețe. 1807.Nu e curat cel ce şi-a păzit lutul neîntinat, ci cel ce şi-a s
upus în chip desăvîrşit mădularele acestuia, sufletului458. 1808.Mare este cel ce rămîne nepă
itor la atingere. Dar mai mare, cel ce rămîne nerănit de vedere şi a biruit vederea focu
lui459, prin gîndul la frumusețea ce lor de sus. 1809.Cel ce a alungat cîinele acesta
cu rugăciunea se aseamănă celui ce se luptă cu un leu. Dar cel ce îl în~ frînge pe acesta cu
otrivirea în cuvînt se aseamănă celui ce-şi urmăreşte pe duşmanul lui460. Iar cel ce a 1810.«
naturale fără chipuri ale trupului în visuri vestesc sănătatea sufletului în oarecare măsură
ar fixarea chipurilor e semn al bolii. Iar arătarea unor persoane nedeterminate so
coteşte că sînt simbo luri ale patimii. Iar arătarea celor determinate este a unei boli
de curînd». 1811.Gîndurile se mai pot ivi în minte, dar trupul nu mai simte nici-omişcare
față de ele. 1812.«Îşi supune duhului mădularele trupului, cel ce se foloseşte desimțuri după
şi de la nici unul nu suferă vreo vătămare, privind îrt ochii lui Dumnezeu şi oglindind pur
urea frumusețile negrăite de acolo». 1813.«Focul» unei frumuseți trupeşti. Căci o astfel de f
usețe aprin de un foc în cei neîntăriți.

1814.«Împotrivirea în cuvînt este contrazicerea lui. Dar de nu se va smeri cineva mai întîi pe sine în rugăciune, nu poate veni la aceasta»Deci acesta se află pe o treaptă mai înaltă de lt primul. 456._____224 : nimicit cu totul năvala lui, deşi se află încă în trup, s-a sculat din sicriu 461. 1815.Dacă semnul curăţiei te este a ramîne nemişcat în nălucirile din vis, atunci semnul desfrînării este negreşit a su eri scurgere în stare de veghe, datorită aducerilor aminte. 1816.Cel ce se războieşte cu sudori şi încordări cu acest protivnic se aseamănă cu cel ce a legat cu o frîn.ghie pe vrăjm l său. Iar cel ce se războieşte prin înfrînare şi priveghere se aseamănă celui ce 1-a încătu ela cu lanţ. în sfîrşit, cel ce se războieşte prin smerita cugetare şi nemîniere şi sete se a e lui ce a omorît pe vrăjmaş şi 1-a ascuns în nisip 462. Prin nisip să înţelegi smerenia. Căc asta nu îngraşă pă şunea patimilor, ci e ţărînă şi cenuşă 463. 10) Altul este cel ce are pe t prin nevoinţe, altul cel ce-1 are legat prin smerenie şi altul, cel ce-1 are legat p rin descoperirea dumnezeiască 464 . Cel dintîi se aseamănă luceafărului; al doilea, lunii pline ; iar al treilea, soarelui atotstrălucitor. Dar fiecare din ei are petrecere a în ceruri. Precum din zori iese lumină, iar din lumină răsare soarele, aşa trebuie să înţel m şi să vedem şi pe cei amintiţi465. 1817.E ca un înviat. Are trup, dar cu totul înduhovnici t. 1818.Se referă la fapta lui Moise ca la un simbol (leş. 2, 12). 1819.Prin sudori şi încordare luptă încă mai mult omul. Prin smerita cugetare lucrează mai mult Dumnezeu, pen tru a Cărui prezenţă se des chide deplin cel ce simte micimea lui. 1820.Aci simţirea pre zenţei lui Dumnezeu e pusă mai sus şi decît sme renia. Dar fără smerenie nu are loc simţirea rezenţei lui Dumnezeu sau •descoperirea Lui. 1821.«Sau precum din zori iese lumina, aşa şi din nevoinţă, smerenia. Şi precum din lumină, soarele, aşa şi din smerenie se iveşte în om i i narea dumnezeiască, care îi aduce culmea curăţiei. Pe toate treptele omul e Însoţit de o l umină dumnezeiască, trăind în simţirea prezenţei lui Dum nezeu, dar în diferite grade». 461. NTVL IOAN SCARARUL 225 1822.Vulpea se preface că doarme; iar dracul se pre face că e neprihănit. Dar cea dintîi, ca să înşele pa sărea, iar cel din urmă, ca să piardă sufletul.

1823.Să nu crezi trupului în toată viața ta. Şi să nu-i dai îndrăzneală, pînă nu te vei întîl
466. 1824.Nu îndrăzni să crezi că, înfrînîndu-te, nu vei cădea. Căci un oarecare, nemîncînd
fost arun cat din cer467. 1825.Unii cunoscători au dreptate cînd spun că lepă darea este
vrăjmăşia față de trup şi lupta împotriva pîntecelui. 1826.în cei începători, căderile se iv
na din desfătare (cu mîncări). în cei de la mijloc, şi din mîndrie, deşi aceasta se întîmplă
cepători. Iar în cei ce se apropie de desăvîrşire, numai din osîndirea aproapelui. 1827.Unii
fericesc pe cei născuți fameni, ca izbăviți de tirania trupului. Eu fericesc pe famenii
de fiecare zi, care se fac pe ei fameni cu gîndul, ca cu un cuțit468. 1828.Am văzut p
e unii căzînd fără voie şi am văzut pe unii voind să cadă cu voia, dar neputînd. Şi i-am soco
aceştia mai răi decît pe cei ce cad în fiecare zi, ca pe unii ce deşi nu pot, totuşi doresc î
puțiciunea. 1829.E de plîns cel ce cade ; dar mai de plîns e cel ce pricinuieşte şi căderea
altuia. Pentru că el poartă po1830.în viața viitoare, în starea deplin înduhovnicită. 1831.Ce
ce crede că înfrînîndu-se nu va cădea, zămisleşte mîndria şi prin aceasta a şi căzut, cum a
a din cer fără să mănînce nimic. 1832.«Prin cei ce se fac fameni pe ei înşişi, înțelege pe ce
e poftele trupului şi însăşi consimțirea cu ele, care este începutul curăției, fie pentru împ
Dumnezeu, fie de frica chinurilor». 466._____226 vara ambelo
r căderi şi a plăcerii (păcătoase n.tr.) celuilalt469. 1833.Nu voi să răstorni pe dracul curv
ei cu dovezi şi cu cuvinte de împotrivire, pentru că acela are bune temeiuri, ca unul
ce se luptă cu noi în chip firesc. 1834.Cel ce voieşte să-şi biruiască trupul, sau să se răzb
scă din puterea sa proprie, în zadar aleargă. Căci de nu va dărîma Domnul casa trupului şi nu
va zidi casa sufletului (Ps. 126, 1), în zadar posteşte şi priveghează cel ce voieşte să o dă
e (să o slăbească n.tr.). 1835.Pune înaintea Domnului slăbiciunea firii tale, cunoscînd nepu
tința ta, şi vei lua darul (harisma n.tr.) neprihănirii pe nesimțite.

1836.Există în cei ce se îndulcesc cu patimile, pre cum mi-a povestit careva dintre ce
i ce au încercat aceasta, după trezire, simțirea unei iubiri a trupurilor şi un duh neruşi
nat şi neomenesc, sălăşluit în chip vădit în însăşi simțirea inimii, care face inima celui ră
arderea dureroasă a trupului de parcă ar fi într-un cuptor de foc. Aceasta îl face însă să nu
se teamă de Dumnezeu, să disprețuiască aducerea amin te a chinurilor ca pe nimic, să aibă scî
bă de rugăciu ne şi în timp ce săvîrşeşte această faptă să socotească chiar rămăşițele morțil
a, ca pe nişte pietre neînsuflețite. II face pe cel ce pătimeşte aceasta ca pe un scos din
minte şi ieşit din sine, beat de o poftă neîncetată după ființa cuvîntătoare şi necuvîntătoa
-ar scurta zilele, nu s-ar mîntui nici un suflet»470, aflîndu-se îmbrăcat cu trupul 1837.S
uportă povara dulcții celuilalt, pe care el totuşi nu o gustă. «Numeşte pricinuitor pe cel
ce îl îndeamnă şi pe cel ce îl ațîță pe altul. Căci unul îl împinge prin cuvinte, celălalt pr
oapă». 1838.«Lucrările duhului celui rău şi năvala năpraznică a războiului nu se scurtează al
prin puterea Duhului a-toate-lucrător. Dacă nu 469. SFlNTVL IOAN SCARARUL 227 acesta
amestecat cu sînge şi cu sucuri. Căci cum s-ar putea ? Pentru că tot ce e zidit, se dor
eşte fără sațiu după ceea ce e înrudit cu sine : sîngele după sînge, viermele după vierme, lu
lut, deci şi trupul după trup. Deci şi noi, silitorii şi poftitorii firii şi ai împărății lu
nezeu încercăm, prin anumite meşteşu-giri, să înşelăm trupul care ne amăgeşte. 1839.Fericiți
n-au trecut prin ispita răz boiului amintit. Să ne rugăm şi noi să fim feriți puru rea de o
astfel de ispită. Căci cei ce s-au rostogolit în groapa pomenită au căzut departe de cei
ce suie şi co boară pe scara aceea, avînd nevoie pentru ridicarea din ea de multe sudo
ri însoțite de foamea cea mai deplină. 1840.Să luăm seama şi la vrăjmaşii noştri cunoscuți cu
(inteligibili), căci, ca într-un război văzut, fiecare din ei îşi are locul său în lupta lor
triva noastră, rînduindu-i-se să împlinească o lucrare deose bită, lucru care ne minunează471
1841.Am luat seama la cei ispitiți şi am văzut căderi mai grele ca altele. Cel ce are u
rechi de auzit să audă. E un obicei al demonului, ca mai ales față de cei ce se nevoiesc
şi şi-au ales viața călugărească, să-şi mişte toată pornirea, sîrguința, meşteşugirea, vicle

cocirea adeseori către cele protivnice, şi nu către cele după fire şi să-i războiască prin ac
ea pe ei. De aceea, vieţuind la un loc cu o femeie şi nefiind războiţi s-ar întîmpla aceasta
, nu s-ar putea să răsufle din nou cel război şi n-ar putea să se elibereze». 471. «Vrăjmaşu
pe fiecare mai aplecat spre ceva şi mai uşor de cucerit de ceva, întinde curse prin ac
el lucru, ţinînd seama de obişnuinţa, de vîrsta, de felul lui, de loc. El nu şopteşte gînduri
corespunzătoare celui ce le primeşte, ci corespunzătoare cu el şi uşor de împlinit. Aceasta,
ca să atragă pe cel războit spre un lucru dorit de el şi uşor de împlinit». Filozoful elveţi
Ludwig Binswanger a vorbit de un belciug de care poate fi prins şi purtat oricine,
adică de o slăbiciune a fiecăruia (Grunăformen und Erkentnis menschlichen Daseins, Ziir
ich, 1942). 228_____deloc prin aceasta, s-au fe
ricit pe ei înşişi, neştiind, nenorociţii, că unde e pierzarea mai mare, acolo nu e trebuinţă
una mai mică. 1842.Vai nouă, că ucigaşii şi ticăloşii s-au obişnuit să ne războiască şi să n
aceste două pri cini în cele contrare firii, pentru că aflăm uşor mate ria căderii şi pentru
primim o pedeapsă mai mare. Lucrul acesta îl cunoaşte cel ce, domesticind mai îna inte a
sini sălbateci, pe urmă e stăpînit şi batjocorit în chip jalnic de înşişi asinii sălbateci; a
el ce mai înainte se hrănea cu pîinea cerească, s-a lipsit de orice bine. Dar ceea ce e
mai minunat este că, şi după po căinţa lui, învăţătorul nostru Antonie, suferind amar nic, a
at: «Stîlp mare a căzut». Dar a ascuns în ţeleptul felul căderii. Căci ştia că există curvie
fără alt trup. 1843.Există în noi o oargcare moarte şi o pierzanie din cădere, purtată cu no
mai ales în tinereţe, pe care eu n-am îndrăznit să o predau scrisului, căci mi-a ţinut mîna
ce a zis : «Cele săvîrşite de unii în ascuns, ru şine este a le şi grăi şi scrie şi auzi» (E
. 28) Pavel a numit «moarte» trupul acesta, vrăjmaş şi prieten, al meu şi nu al meu: «Cine, z
ce, mă va izbăvi de trupul morţii acesteia ?» (Rom. "7, 24). Iar Teologul îl numeşte pătimaş,
b şi noptatec (noc turn) 471 bis. Dar am însetat să aflu pentru ce s-a folosit de aces
te numiri. 471 bis. «Este al meu, ca alcătuind o fire (au|j.<pu<jiji:) cu sufletul şi
fiind îngrijit de suflet, dar nu al meu ca unul ce luptă împotriva sufletului şi e duşmanu
l lui iubit, ceea ce este un lucru foarte greu. Apostolul, din pricina smintelil
or ce se întîmplă sufletului de la trup, a numit trupul moarte. Iar Grigorie Teologul
a numit naşterea trupului pătimaşă, roabă şi nocturnă, ca fiind rodul plăcerii şi al nopţii ş
jos

de libertatea şi de lumina de zi a duhului şi opus lui. Iar dumnezeiescul Gură de Aur, tîlcuind cuvîntul spus de Apostol zice: «Nu socoti că învinuieşte trupul. Căci n-a spus trupl păcatului, ci al morții, ca cel ce a fost luat în robie SFINTUL 1OAN SCARARUL 229 29) Dacă trupul e, precum s-a zis, moarte, cel ce 1-a biruit pe acesta, negreşit că nu va muri. Şi cine este oare omul acela, care va fi viu şi nu va vedea moartea acestei întinăciuni a trupului său ? Dar rog să se cerce teze : cine e mai mare ? Cel ce a murit şi a înviat, sau cel ce n-a murit nicidecum ?472 Cel ce fericeşte pe cel de al doilea, mincinos este. Căci Hristos după ce a mu rit a înviat. Dar cel ce fericeşte pe cel din tîi, nu lasă în cei ce mor, mai bine zis în cei ce cad, nici o deznădejde. 30) Vrăjmaşul omului, ocrotitorul curviei, spune acestuia că Dumnezeu e iubitor de oameni şi dă ierta rea pentru patima aceasta, ca una ce e naturală. Dar de vom lua seama la viclenia dracoilor, vom vedea că după săvîrşirea faptei, ei îl numesc Judecător drept şi fără milă. La înc aşa, ca să ne îndemne la păcat; iar acum, ca să ne scufunde în deznădejde. Născîndu-se astfe starea şi deznădejdea, nu ne putem de moarte, nu ca cel ce a născut moartea. Iar aceasta nu e semn al răutății trupului, ci al vătămării pe care a suferit-o. Precum cineva robit de barbari, nu se numeşte aşa pentru că e barbar, ci pentru că e ținut de ei, aşa şi trupul s numeşte trup al morții, fiindcă a fost luat în stăpînire de ea, nu pentru că a pricinuit-o. e aceea, nici el nu voieşte să se izbăvească de moarte, ci de trupul muritor». Desigur trupul nu se zămisleşte singur noaptea, ci odată cu zămislirea lui apare şi sufletul în el. Dar sufletul poate fi numit al zilei, pentru că e purtătorul de lumină, de sens, în trup. Şi cu dreptate spune sfîntul Ioan Gură de Aur că trupul nu e rău prin sine şi nu e cauza morții. Căci nici trupul n-a fost făcut de Dumnezeu de sine şi deci pentru descompunere, ci ca însoțit cu sufletul cel nemuritor, să participe la nemurire. Numai pentru că a slăbit puterea sufletului asupra lui din cauza depărtării de Dumnezeu, trupul s-a supus morții. Apoi trupul e şi prieten şi vrăjmaş al meu. E aci o adevărată dialectică, îmi e prieten prire, pentru că prin el lucrez cele bune şi se săvîrşesc lucrările sufletului. Dar îmi devine uşman cînd m-am supus păcatului, cînd l-am scăpat în oarecare măsură din frînele sufletului. atunci îmi e şi prieten. Căci rămîne şi mijlocul prin care mă pot pocăi şi curați. 472. «Sau murit păcatelor şi a înviat «prin pocăință», sau n-a murit nicidecum, adică a murit în aparen

---

plînge pe noi, sau ocărî, sau căi pentru păcat. Iar cînd aceasta se stinge, ne ia iarăşi în primire tiranul cu motivul iubirii de oameni473. 1844.Pe cît este Domnul de nestricăcios şi de netru pesc474, pe atîta Se bucură de nepri hănirea şi de ne-

stricăciunea trupului nostru475. Căci unii spun că de nimic nu se bucură dracii, aşa de mu
lt ca de urîtul miros al curviei. Deci nici de altă patimă, ca de aceas tă întinăciune a tru
pului. 1845.Curăţia (castitatea) este apropierea desăvîrşită de Dumnezeu şi asemănarea cu El,
cît e cu putinţă oamenilor. Maică a dulceţii este pămîntul şi umezeala; iar maică a curăţiei
iştirea însoţită de ascul tare 476. 1846.Nepătimirea trupului cîştigată din liniştire, apropi
se de multe ori de lume, nu rămîne neclin tită. Dar cea care se naşte din ascultare, est
e pretutin deni cercată şi neclătinată477. 1847.După păcat, dracul vrea să ne aducă la deznăd
spunîndu-ne că Dumnezeu nu iartă. Prin aceasta ne împiedică de la căinţă. Dar dacă, neascult
el, scăpăm de deznădejde, iarăşi vine cu motivul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, ca să ne î
demne iarăşi la săvîrşirea păcatului. 1848.E vorba de Dumnezeu în general, nu de Fiul lui Dum
ezeu cel întrupat. Sau de faptul că trupul Domnului după înviere e atit de înduhovnicit, că
poate fi numit şi netrupesc. 1849.Nestricăciune dobîndită prin har, nu naturală, precum şi t
rupul Domnului nu e nestricăcios prin fire, ci datorită unirii lui cu Dumnezeu Cuvîntu
l. 1850.«Patru sînt virtuţile care curăţă sufletul: tăcerea, păzirea porun cilor, strîmtorare
erita cugetare». 1851.Scărarul arată şi aci că ascultarea e mai mare ca liniştirea de unul s
ingur. Căci ascultarea nu e pîndită de mîndrie. Şi ascultătorul e obişnuit cu oamenii şi deci
cade uşor din pricina lor. Pe lîngă aceea, s-a obişnuit să atîrne totdeauna de sfatul părint
lui său duhovnicesc şi, prin el, de Dumnezeu. 473. SF1NTVL 10AN SCARARVL 1852.Am văzut
mîndria făcîndu-se pricină a smeritei cugetări478 şi aducîndu-şi aminte de cel ce zice: -«Ci
cunoscut mintea Domnului ?» (Rom. 11, 34). 1853.Căderea e groapa şi fiica fuduliei. Da
r căderea e de multe ori, în cei ce voiesc, pricină de smerită cu getare. 1854.Cel ce vo
ieşte să biruiască dracul curviei cu lăcomia pîntecelui şi cu saturare, este asemenea celui
ce voieşte să stingă pîrjolul cu gaz. 1855.Cel ce încearcă să oprească acest război numai cu
a este asemenea celui ce înoată cu o sin gură mînă şi se străduieşte să se izbăvească de ocea
merenia cu înfrînarea. Căci fără cea dintîi,

cea de a doua este nefolositoare479. 1856.Oricine se va vedea pe sine copleşit de vreo pa timă, să se înarmeze pe sine, înainte de toate, numai împotriva ei. Şi mai ales împot iva duşmanului dină untru. Căci dacă nu e nimicit acesta, nimic nu vom fo losi din birui nța asupra celorlalte. Iar după ce vom ucide pe acest egiptean, vom vedea şi noi în rugu l sme reniei pe Dumnezeu480. Ispitit fiind, am simțit pe lu pul acesta pricinuind sufletului meu, în chip înşelător, 1857.«Cel ce s-a înălțat prin mîndrie a fost părăsit de ha a smerit şi astfel mîndria i s-a făcut pricină de smerită cugetare». Cînd •se înalță pe sine, har. Căci el socoteşte că prin sine este ceea ce este, nu prin Dumnezeu. Deci nu mai e deschis lui Dumnezeu, nu-I cere ajutorul Lui. 1858.«Trebuie ştiut că nu ajunge singu ră înfrînarea împotriva patimi lor, dacă nu' se unesc cu ea şi alte virtuți. Cu deosebire tre uie să se unească cu ea smerita cugetare, ca să înlăture povara ce vine din ea. Dacă această ovară e înlăturată, vine uşor nepătirnirea». Spune şi sfîntul Maxim : «Smerenia şi greaua păt rează pe om de tot păcatul. Una taie patimile sufletului, alta cele ale trupului. Ac easta apare făcînd-o şi fericitul David, cînd se roagă lui Dumnezeu, zicînd : «Vezi sme renia mea şi osteneala mea şi iartă-mi toate păcatele mele» (Ps. 24, 19). 1859.Sînt folosite ca si mboluri momente din viața lui Moise (leş. 2, 12 ; 3, 2). 478._____232_ _____; o bucurie nerațională, lacrimi şi mîngîiere. Şi am crezut ca un prunc că culeg rod şi nu stricăciune. 1860.-«Tot păcatul, pe care-1 va face omul, este în afara t rupului, dar cel ce curveşte, păcătuieşte în tru pul său» (I Cor. 6, 14). Aceasta o spune neg eşit, pen tru că prin scurgere întinează însăşi ființa trupului, fapt care e cu neputință să alt păcat. Iar eu întreb de ce la orice alt păcat ne-am obişnuit să zi cem numai că oamenii greşesc, dar cînd auzim că cine va a curvit, zicem, cu durere, că acesta a căzut481. 1861. Peştele fuge repede de undiță şi sufletul iubi tor de plăcere se depărtează de linişte482. 18 Focul începe atunci cînd diavolul vrea să lege pe unii de alții cu o legătură urîtă, ca să în mîndouă părțile. 1863.De multe ori cei aplecați spre iubirea de plăce re par să fie cuprinşi compătimire, milostivi şi cu inima uşor de străpuns. Dar cei ce se îngrijesc de cu rățenie, n le au pe acestea astfel.

1864.Un bărbat cunoscător mi-a pus o întrebare în fricoşătoare : «Care este, afară de omor şi ui re, păcatul cel mai greu dintre toate ?», a zis el. Iar eu am spus că a cădea în erezie . «Şi de ce, a zis acela, Bi1865.«Se poate spune că cineva a greşit şi s-a întors iarăşi prin a prin care s-a abătut. Căci a tăgăduit de pildă prin limbă şi iarăşi s-a mărturisit prin ea. furat prin mîini şi iarăşi a dăruit prin ele. Şi în altele la fel. Dar cel ce a curvit nu se oarce prin aceeaşi cale prin care a căzut. Ci prin alta. Căci plînge, posteşte, suspină. De aceea se numeşte curvi-a în chip propriu cădere, nu greşală. Aceasta cu atît mai mult cînd e orba de vieţuirea călugărească. Pentru că e proprie călugărului fecio ria şi făgăduinţa. Deci stricat fecioria a căzut cu adevărat, călcînd făgăduinţa». 1866.«Iubeşte liniştea cel ce nu e nici-o patimă faţă de celeale lumii şi faţă de oameni, cel ce nu iubeşte nimic omenesc». Nu iubeşte în sens rău, pentru a se lăsa stăpînit de ele, pentru a pătimi în legătură cu ele. 4 NTUL 10AN SCARARUL 23* serica universală, primind pe eretici, după anatemati-zarea s inceră a ereziei lor, îi învredniceşte de împărtăşirea de Taine, dar pe cel ce a curvit, prim u-l după ce s-a mărturisit şi a încetat să păcătuiască, canoanele apostolice poruncesc să-1 ţ te de Prea Curatele Taine mai mulţi ani ?» Şi eu, înspăimmtîndu-mă de neputinţa de a răspunde na a rămas nedezlegată483. 44) Să cercetăm, să măsurăm şi să observăm ce fel de plăcere ne vi l cîntării de psalmi de la 483. «Erezia este o abatere a minţii şi o slujire a lumii. De a ceea a greşală. Dai curvia abate toate simţirile şi puterile trupului şi ale sufletului şi p reface si corupe chipul şi asemănarea zvîrlindu-le în nimic. De aceea e şi numită cădere». Al : «Ereziile sîrat din mîndrie, curviile din dulce pătimire. Cei dinţii se îndreaptă prin smer nie, cei de al doilea prin greaua pătimire». Ed. 1970 : «Nu a lăsat nedezlegată întrebarea, pentru că e de nedezlegat, ci cu voia, pentru o iconomie mai adîncă. Căci cui nu-i este vădit că a cădea în erezie e lucrul cel mai greu dintre toate la Dumnezeu şi la oameni ? D ar fiindcă patima curviei, ca una ce se sădeşte în fire şi exercită o mare tiranie prin plăce e, se reîntoarce uşor şi adeseori atrage pe oameni şi-i face să lunece şi după pocăinţă, de a l ce a curvit e oprit pentru ani de la Sfintele Taine, ca să nu se întoarcă iarăşi la vărsătu a sa şi să i se facă grea îndreptarea; şi pentru a sădi frica în toţi, ca să lupte împotriva cu toată puterea. Iar rostogolirea în erezie este o patimă şi o neştiinţă sufletească ce se e mai mult din rătăcire sau din iubirea de stăpînire, sau din slava deşartă. Dar după trezire celui ce a suferit de ea, acela nu mai are război din partea ei, sau tulburare di n partea firii. Deci ce nevoie e să-i ţină pe aceştia departe de pragurile bisericilor ? Se mai poate spune şi altfel: că scopul celor ce povăţuiesc, învăţînd şi tămăduind, este să l, ca să nu răsară iarăşi. De aceea nu se mulţumesc numai cu înlăturarea răului, ca ia cei ce

au abătut de la dogme, sau au înclinat spre erezie, ci rânduiesc şi un timp, cum e obice
iul acriviei (stricteții n. tr.), ca cei ce au curvit să uite de plăcerea urîtă. Căci cel ce
a curvit, deşi ştie că lucrul e rău, totuşi e atras de plăcere, din lipsa frînelor; el nu ră
din neştiință. Răul ereziei stă numai în suflet. Dar curvia, pornind din sufletul liber, a
umplut trupul de stricăciune din pricina păcatului. Apoi cel ce, luptînd în chip natural
, întoarce pe cineva din erezie, odată cu întoarcerea 1-a şi curățit. Dar cel ce se întoarce
in curvie are nevoie de timp, de lacrimi şi de post, ca să se şteargă plăcerea întipărită în
vin234_____ dracul curviei, şi ce fel, din
cuvintele Duhului şi din Jiarul şi puterea aflătoare în ele. 1867.Să nu te amăgeşti pe tine,
, tinere! Am văzut pe unii rugîndu-se din suflet pentru cei iubiți de ei. Aceştia, mişcați d
e curvie, socoteau că împlinesc o lege a iubirii. 1868.Se poate întina cineva trupeşte p
rin atingere. Şi nimic nu-i mai rău decît această simțire484. 1869.Adu-ți aminte de cel ce şi
a înfăşurat mîna în rasă şi fă-ți mîna moartă față de cele fireşti şi nefireşti ale trupului
5. 1870.Socotesc că nu trebuie să se numească cineva nicicum sfînt, înainte de a preface în
loc sfînt pămîntul acesta (trupul ?), dacă e cu putință să-1 prefacă. 1871.Cînd ne întindem p
t, atuncea să ne trezim. Pentru că atunci luptă mintea cu dracii fără de trup. Şi dacă se va
fla iubitoare de plăcere, se va face trădătoare din plăcere. 1872.Aducerea aminte de moa
rte să se culce cu tine şi să se scoale cu tine ; şi tot aşa rugăciunea de un sin•dece rana p
tului care s-a întipărit în trup şi să facă mintea nefurată şi neînclinată spre ea, prin uita
ungată. Dar dacă rămîn amîndoi nepocăiți, nu vor avea aceeaşi osîndă», ci, ereticul, una mai
3.«Maica faptei e atingerea, precum a acesteia, vedeiea, şi a aces teia, auzul şi miro
sirea. Dacă deci cineva nu vine condus de acestea la atingere, ci cade mai degrabă c
u gîndul, nu vine la faptă, mai bine zis nu se năpusteşte spre fapta rea. De aceasta e b
ine să fugim, începînd •chiar de la privire». 1874.«E de însemnat că nu trebuie să se atingă
e sau cu alt mădular, chiar dacă sînt unii ai altora cei ce se ating, asemenea fratelu
i, care şi-a înfăşurat mina în rasă, sau cu alt petec, şi aşa a trecut rîul pe maica sa. Şi n
să nu ne atingem de alt mădular, dar nici măcar să nu ținem dezgolit vreun mădular al nostr
u. Şi mai ales dacă cineva e şi război de trup. Nici să nu ne scărpinam, căci atingerea e ma
ca păcatului». 484. SF1NTVL IOAN

gur gînd a lui Iisus486. Căci nu vei afla alte ajutoare ca acestea în somn. 1875.Unii socotesc că războaiele şi scurgerile sînt pricinuite numai de mîncări. Dar eu am văzut tare î inaţi de acestea şi pe cei foarte bolnavi şi postitori la culme. 1876.Am întrebat odată de spre acestea pe un călu găr dintre cei mai încercaţi şi cu darul deosebirii, şi m-a învăţat, itul, foarte înţelepţeşte. Se întîmplă, zicea pururea-pomenitul, în somn o scurgere din mul ţ bucatelor şi din odihnă; o alta e din mîndrie, cînd ne fălim cu îndelungata noastră necurgere şi iarăşi există o alta din dispreţuirea aproapelui. Dintre acestea, cele două din urmă se p t întîmplă şi celor bolnavi, poate şi toate trei. Iar dacă cineva se vede pe sine curăţit de te aceste pricini spuse înainte, feri cit este pentru o astfel de nepătimire; el a păt imit ceea ce i s-a întîmplat, numai din pizma dracilor. Dum nezeu îngăduie pentru un tim p să i se întîmple aceasta, ca prin întîmplarea aceasta fără de păcat să dobîndească o şi mai e. 1877.Nimenea să nu se învoiască a gîndi ziua la nălu cirile sale din timpul somnului. Căc i şi acesta este un scop al dracilor, ca să ne murdărească în starea de ve ghe cu cele din visuri. 1878.Să luăm seama şi la altă viclenie a vrăjmaşului nostru. Precum mîncările ce vat pul obişnuiesc 486. Ed. 1970: «Rugăciune de un singur gînd se numeşte cea care priveşte spre un singur lucru şi numai la acesta se gîndeşte şi numai pentru el se roagă: mlntuirea. Şi a ceasta este: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă» şi: «Tatăl nostru». C l şi oricare credincios nu se gîndeşte la învăţături dogmatice ca la nişte obiecte de •gîndir tică. El gîndeşte totul în funcţie de mîntuirea sa. Aceasta îl preocupă, aceasta îl doare, de sta se îngrijeşte, pentru aceasta luptă. E o gîndire plină de simţire. Ea îi angajează în mod itant întreaga fiinţă. 23B _____ să ne pricinuiască boala după un timp, sau după o zi, aşa se întîmplă de multe ori şi cu pricinile ce ne întinează486b 5) Am văzut pe unii ce s-au desfătat (cu mîncări), fără să fie războiţi îndată. I-am văzut mî emei şi petrecînd cu ele şi neavînd în acele clipe nici un gînd rău. Şi amăgindu-se, s-au înc ei şi n-au mai avut nici o grijă, socotind că au pace şi siguranţă în ei. Dar deodată au păti area în chilie. Care vătămare ? Cea care ne vine trupeşte şi sufleteşte numai nouă, cînd ne a singuri. Cel ce a fost încercat, ştie aceasta. Dar cel ce n-a fost încercat, nu trebui e să ştie487.

în vremea aceea ajutor bun îi este sacul, cenuşa, starea în picioare toată noaptea, mulţumir
ea cu pîine, limba arsă şi cu măsură răcorită, aşezarea în cosciuge şi, înainte de toate, sme
dacă e cu putinţă, ajutorul unui părinte sau al unui frate sîrguincios, bă-trîn cu cugetul488
Căci ar fi minune să se poată mîntui din ocean o corabie singură. 486 bis. «Aceasta e o mar
e viclenie. Dracii, care nu obosesc niciodată de a ne război, întrerup aceasta pentru
un timp, cînd văd la noi o mole-şeală. Aceasta pentru ca, dispreţuindu-le, din lipsă de grijă
noi să facem acestea în tot timpul. Adică aflîndu-ne singuri, cele în care ni se cere o g
rijă atentă, să ne împingă la alunecare. De aceasta să ne păzim, ca nu cumva, fără alte trupu
olosindu-ne de trupurile proprii să săvîrşim păcatul, mai bine zis să ne rostogolim în groapă
79.«Deci trebuie ocolită orice convorbire cu femeile, ca putînd duce la o slăbire a frînel
or. Iar dacă aceasta e cu neputinţă din anumite tre buinţe, sau pentru grija de săraci, tr
ebuie vorbit căutînd cu capul în jos, căci multora, sau aproape tuturor celor biruiţi de f
rumuseţea femeilor, le-a venit moartea prin ferestre, cum 1-a luat în stăpînire şi pe mare
le prooroc şi împărat (David) cînd a privit spre baia aceea aducătoare de moarte». 1880.Ni s
-a povestit despre călugări din mînăstirile din Moldova care dormeau în sicrie. «Căci şi sicr
e ajută la scăpare de ispită. Dar totul este smerenia, căci sicriul este spre smerenie.
Pe Hngă aceea, să avem şi pe un frate dintre cei nevoitori, împreună-rugător». 487. SPlNTUL 1
AS SCARARVL 237 1881.Aceeaşi cădere pricinuieşte unuia o osîndă în sutită faţă de cea săvîrşi
după felul (celui ce o săvîrşeşte), după loc, după înaintare şi după alte multe489. 1882.Mi-a
sit cineva o pildă foarte înaltă de cu răţie (castitate). Văzînd cineva, zicea, o frumuseţe d
sebită, slăvea foarte pe Făcătorul din acest prilej şi numai de vederea ei era mişcat la iub
irea lui Dumne zeu şi-î izvorau lacrimi490. Dacă unul ca acesta are tot deauna , în asem
enea prilejuri, o astfel de simţire şi lucrare, a înviat nestricăcios înainte de învierea de
obşte491. 1883.Acelaşi lucru îl vedem şi în cîntări. Iubitorii de Dumnezeu sînt mişcaţi spre
rie lină şi spre iubi rea dumnezeiască şi spre lacrimi şi de către cîntările 1884.Dăm aceeaşi
din P.G. în formularea mai bună a ed. 1970 : «Fel (mod) numeşte educaţia. Loc, faptul de
a nu fi aproape de căderi. Înaintare, faptul de a avea o experienţă a stării călugăreşti. Căc
ce a fost educat în bune moravuri şi s-a aflat departe de locul căderilor şi e încercat în
lupta nevoinţei, lăsîndu-se biruit de curvie, are o mai mare osîndă decît cel crescut cu neg
rijă şi în neorînduială şi fără experienţă,

dacă a alunecat. Iar «după alte multe» înseamnă a săvîrşi într-un loc mai sfînt fapta murdară et curat, sau în mfaiăstire, sau cu o femeie măritată, sau cu o rudenie trupească sau duho vnicească, sau a fi şi altuia pricină şi învăţător spre o faptă necurată». 1885.«Socotesc că u, care a botezat pe sfînta Pelaghia. Acesta, eliberat de războiul patimilor împreunat e cu lucrurile, a îmbrăcat haina nepătimirii. Venindu-i la îndemînă prilejul, nu s-a dovedit pătimaş {căci era izbăvit de patimă). El privea frumuseţile de sus. Dar iubitorii de plăcere lucrează dimpotrivă». 1886.«Înviere nestricăcioasă numeşte pe cea din viaţa de faţă, venită d ea moravurilor. Căci cînd desfrînatul se face neprihănit şi lacomul milostiv şi cel aspru, b lînd, a venit învierea încă aici, ca o ar vună a celei viitoare. Şi cum e această înviere ? P faptul că păcatul a fost omorît şi dreptatea s-a înălţat, că viaţa cea veche a încetat şi ce ouă şi îngerească e trăită». La învierea de obşte, trupul fiind total Induhovnicit într-o com dialoqică deplină cu Dumnezeu va fi %cu totul neprihănit, deci nestricăcios. 489. din af ară şi de către cele duhovniceşti. Iubitorii de plăcere, dimpotrivă. 1887.Unii, precum am sp us mai înainte, sînt războiţi cu mult mai mult în locurile de liniştire (de sihăs trie). Şi n de mirare. Căci dracilor le place să pe treacă acolo, fiind izgoniţi de Domnul în locuri pustii şi în adînc, spre mîntuirea noastră492. 1888.Dracii îl războiesc cumplit pe cel ce se inişteş te (pe sihastru), ca, nefolosindu-se acesta cu nimic din pustie, să vină în lume. Dar pleacă de la noi care pe trecem în lume, ca simţindu-ne nerăzboiţi în ea, să rămînem cu c n lume493. 1889.Unde sîntem războiţi, acolo luptăm fără îndoia lă şi noi, cu tărie, cu vrăjma nu luptăm noi împotriva lui, ni se face şi el prieten 494. 1890.Petrecînd pentru un timp în lume pentru vreo trebuinţă oarecare, sîntem acoperiţi de mîna lui Dum nezeu, poate pentr u rugăciunea părintelui nostru şi ca să nu se hulească şi Domnul prin noi. Dar uneori nu sînt m ispitiţi şi din pricina nesimţirii şi a faptului că avem de mai înainte multă cercare şi sa are din cele văzute, vorbite şi făcute. Sau, poate dracii se de părtează şi ne părăsesc pe no e bună voie, făcînd să 1891.Poate fi şi un adînc vecin cu adîncul liniştii şi al vieţii în Du 892.«Gîndurile rele îşi iau fiinţa din alegerea noastră şi din reaua lucrare a dracilor. Iar ele bune din fire — căci am fost făcuţi buni —, din alegere, datorită libertăţii, şi din înde rilor. Deci cele rele îşi iau fiinţa din două izvoare, iar cele bune, din trei. Să ne aduc em deci aminte de cel ce zice: «Staţi împotriva diavolului şi va fugi de la voi»

(Iac. 4, 5). Deci să stăruim în nevoință. Dimpotrivă, nerăzboirea noastră de către el în lume viclenie a lui şi nu un semn al iubirii de oameni». 1893.Cînd sîntem războiți de demoni înse mnă că noi înşine luptăm împotriva lor. Căci cînd nu luptăm împotriva lor, ne sînt prieteni, acem prin noi înşine ceea ce le place lor. 492. SF1NTUL 1OAN SCĂRARVL 23t> se umple lo cul golit de toate celelalte, de închipuirea de sine a noastră. 1894.Ascultați şi o altă m eşteşugire şi viclenie a aces tui amăgitor, toți cei ce v-ați hotărît să vă deprindeți în nep -vă ! Mi-a istorisit careva dintre cei ce au suferit cercarea vicleniei, că de foart e multe ori dracul trupurilor se retrage cu desăvîrşire, insuflînd călugărului o evlavie la culme, ba poate punînd în mişcare în el şi izvor de lacrimi în timpul cît sade cu nişte femei orbeşte cu ele, sfătuindu-1 să le îndem ne să gîndească la moarte, la judecată, la neprihănir easta pentru ca, nenorocitele, cîştigate prin cuvînt şi prin prefăcuta evlavie, să alerge la lup, ca la păstor. Şi apoi născîndu-se obişnuința şi îndrăzneala, nenoro citul să sufere căd 5.Să fugim, ca să nu vedem, nici să auzim de fructul din care ni s-a poruncit să nu gustăm . Căci m-aşmira să ne socotim mai tari ca proorocul David. Acest lucru este cu neputință49 5. Atît de înaltă şi de mare e lauda neprihănirii, că unii dintre părinți au îndrăznit să o n imire. 1896.Spun unii că e cu neputință să se numească ci neva curat (neprihănit) după gustar a păcatului. Dar eu spun : «E cu putință şi uşor celui ce voieşte să alto iască măslinul sălb el bun» (Rom. 11, 22). Dacă i s-ar fi încredințat cheile cerului celui feciorelnic cu tr upul (apostolului Ioan), poate ar fi dogmatizat bine 495. «Priveşte aci folosul mutări i dintr-un loc. Căci Duhul Sfînt în-vățînd pe părinți că cel ce se nevoieşte îşi poate schimb e din schimbarea locului, aceştia strigă : fugiți de locurile căderilor... Iar amintind de David, părintele se gîndeşte la căderea lui cu Berşeba». Din Isaac : «Cel ce nu se depărte e pricinile patimilor, e atras cu voie şi fără voie de păcat. Iar pricinile păcatelor sînt acestea : vinul şi femeile, bogăția şi buna propăşire a trupului, nu pentru că acestea sint p in fire păcat, ci pentru că firea înclină prin ele uşor spre patimile păcatului. De aceea om ul trebuie să se păzească cu sîrguință». 240_____cei aminti ainte. Dar dacă nu, să-i ruşineze pe ei cel ce avea soacră şi s-a făcut

neprihănit şi poartă cheile împărăției (Petru). 1897.Multe chipuri are şarpele trupurilor. Ce
ne cercați le insuflă să facă numai încercarea şi să încete ze apoi. Iar pe cei cercați îi s
călosul iarăşi spre cercare prin amintire. Mulți din cei dintîi sînt ne războiți din necunoaş
răului; dar cei de al doilea suferă multe supărări şi războaie, ca unii ce au trecut prin c
ercarea acestei urîciuni. Dar de multe ori se întîmplă şi dimpotrivă. 1898.Cînd ne sculăm uni
in somn plini de bunătate şi paşnici, sîntem mîngîiați în chip ascuns de sfinții în geri. Şi
cînd ne culcăm cu multă rugăciune şi trezvie. Dar se întîmplă uneori să ne sculăm din somn ma
pătimind aceasta din pricina unor visuri şi "vederi urîte. 1899.«Văzut-am pe cel necurat p
rea înălțîndu-se, ridicîndu-se, turburîndu-se şi înfuriindu-se în mine ca cedrii Libanului. Ş
ecut prin înfrînare şi iată nu mai era mînia lui ca mai înainte. Şi l-am căutat, sme rind cug
l meu, şi nu s-a mai aflat în mine locul lui şi urma lui» (Ps. 36, 35—36). 1900.Cel ce a b
iruit trupul a biruit firea. Iar cel ce a biruit, negreşit a ajuns mai presus de f
ire. Şi cel ce s-a făcut aşa, -«micşoratu-s-a cu puțin față de îngeri» (Evr. 2, 7), ca să nu
c496. 1901.Nu e o minune că cel nematerial (dracul) luptă cu cel material. E minune,
cu adevărat, că cel care se află în materie, luptîrid cu acest trup material, vrăj maş şi vi
an, pune pe fugă pe vrăjmaşii netrupeşti. 496. Trupul ține de fire. Cine biruie trupul şi-a
biruit firea şi a ajuns mai presus de ea, ca îngerii. Dar aceasta, numai prin puteri
le Sfîntului Duh. El rămîne om, dar cu o viață curată şi dăruită lui Dumnezeu, ca a îngerilor
Vl. IO AN SCARARUL 241 1902.Domnul cel bun arată multă purtare de grijă față de noi şi prin
aceea că înfrînează pe femeie cu frîul ruşinii. Căci dacă ea s-ar năpusti spre bărbat, nu s-a
nici un trup. 1903.Părinții au stabilit, cu darul ior de deosebire, că alta este momea
la, alta însoțirea, alta încuviințarea, ^Ita robirea, alta lupta şi alta aşa numita patimă a
u fletului. Momeala, lămuresc fericiții, e gîndul simplu, sau icoana a ceva adus în inimă în
chip înțelegător. Însoțirea e convorbirea cu ceea ce s-a arătat în chip pătimaş sau nepătima
rea (încuviințarea) -este învoirea cu plăcere a sufletului, cu

ceea ce s-a arătat. Robirea e tragerea cu sila şi fără voie a inimii, sau însoţirea stăruitoa
e a inimii cu lucrul acela şi pierderea stării noastre celei bune. Lupta hotărăsc •ei că pre
supune puterea la fel de tare cu a aceluia împotriva căruia se dă lupta, putere care s
au învinge, sau suferă înfrîngerea. Iar patima spun că e propriu-zis ceea ce se încuibează în
rs de vreme lungă în suflet, în chip pătimaş, şi-1 duce la o deprindere prin obişnuinţa cu ea
se porneşte de bună voie şi de la sine spre fapte. Dintre acestea toate, prima treaptă
e nepăcătoasă; a doua, nu în chip negreşit; a treia, potrivit cu starea celui ce luptă. Iar
lupta pricinuieşte sau cununile sau pedepsele. Robirea altfel se judecă dacă se întîmplă în v
emea rugăciunii şi altfel dacă în afara rugăciunii; altfel, în stările de mijloc şi altfel, î
ntirile rele. Iar patima e urmată în toate, în chip neîndoielnic, fie ■de pocăinţa potrivită,
e de chinurile viitoare. Deci cel ce gîndeşte nepătimaş, primul lucru, le-a tăiat pe toate
cele ce urmează. Mai găsim la părinţii care lămuresc lucrurile în «chipul cel mai amănunţit
lt înţeîes mai subţire 242_____ al acestora, pe ca
re unii spun să o numim uitare de sine. Aceasta înseamnă ivirea năpraznică a patimii,, fără t
mp, fără gînd şi chip, în cel ce o suferă. Nimic nu apare mai subţire, sau mai neobservat ca
ceasta în duhuri. Ea şi-arată prezenţa în sufletul unora printr-o amintire simplă şi fără con
ri, deodată şi pe neaşteptate şi în chip neştiut497. Dacă cineva a putut să descopere această
me a patimii din el prin plîns, el ne poate învăţa cum se poate curvi, în chip pătimaş,, numa
prin ochi, prin simpla privire, prin atingerea mîinii, prin auzirea unei cîntări, fără ni
ci un înţeles sau gînd. 73) Unii spun că trupul vine la patimi din gîndurile de curvie. Alţi
i, iarăşi, că gîndurile rele se nasc din simţirile trupului. Şi cei dintîi zic că dacă nu ar
înainte mintea, trupul nu i-ar urma498. Iar cei de al doilea aduc în susţinerea lor rău
tatea patimilor trupeşti, zicînd: de multe ori gîndurile îşi primesc intrarea în inimă printr
o vedere prea plăcută, printr-o atingere a mîinii, prin mirosirea unei bune miresme^ p
rin auzirea unui glas dulce. Să înveţe despre acestea cel ce poate în Domnul. Căci acestea
sînt foarte folo1904.«Robirea urmează însoţirii şi cere timp şi un mod de dezvoltare.. Dar u
eori e unită cu răpirea şi se produce repede şi de multe ori fără; obişnuire, fără timp şi st
letească pregătită. Ea aduce vătămarea prin simple gînduri şi simţiri în vremea în care sînte
.«Unui gînd rău îi premerge o patimă. Dar patimii îi premergesimţirea. Iar relei întrebuinţăr
rii îi premerge mintea». Alta, a sfîntului Maxim : «Patimile obişnuiesc să fie mişcate de sim
i. Deci fiind de faţă iubirea şi înfrînarea, patimile nu se vor mişca, iar nefiind de faţă,,
lea se mişcă. Iuţimea are nevoie de mai multe leacuri decît pofta. Deaceea se zice că iubi
rea este mare, pentru că e frîu al iuţimii. Pe aceasta a numit-o şi Moise simbolic omorîto
are de şerpi în cele naturale (Lev. 11, 22). Alta, a lui Isaac : «Mişcarea gîndurilor în om
are patru pricini: întîi din voinţa trupului natural; al doilea, din năIucirea simţurilor
legate de lucrurile lumii pe care le aude şi le vede ; al treilea, din dezlegarea
sufletului de minte; al patrulea, din momelile dracilor ce ne războiesc». 497. SF1NT
UL IOAN

sitoare şi trebuincioase celor ce se îndeletnicesc cu făptuirea prin cunoştinţă. Dar pentru lucrătorul în simplitatea inimii, acestea nu au nici un rost. Căci cunoştinţa nu e a tutur or. Dar nici fericita simplitate nu o au toţi, ca pavăză faţă de vicleniile dracilor499. 1 906.Unele dintre patimi vin din cele dinăuntru asu pra trupului, altele, dimpotrivă. Celor din lume li se întîmplă lucrul al doilea. Iar celor ce duc viaţă călu gărească, primul in pricina lipsei de prilejuri. Eu zic despre ei aceasta : căuta-vei la cei răi înţelepc iune şi nu o vei afla. 1907.Cînd luptînd mult împotriva dracului, însoţito rul lutului, îl vo alunga din inima noastră, bătîndu-1 cu piatra postului şi străpungîndu-1 cu sulița smere nie , atunci, sălăşluindu-se în trup ca un vierme oare care, se sileşte, ticălosul, să ne întinez aţîţîndu-ne spre mişcări dobitoceşti şi necuvenite. Aceasta obişnu iesc să o pătimească mai a ascultă de dracul mîndriei. Pentru că nemaipurtînd în inimă gînduri neîncetate de curvie, se opie de patima mîndriei. Că ceea ce am spus e adevărat, vor vedea cînd, începînd a se strădui pentru oarecare liniştire, se vor cerceta cu grijă. Atunci vor afla în adîncul inimii lo r ca un fel de şarpe ascuns în gunoi sfătuindu-i să se sileascâ cu toa tă sîrguinţa şi rîvna scă virtutea oarecărei curaţii a inimii. Nu înţeleg, nenorociţii, cuvîntul care zice: «Ce ai nu ai luat în dar, sau de la Dumnezeu, sau din împreună lucrarea şi rugăciunea altora ?» (I Cor. 4, 7). 499. Cei ce se află pe treapta eforturilor de curăţire prin fapte se folos esc de cunoştinţa metodelor de lucru ale diavolului, descrise mai înainte. Dar pentru cei ce ajung la simplitatea nevinovăţiei, ele nu mai sînt de trebuinţă. Nevinovăţia lor e ea o pavăză împotriva tuturor uneltirilor meşteşugite ale diavolului. Ei nu mai pot fi clintiţi din nevinovăţia lor. 244_____ Să ia aminte deci , cu toată sîrguinţa, la numitul şarpe din inima lor şi să-1 izgonească, omorîndu-1 cu multa rită-cugetare. De vor face aceasta, înstrăi-nîndu-se de el, vor putea să se dezbrace şi ei p oate cîndva de veşmintele de piele (Fac. 4, 24) şi să cînte Domnului, ca odinioară tinerii n eprihăniţi, cîntarea de biruinţă, dacă dezbrăcîndu-se de ele nu se vor afla goi de nevinovăţi ra şi de smerenia firească500. Dar şi acest drac ţine seama, cu mult mai mult decît ceilalţi , de vremi. Căci ticălosul încearcă să ne războiască mai ales atunci cînd nu putem să ne rugă eşte împotriva lui501. Celor ce n-au dobîndit încă adevărata rugăciune a inimii, mult le ajut hinuirea din

rugăciunea trupească502, adică ridicarea mîinilor, lovirea pieptului, privirea curată la c
er, zgomotul suspinelor, plecarea necontenită a genunchilor. Deoarece adeseori nu
le putem face pe acestea cînd sînt alții de față, de aceea tocmai atunci ne şi războiesc mai
les dracii. Dar şi cînd 1908.Nu ajunge deci să se dezbrace de haina senzualității, ci treb
uie să îmbrace şi haina de lumină a nerăutății, sau a curăției, sau a virtuților, între ele t
trălucească smerenia. Căci altfel toate pot fi întu necate de o nouă murdărie. 1909.Nu ajung
e să ne rugăm numai cu sufletul, iar trupul să-1 lăsăm neobservat, ci trebuie să aducem şi tr
pul în stare de rugăciune: să-1 îngenunchem, să-1 facem să stea liniştit, cuviincios, îmbrăca
te tot etc: Altfel ne rugăm în genunchi, a recunoscut şi filozoful Max Scheler (Das Ew
ige im Menschen). Dar aceasta nu înseamnă că ne putem ruga numai cu trupul. «Cu drept cu
vlnt rugăciunea minții trebuie să se facă şi de cei ce slujesc trupeşte. Căci cînd dracii văd
ineva ocupat cu slujirile trupeşti, socotind că nu e cu putință a se ruga trupeşte împotriva
vrăj maşilor, dau năvală asupra lui prin cele mai urîte gînduri şi-1 duc la înfrîngere». 191
ea neînțelegîndu-le occidentalii, au dezbrăcat cultul de orice efort al trupului, de ori
ce antrenare a trupului, renunțînd la orice efort de sfințire a lui şi socotind în mod greşi
t că sufletul se poate sfinți şi smeri fără trup. Ei vor să facă rugăciunea comod, şezînd în
în scaune. 500. SFlNTUL IOAN SCARARUL 245 nu avem tăria să ne împotrivim vrăjmaşilor noştri
u vigoarea minții şi cu puterea nevăzută a rugăciunii, ne supunem în chip necesar lor. Tu îns
fugi repede, de este cu putință. Ascunde-te puțin şi fă-te necunoscut. Piveşte în sus cu ochi
l sufletului, de este cu putință. Iar de nu, măcar cu cel din afară. Răstigneşte-ți mîinile î
p nemişcat, ca şi prin înfățişare să ruşinezi pe Amalic şi să-1 biruieşti503. Strigă către Ce
mîntui, nu cu cuvinte iscusite, ci cu cuvinte smerite. începe înainte de toate cu : «Mi
luieşte-mă, că neputincios sînt»504. Atunci vei cunoaşte cu fapta puterea Celui Prea înalt şi
i izgoni în chip nevăzut pe cei nevăzuți, prin ajutor nevăzut505. Cel ce s-a obişnuit să se r
age astfel va putea izgoni repede chiar şi numai cu sufletul pe vrăjmaş. Căci al doilea
lucru este darul dat (âvxi8u>pov) de Dumnezeu lucrătorilor celui dintîi. Şi pe drept cuvîn
t. 76) Aflîndu-mă undeva într-o adunare, am cunoscut un frate sîrguincios supărat de gînduri
rele. Acesta, neaflînd loc potrivit pentru rugăciune, intrînd la locul trebuincios pînt
ecelui, ca şi cînd ar fi fost silit de acesta, a pornit acolo cu rugăciunea plină de put
ere împotriva celor ce-1 războiau. Iar dojenindu-1 eu pe el pentru nepotrivirea locu
lui, a zis: -«Fiind urmărit de gînduri necurate, m-am rugat în loc necurat să fiu curățit de
le»506. 1911.Ed. 1970 : «Adică pe dracul curviei». 1912.«Roagă-te întîi pentru curățirea de p
al doilea, pentru a

te izbăvi de neştiinţă; şi al treilea, de toată ispita şi părăsirea». 1913.«A experia ajutoru nezeu înseamnă a primi darul potri vit cu dispoziţia sufletului nostru». 1914.Din sfîntul Ioan Gură de Aur: «Trebuie ştiut că nu se caută locul rugăciunii, ci modul. Ieremia era în no oi şi se ruga lui Dumnezeu. Daniil, în groapa leilor, şi îmblînzea pe Dumnezeu. Moise, pe mare şi Dum nezeu îi zicea : Ce strigi către Mine ? Tîlharul, pe cruce şi i s-a deschis ce rul. Deci şi tu ori unde ai fi, roagă-te cu conştiinţa curată şi Dumnezeu 503._____ _____246 " 1915.Toţi dracii se luptă să întunece mintea noastră, apoi îi insuflă cele plăcute lor. Căci dacă mintea nu va fi adormită, comoara nu se va jefui. Dar cel al curviei mai mult decît toţi. Acesta, întunecînd adese ori mintea conducătoare, îi fac e pe oameni să săvîrşească acele lucruri, pe care numai cei ieşiţi din minte le săvîrşesc. De trezindu-se mintea după o vre me, ne ruşinăm nu numai de cei ce ne văd, ci şi de noi înşine, pentru faptele, pentru vorbele şi pentru înfăţi şările noastre necuviincioase şi ne uimim de rbirea noastră de mai înainte. De aceea mulţi cunoscînd aceasta s-au oprit de la rău. 1916 .întoarce-te de la vrăjmaşul care după vreo fap tă te împiedică să te rogi, sau să lauzi pe D eu, aducîndu-ţi aminte de cel ce a zis : «Pentru că sufletul meu, chinuit de gîndurile fără v ie, îmi pricinuieşte osteneli, voi căuta dreptatea lui împotriva vrăjmaşilor lui» (Le. 18, 5) 07. 1917.Cine a biruit trupul ? Cel ce şi-a zdrobit inima. Dar cine şi-a zdrobit ini ma ? Cel ce s-a tăgăduit pe sine. Căci cum nu se va zdrobi cel ce a murit voii sale ? 1918.Există pătimaş mai pătimaş decît pătimaşul. E cel ce îşi face cunoscute murdăriile lui c cu dulce împătimire de ele508. 1919.Gîndurile necurate şi urî te se ivesc în inimă de la amăg rul inimii, de la dracul curviei. Pe acestea le tămăduieşte înfrînarea şi socotirea lor ca n imic. te aude. Căci al Lui este pămîntul şi plinirea lui». Alta: «Nu locul, ci virtutea face locul vrednic de cinste». 1920.«Vezi că n-a zis sufletul chinuit de patimi, ci de pre -judecăţi (de gînduri urîte fără voie). Căci stăpînirea patimilor e un rod de bună voie al li ar pre-judecata, sau gîndul sugerat e o tiranie fără voie». 1921.E cel ce se făleşte cu murdă iile săvîrşite şi se îndulceşte cu ele povestindu-le. 507. SF1NTUL 10AN

82) în ce chip şi fel voi judeca pe acest prieten al meu, după pilda celorlalte patimi , odată ce-1 voi lega pe el, nu ştiu. Căci se dezleagă înainte de a-1 lega; mă împac cu el înte de a-1 judeca; şi mă îmblînzesc înainte de a-1 pedepsi. Cum voi birui pe cel pe care m-am obişnuit să-1 iubesc prin fire ? Cum mă voi eli-tera de el, cu care m-am legat pentru veci ? Cum îl voi omorî pe cel ce va învia odată cu mine ? Cum voi arăta nestricăcios pe cel ce a primit prin fire stricăciunea ? Ce lucru binecuvîntat voi spune celui ce a do-bîndit prin fire cele binecuvîntate ?509. De-1 voi lega cu postul, osîndind pe apro apele (care nu posteşte n.tr.) mă predau iarăşi lui. De-1 voi birui, încetînd să judec, înălț inima, mă voi vedea iarăşi coborît. îmi este şi împreună-lucrător şi vrăjmaş ; şi ajutător, ş nător, şi iscoditor de curse; slujit, mă războieşte, topit (cu postul n.tr.) pierde din putere; odihnit, iese din rînduia-lă; muncit iarăşi, nu rabdă ; de-1 întristez, îl primejdu509. E o întreagă dramă pe care o pricinuieşte faptul că pe de o parte trupul ne e necesar şi bun , pe de alta ni se face pricină de suferință şi ■de osîndă. Problema nu e de ordin teoretic, i e trăită dureros. Orice cale am alege e împreunată cu dureri. Dacă-1 lăsăm în plăceri, aces t trecătoare şi urmate de dureri temporare şi veşnice. Dacă1 oprim de la plăceri, aceasta ia răşi înseamnă durere îndelungată pentru el. Complexitatea problemei se datoreşte faptului că pul merită să fie salvat, pentru că în fond e bun, şi de salvarea lui depinde mintuiiea mea. Dar mîntuirea nu înseamnă a-1 lăsa în plăcerile lui, nu înseamnă a-1 salva aşa cum este — sta nu e salvare — ci a-1 curați şi a lupta mereu pentru curăția lui, sau pentru el, împotriva ceea ce îi place lui în fiecare clipă •şi-1 condamnă stricăciunii şi chinurilor veşnice. a e aflarea liniei adevărate între extreme, linia echilibrului, sau a dreptei socotei. Dar această linie e subțire ca o muchie de cuțit. Mereu sîntem în situația de -a înclina r-o parte sau în alta. De aci vine drama continuă nu numai în viața omenească individuală, c i şi în toată istoria omenirii. Aceasta e şi pricina marii şi complexei aventuri mereu noi a omenirii. 248_____ iese; de-1 rănesc, nu am prin cine să cîştig virtuțile; pe acelaşi îl îmbrățişez şi-1 resping. Care e taina cu prine ? Care e rațiunea alcătuirii mele ? Cum îmi sînt mie însumi duşman şi prieten ? Spune-mi u, spune-mi, soțul meu, firea mea! Căci nu caut să aflu de la altul despre tine 510. C um aş. rămîne nerănit de tine ? Cum aş putea scăpa de primejdia naturii mele ? Fiindcă m-am a urat lui Hris-tos ca să te duşmănesc, cum voi birui tirania ta ? Căci am ales să te supun silei mele. Iar trupul răspunzînd, ca să zicem aşa, sufletului,, pare să spună aşa : «Nu-ți v une ceea ce nu ştii nici tu, ci ceea ce cunoaştem amîndoi511. Eu am în mine însumi dragostea de mine ca mamă şi slujirea mea din afară şi tihna în toate ca născătoare a fierbințelii m ; iar prilejurile văpăii şi mişcării dinăuntru a gînduri-lor se nasc din odihna de mai înaint din faptele să-vîrşite. Eu zămislind, nasc căderile, iar acelea născute,, nasc, la rîndul lor moartea prin deznădejde. De ai cunoaşte limpede adînca neputință a mea şi a ta, mi-ai lega mîinile. Dacă mi-ai înfrîna lăcomia, mi-ai lega picioarele ca să nu merg mai departe. Dacă te ai însoți cu ascultarea, te-ai despărți de mine. Dacă ai do-bîndi smerenia, mi-ai tăia capul» 2.

Iată a cincisprezecea biruință. Cel ce, fiind în trup„ a cîştigat-o şi pe aceasta, a murit şi
at şi a cunoscut încă de aici arvuna nestricăciunii viitoare. 1922.Numai din simțirile mel
e învăț. Şi numai de aceea pot învăța şi din ale altuia, întrucît le confrunt cu ale mele, în
rovoacă pe ale mele, se întîlnesc împreună. 1923.Nu-ți voi spune ceea ce nu ştii deja, ci cee
ce cunoaştem împreună şi numai împreună, noi, trup şi suflet care formăm o unitate. 1924.To
tinde în viața omului spre un echilibru. 510. SflNTVL 1OAN SCARARVL 24Î> CUVINTUL XVI
Despre iubirea de arginți şi despre neagonisire 1925.Mulți dintre dascălii înțelepți, după t
nul de care s-a vorbit înainte, au obişnuit să înfățişeze pe dracul cel cu mii de capete, al
ubirii de arginți. Ca să nu schimbăm noi, neînțelepții, această ordine, am ur mat aceleaşi rî
li şi reguli. De aceea vom grăi pu ține despre această boală, dacă voiți, şi apoi pe scurt de
e felul însănătoşirii de ea. 1926.Iubirea de arginți este închinarea la idoli, fiica: necred
inței, scuză mincinoasă pentru boli, prevestirea bătrîneții, frică de secetă, vestitoarea foa
ei513. 1927.Iubitorul de arginți rîde de Evanghelii şi le neso coteşte cu voia 514. Cel
ce a dobîndit dragoste va risipi banii. Dar cel ce spune că acestea două pot viețui îm pre
ună, se amăgeşte pe sine515. 1928.In fond zgîrcitul vede în sine numai trupul. De aceea ca
ută să-L lungească viața cît mai mult, vădindu-şi nebunia în această pornire spreun fel de du
cotită fără sfîrşit aci pe pămînt. De aceea, patima zgîrceniei e legată cu o mare laşitate. A
la orice ca să-şi prelungească! viața trupului. Cel liber de lăcomie, dimpotrivă, cunoscînd c
ufletul einfinit mai valoros decît trupul şi că el e nemuritor, dispune de un marecura
j. El poate renunța la toate ale lumii, pînă şi la trup, pentru un suflet nepătat. 1929.«Iub
itorul de arginți, desfăcîndu-şi mintea de la iubirea lui Dum nezeu, iubeşte idolii oameni
lor, făuriți din aur». «Auzind Evanghelia zicînd: «Vinde averile tale şi le dă săracilor» şi
are (Mt. 19, 21), rîdede poruncă, socotind-o imposibilă. Dacă toți vor vinde, zice, cine v
a cum păra ? La fel auzind : «Nu vă îngrijiți de ziua de mîine» (Mt. 6, 34), nu cre de, ci fa
e dimpotrivă şi calcă cu voie porunca, împotrivindu-se». Pentru el bancnotele şi bunurile ma
teriale sînt supremele valori. El nesocoteşte nus numai pe Dumnezeu, ci calcă în picioar
e şi pe oameni. 1930.«Viața iubitorului de arginți e ca o cameră pentru morți. Avîn-

du-le toate, gîndeşte la ceea ce nu are». Evagrie: «Iubirea de arginți îşi513._____
_____250 1931.Cel ce se plînge pe sine renunță şi la trup. Cîn
d o cere timpul, nu-1 cruță nici pe acesta516. 1932.Nu spune că aduni pentru săraci. Căci
cu doi bănuți s-a cumpărat împărăția cerurilor (Le. 21, 2)517. 1933.Un iubitor de străini şi
bitor de arginți s-au întîlnit unul cu altul. Şi al doilea a numit pe cel dintîi om nechib
zuit518. 1934.Cel ce şi-a biruit această patimă, şi-a tăiat grijile. Cel legat de ea nu se
va ruga niciodată în chip curat. închipuie o bătrînețe lungă şi neputința de a lucra cu mîin
ametea viitoare, boalele ce se vor întîmpla, amărăciunile foamei şi ceea ce e mai urît, prim
irea de la alții a celor de trebuință». In general, iubirea de arginți întreține în viață chi
i permanente nesiguranțe şi spaima de timpul viitor, din lipsa credinței. Se manifestă în
ea o sete naturală de viață veşnică şi conştiința că nu o poate avea prin ea, dar caută să o
nde nu trebuie, amăgindu-se în chip conştient. Pe de o parte, ea dă un preț absolut vieții pă
teşti, pe de alta o trăieşte într-o spaimă continuă. 1935.Cel ce iubeşte pe oameni risipeşte
rurile, dăruindu-le. El vede în om o valoare infinit mai mare ca lucrurile. Zgîrcitul
n-are iubire de oameni, sau se iubeşte numai pe sine. Dar îşi face cel mai mare rău, căci
fără iubire se pierde. 1936.Totuşi părinții admit şi strîngere de bani pentru a da celor lip
iți. Dar îşi dau seama că e greu ca aceasta să nu devină zgîrcenie. Sfîntul Maxim admite că î
e iubirea de plăceri, de iubirea de slavă şi de necredință, mai e şi o a patra pricină a strî
rii de bani: econo mia pentru săraci. «Numai iconomul îi grijeşte în chip drept, ca să satis
facă trebuința fiecăruia şi să nu-i lipsească în acest scop niciodată». Iar Ioan Carpatiul z
«Este cîte unul care cîştigă mai mult decît îi trebuie, pentru trebuința altuia, dar nu de d
ul cîştigului. Căci deşi pare că are mai mult decît îi trebuie, dar nu are mai mult, pentru c
ocoteşte drept datoria sa ajutorarea aproapelui». 1937.In zgîrcenie şi în lăcomie sînt implic
te toate patimile. Sfîntul Maxim zice : «Iubitorul de plăceri iubeşte argintii, ca prin
ei să se desfete; iubitorul de slavă, ca prin ei să se slăvească ; necredinciosul, oa să-i a
scun dă şi să-i păzească, temîndu-se sau de bătrînețe, sau de boală, sau de străi nătate. Şi
t în ei decît în Dumnezeu, Ziditorul şi Purtătorul de ■grijă al întregii creații, pînă la cel
i şi mai neînsemnate vietăți». !n fond iubitorul de arginți nu cunoaşte că realitatea supremă
Persoană 516. SF1NTVL 10 AN SCARARUL 251 1938.începutul iubirii de arginți e motivul m
ilosteni ei. Capătul ei ultim e ura față de săraci 519 . Cit timp adună cineva banii, e mi
lostiv. Dar cînd are banii, îi

strînge în mîini. 1939.Am văzut oameni săraci de bani, îmbogățindu-se în vieţuirea celor săra
ul. Aceştia au uitat de sărăcia lor de mai înainte. 1940.Călugărul iubitor de bani e străin d
trîndăvie, aducîndu-şi aminte în fiecare ceas de cuvîntul aposto lic : «Cel ce nu lucrează,
i să nu mănînce»- (II Tes. 3, 10). Şi iarăşi: «Mîinile acestea ale mele mi-au slujit mie şi c
eună cu mine»- (Fapte 20, 34). 1941.Neaverea (sărăcia de bună voie) este lepădarea grijilor,
lipsa de îngrijorare a vieții, călătorie neîmpie decată, înstrăinarea de întristare, credinț
unci 52°. care iubeşte toate şi are puterea să le susțină pe toate ; ci se încrede, ca în rea
e supreme, în obiectele de consum, stricăcioase, fără capacitatea de a dărui mereu viața din
iubire. 1942.Patima aceasta merge crescînd. Şi pe măsura creşterii ei, scade iubirea de
oameni, ajungînd pînă la ura de oameni. E patima în care se vede mai mult ca în toate învîrt
rea progresivă a firii omeneşti, făcută pentru libertate prin iubirea de Dumnezeu, izvor
ul iubirii, şi prin iubirea ■de oameni, făcută pentru iubirea între subiectele ce prin ace
asta rămîn libere. Iar o fire învîrtoşată e o fire Jn care s-a uscat viata, e ca soția lui Lo
, prefăcută în stîlp de sare, care nu are şi nu comunică viața. 1943.In P.G. cu acest cap înc
«Cuvîntul XVII» despre neagonisire. La fel, în traducerea Veniaonin Costache. La fel, în
textul grec publicat de Pietro Trevisan, S. Giovanni Climaco, Scala paradişi, Tori
no, 1941, după care a tradus Mitropolitul Tit Simedrea. «Neagonisirea mintală este nepăt
imirea desăvîrşită, la care, ajungînd, mintea pleacă din toate cele de aici». Aceasta e «sără
duhul». Din sfîntul Maxim: «Neagonisitorul este cel ce s-a lepădat de toate averile lui şi
nu mai are nimic din cele pămînteşti, afară de trup, dar s-a rupt şi de afecțiunea față de e
-a încredințat lui Dumnezeu şi celor binecredincioşi grija de sine». Alta a aceluiaşi: «Cel c
s-a lepădat de lucruri, ca de exemplu de femeie, de bani şi de celelalte, 519._____
_____252 1944.Călugărul neagonisitor este stăpînul
lumii521. El a încredințat grija (de sine) lui Dumnezeu şi prin credință pe toți îi are robi
22. El nu va vorbi omului despre vreo nevoie a sa, iar cele ce îi vin le primeşte ca
din mîna Domnului. Lucrătorul neagonisitor e fiul neîmpătimirii, socotind cele ce le ar
e ca şi cînd n-ar fi; şi sosind vremea retragerii din lume, toate le soco teşte ca pe nişt
e gunoaie. Iar dacă se întristează pen tru ceva, încă n-a ajuns neagonisitor. Bărbatul neago
nisitor e curat în rugăciune 523. Dar iubitorul de agoni

seală se roagă chipurilor materiei524. 1945.Cei ce vieţuiesc în ascultare sînt străini de iu
birea de arginți. Căci, odată ce şi-au predat şi trupul lor, ce lucru mai au de agonisit
pentru ei ? De un sin gur lucru se mai pot face vinovați: de strămutarea uşoară în alt loc
. 1946.Am văzut lucruri pentru care călugării răbdau să rămînă într-un loc. Dar eu i-am feric
cei ce schimbau locurile pentru Domnul, mai mult decît pe cei dintîi.)-a făcut călugăr p
e omul din afară, dar încă nu şi pe cel dinăuntru, care este mintea. Şi pe omul din afară uşo
face cineva călugăr, numai să vrea, dar nu puțină luptă se cere pentru a face călugăr pe omul
năuntru». 1947.El nu e stăpînit de nimic. El refuză toate, aTătînd că e mai presus de ele. Da
unge să aibă ceva, dă, arătînd că e stăpîn peste orice ar pu tea avea. El a descoperit planul
sfîrşit mai bogat în viață al persoane lor şi al legăturii iubitoare dintre ele şi, în ultima
ză, al Persoanei lui Dumnezeu, Care întemeiază existența şi viața în iubire a tuturor persoa
nelor. 1948.Robi de care nu abuzează. Robi în sensul că-i poate cîştiga uşor prin dragostea
sa, în care se simt cu adevărat liberi. 1949.Rugăciunea curată e rugăciunea în care nu se iv
esc gînduri pofti toare ale lucrurilor lumii. Ea e toată îndreptată spre Dumnezeu. Dar pînă
-cînd mai e cineva lipit de lucruri, nu scapă de gîndurile lor. Legarea de lucruri nu
e o legare teoretică, ci practică, de viața trăită în grija şi în poftirea lor. 1950.Ed. 1970
dică are mintea sa îndreptată spre chipurile celot materiale, sau spre plăceri şi nu spre
Dumnezeu». 521. SFlNTUL IOAN SCARARVL 253 1951.Cel ce a gustat din cele de sus dis
prețuieşte cu uşurință pe cele de jos. Dar cel ce nu le-a gustat pe acelea se bucură de agon
iseli525. 1952.Neagonisitorul fără judecată suferă două vătă mări : se înfrînează de la cele
ipseşte de cele viitoare526. Să nu ne arătăm deci, o, călugări, mai necredincioşi decît pasăr
Căci acelea nu se îngri jesc, nici nu adună 527. 1953.Mare este cel ce se leapădă cu bună cr
edincioşie de avuții. Dar e sfînt cel ce se leapădă de însăşi voia sa. Cel dintîi va lua însu
în bani, fie în daruri. Cel de al doilea însă, va moşteni viața veşnică. 1954.Nu vor lipsi v
rile din mare, nici mînia şi în tristarea din iubitorul de arginți.

1955.Cel ce disprețuiește bunurile materiale, s-a iz băvit de judecăți și de certuri. Dar iu
bitorul de agoni seală se luptă pînă la moarte pentru un ac. 1956.Credința adevărată curmă gr
le ; dar aducerea aminte de moarte pricinuiește lepădarea de trup. 1957.Nu se află în Io
v urmă de iubire de arginți. Pentru aceea a rămas neturburat și cînd s-a lipsit de avuții. 1
958.Iubirea de arginți este și se numește rădăcina tuturor relelor (păcatelor). Căci ea a pri
inuit ură, furtișaguri, pizmuiri, despărțiri, dușmănii, certuri, ținerea de minte a răului, n
lostivirile și uciderile. 1959.Cel ce a descoperit iubirea lui Hristos se duce pen
tru El oriunde, nefiind legat de un loc pentru niscai motive pămînteşti. El a gustat c
ele de sus, cele spirituale, de aceea disprețuiește toate celelalte. 1960.Acesta e r
isipitorul din cine știe ce patimă, sau neseriozitate, sau neagonisitorul din lene.
1961.«înțelege, în sens mai înalt, prin «pasările cerului» pe cei ce se Îndeletnicesc cu înțe
(filozofia) contemplării (vederii duhovnicești) și s-au înstrăinat cu totul de alipirea l
a lume și la zgomotele ei, întinzîndu-și mintea numai spre cele dumnezeiești și cerești». 525
54 1962.Unii au mistuit cu puțin foc multă materie. Alții printr-o singură virtute au scăp
at de toate pati mile amintite. Aceasta se numește nepătimirea. Dar pe ea au născut-o
cercarea și gustarea lui Dumnezeu și grija de răspuns bun în ceasul ieșirii. 1963.Celui ce
a citit acestea cu toată luarea aminte nu i-a rămas neînțeles cuvîntul că lăcomia pîntecelui
te maica tuturor relelor. Căci se spune că în naşterea ei vicleană și blestemată de prunci, a
doua fiică este piatra nesimțirii528. Dar șarpele cu multe capete ale închinării la idoli
m-a împiedicat să-i dau acesteia locul ei, adică al treilea— cum a primit, fără, să știu, la
ții cei cu dreaptă socoteală în lanțul celor opt patimi. După ce am isprăvit să vorbim potri
măsurii despre celelalte, voim să grăim acum despre nesimțire, ca despre una care e a t
reia și după naştere a doua. După ea vom vorbi apoi despre somn și despre priveghere și nu n
umai despre ele, ci vom spune puține cuvinte și despre frica copilărească și nebărbătească. I
aceste boli sînt ale începătorilor. Iată altă luptă. Cel ce a cîștigat-o călătorește în chip
la cer. A fost lupta a șaisprezecea. Cel ce a biruit în ea a agonisit dragostea, sau
a tăiat grija.
CUVINTUL

xvn

Despre nesimțire, adică despre moartea sufletului înainte de moartea trupului

1) Nesimțirea este o simțire omorîtă, atît a trupului cît şi a duhului, care sfîrşeşte în nes
tr-o boală şi nepăsare îndelungată. 528. «înțelege prin «maica relelor» lăcomia pîntecelui. A
tă a ei zicea acolo că este învîrtoşarea inimii. Acum o numeşte pe aceasta piatra nesimțirii,
dat fiind că nesimțirea şi învîrtoşarea înseamnă acelaşi lucru». SFINTUL 10AN SCĂRARVL 255 19
de durere (împietrirea) este o nepăsare în tipărită în fire, o cugetare amorțită, o fiică a g
or pătimaşe ce au pus stăpînire pe om (a prejudecă ților), o înghețare a rîvnei, un laț al bă
cu noaştere a străpungerii inimii, o poartă a deznădejdii,, o maică a uitării, şi după naşter
iică a fiicei sale529. 1965.Cel lipsit de durere (nesimțitul) este un filozof fără minte
530. E un tîlcuitor ce se osîndeşte pe sine531^ un iubitor de cuvinte potrivnice lui53
2, învățător orb la vedere533. Vorbeşte de însănătoşirea ranei şi nu în cetează de a o zgîndă
a patimii şi nu încetează de a mînca cele ce-1 vatămă534. Se roagă 1966.Uitarea naşte nesimți
iar nesimțirea, odată născută, naşte, la< rîndul ei, uitarea. E ceva obişnuit patimilor, că f
ui, aceştia le nasc la rîndul lor pe ele, adică se măresc ele înseşi prin puii pe care-i nas
c. «Nesimțirea şi uitarea sînt reciproc maici şi fiice. Iar uitarea e lepădareaaducerii amin
te». Prin uitare omul se rupe de trecut şi de viitor. Îşi reduce viața la clipa de față, se î
necă în lipsa de orizont. Dar nehrănită deamintirea trecutului şi de gîndul la viitor, viața
lipei se slăbeşte, trece ca un abur în nimic, e mai mult moartă. Moartea acestui om se a
rată şi în faptul că trăieşte leneş din prejudecăți, din rămăşițe sau din gînduri ce vin de l
um zice Heidegger), oare stăruie, moarte, în el fără să le mai dea viață gîndindu-le el însuş
ou. 1967.Filozofia lui e fixată, rigidă. Ea nu se mai adapă din viața in con tinuă mişcare.
El nu mai gîndeşte. El nu mai vibrează din adînc. Mintea lui e moartă. Şi nemaiparticipînd la
viață, nu mai simte nici durerile şL bucuriile ei, decît spasmodic. Se zice, cînd se recom
andă să fii nesimțit, «să fii filozof». 1968.Se osîndeşte pe sine din nou, la moarte, prin tî
ea sa neschim bată, negîndită continuu. 1969.«Un filolog ce se împotriveşte sie-şi. El folose
cuvintele împo triva vieții, care îi este necesară. Unul care se împotriveşte cuvintelor şt
aptelor sale». 1970.«Cel cu sufletul bolnav şi doritor de a sfătui pe alții, e ca un om or
b, care vrea să arate altora drumul». El arată un drum spre nimic, spremoarte. 1971.«Cel
ce se dă pe sine de cunoscător, dar nu şi lucrător, boleştede nesimțire». «Ține seama că cel
osîndeşte pe sine prin cuvinte na

are nici-un folos din aceasta, dacă nu va dobîndi şi întoarcerea prin fap529._____
_____256 \ împotriva patimii şi porneşte îndată la lucrare
a ei. Se jmînie pe lucrarea ei împotriva lui însuşi, dar de cuvintele lui nu se ruşinează, n
enorocitul. «Fac răul», strică el, dar stăruie cu rîvnă în a-1 face. Se roagă cu gura împotri
mii şi cu trupul luptă pentru ea. Filozofează despre moarte şi se poartă ca unul care nu a
re moarte. Suspină din pricina despărţirii de viaţă şi dormitează ca unul ce va trăi veşnic.
e despre în-frînare şi se luptă pentru lăcomia pîntecelui. Fericeşte ascultarea şi e cel dint
re nu ascultă. Laudă pe cei neîmpătimiţi şi nu se ruşinează să ţină minte răul şi să lupte pe
indu-se, se amărăşte, <lar iarăşi se mînie din pricină că s-a amărît; şi adăo-gînd înfrîngere
mte nimic. Citeşte despre judecată şi începe să zîmbească. Citeşte despre slava deşartă şi ch
ul citirii suferă de ea535. Se rosteşte pentru priveghere şi îndată se scufundă în somn. Laud
ugăciunea şi fuge de ea ca de bici. Sătu-rîndu-se, se căieşte şi după puţină vreme adaogă alt
Fericeşte tăcerea, dar o laudă prin vorbărie. te». «Cel ce vorbeşte de dulceaţă, dar nu mănî
o arată pe aceea amară». 535. E o luptă a omului cu sine însuşi, o continuă contradicţie, ni
dată deplin depăşită, ca aceea descrisă la sfîrşitul «Cuvîntului XVI». Ea e proprie mai ales
esimţit, în sensul că acela se complace cu voia în această stare. Dar ea e prezentă întrun gr
d mai mare sau mai redus în "fiecare. Deci fiecare e într-o oarecare nesimţire sau lip
să de ruşine şi de aceea mereu ameninţat să cadă şi mai mult în ea. Din sfîntul Grigorie de N
: «Cei stăpîniţi covîrşitor de răutate, pierd şi simţirea celor de care pătimesc». Nesimţirea
elungirea şi sporirea păcatului. E o în-vîrtoş-are crescîndă a firii. Toate pornirile spre bi
e, spre eliberare, le Înăbuşă. Omoară orice zvîcnire de viaţă adevărată, trăind o moarte din
mai adine întipărită şi atotstăpînitoare în sine. Aceasta trebuie lovită ■greu şi mereu ca să
omorîtă, ca firea să se trezească prin durere din somnul ei de moarte. De-aci se explică t
rebuinţa asprei nevoinţe. "Bunăvoinţa trezită, trecătoare a celui căzut în această moarte nu
utere să-1 elibereze de nesimţire. Plînsul dureros e cel mai hotărîtor leac împotriva ei. SFÎ
TUL 1OAN SCARARUL_____ 257 învaţă despre blîndeţe, dar se mînie adeseori chiar în timp ce
vaţă despre ea. Trezinduse din somn, suspină, dar lăsîndu-şi capul pe pernă, iarăşi se supune
mii. Ocărăşte rîsul şi învaţă zîmbind despre plîns. Se învinovăţeşte pe sine în faţa altora c
rtă, dar urmăreşte să-şi cîştige slava prin învinovăţire. Priveşte pătimaş la feţe şi vorbeşt
Laudă pe cei ce se liniştesc, petrecînd în lume, şi nu înţelege că se face pe sine de ruşine
e pe cei milostivi şi ocărăşte pe săraci. Se face totdeauna pîrîşul său şi nu voieşte să vină
să nu spun că nu poate. 1972.Am văzut pe mulţi ascultînd cînd se vorbea des pre moarte şi de
pre judecata înfricoşătoare şi lăcrămînd, dar avînd încă lacrimile în ochi porneau în gra bă
m mirat cum a putut această stăpînă şi vistierie a răului miros să înfrîngă şi plînsul şi să
a nesimţire.

1973.Am dezgolit, după puțina cunoştință şi putere pe care o am, vicleşugurile şi rănile aces urioase şi nebune ajunse la culme. Căci nu suport să vorbesc mult despre ea. Dar cel c e poate să aducă, în Domnul, din cercare, leacurile acestor răni, să nu se obosească a face neîncetat aceasta. Eu nu mă ruşinez să recunosc neputința mea, ca unul ce sînt stăpînit cu tă e ea. Căci n-aş fi izbutit nici măcar să înțeleg prin mine în sumi vicleşugurile şi meşteşugi dacă n-aş fi în țeles-o şi n-aş fi stăpînit-o cu sila şi dacă n-aş fi bătut-o cu biciul frici eu, lovind-o cu rugăciunea neîncetată. Numai aşa am putut să şi mărturisesc cele spuse 536. 5 6. «Pe cei de către care s-a asc«ns frica de Dumnezeu i-a legat nesimțirea In obezi». Alte , a lui Isaac : «Mintea înecată în murdării nu poate scăpa de uitare şi înțelepciunea nu-şi p schide ei uşa sa». 258_____ De aceea a so cotit şi tirana şi răufăcătoarea aceasta să spună: «Cei ce au legământ cu mine, văzînd pe mor rugăciune, ei sînt cu totul împietriți, învîrtoşați şi întunecați. Văzînd Sfînta Masă, rămîn ar se poartă ca şi cînd ar gusta pîine simplă. Văzînd pe cei străpunşi la inimă, ei rîd de dî la tatăl care m-a născut pe mine, să omor toate cele ce se nasc din bărbăție şi osteneală. E t maica rîsului. Eu sînt hrănitoarea somnului. Eu sînt prietena îmbuibării. Nu sufăr o do-jen ală. Sînt împletită cu evlavia mincinoasă». Uimit de cuvintele acestei nebune, am întrebat de numele celui ce a născut-o. Iar ea zise: «Eu n-am numai o naştere; zămislirea mea este a mestecată şi nestatornică. Pe mine mă face puternică îmbuibarea. Mă face să cresc timpul. Mă eaua obişnuință. Cel stăpînit de mine nu se va elibera niciodată. Stă-ruieşte întru multă pri cugetînd la judecata veşnică; poate aşa voi slăbi puțin. Ia seama la pricina mea, de unde mă nasc în tine şi luptă împotriva maicii mele. Căci nu am una singură în toți. Roagă-te des lîn rți, zugrăvind în inima ta chipul lor neşters. Dar dacă nu-1 zugrăveşti pe acesta cu pensula ostului, nu mă vei birui în veac». CUVlNTUL XVIII Despre somn şi despre rugăciune şi despre cîntarea în obşte 537 1) Somnul este în oarecare fel o stare a firii, un chip al morții, o oprire a simțurilor. Somnul e unul, dar ca şi pofta, are multe pricini şi feluri. E d in fire, din mîncări, de la draci, sau poate şi dintr-o postire 537. In P.G. e conside rat «Cuvîntul XIX». SF1STUL 1OAN SCARARVL 259

prelungită şi dusă pînă la capăt, de care trupul, slăbind, voieşte să se întărească prin somn
um multa băutură vine din obişnuinţă, aşa şi somnul mult. De aceea să luptăm împotriva lui ma
la începutul lepădării. Căci cu anevoie se tămă duieşte o obişnuinţă. 1975.Să băgăm de seamă
ci cînd sună trîmbiţa duhovnicească (clopotul de rugăciune n.tr.), se adună fraţii în chip vă
maşii în chip nevăzut. De aceea, stînd lîngă pat, unii din aceştia, după ce ne-am deşteptat,
amnă să ne întindem iarăşi pe pat, zicînd : «Rămîi pînă ce se vor isprăvi cînlările începătoa
serică după aceea». Unii apoi, stînd noi la rugăciune, ne scufundă în somn ; alţii ne împung
ac mai mult ca deobicei; alţii atrag mintea la gînduri urîte; alţii ne îndeamnă să ne rezemăm
perete, socotindu-ne slăbiţi; ba uneori fac să vină peste noi multe căscaturi. Unii dintr
e ei ne stîrnesc de multe ori la rîs în vremea rugăciunii, ca să mişte supărarea lui Dumnezeu
potriva noastră. Alţii ne silesc să ne grăbim la stihuri din trîndăvie. Alţii ne îndeamnă să
prelungit din iubirea de plăcere. Ba uneori aşezîndu-ni-se în gură, o fac pe aceasta să se în
hidă şi să se deschidă greu. 1976.Cel ce vrea să stea înaintea lui Dumnezeu întru simţirea in
i în rugăciune, trebuie să stea ca un stîlp neclintit, nebatjocorit de niciunul din cei
pomeniţi mai înainte. Cel cu adevărat ascultător, sculîndu-se dintr-o dată la rugăciune, se f
ce de multe ori întreg luminos şi plin de veselie. Căci nevoitorul e pregătit şi aprins de
mai înainte pentru slujirea lui nemincinoasă. 1977.Tuturor le este cu putinţă să se roage
împreună cu obştea, dar multora le este mai uşor numai cu unul înrudit sufleteşte. Numai puţ
nora însă le este uşoară rugăciunea de unul singur. Cîntînd cu mulţimea, nu 2)_____260 .
putea să te rogi eliberat de cele materiale. Dar să-ţi faci o lucrare a minţii din vede
rea sufletească a celor cîntate; la fel să-ţi faci o lucrare a minţii rugăciunea rînduită în
rea cîntării unui stih de către aproapele. 1978.Nu se cuvine în acest timp nimănui să se apu
ce de un lucru netrebuincios, sau mai bine zis trebuin cios. Aceasta ne-a învăţat îngeru
l ce s-a arătat lui An tonie cel Mare 338. 1979.Cuptorul de foc probează aurul, iar
starea la ru găciune, sîrguinţa şi dragostea de Dumnezeu a călu

gărilor. Cel ce cîştigă acest lucru de laudă se apropie de Dumnezeu şi alungă dracii. cu VIN
UL xix Despre privegherea trupească şi cum trebuie făcută aceasta539 1) Unii din cei ce
stau în faţa împăraţilor de pe pămînt sînt neînarmaţi şi fără nimic; alţii au bastoane ; alţi
i, săbii. Mare şi neasemănată este deosebirea celor dintîi faţă de cei din urmă. Aceştia obiş
să fie şi rudenii şi casnici ai împăratului. Aşa e în acestea. 1980.Ilie Olteanul explică ace
loc astfel: «îngerul care a apărut odinioară marelui Antonie a arătat cu Invederare că un mo
nah nu trebuie să se ocupe niciodată cu vre-un lucru manual în vremea rugăciunii. Căci sfînt
ul n-a văzut niciodată pe acest înger lucrind şi rugindu-se In acelaşi timp, ci-1 vedea od
ată şezind şi lucrînd cu mîinile, odată părăsindu-şi lu crul şi sculîndu-se pentru a se ruga.
t înger a fost trimis sfîntului de Dumnezeu, ca să-1 înveţe ce trebuie să facă şi in ce fel t
uie să vie ţuiască, pentru a fi sigur de mintuire. De aceea i-a şi spus : «Fă aceasta şi vei
răi» (A. d'Andilly, Op. cit., Introd. IV). 1981.In P.G. e considerat cCuvîntul XX». 538.
SF1NTUL 1OAN SCARARVL _____261 Dar să vedem cum stăm noi înaintea lui Dumnezeu şi împăratul
ui la slujbele şi rugăciunile de seară, de noapte şi de zi. Unii rămîn, începînd de la slujba
seară, toată noaptea dezbrăcaţi de cele materiale şi cu mîinile întinse la rugăciune, goi de
ată grija 540. Alţii, după cîntările de psalmi, rămîn în aceasta (în rugăciune). Alţii stărui
citiri. Unii se luptă, din neputinţă, bărbăteşte, cu somnul, prin lucrul mîi-nilor541. Dintr
aceştia toţi, cei dintîi şi cei din urmă stăruie în petrecerea de toată noaptea, plăcută lui
eu. Cei de al doilea îşi fac privegherea după pravila călugărească, iar cei de al treilea căl
resc pe calea cea mai din urmă. Dar Dumnezeu primeşte şi preţuieşte darurile aduse de fiec
are după gîndul şi puterea lui542. 1982.Ochiul veghetor curăţă mintea, iar somnul mult împiet
eşte sufletul. Monahul care priveghează e duş manul curviei, iar somnorosul e soţul aces
teia543. 1983.Privegherea e potolirea aprinderii (trupeşti), iz băvire de visuri (înti
nate), ochi umezit, inimă înmuiată,

1984.«Nu toată privegherea, nici numai stihologia psalmilor. Ci pe aceasta o împlineşte cel ce petrece toată noaptea în psalmi. Şi cel ce o petrece în pocăinţă, în rugăciuni şi în p t. Şi cel ce stă în plins, în lacrimi, în tînguiri pentru păcatele lui. Ea se împlineşte iară eva citeşte seara puţin stihuri şi restul nopţii cîntă tropare. Ea se împlineşte şi prin doxo şi prin citiri. Şi o împlineşte cel ce, punîndu-şi regulă sie-şi, nu-şi pleacă genunchii dup celuia care era războit de gîndul curviei». 1985.«Ei luptă împotriva somnului din neputinţa m nţii cu bărbăţia răbdării». 1986.«Dumnezeu preţuieşte faptele după intenţiile lor. «Dee-ţi ţi upă inima ta» (I Regi 1, 17). 1987.«Ni s-a poruncit să priveghem totdeauna în rugăciuni şi ci iri, dar mai ales în sărbători. Căci monahul care priveghează îşi subţiază în ţelegerea spre (contemplare) folositoare sufletului. Iar somnul mult îngroaşă mintea. Dar ia seama să n u te predai pe tine în privegheri poveştilor deşarte, sau gîndurilor rele. Căci e mai bine să dormi, decît să priveghezi, ocupîndu-te cu cuvinte şi gînduri deşarte». 540._____ _____282 ' strajă în faţa gîndurilor, cuptor de mistuire a mîncă-rurilor, îmb zirea patimilor, pedepsirea limbii, alungarea nălucirilor54*. 1988.Monahul privegh etor e pescar de gînduri, putîndu-le descoperi şi pescui pe acestea cu uşurinţă în liniş tea i. Monahul iubitor de Dumnezeu, cînd sună clopotul de rugăciune, zice: «Bine»; leneşul zice: «Vai, vai \». 1989.Pregătirea mesei dă pe faţă pe cel lacom de mîncare şi lucrarea rugăciuni faţă pe cel iubitor de Dumnezeu. Cel dintîi văzînd masa zburdă, cel de al doilea se întriste ză. 1990.Somnul mult e pricinuitorul uitării; iar prive gherea curăţeşte amintirea545. 199 1.Plugarii îşi adună bogăţia în hambare şi în cra mă, călugării îşi adună bogăţia în stările noapte şi în lucrările minţii. 1992.Somnul mult e un soţ nedrept. El răpeşte jumă tate din vi elui leneş, dacă nu şi mai mult. 1993.«Prin priveghere se slăbesc duhurile răutăţii şi războa po tolesc, sau prin priveghere sufletele oamenilor se aduc la străpungerea inimii . Căci ea le pricinuieşte zdrobire şi smerenie». Prin priveghere se slăbesc pornirile poft elor, pricinuite de surplusul de vigoare a trupului şi de neatenţia minţii. Mintea cîştigă t imp mai mult pentru cercetarea de sine, pentru adîncirea în înţelesurile existenţei, care apar în timpul prive gherii, neîmpiedicate de preocupările din afară. Aceasta ajută la ale gerea faptei drepte şi în clipele următoare. «Ceea ce îţi aduci aminte, fă! Şî

ceea ce nu-ți aduci aminte, ți se va descoperi. Şi nu-ți vei preda cugeta rea fără discernămî
uitării, prin uitare». 1994.«Uitarea în sine nu are nici-o putere, dar se întăreşte din nepăs
noastre, pe măsura lor». Uitarea rupînd legătura prezentului cu tre cutul, din alipirea
pătimaşă de plăcerile prezente, slăbeşte chiar şi adîncimea şi intensitatea vieții prezente,
u e fructificată conştient de amintirile faptelor trecutului. Privegherea adînceşte nu n
umai semnifica țiile gîndurilor prezente, ci şi a faptelor trecute şi vede prezentul în lu
mina întregului trecut şi a viitorului. 544. .IT'JITVL /O.'-N SCARARUL 263 9) Călugărul
necercat (fără experiență) priveghează în convorbiri, iar venind ceasul rugăciunii i se îngre
ază ochii. Călugărul moleşit e destoinic în vorbărie, dar cînd vine vremea citirii, nu mai po
te vedea de somn. Cînd trîmbița din urmă va suna, morții vor în via şi cînd începe vorbăria s
sc cei adormiți. Somnul e un prieten viclean; după ce ne-am săturat, de multe ori plea
că, dar cînd ne e foame şi sete, ne răz boieşte cu tărie. Ne sfătuieşte să ne apucăm cu mîine
un lucru în timpul rugăciunilor. Căci altfel nu poate alunga rugăciunea celor ce veghează.
El e cel dintîi care se furişează în cei începători, ca să-i războ iască. Aceasta, pentru ca
acă de la început trîndavi, sau să-i facă să se apropie de dracul curviei. Să nu încetăm să c
ea, pînă ce nu ne-am eli berat de el. Căci ruşinîndu-ne de obşte, nu vom ațipi. 1995.Cîinele
uşmanul iepurilor şi dracul slavei deşarte, al somnului. 1996.După trecerea zilei negust
orul, iar după cîntare lucrătorul, şezînd îşi socoteşte cîştigul54G. 1997.Aşteaptă după rugăc
veghe. Şi atunci vei vedea cîrduri de draci. Fiindcă au fost răz boiți de noi, după rugăciune
cearcă să ne supere cu năluciri necuvenite. Şezînd, ia seama, şi vei vedea pe cei obişnuiți s
de pîrga sufletului. 1998.E cu putință să se cugete în somn în continuare cuvintele psalmilo
r, dar e cu putință să ni le pună pe acestea în minte şi dracii ca să ne înalțe la mîndrie. I
reilea lucru n-aş fi voit să-1 spun. Dar cineva o46. «A trecut ziua şi nevoința, se opreşte
negustoria. Negustorul cercetează ce a făcut: dacă s-a păgubit sau a fost înfrînt. Dacă s-a n
voit după om, sau după Dumnezeu. Lucrul al doilea e al iubitorului de Dumnezeu, prim
ul al iubitorului de slavă. Unul aduce cîştig, celălalt paguba şi osteneală nefolositoare».

—

m-a silit. Sufletul care cugetă neîncetat la cuvintele Domnului, obişnuieşte să se mişte în e
e şi în somn547. Căci lucrul al doilea e o răsplată a celui dintîi, spre izgonirea duhurilor
şi a nălucirilor. Treapta a nouăsprezecea. Cel ce a suit pe ea a primit lumină în inima l
ui. CUVINTUI XX Despre frica laşă sau nebărbătească 1999.Cel ce se îndeletniceşte cu virtutea
mînastirî de obşte, sau în însoţirea cu alţii, nu e război de obicei prea mult de frică. Da
ce petrece în locurile mai sihăstreşti să se lupte ca să nu-1 ia în stăpînire odrasla slavei
rte, sau fiica necredinţei, adică frica. 2000.Frica laşă este o simţire copilărească în sufle
îmbătrînit de slava deşartă. Frica laşă este o slăbire a credinţei, arătată în aşteptarea pl
nor lucruri neprevăzute548. 2001.Frica laşă este o primejdie mai înainte de frică ; sau ea
este o simţire plină de tremurare a inimii, clă tinată şi speriată de nenoroci ri îndoielnice
Frica laşă este lipsa încredinţării. Sufletul mîndru este robul fricii laşe, pentru că se bi
e pe sine şi se teme de zgo motele lucrurilor şi de umbre549. 2002.«Cel ce asemenea lu
i David, cugetă toată ziua la legea Domnu lui, cugetă şi noaptea la ea prin închipuire, ca
să se Împlinească şi cu el cuvlntul care zice: «Şi întru legea Lui va cugeta ziua şi noaptea
. 1, 2) i sau : «Eu dorm şi inima mea veghează» (Cînt. Cînt. 5, 2). 2003.«Omul fricos suferă
două boli: de puţinătatea credinţei şi de iubirea de trup». 2004.«Cînd cineva cade din măsura
zuielii, devine atât fricos cît şi îndrăzneţ. Căci sufletul lui e slăbit. Pentru că, precum t
, cind a pierdut compoziţia (sincrasia) echilibrată, a devenit greu de stăpînit şi se predă
tuturor patimilor, aşa şi sufletul, cînd a pierdut puterea sa şi smerita cuge547. SF1NTU
L 1OAN SCARARUL 265 2005.Cei ce plîng şi nu se sperie de dureri nu sînt stăpîniţi de frică 55
Dar cei ce se înfricoşează de ceva îşi ies din minţi. Şi pe drept cuvînt. Căci e drept Cel ce
pe cei mîndri. El vrea să fim pedepsiţi, ca şi noi şi ceilalţi să nu ne trufim. 2006.Toţi cei
icoşi sînt iubitori de slavă deşartă. Dar

nu toți cei ce nu se tem sînt şi smeriți la cuget. Pentru că nici tîlharii şi jefuitorii de m
rminte nu au frică, precum se ştie 551. 2007.In locurile în care te-ai obişnuit să-ți fie fr
ică,, nu pregeta să te duci pe întuneric. Iar de vei tremura puțin, această patimă copilăreas
de rîs va îmbătrîni împreună cu tine552. Mergînd, înarmează-te cu rugăciunea. Ajungînd acolo
nile în sus şi biruieşte pe vrăjmaşi, cu numele lui lisus, căci nu e în cer şi pe pămînt armă
553. Izbăvit de boală, tare, primind o deprindere slăbănoagă, se face şi laş şi îndrăzneț şi
se mai cunoaşte pe sine. Iar cel ce nu se cunoaşte pe sine, cum va cunoaşte cele mai
presus de sine ?» 2008.Ed. 1970 : «'ATCIJXYTJXOTEC sînt poate cei ce nu-şi cruță trupul lor ş
aşteaptă fără supărare şi fără întristare orice li s-ar întîmpla». P.G. «Plînsul nemîngîiat,
a ridicat mai presus de frică». 2009.A sfîntului Isaac : «Buna îndrăznire şi disprețuirea pri
diilor vin una din două: fie din inima învîrtoşată, fie din multa credință în Dumnezeu. Invîr
nimii îi urmează mîndria, iar credinței, smerita, cugetare a inimii». 2010.P.G. «Precum morm
olocii înfricoşează pe prunci, aşa şi umbrele pe cei mîndri». In formularea ed. 1970: «O nume
atimă copilărească,, pentru că obişnuieşte să-i războiască pe cei prunci cu vlrsta în Hristos
i desăvîrşiți, e vrednică de rîs; căci şi mormolocii sperie pe copii şi nu pe cei desăvîrşiți
putință ca cel ce se teme cu adevărat de Dumnezeu să. aibă frică, dacă va zice că afară de Du
u nu se teme de altul». Frica de Dumnezeu dă curaj de a birui orice frică laşă de ceva de
pe pămînt. Pe lingă aceasta, frica de Dumnezeu nu e propriu zis o frică nici de El că-i va
face vre-un rău; cu atît mai puțin de orice altceva, ştiind că Dumnezeu II va apăra, sau că
acă va pierde în cele pământeşti chiar viața sa prezentă, o va avea plină de toate bunătățile
l ce se550. 266 ■" —■ ■ ■ ■ ■' --^ ■■■-- ■- — preamăreşte pe Cel ce te-a izbăvit. Căci mulțum
în veci. 2012.Aşa cum nu vei putea umple niciodată stomacul dintr-odată, tot aşa nu vei p
utea birui nici frica dintr-odată. Şi pe măsura plînsului, va scădea şi ea mai repede şi pe m
ra lipsei lui vom rămîne fricoşi. «Mi se înfioară părul şi trupul», zicea Elifaz (Iov 4, 14),
stind viclenia dracilor». 2013.Uneori se înfricoşează mai întîi sufletul, alteori trupul şi d
la el trece şi la celălalt. Cînd înfricoşîndu-se trupul, frica aceasta fără motiv nu pătrund
suflet, e aproape izbăvirea de boală. Dar cînd pri

mim cu suflet deschis toate cele neaşteptate, întru zdrobirea inimii, atunci cu adevăr at ne-am eliberat de frică. 2014.Nu întunericul şi pustietatea locurilor îi întă reşte pe dra i împotriva noastră, ci lipsa de rod a su fletului ; dar uneori şi pedepsirea noastră di n iconomie. 10) Cel ce s-a făcut rob Domnului nu se va teme decît numai de Stăpînul său. D ar cel ce nu se teme încă de Acesta, se teme şi de umbra sa. Trupul se înfrico şează cînd stă noi în chip nevăzut un duh; dar cînd sufletul se veseleşte, smerindu-se, stă de față un înger e aceea, cunoscînd din lucrare starea de față a acestuia, să sărim mai repede la rugăciune, căci bu nul nostru păzitor a venit să se roage împreună cu noi554. Cel ce a biruit frica l aşă e vădit că şi-a predat viața şi sufletul lui Dumnezeu. încrede în Dumnezeu, deci, nu se t Dimpotrivă, cel ce are frică de cele pămînteşti şi nu se bizuie decît pe sine, se teme în chi eal totdeauna de ele. Nici eu-ul propriu, nici cele ale lumii nu-1 asigură împotriva necazurilor şi nenorocirilor, ca să nu mai zic a patimilor. 554. «Smerenia cugetului şi simplitatea luminată de darul deosebirii (discernâmîntului) ne va-face să cunoaştem deose birile duhurilor». SF1NTUL IOAN SCARARUL 267 CUVlNTUL XXI Despre slava deşartă cea cu multe chipuri 2015.Unora le place să dea slavei deşarte un loc deo sebit de mîndrie în înşir area «Cuvintelor». De aceea şi spun că sînt opt gînduri conducătoare şi susținătoare ale răut e Teologul şi alții dintre învățători le-au socotit pe acestea şapte. Eu urmez mai bucuros ac stora. Căci cine mai are mîndrie după ce a biruit slava deşartă ? Ele au numai atîta deosebi re între ele, cîtă are pruncul prin fire față de bărbat şi grîul față de pîine. Căci primul e ar al doilea sfîrşitul. Dar despre începutul şi plinătatea patimilor necuvioasei închipuiri de sine, vom vorbi pe scurt cînd va veni vremea. Căci cel ce încearcă să filozofeze despre aces tea pe larg, este asemenea celui ce încearcă în zadar să cîntărească vînturile. 2016.Sl deşartă este, după natură, schimbarea firii şi strîmbarea moravurilor 555 şi pîndirea a ceea 555. Un proverb latinesc spune : «Honores mutant mores». Omul modest de pînă ieri, ajun s la un post mai înalt, s-a schimbat peste noapte de nu-1 mai cunoşti. I s-a

schimbat firea, i s-au strîmbat moravurile. La Veniamin Costache : A lui Evagrie :
«Gîndul slavei deşarte e foarte subțire şi stă cu uşurință lingă virtuți. Cel stăpînit de ea
poporului nevoințele sale şi vînează slăvirile oamenilor. Inşelîndu-1 dracii pe vreunul, fac
să-i placă să fie îngrijit de femei, să se atingă mulțimea de hainele lui, ba îl vrăjesc şi c
; apoi îi place să vadă că oamenii îl caută şi stau în jurul lui şi să cugete că de nu-i va ■
vor fi legați şi în cer. Şi după ce l-au înălțat astfel cu nădejdi deşarte, zboară de la el
dracului mîndriei ca să-1 ispitească, sau celui al întristării care aduce asupra lui gîndur
i ce se împotrivesc nădejdilor». Alta: «Însuşirea slavei deşarte a monahului e că vrea să fie
pentru virtuțile sale. Iar propriu trufiei sale este a se înălța pentru faptele sale şi a
disprețul pe ceilalți. Iar a celor din lume este că vor să fie slăviți pentru frumusețe, pen
ru bogăție, pentru stăpînire şi pentru înțelepciune».

268_____' poate fi disprețuit. Iar după calita
te, este risipitoarea ostenelilor556, pierderea sudorilor, pîndirea comorii, nepoa
ta necredinței, înaintemergătoarea mîndriei, înecarea corăbiei în port, furnica în arie 557.
e subțire, dar unelteşte împotriva a toată osteneala şi a tot rodul558. 2017.Furnica aşteaptă
să se isprăvească strînsul griu lui şi slava deşartă să se adune bogăția. Cea dintîi se bucur
; iar cea de a doua, ca să risipească. Duhul deznădejdii se bucură văzînd înmulțindu-se pă ca
duhul slavei deşarte, văzînd înmulțindu-se vir tutea. Căci uşa celui dintîi e înmulțirea ran
iar a celui de al doilea, e bogăția ostenelilor559. 2018.Ia seama şi vei vedea această n
elegiuită înflo rind pînă la mormînt în veşminte, în mirodenii, în con voaie şi în altele560.
ate străluceşte soarele cu îmbelşugare. Şi de toate străduințele se bucură slava deşartă. De
.Toate virtuțile adunate de om prin osteneli sînt întinate ca o căldare de lapte printr-
o picătură de petrol. 2021.«Slava deşartă e înecarea corăbiei la mal, căci după ce au trecut
ile multelor ispite şi vine încărcată cu multe virtuți, se îneacă în port, mîndrindu-se pentr
. E furnica în arie, pentru că risipeşte co moara virtuților, cum fură furnica boabele adu
nate». 2022.«Nu-i uşor a ne izbăvi de slava deşartă. Dar se izbăveşte cineva prin lucrarea as
să a virtuților şi prin luarea aminte mai deasă. Iar semnul izbăvirii e a nu mai ține minte
răul celui ce ne-a vorbit de rău sau celui ce a vorbit prea mult». 2023.E un paradox. În
mulțirea virtuților deschide uşa slavei deşarte, înmulțirea păcatelor, o alungă. «Mişcîndu-se
, alungă slava de şartă, risipindu-se, o fac să se întoarcă». Aceasta nu înseamnă că tre

buie să ne predăm patimilor pentru a nu ajunge la slava deşartă. Aceasta ar însemna să rămîne noroi, pentru a nu ne mîndri cu curăţenia. Trebuie să scăpăm de amîndouă. Dar începutul se fa in scăparea de patimi. 2024.Adică, cu ocazia înmormîntării înconjurată de pompă. Aceasta se v şi în monumentele costisitoare ce lasă unii să li se clădească pe mormîn*, sau pe care şi le esc ei înşişi cît trăiesc. r SFINTUL !OAN SCARARUL_____ 269

dă: sînt stăpînit de slava deşartă cînd postesc; dez-legîndu-1, ca să nu fiu cunoscut (ca pos), iarăşi mă stăpîneşte slava deşartă, pentru modestia mea; îmbră-cîndu-mă în haine luxoase s a, schimbîn-du-le în haine nearătoase, iarăşi sînt stăpînit de ea; vorbind, sînt biruit de ea iarăşi sînt biruit de ea561. Oricum voi arunca acest glob cu trei coarne, totdeauna u nul stă drept şi el e cel din centru. 6) Iubitorul de slavă deşartă este un închinător la ido i. Părînd că măreşte pe Dumnezeu, voieşte să placă oamenilor şi nu lui Dumnezeu. Tot cel iubi e arătare este iubitor de slavă deşartă562. Postul iubitorului 2025.Vedem şi aci pe autor descriind cu acelaşi talent extraordinar, de fin analist al complexelor stări suflet eşti, aceeaşi împletire contra dictorie între patimă şi năzuinţa cea bună, ca şi în alte «Cuv în Cuvînt XV). Fiecare floare morală sau virtute are umbra ei în slava deşartă. Această împl re ţine de o etapă încă nedesăvîrşită a firii noastre. Patima e aşa de împletită cu firea, în e că luptînd cu ea, luptăm cu firea noastră şi e greu să luptăm cu ea. Numai o înţe legere ra a firii noastre ca regăsindu-se deplin cînd se uită pe sine, sau se predă total lui Dumn ezeu şi semenilor, ne scoate din această stare contradictorie şi chinuitoare, pentru a ne ridica la starea parado xală supremă, fericită şi deplin conformă cu ea: la starea in care nu mai eşti prin tine, ci prin Dumnezeu, prin Cel ce te iubeşte şi pe Care îl iubeşti desăvîrşit. 2026.Ed. V. Costache : a sfîntului Maxim : «In toate cele ce le lucrăm, Dumneze u caută scopul: de lucrăm pentru El sau pentru altceva. Deci cînd voim să facem un bine, nu plăcerea oamenilor, ci pe Dumnezeu să-L avem ca scop, ca privind pururea spre El , pentru El să lucrăm, ca nu cumva să răbdăm şi osteneala şi să pierdem şi răsplata». P.G. a asile: «Ceea ce nu se face pentru iubirea de Dumnezeu, ci pentru lauda de la oamen i, orice ar fi aceea, nu are lauda cinstirii lui Dum nezeu, ci judecata pentru o faptă făcută spre plăcerea oamenilor, pentru vrajbă, pentru pizmă, sau pentru altă vină. De ea Domnul le numeşte şi fapte ale nedreptăţii, zicînd către cei ce spuneau : «Am mîncat îna i Ta» şi celelalte: «Depărtaţi-vă de la Mine toţi lucrătorii nedrep tăţii» (Mt. 7, 23). Aceştia abuzează de darurile lui Dumnezeu, pentru plăcerile lor». Alta : «Minte deşartă are cel ce vî ează lauda de la oameni şi alta nu nădăjduieşte». De la sfîntul Maxim : «Din cele fă cute de i, unele sînt bune prin fire, dar (uneori, n. /rad.) nu sînt

561._____270 ' de slavă deşartă este nerăsplătit şi rugăciunea lui neavenită. Căci pe amîndouă le lucrează pentru lauda oamenilor. Nevoitorul iubitor de slavă deşartă pierde îndoit : îşi topeşte şi trupul şi nici nu ia vre-o răsplată. 2027.Cine n e lucrătorul pentru slavă de şartă, care la cîntarea de psalmi e mişcat de către aceasta, fie să rîdă, fie să plîngă de toate ? 2028.Dumnezeu ascunde de multe ori de la ochii noş tri bună pe care le-am cîştigat. Dar omul care ne laudă, mai bine zis care ne amăgeşte, a deschis o chii noştri spre ele prin laudele lui. însă deschizîndu-se aceştia, a dispărut şi virtutea 56 . 2029.Linguşitorul este slujitorul dracilor 564 , călăuza mîndriei, nimicitorul străpunge rii inimii, pierzătorul bunătăților, cel ce abate pe alții de la calea cea dreptă. «Cei ce vă ricesc pe voi, zice proorocul, vă amăgesc pe voi» (îs. 3, 12). 10) E propriu celor înalți cu cugetul să rabde cu bărbăție şi cu bucurie ocările; dar e propriu celor sfinți şi cuvioşi să evătămați prin laude. bune prin cauza lor. De ex., postul, privegherea, rugăciunea, citi rea psalmilor, milostenia, iubirea de străini, sînt fapte bune prin fire, dar cînd se fac pentru slava deşartă, nu sînt bune». 2030.Vederea de către noi a virtuților noastre le f ace să se piardă. 2031.«Să ne ferim atît de a fi fericiți cît şi de a ne ferici unii pe alții ea de a doua este a linguşitorilor şi a celor mişcați de draci. Prima e a celor uşuratici şi ale căror izbînzi sint uşor de furat. Cel de al doilea este ca stricător al bunătăților, îng l diavolului; cel dintîi este un moştenitor nesocotit, pregătit să piardă îndată ostenelile. mîndoi lucrează împreună la pierderea reciprocă». Alta, a sfîntului Ioan Gură de Aur (din Ven in Costache): «Lauda celor ce trăiesc în păcat aduce munci mai cumplite decît rîvnirea păcatu ui, ba chiar decît ale celor ce trăiesc în păcate... Şi pe drept cuvînt, pentru că fapta acea ta este a unei socoteli stricate şi a unui suflet ce suferă de o boală fără vindecare. Pen tru că cel ce laudă păcatul s-a lipsit pe sine de tămăduirea cea din pocăință». Aceştia îi în i ce păcătuiesc, în păcatul lor. 563. SF1NTVL IOAN SCARARUL 271 2032.Am văzut pe unii plîngîn pentru că au fost lăudați; dar şi pe unii aprinşi de mînie, schimbînd, ca într-un tîrg, o pa alta. 2033.«Nimenea nu cunoaşte cele ale omului, decît

duhul omului cel din el» (I Cor. 2, 11). Să se ruşineze deci şi să amuţească cei ce se pornes
să fericească pe alţii în faţă. 2034.Cînd auzi că aproapele tău şi prietenul tău te vorbeşte
a ta, sau fiind tu de faţă, arată-i iubirea, lăudîndu-1565. 2035.Mare lucru e a scutura di
n suflet lauda oame nilor ; dar mai mare e a depărta lauda dracilor. 2036.Smerită cu
getare arată nu cel ce se defăima pe sine; căci cum nu se va răbda pe sine ? Ci cel ce o
cărit fiind de altul, nu-şi micşorează dragostea faţă de acesta566. 2037.Am băgat de seamă că
ul slavei deşarte in suflă unui frate gînduri şi le descoperă pe acestea al tuia ; şi pe ace
sta îl face să spună aceluia cele ce sînt 565.«Desăvîrşirea smereniei stă în a răbda cu bucur
ile mincinoase». A sfîntului Isaac : «Cel smerit la suflet nu se turbură cînd e nedreptăţit,
ici nu se apară de lucrul- în care a fost nedreptăţit. Şi primeşte calomnia ca adevăr şi nu s
rijeşte să convingă pe oameni că a fost calomniat, ci cere iertare». In acest caz cel calo
mniat lăudîndu-1 pe calomniator, nu-1 linguşeşte, nici nu-1 împinge la păcatul slavei deşarte
ci-i arată iubirea. Acela va. simţi în acest moment că nu e linguşit şi nu va cădea nici în
va deşartă, ci se va ruşina de ceea ce a făcut, căci va vedea că a făcut nedreptate celui cal
mniat. Şi aceasta îl va ajuta să se îndrepte, luînd pildă de la bunătatea aceluia. 566.«Tu so
eşti că ai smerenie, dar nu te suporţi nici pe tine, defăimîndu-te. Dacă deci voieşti să cuno
eşti smerit la cuget, cearcă-te pe tine, în cele spuse». Adică defaimă-te pe tine cu sinceri
tate în faţa ta însuţi şi a altora. Alta, la Veniamin Costache : «Cel ce rabdă cu smerită cug
re învinuirile ce i se aduc, a ajuns la desăvîrşire şi e lăudat de sfinţii îngeri. Căci nici-
tă bună nu e mai greu de săvîrşit ca aceasta». 272 _____
; în inima lui, ca acela să se fericească pe el ca pe un mai înainte ştiutor al gîndurilor l
ui. Ba uneori se a-tinge blestematul şi de chiar mădularele trupului fă-•cîndu-le să zvîcneas
67. Să nu-1 primeşti pe altul cînd te îmbie cu episcopie, sau cu stăreţie, sau cu slujbă de î
Căci cu mare osteneală se alungă cîinele de la tejgheaua măcelăriei. Dar cînd acesta vede pe
nii avînd puţină linişte, îndată îi îndeamnă să vie din pustie în lume. Du-te, zice, pentru m
fletelor pierdute. 2038.După cum altul este chipul arapilor şi altul al statuilor, a
ltul e felul slavei deşarte al celor ce petrec în mînăstirea de obşte, decît al celor ce se
află în pustie 568.

2039.Slava deşartă iese înaintea mirenilor ce sosesc din lume în mînăstire şi mînă pe călugăr a tici să iasă întru întîmpinarea celor ce sosesc; îi face să cadă la picioarele lor şi cel s e mîndrie se îmbracă în smerenie569. Pe cei ce şed la masă (iubito2040.«Ai grijă de această p lestemată care se amestecă cu "virtuțile, pînă ce le pierde. Căci de nu va tăia omul această imă necinstită, nu va putea înainta după Dumnezeu. Căci ei îi urmează toate relele». Ea închi umul sufletului nostru spre Dumnezeu, închizîndu-1 în admirația de sine. Alta, a sfîntului Maxim: «Nu te măsura cu cei mai slabi dintre oameni, ci mai degrabă cu cei mai înaintați in iubire. Căci mă surîndu-te cu cei dintîi vei cădea tn groapa închipuirii de sine; dar de te vei măsura după Iubirea celor din urmă, vei înainta spre înălțimea smereniei». 2041.Ed. 19 «Slava deşartă din pustie se vădeşte în orice faptă ■umilitoare : în postire, în culcarea pe celelalte grele pătimiri. Iar cea din chinovie, în lucruri plăcute, în bunuri, in buna s tare, tn bogăția luxoasă. Cei dinții se laudă cu faptele lor umilitoare, cei de al doilea, cu faptele lor bune, încît una e ca a călugărilor, alta ca a mirenilor». 2042.La Veniamin Costache : din Isaia Pustnicul: «Ia aminte la tine însuți cu de-amănuntul, ca să nu primeşt i nicidecum a lua ceva, dacă nu 'te vei încredința deplin că Dumnezeu ți le-a trimis din r oduri drepte. Numai atunci să le primeşti cu toată liniştea. Iar cînd le vezi că stnt •din ne reptate, sau din sfadă, sau din vicleşug, sau din fățărnicie, respinSF1NTVL IOAN SCARARUL 273 ral de slavă deşartă) îi îndeamnă să se înfrîneze şi pe cei mai de jos îi ceartă fără mil u la cîn-tare de psalmi, pe cei moleşiți îi face bărbați, iar pe cei fără glas îi laudă ca av frumos şi pe cei ce dormitează îi laudă ca veghetori. Pe cel ce conduce rîn-duiala cîntării î inguşeşte şi-1 roagă să-i dea lui întîie-tatea; îl numeşte învățător şi părinte, pînă la plec lava deşartă în loc să fie pricină de cinste, de multe ori e pricină de necinste. Căci mîniin se uce nicii ei, mare ruşine le-a adus 570. Pe cei aspri față de oameni slava deşartă îi fac e blînzi; se foloseşte cu îngîmfare de darurile naturale şi prin acestea de multe ori i-a doborît pe nenorociți. 2044.Am văzut un drac supărînd pe fratele său şi izgoriindu-1. Căci mî u-se odată un frate, au sosit în acea clipă nişte mireni, şi nenorocitul a sărit din mîge-le aruncă-le, socotind că mai bună este o parte mică cu frica lui Dumnezeu, decît roduri mult e din nedreptate». Alta (ibid.): «Să nu fie mîna ta întinsă spre a lua, ci mai vîrtos spre a a». Din sfintul Ioan Gură de Aur: «Lacomul ține cele ale săracului. Iar tu luîndu-le pe aces tea şi făcîndu-le parte a averii tale, te-ai arătat mai nedrept decît cel nedrept şi te-ai fă ut mai lacom decît lacomul de bani». Alta:

«întrebare : Cum se face că mulți lacomi nu pătimesc rele ? Răspuns: Voi suferi mai mult, da că nu vor suferi îndată. Căci de vor scăpa acum, teme-te mai mult că vor suferi atunci în chi uri mai mari. Şi de vor scăpa ei, nu vor scăpa moştenitorii lor. Întrebare: Şi cum e drept a cest lucru ? Răspuns : E foarte drept, căci tu care ai moştenit avere făcută din nedreptat e, deşi n-ai răpit-o tu, te îndulceşti tu cu ea. Acela şi-a adunat comoara de păcate şi mînie ntru ziua mîniei. Iar tu ai moştenit păcatul şi mînia şi ți se va cere socoteală pentru toate Deci dacă ştii pe cei nedreptățiți, dă-le înapoi şi fă ceea ce a făcut Zacheu cu multă adăugi nu-i ştii, împarte celor scăpătați şi tu vei afla răsplata, iar acela, munca veşnică. întreba m ține cineva adevărul întru nedreptate ? Răspuns : Cînd cineva foloseşte după plăcerile sale le date lui de Dumnezeu». 570. «Iubitorul de slavă deşartă fățăreşte nemînierea j iar cînd e easta, suferă în loc de cinste, necinste». 274_____ nie în sl ava deşartă. Pentru că nu putea sluji deodată amîndurora. 2045.Cel ce s-a vîndut slavei deşar e are o viață în doită. Căci petrecînd între călugări cu schima, viețu ieşte în lume cu cuget tirea. 2046.De ne grăbim să bineplăcem celor de sus, să ne sîrguim să gustăm din slava celor e sus. Iar cel ce a gustat din ea va dispreți toată slava pămînteasc㠎-aş mira să nesocote scă cineva pe cea de a doua, dacă n-a gustat din cea dintîi. 2047.De multe ori, prădați fi ind de slava deşartă, întorcîndu-ne am prădat-o pe ea cu mai multă iscu sință 571. Căci am vă unii răpiți din lucrarea du hovnicească, de slava deşartă; dar punîndu-se un în ceput vrednic de mustrare, sfîrşitul s-a făcut vrednic de laudă, pentru schimbarea cugetului572. 2048. Cel ce se mîndreşte cu darurile lui naturale, adică cu deşteptăciunea, cu învățătura, cu citi im pede, cu vorbirea uşoară, cu destoinicia şi cu toate cele de felul acesta, pe care le are fără osteneală, nu va dobîndi niciodată bunătățile cele mai presus de fire573. Căci ce redincios în puține, va fi necredincios şi în multe şi stăpînit de slavă deşartă. 2049.Mulți în zadar trupurile lor pen tru nepătimirea la culme, pentru bogăția darurilor, pentru l ucrarea minunilor, pentru puterea cunoaşterii 2050.Am fost prădați de virtuțile ce le-am cîştigat de către slava deşartă. Dar pe urmă ne-am întors prădînd-o noi pe ea de puterea ei. .A fost vrednică de mustrare mîndria lui Nabucodonosor. Dar vrednică de laudă smerenia, sau smerita lui cugetare de la urmă. 2052.A lui Maxim : «Dacă voieşti să te faci cu adevărat cunoscător şi modest şi să nu slujeşti patimii închipuirii de sine, caută pururea în

făpturi ce este ascuns cunoştinţei tale. Şi afIînd foarte multe ce-ţi sînt ascunse, te vei mi
una de cunoştinţa ta şi înfrînîndu-ţi cugetul şi pe tine însuţi, vei înţelege multe şi mari l
u că părerea că ştii nu te lasă să înaintezi în a şti». 571. SFlNTVL IOAN SCARARVL 275 de mai
neştiind, nenorociţii, că nu ostenelile, ci mai degrabă smerenia e maica acestora. Cel
ce cere daruri pentru osteneli, a pus o temelie greşită. Dar cel ce se socoteşte pe si
ne datornic, va lua deodată o bogăţie neaşteptată 574. 2053.Nu da ascultare vînturătorului ca
e te sfătu ieşte, chipurile, spre folosul auzitorilor, să-ţi vesteşti virtuţile tale. «Căci c
a folosi omul de va dobîndi lu mea întreagă, iar pe sine se va păgubi ?» (Le. 9, 25). Nimi
c nu poate zidi pe cei ce ne privesc, ca o purtare smerită şi nemincinoasă şi ca un cuvînt
neprefăcut. Aceasta se va face şi altora îndemn spre a nu se înălţa. Şi ce e mai mare decît
asta spre folosul altora ?575 2054.A observat cineva din cei ce pot să vadă şi văzînd a po
vestit următoarele: «Şezînd eu în adunare (sinaxa), au venit dracul slavei deşarte şi dracul
driei şi s-au aşezat de amîndouă părţile mele. Şi unul mi-a împuns coasta cu degetul lui iubi
de slava de şartă, îndemnîndu-mă să spun oarecare vedere (con templaţie), sau lucrare pe car
am săvîrşit-o în pus2055.învăţătura aceasta e cu totul protivnică teoriei teologiei cato lic
pre merite şi supramerite. Tot efortul creştin urmăreşte curăţirea şi desăvîrşirea firii şi n
primite din afară. Iar desăvîrşirea e o înaintare nesfîrşită. Şi darul lui Dumnezeu vine de l
e, nu ca un merit, altfel n-ar mai fi dar. Iubirii noastre libere îi vine în întîmpinare
iubirea liberă a lui Dumnezeu, sau invers. 2056.Din Epistola sfîntului Atanasie către
fecioară: «Dacă îţi arăţi viaţa ta, aceasta îţi naşte slava deşartă şi te păgubeşte. Dar de
conglăsuieşte cu tine ca să facă cele ale lui Dumnezeu ca şi tine, descopere numai acestu
ia taina. In aceasta nu este slavă deşartă, căci ai grăit ca să se mîntuiască un suflet. Celo
e au dorinţa să as culte, grăieşte-le cele de folos. Iar de te rogi, sau cînţi, sau citeşti,
i deosebit şi nimenea să nu audă, decît tu singură j şi dacă ai, şi cu una sau două fecioare
suflet cu tine». Alta, a sfîntului Marcu : «Dacă voieşti să se acopere de către Domnul păcat
tale, să nu descoperi oamenilor virtuţile tale. Căci tot ce vom face cu acestea, acee
a va face şi Dumnezeu cu acelea». Alta, a sfîntului Maxim : «Precum comoara ară tată se fură,
aşa virtutea făcută cunoscută sau publică, se mistuieşte». 574._____
_____276____: tie 576. Şi după ce l-am depărtat pe acesta, zicînd: «în-toarcă-se înapoi
se ruşineze cei ce-

mi gîndesc mie rele» (Ps. 34 şi 69), repede cel de la stînga îmi şopti la ureche : «Bine, bin ai făcut şi mare te-ai făcut, biruind pe maica mea cea preaneruşinată». Către acesta, contin d îndată partea următoare a stihului, am zis : «întoarcă-se ruşinaţi cei ce-mi zic mie : Bine ine ai făcut» 5". întrebîndu-1 eu pe acela: «Cum e slava deşartă, maica mîndriei ?», a răspun le înalţă şi în-gîmfează; iar cînd sufletul s-a înălţat, luîndu-1 mîndria îl duce pînă la cer ri» 578. 2057.Este o slavă ce vine de la Dumnezeu: «Pe cei ce Mă slăvesc, zice, îi voi slăvi» Regi 2, 30). Şi este o slavă ce urmează din pregătirea diavolească: «Vai, zice, cînd vor vor i oamenii bine de voi» (Le. 6, 26). 2058.O vei cunoaşte limpede pe cea dintîi, cînd soco tind-o ca vătămare, o vei respinge cu toată sîrguinţa şi oriunde te vei duce, îţi vei ascund ieţuirea ta579. Şi pe a doua, cînd, săvîrşind orice lucru, îl vei săvîrşi pen tru a fi văzut . Necurata aceasta ne îndeam nă să făţărim o virtute pe care nu o avem. Dar «aşa să lumineze, , lumina voastră înaintea oamenilor, ca 576. A sfîntului Maxim: «Cei ce caută pururea sufl etul nostru, caută pururea prin gînduri pătimaşe, să ne împingă la păcat cu cugetarea, sau cu crarea. Dar cînd vor afla mintea neprimitoare, atunci vor fi făcuţi de ruşine; iar cînd o vor afla ocupată cu vederi duhovniceşti, vor fi alungaţi şi ruşinaţi cu totul». 2059.Amîndouă te îndemnuri aparent bune, sînt biruite cu sme renia. Faptele la care e îndemnat călugărul sînt bune în sine, dar nu sînt bune întrucît îndemnurile la ele vin de la demoni, adică se i esc îm preunate cu ispita mîndriei. 2060.«Slava deşartă alungată, sădeşte părerea de sine; da pricinuieşte mîndria». 2061.«Cînd nu face cineva lucrul lui Dumnezeu pentru a fi văzut de o ameni, dar cei ce-1 văd îl slăvesc, celui ce îl lucrează nu-i va veni nici-o vătămare din lau 577. SFiNTUL lOAX SCARARVL 277 să vadă ei faptele voastre cele bune»- (Mt. 5, 16). De multe ori Domnul îi aduce însă pe cei iubitori de slavă deşartă la lipsa de slavă deşartă, pr cinstirea ce li se întîmplă. 2062.începutul necăutării slavei deşarte e păzirea gurii şi iubi ecinstirii580. Mijlocul ei este oprirea tuturor lucrărilor gîndite ale slavei deşarte. Iar sfîrşitul (dacă este vreun sfîrşit al adîncului fără fund)581, este a face în chip nesim tea mulţimii cele ce aduc necinstirea. 2063.Nu-ţi ascunde ruşinea ta, din socotinţa de a nu da pricină de sminteală582. Dar nu trebuie să se folo sească acelaşi plasture pentru o rice greşală, ci potrivit

cu felul ei. 2064.Cînd chemăm noi slava deşartă şi cînd vine la noi fără să o chemăm, ci trim
i, şi cînd înce pem niscai lucruri în vederea slavei deşarte, să ne aducem aminte de plînsul
ostru şi de datoria de a face, plini de frică, rugăciunea ce se cuvine stării noas tre şi
negreşit vom ruşina pe neruşinatul, numai să ne îngrijim de rugăciunea adevărată. Iar de nu,
adu cem aminte repede de moartea noastră. Iar de nu vom izbuti nici aşa, să ne temem
de ruşinea ce urmează slavei. Căci «cel ce se înalță se va smeri» (Le. 18, 14). Şi nu numai a
ci negreşit şi aici583. 2065.«Cel ce are grijă de limbă se dovedeşte lucrător al virtuților.
r nepedepsirea limbii arată că nu are în lăuntrul lui virtutea». 2066.Nu e un sfirşit al dis
preţuirii slavei deşarte. Căci aceasta e egală cu smerenia. Iar smerenia e un adînc, sau o
înălțime fără sfirşit (abis). Căci e o uimire de Dumnezeu, care fiind infinit, creşte şi ea
finit. 2067.Se înțelege că e vorba de recunoaşterea ei însoțită de pocăință, nu de cea cinică
Căci recunoscută prin pocăință adlncă şi necurmată, face mai degrabă pe ceilalți să se fereas
068.«Cînd vezi gînd omenesc ispitindu-te cu slava, cunoaşte lim pede că-ți pregăteşte ruşinea
_____278. 2069.Cînd lăudătorii, mai bine zis amăgi
torii încep să ne laude, să ne aducem aminte de mulțimea fărăde legilor noastre şi ne vom afl
nevrednici de cele spuse sau făcute. 2070.Pot fi, fără îndoială, auziți de Dumnezeu în unele
cereri ale lor, şi unii iubitori de slavă deşartă. Domnul obişnuieşte să vină în întîmpinarea
lor şi cererilor lor, ca luînd unele daruri prin rugă ciune, să nu-şi mărească închipuirea de
ne. 2071.Cei mai simpli nu cad de multe ori în veninul acesta. Căci slava deşartă este l
epădarea simplității şi viețuirea prefăcută. 2072.De multe ori viermele crescînd şi făcînd ar
rcă la înălțime. Tot aşa slava deşartă desăvîrşindu-se, naşte mîndria, căpetenia şi desăvîrşi
A fost treapta a douăzecişiuna. Cel ce nu s-a lăsat prins de ea, nu va cădea în mîndria fără
nte, duşmana lui Dumnezeu. CUVlNTUL XXII

Despre mîndria cea fără de minte (fără stăpînire) 1) Mîndria este tăgăduirea lui Dumnezeu584, ea dracilor, disprețuirea oamenilor, maica osîn-dirii, nepoată a laudelor, semnul nero dniciei, izgoni-toarea ajutorului lui Dumnezeu, înaintemergătoarea ieşirii din minți, pr icinuitoarea căderilor, pricina luării în stăpînire (de draci), izvor al mîniei, uşa fățărnic 4. «Căci cel ce socoteşte că înfăptuieşte ceva din sine, şi nu din ajutorul lui Dumnezeu, tăg pe Dumnezeu şi ajutorul Lui în toate. De aceea şi cade, părăsit fiind, din harul lui Dumne zeu, pe care 1-a nesocotit». SF1NTVL IOAN SCARARUL 279 cauza nemilostivirii, păzitoa rea păcatelor, contabilă amarnică, judecătoarea oamenilor, potrivnica lui Dumnezeu, rădăcina hulei. 2073.Începutul mîndriei e sfîrşitul slavei deşarte. Mijlocul ei este disprețuirea ap roapelui, vestirea neru şinată a ostenelilor proprii, lauda de sine în inimă, ura mustrări i. Iar sfîrşitul ei este tăgăduirea ajutorului lui Dumnezeu, fălire cu rîvna sa, năravdrăces 2074.Să ascultăm toți cei ce voim să scăpăm de groapa aceasta. Patimii acesteia îi place de m lte ori să-şi ia hrana chiar din mulțumirea adusă lui Dumnezeu. Căci la început nu se gîndeşt tăgăduiască cu neruşinare pe Dumnezeu. 2075.Am văzut om mulțumind lui Dumnezeu cu gura şi făl u-se cu cugetul. Mărturiseşte despre aceasta fariseul acela care a spus în chip fățarnic : «Iți mulțu mesc, Dumnezeule» (Le. 18, 11). 2076.Unde s-a întîmplat căderea, acolo s-a sălăşl înainte mîndria. Al doilea lucru e vestitor al celei dintîi. 2077.Am auzit pe careva din cei cinstiți de mine: *Gîndeşte că douăsprezece sînt patimile de necinste. De vei iubi c u voia pe una din ele, adică închipuirea de sine, ea va umple locul celor unsprezece»5 85. 7) Călugărul ce se înalță cu cugetul, se împotri veşte cu cuvîntul. Dar cel smerit cu cug l nu ştie să 585. «Un filozof oarecare a spus că închipuirea de sine esle boală sacră». Alta văzut o boală cumplită; de ea suferă cel ce păzeşte la sine o bogăție spre răullui». Domnul «Vai, cei ce vă îmbogățiți, că veți flămînzi; că veți lua plata voastră» (Le. 6, 25). Închip o boală, pentru că cel ce suferă de ea nu trăieşte în realitate. Bogăția pe care o păzeşte e r fum care nu va pieri numai lă-sîndu-1 gol, ci îl va şi face nemilos şi urît de Dumnezeu şi e oameni, fum care îl intoxică. El iese din legătura cu Dumnezeu şi cu oamenii, care sin t singura realitate ce-1 ține şi pe el în realitate. 280 _____

se împotrivească nici măcar cu privirea. Chiparosul nu-şi pleacă ramurile ca să se întindă pe
. Nici monahul cu inima mîndră, ca să facă ascultare. 2078.Bărbatul cu inima mîndră doreşte s
ască 586 . Astfel nu poate să nu se piardă pînă la capăt, precum se întîmplă de obicei; mai b
is nici nu voieşte. 2079.«Celor mîndri Domnul le stă împotrivă» (Pilde 16, 5 şi I Pt. 5, 5).
ne poate să-i miluiască pe ei ? «Necurat este la Domnul tot cel mîndru cu inima» (Pilde 16
, 5). Şi cine va putea să-1 curăţească pe unul ca acesta ? 2080.Pedeapsa celor mîndri e căder
a, iar îmbolditor, dracul. Părăsirea lor este ieşirea din minţi. De cele dintîi au fost tămăd
adeseori oamenii de către oa meni. Dar cea din urmă nu poate fi vindecată de oameni. 2
081.Cel ce respinge mustrarea îşi întipăreşte pa tima. Iar cel ce o primeşte s-a dezlegat de
legătura ei. 2082.Dacă un oarecare a căzut din ceruri numai prin această patimă, fără alta,
rebuie văzut dacă nu cumva se întîmplă ca cineva să se suie la cer numai prin sme renie, fără
tă virtute. 2083.Mîndria este pierderea bogăţiei (duhovniceşti) şi a sudorilor. «Strigat-a şi
era cine să-1 mîntuiască» (Ps. 16, 4, 5), fără îndoială pentru că a strigat cu mîndrie «către
u 1-a auzit pe el» ; fără îndoială, pentru că pricinile împotriva cărora se ruga nu le curma.
84.Un bătrîn foarte cunoscător îl sfătuia duhovniceşte pe un tînăr ce se trufea. Iar acesta,
fiind, zise : «Iartă-mă, părinte, nu sînt mîndru». Iar prea în586. «Să nu te grăbeşti să te
frăţimii, ca să nu iei sarcinile păcatelor străine pe umerii tăi». SFlNTL'L 10AN SCARARVL 281
leptul bătrîn zise către el: «Şi ce altă dovadă mai vădită a patimei acesteia ne poţi da, fiu
cuvîn-tul ce l-ai spus : nu sînt mîndru» 587. Mult le ajută unora ca aceştia supunerea, vieţ
irea mai îngreuiată şi mai supusă necinstirilor şi citirea nevoinţelor mai presus de fire al
e părinţilor. Poate măcar aşa vor avea o mică nădejde de mîntuire cei ce bolesc de patima ace
sta. 15) E ruşine să se mîndrească cineva cu podoabă străină 588, dar e nebunia cea mai de pe
urmă să se fălească, prin închipuirea de sine, cu darurile lui Dumnezeu. Făleşte-te numai cu
tuirile tale dinainte de naştere589. Căci cele de după naştere Dumnezeu ţi le-a dăruit, ca şi
naşterea însăşi.

2085.Scărarul surprinde şi aci aceeaşi Împletire a patimii cu năzu inţa protivnică ei, ca şi alte locuri de mai înainte. Seva patimii urcă în om din firea lui pătată, odată cu seva virt uţii, ea In fructele unui pom stricăciunea. E foarte greu de a Înlătura pe ultima şi a cruţa pe primele. Cel ce se socoteşte smerit, nu e smerit. Mereu trebuie înlăturată de lingă vi rtutea însăşi umbra conştiinţei de a avea o virtute. Conştiinţa trebuie să aibă de conţinut n Dumnezeu şi sinea proprie trebuie văzută hrănindu-se numai din Dumnezeu. Toate virtuţile slnt puteri ale Iui Dum nezeu In noi. Ridicarea spre această conştiinţă e un efort conti nuu de distilare, de subţiere a firii, pentru a face pe Dumnezeu total transpa ren t prin Înlăturarea oricărei grosimi a ei, a vizibilităţii ei. 2086.«Se arată că nu trebuie să aude cineva şi să se fălească pentru nimic din ceea ce a înfăptuit prin cugetarea sau putere a sa, fără ajutorul lui Dumnezeu». Alta: «Cel ce se infrinează, se reţine de la lăcomia pînte ui; neagonisitorul, de Ia lăcomie; cel ce se linişteşte, de la vorbărie \ cel curat, de la iubirea de plăceri; cel ruşinos, de la curvie; cel ce se mulţumeşte cu ale sale, de l a iubirea de arginţi; cel blînd, de la tulburare; ascultătorul, de la sfadă; cel primito r de mustrare, de la făţărnicie; cel ce se roagă, de Ia deznădejde; săracul, de la bogăţie; m isitorul, de la tăgăduire; mucenicul, de la Închinarea la idoli. Vezi că toată virtutea săvt rşită plnă la moarte nu e nimic altceva declt înfrînarea de la păcat. Iar Infrlnarea de la pă at e un lucru al firii, nu e un preţ plătit pentru împărăţia lui Dumnezeu». Ce departe sîntem teoria meritelor şi suprameritelor din teologia cato lică I La o notă următoare vom ved ea că Împărăţia lui Dumnezeu e darul Duhului Sfînt. 2087.O spune aceasta In ironie, ca şi cel următoare. 587._____2Ş2 2088.Numai virtuţile ce le-ai înfăptuit fără minte sînt ale tale. Căci mintea ţi-a dăruit-o Dumnezeu. Arată nevoinţe ate fără trup, numai din sîrguinţa ta. Căci trupul nu e al tău, ci al lui Dumnezeu. 2089.Nu te încrede, pînă ce nu vei primi hotărîrea, văzînd pe acela care, chiar după intrarea în căma untă, a fost legat de mîini şi de picioare şi aruncat în întunericul cel mai din afară (Mt. 2 , 13)590. 2090.Nu-ţi înălţa grumazul, odată ce eşti pămîntesc. Căci mulţi au căzut din ceruri au sfinţi şi nematerialnici. 2091.Cînd dracul se sălăşluieşte în lucrătorii lui, atunci, arăt somn, sau şi în stare de veghe, ia chipul, zice-se, al unui sfînt înger, sau mucenic, îi îm părtăşeşte vreo descoperire de taină, sau vreun dar (harismă), ca, amăgindu-se, nenorociţii, asă cu totul din minţi5W.

2092.Chiar dacă am suferi zeci de mii de morți pen tru Hristos, tot n-am împlini ceea ce sîntem datori, căci altul e sîngele lui Dumnezeu şi altul sîngele robi lor ; negreşit, du pă vrednicie, şi nu după ființă 592. 2093.A lui Ioan Carpatiul: «Haina de nuntă, de care vorb sc cuvin tele lui Hristos, socoteşte-o harul Duhului Sfînt; căci cel ce nu s-a făcut vre dnic să-1 îmbrace nu se va face părtaş nunții cereşti şi cinei celei duhovniceşti». 2094.Nici ele descoperite nu sînt taine adevărate, nici harismele dăruite de cel rău nu sint haris me adevărate, ci contrafaceri aparente; sînt «taine» sau «harisme» de suprafață, şi chiar min nedate încă pe față. 2095.Sîngele lui Hristos vărsat pentru noi este după ființă sînge ome n al nostru, dar după vrednicie este nesfîrşit mai de preț, pentru că este sîngele primit de Fiul lui Dumnezeu ca singe propriu şi dat de El însuşi pentru noi. Deci prin el ni se îm părtăşeşte iubirea nesfirşită a lui Dumnezeu. De aceea, chiar dacă, de mii de ori am da prin oarte sîngele nostru pentru El, nu I-am răsplăti cu ceva egal şi deci nu ne-am achita de datoria pe care o avem față de El. Căci cînd ți-a dat cineva ceva, te 590. SFtSTUL IOAN S CARARUL 283 2096.Să nu încetăm de a cerceta împreună şi de a pătrunde pe luminătorii părinți e de noi; şi atunci ne vom afla pe noi neumblînd în chip amănunțit pe urmele viețuirii lor, nici păzind în chip cuvios fă găduința, ci petrecînd încă în starea lumească. 2097.Călugărul cel ce are ochiul neîm prăştiat al sufletului şi simțirea nemişcată a trupu lui 593. Călugăr evărat este cel ce cheamă pe vrăj maşi ca pe nişte fiare, şi-i biciuieşte ca să fugă de la el este cel ce petrece într-o ieşire neîntreruptă din sine594. Călugărul este aşa de preschimba prin vir tuți, cum e altul prin plăceri595. Călugărul (călugăria) este o lumină fără de sfîr ul inimii596. Călu gărul este un adînc fără fund (un abis) al smereniei, în care s-a afundat şi s-a înecat întreg duhul său. 2098.Trufia pricinuieşte uitarea greşelilor. Căci adu cerea minte de acelea e pricinuitoarea smeritei cu getări 597. achiți de datorie numai cînd îi întorci un lucru de preț egal. Dar şi atît cit putem noi da lui Hristos, e din puterea îm părtăşită nouă de El prin sîngele Lui. II iubim şi noi puțin luind putere din iubirea Lui nes tă. Unde este atunci temeiul mîndriei noastre ? Ba cel mindru nu-L iubeşte pe Hristos nici măcar aşa puțin cît poate un om, în temeiul iubirii Lui.

2099.«Cind despărțim mintea de Dumnezeu fie prin pălăvrăgeală, fie prin glume, fie prin altce
a, şi o împrăştiem, nu sîntem călugări». 2100.Intr-o ieşire neîntreruptă a minții în Dumnezeu
xtaz neîncetat. 2101.Firea lui şi-a schimbat calitatea prin virtuți. El nu aie virtuțile
, ci este ceea ce sînt virtuțile. 2102.Pentru că, fiind neîncetat atent la firea sa, ved
e prin ea neîntre rupt lumina nesfîrşită a lui Dumnezeu, prin transparența inimii, ca prin
tr-un ochi în care se vede lumina lui Dumnezeu. 2103.Dar şi invers : «Uitarea greşelilor
pricinuieşte uneori închipuirea de sine, alteori nesimțirea». Sint două feluri de uitări, u
itarea de sine din mîndrie, care dă aparența unei cunoaşteri de sine; şi uitarea de sine (
răpirea, extazul) din smerenie, care e o adevărată cunoaştere de sine. Căci sinea cunoscută
prin mîndrie e o sine de suprafață, suprapusă, şi care stă pe nisip, ca un gol, pe cînd sinea
cunoscută de smerenie, e sinea 593. 284_____ 2104.
Mîndria este sărăcia cea mai de pe urmă a su fletului ce-şi năluceşte bogăția şi socoteşte în
lumină598. Nu numai că nu îngăduie, necurata, o înaintare, ci şi aruncă de la înălțime pe ce
de ea599. 2105.Mîndria este mărul putred pe dinăuntru, dar pe dinafară strălucitor de frum
usețe. Călugărul mîndru nu va avea nevoie de drac. Căci el însuşi îşi este drac şi vrăjmaş ce
cu sine. 2106.Pe cît este întunericul de străin de lumină, pe atît este cel mîndru, de străin
de virtute. în inimile ce lor mîndri se vor naşte cuvinte de hulă; în sufletele celor smer
iți, vederi cereşti. Furul urăşte soarele, iar trufaşul disprețuieşte pe cei blînzi 60°. 2107
u cum, dar mulți din cei mîndri nu se cu nosc pe ei şi, socotind că sînt nepătimaşi, şi-au vă
ia (de virtute) în ceasul ieşirii din viață. Cel stăafundată pentru veci In temeiul ei necli
ntit şi adevărat care e Dumnezeu. Cel mîndru, neştiind de păcatele sale, nu se deosebeşte de
Dumnezeu, în închipuirea sa, şi deci nu-şi vede fundamentul său. Cel smerit ştiind de greşel
le sale sau de micimea sa, işi vede fundamentul său care-1 susține totuşi pentru veci, i
ertlndu-l. 2108.Ruptă de realitate, mîndria o contrafăce prin închipuire. Trăieşte într-o fa
ntasmagorie, într-o nălucire prelungită. Golit de toate, 'cel mîndru îşi năluceşte că e bogat
ecat, îşi închipuie că se află în lumină; dar bogăția lui Însăşi e săracă şi in lumina ei el
l, nimic consistent. De aceea şi hrana lui spirituală e săracă, e inconsistentă. 2109.«Cel c
e se mindreşte e lăsat să cadă în hulă. Cel ce se făleşte pentru virtutea cu fapta e lăsat să
rvie, iar cel ce se înalță întru înțelepciunea lui, e lăsat să cadă în cursele întunecate ale

2110.«Mare şi cinstit lucru socotesc că este a birui slava deşartă şi a înainta in cunoştința Dumnezeu. Căci cel ce cade in uri tenia acestei patimi viclene a slavei deşarte se îns trăinează de pace şi-şi înăspreşte inima față de sfinți. Şi Ia capătul relelor lui cade în mi leană şi în grija de a minți». Cel mîndru nu cunoaşte nici pe Dumnezeu şi nu trăieşte in pace u oamenii. El se împietreşte cu inima chiar față de oamenii blinzi şi-i disprețuieşte. Mai al s față de aceştia se poartă cu asprime, căci de cei tari se teme şi cind are nevoie de ei, îi linguşeşte 598. SF1NTUL IOAN SCARARUL 285 pînit de ea, va avea nevoie de Domnul. Căci fără f olos îi va fi ajutorul de la oameni. 28) Am prins odată pe această amăgitoare fără minte umb lînd în inima mea, purtată pe umerii maicii ei. Şi legîndu-le pe amîndouă cu legătura ascultă le-am biciuit cu biciul smereniei şi le-am silit să-mi spună cum au intrat în mine. Iar ele, biciuite, mi-au spus: -«Noi nu avem început, nici naştere, căci sîn-tem începătoare şi n re ale tuturor patimilor. Nu puțin ne războieşte zdrobirea inimii, născută din ascultare. Insă nu răbdăm să fim stăpînite de nimeni. De aceea, voind să ne facem stăpîne peste cele din ri, am fost depărtate de acolo 601. Noi ne-am făcut născătoare, ca să spunem pe scurt, ale tuturor celor ce lucrează împotriva smeritei cugetări. Căci toate cele ce o ajută pe ea n i se împotrivesc nouă. Dar noi am izbutit şi în cer. Deci unde veți scăpa de la fața noastră 02 Noi ne-am obişnuit să ne împotrivim ocărîrii, ascultării, nemînierii, neținerii de minte a ui şi slujirii603. Nepoatele noastre sînt căderile duhovniceşti : mînia, clevetirea, amărăciu ea, strigarea, hula, fățărnicia, ura, pisma, viața după o regulă proprie, împotrivirea în cuv neascultarea. Un singur vrăjmaş avem, asupra căruia nu avem puterea. Ți-1 spunem, că sîntem biciuite de el. El constă în a te defăima pe tine însuți în chip sincer înaintea Domnului. At nci să ne socoteşti ca pe un păianjen. Deci, pre2111.S-au făcut stăpînitoare peste unele fii nțe îngereşti din ceruri şi de aceea le-au coborît de acolo. Căci nu voiau ca acelea să mai f e stă pînite de altcineva decît de ele (de slava deşartă şi de mîndrie). Mindria, nevrînd să ci-un stăpîn, nu cunoaşte nici-un cap, e fără cap. Omul mîndru nu admite nici-o căpetenie, el e anarhic. 2112.Adică : dacă am izbutit să înfrîngem unele ființe chiar la cer, unde şi cum c ezi tu, omule, că vei scăpa de noi ? 2113.Căci adeseori călugărul se satură de ocărîri, de as tare, de nemîniere şi atunci se predă mîndriei. 601._____ _____286 : cum vezi, slava deşartă e calul pe care călăresc eu, mîn-dria». Dar cuvioasa s merenie şi ocărîrea de sine vor rîde de calul şi de călărețul lui, cîntînd cu sîrguință cînta tăm Domnului, căci cu slavă S-a preamărit. Cal şi călăreț au fost aruncați în mare» şi în adî A fost treapta a douăzecişidoua. Cel ce s-a suit pe ea a biruit, dacă s-a putut sui.

CUVlNTUL XXIII Despre gîndurile negrăite ale hulei 2114.In cele dinainte am auzit că e
xistă un prea cum plit nepot al cumplitei rădăcini şi maici care e spurca ta mîndrie: este
nepotul de negrăit al hulei. De aceea e de trebuinţă să-1 aducem de faţă. Căci nu e un vrăj
intre cei de rînd, ci un vrăjmaş şi un războinic cu mult mai cumplit decît toţi. Şi lucrul ce
ai cum plit e că nu poate fi uşor de tîlcuit, mărturisit şi pus la stîlp în faţa doftorului d
vnicesc. De aceea a şi năs cut de multe ori în mulţi deznădejdea, rozînd, nelegiui tul, ca u
n cariu în lemn, toată nădejdea lor. 2115.Acestui prea spurcat îi place de multe ori să ba
t jocorească pe Domnul şi cele ce se săvîrşesc în înseşi sfintele Liturghii şi în însuşi timp
or Tai ne. Din aceasta cunoaştem în chip vădit că nu sufletul nostru este cel ce rosteşte
acele cuvinte nelegiuite, ne înţelese şi de negrăit în lăuntrul nostru, ci dracul urîtor de D
mnezeu care a fost izgonit din ceruri, pentru că şi acolo căuta să împroaşte pe Dumnezeu cu
hule. Dacă ar fi ale mele acele neruşinate şi necuviincioase 1) SF1NTVL 10AN SCARARUL
287 cuvinte, cum m-aş închina darului, primindu-1 ?604 Cum aş putea ocări şi, în acelaşi timp
binecuvînta ? 2116.Acest amăgitor şi de-suflet-stricător ne duce ade seori la ieşirea din
minţi. Dar nici un alt gînd nu e atît de greu de mărturisit ca acesta. De aceea de mult
e ori şi îmbătrîneşte cu mulţi605. Căci nimic nu dă dracilor şi gîndurilor acestora atîta put
va noastră, ca faptul de a le hrăni şi ascunde în inimă nemărturi site. 2117.Dar nimenea să n
se socotească pe sine pricina gîndurilor de hulă. Iar Domnul este cunoscător de inimi şi şt
ie că nu sînt ale noastre aceste cuvinte şi gînduri, ci ale vrăjmaşilor noştri. 2118.Imbătare
ste o pricină a poticnirii. Iar mîndria, o pricină a gîndurilor necuviincioase. Dar cel
ce se poticneşte nu e vinovat de poticnire. Totuşi se va pedepsi pentru că s-a îmbătat. 21
19.Cînd stăm la rugăciune, se ridică şi acele gînduri necurate şi de-nespus. Dar stăruind în
ne, se retrag îndată. Căci nu obişnuiesc să lupte cu cei ce se

luptă. 7) Nu huleşte nelegiuitul numai pe Dumnezeu şi cele dumnezeieşti, ci rosteşte în noi ş
unele_cuvinte prea urîte şi necuviincioase, ca fie să părăsim rugăciu-nea, fie să deznădăjdu
noi înşine. Şi aşa pe mulţi i-a întrerupt de la rugaciune_şi pe mulţi i-a depărtat de la Tai
rupurile unora le-a_topit prin întristare. Pe 2120.Scărarul se dovedeşte mereu un fin şi
sincer analist al stărilor sufleteşti adeseori contradictorii. Consecvent personali
st, el explică gîndurile ce se contrazic din prezenţa în sufletul nostru a altor subiect
e ne văzute, în cazul de faţă, a demonilor. 2121.îmbătrîneşte cu mulţi, pentru că nu-1 pot ni
in mărturisire, ruşinîndu-se să-1 mărturisească. E prea evident şi prea bun Domnul, ca ei să
ească să dea pe faţă gîndul de hulă împotriva Lui. Ei înşişi nu se pot decide să-i dea credit
E un alt motiv pentru care nu-şi cred lor. 604._____
_____288 : : alţii i-a istovit prin posturi acest rău şi neomenos tiran şi nu le-a dat n
ici o clipă de odihnă, făcînd aceasta nu numai cu cei din lume, ci şi cu cei ce se îndeletni
cesc cu vieţuirea călugărească. După aceea le insuflă gîndul că nu vor avea parte de nici o m
re şi-i face să se socotească mai de plîns şi mai nenorociţi decît toţi credincioşii şi decît
l ce e chinuit de duhul hulei şi voieşte să se izbăvească de el, să ştie sigur că nu sufletul
i e pricina acestor fel de gînduri, ci dracul necurat, care a zis odinioară către Domn
ul: -«Acestea toate le voi da Ţie, dacă, căzînd Te vei închina mie»- (Mt. 4, 9). De aceea dis
reţuindu-1 pe el şi neluînd nicidecum cele spuse de el ca măsură, să zicem: «Mergi înapoia me
satano! Domnului Dumnezeului meu mă voi închina şi Lui singur voi sluji» (Mt. 4, 10) şi du
rerea să se întoarcă asupra capului tău; şi asupra creştetului tău să se pogoare hula ta în v
de acum şi în cel viitor. Amin. 2122.Cel ce voieşte să lupte în afară de felul amintit cu d
racul hulei, este asemenea celui ce încearcă să ţină fulgerul în mîinile lui. Cum va putea să
indă, sa se împotrivească, sau să bată pe cel ce intră în inima lui dintr-odată ca un vînt şi
uvîntul lui mai repe de ca o clipă şi îndată dispare ? 2123.Căci toţi cei ce ne războiesc sta
luptă şi rămîn multă vreme şi dau timp celui ce se luptă cu ei. Acesta însă nu. Ci îndată ce
şi depărtează; şi îndată ce ne-a vorbit, s-a şi dus. 10) Acest_drac obişnuieşte să se sălaşl
a celor mai simpli şi mai nevinovaţi, care sînt şi tulburaţi şi chinuiţi mai tare decît alţii
în aceştia totul se întîmplă nu din închipuirea de sine, ci din pizma dracilor. SFiNTVL IOA
S SCARARUL

11) Să încetăm să judecăm şi să osîndim pe aproapele şi să nu ne temem de gîndurile de hulă. intîi e pricina şi rădăcina celui de al doilea. 2124.Precum cel închis în casă aude cuvintele trecă torilor, dar nu vorbeşte cu ei, aşa şi sufletul ce petrece în sine însuşi, auzind hulel dracului, se tulbură, căci acela trece prin el. 2125.Cel_ce-l dispreţuieşte pe acesta s -a_eliberat de patimă. Dacă însă cugetă că poate lupta cu el altfel, pînа la urmă e înfrînt. ce voieşte să stăpînească duhurile cu cuvintele, este asemenea celui ce încuie vînturile. Un ugăr sîrguitor, tulburat de acest drac, şi-a topit trupul cu posturi şi cu privegheri do uăzeci de ani. Şi fiindcă n-a simţit prin aceasta nici un folos, a plecat şi, scriind pati ma sa pe o hîrtie, a predat-o unui bărbat sfînt, stînd culcat pe faţa sa, pentru că nu pu te a să caute spre el. Cînd citi bătrînul, zîmbi. Şi ridicînd pe fratele îi zise: -«Pune, fiule, a pe grumazul meu». Şi fă-cînd fratele aceasta, zise marele bătrîn : -«Pe grumazul meu va fi, frate, acest păcat cîţi ani a zăcut şi cîţi va mai zace în tine. Numai tu să nu mai ţii seama 6. Şi m-a asigurat fratele ca n-a ieşit din chilia bătrînului înainte de a se fi mistuit p atima. Aceasta mi-a povestit-o cel ce a cercat-o, mulţumind lui Dumnezeu. Cel ce a luat biruinţă asupra patimii a lepădat mîndria. 606. Un argument important pentru mărturi sire : cel ce mărturiseşte păcatele sale, primind asigurarea că de aci înainte nu mai răspun de el pentru sine, ci duhovnicul care i-a dat iertarea, nu mai simte chinul pent ru ele, nici neputinţa de a nu le mai săvîrşi. Iar duhovnicul răspunde, pentru că o face în n mele Domnului. Domnul Htistos le ia asupra Lui prin duhovnic. Trebuie să faci expe rienţa întîlnirii cu Hristos ca o altă persoană decît tine, în singurul mod accesibil nouă, î concret. Adică, întîlnindu-te cu altă persoană omenească, dar care te întîmpină din însărcin mele Domnului Hristos. CUVlNTUL XXIV Despre blîndeţea, simplitatea şi nerăutatea, agonis ite prin sîrguinţa înţeleaptă şi nu naturale; şi despre viclenie 2126.Lumina zorilor se iveşt intea soarelui şi blîn deţea este înaintemergătoarea smeritei cugetări607. De aceea auzim şi umina, orînduindu-le pe acestea astfel după treptele lor: «învăţaţi, zice, de la Mine, că sîn şi smerit cu inima» (Mt. 11, 29). Deci se cade să fim luminaţi de lumină înainte de răsăritu oarelui, ca astfel să putem privi limpede spre soare. Căci cel ce nu cunoaşte mai înaint e lumina, nu poate privi soare

le, cum ne învață ordinea adevărată a celor spuse. 2127.Blîndețea este starea neclătinată a m
care rămîne la fel în cinstiri şi necinstiri608. Blîndețea stă în a ne ruga în chip netulbura
ncer pentru cel ce ne tulbură în vremea tulburărilor ce ni le pricinuieşte. Blîndețea este l
espedea aşezată peste marea mîniei, care risipeşte toate valurile ce izbesc în ea, nesufer
ind nici o clătinare 609. Blîndețea este propteaua răbdării; uşa sau mai bine zis maica răbdă
, pricină a deosebirii (a dreptei socoteli, a discernămîntului). Căci: «învăța-va Domnul pe c
blînzi căile Lui»- (Ps. 24, 8). E pricina iertării, îndrăzneala rugăciunii; încăperea Duhului
Căci zice : «Spre cine voi privi, dacă nu spre cel blînd şi liniştit» (îs. 66, 2). Blîndețea
jutătoarea ascultării, povățuitoarea frățietății, frîna celor ce se înfurie, potolirea celor
.«Blîndețea păzeşte iuțimea netulburată ; iar smerenia eliberează mintea de trufie şi de slav
129.Aceeaşi definiție a blindeții în Cuvîntul VIU, cap. 3. 2130.«E propriu blîndeții a purta»
uporta) pe aproapele. 607._____SFISTUL
WAN SCARARUL_____291 se mînie, dăruitoarea bucurie
i, urmarea lui Hristos, însuşirea îngerilor, legarea dracilor şi pavăza amărăciunii. 2131.In
nimile celor blînzi se odihneşte Domnul610, iar sufletul tulburat e scaunul diavolul
ui. «Cei blînzi vor moşteni pămîntul»- (Mt. 5, 5), mai bine zis îl vor stăpîni611. 2132.Sufle
lînd e tronul simplității. Iar mintea mînioasă e pricinuitoarea răutății. în sufletul lin va
cuvîntul înțelepciunii «Domnul va povățui pe cei blînzi întru judecată» (Ps. 24, 10), mai bin
lucrarea deosebirii (dreptei socoteli). Sufletul drept este soțul smereniei. Iar c
el viclean este slujitorul mîndriei. Sufletele celor blînzi se vor îmbogăți întru cu noştință
iar mintea stăpînită de iuțime locuieşte împreună cu întunericul şi neştiința. 2133.Mîniosul
au întîlnit613 şi nu se putea afla cuvînt sincer în convorbirea lor. Dacă vei cerceta inima
celui dintîi, vei afla nebunia; dacă vei cerceta sufletul celui de al doilea, vei ve
dea viclenie G14. 2134.Domnul cel blînd, Care n-are motive să fie ajutat, Se odihneşte
în cei blînzi. Blindețea din El curge în credincioşi, devenind in ei leagăn lin în care Se o
ihneşte El. Blîndețea e delicatețea, e gingăşia dragostei, siguranța ei nu e tulburată de nim
Prin blîndete se mingîie cei ce se iubesc. Cunoaşterea lui Hristos are loc prin parti
cipare la El, prin sălăş-

luirea Lui în noi. Hristos e învățător prin faptul că e sălășluit in noi prin Duhul Sfînt. 21
blînzi vor domni peste pămînt, întinzînd blîndețea lor, care e blîndețea lui Hristos în tot c
l lui, făcînd ca nimenea să nu li se opună, ci să răspundă cu aceeaşi blîndețe. Aceasta va fi
rilor, împărăția delicate{ii între oameni, din delicatețea lui Iisus Hristos. 2136.Cunoştinț
devărată e legată de blînde{e, căci blîndelea e şi o contemplare liniştită a semenilor care i
eschid şi a tainelor existenței, a tainei lui Dumnezeu cel blînd. 2137.«Fățarnic e numit lin
guşitorul, amăgitorul, mincinosul, pentru că împleteşte cuvintele ca să placă, nu ca să spună
ul». 2138.A lui Evagrie : «Firea mîniei este să lupte împotriva dracilor şi pentru vre-o plăc
re. Pentru că îngerii ne insuflă plăceri duhovniceşti şi 6 1 0 .
2 9 2 2139.Simplitatea este deprinderea sufletului lips
it de cugetări felurite, care s-a făcut neclintit spre o gîndire nerăutăcioasă. Nerăutatea es
e o stare senină a sufle tului, izbăvită de orice cugetare vicleană. 2140.Intîia 6I5 însuşire
a copiilor este simplitatea, ne felurită în gînduri, pe care pînă ce a avut-o Adam, n-a văzu
t goliciunea sufletului, nici urîțenia trupului său616. 2141.Bună şi fericită este şi simplit
tea aflătoare în unii prin fire; dar nu e ca cea care a fost izbăvită de viclenie prin d
ureri şi sudori. Cea dintîi e acoperită şi ne îndeamnă să întoarcem şi să hrănim mînia împotr
pentru fericirea ce ne vine din ea. Iar aceia, atrăgînd-o spre poftele lumeşti, o sile
sc să lupte contrar firii împotriva oamenilor, ca întunecîndu-se mintea şi căzînd din cunoşti
e facă trădătoare a virtuților». Alia a Iui Grigorie Teologul: «Frînează-ți mînia, (iuțimea),
ieşi din minte. Pedepseşte iuțimea, căci ieşind din măsură se face tatăl nebuniei». Alta a ac
: «Fie-ți mînia numai asupra şarpelui prin care ai căzut». Aha . «Vicleanul niciodată nu este
ace, ci totdeauna ocupat, totdeauna plin de mînie, de vicleşug şi de iuțime. Totdeauna pîn
deşte pe vecinul său, totdeauna cîrteşte, totdeauna e aspru, totdeauna cind i se porunceşt
e grăieşte împotrivă, cînd se hotărăşte ceva cu privire la el, se răzvrăteşte, cînd e sfătuit
e rău, cînd e dojenit, batjocoreşte. El ia în batjocură pe cei ce viețuiesc bine, urăşte pe c
ce sporesc, se scîrbeşte de sfaturi bune, micşorează pe frați, îi răzvrăteşte, îi face răi, s
de la cei blînzi, ia în rîs pe cei îndelung răbdători, se fățărniceşte față de străini, cleve
re altul, se asociază cu fiecare împotriva celuilalt, ațîță la sfadă, întărită pe unul contra
, e gata la ocări, dulce în grăiri de rău, gata la defăimări şi în a face rău». Precum se ved
a sau mînia, cînd întrece o anumită măsură, întunecă mintea şi îl ține pe om într-o agitație
du-1 pînă la nebunie. Intre funcțiile sufleteşti este o strînsă legătură, ele se înrîu-resc r
. 2142.De aci, ediția 1970 urmează o ordine deosebită de cea din P.G.

şi de ediția Trevisan. Urmăm ediția 1970. 2143.Ediția 1970: «înțelege prin goliciune lipsirea harul dum nezeiesc». 615. SFiNTUL 10AN SCARARUL 293 păzită de marea felurime a patimi lor °17. Cea de a doua se face pricina celei mai înalte smerite cugetări. Răsplata celei dintîi este multă; a celei de a doua este mai mult decît nesfîrşită. 9) Toți cei ce voim să agem pe Domnul la noi, să ne apropiem de El în chip simplu, neprefăcut, fără vi clenie şi făr ulte feluri de gînduri şi fără iscodire, ca şi cum am veni la lecțiile unui învățător. Căci E implu şi necompus din multe, voieşte ca şi sufle tele ce vin la el să fie simple şi nevino vate. Dar nu se poate vedea niciodată simplitatea fără smerenie 618. Vi cleanul este m ai înainte văzătorul mincinos, care-şi în chipuie că din cuvinte cunoaşte gînduri şi din înfă fară, cele aflătoare în inimă 619. 2144.Am văzut oameni drepți, care au învățat de la cei vic să se facă vicleni şi m-am mirat cum au pu tut pierde aşa de repede o însuşire şi un dar al f rii 620 . 2145.Pe cît de uşor cad cei drepți, pe atît de greu se pot preschimba cei dimp otrivă. Dar înstrăinarea ade vărată, ascultarea, paza buzelor, au putut face de multe ori multe şi au preschimbat în chip minunat boli de nevindecat. 2146.«Simplitatea naturală s e păstrează, zice, nepărtaşă de multele patimi». 2147.«Simplitatea şi neprețuirea de sine cur a de răutate». In textul grec, neprețuirea de sine e exprimată prin cuvlntul (AÎJ fietpeîv — emăsurare de sine. Trebuie să nu-ți masori faptele bune săvîrşite, sau virtuțile. Propriu zis să nu le observi. Să fie ca şi cînd n-ar fi. Să nu te dedublezi prin conştiința valorii tale. Aceasta e smerenie şi, în acelaşi timp, simplitate. 2148.«Mai-înainte-văzătorul mincinos» e c ce-şi închipuie că vede în inimi, dar nu vede cu adevărat, şi de aceea face judecăți greşite, eral rău voitoare despre oameni şi pretinde că prevede faptele lor rele şi-şi pune nădejdea î ele. 2149.Ne îndeamnă să ocolim cu toată puterea petrecerea cu cei- răi, ca să nu fim făcuți adă a răutății lor. 2150.Dacă cunoştința îngîmfă pe cei mai mulți, nu cumva neştiința şi lips pe mă sura lor ? Totuşi sînt unii, fără îndoială rari, care se mîndresc din pricina lipsei d unoştință.

2151.Dovadă limpede şi chip vădit al simplităţii fe ricite ne este de-trei-ori-fericitul P avel, care s-a făcut simplu. Dar nimenea n-a văzut şi n-a auzit şi nici nu poate să vadă vre odată o astfel de înaintare în aşa de scurt timp621. 2152.Călugărul simplu este un animal cu vîntător su pus, care-şi pune sarcina sa pe umerii celui ce-1 povăţuieşte 622. Animalul nu g răieşte împotriva celui ce-1 leagă; nici sufletul drept, împotriva povăţuitorului. Urmează ce ce-1 trage precum voieşte acela şi nu i se împotriveşte, mergînd pînă la jertfă. 2153.Nevicl este firea curată a sufletului, care în întîlnirile cu toţi se poartă aşa cum a fost zidită. 4.Dreptatea este cuget neiscoditor, purtare nemincinoasă, cuvînt neprefăcut şi nepregătit mai înain te. Precum Dumnezeu se numeşte iubire, aşa se numeş te şi dreptate. De aceea spu ne şi înţeleptul în Cîntarea Cîntărilor, către inima curată : «Dreptatea te-a iubit pe tine» iarăşi, părintele lui: «Bun şi drept este Domnul» (Ps. 24, 6). Şi pe cei de un nume cu El îi ieşte : «Cel ce mîntuieşte pe cei drepţi» (Ps. 24,6). 2155.Devenind simplu, sincer, sfintui apostol Pavel a Înaintat chiar prin aceasta în cunoaşterea a ceea ce este esenţial, a dr agostei lui Hristos faţă de el şi a lui, faţă de Hristos şi de oameni. A văzut Persoana supre persoanele semenilor mai presus de obiecte; a văzut iubirea simplă, directă, ca fiind infinit mai dătătoare de viaţă decît vicleşugurile de tot felul in relaţiile cu oamenii. 215 .Un alt paradox: «animal cuvîntător supus», care nu poartă nici măcar sarcina sa, ci o pune pe umerii povăţuitorului său. Pe de o parte, e supus el însuşi, pe de alta i se supune povăţu torul lui. «Purtaţi-vă sarcinile unul altuia» (Gal. 6, 2). El poartă sarcini trupeşti j cond ucătorul, sarcini sufleteşti. Şi prin amîndouă ctştigă. 621. SFINTVL 10AN SCARARUL 295 Şi iar eptatea sufletelor a văzut şi a cercetat faţa lor- (Ps. 10, 8). 2157.Viclenia este pre facerea stării de dreptate, cu get rătăcit, mincinoasă cîrmuire de sine; jurăminte supuse pe depsei; cuvinte împletite ; adînc (voit ascuns) al inimii; prăpastie de viclenie ; min ciuna îmbibată în fire; închipuirea de sine devenită firească; contrara smereniei; făţărnicia i; izgonirea plînsului; duşmana mărturisirii; regulă de viaţă după plăcerea proprie; pricina ilor; potrivnica învierii623; zîmbetul batjocurii; întristare nebună ; evlavie prefăcută; vi aţă îndrăcită. 2158.Vicleanul este împreună-vorbitor cu diavolul şi

de un nume cu el. De aceea şi Domnul ne-a învăţat să-1 numim pe el aşa, zicînd: «Şi ne izbăve
l vi clean» (Mt. 6, 12). 2159.Viclenia este ştiinţă, sau mai vîrtos urîciune drăcească, străi
devăr, care socoteşte că rămîne ascunsă celor mulţi. 623. «Căci viclenia nu lasă sufletul să
ocăinţă». Alta: «Precum dacă cineva ar fi muşcat de scorpie, veninul ei ar străbate în tot tr
lui şi s-ar vătăma inima lui, la fel este şi răutatea inimii faţă de aproapele. Căci veninul
muşcă sufletul şi acesta se primejduieşte de viclenie. Deci cel ce are milă de ostenelile
sale, dacă vrea să nu se prăpădească, să scuture degrabă de la sine scorpia aceasta, adică v
enia şi răutatea». Există un adînc nesfîrşit, un abis al vicleniei, precum există şi un abis
ereniei sau al simplităţii. Căci nici răutatea nu are un capăt, ci poate înainta mereu. Exis
tă nenumărate dimensiuni ale infinităţii, bune şi rele. Ele se combină şi se încrucişează şi
chipuri multiple. Precum nesfîrşirea smereniei se hrăneşte din experienţa infinităţii lui Dum
ezeu, aşa şi nesfîrşirea vicleniei din opoziţia faţă de ea. Căci e un chip răsturnat al iubir
i Dumnezeu. Pe măsură ce aceea se arată In mai multe forme din Dumnezeu, sau din oamen
i, răspunde şi ea cu noi forme şi grade de răutate, de invidie, de mincinoasă imitare, ca
o dimensiune a infinităţii rele ce se înfruntă cu dimensiunile infinităţii bune. Dar la o in
finitate în act nu ajunge nici smerenia şi nici viclenia. Dimensiunile infinităţii în crea
tură sînt numai direcţii spre infinitatea realizată în Dumnezeu. 2160.Făţărnicia este o stare
trivnică sufletului şi trupului, împletită cu tot felul de gînduri. 2161.Să fugim de prăpasti
făţărniciei şi de groapa vicleniei624, ascultînd de cel ce zice: «Cei ce viclenesc vor pier
i şi ca o iarbă repede se vor usca şi ca nişte verdeţuri repede vor cădea» (Ps. 36, 5). Aceşt
sînt păşunea dracilor. 2162.Greu vor intra bogaţii în împărăţie şi înţelep ţii fără minte, în
63.Căderea a înţelepţit adeseori pe mulţi răi, dăruindu-le lor fără voie nerăutate şi mîntuir
tă-te să-ţi înşeli priceperea fi26. Şi făcînd aşa, vei afla mîntuire şi nevinovăţie, în Hrist
ul nostru. Amin. Cel ce a suit pe această treaptă, să îndrăznească. Că s-a mîntuit, luînd ca
e Hristos. cu VINTUL xxv Despre preaînalta smerită-cugetare, pierzătoarea patimilor, c
e se naşte în simţirea nevăzută 1) Cel ce voieşte să înfăţişeze prin cuvînt văzut627 simţirea
rii Domnului în chip propriu; şi ale sfintei smerite-cugetări în chip cuvenit; şi ale feri
citei căinţe în

chip adevărat; şi ale luminării lui Dumnezeu în chip vădit; şi ale fricii Lui în chip ne2165. atul viclean este o mreajă ascunsă». 2166.«Nu pe înţelepţii în Hristos îi socoate, ci pe cei mea obiş nuieşte să-i numească înţelepţi. Fără minte, cu adevărat, sint cei înţelepţi în faţa ai proorocescului vai». 2167.«Luptă-te, zice, să nu faci cele ce se înfăţişează ca bune price i tale, fără cercetarea lor de către cei mai mari». 2168.Adică sensibil şi material. /"~ 624 . SFlNTUL 1OAN SCARARUL 297 mincinos; şi ale încredinţării inimii în chip neînşelător; şi soc să lumineze prin lămurirea acestora pe cei ce nu le-au gustat, face ceva asemenea ce lui ce voieşte să facă cunoscută prin cuvinte şi pilde dulceaţa mierii celor ce n-au gustat- o niciodată. Dar cel de al doilea 628 vorbeşte în zadar, ca să nu spun că pălăvrăgeşte ; iar intîi, sau e necercat in cele ce descrie, sau se face în chip vădit bătaia de joc a slav ei deşarte. 2169.Cuvîntul nostru înfăţişează mai întîi, pentru pregătire, o comoară în vase d mai bine zis pecetluită în impuri, a cărei calitate nu poate fi făcu tă cunoscută de nici un cuvînt. Ea îşi face cunoscut mai întîi numai numele ei neînţeles de sus, pe care-1 dăruieşte multă şi nesfîrşită cercetare cu obosea lă celor ce-1 cercetează cu dreaptă judecată. Iar cu este acesta : sfînta smerită-cugetare. 2170.Cîţi sînt călăuziţi de duhul lui Dumnezeu, să se e împreună cu noi în acest sobor înţelegător şi prea înţelept, purtînd în chip înţelegător în unoştinţei lui Dumnezeu. Deci făcînd aşa, ne-am adunat şi am cercetat împreună şi am ispitit cinstitei numiri. Şi unul a zis că ea înseamnă uitarea deplină a isprăvilor proprii; altul, a se socoti pe sine cel mai de pe urmă şi mai păcătos dintre toţi; altul, cunoştinţa ce o ar mintea despre neputinţa şi slăbi ciunea ei; altul, a lua înaintea aproapelui în cazuri de supărări şi a dezlega cel dintîi mînia; altul, cunoaşte rea harului şi milei lui Dumnezeu; a tul, iarăşi, simţi rea sufletului zdrobit şi tăgăduirea voii proprii. Iar eu ascultînd toate cestea, ispitindu-le prin chibzuinţă şi trezvie, n-am putut să aflu simţirea fericită a acel eia prin auzire. De aceea, ca unul ce sînt cel mai de pe urmă, adunînd ca un cîine din fărăm iturile 628. Cel ce vorbeşte despre miere. 298_____ _____ ce au căzut de la masa acelor cunoscători şi fericiţi părinţi, încercînd să o lămures is :

Smerita-cugetare este un har fără nume al sufletului629, avînd un nume numai pentru ce
i ce au primit cercarea (experiența ei)630. Ea este o bogăție negrăită; este numirea lui D
umnezeu şi darul Lui. Căci zice: «învățați de la Mine» ; deci nu de la înger, nici de la om ş
de pe hîrtie, -«ci de la Mine» (Mt. 11, 29), adică din sălăşluirea, din luminarea şi din lucr
a Mea în voi; «că sînt blînd şi smerit cu inima» şi cu gîndul şi cu cugetul; «şi veți afla od
războaielor, şi uşurarea de gînduri «sufletelor voastre». 4) Alta este arătarea acestei cuvi
ase vii în iarna patimilor şi alta în primăvara rodirii şi iarăşi alta în vara virtuților, de
e aceste arătări ale ei pricinuiesc împreună veselia şi rodirea. De aceea ele sînt şi ca nişt
hipuri şi semne ale darurilor. 5) Căci cînd începe să înflorească ciorchinele acestei cuvioas
(smerite-cugetări), urîm îndată cu durere loată slava şi lauda omenească, izgonind de la noi
iuți-mea şi mînia. Iar înaintînd această împărătească a vir2171.«A numit smerita cugetare «făr
egație (xax'âîtoşoaiv),ci prin afirmare. Iar har i-a spus pentru harul dat prin ea sufle
tului. Căci numirile nu exprimă mai multul sau mai puținul. Fiindcă oamenii nu sînt mai mu
lt sau mai puțin oameni; nici altele de felul acesta. Ci împărtăşirile sînt mai mult sau mai
puțin. De aceea harul în sine e fără nume j dar, pentru cei ce se împărtăşesc de el, are un
e». Totuşi sînt realități atît de adinei şi de complexe, că numele doar le indică în gene ral
ază în ele ceva negrăit. Omul e un nume, dar ființa ce poartă acest nume are şi ceva negrăit
ea, deci şi In el. De fapt, autorul Scării nu numeşte harul fără nume în sine şi cu nume pent
u cei ce-1 primesc, cum socotește scoliastul ediției 1970, ci smerita cugetare. 2172
.Cunoaşterea adevărată a virtuților se dobîndeşte numai prin experierea lor. Iar în experiere
lor se" face experiența, deci se dobîndeşte cunoştința lui Dumnezeu, în sufletul celui ce l
e are. In virtuți e transpa rentă puterea corespunzătoare a lui Dumnezeu. Virtuțile subția
ză în gene ral, sau fac străvezie firea omului pentru lărgimea infinită a luminii şi bunătăți
Dumnezeu. 629. SFINTUL 1OAS SCARARUL 299 Iuților odată cu vîrsta duhovnicească, în suflet
, socotim ca nimic, mai bine zis ca pricini de scîrbă, toate faptele bune săvîrşite de noi
, gîndind că în fiecare zi adăogăm mai multe poveri la sarcina noastră printr-0 împrăştiere d
e nu ne dăm seama. Iar bogăția darurilor dumnezeieşti date nouă o privim ca pe un adaos de
mai mare pedeapsă, ca una ce e mai presus de vrednicia noastră. De aceea mintea noa
stră rămîne atunci nejefuită, închizîndu-se în vistieria smereniei şi neauzind decît cjocănit
batjocurile furilor, dar neputînd fi păgubită de nici unul din ei, dacă smerenia este vi
stieria nejefuită. 2173.Atîta am îndrăznit să cugetăm, prin puține cu vinte, despre înflorire
sporirea începătoare a aces tui pom pururea înverzit. Dar care este coroana desăvîrşită a ace
tei sfințite virtuți, întrebați pe Domnul, cei ce sînteți ai Domnului. Căci despre mărimea ac
tei cuvioase nu se poate grăi. Iar despre calitatea ei

este şi mai cu neputinţă de grăit. Vom încerca totuşi să grăim ceva despre însuşirea ei, după dărui tă nouă. 2174.Intre pocăinţa plină de grijă şi plînsul curăţit de orice pată şi prea cu ie a celor începători e atîta deosebire cîtă e între pîine, aluat şi făină. Căci sufletul se se subţiază prin pocăinţa vădi tă, se uneşte şi, ca să zic aşa, se amestecă (se frămîntă) cu pa plînsului nemincinos, iar aprinsă de focul Domnului se face pîine şi se întăreşte. Aceasta e fericita smerenie, cea lipsită de aluatul (stri căciunii) şi de umflarea mîndriei. Ast fel, adunîndu-se într-o singură putere şi lucrare, cele trei sînt ca un lanţ preacuvios, sau ca un curcubeu care are aceleaşi însuşiri631. Şi semnul uneia vei afla 631. «Curcubeul es te arcul întins după ploaie în nori. A numit smerenia astfel pentru firea mult întărită şi fe urită şi multicoloră, sau pentru 300_____ că se fa ce şi semnul celorlalte. Aceasta voi încerca s-o întăresc printr-o scurtă dovedire. 2175.îns uşirea cea dintîi şi cea mai aleasă a acestei bune şi vrednice de laudă treimi este primirea cu cea mai mare bucurie a necinstirii, care e aşteptată cu mîinile deschise ale sufle tului şi e îmbrăţişată ca una ce alină şi topeşte bolile sufletului şi mari păcate. A doua în derea a toată iuţimea şi cumpătarea ce se arată în potolirea ei. Iar a treia treaptă prea fru moasă a ei este neîncrederea credincioasă în bunătăţile agonisite şi dorinţa neîncetată după fîrşitul legii şi al proorocilor este Hristos, spre îndreptarea fiecăruia care crede»- (Rom. 10, 14), iar sfîrşitul patimilor este slava deşartă şi mîndria a celui ce nu ia aminte. Pe acestea le pierde această că prioară înţelegătoare (smerenia n.tr.) care păzeşte pe cel ce vi e împreună cu ea (pe omul smerit n.tr.) neprimitor de nici un venin aducător de moarte . Căci unde se arată în ea veninul făţărniciei ? Unde, al cleve tirii ? Unde se ascunde de e a şarpele ? Oare nu e scos mai degrabă la arat din pămîntul inimii şi omorît şi ni micit ? Nu este în unirea cu aceasta vreo arătare a urii, vreun fel de împotrivire în cuvînt, nu e vr eun miros al nesupunerii, decît dacă ar fi vorba de credinţă 633. 10) Cel ce s-a unit cu aceasta ca un mire, este lin, blînd, uşor de înmuiat prin străpungere, milos mai mult d ecît toţi, senin, strălucitor, uşor de înfrînat, nesupărăcios, veghetor, netrîndav. Şi ce tre ai

întreita culoare şi pentru înălţimea acestei virtuţi care este ridicată deasupra celor pămînt
tru întreita culoare» numai în trad. Veniamin Costache). 2177.Cel smerit nu se încrede n
iciodată în virtuţile cişţigate şi în fap tele bune săvîrşite, dar aceasta, pe temeiul credin
mnezeu şi în putinţa de a înainta cît mai departe. 2178.Numai cînd s-ar cere călugărului în a
are să nu creadă, sau să schimbe vre-un punct de credinţă, i-ar fi îngăduit să nu se supună.
SF1NT0L 10AN SCARARUL spunem multe ? E nepătimaş, dacă -«întru smerenia noastră Şi-a adus Dom
ul aminte de noi şi ne-a izbăvit pe noi de vrăjmaşii noştri»- (Ps. 135, 23-24). 2179.Călugăru
u cugetul smerit nu va iscodi cele negrăite. Dar cel mîndru va iscodi nedreptăţile. 2180
.Stînd dracii în chip arătat înaintea ochilor unui oarecare frate din cei mai cunoscători,
au început să-1 fericească. Dar prea înţeleptul zise către ei: «De veţi înceta să mă lăudaţi
suflet, din retra gerea voastră mă voi socoti că sînt mare. De nu veţi înceta să mă lăudaţi,
oaşte din laudele voastre necurăţia mea. Căci -«necurat este la Domnul tot cel ce se înalţă c
nima» (Pilde 16, 6). ■«Deci dacă plecaţi, m-am făcut mare; dacă mă lăudaţi, voi dobîndi prin
multă smerenie»634. 634. Avem aceeaşi subtilă surprindere a tensiunii unor stări sufleteşti
contradictorii. Călugărul pune dracii în grea dilemă : «Dacă plecaţi, mă voi mîndri că v-am p
unga, deci e bine pentru voi să plecaţi, dar pentru mine e bine să rămîneţi; dacă rămineţi, n
ai că n-am putinţa să zic că sînt mare, pentru că vam alungat, ci am şi motiv să mă smeresc,
dîndu-mă voi îmi dau seama de necurăţia mea, contrară laudelor voastre». Dracii nu ştiu ce să
să rămînă, ca Să ispitească în continuare pe călugăr prin laude, căci poate pînă la urmă tot
mîndreaşcă ; dar le-a spus că dacă rămin, el mai tare se convinge de păcatele lui. Deci vor
pleca. Dar plecînd, nu-1 mai pot ispiti. In fond aceasta nu se întîmplâ' chiar dacă nu sînt
dracii de faţă, ci numai gîndurile noastre: dacă gîndul ne spune că sîntem smeriţi, ne mîn-d
deci e bine să alungăm acest gînd; dacă îl alungăm, nu mai avem conştiinţa smereniei şi lipsi
, îi ia locul mulţumirea de noi înşine, deci mîndria. Cum ieşim din această dilemă? Alungind
l că sîntem smeriţi, dar rămînind smeriţi. Dar putem face aceasta ? Şi cum ? Scărarul dă solu
pitolul următor: să fim permanent exclusiv sub puterea glndului păcătoşeniei noastre. Nu înt
r-o refleilune teoretică asupra smereniei, ci într-o suferinţă reală pentru insuficienţa noa
stră. Scăparea e într-o suferinţă reală şi adîncă pentru păcatele noastre, nu într-uri joc co
eflexiunii pe tema smereniei. Dacă mîndria face pe om aspru şi opac, smerenia îl face de
licat şi transparent. In ea stă înnobilarea firii noastre. Dar ea nu poate fi înfăpŞi dracii
zăpăciţi de încurcătura în care i-a pus acest cuvînt, s-au făcut nevăzuţi. 2181.Să nu-ţi fie
groapă acestei ape de-

viaţă-făcătoare, care acum izvorăşte, acum seacă sub arşiţa slavei şi înălţării. Ci să-ţi fie , care scoate pururea rîul de apă al sărăciei (cu duhul n.tr.) din sine. Ia seama, priet ene, că văile sînt cele ce rodesc în ele grîu înmulţit şi rod duhovnicesc. Valea este sufletu merit între munţi, adică între virtu ţile duhovniceşti, pururea netrufaş şi pururea ne clinti 4 bis. 2182.N-am postit, n-am privegheat, nu m-ani culcat pe jos, ci «m-am smerit, zice, şi m-a mîntuit Domnul degrabă» (Ps. 114, 6). Pocăinţa învie, plînsul bate la uşa cerul ar cuvioasa smerenie o deschide. Eu măr turisesc Treimea în Unime şi Unimea în Treime şi mă î chin Ei635. 2183.Pe toate cele văzute le luminează soarele ; şi pe toate cele făcute cu judecată (cu raţiune n.tr.) le întă reşte smerenia. Nefiind de faţă lumina, toate sînt în tun . Şi nefiind de faţă smerita cugetare, toate ale noastre sînt putrede 636. tuită fără conştii oşeniei noastre şi fără efortul de a o depăşi, adică fără pocăinţă, care se dovedeşte că nu e lîns. 634 bis. Alt paradox: pe cit sînt de înalte virtuţile, pe atît e de smerit sufletul. 2184.«Precum Sfînta Treime a Ipostasurilor este în dumnezeirea cea una şi dumnezeirea c ea una, în trei ipostasuri, aşa şi pocăinţa şi plînsul şi smerenia sînt de un neam şi se întă dumnezeiesc şi harul le uneşte pe acestea, unind pe una cu alta şi înălţînd mintea la Dum ne eu». Cele trei în unitatea lor nu reflectă numai Sfînta Treime, ci au în ele harul Dumneze ului întreit sau pe Dumnezeu întreit, prin har, unind pe cele trei fără să le confunde, cu m este El una în fiinţă şi întreit in ipostasuri. 2185.Sînt în descompunere. Au în ele vierme mîndriei care nu lasă firea noastră să se înfrumuseţeze în mod real, să se înnobileze cu ade6 \ SFINTVL IOAN SfARARUL_____ 303 16) Unul este în toată zidirea locul care a văzut o singură dată soarele ; şi unul este gîndul care a născut de multe ori smerenia 6S7. Una şi singură a fost ziua în care toată lumea s-a veselit; şi aceasta este unica virtute care nu poate fi umilită de draci638. vărat, să înfăptuiască cu adevărat punţile ei spre Dum eu şi spre semeni, prin care se întăreşte în viaţă. 2186.«Acest singur loc a fost fundul Mări la trecerea lui Izrail. Şi acest singur gînd este aducerea aminte de moarte, sau de viitoarea judecată, sau de patimile Domnului». Prin acest gînd trecem prin viitoarea patimilor spre mîntuire. In acest loc, Dumnezeu Se aşezase între izraeliţi

şi egipteni, în chipul unui nor, care către egipteni era întunecos, acope rind pe izrael
iți din partea lor, iar deasupra şi în fața izraeliților era lu minos, arătîndu-le calea (leş
4, 20). Aceasta e smerenia, care vede pe Dumnezeu, sau măreția Lui, dar e acoperită de
către ceilalți în măreția ei. Dar smerenia care vede numai pe Dumnezeu se naşte numai pentr
u că .se gîndeşte la moarte, la judecata lui Dumnezeu şi la patimile Dom nului pentru păca
te». Această explicare corespunde cu cea a lui Ioan de Raith (P.G. 88, 1236, CD.). 2
187.«Ziua bucuriei a toată lumea nu e alta decît cea a învierii Dom nului şi Mîntuitorului n
ostru, în care neamul nostru s-a eliberat de legă turile veşnice. Iar unii spun că e cea
a naşterii Domnului, în care s-a auzit de la îngeri: «Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu»
tc.; iar alții, că e ziua în care Noe a ieşit cu ceilalți din corabie». Intre ziua învierii s
u a naşterii Domnului nu e numai o paralelă, ci şi o legătură. Numai pentru că Domnul S-a co
borît prin naştere, ne putem coborî şi noi în smerenie. Dar smerenia ne aduce adevărata slavă
mîntuire, cum naş terea I-a adus lui Hristos, slăvirea de către îngeri şi învierea; cum ascu
tarea i-a adus lui Noe, izbăvirea de apele potopului. Alta, în ed. Veniamin Costach
e: «Rațiunile lucrurilor făcute în zidire se văd adunate numai în omul singur, care a fost fă
ut din cele gîndite şi din cele simțite. Deci în ziua nepăcătuirii lui şi a însăşi smereniei
bucură zidirea». In om se văd toate rațiunile creaturilor, atît ale celor sensibile, cît şi a
e celor înțelese şi înțelegătoare. El e rațiunea atotcuprinzătoare a tuturor rațiunilor creat
el sînt atît toate rațiunile obiectelor sensibile care se cunosc prin el (sau cu care
ele au legătură n. ti.), cît şi rațiunea care le cunoaşte (ca îngerii n. Ir.), şi care e în
cu toate rațiunile cu noscătoare. Dar el se bucură de a se cunoaşte real şi de a cunoaşte; a
tunci cînd se smereşte, se cunoaşte cel mai bine pe sine. De aceea, întru el se bucură toa
tă zidirea cînd, smerindu-se, se cunoaşte cel mai mult şi Pe sine însuşi şi, în el, pe toate.

2188.Una este a se înălța şi alta a nu se înălța; şi alta, a se smeri. Cel dintîi judecă toat
el de al doilea nu judecă, ci poate se şi judecă pe sine ; iar cel de al treilea, fiin
d nevrednic de osîndă, pururea se şi osîndeşte pe sine. 2189.Altceva este a cugeta cu smer
enie ; altceva a se nevoi pentru a cugeta cu smerenie; şi iarăşi, altceva, a lăuda pe ce
l smerit cu cugetul. Cel dintîi lucru este al celor desăvîrşiți; al doilea, al adevăraților a
cultă tori ; iar al treilea, al tuturor credincioşilor. 2190.Cel ce s-a smerit în lăuntr
ul său, nu e furat de buze; căci ceea ce nu are vistieria nu se poate scoate pe uşă 639.
2191.Calului cînd se află singur i se pare că aleargă tare, dar adus în herghelie, îşi cunoa
neputința sa. 2192.Cînd gîndul nu se mai făleşte cu darurile fireşti, e semn că a început să
oşeze. Iar cîtă vreme simte cineva mirosul urît, nu simte mireasma mirului. 2193.Cel ce
m-a îndrăgit, a spus cuvioasa, nu va mai lovi, nu va mai judeca, nu va mai voi să stăpînea
scă, nu va mai face pe înțeleptul (nu se va mai sfătoşi), pînă ce va rămîne unit cu mine.Căci
rea cu mine, acela nu mai e supus legii (I Tim. I, 9)640. 2194.Nelegiuiții draci i
-au semănat lauda în inimă unuia ce se nevoia să ajungă la fericita smerenie. Iar acesta s
-a gîndit, din insuflare dumnezeiască, să biru iască viclenia duhurilor printr-o meşteşugire
evlavi2195.Cel smerit socoteşte că nu are nimic. De aceea buzele nu au ce fura din
el şi preda altora. De fapt, el- rămîne o vistierie pecetluită, care se îmbogățeşte neconteni
Desigur, ceilalți învață totuşi de la el. învață în chip negrăit (apofatic), văzînd înălțimea
eniei lui. 2196.El va face ale legii, fără să trebuiască să caute la o lege din afară. «Cei c
lovesc cu nesimțire, sau judecă, sau fac pe înțelepții, sau poftesc stăpînire, nu sînt părta
merenie. Dar uneori unii învață sme renia şi prin faptele lor pe cei ce se apropie de ei».
639. \ SFtNTVL IOAN ^CARARUL_____ 305 oasă. Şi anume, sculîndu-se, a scris pe per
etele chiliei numirile celor mai înalte virtuți,

adică a iubirii desă-vîrşite, a smeritei cugetări îngereşti, a rugăciunii curate, a curăţiei ate şi a celor asemenea. Deci, cînd veneau gîndurile să-1 laude, el spunea : -«Să mergem la mustrare !» Şi venind în chilie citea numirile şi striga către sine: «Chiar cînd vei cîştiga ea, să ştii că eşti încă departe de Dumnezeu» 641. 2197.Care e puterea şi firea soarelui aces a nu pu tem să spunem ; dar cunoaştem din lucrările şi însuşi rile lui, firea lui. 2198.Smer ita cugetare este acoperămînt dumneze iesc, spre a nu fi văzute izbîndirile noastre 642. Smerita cugetare e adîncul fără fund al puţinătăţii noastre, care nu poate fi furat de niciu tîlhar 643. Smerita cu getare este «turn tare dinspre faţa vrăjmaşului» (Ps. 60, 3). «Nu se a folosi vrăjmaşul de el; şi fiul lui, adi că gîndul nelegiuirii, nu va adăuga a-i face lui rău; şi va tăia de la faţa lui pe vrăjmaşii lui şi va pune pe fugă pe cei ce-1 urăsc pe el» (23). 2199.«Zis-a Ava Isaia despre smerita cugetare că nu are limbă să grăiască cu cineva pe ntru că e fără grijă, sau către altul pentru că e dis preţuitoare de sine; nici ochi nu are s a aminte la scăderile altuia, nici ureche să audă cele ce nu folosesc sufletu său. Şi nu a re vre-o treabă cu cineva, decît cu păcatele sale. Cu toţi oamenii este paşnică; dar pentru porunca lui Dumnezeu, nu pentru prietenie. Şi de posteşte cineva şase zile şi încă şase şi se edă pe sine unor mari osteneli şi porunci, fără calea aceasta (a smereniei), toate osten elile lui sînt nefolositoare». Alta : «De nu cîştigi (aceste virtuţi), eşti departe de poruncile lui Dumnezeu; iar de le cîştigi, eşti slugă netrebnică : ai făcut ceea ce trebuia să faci, vreme ce alţii au făcut mai mult decît poruncile». 2200.Ea acoperă virtuţile noastre ca să n ne mîndrim şi să le pier dem prin aceasta. Le acoperă chiar faţă de noi. Numai Dumnezeu tre buie să le vadă. 2201.Vederea puţinătăţii sau neînsemnătăţii noastre poate spori la nesfîrşit abis, pe măsura cunoaşterii tot mai vădite a infinităţii lui Dumnezeu. Dar nu poate înainta pînă la nimic, pentru că în acest caz n-ar putea avea conştiinţa de sine. 641. 306_____ _____; : 2202.Dar însuşirile cunoscute marelui ctitor al b ogă ţiei sale din suflet sînt mai multe decît toate cele ară tate 644. Iar acelea sînt, celo r ce văd, semne arătătoare ale bogăţiei; numai un lucru nu se vede : voinţa ei de a nu se ară a645. 2203.Vei cunoaşte şi nu te vei amăgi văzînd că se află în tine această cuvioasă virtute ogăţie de lumină negrăită şi plină de o dragoste netîlcuită de rugăciune. înainte de a-i face e, inima a ajuns la nedefăimarea greşalelor străine. Iar înainte-mergă-

toarea celor spuse este ura oricărei slave deşarte. 2204.Cel ce s-a cunoscut pe sine
 întru toată simțirea sufletului, a semănat pe pământ bun. Căci în cei ce n-au semănat astfel
poate înflori smerita cugetare. Cel ce s-a cunoscut pe sine, a cunoscut în sine gîndul
 fricii de Domnul 646 . Iar cel ce călătoreşte cu acest gînd, ajunge la poarta iubirii.
2205.Smerenia este poarta împărăției647, introducînd înăuntru pe cel ce se apropie. Despre ea
socotesc 2206.Duhului Sfînt, ctitorului smereniei din suflet, Ii sînt cunoscute şi alt
e bunătăți ale smereniei decît cele pe care le face arătate. 2207.Avem iarăşi un paradox: îns
le smereniei se văd şi ele o trădează pe ea. Totuşi ea însăşi nu vrea să fie văzută şi nu se
iar prin aceasta se arată. «Însuşirile arătate sînt semne ale bogăției smereniei, cu excepția
i ei. Căci aceasta socotesc că este acel unul de care vorbeşte». Ediția 1970 mai adaugă : «Al
 spun că acel unul este defăimarea de sine, pe care o săvîrşeşte neîncetat cel smerit la cuge
 în chip ascuns, înlăuntrul său, socotindu-se pe sine mai neînsemnat şi mai vrednic de scîrbă
cît toți. Aceasta neputîndu-se vedea de cineva, se desparte de toate însuşirile arătate ale
smeritei cugetări». 2208.«Adevărata smerenie este fiica cunoştinței. Iar cunoştința adevă rat
fiica ispitelor». Din ispite cunoaştem că sîntem expuşi la ele, din pricina slăbiciunii noas
tre, adică ne cunoaştem cu adevărat, cum nu ne cunoaştem pînă ce sîntem stăpîniți de mîndrie.
scîndu-ne ast fel, ajungem la smerenie. 2209.E poarta care introduce în împărăția iubirii. Că
i ea e semnul dispariției oricărei mîndrii, care închide pe om în sine şi-i închide orice 644
 SF1NTUL 10AN &CARARUL 3Q7 că a zis Domnul că -«cel ce voieşte va intra şi va ieşi (fără fric
n viață) şi păşune va afla» (In. 10, 9), şi că ea e verdeața din rai648. Deci toți cîți au in
ltă cale în schima călugărească, sînt furi şi tîlhari ai vieții lor. 2210.Cei ce voim să o do
nu încetăm a ne cerceta pe noi înşine; şi dacă vom socoti, întru simți rea inimii, pe aproape
 că ne întrece în toate, aproape ne este mila 649. 2211.E cu neputință să iasă foc din zăpadă
 e şi mai cu neputință să se afle smerita cugetare între cei de altă credință (eterodocşi). V
ea aceasta este a celor credincioşi şi bine-cinstitori, dar şi a acestora, numai dacă sînt
 curățiți 65°. 2212.Cei mai mulți ne numim pe noi înşine păcătoşi şi poate că şi sîntem. Dar
inima, este primirea defăimării651.

poartă. Smerenia e semnul supremei prețuiri a lui Dumnezeu şi a altora. Şi din aceasta v
ine iubirea pentru ei şi deschiderea porții lor. 2213.«Cel ce a intrat, prin viețuirea şi
smerenia imitatoare a lui Hristos, în viața călugărească, va intra bine în ea şi va ieşi din
de față şi va afla păşunea pricinuitoare de veselia cea din rai». 2214.«Milă numeşte smerita
tare venită in suflet prin har. Dar ea vine cînd ne vom socoti, din tot sufletul şi di
n toată inima, mai neîn semnați decît tot omul. Aceasta înseamnă: întru simțirea inimii». 221
ai dreapta credință este temei şi izvor de smerenie. Orice altă credință e produsul mîndriei.
merita cugetare nu e disprețuirea cunoştinței, ci o cunoaştere a harului şi a milei lui Du
mnezeu». De aceea, numai cei ce cred în Dumnezeul cel adevărat, Care S-a coborît din iub
ire pînă la noi, pot primi harul smeritei cugetări. Dar aceasta nu înseamnă o disprețuire a
cunoştinței de noi înşine. Fără această cunoştință de noi înşine, sîntem mîndri şi nu primim
getare, deşi e din har, mai degrabă ne adînceşte cunoştința de noi înşine şi aduce în noi ade
noaştere a noastră. 2216.A lui Isaac : «Cel ce poate răbda cuvîntul aspru al unui om urîcios
şi neînțelept pentru Dumnezeu şi pentru a impăciui gîndurile, fiul păcii se va chema. Şi unu
a acesta poate dobîndi pacea sufletului şi du hului». Alta : «De respingi osteneala şi nec
instirea, nu spune că te po2217.Cel ce se grăbeşte spre acest liman neînviforat (spre sm
erenie), nu va înceta să împlinească, să cugete şi să născocească tot felul de planuri, de cu
, de gînduri, de meşteşugiri, de căutări, de căi, de chipuri de purtări, de iscodiri, de cere
i şi de rugăciuni, pînă ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi prin purtări tot mai smerite şi mai
cărite, va scăpa vasul sufletului său de marea pururea bîntuită de furtună a închipuirii de s
ne. Căci cel ce s-a izbăvit de aceasta, s-a făcut un va meş în stare să afle răspuns bun pent
u toate păca tele652. 2218.Unii țin ca pricină de smerită cugetare relele făcute înainte şi d
pă iertarea lor pînă la sfîrşit, bi ciuind prin ele închipuirea de sine. Alții, ținînd în min
patima lui Hristos, se socotesc pururea dator nici. Alții se umilesc pe ei prin l
ipsurile de toate zile le. Alții doboară prin ispitele, prin bolile şi prin greşalele lo
r, înălțarea lor. Alții şi-au făcut din lipsa daruri lor, maica darurilor 653. Dar mai sînt u
ii — dacă mai sînt şi acum nu pot spune — care chiar prin darurile lui Dumnezeu şi prin spor
irea în ele se smeresc pe ei, socotindu-se nevrednici de o astfel de bogăție şi rămîn într-o
stfel de simcăieşti prin alte virtuți. Căci slava deşartă şi ocolirea durerii obişnuiesc să s
scă păcatului pentru slavă». Alta: «Cînd vezi pe cineva plîn-gîndu-se din pricina multei neci
iri, cunoaşte că fiind stăpînit de gîn-durile slavei deşarte, cu durere va secera

snopul semințelor semănate în inimă». Alia: «Cu cît eşti mai stăpînit de năravuri rele, prime
uros greaua chinuire, ca smerindu-te prin ea să vomitezi mîndria». In traducerea Venia
min Costache: «Cînd vei suferi mult pentru vre-o ocară, sau necinstire, cunoaşte că mult t
e-ai folosit. Fiindcă slava deşartă se scoate afară din tine, după o înțeleaptă iconomie, pri
ecinstire». Alta : «Cercarea şi dovedirea smereniei se face prin necinstire». 2219.Va răsp
unde uşor de ele prin pocăință şi smerenie. Vameşul e chipul păcătosului, dar şi al pocăinței
ate. 2220.A se observa frumusețea acestui paradox : Cel mai sărac e cel mai bogat, d
acă-şi recunoaşte sărăcia. 652. SF1NTVL IO AN SCARARVL 309 țire, adăugind în fiecare zi la da
ia lor654. Aceasta e smerenia, aceasta e fericirea, aceasta e cununa cea de-săvîrşită. 2
221.Cînd vezi pe cineva, sau auzi de el, că în puțini ani a dobîndit cea mai înaltă nepătimir
socoteşte că nu pe alta, ci pe această cale, fericită şi scurtă, a călă torit. 2222.Dragostea
merenia sînt o sfințită pereche. Cea dintîi înalță, cea de a doua, susținîndu-i pe cei înălța
iciodată să cadă. 2223.Altceva este zdrobirea inimii, altceva cunoştința şi altceva smerenia
655. Zdrobirea este fiica căderii. Căci cel ce cade se zdrobeşte şi stă la rugăciune fără înd
dar cu o neruşinare vrednică de laudă 658, sprijinindu-se în toiagul nădejdii ca unul cu
totul zdrobit, şi cu el alungind cîinele deznădejdii. Cunoaşterea e înțelegerea neclintită a
urilor proprii şi amintirea neîmprăştiată a greşalelor celor mai subțiri. Smerenia este învăț
tă a lui Hristos adunată în chip înțelegător în vistieria sufletului de cei 2224.Un alt parad
x remarcabil: Cu cît sporeşti mai mult, cu atît te simți mai dator, ca şi cînd n-ai sporit d
eloc. Căci din ce primesc mai multe daruri, din aceea se socotesc mai îndatorați şi deci
se smeresc mai mult. Cu cît podoabele cu care un binefăcător încarcă pe cineva sint mai m
ari, cu atît îl fac pe acesta să se plece mai mult în fața lui, covîrşit tot mai mult de ele.
2225.A sfîntului Marcu Monahul: «Fără zdrobirea inimii e cu nepu tință a ne izbăvi de patimă.
r inima o zdrobeşte înfrînarea întreită : de la somn, de la hrană, de la tihna trupească. Căc
risosul în acestea pricinuieşte dulcea pătimire. Iar dulcea pătimire primeşte gîndurile rele
. Ea se împotriveşte însă şi rugăciunii şi slujirii cuvenite». 2226.Un alt paradox : Cel ce a
t, stă la rugăciune lipsit de în drăzneală, dar plin de stăruința, pe care i-o dă deznădejdea
e mai are

în Dumnezeu o singură nădejde: să ceară iertare fără să se ruşineze. 654._____
_____310 ce s-au învrednicit de ea, învățătură de care nu se pot apropia cuvint
ele sunătoare 657. 2227.Cel ce zice că simte în întregime mireasma aces tui mir, dar în ti
mpul laudelor se simte mişcat în ini mă fie măcar cît de puțin, sau că pricepînd înțelesul cu
r nu se amăgeşte, se înşală 658. 2228.Am auzit pe cineva zicînd întru simțirea sufle tului :
ouă, Doamne, nu nouă, ci Numelui Tău dă slavă» (Ps. 113, 9). Căci cunoştea că firea nu poate
cicum nevătămată prin sine. -«De la Tine e lauda mea în adunare mare»- (Ps. 21, 29), adică în
a cul viitor. Căci înainte de acela nu o putem purta pe aceasta fără primejdie. 2229.Dacă
firea şi rațiunea şi chipul celei mai de pe urmă mîndrii, este să fățărim, de dragul slavei,
ce nu le avem în noi, apoi semnul celei mai adînci sme rite cugetări, este să ne înfățişăm c
ovați pentru păcatele care nu sînt ale noastre, de dragul disprețu irii. Aşa a făcut cel ce
a luat pîinea şi brînza cu mîinile sale 659; aşa, cel ce, dezbrăcîndu-se de haina sa, a colin
at oraşul, neispitit de patimă, ca un lucrător al cu-răției6S0. Unii ca aceştia nu se tem de
sminteala omului, deoarece au luat, prin rugăciune, puterea să încredințeze (despre curăția
lor) în chip nevăzut pe toți. 2230.In smerenie e concentrată în mod trăit toată învățătura l
s, într-un chip negrăit, apofatic. Însăşi învățătura lui Hristos se dove deşte prin ea cuprin
dînc nesecat în trăiie şi cu atit mai mult, negrăit. 2231.«Nu porunceşte să fim nesimțitori,
preşte ca cineva să ia aminte la laude ca la nişte cuvinte adevărate şi să se îndulcească cu
şi să se socotească pe sine vrednic de astfel de cuvinte». 2232.Ediția 1970: «Socotesc că vo
beşte de Ava Simon, de care se spune în cartea a treia a lui Everghetinos» ; P.G.: «Face
aluzie la sfîntul Serapion». 2233.Ediția 1970 : «Socotesc că părintele vorbeşte de Ava Serap
on» ; P.G.: «E cuviosul Simon». 657. SFIHTUL IOAN SCARARUL 311 2234.Cel ce se îngrijeşte d
e primul lucru, ştie că va lipsi cel de al doilea 661. Căci unde Dumnezeu e gata să ne a
sculte, toate le putem face. Ține să superi mai de grabă pe oameni, decît pe Dumnezeu. Căc
i se bucură văzîndu-ne alergînd spre necinstiri, ca să strîmtorăm, să lovim şi să pierdem înc
deşartă de sine.

2235.Înstrăinarea e pricinuitoarea cea mai mare a acestui fel de nevoințe. Căci numai ce
i cu adevărat mari pot răbda să fie batjocoriți de ai lor662. Să nu te sperii de cele spus
e. Căci nimenea n-a putut vreodată să urce scara dintr-odată. 2236.In aceasta vor cunoaşte
toți că sîntem ucenicii lui Dumnezeu : nu că ni se vor supune dracii, ci că nu mele noast
re s-au scris în cerul smereniei663 (Le. 10, 20). 2237.Nerodnicia urcă prin fire la înălți
me ramurile pomilor numiți lămîi. Dar cînd se fac roditori, se încovoaie. Cel ce a privit
cu înțelegere, ştie aceasta. 2238.Pe scara acestei cuvioase virtuți, unul primeşte de la D
umnezeu o suire de treizeci de trepte, altul de şaizeci şi altul de o sută. Pe cea mai
sus înălțime se află cei nepătimitori; la mijloc, cei în vîrsta (duhovni cească) a bărbăției
cea dintîi, pot urca toți. Cel ce se cunoaşte pe sine, nu se va lăsa amăgit să încerce 2239.«
ce se îngrijeşte de smerita cugetare, nu are teamă de smin teală, sau de disprețuirea cel
uilalt». 2240.«Dumnezeu Se bucură, zice, de cei smeriți la cuget, văzîndui batjocoriți, dar r
d. Iar fiindcă la aceasta nu se poate ajunge între ai săi, înstrăinarea e cea mai bună prici
nă a smereniei». In ediția 1970, fraza din urmă sună : «Dar fiindcă numai cei mari pot răbda
e batjocoriți de ai lor, înstrăinarea e cea mai mare pricină a smereniei» (celor mici duho
vniceşte). 2241.Cerul e lumea smereniei; căci numai unde e smerenie, e iubire. Acolo
nu e nici silnicie, nici vrajbă. 661._____31
2 a urca la cele mai presus de puterile lui. Dar pune piciorul în chip neclintit p
e această fericită cărare664. 2242.Păsările se tem de neamul uliului, iar lucrătorii smereni
ei, de sunetul (ecoul) grăirii lor împotrivă665. 2243.Mulți au dobîndit mîntuirea tară mai în
te vestiri, luminări, semne şi minuni. Dar fără smerenie, nimeni nu va intra în cămara de nu
ntă. Căci ea e păzitoarea celor dintîi, iar fără ea cele dintîi îi pierd pe cei mai uşori. 22
oarece nu voim să ne smerim, Domnul a rînduit cu purtare de grijă şi aceasta: nimeni nu
poate vedea ranele sale cum le vede aproapele său. De aceea e de trebuință să dăm mulțumită p
ntru însănătoşirea noastră nu nouă, ci aceluia şi lui Dumnezeu. 2245.Cel cu mintea smerită se
reşte de voia sa ca

de o amăgitoare şi în cererile lui către Domnul învaţă şi ascultă cu credinţă neşovăitoare666
inte la vieţuirea învăţătorilor, ci predă grija de sine lui Dumnezeu, Care a învăţat pe Valaa
e de trebuinţă şi prin asină (Num. 22, 28 urm.). 2246.Un astfel de lucrător chiar de ar înţel
ge, de ar face şi de ar grăi cele cuvenite, nici atunci nu şi-ar cre de sieşi. Căci încreder
ea în sine îi este celui smerit o ţepuşă şi o povară, precum îi este celui mîndru spusa altui
47.Mie mi se pare că e propriu îngerilor să nu fie furaţi de păcate667. Căci am auzit pe înge
ul pămîn2248.«Pune adică piciorul minţii pe cărarea nelunecoasă, adică po smerenie». 2249.«De
 gîndul grăirii împotrivă să nu-1 primim. Căci acesta este ecoul». 2250.«Ce să înveţe ? Desig
uvenite şi trebuincioase». 2251.Păcatul e o furare a omului din conştiinţa clară şi ascuţită
ne, e pe jumătate o inconştienţă. îngerul e în cea mai luminoasă, trează şi nefurată conştiin
64. SF1NTVL 10AN SCARARUL 313 tesc zicînd: «Nu ştiu întru mine nimic; dar nu întru aceasta
 mă voi îndrepta. Că Cel ce mă judecă pe mine este Domnul» (I Cor. 4, 4). De aceea trebuie să
ne osîn-dim şi să ne ocărîm pe noi înşine neîncetat, ca prin micşorarea noastră să lepădăm de
e fără de voie 668. Iar de nu, în ceasul ieşirii vom avea de dat socoteală în chip cumplit p
entru ele 669. 2252.Cel ce cere de la Dumnezeu lucruri mai prejos de vrednicia s
a, va primi fără îndoială cele mai presus de sine670. Despre aceasta dă mărturie vameşul, car
 a cerut iertare, dar a primit îndreptarea (Le. 18, 14), şi tîlharul care a cerut numa
i pomenirea în împărăţie, şi a moştenit raiul întreg (Le. 23, 24). 2253.Nu se poate vedea în
e foc mic şi mare; şi nu poate rămîne în smerita cugetare nernincinoasă vreun fel de împătimi
de cele materiale. Cît timp păcătuim cu voia, nu este smerenia în noi. Acesta este semnu
l neaflarii ei în noi. 2254.Cunoscînd Stăpînul că putem întipări chipul virtuţii sufletului î
tarea cea din afară, luînd un ştergar ne-a arătat calea smereniei (In. 13, 4). Căci su2255
.E un mijloc de a ascuţi conştiinţa de noi înşine, de neputinţa noastră. 2256.«Nu prin cuvînt
mplu trebuie să ne judecăm pe noi înşine

neîncetat, ci întru simțirea inimii. Căci cel ce se ceartă astfel pe sine, nu se va întoarce nici de la cei ce-1 mustră şi-1 ocăresc, ca de la nişte duşmani, ci-i iubeşte din suflet ca pe nişte binefăcători». Aceasta o spune cu stăruință şi Ava Dorotei. 2257.«Cel ce se socoteş ine nevrednic şi de cererile cele mai mici şi cere ca un păcătos cele mai mici, primeşte i ertare mare. Căci credincios este Dumnezeu să ne dea nouă şi peste ceea ce cerem, dar nu ne vin acestea cîtă vreme păcătuim cu voia». Sau şi aşa: «Mai prejos de vredniciei lui cere ce lucrează dreptatea şi nu cere răsplată pentru faptele lui, ci numai iertarea păcatelor lui. De aceea va primi şi cele mai presus de sine de la Dumnezeu, Care dă din priso sință mai presus şi de cele ce cerem sau cugetăm». 668._____ _____314 fletul se face asemenea lucrărilor din afară şi ia chipul celor ce le face şi se întipăreşte de ele. 2258.Stăpînirea s-a făcut unuia dintre îngeri pricină de înălțare, tru aceasta o primise pe ea671. 2259.Altceva simte cel ce sade pe tron şi altceva, cel ce sade în gunoi. Şi de aceea, poate, dreptul acela s-a aşezat pe gunoi în afara ce tății. Căci dobîndind astfel desăvîrşita smerită-cugetare, a spus întru simțirea ini mii : «M pe mine însumi şi m-am istovit. Pămînt şi cenuşă m-am socotit» (Iov 42, 6)672. 2260.Găsesc c (IV Regi 20, 24) a păcătuit ca nici un altul dintre oameni, pentru că a spurcat cu ido li templul lui Dumnezeu şi toată credința. De ar fi postit toată lumea pentru el, nimic nu ar fi putut aduce în schimb deopotrivă cu păcatul lui. Dar smerenia a izbutit să tămăduia scă în el şi cele de nevindecat ale lui673. 2261.îngerii au primit o stăpînire de sine peste ei înşişi şi peste cele materiale, dar unul din ei a făcut din aceasta o pricină de mîndrie. 2262.«Observă cîtă zdrobire aduce sufletului defăimarea de sine, spre pocăință. Căci de la de a de sine vine cineva şi la răbdarea celui ce-1 mustră şi-1 defăima». 2263.«Smerenia poate ad ce, fără fapte, iertarea multor păcate. Dar faptele fără smerenie sînt, dimpotrivă, nefolosit are. Ba ne pricinuiesc şi multe rele. Deci dobîndeşte iertare de păcate prin smerenia ta , cum am zis». Alta, la Veniamin Costache : «Precum sarea este de trebuință in ofice mînca re, aşa şi smerenia, tn toată fapta bună. Şi ea poate să înfrîngă tăria multor păcate. De ace e să ne mîhnim cu mintea neîncetat, întru smerenie şi întristare şi cu dreaptă socoteală. De cîşliga pe aceasta, ea ne va face fii ai lui Dumnezeu. Fără fapte bune ea ne pune înainte a lui Dumnezeu; dar fără ea, deşarte sînt toate faptele noastre. Căci pre schimbarea minții noastre o voieşte Dumnezeu. în minte ne facem buni

şi in minte ne facem netrebnici. Ajunge să stea aceasta singură în faţa lui Dumnezeu şi să gr
scă pentru noi». Smerenia anulează tot răul ce s-a întipărit în noi prin fapte rele j dar lip
a ei face neplăcute toate fap tele noastre bune, arătîndu-le ca făcute pentru slava noas
tră. Mîndria ne opreşte să intrăm în adevărata comuniune cu ceilalţi, chiar dacă facem fapte
pentru ei. Ea ne închide sinea noastră faţă de alţii, trimiţînd 671. SFINTVL 10AN SCARARVL 31
2264.«Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat» (Ps. 50, 18). zice David către Dumnezeu. Trupur
le noastre arse de tot prin post, nu le vei binevoi. Ce înseamnă «jertfa lui Dumnezeu» şi
celelalte, înţeleg toţi. Am păcătuit Dom nului, a strigat odinioară această fericită smerenie
re Dumnezeu, vorbind despre preacurvie şi ucidere. Şi îndată a fost auzită. Iertat-a Domnu
l păcatul tău. 2265.Drept cale şi pricină a acesteia, pururea pome niţii părinţi au rînduit o
nelile trupeşti. Iar eu, soco tesc ascultarea şi sinceritatea inimii, care se împotri
veşte şi prin fire închipuirii de sine. 2266.Dacă mîndria a făcut pe unii, din îngeri, draci,
negreşit smerenia poate face şi din draci, îngeri. Drept aceea să îndrăznească cei ce au căzu
2267.Să ne grăbim şi să luptăm cu toată puterea să urcăm spre vîrful acesteia. Iar de nu, să
măcar purtaţi pe umerii ei. Iar de mai şchiopătăm încă, să nu cădem din braţele ei. Căci cel
in ele, m-aş mira să mai dobîndească vreun dar veşnic. faptele bune spre ei numai ca nişte cî
ni de vînătoare spre animalele vînate. De aceea, şi pe aceia îi opreşte să intre în comuniune
noi. Min-dria noastră închide şi inima lor, dinspre noi. Ei primesc faptele noastre p
oate, dar nu ne primesc pe noi, căci nu se încred în noi. Pentru că nici noi nu ne dăruim
odată cu faptele noastre. In aceste fapte cel mindru dăruieşte ceva din afară de sine, c
a momeală. Deci nu se dăruieşte pe sine. Numai în smerenie se dăruieşte pe sine, căci se roag
fie primit de ceilalţi, pe care îi preţuieşte mai mult ca pe sine. Se arată ca om ce are n
evoie de ei. Acelaşi lucru se întîmplă şi în raporturile noastre cu Dumnezeu: smerenia ne
deschide lui Dumnezeu şi pe Dumnezeu ni-L deschide nouă ; cită vreme, mindria ne închide
şi pe noi şi pe El. Faptele bune ne pot închide încă şi mai mult, putîndu-ni-se face pricină
mîndrie. De aceea numai smerenia vorbeşte cu rezultat bun pentru noi în faţa lui Dumnez
eu. Numai ea ne deschide inima oamenilor şi a lui Dumnezeu. Numai la bătaia ei necut
ezătoare şi delicată ni se deschide poarta Împărăţiei. Ea vorbeşte cu rezultat pentru noi, pe
u că în ea vorbeşte cu adevărat inima noastră. 316 _____
___ 2268.Puterile şi căile ei, dar nu şi semnele ei674, sînt neagonisirea, înstrăinarea, asc
underea nearătată a

înțelepciunii, grăirea nemeşteşugită, cererea milostivi rii675, ascunderea viței de neam bun6
6, alungarea în drăznelii, depărtarea vorbăriei. Căci nimic n-a putut vreodată să smerească s
etul, ca starea sărăcăcioasă şi înfățişarea de om care cere mila altora677. 2269.De porneşti
potriva vreunei patimi, să ai smerenia ca aliată. «Că vei călca peste aspidă şi vasilisc şi v
călca în picioare leul şi balaurul» (Ps. 90, 30). E vorba, se înțelege, despre păcat, despre
eznă dejde şi despre diavol, balaurul trupului. Smerita cugetare este sonda cerească c
are poate ridica sufletul din adîncul fără fund (abisul) al păcatelor, la cer 678. A văzut
cineva în inima lui frumusețea ei şi, cuprins de uimire, a întrebat-o de numele Celui c
e a născut-o. Iar ea, zîmbindu-i luminos şi liniştit, îi spuse: «Cum te grăbeşti să afli nume
lui ce m-a născut ? Nu ți-1 voi spune, pînă ce nu vei avea pe Dumnezeu»-. A Lui fie slava în
veci. Amin. Adîncul (abisul) e maica izvorului, iar smerenia e izvorul dreptei so
coteli (a puterii de a deosebi). 2270.«Semnele, sau chipurile, sînt pricini ale smer
itei cugetări». 2271.Nu cererea de milostenie materială, ci cererea milei semenilor. A
ceasta ne face să mărturisim înduioşat omenescul nostru autentic, care totdeauna are nev
oie de ceilalți. Aceasta ne deschide pe noi, lor şi pe ei, nouă. Aceasta înduioşează amîndouă
e, ca să intre în comuniune reală. 2272.Vița de neam bun, pusă intenționat sau neacoperit in
fața oa menilor, e încă un zid între un om şi semenii săi. Neascunderea ei ne ține şi pe noi
stanți de alții şi le îngreunează şi lor apropierea de noi. 2273.«Să-ți fie ție şi chipul şi
scaunul şi hrana şi aşternutul şi casa şi toate cele din casă, potrivite smereniei; la fel
cuvintul, şi auzirea, şi întîlnirea cu aproapele. Toate să-ți fie mai degrabă semne ale modes
iei, decît ale îngîmfării». 2274.«Definiția smeritei cugetări luată ca puterea lucrătoare». S
e puterea ce înalță cu adevărat şi în chip autentic la cer, adică în inima lui Dumnezeu şi a
ilor. 674. SflNTUL IOAN SCARARUL 317 CU VIN TUL XXVI Despre deosebirea gîndurilor,
patimilor şi virtuților 1)- Puterea de a deosebi este în cei începători cunoaşterea adevărat
celor privitoare la ei înşişi. în cei de la mijloc, e simțirea înțelegătoare 679, care deose
fără greşeală binele propriu zis, de binele natural şi de cel potrivnic 680. Iar în cei desă
e cunoştința sălăşluită în ei prin luminarea dumnezeiască, care poate lumina cu lumina ei şi
ce se află în alții în chip întunecos. Sau poate, puterea deosebirii (a dreptei socoteli)
este şi se cunoaşte ca fiind

îndeobşte cunoaşterea sigură .a voii dumnezeieşti în orice timp şi loc şi lucru. Ea obişnuieş
afle numai în cei curaţi cu inima şi cu trupul şi cu gura. Dreapta socoteală este conştiinţa
epătată şi simţirea curată 681. 2) Cel ce a răpus în chip binecredincios pe cei trei, a răpus
eună cu ei şi pe cei cinci. Iar cel ce s-a 2275.«Simţirea înţelegătoare, sau simţirea minţii»
âioftijotc) este o expresie mai veche a părinţilor (încă de la sfîntul Grigorie de Nyssa),
care arată că mintea înţelege şi simte în acelaşi timp, adică cunoaşte printr-o atingere cu r
atea afectivă însăşi, sesizînd şi calitatea ei bună sau rea. De exemplu, înţeleg pe un om, da
au seama şi de însuşirea lui bună sau rea. Şi se poate spune că atunci îl înţeleg mai mult. E
mţire în care este o înţelegere şi o înţelegere în care este o simţire. E ca un fel de înţele
gustare (a se vedea la Diadoh al Foticeii, cap. 30; Filoc. rom. I, p. 345—346). 2
276.Binele propriu zis sau de căpetenie (x6 xopt<o<: âfa&ov) e binele dobîndit prin ne
voinţă şi har, spre deosebire de o bunătate naturală, care e inferioară. Dar e şi Binele prin
sine, sau Subiectul dumnezeiesc, izvorul nesecat al bunătăţii, al oricărei bunătăţi, care nu
oate fi decît persoană, căci numai o persoană e bună. 2277.Discernământul nu e numai o cunoaş
e teoretică, ci o cunoaştere şi o simţire, în acelaşi timp, a ceea ce e bun sau rău, şi ca at
atîrnă de starea de curăţenie a celui ce o are. Numai cel curat cu inima percepe 679.__
_____318_____^ _ _ _ : . purtat cu nepăsare faţă de aceia, nu
va birui pe nici unul682. 2278.Nimenea, auzind sau văzînd în viaţa călugă rească unele lucrur
mai presus de fire, să nu cadă din neştiinţă în necredinţă. Căci unde vine Dumnezeu cel mai
s de fire, se fac şi lucrurile cele mai presus de fire. 2279.Tot războiul drăcesc din
noi constă din aceste trei chipuri atotcuprinzătoare: din negrijă, din mîndrie, sau din
pizma dracilor. E de plîns cel dintîi; e foarte ticălos al doilea; dar fericit este al
treilea. 2280.Să ne fie în toate, după Dumnezeu, drept ţintă şi îndreptar, conştiinţa, ca, c
d de unde vine suflarea vînturilor, să întindem pînzele potrivit lor 683. 2281.In toate
lucrările noastre cele după Dumnezeu, dracii ne sapă trei gropi. Intîi luptă ca să împiedice
se facă binele. Al doilea, după cea dintîi înfrîngere a lor, ca să nu se facă aceasta după Du
zeu. Cînd nu-şi ating tîlharii nici ţinta aceasta, venind liniştit că tre sufletul nostru, n
e fericesc că vieţuim în toate după Dumnezeu. Duşmana celei dintîi ispite, este sîrguinţa ce
urat şi simte, cu aversiune, ceea ce nu e curat. «Iar curat cu inima este cel ce nu

calcă poruncile lui Dumnezeu, osîndindu-se pe sine însuşi; sau cel cu milă faţă de toată fire idită; sau cel liber de patimile ascunse. Iar curat cu trupul este cel curat de înti năciunea trupului şi care spune cu gura adevărul». 2282.Edi(ia 1970: «Cel ce a răpus pe cei trei, adică lăcomia pîntecelui, iubirea de arginţi şi slava deşartă, a răpus împreună cu ei ş cinci, adică curvia, trîndăvia, întristarea, mînia şi mîndria. Iar cel ce nu-i biruieşte pe a a, nu-i poate birui nici pe aceştia». Sînt cele opt patimi. 2283.«Corabia se scufundă uneo ri din pricina valurilor din afară. Alte ori, din pricina poverii dinăuntru. Noi de asemenea, ne pierdem uneori prin păcatele noastre cu fapta, alteori pierim prin gînd urile dinăuntru. Deci trebuie să luăm seama şi la atacurile duhurilor din afară şi la goli r ea de gîndurile necurăţiei dinăuntru. Dar mai cu grijă trebuie să luăm aminte la gînduri». 68 INTUL IOAN SCARARUL 319 şi gîndul la moarte. A celei de a doua, este supunerea şi ocar a; a celei de a treia, defăimarea neîncetată de sine. 2284.Această osteneală ne stă în faţă p intra în locul cel sfînt (în altarul) al nostru focul lui Dum nezeu 684. Atunci nu vo m mai sta sub sila unor gînduri ce intră în noi înainte de a băga de seamă (prejudecăţi). «Că ezeul nostru este foc ce mistuie» (Deut. 4, 24) toată aprinderea (necuvenită) şi mişcarea, gîndurile de mai înainte (prejudecăţile), împietrirea şi în tunecarea dinăuntru, văzută şi g Dar dracii obişnuiesc să facă şi cele contrare ce lor spuse. Căci cînd izbutesc să înfrîngă s şi să răstoarne lumina minţii, nu mai este în noi, nenoroci ţii, nici trezvie, nici dreaptă ocoteală (discernămînt), nici socotinţă, nici ruşine, ci tocire, nesimţire, nedeosebire şi or e. 2286.De nu va veni seara şi întunerecul peste ziua su fletului 685 , tîlharii nu vo r jefui, junghia şi pierde. Prin furt se pierde fiinţa, prin furt se face ceea ce nu este bun ca ceea ce ar fi bun. Furtul este o luare în ro bie a sufletului prin ne băgare de seamă. Junghierea 2287.Aluzie la spusa sfîntului Marcu Ascetul, despre sufle t — ca lo caşul sfînt al lui Dumnezeu şi despre inimă — ca altarul acestei biserici (Despre Botez ; Filoc. rom. I, p. 282). Pe acest altar stă ca jertfă sau ca dar fiinţa noastră, peste care aşteptăm focul dragostei dumnezeieşti ca să o aprindă de dragoste şi să o ducă lui mnezeu întru miros de bună mireasmă duhovnicească, sau ca o jertfă şi ca un dar total dăruit bine plăcut lui Dumnezeu. Dacă nu ne oferim lui Dumnezeu din inimă şi aprinşi de focul dra gostei nu sîntem o jertfă curată şi plăcută lui Dumnezeu.

2288.«Seara şi întunericul sufletului este negrija, uitarea, pofta... Dacă deci nu se va întuneca mintea de patimile amintite, patimile nu vor domni peste suflet». Aşa precum curăţia inimii dă condiţia cunoaşterii, aşa în tinarea prin patimi aduce întunerecul. Lumina noaşterii şi întunerecul conştiinţei nu sînt, în planul duhovnicesc, numai fapte ale unei cor cte sau necorecte întrebuinţări a raţiunii, ci şi ale curăţeniei şi murdăriei morale, sau ale ibilităţii delicate şi ale tocirii grosolane. 684. 320_____ _ sufletului este omorîrea minţii raţionale, căzută în fapte necuvenite. Iar pierderea e dez nădejdea după nelegiuirea săvîrşită. 2289.Nimenea să nu dea vina pe neputinţa sa pentru neîmp ea poruncilor evanghelice. Căci sînt suflete care au făcut şi ceea ce e mai presus de po runcă. Să te încredinţeze de aceasta cel ce a iubit pe aproapele mai mult decît pe sine însuş şi şi-a pus sufletul pentru acela, măcar că nu a luat o poruncă de la Dumnezeu pentru ace asta 686. 2290.Să îndrăznească pătimaşii care se smeresc. Căci chiar de vor cădea în toate gr şi vor fi vînaţi prin toate cursele şi se vor îmbolnăvi de toate bolile, dar după însănătoşi tuturor doctori şi luminători, sfeşnice şi povăţuitori, învăţînd chipurile de vindecare ale boli şi izbăvind pe cei ce vor cădea, prin încercarea (experienţa) lor. 2291.Cei ce sînt chi nuiţi încă de niscai gînduri de mai înainte furişate 687, şi pot să înveţe, măcar prin cuvînt să înveţe, dar să nu şi conducă. Căci poate că, ruşinîndu-se de cuvintele lor, vor începe să e. Şi se întîmplă în ei, ceea ce am văzut la unii ce se tăvăleau în mocirlă. Aceştia, murdări oroi, învăţau pe trecători chipul în care s-au scu fundat, povestindu-le aceasta spre mîntui rea lor, ca sa nu cadă şi ei în aceeaşi pătimire. Căci pentru mîntuirea altora i-a izbăvit pe Dumnezeu, Cel atotputernic, de noroi. Iar dacă cei pătimaşi se vor arunca de bunăvoie în plăceri, să împărtăşească 2292.«Acesta este Ava Leon din Capadochia». 2293.«Lupta cu gînduril mai înainte de a observa, cu pre judecăţile (itpdX^Eiî) nu este a celor pătimaşi, ci a celor ce stau departe de ură, dar simt mirosul murdăriei sufleteşti. De aceea a poruncit ac estora să nu ia posturi de conducere, ca nu cumva, din negrijă, să se rostogo lească In faptele neîncuviinţate. Dar celor deschişi faptelor urîte, nu le Îngăduie să înveţe pe alţii»

învățătura prin tăcere. Căci s-a zis că «Iisus a început a face şi (apoi) a învăța» (Fapte 1,
cu adevărat, cumplită mare străba tem, o, călugări smeriți; şi plină de multe valuri şi de st
, de vîrtejuri amețitoare, de stînci ascun se, de dihănii, de pirați, de valuri, de hăuri. P
rin stîncile văzute ale sufletului să înțelegem mî-nia sălbatecă şi năpraznică, prin vîrtej a
ejdea ce învălue mintea şi se opinteşte să o prăvălească în fundul descurajării; prin stîncă
nța care ține răul ca bine; dihania e trupul acesta mic şi sălbatec; piraților sînt slujitorii
totcumpliți ai slavei deşarte care răpesc încărcătura corăbiei noastre şi osteneala virtuților
stre; valul este pîntecele umflat şi greu care ne predă dihaniei prin propria pornire
688; iar hăul este mîndria azvîrlită din cer, care ne ridică pînă la cer şi ne aruncă pînă în
a fără de fund (în abis). 14) Cei ce au învățat carte ştiu care învățături se potrivesc încep
e, celor de la mijloc şi care, învățătorilor. Să luăm aminte cu chibzuială, ca nu cumva întîr
vățătură, să viețuim încă în nevoințele celor începători. Căci e ruşine mare să vezi un bătrî
e copii. Alfabetul cel mai bun pentru toți este acesta: ascultarea, postul, sacul
pocăinței, cenuşa, lacrimile, mărturisirea, tăcerea, smerenia, privegherea, bărbăția, frigul,
teneala, viețuirea în greutăți, defăimarea, zdrobirea, nepomenirea răului, iubirea de frați,
lîn-dețea, credința simplă neiscoditoare, negrija lumii, ura fără ură a părinților 689 , nepă
, simplitatea îm2294.«In chip potrivit a numit pîntecele umflat, val. Căci de acolo e tr
asă în valuri mintea şi dusă la cădere». 2295.E o ură care nu-i urăşte propriu zis pe ei ca p
ne, ci îngri jorarea lor de fiul care s-a călugărit, ispita la care-1 supun părinții de a
renunța la călugărie, etc. 688._____322 : preuna
tă cu nerăutatea, neprețuirea din partea altora 690. Rînduiala cea bună a celor înaintați con
tă din: lipsa de slavă deşartă, nemînierea, buna nădăjduire, liniştea, dreapta socoteală (dis
ul), gîndirea neclintită la judecată, mila, iubirea de străini, sfătui-rea cumpătată, rugăciu
netulburată de patimi, ne-iubirea de arginți. Iar regula, cuvîntul şi legea duhurilor şi
trupurilor celor ce s-au desăvîrşit, viețuind cu bună credincioşie în trup, este aceasta: ini
nerobită, dragoste desă-vîrşită, izvor de smerită cugetare, ieşirea minții691, intrarea lui H
tos, lumina nejefuită a rugăciunii, belşugul luminării dumnezeieşti, pătimirea morții692, ura
vieții693, fuga de trup; a fi sol pentru lume694, silitor al lui Dumnezeu, împreună-li
turghisitor cu îngerii, adîncul fără fund (abisul) al conştiinței, casă a tainelor, păzitor a
ainelor, mîntuitor al oamenilor695, dumnezeu al dracilor696, domn al patimilor, stăpîn
al trupului, epitrop al firii, fugă de păcate, casă a nepăti-mirii, următor al Stăpînului cu
ajutorul Stăpînului. 15) Nu puțină nevoie avem de trezvie, cînd trupul e bolnav. Căci dracii
văzîndu-ne

zăcînd şi neputînd deocamdată să ne folosim de nevoinţă împotriva lor, din pricina slăbiciuni
că să ne războiască cu mai multă tărie. De bolnavii din lume se apropie dra2296.Acestea sînt
irtuţile începătorilor, douăzeci şi patru la număr, ca şi literele alfabetului. 2297.E ieşire
inţii din grija de sine şi privirea exclusivă la Dum nezeu i este răpirea sau extazul. 2
298.Pătimirea cu anticipare a morţii j trăirea morţii cu gîndul j să trăieşti ca şi cînd ai f
pentru viaţa aceasta. 2299.Ura vieţuirii în păcat, iubirea vieţuirii în Dumnezeu. 2300.Rugăci
nea pentru lume, lucrarea pentru mîntuirea ei. 2301.Adică unealtă a lui Hristos în lucra
rea de mîntuire a oamenilor. 2302.Dumnezeu după har al dracilor; atît de sus faţă de ei, c
um e Dumnezeu prin fire faţă de creaţiune. 690. SFlNTUL IOAN SCARARUL 323 cui mîniei şi un
eori al hulei. De cei din afară de lume, dacă au din belşug cele de trebuinţă, se apropie
dracul lăcomiei pîntecelui, sau al curviei, iar dacă sînt lipsiţi şi petrec'în locuri de nevo
nţă, le întinde curse stăpînul trîndăviei şi al nemulţumirii697. 2303.Am aflat că lupul curvi
gă dureri celui bolnav şi chiar în dureri îi sădeşte simţiri necuviin cioase şi curgeri. Se î
vezi lucru izbitor, că în timpul unor cumplite dureri, trupul zburdă şi se înfierbîntă. Dar m
am întors şi am văzut pe alţii zăcînd şi fiind mîngîiaţi pe patul însuşi de lucrarea dumneze
străpungerea inimii, iar prin mîngîieri depărtînd de la ei durerile, încît se aflau ca unii
are n-ar voi să se izbăvească de boală niciodată. Şi iarăşi m-am întors şi am văzut pe alţii
e, dar izbăvindu-se prin boală ca printr-o certare, şi am slăvit pe Cel ce prin lut curăţea
lutul. 2304.Mintea înţelegătoare este îmbrăcată numaidecît şi cu simţire înţelegătoare. Ea fi
efiind în noi, să nu încetăm să o căutăm. Căci arătîndu-se ea, cele din afară vor înceta să m
le ale lor698. 2305.«Toate acestea le învinge însă smerenia împreunată cu sărăcia. Căci socot
ineva cele ce vin asupra lui ca proprii, în sărăcia pocăinţei şi smereniei, nu va cădea nici
timpul bolii în întina ciune ca bogat, nici în trîndăvie şi nemulţumire ca lipsit; ci va supo
ta timpul bolii ca timp de cîştig, bucurîndu-se şi mulţumind». 2306.«Simţirea înţelegătoare e
ca una ce e unită cu mintea în tot omul. Dar nu este în noi ca una ce e ascunsă de patim
i în cei păti maşi şi e nelucrătoare şi necunoscută». Simţirea minţii lucrează atunci

cînd prin ea mintea se pune în contact cu realitățile spirituale. Dar aceasta se întîmplă num
i cînd ea e curată de patimi. Altfel mintea spe culează doar despre realitățile spirituale
ca despre nişte realități bănuite, dar neexperiate. Ca să ajungem la cunoaşterea adevărată a
alităților spirituale prin contact, trebuie să ne străduim să înlăturăm acoperământul patimil
e simțirea minții, sau tocirea ce i-o aduc patimile. Prin ea vom străbate atunci dinco
lo de acoperământul sensibil al lucrurilor, care nu ne va mai împiedica să cunoaştem temel
iile spirituale ale lor. 697._____324_____. - Aceasta e
ste ceea ce un oarecare filozof cunoscător a spus: «Şi vei afla simțirea dumnezeiască* 6".
2307.Viața călugărească se cade să fie trăită întru simțirea inimii, în fapte, în cuvinte, î
iş cări 700. Iar. de nu, nu este călugărească şi deci nici în gerească. 2308.Altceva este pur
ea de grijă a lui Dumnezeu, altceva ajutorul Lui, altceva paza, altceva mila lui D
umnezeu şi altceva mîngîierea. Cea dintîi se vede în toată zidirea; cea de a doua, numai în c
edincioşi; cealaltă, între cei ce cred cu adevărat; iar cea din urmă se arată în cei ce-L iub
sc. 2309.Se întîmplă uneori că ceea ce pentru unul este leac, pentru altul este otravă. Şi s
e întîmplă alteori, că una şi aceeaşi, dată unuia la timp potrivit, îi este leac şi la timp n
ivit îi este osîndă701. 2310.Am văzut doftor nepriceput, care, defăimînd pe cel zdrobit, nu
i-a pricinuit nimic altceva decît deznă dejdea. Şi am văzut doftor iscusit care, operînd p
rin ocărîre inima umflată, a golit-o de tot puroiul. Am vă zut odată pe un bolnav bînd pentr
u curățirea întinăciunii doftoria ascultării şi mişcîndu-se şi umblînd şi nedormitînd, iar al
l — cu ochiul sufle tului bolnav — liniştindu-se şi petrecînd în tăcere702. Cine are urechi d
auzit să audă. 2311.Prin simțirea minții ne vom pune în contact cu realitatea lui Dumneze
u, adică vom avea «simțirea lui Dumnezeu». 2312.Simțirea inimii este simțirea minții, în care
ima pune mai mult sentiment. 2313.Scolie a lui Fotie, Patriarhul Constantinopole
i: «De pildă, postul este curățire de patimi, cînd e ținut în particular şi în sine; dar în a
sărbători, e otravă ce strică în multe feluri relui ce-1 foloseşte, fie că acesta se face smi
teală altora, fie că se laudă cu el, sau se îngîmfă şi se desparte de ceilalți». 2314.«Socote
umit boală a ochiului sufletesc împătimirea minții prin gînduri. Căci ochiul sufletului e mi
ntea. Dar la însănătoşirea

22) Unii, nu ştiu de unde (căci am învăţat să nu is codesc darurile lui Dumnezeu cu părerile ele), au prin fire, ca să zic aşa, o înclinare spre înfrînare, sau spre curăţie, sau'spre lin e, sau spre necutezanţă, sau spre blîndeţe, sau spre străpungerea uşoară a inimii; şi sînt al e au aceeaşi fire împotrivindu-se cînd voiesc să facă acestea, încît trebuie să o sileascâ cu tă puterea. Dar mie îmi plac aceştia mai mult decît cei dintîi, ca unii care, deşi pentru un timp sînt biruiţi, îşi silesc firea. Nu te lăuda, o, omule, cu bogăţia nemuncită. Căci Dătăt aruri, cunoscînd de mai înainte vătămarea şi pieirea spre care mergi, te-a izbăvit în oarecar măsură, prin darurile Lui neplătite703; şi învăţăturile din copilărie şi creşterea primită ş le deprinse ne ajută sau ni se împotrivesc, după ce am crescut, la dobîndirea virtuţilor şi |n vieţuirea călugărească. 23) îngerii sînt lumină călugărilor. Iar vieţuirea călugărească e oamenilor704. Drept aceea să se nevoiască în toate să fie pildă bună, nedînd acestei boli aju neîntîlnirile şi liniştea, precum multa vorbire obişnuieşte să producă urdori». 2315.«Numeşt ucrarea neobositoare, care se risipeşte cu uşurinţă. Căci cununile se împletesc pentru osten eli. Căci: «Mi-aţi dat să mănînc» (Mt. 25, 35) şi celelalte, care sînt fapte şi dovezi ale os or». 2316.«Ca monahi sîntem datori să luminăm prin viaţa noastră, precum pentru noi înşine, a tru oamenii care ne văd. Dar nu prin trîmbiţa arătării. Căci: «Aşa să lumineze lumina voastră 16) nu înseamnă a ne vesti pe noi înşine, ci precum luminează focul în întunericul de pe păm aşa străluceşte şi lumina în întuneric». Alta, a sfîntului Isaac : «Se cade monahului să fie, ate lucrurile lui, chip şi pildă de folos celor ce îl privesc. Ca privind vrăjmaşii adevărul ui multele fapte bune ale lui, care strălucesc ca nişte raze, să mărturisească, fără să vrea, reştinii au nădejde întemeiată de mîntuire. Şi de pretutindeni să alerge la el, ca la o scăpa ca la un adăpost, încît să se înalţe cornul Bise ricii împotriva vrăjmaşilor ei; şi mulţi să că cu rîvnă spre faptele cele bune... Că laudă a Bisericii lui Hristos este viaţa călugăresc

_____326 ; nici o sminteală în nimic, în cele ce le lucrează şi le grăiesc. «Că dacă lumina se face întuneric, întunericul» — adică cei ce pe e, cu cît mai mult nu se vor întuneca (Mt. 7, 23) ? 2317.Dacă mă ascultaţi, voi ce voiţi, e bine să nu ne pierdem în multe feluri de învăţături şi să împărţim bietul nostru suflet ca să u mii de mii şi cu zeci de mii de zeci de mii de duşmani. Căci nu ne va

ajunge timpul să învățăm, sau să aflăm toate zecile de mii de meşteşugiri ale lor. Să ne înar
mea cea Sfîntă împotriva celor trei prin cei trei705. Căci de nu, ne vom pricinui multe
osteneli. 2318.Cu adevărat, de va veni în noi -«Cel ce preface marea în uscat» (Ps. 65, 5)
, o va trece negreşit şi Izrailul din noi, nebîntuit de valuri, sau mintea care vede p
e Dumnezeu, şi va vedea pe egipteni înecîndu-se în apa lacrimilor. Dar de nu va veni Ace
la în noi, «cine va putea suferi vuietul valurilor ei sau ale trupului706 acesta ?» (R
om. 7, 24). De va învia în noi Dumnezeu prin făptuire, risipi-se-vor vrăjmaşii Lui; şi de ne
vom apropia de El prin vedere (contemplare), vor fugi cei ce-L urăsc pe El şi pe no
i, de la faţa Lui şi a noastră7()7. 2319.«Cu ajutorul Sfintei şi Celei de o fiinţă Treimi, zi
e, să ne înar măm împotriva celor trei, adică: iubirea de plăcere, iubirea de arginţi şi iubi
de slavă, prin cei trei, adică prin înfrînare, iubire curată şi sme renie. Căci iubirea de p
ere e desfiinţată prin înfrînare, iubirea de ar ginţi prin iubire curată, ca putere de dăruir
şi comuniune ţ iar iubirea de slavă, prin smerenie, ca neiubitoare de arătare şi ca urîtoar
e a slavei». Virtuţile comuniunii desfiinţează patimile egoismului cu puterea Sfintei Tr
eimi, izvorul suprem al vieţii de comuniune. 2320.Trupul în greceşte e la feminin (aip£)
.Trupul e o mare care-şi înalţă valurile împotriva minţii, putînd să o înece în el, de nu se
a aceea de Dumnezeu. 2321.Se face o aplicare la viaţa noastră personală a stihului 1 d
in ps. 67. Făptuirea şi contemplarea sînt cele două etape sau trepte ale urcu şului spre D
umnezeu. 705._____SFtNTUL IOAN SCARARUL 327 2322.Să ne sîrg
uim să învăţăm cele dumnezeieşti mai degrabă prin sudoare şi prin osteneală şi nu prin cuvînt
. Căci nu cuvinte, ci fapte va trebui să arătăm în vremea ieşirii (sufletului)708. 2323.Cei
ce au auzit că se află o comoară ascunsă în tr-un anumit loc, o caută pe aceasta, şi din pric
na cău tării foarte obositoare păzesc cu luare aminte cele ce au aflat. Iar cei ce s-a
u îmbogăţit fără osteneală, le risipesc cu uşurinţă. 2324.Greu este să învingem gîndurile fur
i înainte709. Iar cei ce nu încetează să adauge la ele au deznădăjduit de ei înşişi, sau nu s
olosit cu ni mic din lepădare. Totuşi, ştim că Dumnezeu toate le poate-şi nimic nu-I este
Lui cu neputinţă. 2325.Mi-au pus unii o întrebare greu de dezlegat,

care întrece priceperea tuturor celor ca mine, şi al că rei răspuns nu l-am găsit cuprins în niciuna din cărţile ce mi-au trecut prin mînă. Ziceau aceia : Care din cele opt gînduri sînt născute din altele şi pe care din ele îl naşte fiecare din cele trei de căpetenie, în chip deose bit ? Eu, arătîndu-mi neştiinţa faţă de această întreba2326.«Cel ce se arată înţelept e, ci grăind prin cuvinte, «se îmbogăţeşte din nedreptate şi ostenelile lui, după Scriptură, ntra în casele străinilor» (Pilde 5, 16), adică în casele acelora care nu se vor uita la f aptele lui, ci ascultă de cuvintele lui. Se vor îmbogăţi nu din starea lui necurătită de păca e, deci neajunsă Ia dreptate; ci din cuvintele lui, oare sînt totuşi o osteneală, se vor folosi al [ii, nu el însuşi. Scolie din Fotie : «Ceea ce n-a născut osteneala, n-a îmbrăţişa orul. Căci e uşor de dispreţuit ceea ce s-a dobîndit uşor (fie că e vorba de faptă, fie, de c ntemplare)». 2327.Aici gîndurile de mai înainte (jtpoXij^eis — pre-judecăţile) sînt gîndurile patimile ce le avea călugărul dinainte de intrarea în mînăstire. Scolia de la Marcu: «Gînd d mai înainte este amintirea fără voie a păcatelor de mai înainte. La începător el e împiedica ainteze la patimă, iar la cel ce a biruit e momeala respinsă». Alta: «De eşti iubitor de învă fii şi iubitor de osteneală. Căci simpla cunoştinţă îngîmfă Pe om». 708._____ _____328 re fără să mă ruşinez, am aflat un răspuns de la prea cuvioşii bărbaţi: M curviei este lăcomia pîntecelui; a trîndăviei, este slava deşartă; întristarea e fiica acesto trei, ca şi mînia. Maica mîndriei este iarăşi slava deşartă. Dar eu răspunzînd acelor pururee niţi bărbaţi, am zis: vă rog să-mi arătaţi şi fiicele celor opt şi pe fiecare a cărei fiică ei nepătimitori m-au învăţat cu mare bunăvoinţă, spunîndu-mi că nu există o ordine sau o înţe cele fără înţelegere710, ci o totală neorînduială şi nestatornicie. Şi încredinţîndu-mă feric pre aceasta cu pilde convingătoare, aduceau multe dovezi, dintre care unele le înşirăm în «C uvîntul» de faţă, ca să ne luminăm prin el şi despre celelalte. De pildă: rîsul la vreme nepo tă este pricinuit uneori de curvie, alteori de slava deşartă, cînd cineva se făleşte cu sine a lui fără ruşine; iar alteori vine din desfătare711. Somnul mult vine din desfătare ; dar uneori şi din post, cînd cei ce postesc se mîndresc; alteori din trîndăvie; iar alteori d in fire. Vorba multă izvorăşte uneori din slava deşartă, alteori din lăcomia pîntecelui. Trîn se naşte uneori din desfătare (multa mîncare), alteori din netemerea de Dumnezeu. Hul a este, în primul rînd, fiica mîndriei, dar de multe ori, şi din judecarea aproapelui în s inea ta, sau din pizma necuvenită a dracilor. învîrtoşarea inimii 2328.Legătura între ele, t recerea de la una la alta, are ceva neregulat, haotic, pentru că toate pornesc din acelaşi hău de întunerec, pornit spre rău j ele ies cam împreună, sînt legate între ele.

2329.«Rîsul vine din trei pricini: din curvie, din slava deşartă şi din fala lăuntrică şi din sfătare, care este saturarea». Alta, a sfintului Efrem: «Rîsul alungă fericirea plînsului, s urpă cele zidite, întristează pe Duhul Sfînt, nu aduce folos, strică (corupe) trupul, izgo neşte virtuţile, e lipsit de pomenirea morţii şi de gîndul la chinuri, la de la mine rîsul şi dăruieşte-mi plînsul şi tînguirea, pe care le ceri de la mine, Dumnezeule». 710. SFINTUL IOA N SCARARVL 32J) vine din saturare, dar de multe ori, şi din nesimţire şi din împătimire. I ar împătimirea se naşte din curvie şi din slava deşartă şi din altele multe. Viclenia vine di închipuirea de sine şi din mînie. Făţărnicia vine din mulţumirea de sine şi din vieţuirea du l propriu. Iar cele contrare acestora se nasc din maici contrare celor pomenite7
12. Iar ca să nu spun multe (căci mi-ar lipsi timpul să cercetez şi să lămuresc pe fiecare în parte), nimici-toarea de căpetenie a tuturor patimilor este smerita cugetare. Căci c ei ce au cîştigat-o pe ea, au biruit toate. 2330.Născătoarele tuturor patimilor sînt plăcere a şi viclenia ; cel ce le ţine pe acestea nu va vedea pe Dom nul. Dar nu vom avea ni ci un folos de ne vom înfrîna de la una, fără să ne înfrînăm şi de la cealaltă. 2331.Să luăm re de Domnul de la dre gătorii stăpînirii şi de la fiare, iar dragostea trupurilor să-ţi fie chip al dragostei de Dumnezeu. Căci nimic nu ne împiedică să luăm pildele virtuţilor şi de l cele po trivnice. 2332.Cei de azi s-au înrăit cumplit şi toţi s-au umplut de închipuirea de sine şi de făţărnicie. Poate că arată osteneli trupeşti asemănătoare părinţilor noştri cel t, dar de darurile lor nu se învrednicesc, deşi socotesc că firea nu avea altădată atîta nev oie de da ruri ca acum. Şi pe drept cuvînt ni s-a întîmplat acea sta. Căci nu în osteneli, c i în simplitate şi smerenie se arată Dumnezeu713. Şi cu toate că puterea Domnului 2333.Ed. 1970: «Dacă vorba multă are ca maici slava deşartă şi lă comia pîntecelui, tăcerea, contrară i, se naşte negreşit din cele contrare slavei deşarte şi lăcomiei pîntecelui, adică din smere ie şi înfrînare. Şi cu altele la fel. Dar deşi toată patima se desfiinţează prin vir tutea co ară, smerita cugetare desfiinţează toate patimile amintite». 2334.«Osteneala trupească fără c minţii e ca un pintece femeiesc sterp şi ca nişte sîni uscaţi. Căci nu se poate apropia de c unoştinţa de Dumnezeu. Ea oboseşte trupul, dar nu are din aceasta nici-un folos». 712.__
_____330 se desăvîrşeşte în slăbiciune, nu va lepăda Domn l pe lucrătorul smerit cu cugetul (II Cor. 12, 9).

2335.Cînd vedem pe careva dintre luptătorii lui Hristos supus unor dureri trupeşti, să n u ne grăbim să so cotim că aceasta e o pedeapsă venită din păcătoşenia lui, ci să-1 vindecăm rabă, primindu-1 cu iubire simplă şi nevicleană, ca pe un mădular al nostru şi ca pe un împre nă-luptător cu noi714. 2336..Există o boală pentru curăţirea de păcate ; şi există o alta, pe smerirea cugetului. Bunul şi Preabunul nostru Domn şi Stăpîn, cînd vede pe unii mai trîndavi în nevoinţă, smereşte trupul lor prin boală, ca printr-o nevoinţă mai nedureroasă. Dar uneor a vine şi pentru a curaţi sufletul de gînduri rele, sau de patimi715. 2337.Toate cele ce ni se întîmplă, fie văzute, fie ne văzute, se pot primi şi bine şi cu patimă şi cu o simţi ocie716. Am văzut trei fraţi supuşi greutăţilor: unul se revolta, altul rămase neîntristat şi treilea a cules rod mult. 2338.Am văzut plugari semănînd aceeaşi sămînţă, dar fiecare urmări t scop: unul ca să-şi plătească datoria; altul ca să-şi adune bogăţie ; altul ca să vîneze la la cei ce treceau pe calea vieţii, pentru buna lui lucrare; altul ca să necăjească pe duşm anul lui care-1 pizmuia; în sfîrşit, altul, ca să nu fie osîndit de oameni ca leneş 717. Iar înţelesurile semănăturii pluga2339.«Neputinţele monahilor sînt daruri ale iconomiei dumnezei i». 2340.«Pe călugărul care nu slujeşte în chip plăcut lui Dumnezeu şi nu se nevoieşte pentru rea sufletului său, ci îşi face nevoinţa cu negrijă, îl vezi negreşit lăsat de Dumnezeu să ca ită, ca nu cumva din multa nelucrare a lui să lunece spre cele mai rele». 2341.«Bine le primeşte acela, care socoteşte cele ce vin asupra lui ca ale sale şi nu supărîndu-se, ci m ulţumind». 2342.Ed. 1970. «Plugarii sînt călugării, chemaţi să lucreze în via lui Hristos. Ei aţi după deosebirea virtuţilor. Dintre ei, cel dintîi 714. SF1NTVL IOAS SCARARUL 331 ril or sînt acestea : postul, privegherea, milostenia, slujirea şi cele asemenea. Deci f raţii să caute să-şi cunoască prin cercare (prin experienţă) scopurile ce le urmăresc în Domn 7) După cum atunci cînd scoatem apa din fîntînă, ni se întîmplă să scoatem, fără să băgăm de scă, la fel cînd lucrăm virtuţile, de multe ori lucrăm şi patimile împletite în chip nevăzut e71S. De pildă: lăcomia pîntecelui se împleteşte cu primirea de străini; curvia, cu iubirea; asprimea, cu dreapta socoteală (cu discernămîntul); viclenia, cu chibzuiala; uneltire a, pregetarea, trîndăvia, împotrivirea în cuvînt, vieţuirea după regula proprie şi neascul-

tarea, cu blîndeţea; îngîmfarea dăscălească, cu tăcerea ; trufia, cu bucuria; lenea, cu nădej osîndirea, iarăşi, cu iubirea; moleşala şi trîndăvia, cu liniştirea (isihia); amărăciunea, cu rederea în sine, cu smerenia 719; iar tuturor acestora le urmează, ca o împlineşte lucra rea slugii, lucrînd din frică; al doilea lucrează pentru plată, al treilea, ca un fiu. T oţi aceştia sînt vrednici de laudă. Al patrulea lucrează fără folos, ca unul ce vrea să placă nilor; al cincilea, se aseamănă luptătorului, sau mai bin zis luptă cu rivnă. Al şaselea se osteneşte şi el din ruşine şi nu e simbriaş. Dar lucrarea acestor trei e supusă osindirii şi deşartă. Iar noi, cercîndu-le pe toate, ne-am dat seama că trebuie să vă dăm acest sfat; că ar dacă sîntem păcătoşi datornici, putem să îmblînzim pe Stăpînul prin daruri. Cu toate că lu nţii e mai smerită, dar rămîne mereu preţuită ca una ce e pururea datorată şi cea dintîi». 23 atea ar ieşi la iveală goală in viaţa noastră, neaco perită de închipuirea vreunui bine, omul nu s-ar porni de la sine spre ea». 2344.A lui Marcu: «Cel ce nu cunoaşte cursele vrăjmaşil or e sfîşiat cu uşurinţă. Şi cel ce nu ştie pricinile patimilor, lesne cade». Traducerea Veni n Costache. Alta, a lui Iosif Pelusiotul: «Priceperea amestecată cu simplitatea este un lucru dumnezeiesc, adică o virtute desăvîrşită. Dacă prima sa desparte de cealaltă, devin viclenie, iar a doua, prostie. Prima 'ace rău, a doua se lasă amăgită. Unirea lor a cer ut-o Hristos : «Fiţi în ţelepţi ca şerpii şi blînzi ca porumbeii». Prin toate ne războieşte v eci cel ce voieşte să se mîntuiască trebuie să aibă ochi mulţi». 718._____ _____332 băutură de obşte, sau mai bine zis ca o otravă, slava deşartă729. 2345.Să nu ne întristăm cînd cerem ceva de la Dom nul timp îndelungat şi nu sîntem auziţi, căci Domnu r fi voit ca toţi oamenii să se facă nepătimitori într-o clipă, dar ca un înainte-ştiutor, cu e că aceasta nu le este de folos. Toţi cei ce cer şi nu primesc de la Dum nezeu cele c erute, fără îndoială că nu le primesc pentru una din aceste pricini: sau pentru că cer înaint de vreme, sau pentru că cer cu nevrednicie şi dornici de slavă deşartă, sau pentru că primi ndu-le se vor făli, sau după dobîndirea lucrului cerut vor cădea în nepă sare. 2346.Patimile s-au depărtat uneori nu numai de la unii credincioşi, ci şi de la unii fără credinţă, afară una. Ele au lăsat-o pe aceea singură să umple locul tu turor, ca una ce e cea dintîi din tre ele. Căci aduce atîta vătămare, că şi din cer poate coborî721. 2347.Nimenea nu se îndoieş red, că dracii se de părtează din suflet, fie pentru un timp, fie neîncetat. Dar puţini ştiu în cîte feluri se face această depărtare a lor de la noi. Materia patimilor este mistui tă de focul dumnezeiesc722. Iar odată cu dezrădăcinarea

acestei materii şi cu curăţirea sufletului, se pierd şi patimile. Numai să nu le atragem i arăşi printr-o vieţuire trupească şi prin lipsă de grijă. Dracii se depărtează de bună voie, d. 1970 : «Slava deşartă e o vătămare comună a tuturor virtu ţilor. Ea nu aduce nici-un folos celui ce lucrează virtuţile şi nu se lea pădă de ea. Căci Dumnezeu nu-1 primeşte pe acesta. D mpotrivă îl pri meşte pe păcătosul care se pocăieşte întru simţirea smeritei cugetări şi nu s de la El». 2349.«Numeşte mîndria, prin care a căzut diavolul». 2350.«Adică prin lucrarea Sfîn Duh, sau prin dragostea de Dum nezeu, care se păstrează ca un foc nestins în inimile celor iubitori de Dumnezeu». 720. SfISTVL IOAN SCARARVL 338 du-ne să fim fără grijă. Dar p rin aceasta răpesc pe neaşteptate bietul nostru suflet. Cunosc şi altă retragere a fiare lor. E cea de după ce sufletul s-a* obişnuit în chip deplin şi s-a îmbibat la culme de pat imi, făcîndu-se el însuşi uneltitor sieşi şi războinduse el însuşi cu sine723. Pilda acestui sînt pruncii. Căci după o lungă obişnuinţă, îşi sug, în lipsa sinilor mamei, degetele lor. C o a cincea nepătimire în suflet, care constă din multă simplitate şi nevinovăţie. «Ajutorul cel drept este de la Dumnezeu, Care mîntuieşte pe* cei drepţi cu inima »(Ps. 7, 10—11), şi- i izbăveşte pe nesimţite de rele, aşa cum pruncii, dezbrăcaţi, nuşi cunosc goliciunea lor. 41 Păcatul sau patima nu se află în fire în chip natural724. Căci Dumnezeu nu e făcătorul patim lor. Iar 2351.«A se obişnui înseamnă a ajunge la deprinderea răutăţii patimi lor». Lupta tend or bune şi rele a devenit o stare proprie sufletului. In această luptă tendinţele rele, devenite deprinderi sau patimi, dobîndesc totdeauna biruinţa, dacă nu e chemat Dumneze u în ajutor printr-o sim ţire de mare credinţă şi iubire, care copleşeşte pornirile provocate de atracţia plăcerilor. Iar dacă lupta durează, ea aduce sufletul la descom punere, sau la neputinţa de a mai face ceva bun, de a-şi mai recîştiga tăria libertăţii. Aceasta e una cu moartea sufletului. 2352.«Dacă păcatul ar fi natural, nu s-ar pedepsi nimeni. Nici n-a r înfăptui alţii virtutea». Alta: «Răul cugetat în afara alegerii libere şi tntr-un ipostas p riu In firea celor ce sînt, e nimic». Alta: «Patima nu e altceva decît lipsa virtuţii». Alta : «Virtuţile naturale în noi sînt: milo stivirea, iubirea, credinţa, nădejdea. Iar cele mai presus de fire sînt: curăţia, nemînîerea, smerita cugetare, rugăciunea, privegherea, postul». Alta, a lui Marcu: «Alta e fapta poruncii şi alta virtutea, chiar dacă îşi au pornirile bu nătăţilor una din alta. Fapta poruncii este ceea ce e po runcit. Virtutea e ceea ce se face pentru a plăcea adevărului (lui Dum nezeu)». Păcatul nu poate fi din fire, căci lupt a pe care o introduce în fire nu Poate porni

din ea. Păcatul nu poate fi cugetat fără alegerea lui de către un subiect. Iar răul In gen
eral nu poate fi cugetat ca stînd de sine, ca «n ipostas propriu. Căci răul e ceva ce lu
ptă împotriva ființei, în sînul ei. Răul e un cariu al existenței, avîndu-şi originea în libe
subiec334 _____■ virtuțile naturale sădite în noi de E
l sînt multe. între ele sînt în chip vădit şi acestea: milostivirea, dacă şi elinii compătime
ubirea, dacă şi animalele necu-vîntătoare lăcrămează de multe ori cînd sînt lipsite unele de
e; credința, căci în toți se naşte aceasta ; nădejdea, căci împrumutîndu-ne, plecînd pe mare,
nădăjduim cele mai bune. Deci dacă, precum s-a dovedit, iubirea este o virtute natura
lă în noi, «iar ea e legătura şi plinirea legii» (Rom. 13, 10), atunci virtuțile nu sînt stră
irii. Ru-şineze-se deci cei ce opun lucrării lor, neputința. 2353.Mai presus de fire sîn
t: curăția (fecioria), nemînierea, smerita cugetare, rugăciunea, privegherea, postul, st
răpungerea neîncetată a inimii. învățătorii unora din acestea sînt unii oameni, ale altora, î
i; iar învățător şi Dătător ale altora este Dumnezeu Cuvîntul725. 2354.Cînd ni se cer deodată
te bune726, tre buie să alegem pe cea mai de trebuință. De pildă: de multe ori stînd noi l
a rugăciune, vin la noi nişte frați. Trebuie să alegem una din două: sau să părăsim rutelor p
onale, vrînd să introducă o dezordine în ființă. Răul fizic nu doare ca cel ce vine de la o p
rsoană. Răul fizic îşi are ultimele pricini în răul ales liber de persoane, adică în păcat. P
nu se poate înțelege fără a presupune virtutea, căreia i se opune. Virtutea se poate înțeleg
fără patimă. De-abia în lipsa totală a patimii avem virtutea deplină. Virtutea reprezintă nu
numai armonia interioară a persoanei, ci şi relația bună între persoană şi persoană, în ultim
liză între persoana umană şi cea dumnezeiască. Armonia în persoană nu poate exista decît odat
armonia între persoane. 2355.Învățători ai fecioriei sînt Ilie şi Ioan Inaintemergătorul şi I
uvîntătorul de Dumnezeu; ai blîndeții, Moise şi David j iar ai rugăciunii, însuşi Dumnezeu Cu
l şi îngerul ce s-a arătat lui Antonie şi lui Pahomie. Ai postului, iarăşi Moise şi Domnul în
Ai privegherii, mulți care au agonisit şi străpungerea inimii din aceasta; ai smerite
i cugetări, Cuvîn tul lui Dumnezeu şi Mîntuitorul tuturor, Care «pentru noi sărac S-a făcut»
Cor. 8, 9) «şi a luat trupul nostru». 2356.«Coliziunea datoriilor». 725. SFlNTUL IOAN SCA
RARUL 335 găciunea, sau să întristăm pe fratele lăsîndu-1 să plece fără răspuns. Iubirea e ma
decît rugăciunea. Rugăciunea a fost socotită totdeauna ca o virtute parțială ; iubirea'e cup
rinzătoarea tuturor.

Iarăşi: ducîndu-mă odată într-o cetate sau într-un sat, fiind încă tînăr, aşezîndu-mă la masă deodată de gîndurile lăcomiei pîntecelui şi slavei deşarte. Şi de fapt, temîndu-mă de fiica iei pîntecelui727, am fost biruit mai degrabă de slava deşartă728. Dar ştiam că dracul lăcomi i pîntecelui învinge de multe ori pe cel al slavei deşarte în cei tineri. Şi pe drept cuvînt 729. 2357.La cei din lume, rădăcina tuturor relelor este iubirea de arginți. Iar la călu gări, lăcomia pîntecelui. La cei duhovniceşti sînt lăsate de multe ori de Dumne zeu, din ico nomie, nişte patimi foarte mici, ca defăimîndu-se foarte tare pe ei înşişi, din pricina unor pa timi mici şi nepăcătoase, să-şi agonisească o bogăție nejefuită, de smerită cugetare. 235 te cu putință ca cel ce petrece de la înce put cu nesupunere, să dobîndească smerenia, chiar dacă fiecare îşi închipuie că a învățat un meşteşug propriu sau e în stare s-o agonisească 7 ică a nebuniei pîntecelui numeşte curvia, oa una ce se naşte din lăcomia pîntecelui». 2360.«A st biruit de aceasta prin iconomie, ca să nu guste, împins de tinerețe, dulceața. De alt fel, slava deşartă e mai rea decît lăcomia pîntecelui. Căci ultima este intrarea răului, iar lava deşartă e capătul lui». 2361.«Dracul lăcomiei pîntecelui fiind mai natural şi deci mai î , pe drept cuvînt învinge slava deşartă». 2362.Ed. 1970: «Dovedire că cel nesupus nu poate do di smerita cugetare. Căci cel lipsit de smerita cugetare e vădit că suferă de boala diav olului. Şi cel ce suferă de boala aceasta, dacă nu îi va veni Dumnezeu în ajutor prin pocăință statornică, va fi împreună-moştenitor cu cel de a cărui boală suferă». 727._____ _____836 2363.Părinții stabilesc că făptuirea constă în două virtuți cu tot generale731. Şi .pe drept cuvînt. Căci una e ucigaşa plăcerilor, iar cealaltă asigură această idere prin smerita cugetare. De aceea şi plînsul e în doit : unul desființează păcatul, iar celălalt pricinuieşte smerita cugetare. 2364.E propriu celor evlavioşi să dea tot, celui ce cere. Iar a celor mai evlavioşi, să dea şi celui ce nu cere. Dar a nu cere de la c el ce a luat (Mt. 5, 39), mai ales cînd pot, e propriu numai celor nepătimitori732. 2365.Să nu încetăm să ne cercetăm în toate patimile şi în toate virtuțile, în care ne aflăm: la mijloc sau la sfîrşit. Toate războaiele dracilor împo triva noastră se nasc din aceste trei pricini: fie din iu birea de plăceri, fie din mîndrie, fie din pizma dracilor.

Cei războiți din pricina din urmă sînt fericiți. Cei răz boiți de mîndrie sînt foarte vrednic plîns. Iar cei 2366.Făptuirea este prima etapă a urcuşului duhovnicesc prin care se face curățirea de patimi şi dobîndirea virtuților, ca apoi să se ajungă 1» etapa superioară, a co lării (a vederii duhovniceşti). Ed. 1970 : «Cele ■două virtuți generale ale primei etape sînt postul şi supunerea». 2367.Ed. 1970 şi Veniamin Costache: «Cel ce nu cere de la cel ce ia ale lui, nu numai că se arată neîmpătamit de cele materiale, ci şi nerăs plătind cu rău ce ce i-a făcut rău, deşi ar putea. Dar nu poate cineva •să ierte din inimă celui ce 1-a vătăma nedreptățit dacă nu aie prin curăție şi nepătimire pe Dumnezeu, în sine. ilnvățînd de la Aces e celor ce se petrec, primeşte cele ce-i vin ca ale sale şi e încredințat că i se rînduiesc spre folosul lui (înştiințat tainic despre aceasta). Şi aşa poate ierta celor ce-1 nedreptățe c şi iubi pe duşmani şi socoti ca pe binefăcă torii săi». Nu numai lucrurile şi persoana au r ile lor de la Dumnezeu, ci şi toate cele ce se întîmplă. Iar rațiunile celor ce ni se întîmpl ouă, fără să contribuim cu o voință rea la ele, sînt ale noastre, sau sînt cîrmuite de Dumnez re dezvoltarea noastră spirituală şi deci spre mîntuirea noastră. Chiar cei ce ne fac rău, d acă învingem pornirea de a ne răzbuna, ne ajută să ne ridicăm la o nouă treaptă de bunătate, nouă treaptă de apropiere de Dumnezeu. De aceea ei sînt binefăcătorii noştri, deşi nu cu voia lor. 731. SF1NTVL IOAN SCARARVL 337 din iubirea de plăceri, rămîn netrebnici pînă la sfîr-şit 33. 2368.Există o simțire, mai bine zis o deprindere nu mită răbdare în dureri, de care ce l ce e prins, nu se va mai teme sau nu va mai fugi de durere niciodată. Stăpînite de a ceastă pururea lăudată virtute, sufletele mu cenicilor au răbdat cu uşurință chinurile. 2369. ltceva este străjuirea gîndurilor şi altceva păzirea minții. Pe cit de departe este răsăritul de apus, pe atît e mai înaltă cea de a doua, față de cea dintîi, şi mai obositoare 734. 2370. ltceva înseamnă a se ruga cineva împotriva gîndurilor şi altceva a grăi împotriva lor; şi alt a a le disprețui şi a se ridica deasupra lor735. Chipul cel dintîi de împotrivire e mărtur isit de cel ce a zis: «Dumnezeul meu, spre ajutorul meu ia aminte» (Ps. 69, 1), şi cel e asemenea; al doilea, de cel ce a zis : «Şi voi răspunde celor ce mă osîndesc cuvînt» de împ 71.Cei din ultimele două categorii contribuie cu voia lor la răul din ei. Cei dintîi n u contribuie cu voia lor. Deci să nu punem vina mai mult pe draci decît pe noi înşine.

2372.«Străjuirea gîndurilor înseamnă a alunga diferitele gînduri şi atacuri prin rugăciune. I păzirea minţii înseamnă a păzi mintea nero bită şi nedespărţită de pomenirea lui Dumnezeu; şi ste mai înaltă mintea decît gîndul, pe atîta şi păzirea ei e mai grea şi mai de trebuinţă. Că numim însăşi puterea noastră înţelegătoare şi oarecum ochiul sufletului nostru. Iar gînd, luc ut de minte şi întipărit în ea. Şi păEirea minţii este păstrarea ei în starea de refuz al ori tac, care e cea dintîi lucrare voluntară a ei. Iar stiăjuirea gîndurilor este respin ger ea celor întipărite prin lucrarea ei voluntară. E vădit oricui cu cit e «nai înaltă mintea de gîndul». 2373.A lui Marcu : «Cel dintîi lucru este al celor slabi. Căci neputînd să se împot eească vrăjmaşilor, se opun acestora prin rugăciune. Al doi lea, al luptătorilor, care înfrîng pe vrăjmaşi prin nevoinţă ; al treilea, al contemplativilor, care înălţaţi prin contemplare (n vedere), rămîn nea tinşi de protivnici şi nerăzboiţi». 733._____ _____33Ş trivire (Ps. 118, 42). Şi iarăşi: «Pusu-ne-ai pe noi spre grăire împotriva veci ilor noştri»(Ps. 79, 7). Iar pentru cel de al treilea e martor cîntăreţul: «Amuţit-am şi n-am schis gura mea»- (Ps. 38, 3) şi: «Pus-am strajă gurii mele, cînd s-a sculat păcătosul împotri mea» (Ps. 38, 2). Şi iarăşi: «Cei mîndri au călcat legea foarte, iar eu de la vederea Ţa nu m abătut» (Ps. 118, 51). Dintre aceştia, cel de la mijloc se foloseşte de multe ori de ch ipul dintîi, pentru nepregătirea lui; cel din-tîi nu poate alunga încă în chipul al doilea p e vrăjmaşi ; iar cel de al treilea batjocoreşte cu totul pe draci. 2374.E prin fire cu neputinţă ca cel netrupesc să fie hotărnicit de trup 736. Dar celui ce a agonisit pe Du m nezeu, toate-i sînt cu putinţă. 2375.Precum cei ce au simţul mirosului sănătos pot cunoaşte pe cel ce ţine mirodenii în chip ascuns, aşa şi sufletul curat obişnuieşte să cunoască buna m asmă ce a dobîndit-o de la Dumnezeu şi mirosul urît aflat în alţii, de care el s-a izbăvit. D r acestea nu sînt cunos cute altora737. 2376.«Mintea, fiind prin fire nestatornică, nu mai atunci se opreşte din rătăcire, cînd se uneşte cu Dumnezeu. Căci toate se află in Dumneze şi nu mai este altceva mai presus de El sau afară de El, spre care să rătă ceascâ». De aceea mintea, ca netrupească, neputînd fi mărginită de nimic din cele trupeşti, nu-şi poate găsi o ihna decît în Cel nesfîrşit, în Care le are toate. 2377.«Cel ce are în nări răul său miros nu alt miros, chiar dacă ar sta deasupra tuturor cadavrelor». Alfa: «Cei ce nu simt pe a lţii soco tesc că înseamnă că cei necurăţiţi cu sufletul nu pot simţi şi cunoaşte nici buna m care cei curaţi au dobîndit-o din Dumnezeu, nici răul miros, de care aceia s-au izbăvit. Căci e propriu celor curaţi şi nepă-

timitori să simtă cele ce se află în alții». Adică cei curați cu inima simt dispoziția aflăto
i, cum nu o simt cei necurați, din cauza nesim țirii lor. 736. \ 339

SF1NTUL IOAN SCARARUL

t 2378.E cu neputință ca toți să ajungă nepătimitori, dar nu e cu neputință ca toți să se mîn
e împace cu Dumnezeu. 2379.Să nu te stăpînească cei de alt neam care voiesc să iscodească ico
omiile negrăite ale lui Dumne zeu şi vederile ce se întîmplă în oameni şi care îți pun în min
esimțite că Domnul este părtinitor. Căci aceştia sînt şi se fac cunoscuți ca nepoți ai închip
e sine. 2380.Este un drac al iubirii de arginți care fățăreşte de multe ori smerenia738; şi
este un drac al slavei de şarte şi al iubirii de plăceri, care îndeamnă spre milos tenie.
Dacă ne curățim de amîndoi, să nu încetăm a face milă în tot locul739. 2381.Unii au spus că d
e împotrivesc dracilor, dar eu spun că toți caută pierzarea noastră740 . 2382.Oricărei lucrăr
duhovniceşti văzute şi gîndite îi premerge o intenție potrivită şi o dorință prea bună, 2383
iubirea de arginți şi nedînd altora nimic, fățăreşte smerenia, spunînd că nu vrea să placă o
2384.Există tot felul de împletiri perverse între patimi şi virtuți. Pati mile se servesc
de masca virtuților pentru a înşela pe alții. La Veniamin Costache : Sfîntul Marcu Pustnic
ul: «Slava deşartă şi iubirea de arginți şi dezmierdarea nu lasă facerea de bine să rămînă ne
ele nu pier mai întîi prin frica de Dumnezeu». Alta : «Aceste două patimi au înşelat pe Eva ş
e Adam. Căci dulceața a arătat pomul că era bun la mîncare şi frumos la vedere, iar slava deş
rtă îi spunea că, de vor gusta din el, vor fi ca nişte dumnezei. Dar precum Adam, cel di
ntîi zidit, şi Eva se ruşinau unul de altul, aşa şi noi, după ce am lepădat răutatea ochilor
or înțelegători şi ne vedem pe noi înşine goi, ne ruşinăm în chip con ştient unii de alții şi
nze de smochin, sau ne îmbrăcăm în for mele cele din afară şi în îndreptățiri prin cuvinte. I
ul ne pregă teşte nouă îmbrăcăminte din piei şi ne zice : «ilntru răbdarea voastră veți cîşti
voastre». 2385.Împotrivirile dracilor între ei, sau încurajarea unor virtuți opuse lor şi pa
timilor, urmăresc numai înşelarea noastră. împotrivirea lor e de metodă, nu de scop.

738.

340_____

care se nasc în noi cu împreună-lucrarea lui Dumnezeu. Căci dacă nu premerg cele dintîi, a d
oua nu obişnuieşte să urmeze741. 59) Dacă este un timp potrivit pentru tot lucrul de sub
cer, cum zice Ecleziastul (Ecl. 3, 1), dar între toate lucrurile sînt şi lucrurile sf
inţite ale vieţuirii noastre, să avem grijă ca să căutăm în fiecare timp cele potrivite acelu
imp 742. Căci este un timp al nepătimirii în cei ce se nevoiesc şi un timp al împătimirii pe
ntru tinereţea celor ce se nevoiesc; un timp al lacrimilor şi un timp al inimii învîrtoşat
e; un timp al supunerii şi un timp al stăpînirii; un timp al postului şi un timp al împărtăşi
de hrană; un timp al războiului din partea trupului duşman şi un timp al liniştirii fierb
inţelii ; un timp al iernii sufletului (al viforului) şi un 2386.«Priveşte exactitatea păr
intelui. De nu va premerge, zice, inten ţia şi dorinţa din noi, împreuna lucrare a lui D
umnezeu nu poate urma». Alta : «Dă intenţia, zice, şi ia putere». 2387.Fiecare clipă a timpul
i e dată pentru un anumit lucru al nostru. Cînd facem acel lucru la momentul rînduit l
ui, atunci putem trăi viaţa noastră după mai-înainte-rînduirea lui Dumnezeu, adică în chip pl
Lui, sau sfinţit. Trebuie să aflăm acordul între momentele timpului şi momen tele vieţii noa
stre. Există nişte armonii mai înainte stabilite între unele şi altele pentru normele şi sănă
sa dezvoltare a vieţii noastre. Timpul nu e un gol pe care-1 putem umple cu orice.
Ci el e corelativ cu vieţile omeneşti. Există în el nişte armonii potenţiale cu desfăşurarea
eţii noas tre. Aceasta pentru că viaţa noastră însăşi e făcută ca să se ritmeze cu un timp al
easta nu înseamnă o predestinare, căci noi putem să ne desfăşurăm viaţa şi în răspăr cu timpu
sta nu e o normală dezvoltare a ei. în găsirea acestei armonii se arată din nou darul di
scernământului. Trebuie să ştii pentru care moment al timpului se potriveşte un moment al
vieţii tale. Numai atunci potentele fiinţei noastre se actua lizează deplin şi armonios.
Fiecare clipă a timpului e potrivită pentru altă potentă a fiinţei noastre, iar potentele
acestea fac şi ele un tot. Iar clipa înseamnă tot ansamblul de împrejurări care cere de l
a noi un anumit lucru. Pe lingă aceea, acordul acesta depinde de o deplină curăţie de pa
timi. Numai aceasta dă o vedere deplin clară şi o putere de a ne con forma cu adevărat c
u ceea ce ne cere clipa. 741.

SFINTUL 10AN SCARARVL

341

timp al liniştii minţii; un timp al întristării inimii şi un timp al bucuriei duhovniceşti;
un timp de învăţare a altora şi un timp de ascultare; un timp al întinărilor, pentru închipui
ea de sine, şi un timp al curăţiei, pentru smerenie; un timp de luptă şi un timp de odihnă a
dăpostită; un timp de liniştire şi un timp de îm-prăştiere nestăpînită; un timp de rugăciune
un timp de slujire nefăţarnică. Deci să nu căutăm înainte de timp, cele ale timpului (potriv
t pentru un lucru),

amăgindu-ne dintr-o pornire a mîndriei. Să nu căutăm iarna cele ale verii; nu, în sămînță, sn
entru că timpul semănării cere osteneli şi tiţnpul secerişului aduce haruri negrăite. Iar de
u, nu vom lua nici la timpul cuvenit cele proprii ale timpului743. 2388.Unii au
luat de la Dumnezeu cuvioasele răsplă tiri ale ostenelilor înainte de osteneli744. Alții
în oste neli, alții după osteneli, alții în vremea morții, potri vit unei iconomii negrăite
lui Dumnezeu. Trebuie căutat care e mai smerit între aceştia745. 2389.Există o deznădejde
din mulțimea de păcate şi din povara conştiinței şi a întristării de nesuportat, 2390.A sfîn
Isaac : «Tot cel ce începe înainte de timp cele peste măsura lui, îşi pricinuieşte îndoită v
nu sporire. Căci negustorii necercați în lucrurile mari îşi pricinuiesc mari pagube. Dar în
lucrurile mici înaintează repede. Pentru că fiecare lucru îşi are rîndul lui şi fiecare viețu
îşi are rînduită vremea ei». 2391.Le-au luat pe temeiul intenției lor globale de a lucra po
trivit voii lui Dumnezeu, (intenție cunoscută lui Dumnezeu). De aceea cei ce mor tin
eri, fără să fi făcut la arătare dovada lucrării lor bune, nu rămîn fără răsplata Acestuia, p
mnezeu ştiind că ar fi săvîrşit-o o răsplă teşte ca şi cum ar fi săvîrşit-o. 2392.Aceasta îns
mnezeu răsplăteşte după smerenia fiecăruia. Dar poate cel care n-a apucat să săvîrşească fapt
eral voite, e cel mai smerit. 743._____342
: din pricina copleşirii sufletului de mulțimea rănilor şi o scufundare a lui în adîncul de
znădejdii, sub greutatea acestora746. Şi există o deznădejde ce ni se în-tîmpla din mîndrie ş
in închipuirea de sine, din pricină că socotim căderea ce ni s-a întîmplat, sub demnitatea n
oastră. Cine ia seama, va afla în aceştia această stare : cel dintîi se predă pe sine nepăsăr
cel de al doilea nu mai are nădejde în nevoință. Amîndouă sînt fără folos. Căci pe unul obiş
tămădu-iască înfrînarea şi buna nădejde, iar pe al doilea, smerenia şi nejudecarea altora. 62
u trebuie să ne mirăm şi să ne înciudăm, vă-zînd pe unii săvîrşind fapte rele şi aducînd pent
bune. Pentru că şi pe şarpele din rai l-a pierdut închipuirea de sine care l-a înălțat747. 2
93.«Nimenea viețuind în păcate să nu deznădăjduiască de sine, ştiind că plugăria schimbă soiu
lor, iar îngrijirea sufletului prin vir tute poate birui boli de tot felul». Alta: «Păca
t de moarte este cel ne pocăit. Despre acesta chiar de s-ar ruga un sfînt, nu va fi
ascultat». Alta, a Marelui Vasile i «Dacă s-ar număra mulțimea îndurărilor lui Dumnezeu şi s-
putea măsura mărimea Lui în comparație cu mulțimea şi mărimea păcatelor, ar fi îndreptățită d
ar dacă acestea pot fi măsurate şi numărate, iar mila şi îndurările lui Dumnezeu nu pot fi mă
ate, nu e loc pentru deznădejde, ci pentru încredere în mila Lui, pentru pocăința

de păcatele noastre, cărora le stă în față iertarea şi sîngele lui Hristos». 2394.Scolie a lu
ril Monahul şi Isihastul, din muntele Latro : «Cel ce-şi închipuie că e ceva şi învață pe alți
uri a căror experiență nu o are nici prin faptă nici prin cunoaştere, suferă de două boli şi
două orbiri: de închipuirea de sine şi de slava deşartă, şi de nesimțire şi ne ştiință. Şi da
mai adăuga şi lăcomia pîntecelui, îl vor duce în primejdia vădită pe cel ce le are şi la ruşi
va auzi de la mulți: «Doctore, vindecă-te pe tine însuți» (Le. 42, 3). Veniamin Costache : «
ar dacă cineva a împlinit mai întîi faptele bune şi după aceea începe a învăța pe alții, acel
i dumnezeiasca fericire, ca cel ce a făcut şi a învățat». Alta, a lui Solomon: «Sînt unii, ca
seamănă ale lor şi mai multe roade fac; şi sînt alții, care adună cele străine şi se sărăcesc
STVL 1OAN SCARARUL 343 2395.In toate lucrurile săvîrşite şi în toate felurile de viețuire, f
ie întru ascultare, fie întru neascultare, fie văzute, fie gîndite, acesta să-ți fie dreptar
ul: dacă sînt după Dumnezeu748. De pildă: dacă noi, cei înce pători, săvîrşind vreun lucru oa
nu cîştigăm din lucrarea lui în suflet mai multă smerenie decît cea pe care o avem, nu soco
tesc că-1 săvîrşim cu voia lui Dum nezeu, fie că e mic, fie că e mare 749. 2396.în noi, cei m
i prunci, în aceasta avem încre dințarea despre voia lui Dumnezeu 750; în cei de la mijl
oc, poate îndepărtarea vrăjmaşilor; iar în cei desăvîrşiți, în sporirea şi în bogăția luminii
ele mici, pentru cei mari, poate nu sînt mici; iar cele mari, pentru cei mici, nu
sînt numaidecît desăvîrşite751. 2397.Văzduhul curățit de nori arată soarele strălu citor ; ia
tul, eliberat de gîndurile relelor de mai 2398.«Cele întru ascultare sînt cele poruncite
de oameni j cele întru neascultare, sînt cele neporuncite de oameni, făcute din nevoi
nța pro prie, de cel care nu se află sub ascultare». 2399.«Cercetează cu de-amănuntul, căci t
putem cunoaşte dacă place lui Dumnezeu lucrul pe care-1 facem». 2400..In sporirea sme
reniei. 2401.«Adică cele ce, pentru cei mari, sînt socotite mici din pricina desăvîrşirii lo
r, poate nu sînt mici. Iar cele socotite mari pentru cei mici, din pricina nedesăvîrşiri
i lor, nu sînt numaidecît desăvîrşite. Acelaşi lucru trebuie înțeles şi despre virtuți şi păc
dă, se poate afla în cei mari un spor de smerenie cum e cel din cei începători, care e m
ic pentru desăvîrşirea celor mari. Şi se poate afla în începători un spor de lumină şi depărt
anilor, care sînt proprii celor desăvîrşiți şi mijlocii şi deci este mare pentru nedesăvîrşir
r mici. Dar altceva este sme

renia şi luminarea celui începător, potrivite măsurii lui, şi altceva, sme renia şi luminare a celui desăvîrşit; acestea sînt foarte mari şi desăvîrşite şi neînşelătoare. Iar în păcate, mică, pentru cei desăvîr şiți nu e mică, dată fiind desăvîrşirea lor. Iar cea mare pentru cei u e numaidecît mare, dată fiind nedesăvîrşirea lor». 748._____ _____844 înainte 752 şi învrednicit de iertare, vede numaidecît pe Dumnezeu753. 2402. Altceva este păcatul şi altceva nelucrarea lui, din trîndăvie; şi altceva e nepăsarea; altce va patima şi altceva căderea. Cel ce le poate cerceta în Domnul, să le cerceteze în chip lăm urit754. 2403.Unii fericesc mai presus de toate facerea de mi nuni şi ceea ce se v ede din darurile (harismele) duhov niceşti. Ei nu ştiu că sînt multe mai presus de acest ea şi ascunse, care de aceea sînt ferite de cădere755. 2404.Cel ce s-a curățit în chip desăvî vede su fletul, deşi nu şi sufletul aproapelui, în ce daruri se află. Dar cel ce înaintează î că, cunoaşte semnele aces tora prin trup756. 2405.Puțin foc curăţeşte toată materia, precum o spărtură mică nimiceşte toată osteneala757. 2406.Este o odihnă a lucrării duşmane, care treze uterea minții şi nu aţîţă fierbințeala. Şi este o adîncă străpungere (a inimii), care trezeşt , ca să'nu ne încredem în noi înşine, ci în Dumnezeu, Cel 2407.A lui Marcu Monahul: «Obsesia elor de mai înainte» (itpoXTfj^ic — prejudecată) este aducerea aminte fără voie de păcatele d mai înainte. Cel ce se nevoieşte o împiedică să înainteze la patimi. învingătorul des ființe tacul lui (momeala)». 2408.Altfel, mintea este mereu atîrnată în chip pătimaş de amintirea pă atului şi de chipul îngustat şi opac al faptei păcătoase săvîrşite. 2409.«Păcatul este călcar porunca, chiar şi a celei mai mici. Nelucrarea leneşă constă în a nu face şi lucra lucrul lu i Dumnezeu. Ne păsarea constă în a lucra, dar cu trîndăvie. Patima e pornirea întipărită şi c voie de clintit a sufletului spre cale vătămătoare. Căderea e pră buşirea din înălțimea făgăd eşti) în necredință, sau rosto golirea în vreuna din patimile trupeşti». 2410.Nu sînt supuse ii, pentru că sînt la adăpostul laudelor şi al slavei deşarte. 2411.Sufletul acestuia n-a devenit încă transparent în chip nemijlocit. 2412.«Păzeşte-te de cele mici, ca să nu cazi din cele mari». 752. SFtNTVL IOAS SCARARUL , 345 ce omoară în chip neştiut fierbințeala care s e află în noi.

2413.Cînd vedem pe vreunii iubindu-ne în Domnul, să ne păzim neîndrăzneți, mai ales față de e
ni mic nu obișnuiește să risipească dragostea și să pri cinuiască ura ca îndrăzneala 758. 24
hiul sufletului e înțelegător și foarte frumos și e mai presus de toată frumusețea, după fiin
ne trupești. De aceea și cei pătimași au putut cunoaște gîndurile aflătoare în alte suflete,
multa iubire față de ele. Și mai ales cînd, întinați, sînt scufundați în tru purile lor. 241
nimic nu se împotrivește firii nemate riale ca ceea ce e material, cel ce citește să înțelea
gă759. 2416.Grija de ei înșiși în cei lumești se împotrivește purtării de grijă a lui Dumneze
în noi, cunoștin ței înțelegătoare. Cei neîntăriți cu sufletul, să cunoască din necazurile ș
le trupului și a necazurilor din afară cercetarea lor de către Dumnezeu; iar cei desăvîrșiți
o cunoască din venirea Duhului și din adaosul de daruri (de harisme)760. 2417.Este u
n drac, care, cînd ne întindem pe pat, venind la noi, ne săgetează cu amintiri urîte și mur
dare, pentru ca neridicîndu-ne la rugăciune, din trîn2418.Scolie din sfîntul Isaac : «Merg
i la prietenii tăi cu cuviință. De vei face așa, te vei folosi și pe tine și pe ei. Căci, sub
masca iubirii, sufle tul leapădă frîul păzirii sale». i 2419.Ed. 1970 și Veniamin Costache,
unde scolia e mai extinsă ca în P.G.: «Nematerial e sufletul, material e trupul. Deci
nimic nu se împotri vește sufletului ca trupul. Căci sufletul, ca nematerial, tinde în s
us; iar tnipul e tras de greutatea materiei în jos și se face mare piedică sufle tului
. Sau și așa : nimic nu tulbură mintea așa de mult și o face să nu vadă, ca murdăria trupului
are-i vine din necurăția plăcerilor urîte». 2420.«Cînd cel slab cu sufletul va dobîndi răbdar
li și încercări, să deslușească în aceasta că e cercetat de Dumnezeu. Iar cei desăvîrșiți să
a din cunoștințele înalte ale harului». 758._____34
6____: dăvie, și neînarmîndu-ne împotriva lui, să adormim în gînduri murdare și să avem visur
re. 76) Există un așa numit înainte-mergător al duhu rilor, care ne ia în primire îndată ce n
deșteptăm din somn și întinează primul nostru gînd. Dă pîrga zilei tale Domnului, căci ea va
celui ce o ia mai înainte. Un lucrător prea bun al Domnului mi-a spus un cu-vînt vred
nic de ascultat: «Cunosc drumul întreg al .zilei mele, de dimineață». 2421.Multe sînt căile e
laviei și multe ale pierzaniei, pentru că de multe ori cineva, împotrivindu-se unui

lucru, ajută la împlinirea altuia. Dar scopul amîndurora este bineplăcut Domnului761. 24
22.Dracii ne războiesc în încercările ce ni se întîmplă, îndemnîndu-ne, fie să spunem, fie să
va necuvenit. Iar cînd nu pot, stînd liniştiți, ne în deamnă să aducem o mulțumire plină de m
lui Dumnezeu. 2423.Cei ce cugetă cele de sus, desprinzîndu-se, urcă puțin în sus, iar cei
ce cugetă cele de jos, pornesc ia răşi în jos. Cei ce se desprind nu mai au nimic la mij
loc762. Adică nu mai au lumea între ei ca în viala de aici763. 2424.Una singură dintre
făpturi a primit existența în alta şi nu în sine. Şi e minune cum poate să stea în afară de c
are şi-a primit existența764. 2425.Calea evlaviei poate fi felurită, pentru că unul se o
pune unui păcat, iar altul lucrează pentru împlinirea unei fapte bune. 2426.«Despărțire numeş
e aci moartea. Deci, unii, cugetînd la cele cereşti, cînd se despart de trup urcă cu suf
letul la cer. Iar cei ce cugetă cele ale patimilor, după moarte coboară la iad. Iar la
mijloc, adică din lumea aceasta, după despărțirea lor, nu mai e nimic». Sufletele plecate
de aici nu mai au lumea ca mediu de comunicare între ele, datorită trupurilor. 2427
.Lumea a devenit cu totul transparentă, personalizată. 2428.«Socotesc că vorbeşte despre s
uflet, care nici n-a preexistat trupului, nici nu vine la existență după trup. Ci se c
reează şi el odată 761. SF1NTUL 10AN SCARARVL ' 347 2429.Maicile nasc pe fiicele evlav
ioase. Iar pe maici, Domnul. Dar nu e neînțelept a vedea regula de mai sus şi în cele co
ntrare765. 2430.Moise, sau mai bine zis Dumnezeu, porunceşte ca cel fricos să nu iasă
la război. Ca nu cumva rătăci rea din urmă a sufletului să fie mai mare decît cea dintîi căde
a trupului, şi pe drept cuvînt7C6. ACELAŞI CUVtNT PARTEA A II-A Despre dreapta socotea
lă bine deosebitoare 1) «Precum doreşte cerbul însetat apa» (Ps. 41, 1), aşa doreşte călugăru
oaşterea voii celei bune a lui Dumnezeu. Şi nu numai cunoaşterea aceasta, ci şi cu trupu
l. De aceea, e ucigaş şi cel ce omoară embrionul. Pentru că el e însuflețit de la zămislire.
ot aşa de mult lucrează sufletul atunci, ca şi trupul. Pe măsura creşterii

trupului, îşi arată şi sufletul lucrările lui. Deci e o minune, zice, cum sufletul care îşi i
existența în trup, poate subzista gol după despărțire. Dar aceasta e dogma lui Dumnezeu .
.. Sufletul aşteaptă şi există negreşit pînă la cealaltă legare a lui, în Dumnezeu, cu trupul
31.«Maici numeşte virtuțile generale, care nasc pe fiicele lor. Iar ele se nasc din dr
agostea de Dumnezeu, din credință şi nădejde, care sînt din Dumnezeu. Dar tot aşa e cu cele
contrare. Patimile mai generale nasc pe cele mai parțiale. Şi precum pe acelea le naşt
e Domnul, aşa pe acestea le sădeşte în noi diavolul». 2432.«Fricos numeşte pe cel ce-şi iubeş
tletul său şi se teme de osteneli. Pe acesta îl sfătuieşte să nu se facă monah, ca nu cumva d
pă ce a făgăduit să viețuiască cu totul duhovniceşte, îngrijinduse numai de virtuțile sufletu
să se îngrijească de dulcile patimi ale trupului, cărora slujea mai înainte; căci neînstrăini
-se de ele, va rătăci şi mai mult şi va cădea în deznădejde, avînd să suporte o sfărîmare mai
unul ce a căzut de sus, sau din schima călugărească şi să sufere o jude cată mai grea, întor
-se la cele dinainte din deznădejde, şi deci să 765. 348_____
_____ pe aceea amestecată 767 ; ba încă şi cunoştința a ceea ce e protivnic aceleia. De
spre acestea cuvîntul nostru are, într-adevăr, multe de spus şi anevoie de tîlcuit. La fel
doreşte călugărul să cunoască care sînt, dintre lucrurile care ne privesc, cele ce trebuie
să se facă mai presus de toate şi fără de nici o amînare, potrivit celui ce a spus: «Vai celu
ce amînă zi după zi şi timp după timp» (Inț. Sir. 9, 8); de asemenea, care lucruri trebuie f
te cu blîndețe şi cu chibzuială, cum îndeamnă cel ce a zis : -«Cu povățuire se face războiul»
4, 6); şi iarăşi: «Toate cu bună-cuviință şi după rînduială» (I Cor. 14, 40). Căci nu e dat o
că repede şi uşor asemenea lucruri greu de deosebit. De aceea şi purtătorul-de-Dumnezeu Da
vid şi Duhul cel Sfînt care grăia în el, ni se arată rugîndu-se de multe ori. Căci odată zice
pe mine să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu» (Ps. 142, 10); altădată iarăşi: «Povățuieş-
ul Tău» (Ps. 24, 9); şi iarăşi: «Arată-mi, Doamne, calea pe care voi umbla, că spre Tine am r
cat sufletul meu» (Ps. 142, 8). Şi l-am înălțat de la toată grija vieții şi de la toată patim
Toți cîți voiesc să cunoască voia Domnului sînt datori să o omoare întîi pe a lor767bis. Şi
e cu credință şi cu simplitate neforțată şi întrebînd sufletele părinților sau ale fraților î
ia inimii şi cu un cuget neîndoielnic, să primească de la ei cele sfătuite de ei, chiar da
că cele ce li se spun ar fi potrivnice scopului lor şi chiar dacă cei întrebați n-ar fi fo
arte duhovniceşti. Căci nu este nedrept Dumnezeu ca să păcătuiască întru cunoştință. «Căci ce
a dat mult, mult i se va cere» (Le. 12, 48). 767. «Adică doreşte să ştie ce înseamnă a face u
ucru bun in scopul lui». 767 bis. «Ei trebuie să moară plăcerilor şi voilor lor şi să se desp
de acestea». SFîNTUL IOAN SCARARUL lase să fie amăgite sufletele care s-au smerit pe e
le prin încredere şi nerăutate, de către sfatul şi judecata a-proapelui, chiar dacă cei între
ați ar fi ca nişte animale

necuvîntătoare. Cel ce grăieşte prin ei este nematerial şi nevăzut768. De multă smerită-cuget s-au umplut cei ce se supun, fără să se îndoiască, regulii amintite. Căci dacă şi-a deschis eva în psaltire gîndul său (Ps. 48, 4), cu cît nu se deosebeşte mai mult mintea înzestrată cu judecată şi sufletul înțelegător de o spusă neînsuflețită ? 769 Dar mulți necunoscînd încă act şi uşor770, ci încercînd să cunoască de la ei şi în ei ceea ce e bine plăcut Domnului, ne-a estit multe şi felurite judecăți despre aceasta. 3) Unii dintre cei ce au căutat să cunoas că acestea şi-au despărțit gîndul lor de toată împătimirea, de amîndouă aceste porniri ale su i, atît de cea care se apucă de ceva, cît şi de cea care se împotriveşte cu cuvîntul, şi şi-a zilele amintite mintea lor dezbrăcată de voia lor într-o cerere fierbinte Domnului şi aşa au cunoscut voia Lui: fie pentru că Mintea înțelegătoare a vorbit în chip înțelegător cu mint noastră, fie pentru că s-a pierdut din suflet cu desă-vîrşire acel gînd unic al lor. Alții au les din greutatea şi împiedecarea ce a urmat hotărîrii de a face ceva, că acestea sînt dumne zeieşti, potrivit celui ce a spus : -«Am voit să vin la voi, 2433.Importantă este depăşirea egoismului mîndriei; socotirea lui Dumnezeu ca fiind altul, nu ca identic cu propr iul eu. Dumnezeu ne gră ieşte prin altul. 2434.Dacă David şi-a încredințat sufletul unui sti h al Psaltirii, cu cît mai mult nu trebuie să ne încredințăm noi unui suflet de om ? Adică m ai mult trebuie să întrebăm un om credincios, decît un text al Scripturii. Aceasta ne păzeşt e de o interpretare individualistă, trufaşă, a ScripturH. 2435.E un bine desăvîrşit şi uşor s i ceea ce te sfătuieşte un pă rinte duhovnicesc, căci prin el dobîndeşti smerenia. 768._____ _____350____: o dată şi de două ori, şi ne-a împiedecat sa tana»- (I Tes. 2, 18). Alții, dimpotrivă, din neaşteptatul ajutor al lui Dumnezeu în lucru l pornit, au simțit că el e bine primit de Dumnezeu şi au spus : «Fiecăruia care alege bin ele îi ajută Dumnezeu» (Rom. 8, 28). 2436.Cel ce a agonisit pe Dumnezeu, în sine, prin l umi nare e încredințat în felul al doilea771, dar nu îndată, de ajutorul Lui, în cele ce tre buie făcute îndată, cît şi în cele ce pot aştepta. 2437.îndoiala în hotărîrea ce trebuie luat rea (nesiguranța) stăruind mult timp sînt semnul unui suflet neluminat şi iubitor de sla vă. Căci nu e ne drept Dumnezeu, ca să se închidă în fața celor ce bat cu smerenie. Domnul ca tă în toate scopul, atît în cele ce trebuie făcute fără întîrziere, cît şi în cele ce trebuie aceea toate cele curate de împătimire şi de orice întinare, făcute în primul rînd pentru Dom ul şi nu pentru altceva, chiar dacă nu sînt negreşit bune, ni se vor socoti ca bune. Căci căutarea celor mai presus de noi nu ajunge la un sfîrşit neprimejdios772. 2438.Negrăită es te judecata lui Dumnezeu cu privire

la noi. Căci de multe ori voieşte să ascundă, din iconomie, voia Lui dinspre noi, ştiind că chiar de o vom cu noaşte, nu vom asculta de El şi deci vom primi mai mute răni. 2439.I nima dreaptă s-a izbăvit de felurimea lucruri lor 773, plutind fără primejdii în corabia n erăutăţii. 2440.In telul al doilea, adică prin simţirea ajutorului lui Dumnezeu. 2441.Cînd că tăm să înfăptuim cele mai presus de noi, chiar dacă o facem pentru Dumnezeu, putem greşi. To tuşi Dumnezeu nu ne osîndeşte pentru greşeală, odată ce scopul lucrării a fost slujirea Lui. 442.«Felurimea lucrurilor» constă în tot felul de gînduri ascunse, viclene, născute din încre erea minţii în deşteptăciunea ei. De aceea e bine să pluteşti în corabia simplităţii neprimej de valurile gîndurilor de tot felul. 771. SFINTUL 10AN SCARAROL 351 2443.Sînt sufle te bărbăteşti ce se apucă, aprinse de dragostea lui Dumnezeu şi întru smerenia inimii, de lu crări mai presus de ele; şi sînt inimi mîndre care fac acelaşi lucru. Căci de multe ori scop ul vrăjmaşilor noştri este să ne îndemne la cele mai presus de putere, ca, descurajîndu-ne în ele, să ne lepădăm şi de cele după putere şi să prilejuim rîsul cel mai mare vrăjma şilor noş .Am văzut suflete şi trupuri slabe din pricina mulţimii de păcate, pornind la nevoinţe pes te puterile lor şi neputîndu-le săvîrşi. Şi am spus că pocăinţa lor va fi preţuită de Dumneze a smereniei şi nu a ostenelilor. 10) Se întîmplă uneori că pricina celor mai mari | rele e ste locul de vieţuire; dar alteori, este şi petreI cerea cu alţji774. Dar îşi ajunge de mu lte ori şi sufletul i| stricat spre pierzania lui. Cel ce s-a despărţit de cele || două dintîi, s-a izbăvit poate şi de a treia. Dar cel ce 1 păstrează starea a treia, se dovedeşte necercat în tot J| locul. Căci nici un loc nu e mai la adăpost ca f'< cerul775. I 11) De cei ce se luptă cu noi îndeobşte, necredin§ cioşi sau rău credincioşi, «după întîia şi a rare, să ne ferim» (Tit 3, 10). Dar celor ce voiesc să în| veţe de la noi adevărul, să nu obo im în veac să le fa# cern bine. însă să ne folosim de amîndouă chipurile de #•■ i . . . ^1 lu şi pentru mtarirea inimilor noastre.

1| J|: ț f: { ț;

12) E foarte lipsit de judecată cel care, auzind despre virtuți mai presus de fire în sfinți, deznădăjduieste de sine însuşi. Căci mai degrabă te va învăța pe tine una din acestea au îți va stîrni rîvna prin

774. «Observă că amintind de creştere, învinovățeşte şi societatea, ca pricină a păcatului. De spună că nu vine niciodată vătămare din acestea, fie prin cuvinte, fie din celelalte». 775. Cerul nepătimirii sau al smereniei. 352_____ cuvioasa bărbăție a lor, sau te va întoarce spre multă defăimare de tine şi spre vederea eputinței tale prin de-trei-ori-cuvioasa smerenie. 2445.Sînt draci necurați, foarte vicleni printre cei vicleni, care ne sfătuiesc nu numai pe noi să săvîrşim păcatul, ci voiesc să facem părtaşi şi pe alții la săvîrşirea răului, ca să ne pricinuiască o mai cumplită osîndă unul învățînd de la altul deprinderea cea rea. Şi cel ce învăța pe celălalt, venind la simț sine, a început să se pocăiască şi ş-a oprit de la rău ; dar pocăința lui şi-a pierdut tăria in pricina uceniculuі. 2446.Multă cu adevărat, multă şi greu de cuprins este răutatea duhurilor şi puținora le este văzută. Ba socotesc că nici acestora puțini nu le e întreagă vă zut cum, de multe ori, desfătîndu-ne de mîncare şi săturîndu-ne, priveghem întru trezvie, iar postind şi asuprindu-ne trupul, sîntem doborîți în chip jalnic de somn ? Cum, liniştindu-ne de unul singur, ne înăsprim, şi viețuind împreună cu alții, sîntem stră punşi la inimă şi ne mîmorîndu-ne cu foamea, sîntem ispitiți în somn, şi ghiftuindu-ne, rămînem neispitiți ? Cum, în e ne facem întune cați şi nestrăpunşi la inimă, iar în băuturi de vin, ve seli cu sufletul şi de străpuns la inimă ?776 Cel ce poate, să lumineze în acestea în Domnul pe cei ne luminați. Căci noi sîntem neluminați în aceasta. Spu nem doar că nu totdeauna prefacerea noastră vine de la draci, ci vine, (cum, nu ştiu), din amestecarea sucu776. Din Teodor al Edesei: «Vinul, cum s-a scris, veseleşte inima omului» (Ps. 103, 15). Dar tu, odată ce ai făgăduit să plingi pururea, ocoleşte această veselie, şi te vei veseli cu darurile (harismele) duhovniceşti. Căci, veselindu-te de vin, te vei amesteca cu multe gînduri urîte şi vei ajunge în multe supărări». SFINTUL IOAN SCARARVL 353 rilor ce mi s-a dat mie şi din grosimea întinată şi lacomă care mă îmbracă. Pentru această cădere greu de explicat, în cele spuse, s sinceritate şi cu

smerenie pe Domnul să ne ierte; dacă după rugăciunea noastră şi după timpul ei, vom afla că c
ce ni s-a întîmplat se lucrează în noi la fel, să cunoaştem negreşit, că nu e de la draci, c
in fire. Dar de multe ori şi iconomia dumnezeiască voieşte să ne ajute prin cele potrivn
ice, în-frînînd prin toate închipuirea de sine a noastră. E rău să iscodim adîncul judecăţilo
umnezeu. Iscoditorii călătoresc în corabia închipuirii de sine 777. Dar să se mai citească u
nele despre neputinţa celor mulţi. 2447.A întrebat un oarecare pe cineva din cei ce po
t să vadă: «Pentru ce Dumnezeu cunoscînd de mai îna inte căderile unora, i-a împodobit pe ace
a cu daruri (harisme) şi cu semne (minuni)»- ? Iar acela răspunse : -«Ca pe ceilalţi oamen
i duhovniceşti să-i facă de neclin tit, apoi ca să arate libertatea omului; şi ca pe cei căz
uţi să-i facă fără răspuns de apărare la Judecată». 2448.Legea, ca nedesăvîrşită, zice : «Ia
suţi»- (Deut. 4, 9). Iar Domnul, ca mai presus de desăvîrşire, a poruncit să îndreptăm şi pe
le nostru zicînd: «De-ţi va greşi fratele tău»- şi cele următoare (Mt. 18, 15). Dacă mustrare
mai bine zis, aducerea aminte îndreptată spre el, e curată şi smerită, să nu ocoleşti să împ
porunca Domnului. Dacă nu ai ajuns la această stare, împlineşte încă slujirea legii778. 244
9.Intr-o umbră de corabie, într-o umbră a călătoriei, în irealitate. 2450.«Sfîntul socoteşte
cred, că slujirea legii constă în a lua aminte cineva la sine însuşi, adică a căuta de ale sa
e. Jar slujirea Domnului constă în a privi şi la ale aproapelui şi a-1 îndrepta». Alta : «Leg
a e umbra Evangheliei, iar Evanghelia e chipul celor viitoare. Legea opreşte fapte
le cele rele, iar Evanghelia îndeamnă la faptele cele bune». Evanghelia lui Hristos e
legea iubirii aproapelui, e legea depăşirii grijii de sine. Ea nu cere numai să nu se
facă rău celorlalţi, ci să li se

 _____2451.Nu te mira văzînd şi pe cei iu
biţi de tine duşmănindu-te pentru mustrări, căci cei mai uşurateci se fac unelte ale dracilo
r, mai ales împotriva celor ce le sînt acestora (dracilor) duşmani779. 2452.îmi vine a mă
minuna foarte mult mai ales de un lucru ce se petrece în noi: cum, avînd în virtuţi, de
ajutor, pe Dumnezeu Cel Atotputernic şi pe îngeri şi pe sfinţi, iar în cele potrivnice num
ai pe dracul cel viclean singur, ne încovoiem mai uşor şi mai repede spre patimi ? Des
pre aceasta nu voiesc să vorbesc cu de-amănuntul. Căci nici nu pot. 2453.Dacă cele ce se
petrec, se petrec aşa, pentru că

aşa au fost făcute prin fire, cum sînt eu chipul lui facă bine. Ea a pătruns la ultima cun oaştere a omului., arătîndu-ne că el nu se poate mîntui decît punîndu-şi viaţa sa pentru mînt proapelui. Legea Evangheliei tălmăceşte legea cea mai adîncă a însăşi fiinţei omeneşti, tîlcu ce omul însuşi experiază ca aspiraţia cea mai adîncă a lui şi ca singura care îl face fericit a corespunde unei etape mai avansate a omenescului. Fericirea veşnică nu e decît prelu ngirea eternă a acestei fericiri reale la care poate ajunge omul încă de aici. Nu în noi e fericirea, ci în alţii şi, în ultimă analiză, în Cel ce i-a făcut şi-i susţine pe toţi, ca unde, unificîndu-se fără confundare, unii în alţii. Dar aproapele nu poate fi mîntuit de noi fără voinţa lui. De aceea trebuie trezit la conştiinţa păcătoşeniei lui cînd greşeşte. Noi î indu-1 la responsabilitatea lui personală. Dar trebuie să o facem cu iubire, neco-bo rîndu-1 iarăşi la starea de obiect şi necultivînd iarăşi închiderea noastră în noi prin mîndr ustrări aspre şi dispreţuitoare. Fericirea comuniunii veşnice va fi o comuniune între pers oane ce se iubesc şi se respectă ca egale. Ne scufundăm unii în alţii, ca persoane în persoa ne, fără să ne contopim. 779. «E vorba de cei ce lucrează binele, care prin aceasta se fac duşmani ai dracilor». Duhurilor răului fac totul ca să ţină învrăjbiţi pe oameni prin toate acele. «Dracii ne ispitesc fie prin ei înşişi, fie înarmînd pe cei ce nu se tem de Domnul împ triva noastră. Prin ei înşişi o fac cînd sîntem singuri, despărţiţi de oameni, ca pe Domnul î e; prin oameni, cind vieţuim împreună cu ei, ca şi pe Domnul, prin farisei. Dar noi, pri vind la Cel ce ne e pildă, să-i alungăm din amîndouă părţile. Ai grijă de tine, nu de altul. nu poţi face ultima lucrare decît cu iubirea pe care trebuie să o cîştigi». r SFtNTUL IOAS S CARARUL 355

Dumnezeu şi cum am fost amestecat cu lutul ? Cum zice marele Grigorie : «Dacă ceva din cele create s-a făcut altfel de cum a fost făcut, el doreşte numaidecît cu nesaţiu, ruden ia sa»-. 2454.Trebuie să se folosească cineva de tot meşteşu gul, ca să înscăuneze lutul, ca c aşa, înălţîndu-1 pe tronul lui Dumnezeu780. Deci nimenea să nu se scuze cu vreun motiv, în rivinţa urcării. Căci calea şi uşa s-au deschis781. 2455.Auzirea biruinţelor părinţilor duhov eşti tre zeşte la rîvnă mintea şi sufletul, iar auzirea învăţăturii lor, povăţuieşte pe cei u urmarea pildei lor. 2456.Dreapta socoteală este făclie în întuneric, în toarcerea celor rătă iţi, luminarea celor cu vederea 2457.Se redă aci şi nedumerirea şi răspunsul. Omul lucrează oarecum potrivit firii sale, cînd se îngrijeşte de cele ale trupului. Dar întrucit s-a îns trăinat în parte, prin păcat, de firea sa, sau de Dumnezeu, rudenia sa, el tinde cu ne saţiu spre Dumnezeu, neputînd dobîndi fericirea prin cople

şirea sa de grijile exclusive ale trupului. Numai aşa el poate ridica chiar trupul p
e tronul lui Dumnezeu, scop pentru care Dumnezeu a unit sufletul omului cu trupu
l. Aceasta e adevărata aspiraţie a omului, deci firea lui. Propriu zis, pe tronul du
mnezeiesc a fost înscăunat trupul Domnului. Dar noi sîntem împreună moştenitori cu El. Noi d
evenim părtaşi la această cinste supremă, căci ne însuşim prin trup puterea stăpînitoare a lu
nezeu. Omul aspiră să ajungă la cel mai înalt vîrf posibil. Dumnezeu i-a sădit această aspir
e. Ea nu e greşită. Dar nu o poate înfăptui decît prin Dumnezeu şi în unire cu El. 2458.«Cd;
eşte Scriptura virtuţile. Iar cea mai mare dintre toate virtuţile este iubirea. De ace
ea a zis Apostolul: «Dar vă arăt vouă o cale prin covîrşire» (I Cor. 6, 51). Căci ea ne convi
să dispreţuim lucrurile materiale şi să nu punem nimic din cele vremelnice, mai presus
de cele veşnice». Pe de altă parte Iisus e calea. Căci din El izvoreşte iubirea şi ea ni se
face proprie şi nouă. Prin iubirea faţă de Tatăl şi faţă de oameni S-a suit El, ca om, pe tro
dumnezeiesc şi prin aceeaşi iubire izvorîtoare din El, pe care o primim unindu-ne cu
El, urcăm şi noi pe acel tron. Iubirea va avea domnia supremă în vecii vecilor. 780. 356
_____: scurtă (miopi). Cel ce deosebeşte (cele
bune de cele rele) află sănătatea şi depărtează boala. 2459.Toţi cei ce se minunează de lucru
e mici obiş nuiesc să sufere aceasta în două feluri, fie datorită ce lei mai din urmă neştiin
fie pentru a mări şi înălţa faptele aproapelui, în scopul smeritei cugetări. 2460.Să ne nevo
nu numai a ne lupta cu dracii, pentru a ne apăra, ci şi a-i războ pentru a-i birui. C
el dintîi, cînd loveşte, cînd e lovit; cel de al doilea, tot deauna goneşte pe vrăjmaşi. 2461
Cel ce a biruit patimile răneşte pe draci. Uneori prefăcîndu-se că e stăpînit de patimi, înşe
n aceasta pe vrăjmaşii lui şi rămîne nerăzboit de ei. Care va dintre fraţi a fost necinstit ş
eclătindu-ne nicide cum cu inima, se ruga cu mintea. Dar pe urmă a în ceput să se tînguias
că foarte tare de necinstiri, ascunzîndu-şi nepătimirea. Un altul dintre fraţi, nedorind n
icidecum şederea în frunte, se prefăcea că suferă că nu o are. Dar ce voi spune de neprihănir
a aceluia, care, intrînd într-o casă a desfrîului, chipurile pentru a păcătui, a atras pe o
desfrînată la nevoinţă ?782 Iar cineva i-a adus unuia dintre cei ce se linişteau un stru g
ure foarte de dimineaţă. Şi acesta după plecarea celui ce i 1-a adus, 1-a mîncat într-o porn
ire repezită şi fără poftă, arătîndu-se pe sine dracilor ca stăpînit de lăco mia pîntecelui.
răşi, pierzînd nişte ramuri

verzi, se văita toată ziua. Dar unii ca aceştia au nevoie de multă trezvie, ca nu cumva, încercînd să rîdă de draci, să se facă ei înşişi de rîsul acelora. Aceştia sînt cu adevărat re Apostolul a zis: «ca amăgitori şi iubitori de adevăr» (II Cor. 6, 8). 782. Ava Serapion zice: «Se întîmplă că unul lucrează în cele de-a stînga viaţa întru înţelepciunea lui Dumnez că altul lucrează păcatul sub masca celor dumnezeieşti». SfJNTUL IO AN SCARARUL 357 2462.D e vrea cineva să înfăţişeze Domnului un trup neprihănit şi să-I arate Lui o inimă curată, să ierea şi înfrînarea. Căci fără acestea toată oste neala noastră este fără folos. 2463.Aşa cum din ochii oamenilor sînt deo sebite, la fel multe şi deosebite sînt umbririle soarelu i înţelegător ce se ivesc în suflet. Alta este cea care lu crează prin lacrimile trupeşti, şi alta, cea care lucrează prin cele sufleteşti; alta, cea care se arată prin ochii trupu lui şi alta, cea care se arată prin cei înţelegători. Alta e cea din auzirea cuvîntului şi al a e veselia miş cată în chip deosebit în suflet. Alta e cea din liniştire şi alta cea din as cultare. Pe lîngă toate acestea, alta este cea care, într-un chip cu totul deosebit, înfăţişe ză lui Hristos mintea, prin răpire, în chip negrăit şi de netîlcuit, în lumina înţelegătoare 64.Sînt virtuţi şi sînt maici ale virtuţilor. Deci cel cuminte se va nevoi mai mult pentru cîştigarea maici lor, învăţătorul maicilor e Dumnezeu însuşi printr-o lucrare deosebită. Iar iicelor, sînt foarte mulţi784. 2465.Ed. 1970: «Maici ale virtuţilor sînt: credinţa, nădejdea, dragos tea, chibzuinţă, bărbăţia, cumpătarea, dreptatea, dreapta socoteală, smere nia ; şi al e, mai mici: postul, înfrînarea, privegherea, neagonisirea, ru găciunea, liniştirea, tăcer ea şi altele». 2466.A lui Teodor al Edesei: «Întreit este orice suflet cuvîntător. Vir tutea aflătoare în partea raţională a sufletului au numit-o chibzuinţă, înţe legere şi înţelepciun a aflătoare în iuţime (mînie), bărbăţie şi răb dare ; iar pe cea din partea poftitoare, iubir prihănire şi înfrînare. Iar dreptatea s-a semănat în toate făcîndu-le să lucreze în armonie. ib zuinţă, luptă împotriva puterilor opuse, apărînd virtuţile; prin neprihănire, priveşte luc e fără patimă ; prin iubire, convinge sufletul să iubească pe oameni ca pe sine însuşi; prin rînare, taie orice plăcere; iar prin bărbăţie şi răbdare înarmează sufletul împotriva vrăjmaş eniamin Costache). Alta: «Cele trei părţi ale sufletului sînt cugetarea, iuţimea şi pofta. Cî d în iuţime se află dragostea de oameni, în poftă —

curăţia şi neprihănirea, cugetarea este luminată. Căci cugetarea este să nătoasă şi înţeleapt
a supus patimile şi priveşte duhovniceşte raţiunile făpturilor lui Dumnezeu şi le pune în leg
ră cu Sfinta 2467.Să luăm aminte, ca nu cumva să împlinim pu ţinătatea hranei cu mulţimea som
ui. Căci acesta este un lucru al celor fără minte, ca şi cel dimpotrivă. Am văzut lucrători c
re, într-o oarecare împrejurare, au făcut puţin pogorământ pîntecelui, dar repede au chinuit
băteşte pe ticălos cu starea de toată noap tea în picioare, şi l-au învăţat să se smerească d
e saturare, cu bucurie. 2468.Dracul iubirii de arginţi războieşte de multe ori cu tărie
pe cei neagonisitori. Iar cînd nu izbuteşte, îi înfăţişează pe săraci ca pricină785, şi aşa î
cei neiubitori de cele materiale să se facă iubi tori ale acestora. 2469.Cînd ne supărăm,
să nu încetăm să ne aducem aminte de porunca Domnului către Petru, să iertăm de şaptezeci de
i cîte şapte (Mt. 18, 22). Căci ceea ce a poruncit altuia a făcut şi El, cu mult mai mult.
Iar mîndrindu-ne, să ne aducem iarăşi aminte de cel ce .a zis : «Cel ce va împlini toată leg
a duhovnicească, dar va greşi printr-o singură» patimă, adică prin mîndrie, «s-a făcut vinova
ate» (Iac. 2, 10). Treime. Şi iuţimea se mişcă după fire cînd iubeşte pe toţi oamenii şi nu a
nici unul vre-o scîrbă sau vre-o ţinere de minte a răului. Iar pofta, cînd prin înfrînare şi
n smerita cugetare şi prin neagonisire omoară patimile, adică dulceaţa şi dezmierdarea tru
pului şi pofta banilor şi a slavei trecătoare şi se îndreaptă spre dragostea cea dumnezeiască
nemuritoare. Căci pofta se porneşte spre trei lucruri: ori spre dulceaţa trupului, or
i spre slava deşartă, ori spre amăgirea banilor. Şi pentru această poftire fără socoteală, de
pe Dumnezeu, uită purtarea frumoasă dată ei prin fire şi se sălbăticeşte spre aproapele şi î
că cugetarea şi nu o lasă să caute în sus spre adevăr. Dar cine cîştigă cugetarea înaltă cîşt
Cele trei părţi ale sufletului se în-rîuresc una pe alta. Iubirea urcă din poftă în cugetare
cu elanul pe care îl dă iuţimea, iar cugetarea se înalţă, nu numai prin înţelegere, ci şi pr
bire, la Sfînta Treime, hrănindu-se din ea cu iubirea nesfirşită, deci nemuritoare şi mere
u plină de elan. 785. Dau grija de săraci ca motiv de agonisire de bunuri. SFlNTUL 1
0AN SCARARVL_____359 2470.Duhurile rele şi pizmaşe hotărăsc cîteodată să
se depărteze de bunăvoie de la sfinţi, ca nu cumva să pricinuiască cununi celor războiţi pent
u că au rămas nebiruiţi în războaiele duse împotriva lor. 2471.«Fericiţi făcătorii de pace» (
. Nimeni nu va spune altfel786. Dar eu am văzut şi pe făcătorii

de vrajbă fericiți. De pildă, doi inşi au intrat unul cu altul într-o legătură de curvie; iar unul dintre cei cu noscători, bărbat prea cercat, s-a făcut slujitorul urii fiecăruia din ei față de celălalt, bîrfind pe acesta față de celălalt, ca pe unul ce l-a defăimat pe el. fel a bîrfit pe celălalt față de acesta. Şi astfel prea înțelep tul bărbat a izbutit să depărtea dracilor printr-o uneltire omenească şi să pricinuiască o ură care a desfăcut legătura curviei. 2472.Se întîmplă ca cineva, pentru o poruncă, să calce o altă poruncă. Am văzut tinerind într-o prie tenie plăcută lui Dumnezeu, dar din pricina vătămării şi conştiinței altora, îe unul pe altul, s-au depărtat unul pe altul787. 2473.Pe cît de protivnică este căsătoria față de ieşi rea din lume, pe atît de protivnică este mîndria față 2474.Scolie din Grigorie dyssa (precizarea aceasta numai la Veniamin Costache): «Făcător de pace este cel ce transmite altuia pacea. Dor nu ar putea procura altuia ceea ce nu are el însuşi. Deci făcător de pace este propriu zis cel ce a potolit în sine vrajba trupului şi a duhului şi a prefăcut războiul lăuntric al trupului într-o paşnică armonie. Atunci trupul nu mai pofteşte potriva duhului, ci harul Duhului stăpîneşte asu pra patimilor trupeşti. Atunci nu mai e lucrătoare legea trupului, care se oşteşte împotriva legii minții, ci, supunîndu-se împărăți alte, se face slujitoare a poruncilor dumnezeieşti. Atunci peretele din mijloc al păcatului înlăturîndu-se, cei doi s-au făcut unul, concrescînd prin îmbinarea lor pe o treaptă mai înaltă». 2475.«De vieţuieşti cu frați şi de se va afla între ei unul față de care ai dragoste ru Dumnezeu, să nu îndrăzneşti să o arăți cînd văd cei lalți, ca nu cumva să se afle între ei să moară de necaz şi tu să porți păcatul lui, că i-ai dat prilej să păcătuiască». 786. de de din pricina neorînduielii dracilor, se pot vedea amîndouă împreună. 2476.Sînt unii dintre dracii necurați, care ne insuflă la începutul călugăriei noastre o tîlcuire a dumnezeieşti tilor Scripturi. Aceasta le place să o facă mai ales în inimile iubitorilor de slavă deşartă şi cu eosebire în ale celor ce s-au îndeletnicit cu filozofia din afară, ca amăgindu-i pe încetul, să-i ducă la eresuri şi hule. Vom cunoaşte teologia, mai bine zis teomachia dracilor, din turburarea şi bucuria neruşinată ce se revarsă în suflet în vremea tîlcuirii Scripturilo. 2477.Unele dintre cele ce se petrec, au prin rînduială un început şi un sfîrşit, de la Făcăul. Dar virtutea are marginea nemărginită. «Am văzut marginea a tot sfîrşitul, zice psalmistul; dar lată foarte şi fără mar

gini este porunca Ta» (Ps. 118, 96)788. 2478.Dacă unii lucrători buni înaintează, de la pu terea făptuirii, la puterea vederii (contemplării) (Ps. 83, 7)789 şi dacă dragostea nu ajunge niciodată la sfîr şit, dacă Domnul va păzi intrarea fricii tale (de El) şi ieşirea iub rii tale (Ps. 120, 8)790, atunci marginea aces teia este cu adevărat fără margini. înain tînd în ea, nici odată nu ajungem la sfîrşit, nici în veacul acesta, nici în cel viitor, adăo lumină la lumină 79i. 2479.Porunca este fără margini, pentru că împlinirea ei poate merge to tdeauna mai departe, întrucît desăvîrşirea obținută de om prin împlini rea ei nu are nici ea gini. 2480.Sînt cele două etape principale ale urcuşului duhovnicesc care sfîrşesc în unirea cu Dumnezeu, ca etapă unică şi veşnică. 2481.Prin frica de Dumnezeu intrăm pe drumul spre E l, străbătut prin lucrarea poruncilor; şi prin iubire ieşim de pe acest drum la unirea c u Dumnezeu. Amîndouă sînt păzite şi ajutate de Dumnezeu. Despre înainta rea de la frică la dr goste prin porunci a se vedea la Diadoh al Foticeii, cap. 16 şi 17; Filoc. rom. I, p. 340—341. 2482.De iubire niciodată nu ne saturăm. Ea ne dă mereu o nouă bucu rie. Ea e nesfîrşită şi nesfîrşit nouă în manifestările ei. Faptul că există iubire e o dovadă că exist nfinitate veşnic nouă. Iar faptul 788. SFINTVL 10AN SCARARVL Deşi ceea ce se va spune pare multora ciudat, totuşi se va spune : după dovada adusă de noi mai înainte, o, feric ite, eu nu aş spune nici de ființele neînțelegătoare că nu înaintează. Ci spun cu tărie că şi gă pururea slavă la slavă şi cunoştință la cunoştință. 2483.Să nu te miri dacă dracii ne insu ori înțelesuri bune şi se împotrivesc acestora în chip înțelegător. Scopul vrăjmaşilor este s ingă prin aceasta că cunosc gîndurile din inima noastră. 2484.Nu voiesc să fii judecător ama rnic al celor ce învață cu măreție cuvîntul, văzîndu-i mai cu lenevie în făptuire. Căci de mu olosul cuvîntului împli neşte lipsa lucrării. Nu avem toți la fel toate. In unii cuvîntul înt ece lucrarea. In alții, iarăşi, a doua în trece pe primul792. 2485.Dumnezeu nici n-a făcut , nici n-a zidit răul. Deci s-au amăgit unii spunînd că unele din patimi sînt fireşti în sufl t793, neştiind că noi am schimbat însu şirile susținătoare ale firii, în patimi. De pildă: să află în noi prin fire pentru naşterea de copii, dar noi am schimbat-o spre curvie; mînia împotriva şarpelui este în noi prin fire, dar noi ne folosim de ea

împotriva aproapelui; prin fire e în noi rîvna pentru că iubirea nu este decît între persoan
e, arată că persoanele sînt pentru veşnicie şi că există o comunitate interpersonală supremă
bire din veşnicie în veşnicie. Iar în iubire este adevărata cunoştinţă. Scolie din Diadoh al
iceii: «Lumina cunoştinţei adevărate stă în a; deosebi fără greşeală binele de rău. Căci atun
eptăţii, conducîndl mintea spre Dumnezeul dreptăţii, o introduce în iluminarea nesfîrşită a c
i, ca pe una ce caută de acum înainte iubirea cu îndrăzneală» (Cap. 6; Filoc. rom. I, p. 336
). 2486.Deşi uneori Scărarul se arată foarte aspru în cererile lui, alteori manifestă înţeleg
re şi pentru cei ce dau mai puţin. Gîndirea lui e in general largă, complexă şi echilibrată.
487.Scolie din sfîntul Isaac : «Dacă patimile ar fi in chip natural în suflet, pentru ce
acesta s-ar vătăma de către ele ? Cele potrivite firii nu vatămă firea». 792.____§62_____
_____. virtuţi, dar noi rîvnim cele rele; prin fire se .află în su
flet poftirea slavei, dar a celei de sus ; prin fire avem înclinare de a ne mîndri,
dar împotriva dracilor ; la fel, bucuria : dar pentru Domnul şi pentru faptele bune în
slujba aproapelui. Am primit şi ţinerea de minte a răului, dar împotriva duşmanilor sufle
tului. Am primit pofta de hrană, dar nu de neînfrînare. 2488.Sufletul netrîndav ridică împot
riva lui pe draci, dar înmulţindu-se războaiele, se înmulţesc cununile. Cel scăpat nerănit, n
se încununează numaidecît. Dar cel care nu oboseşte de pe urma căderilor ce i se întîmplă va
slăvit de îngeri ca un luptător. 2489.Făcînd Cineva trei nopţi în pămînt, a înviat pentru to
. Iar cel ce a biruit trei ceasuri, nu mai moare794. 2490.Dacă, dintr-o iconomie p
edagogică, după răsă ritul Lui în noi, Soarele Şi-a cunoscut primul Lui apus, negreşit a pus
unericul peste locul ascunderii Lui şi s-a făcut noapte. în ea vor veni spre noi puii
de lei sălbatici, ce se depărtaseră mai înainte şi toate fiarele patimilor colţoase răcnind c
să răpească nădejdea din noi (Ps. 103, 22) şi cerînd de la Dumnezeu drept mîn794. «Hristos,
nezeul nostru, petrecînd în pămînt trei zile şi trei nopţi, a înviat. Iar urmaşii lui Hristos
re biruiesc păcatul de trei ceasuri nu vor muri. Iar cele trei ceasuri sînt cele tre
i vîrste : cea a tinereţii, cea de la mijloc şi cea a bătrineţii, pe care Evanghelia le-a
numit şi cele trei străji». Alta -. «De trei lucruri mă tem, a zis oarecare dintre părinţi :
e ieşirea din viaţă, de înfăţişarea înaintea lui Dumnezeu şi de socoteala ce ni se va cere la
catâ». Alta : «Altul tîlcuieşte cele trei ceasuri ca : plăcerea, slava deşartă şi iubirea de
; altul, ca. cele trei asupriri ale dracului j altul, ca trei ceasuri de trîndăvie j
iar altul, ca trei ceasuri de frică». In general, cel ce stă trei ceasuri nebiruit de
o ispită cumplită, s-a întărit în aşa

fel, că nu mai moare răpus de alte ispite. SFlNTVL IOAN SCARARVL

363

care patimile noastre, hrănite fie prin gînduri, fie prin făptuire795. Dar după aceea ne -a răsărit, din întunecoasa smerenie, iarăşi Soarele şi fiarele s-au adunat iarăşi la ele (Ps 03, 22) şi în culcuşurile lor, sau vor zăcea în inimile iubitoare de plăcere (Ps. 103, 23) şi nu în noi. Atunci vor zice între ele : «Cît s-a mărit Domnul», pentru a face iarăşi milă cu e . 103, 25); iar noi către ele : «Cît s-a mărit Domnul» pentru a face milă cu noi. Făcutu-ne-a ca nişte veseliți, iar voi ca nişte goniți (alungați). Iată Domnul sade pe nor uşor, sufletu înălțîndu-se din toată pofta pămînteasc㠖796; şi va veni în inima egipteană, mai înainte întu clătina idolii făcuți de mînă şi amintirile minții. 2491.Dacă Hristos fuge de Irod trupeşte, tea toate, să învețe cei porniți să se arunce pe ei în ispite. -«Să nu dai, zice, piciorul tă e clătinare, şi nu va dormita îngerul care te păzeşte» (Ps. 125, 2—3)797. 2492.Trufia se împl e cu bărbăția, ca iedera cu chiparosul. Să fie lucrarea în noi necontenită, ca să nu socotim am agonisit vreun bine prin simpla cuge tare ; ci luînd seama la calitatea lui ade vărată, să ve dem dacă el este în noi şi atunci ne vom cunoaşte pe noi negreşit ca fiind cu l uri. Cercetează fără odihnă şi semnele patimilor şi atunci vei afla multe ale lor aflîndu-se tine. Noi, ca unii ce sîntem în aceste boli, nu putem să le descoperim, fie din pricin a neputinței, 2493.«De fapt dracii cer, spre căderea noastră, fie să consume merindea noas tră, fie, ca Ia Iov, să ne rănească. Iar pe măsura negrijirii noas tre, sîntem predați, prin ire, în chip pedagogic». 2494.Domnul Se va odihni în sufletul nostru devenit nor uşor, s trăve ziu, pentru Soarele Hristos, ca unul ce a pierdut din el grosimea poftelor. 2495.Scolie din Ioan Gură de Aur : «Nu trebuie nici refuzate nevointele, nici să sărim s pre ele. Căci astfel şi biruința noastră va fi mai stră lucitoare şi diavolul făcut mai de rî rin înfrînare. Atraşi în luptă, să o 795. 364 fie din pricina unei adinei stăpîniri a noastre către ele, de mai înainte. 2496.Dumnezeu judecă intenția, dar caută cu iubire de oameni şi lucrarea798. Mare este cel ce nu are nici o lipsă în cele ce-i stau în putere. Dar mai mare este cel ce se apucă cu smerenie şi de cele mai presus de putere799. Dar de mu lte ori dracii ne împiedică să fa cem cele mai uşoare şi mai folositoare nouă şi ne în deamnă apucăm de cele mai obositoare 800. 2497.Găsesc că Iosif trebuie fericit pentru respin gerea păcatului şi nu pentru dovedirea nepătimirii.

Trebuie să ne cercetăm pentru respingerea căror şi cîtor păcate am dobîndit cununa. Căci altc
este a te feri de umbră şi altceva a alerga spre Soarele drep tății. 2498.Intunerecul e
ste pricina împiedecării, împiede carea, a căderii, iar căderea, a morții. Cei ce s-au întu n
cat din vin, s-au spălat de multe ori cu apă. Iar cei din patimi, s-au spălat cu lacri
mi. 2499.Altceva e tulburarea, altceva împrăştierea şi altceva orbirea. Pe cea dintîi o vi
ndecă înfrînarea, pe primim cu bărbăție. Nechemați în ea, să ne liniştim şi să aşteptăm vreme
să arătăm şi necăutarea slavei deşarte şi bărbăția». 2500.«Cei ce au voit cele bune, după put
vor împărtăşi de aceeaşi cinste cind intenția le-a fost egală, chiar dacă unii au făcut mai m
ar omul trebuie să pornească cu smerenie chiar la cele mai pre sus de puterea pe car
e şi-a cunoscut-o, căci numai aşa poate înainta tot mai mult. 2501.Ed. 1970: «E de ştiut că p
runcile s-au dat pentru cele potrivite puterii. Şi a spus că cel ce va face cele ale
poruncilor, mare se va chema. Iar pe cel ce din iubire a încercat cele peste pute
rea lui 1-a numit mai mare, făcînd asemănarea între cei care au lucrat cele după puterea l
or şi cei ce au lucrat cele mai presus de putere». 2502.Scărarul iar face nuanțele confo
rme realității. E bine ca să ne apucăm de cele mai presus de putere. Dar să luăm seama că une
ri aceas ta este o ispită de la cel rău, ca să avem scuza, dacă nu le-am împlinit. Că aceast
a e o ispită rea se vede cind nu facem cele după puterea noas tră, dar ne apucăm de cele
mai presus de putere, tntîi să le facem pe ace lea şi apoi să ne apucăm de acestea. 798.
SFiNTVL 1OAN SCARAROf. 365 a doua liniştirea, iar pe a treia ascultarea şi Dumnezeu
cel ce pentru noi ascultător S-a făcut801. 2503.Noi, din două pilde care le curățesc pe ce
le de jos, înțelegem în chip potrivit cele două curățiri ale celor ce cugetă cele de sus. Ast
el, numim nălbitoare obştea cea după Domnul care curăță murdăria şi gro simea sufletului şi u
i. Iar sihăstria este vopsitoria pentru cei ce au lepădat neînfrînarea, ținerea de minte a
răului şi au trecut de la ea (de la viața de obşte) la liniştire. 2504.Unii spun că căderea
aceleaşi păcate vine din lipsa pocăinței potrivite şi a îndreptării pe potriva păcatelor de m
ainte. Dar trebuie văzut dacă tot cel ce n-a căzut în acelaşi fel de păcat s-a pocăit pre cum
se cuvine.

2505.Unii cad în aceleaşi păcate, fie pentru că s-au scufundat în adîncul uitării celor de ma
înainte802, fie pentru că socotesc pe Dumnezeu iubitor de oameni, din iubirea lor d
e plăceri, fie pentru că nu mai au nă dejde în mîntuirea lor. Iar dacă unii nu s-ar dispreţui
aş spune că şi pentru că nu izbutesc să lege pe vrăjmaşul acesta, care-i stăpîneşte pe ei pr
nia obişnuinţei. 2506.Hristos avînd duhul ascultării de Tatăl întipărit în omenescul Lui, săl
Se în noi, ni-1 întipăreşte şi nouă. 2507.Acest «adine al uitării celor mai înainte făcute» p
semă nat cu subconştientul de care vorbeşte psihologia modernă. El are totuşi o eficienţă, pe
tru că dă o obişnuinţă repetării aceloraşi păcate. E ciudat cum uneori amintirea lor îndeamnă
etarea aceloraşi păcate şi cum alteori uitarea lor mînă la săvîrşirea lor din nou. In amindou
urile lipseşte pocăinţa, care e o amintire continuă a păcatelor, dar o amintire asociată cu
durerea pentru faptul de a le fi săvîrşit. Contrar aruncării pă catelor trecute în «subconşti
care echivalează cu o anumită slăbire a conştiinţei de sine, pocăinţa ţine totul în amintire
nu într-o amin tire plăcută, ci într-una dureroasă, care echivalează cu un acut simţ al resp
nsabilităţii, sau cu o continuă accentuare a conştiinţei de sine în faţa lui Dumnezeu ca pers
ană supremă. 801._366 2508.Trebuie de cercetat în ce fel sufletul, fiind ne trupesc, n
u vede pe cei ce vin la el, deşi sînt de o fiinţă cu el, după fire. Nu cumva pentru înjugare
a cu ei, pe care numai Cel ce i-a legat o cunoaşte ?803 2509.M-a rugat odată careva
dintre cunoscători: «Explică-mi mie, celui ce voiesc să învăţ, care din du huri obişnuiesc să
ească mintea, şi care să o înalţe, pentru păcate ?» Iar neputînd răspunde la în trebare şi as
de neştiinţa mea, prin jurămînt, cel ce voia să înveţe m-a învăţat, spunînd: «Dîndu-ţi pe scu
uşirii (deosebirii), te voi lăsa să cercetezi celelalte cu osteneală»-. Dracul trupurilor şi
al mîniei, al nebuniei pîntece-lui, al trîndăviei şi al somnului, nu obişnuieşte să înalţe c
inţii; dar cel al iubirii de arginţi, al iubirii de stăpînire şi de multă grăire, şi alţii mu
işnuiesc să adaoge rău peste rău. Apropiat de aceştia este şi cel al judecării altora. 2510.D
că cineva se duce la cei din lume, sau îi pri meşte şi la despărţirea de ei după o zi sau dup
n ceas, simte o săgeată de întristare, şi nu mai degrabă o bucurie, ca unul ce se izbăveşte d
o piedecă sau de o cursă, acesta s-a supus bătăii de joc sau din partea slavei deşarte, s
au din partea curviei.

2511.Să cercetăm înainte de toate de unde suflă vîntul, ca nu cumva să ne aflăm întinzînd pîn
triva lui. 803. Sufletul nu cunoaşte pe dracii care vin la el (sau pe îngeri), poat
e tocmai pentru legătura oarecum firească ce există între el şi ei, în starea lui morală. Pri
aceasta subiectul uman, făcînd voia acelora, se identifică oarecum cu unul sau cu alt
ul din ei. Numai Dumnezeu, Cel ce i-a creat în această legătură cu noi, îi poate cunoaşte. D
-ar poate prin «cel ce i-a legat» autorul înţelege şi pe omul care, legînd pe duhul cel rău,
-a detaşat prin aceasta oarecum de el, încît poate cunoaşte că, deşi e aproape de el, se află
sub stăpînirea lui, sufletul simţind apropierea aceluia prin efortul său de a-1 ţine legat
. SFINTVL IOAN SCARARUC^_____ 367 58) Mîngîie cu\dragoste pe bătrînii făptuitori, care şi
-au istovit trupurile lor întru nevoinţă, dăruindu-le puţină odihnă. Sileşte să se înfrîneze
i care şi-au istovit sufletul prin păcate, aducîndu-le aminte de chinuri804. 2512.Este
un lucru tu neputinţă, cum am spus şi în alt loc, să ne curăţim îndată de la început, cu tot
lăcomia pîntecelui şi de slava deşartă. Dar să nu cău tăm să luptăm cu slava deşartă prin des
. Căci saturarea lăcomiei pîntecelui naşte slava deşartă. Aceasta, în cei începători. Mai deg
uptăm împotriva ei prin puţinătate (a mîncării). Şi aşa va veni în cei ce voiesc ceasul, şi a
e, cînd Dom nul va supune şi pe aceasta sub picioarele noastre. 2513.Nu sînt războiţi de a
celeaşi patimi cei ce vin la viaţa călugărească tineri sau îmbătrîniţi. Căci de multe ori suf
timi cu totul potrivnice. De aceea feri cită e fericita smerenie. Căci ea li se face
şi celor tineri şi celor bătrîni pricină neclintită şi puternică' de po căinţă. 2514.Nu te t
ntru ceea ce urmează să spun. Deşi rar, totuşi sînt suflete curate şi neviclene, iz băvite de
păcat, de făţărnicie, de năravul răului, că rora le este nefolositoare vieţuirea împreună cu
tînd ca din liniştirea cu un povăţuitor să urce, ca dintr-un port, la cer, şi care nu au tre
buinţă de tulbu rările vieţii de obşte şi rămîn neispitiţi de ele. 804. «Trupul, slăbit cînd
fapte mai mari decît puterea lui, aduce în suflet întunerec peste întunerec şi pricinuieşte
mai degrabă tur-burare. Iar trupul tare, de-1 vei preda odihnei şi nelucrării, pricinu
ieşte tot păcatul în sufletul ce locuieşte în el; şi chiar dacă doreşte binele, după puţin ti
e la el chiar şi gîndul binelui pe care-1

avea». Alta: «Cei ce s-au nevoit peste măsură trebuie mîngîiați cu mîncări. Dar tinerii trebu
liți la înfrînare prin îndemnuri». 2515.Pe cei neînfrînați poate că-i va tămădui oame nii ; p
leni, îngerii; iar pe cei mîndri, Dum nezeu. 2516.Este şi acesta un chip al iubirii: p
e aproapele care vine la noi, să-1 lăsăm să lucreze în toate precum voieşte, iar noi să-i ară
oată bucuria. 2517.E de cercetat cum şi pînă unde şi cînd căința risipeşte cele bune ca şi pe
ele805. 2518.Avem nevoie de multă dreaptă socoteală (discernămînt), ca să ştim cînd trebuie s
pe loc şi în ce lucruri şi pînă unde să ne luptăm cu prilejurile şi cu mijloacele patimilor ş
să ne retragem. Căci e de ales uneori mai bine fuga, din pricina slăbiciunii, ca să nu m
urim. 2519.Trebuie să vedem şi să luăm seama în ce timp şi cum putem să ne deşertăm fierea pr
iune ; ■care dintre draci ne înalță, şi care ne smeresc ; care ne înăspresc, şi care ne mîngî
e ne întunecă, şi care ne luminează; care ne fac trîndavi, şi care, porniți spre rele ; care,
trişti, şi care, veseli. 2520.Să nu ne mirăm văzîndu-ne în arena nevoinței, la început, mai p
ecît în viața din lume. Căci trebuie să mişcăm întîi pricinile, ca să ne vină apoi sănătatea.
scunse, mai înainte nu se arătau. 2521.Cînd cei ce s-au apropiat de desăvîrşire, prin vreo în
plare oarecare, sînt biruiți în vreun lucru mic de draci, aceştia se folosesc de tot meşteşu
gul ca să răpească această desăvîrşire de la ei în chip însutit. 2522.Precum vînturile obişnu
bure uneori suprafața mării, prin suflarea lor liniştită, alteori 805. «Cînd cineva se căieşt
vederea a ceva mai bun, atunci căința nu pricinuieşte risipirea celor bune, ci dobîndire
a lor. Căința pricinuieşte risipirea celor bune numai atunci cînd se însoțeşte cu săvîrşirea
r rele». SF1NTUL 1OAN SCARARUL_____ _____369 adîncul ei, aşa înțelege că se întîmplă
vînturile întunecoase ale răutății. Dacă vin peste cei pătimaşi, înviforează însăşi simțirea
vin peste cei ce au înaintat, tulbură numai suprafața minții. De aceea, aceştia simt mai d
egrabă liniştea lor, inima ră-mînîndu-le neîntinată 806. 70) Este propriu celor desăvîrşiți s
rurea care gînd este al conştiinței, care al lui Dumnezeu şi care al dracilor. Căci dracii
nu insuflă de la început toate cele potrivnice. De aceea întrebarea este cu adevărat întu
necoasă şi greu de desluşit. Prin

doi ochi sensibili se luminează sufletul şi prin darul deosebirii văzute şi înțelegătoare, se luminează ochii inimii. ACELAŞI CUVlNT PARTEA A III-A Cuprinsul pe scurt al tuturor celor mai înainte spuse 2523.Credința neclintită este maica lepădării. Dar e vădit şi lucrul impotrivă. Nădejdea neclintită este uşa nepătimirii. Dar e vădit şi lucrul dimpotrivă. Dragos a de Dumnezeu este pricina înstrăinării. Dar e vădit şi lucrul dimpotrivă. 2524.Maica supune rii este disprețuirea de sine şi do rința sănătății807. Maica înfrînării e gîndul la moarte ş aminte statornică de fierea şi de oțetul 2525.«Precum vînturile agitînd marea îi fac pe corăb i de multe ori să se primejduiască, aşa şi duhurile întunecate ale răutății, aruncă uneori mi cîrmace în adîncul pierzaniei». Aci inima e socotită ca însăşi ființa în adîncul ei, pe cîn'd organul gîndirii în schimbare continuă. 2526.Dacă supunerea e pricinuită de disprețuirea de sine şi de dorin ța bunătății sufleteşti, disprețuirea aceasta e mai degrabă căutarea ființe

_____870 Stăpînului. Ajutătoarea neprihănirii e liniştirea

. Postul e potolirea fierbințelii. Zdrobirea cugetului e potrivnica gîndurilor urî te. 2527.Credința şi înstrăinarea sînt moartea iubirii de arginți. Mila şi dragostea (lui Hristo) au predat trupul (morții). Rugăciunea stăruitoare e pieirea trîndăviei. Aducerea aminte de judecată e pricinuitoarea rîvnei. Dragostea de necinstire e tămăduirea mîniei. 2528.Cînta rea şi compătimirea şi neagonisirea sînt sugrumarea întristării. Neîmpătimirea de cele văzute derea celor gîndite808. Tăcerea şi liniştea sînt duş manele slavei deşarte. Iar de te afli la mijloc, primeşte necinstirea. 2529.Simțirile întristate tămăduiesc mîndria cea vă zută. Dar p ea nevăzută o tămăduieşte Cel dinainte de veacuri nevăzut. Căprioara ucide toate'fiarele vă z ; iar pe cele gîndite le ucide smerenia809. Ne este cu putință ca prin toate cele după fire să cunoaştem în chip vădit cele gîndite (inteligibile). 2530.Precum e cu neputință şarpe să se dezbrace de pielea sa cea veche, dacă nu intră printr-o crăpă

tură strimtă, la fel şi noi nu putem lepăda vechile pa timi ce ne stăpînesc şi vechimea sufle ului şi veşmîntul omului cel vechi, de nu vom străbate calea cea strimtă şi plină de necazuri a postului şi a necinstirii. proprii şi a vieţii adevărate. Atunci nu ea e mai degrabă dis preţuirea a ceea ce e vătămător vieţii proprii adevărate. 2531.«Semnul că mintea se ocupă cu gîndite (inteligibile) e dis preţuirea tuturor celor ce mîngîie simţurile». Alta: «Viaţa în D eu e moartea celor supuse simţurilor. Cînd trăieşte inima, mor simţurile». Alta: «Învierea si lor e moartea inimii. Şi cînd învie acestea este semn că a murit inima pentru Dumnezeu». A ha : «Neagonisitorul nu are cele de a căror pierdere s-ar putea întrista». 2532.«Căprioara p oartă prin fire război cu toţi şerpii». 808._____SFtNTVL IOAN S CARARVL ^ _____371 2533.Precum păsările cele grase nu pot zbura spre cer, aşa nici cel ce-şi hrăneşte şi-şi slujeşte trupul său810. 2534.Mocirla us nu mai place porcilor şi trupul veştejit nu mai odihneşte pe draci. 2535.Precum mulţimea aşchiilor de multe ori înăbuşă şi stinge flacăra, pricinuind mult fum, aşa şi mîhnirea peste e de multe ori sufletul fumegos şi în tunecat şi usucă apa lacrimilor. 2536.Precum arcaşul orb este neiscusit, aşa şi uceni cul ce se împotriveşte, se pierde 811. 2537.După cum oţelu l călit poate ascuţi pe cel ne călit, aşa fratele rîvnitor mîntuieşte de multe ori pe cel trî v. 2538.Precum ouăle păsărilor, încălzite în cuibar, nasc viaţă, aşa şi gîndurile nearătate s viaţă şi înaintează la fapte812. 2539.Precum caii se întrec între ei alergînd, aşa obştea se e ea însăşi. 2540.Precum norii ascund soarele, aşa gîndurile rele întunecă mintea şi o pierd. 41.«Neplăcut lucru este iubitorilor de trup şi celor lacomi de mîncare să se ocupe cu cele duhovniceşti, ca şi curvarilor să vorbească des pre cei feciorelnici. In stomacul plin nu e cunoştinţa tainelor lui Dum nezeu». 2542.Scolie de la Varsanufie: «Împotrivirea în cuvîn a pierdut pe mulţi oameni, ca şi pe Datan şi Aviron ce s-au împotrivit lui Moise. Şi aces ta e un semn rău. Că dacă cineva nu respectă pe Ava al său, pe cine va respecta ? Iar a nu respecta pe cineva, e semnul unui gînd de ne

încredere. Şi această neîncredere se naşte din îndemnul diavolului şi cei ce fac aceasta sînt ii lui şi ce se va întîmpla cu ei ? Unii ca aceştia s-au înstrăinat de smerenie. Dar şi David zice : «Mîntuieşte-mă de împotrivi rea poporului» (Ps. 30, 21)». 2543.Scolie din Fotie : «Gîn e rele încălzite în sîn produc puroi şi o rană greu de vindecat. Dar descoperite celor ce au cunoştință şi înțe lepciune în privința tămăduirii lor, se împărtăşesc fără greutate de vind

_____372 2544.Precum cel ce a primit sentința şi merge spre pedeapsă nu vorbeşte despre teatre, aşa cel ce plînge cu adevărat nu-şi mîngîie pîntecel iodată. 2545.Precum săracii, văzînd vistierii împărăteşti îşi cunosc şi mai mult sărăcia lor, tul, ci tind despre marile virtuți ale părinților îşi face cu getul său şi mai smerit. Precum fierul, chiar fără să vrea porneşte spre magnet, atras cu sila în chip ne grăit, aşa cei îmbi de gînduri rele de mai înainte, sînt tiranizați de ele. 2546.Precum uleiul potoleşte marea , chiar fără să vrea, aşa postul potoleşte fierbințeala trupului chiar fără să vrea. 2547.Pre pa strîmtorată țîşneşte spre înălțime, aşa de multe ori şi sufletul strîmtorat de primejdii u ezeu prin pocăință şi se mîntuieşte 813. 2548.Precum cel ce poartă aromate, e dat pe față de smă chiar fără să vrea, aşa cel ce are Duhul Dom nului este cunoscut din cuvintele lui şi di n smerenie 8U. 2549.Precum soarele arată aurul scînteind, aşa şi vir tutea îl face arătat pe cel ce o are815. 2550.«.Întrebare : Ce este pocăința ? Răspuns: Inima zdrobită». 2551.«Cuvin e se aseamănă cu oglinzile; şi precum în acelea se vede chipul formei trupului, aşa In cuvîn tări se vede chipul caracteristic al sufletului». In cuvinte se redau rațiunile lucrur ilor. Dar în cuvintele omului se redă nu numai rațiunea ființei umane generale, ci şi rațiun ea specifică a persoanei lui. Şi întrucît persoana este un subiect viu, care gîndeşte şi simt , în cuvintele persoanei se vede şi palpită viața ei în-tot ce are ea specific prin naştere sau prin viața ei de pînă în acel timp. Dacă rațiunile rațiunii persoanei converg cu ale celo lalte persoane, e semn că şi ea e sănătoasă spiritual şi celelalte. Aceasta produce armonia î tre oameni. Deci rațiunea şi rațiunile ei au un caracter interpersonal. 2552.Nu numai cuvintele descoperă pe om, ci şi virtutea. Căci ea îl arată revenit la rațiunea lui adevărată ai bine zis, aceasta îl arată pe om scînteind de lumina la care s-a ridicat, prin virt ute, subiectul lui. Căci

în virtute se actualizează din ce în ce mai mult frumusețea adevărată a 813. SF1NTIIL IOAN S
CARARVL 373 2553.Precum vînturile turbură adîncul (mării), aşa mînia, mai mult ca toate, tur
bură înțelegerea. 2554.Precum ochiul, cele ce nu le vede, ci le ştie nu mai din auzite,
nu pofteşte cu tărie să le guste, aşa şi cei neprihăniți cu trupul au multă uşurare din aceas
555.Precum hoții, văzînd armele împărăteşti zăcînd în oarecare loc, nu vin acolo nu din întîm
el ce şi-a unit rugăciunea cu inima, nu din întîmplare nu e jefuit de tîlharii cei gîndiți (i
teligibili). 2556.Precum focul nu naşte zăpada, aşa nici cel ce caută cinstea aici nu se
va bucura de cea de acolo. 2557.Precum o singură scînteie arde, de multe ori, multă m
aterie, aşa un singur bine poate să şteargă, de multe ori, mulțime de mari păcate. 2558.Prec
um este cu neputință a omorî vreo fiară tară armă, aşa e cu neputință a cîştiga nemurirea făr
559.Precum nu se poate trăi, după fire, fără mîncare, aşa nu poate fi fără grijă, cel ce voie
mîntuiască, nici măcar un cît de scurt timp pînă la moarte. 2560.Precum raza soarelui, intrî
d în casă printr-o deschizătură, toate le luminează aşa de mult, că se poate vedea plutind pî
el mai subțire fir de praf, aşa şi frica Domnului ajunsă în inimă arată toate pă catele ei. 2
.Precum aşa numiții raci sînt uşor de prins, pen tru că merg cînd înainte cînd înapoi, aşa su
care acum rîde, acum plînge, acum se ospătează, nu se poate folosi cu nimic. unui subiec
t uman şi relația lui sănătoasă cu ceilalți în cadrul Subiectului atotcuprinzător al tuturor
nilor, persoanelor şi lucrurilor (Subiect întreit). 374_____ 256
2.Precum cei ce dormitează sînt uşor de prădat, aşa sînt şi cei ce se îndeletnicesc cu virtut
apro piere de lume. 2563.Precum cel ce se luptă cu leul, dacă-şi rătăceşte ochiul în altă pa
, îndată se pierde, aşa şi cel ce se luptă cu trupul său, dacă-i dă odihnă acestuia.

2564.Precum cei ce urcă o scară putredă se primejduiesc, aşa şi toată cinstirea, slava şi stă
ea, opuse smeritei cugetări, doboară pe cel ce le are. 2565.Precum este cu neputinţă cel
ui flămînd să nu se gîndească la pîine, tot aşa celui ce se sîrguieşte să se mîntuiască, este
nu se gîndească la moarte şi la judecată. 2566.Precum apa şterge literele, aşa lacrima poate
şterge greşalele. 2567.Precum unii, în lipsa apei, şterg literele în alte chipuri, la fel
sufletele lipsite de lacrimi, şterg păca tele şi le rad prin întristare, suspine şi multă mî
nire. 2568.Precum mult gunoi pricinuieşte mulţime de viermi, aşa multa mîncare pricinuieşt
e multe căderi şi gînduri şi visuri urîte. 2569.Precum orbul nu vede să umble, aşa cel trînda
u poate vedea şi face binele. 2570.Precum cel cu picioarele legate nu poate umbla
uşor, la fel cei ce adună bani nu pot urca la cer. 2571.Dacă rana fierbinte este uşor de
vindecat, cu ranele învechite ale sufletului se întîmplă dimpotrivă şi greu se vindecă, dacă
mai vindecă peste tot. 2572.Precum cel pe moarte nu poate umbla, aşa cel deznădăjduit n
u se poate mîntui. 2573.Cel ce are credinţă dreaptă, dar săvîrşeşte pă cate, este asemenea fe
hi. 30) SFtSTVL IOAN SCARARUL 375 2574.Cel ce nu are credinţă, dar poate face unele
lu cruri bune, este asemenea celui ce scoate apă şi o varsă într-un vas găurit816. 2575.Pr
ecum corabia care are un bun cîrmaci ajunge neprimejduită la liman cu ajutorul lui D
umnezeu, aşa şi sufletul care are un păstor bun urcă uşor la cer, chiar dacă ar fi săvîrşit f
multe rele. 2576.Precum cel ce nu are povăţuitor, uşor se rătă ceşte pe drum, chiar de ar f
i foarte chibzuit, aşa şi cel ce-şi face drumul călugăriei în chip liber, uşor se pier de, ch
ar dacă ar cunoaşte toată înţelepciunea lumii817. 2577.Cînd cineva e neputincios cu trupul şi
a să vîrşit păcate grele, să umble pe drumul smereniei şi al însuşirilor acesteia. Căci altă
nu va afla. 2578.Precum cel ce a bolit de o boală lungă nu poate agonisi sănătatea într-o
singură clipă, aşa nu pot fi bi

ruite patimile, sau patima, dintr-odată. Să ai ca semn al oricărei patimi şi al oricărei v
irtuți mărimea ei, şi-ți vei recunoaşte sporirea. 2579.Precum se păgubesc cei ce schimbă auru
pe lut, aşa, şi cei ce descriu cele duhovniceşti în public de dragul celor trupeşti. 2580
.Iertare au dobîndit mulți în scurtă vreme, dar nepătimire, nu. Căci aceasta are nevoie de t
imp mult, dar şi de Dumnezeu. 2581.Din sfîntul Diadoh : «Credința fără fapte şi fapta fără cr
vor osîndi în acelaşi chip. Căci cel credincios trebuie să aducă Domnului o credință arătată
apte. Căci nici părintelui nostru Avraam nu i s-ar fi socotit credința, dacă n-ar fi adu
s, ca rod al ei, copilul» (Cap. 20; Filoc. Rom. I, p. 342). Faptele fără credință sînt osîndi
e şi ele, pentru că sint rodul mîndriei omeneşti, deci au în ele ceva întinat şi nerațional.
2.Din sfîntul Isaac : «De ar face omul toate, dar ascultare nu are, se abate Ia ceea
ce e protivnic firii», adică la mîndrie, la ruperea relației fireşti cu ceilalți şi la dezor
inea spirituală ce i-o aduce aceasta. 816._____
__376____: 2583.Să cercetăm care animale sau păsări ne pîndesc în vremea semănăturii, care, î
mea înverzirii şi care, în vremea secerişului, ca să punem şi cursele potrivite. 2584.Precum
nu e drept ca cel cuprins de friguri să se omoare, aşa nu trebuie să deznădăjduiască cineva
, pînă la ultima răsuflare. 2585.Precum e un lucru ruşinos, ca cel ce 1-a îngropat pe tatăl
său să plece de la înmormîntare la nuntă, aşa e nepotrivit celor ce plîng pentru căderi, să c
cin stire, odihnă sau slavă de la oameni în veacul de acum. 2586.Precum într-un fel sînt l
ocuințele cetățenilor şi în alt fel ale celor osîndiți, aşa cu totul deosebită tre buie să fi
a celor ce plîng pentru vinovățiile lor, față de a celor nevinovați. 2587.Precum pe ostaşul c
re a primit răni grele în făptura lui în vremea războiului, împăratul nu porun ceşte să-1 sco
oaste, ci mai degrab să-1 înainteze în grad, aşa îl încununează împăratul ceresc pe călu găr
suportat de la draci primejdii multe 818. 2588.Simțirea sufletului este o însuşire a
lui, iar pă catul e pălmuirea simțirii819. Simțirea de sine pricinuieşte oprirea păcatului s
au micşorarea lui, iar ea e fiica conştiinței. Iar conştiința este cuvîntul şi mustra rea păz
rului dat nouă la botez. De aceea pe cei ne

luminați (nebotezați) nu-i vedem atît de mult cu sufle2589.«Numeşte primejdii, ispitele, i ar răni, loviturile închipuirii». Alta: «Cum poate fi încununat altfel cel ce a suportat p rimejdia, decît pentru că n-a slăbit în acele primejdii, ci a stat tare în suportarea rele lor şi n-a trădai virtuțile». 2590.«Simțirea sufletului este cea care are puterea văzătoare, um e pupila ochilor trupeşti care au în ei lumina sensibilă». Aşa cum sim țirea trupului, ma nifestată prin simțuri, intră în contact cu lumea sensi bilă deosebită de trup, aşa simțirea letului intră în contact cu lumea inteligibilă, deosebită de suflet: îngerii, rațiunile dumn ezeieşti ale lucru rilor, energiile dumnezeieşti, Dumnezeu însuşi. 818. SF1HTUL 10AN SCA RARVL 377 tele împunse pentru faptele păcătoase, ci cu mult mai puțin 820. Iar micşorarea păcatului naşte înfrînarea de la el ; şi înfrînarea de la păcat e începutul pocăinței821. înc i e începutul mîntuirii; iar începutul mîntuirii este intenția cea bună. Intenția cea bună es maica ostenelilor; iar începutul ostenelilor sînt virtuțile, începutul virtuților e floare a lor; iar floarea virtuții este începutul lucrării. Fiica virtuții este lucrarea în conti nuare. Iar rodul şi fiica unei cugetări mai continue la virtute este deprinderea. Ia r fiica deprinderii este calitatea bună a ființei. Iar calitatea binelui este maica fricii822. Frica naşte, la rîndul ei, păzirea poruncilor cereşti şi păminteştL 2591.Poate fi ba de cuvîntul şi mustrarea îngerului păzitor redat nouă la botez. Dar întrucît el nu poate f socotit conştiința noastră trezită din nou la botez, mai degrabă e vorba de intrarea lui Hristos sau. a Du hului Său într-un dialog accentuat cu noi la botez. Adresîndu-ni-se me reu, cuvîntul lui Hristos devine atît de unit cu conştiința noastră trezită prin aceasta, încît aceasta poate fi socotită una cu El. Căci conştiința © răspundere, iar răspunderea nu fi înțeleasă fără cuvîntul lui Dum nezeu, Care ne cere să-I răspundem. Conştiința e biperson nterpersonală şi cu deosebire e relația între om şi Dumnezeu. Prin conştiință sîntem traşi la re şi răspundem. în aceasta se vede că în ea este şi ceva de la Dumnezeu şi ceva de Ia noi. R undem cu atît mai con ştient cu cît ne simțim mai tare traşi la răspundere, cu cit simțim mai accentuat pe Dumnezeu care ne vorbeşte. Cuvîntul lui Dumnezeu e cel ce întreține în noi co nştiința şi înainte de botez, dar într-un grad cu mult mai slab. 2592.«E cu neputință să se a e bine cel ce nu s-a despărțit mai înainte cu desăvîrşire de rău; precum e cu neputință a pri n nou sănătatea înainte de izbăvirea de rău». Alta: «Abate-te de la rău şi fă binele» (Ps. 36 ică războieşte pe vrăjmaşii tăi, ca să micşorezi pa timile. Apoi, veghează oa acestea să nu c poi iarăşi războieşte-i ca să agoniseşti virtute. Şi după aceea, veghează, ca să le păzeşti. amnă a lucra binele».

2593.Din Isaac: «Frica este toiagul duhovnicesc care ne călăuzeşte Pînă vom ajunge în raiul b
nătăţilor celor duhovniceşti. Şi cînd vom ajunge acolo, ne lasă şi pleacă». Alta, din Veniami
che: «Frica de Dum820._____378_____: Iar păzirea porun
cilor este dovada iubirii. începutul iubirii este mărimea smereniei. Iar mărimea smere
niei este fiica nepătimirii. Agoniseala acesteia este plinătatea iubirii, sau desăvîrşita
sălăşluire a lui Dumnezeu în cei curaţi la inimă, din pricina nepătimirii. Pentru că aceştia
edea pe Dumnezeu (Mt. 5, 8). A Lui fie slava în veci. Amin. CUVlNTUL XXVII Despre
sfinţita liniştire a trupului şi a sufletului 1) Noi cei ce sîntem ca nişte robi cumpăraţi şi
puşi ai nelegiuitelor patimi, cunoaştem prin aceasta destul de bine şi pe robii şi chipu
rile şi poruncile şi vicleşugurile duhurilor ce stăpînesc peste ticălosul nostru suflet. Dar
sînt alţii, care au fost luminaţi despre uneltirile lor prin lucrarea Duhului Sfînt şi pr
in izbăvirea de ele. Unul îşi dă cu socoteala despre tihna sănătăţii din durerea bolii în car
află, altul înţelege tristeţea bolii din bucuria stării de sănătate în care se află. Noi, ca
eputincioşi, ne-am temut să vorbim (să filozofăm n.tr.) în acest «Cuvînt» despre limanul lini
ştiind că totdeauna se află un cîine oarecare în trapeza bunei obşti şi încearcă să răpească
ezeu este îndoită : una este cea care se naşte în noi din spaima de munci. Pentru ea est
e înfrinarea şi răbdarea şi nădejdea în Dumnezeu şi nepătimirea. Din aceasta se naşte în noi,
rdine, dragostea. Iar cealaltă este înjugată cu dragostea însăşi. Aceasta pricinuieşte în suf
pururea evlavie, ca nu cumva, pentru îndrăzneala dragostei să ajungă la disprețuirea lui
Dumnezeu. Pe frica dintîi o scoate din sufletul ce o are în ■chip desăvîrşit, dragostea, înti
cît acesta nu se mai teme de munci. Iar pe cea de a doua dragostea o are pururea înj
ugată cu sine. Fricii dintîi i ■se potriveşte cuvîntul Domnului: «Din frica de Domnul fieştec
re se abate de la rău». Şi «Frica de Domnul este începutul înţelepciunii». Iar celei de •a do
rica de Domnul rămîne in veacul veacului». SFlSTUL 1OAN SCARARUL 379 bucată de pîine, sau
sufletul, şi purtîndu-1 în gură să fugă de acolo şi să-1 mănînce în tihnă. De aceea, ca să nu
stru ca acest cîine şi să nu dăm prilej să fie aşa, celor ce caută prilej, am socotit că nu e
it să vorbim acum despre pace ostaşilor împăratului nostru, aflaţi cu tot sufletul în război.
Ci să spunem numai atîta, că celor ce luptă cu tărie li s-au împletit cununile păcii şi ale l
ii. Deci vom spune puţine cuvinte despre linişte, în chip de discernămînt, ca să nu întristăm
vreunii că am părăsit «Cuvîntul» la mijlocul lui, fără nici o silinţă de a încerca să spunem
e ea. 2594.Liniştirea trupului este ştiinţa şi buna aşezare a purtărilor şi a simţurilor lui.
r liniştirea sufletului este conştiinţa gîndurilor şi cugetarea nefurată. Prie

tenul liniştii este gîndul bărbătesc şi hotărît care stă neaţipit în poarta inimii şi omoară urile care vin823. Cel ce se linişteşte întru simţirea ini mii cunoaşte ceea ce s-a spus. Iar cel ce este încă prunc nu cunoaşte aceasta. Cel ce se bucură de linişte şi de cunoştinţă astul cunoscător n. tr.) nu are nevoie de cuvinte. Căci îşi luminează cuvintele din fapte. 2595.începutul liniştirii stă în alungarea zgomotelor ca a unora ce tulbură adîncul. Iar sfîtul ei stă în a nu se teme de zgomote, ci în a fi nesimţitor la acestea. 823. Din Isaia : «Cel ce petrece pururea în inima sa e plecat nurnai-declt din cele frumoase ale vieţii. Umblînd cu Duhul, nu poate şti de poftele trupului, odată ce unul ca acesta îşi face p limbările în cetăţuia virtuţilor. El le are pe acestea ca virtuţi străjere la poarta vieţuiri eprihănite în cetate. De aceea, uneltirile dracilor rămîn nelucrătoare asupra lui. Săgeţile d agostei lumeşti ajung cel mult pînă la ferăstruicile firii». Un singur gînd le alungă pe toat celelalte: gîndul la sine, conştiinţa neadormită că stă în faţa lui Dumnezeu şi voinţa de a erupere în faţa Lui. Aceasta e una cu nelmprăştierea, cu nepăcătuirea, cu vederea lui Dumnez eu prin adîncul indefinit al şinei descoperite. 380_____ _____' 2596.înaintând, cel ce se linişteşte nu înaintează cu cuvîntul, ci este, blînd şi înt să a iubirii. El e anevoie de urnit la cuvînt şi de nemişcat spre mînie. Dar şi lucrul dimpo trivă e vădit. 2597.Cel ce se linişteşte, se sîrguieşte să închidă ne trupescul în casa trupe a ce e un lucru preaminunat824. 2598.Pisica pîndeşte şoarecele şi gîndul celui ce se linişteş e, şoarecele cunoscut cu mintea. Nu respinge pilda mai sus pusă. Iar de nu, încă n-ai cu noscut liniştea. 2599.Monahul adevărat nu e ca un monah ce vieţu ieşte cu alt monah. Căci monahul are nevoie de trezvie multă şi de minte neîmprăştiată. în lucrul dintîi e aju tat de te ori de altul, iar în cel de al doilea îl ajută îngerul825. 2600.Puterile înţelegătoare lit rghisesc împreună şi se mişcă în cel ce se linişteşte. Dar despre lucrul dim potrivă voi tăce 2601.Adîncă e prăpastia dogmelor. Iar mintea celui ce se linişteşte sare fără primejdie în el 7. Nu e ferit 2602.Poate să însemne şi că, ieşind din sine (sau din chilie) în întîmpinarea a ra, nu iese prin cuvînt, ci prin dulceaţa înfăţişării. 2603.In general părinţii duhovniceşti dă liniştirea împreună cu

altul care pe de o parte îi uşurează trezvia, pe de alta, ii dă putința cuge tării neîmprăşti Dar pentru evitarea altor pericole, ei recomandă liniş tirea în trei. 2604.«Lucrul dimpo trivă are loc cînd duhurile răutății petrec împreună cu flecarul şi cu vorbărețul, care s-a î ai trupeşte, în zadar». în orice caz, nici monahul nu e singur. Ca om are totdeauna pe c ineva mă car în lăuntrul său. Aceasta se observă mai ales cînd nu are pe cineva cu sine în af ră. Omul e ființă dialogică. El trebuie să vorbească cu cine va. Aceasta înseamnă că de fapt totdeauna cu cineva. Monahul e cu Dumnezeu, sau cu îngerul, sau şi cu duhul rău, uneo ri. 2605.Veniamin Costache traduce : «Nu fără primejdie sare în ea». Iar scolia din P.G. s pune : «Nu e fără primejdie pentru isihast să se ocupe cu dogmele». Dar textul grec dimpot rivă : «vouă tau^aaiou oXXstat âxivțSuvtoc ev 824. SF1NTVL 1OAN SCARARUL 381 de primejdie cel ce înoată îmbrăcat; nici cel ce se atinge de teologie (de cunoaşterea lui Dumnezeu) stă- pînit de patimă. 2606.Chilia este îngrăditura trupului celui ce se liniş teşte. Ea are înăunt casa cunoştinței. 2607.Cel ce suferă de o boală sufletească şi se apucă de liniştire este ase ea celui ce sare din corabie în mare şi socoteşte că va ajunge pe o scîndură, fără pri mejdie a uscat. 2608.Celor ce se luptă cu lutul, le vine la timp potri vit liniştea în ajutor 828, dacă au şi un povățuitor. Căci cel însingurat are nevoie de tărie îngerească. Dar cuvînt priveşte pe cei ce s-au liniştit cu adevărat cu trupul şi cu duhul. 2609.Isihastul care s-a lenevit va grăi lucruri min cinoase, îndemnînd pe oameni prin cuvinte cu două înțelesuri ca să-i oprească de la liniştire. După ce a părăsit chilia, învinuieşte pe draci şi a uitat uşi s-a făcut sieşi drac. 2610.Am văzut călugări ce se linişteau săturîndu-şi dorul lor aprin mnezeu fără să-1 sature şi aprinzînd foc din foc, dragoste din dragoste şi dor din dor 829. ş credem că acesta e adevărul. Cel ce se linişteşte merge spre adîncul lor în chip drept, nu sare la afirmări uşuratice din lipsa de experiență a realității duhovniceşti exprimată in dog Aceasta se vede şi din cuvintele următoare ale autorului, care vede primejduit pe c el ce se ocupă cu dogmele cît e stăpînit încă de patimi, întie care şi patima mîn-driei care tălmăciri individualiste. 2611.«La aceasta ajută postul, privegherea, culcarea pe jos, r ugăciu nea, starea în picioare, setea, osteneala şi cele următoare».

2612.Un alt paradox : Cel ce iubeşte şi e iubit în chip desăvirşit, îşi satură setea de iubir totuşi rămîne mereu nesăturat. Din iubirea satis făcută creşte mai multă iubire, mai multă se iubire j din foc, mai mult foc. Numai o iubire nedeplină plictiseşte. E un fapt pri n care se do vedeşte neadevărul teoriei origeniste despre plictiseala spiritelor in unirea lor cu Dumnezeu şi despre nevoia lor de a ieşi de acolo pentru o nouă 828._____ _____382 2613.Cel ce se linişteşte (sihastrul) este chipul pămîntesc al îngerului, care a eliberat din trîndăvie şi din moleşeală rugăciunea pri isoarea dorului şi prin literele sîrguinței830. 2614.Cel ce se linişteşte (sihastrul) e ce l ce strigă cu tărie : «Gata este inima mea, Dumnezeule !«■ (Ps. 56,10 ; 107, 1). Cel ce s e linişteşte (sihastrul) este acela care zice : «Eu dorm, dar inima mea veghează» (Cînt. Cînt 5, 2). 2615.închide trupului uşa chiliei, şi cuvîntului uşa limbii, şi duhului (rău) uşa din u. 2616.Liniştea mării şi arşița soarelui de amiazi pun la încercare răbdarea corăbierului; l a celor de tre buință vădeşte sîrguința celui ce se linişteşte. Cel dintîi pluteşte moleşit p el de al doilea, trîndăvindu-se, se amestecă în mulțime831. 2617.Nu te teme de ciocăniturile care te distrag. Căci plînsul nu ştie de frică, nici nu se sperie. 2618.Cei a căror minte a învățat să se roage cu ade vărat vorbesc cu Domnul, ca cei ce stau de față cu Cel ce stă d ață, ca cei ce grăiesc la urechea împăratului. Cei a căror gură se roagă, se aseamănă cu cei la picioarele Lui de față cu sfatul întreg. Cei ce petrec în lume, îl roagă pe împăratul din locul poporului experiență. In acest cap ca şi din cel următor, se vede că isihastul nu es te un suflet leneş, gol de orice năzuință ca In budism, ci plin de văpaia dragostei de Dum nezeu, care se aprinde tot mai tare. 2619.Cel ce scrie o scrisoare plin de dor, nu are vreme să se lene vească. Aşa este cel ce se linişteşte : el e oa cel ce îşi duce rugăc ea, înaintînd spre Dumnezeu, ca printr-o scrisoare plină de dor. 2620.Din Evagrie : «Nu trebuie părăsită liniştea în vremea ispitelor, închipuind motive, zice-se binecuvînta'te, ci rebuie să şezi înăuntru şi să rabzi şi să primeşti cu bărbăție pe toți cei ce vin asupra ta. e pe dracul trîndăviei, care fiind mai tare ca toți, face sufletul cu aeossbire încercat . Iar de fugi de astfel de lupte şi te laşi biruit în ele, acea sta face mintea nepric epută şi laşă». 830. SF1NTUL IOAN

întreg. De ai învățat acest meşteşug, nu-ți va fi necunoscut ceea ce-ți spun. 2621.Şezînd pe
a seama la tine însuți, dacă te pricepi, şi atunci vei vedea cum, cînd, de cînd, cîți şi care
vin să intre şi să fure strugurii. Obo sind de pîndă, ridică-te şi roagă-te. Şi iarăşi şezîn
băție de lucrarea de mai înainte. 2622.Cineva, care încercase lucrul acesta, voia să vor b
ească despre el în chip subțire şi amănunțit. Dar s-a temut ca nu cumva să-i facă pe lucrător
lene vească şi pe cei ce doresc să se apuce de el, să-i alunge cu sunetul cuvintelor. C
el ce vorbeşte în chip subțire şi întru cunoştință despre liniştire ridică pe draci îm potriv
nimeni altul nu poate da pe față urîciunile acestora. 2623.Cel ce a ajuns la linişte, a
cunoscut adînc (abis) de taine. Dar n-a ajuns la aceasta dacă n-a văzut şi n-a auzit ma
i înainte zgomotele valurilor şi ale vînturilor şi n-a fost poate stropit de ele. Ceea c
e am spus e în tărit de marele apostol Pa vel. Căci dacă nu ar fi fost răpit în rai ca în lin
e, n-ar fi putut auzi cuvinte ne grăite (II Cor. 12, 2)832. 2624.Urechea liniştii pr
imeşte de la Dumnezeu lu cruri minunate. De aceea şi în cartea lui Iov, această prea înțelea
ptă a spus : «Oare nu va primi urechea cu vinte minunate de la El ?» (Iov 4, 12). 832.
Raiul în care a fost răpit Pavel nu e decit liniştea, adică oceanul păcii şi al iubirii dum
nezeieşti. Toate simbolurile creştine exprimă stările vieții duhovniceşti a omului în Dumneze
. Liniştea nu e un gol, ci adîncul viu şi nespus de bogat în înțelesuri al iubirii lui Dumne
zeu. Prin ea ne liniştim de agitația trăită în legătură cu lucrurile şi cu împrejurările trec
are ne promit pe rînd fericirea şi ne prăvălesc în tristețea pierderii lor. In Dumnezeu avem
totul în chip netrecător. De aceea, în El sîn-tem neîncetat fericiți şi liniştiți, feriți de
ri şi prăbuşiri, izbăviți de agitații amăgitoare. 384 2625.Se linişteşte cel ce fuge fără ură
aşa cum altul aleargă cu nepăsare spre ele. Acela nu voieşte să sufere vreo întrerupere în du
ceața primită de la Dumnezeu. 2626.«Mergi, vinde-ți repede averile tale». Căci «vinde-ți» cer
p. -«Şi le dă săracilor» (Mt. 19, 21), ca să-ți ajute prin rugăciune spre liniştire833. «Şi i
ta» şi purtînd-o prin ascultare şi răbdînd cu

tărie povara tăierii voii tale, vino «şi-Mi urmează Mie» spre dobîndirea liniştii prea ferici te voi învăța lu crarea şi vieţuirea nevăzută a puterilor înțelegătoare834. Aceştia nu se vo ecii vecilor să laude pe Fă cătorul şi nici cel ce a intrat în cerul liniştii, să laude pe Zi itorul. Nu se îngrijesc de cele materiale, cei nemateriali; nici de hrană, cei nemat eriali, dar întrupați. Nu simt, cei dintîi, plăcerea mîncării; nici cei de al doilea, nu au nevoie de făgăduința ei835. Nu se îngri2627.Ed. 1970 spune : «Şi le dă călugărilor săraci ca găciune să-ți ajute şi să alerge împreună cu tine spre rugăciune». Iar scolia din P.G. zice: binecredincios şi nu ajuta pe păcătos j fă bine celui smerit şi nu da celui nelegiuit». Dar uneori şi acesta, ajutat la nevoie, vine la credință. De aceea Veniamin Costache trad uce şi el, deşi vorbeşte numai de săraci: «să-ți ajute şi să alerge împreună cu tine spre lin .Din Isaia : «Nu înțelege că trebuie să se răstignească pe sine pe lemn şi să urmeze Domnului să te răstigneşti față de lucrurile lumeşti, ca să nu te mai atingi de ele. Şi iarăşi, ca să intea ta pentru totdeauna de suflet, ca să nu-ți neglijezi mîntuirea ta. Şi nu trebuie să primească gîndurile rele, ci să ştie să le deosebească, acestea fiind ale ■celui rău. Să nu l intea lui dezlegată, prin nicio împrăştiere, ca să nu fie tulburat de gînduri. Căci de o vei ezlega, în zadar te vei ruga. Fiindcă mintea umblînd în jurul lor, chiar dacă se roagă, rugăc unea ei nu urcă la Dumnezeu. Căci de nu se va ruga cu rugăciune curată, umplută de cre dință, Dumnezeu nu o primeşte». Prin rugăciune se intră în chip real la Dumnezeu, cînd, părăsite fii gîndurile mărginite ale lucrurilor, mintea îşi regăseşte prin ea dezmărginirea şi în oglinda finitatea lui Dum nezeu. Aceasta e liniştea ei în Dumnezeu, cum o trăiesc puterile înger eşti. 2629.Pentru veacul viitor. 833. SF1NTUL 10AN SCARARUL 385 jesc acolo de bani şi de avere; nici aceştia de supărări din partea duhurilor. Nu au cei de sus dorința după z idirea văzută; nici cei de jos care se liniştesc, pofta vederii sensibile. Nu vor înceta aceia să sporească în iubire. Nici aceştia să se întreacă în fiecare zi cu aceia. Nu le e ne oscută acelora bogăția sporirii; nici acestora dragostea urcuşului. Nu se vor opri aceia pînă ce nu vor ajunge pe serafimi; nici aceştia nu vor obosi pînă ce nu se vor face îngeri8 36. Fericit este cel ce nădăjduieşte. De trei ori fericit cel ce, voind, a ajuns înger. ACELAŞI CUVINT Despre felurile liniştirilor şi despre deosebirea lor 1) In toate ştiințele sînt, precum e cunoscut tuturor, deosebiri de păreri şi de judecăți. Căci nu le cunosc toți e toate, desăvîrşit, din lipsa sîrguinței şi din puținătatea

puterii. Sînt unii care se scufundă în însuşi portul lumii, dar mai bine zis, în mare, sau p
oate în adîncul ei, pentru slăbiciunea gurii lor, sau pentru nestăpînirea trupului837. Alţii
, pentru nestăpînirea mîniei, neputînd, nenorociţii, să înfrîneze puterea a-cesteia. Alţii, p
că socotesc să plutească după o regulă a lor, sau se conduc după închipuirea de sine a lor.
lţii, pentru că nu pot să se înfrîneze de la cele 2630.E o părere a autorului că prin urcuş t
erii vor ajunge se rafimi şi oamenii ce urcă în nepătimire, îngeri (în trup). 2631.«Socotesc
prin slăbiciunea gurii înţelege îndrăzneala limbii; iar prin nestăpînirea trupului, nelucrare
lui, dat fiind că s-a obişnuit să nu lucreze, sau să se odihnească trupeşte». Aceştia sînt c
se îneacă în lumea aceasta ca într-o mare, fie în portul ei, la începutul pornirii spre lin
işte, fie în largul ei, după ce au început să înainteze spre ea. 836._____
_____386___: materiale, în mijlocul celor materiale. Alţii, pentru că voiesc
să se facă sîrguitori într-o viaţă singuratecă. Alţii, pentru că se chinuiesc pe ei fără să
tru felurite vini. Unii, pentru că-şi caută prin aceasta slava lor. Dar sânt şi alţii (dacă,
enind, Fiul Omului va afla şi de aceştia pe pământ), care pentru desfătarea şi setea dragost
ei de Dumnezeu şi de dulceaţa ei, s-au căsătorit cu această cuvioasă linişte, nefăcînd aceast
te de a fi dat carte de despărţire trîndăviei. Căci unirea cu aceasta e socotită curvie de că
re cea dintîi. 2632.După puţina cunoştinţă dată mie, am întocmit, ca un tîmplar neînţelept, o
cuşului. Să vadă fiecare, deci, pe care treaptă s-a oprit, fie din pricina conducerii de
sine (idioritmiei), fie pentru slava oame nilor, sau pentru neputinţa limbii 838,
sau pentru nestăpînirea mîniei, sau pentru mărimea împătimirii, ca să-şi plătească vinile, c
acă sîrguitor, ca să dobîndească focG39. Şi aşa cei dintîi vor fi cei din urmă, şi cei de pe
dintîi. Lucrările săptăminii veacu lui de acum sînt şapte. Unele din ele sînt primite, altel
nu sînt primite. Iar a opta este semnul doveditor al veacv.lui ce va să fie839 bis.
2633.la seama, călugăre însingurat, la ceasurile fiare lor. Căci de nu, nu vei putea să l
e întinzi cursele po trivite. Dacă cea care a luat carte de despărţire s-a dus cu totul
de la tine, e de prisos orice grijă pentru ea840. 2634.Neputinţa limbii de a tăcea. 26
35.Ca să dobîndească focal Duhului Sfînt, focul iubirii de Dumnezeu, pentru ca să pornească
de pe treapta pe care se află mai sus. 839 bis. Multele hărnicii, care se amestecă deo
bicei cu grijile, cu slava deşartă, sînt ale celor şapte «zile» ale veacului acestuia, ce ti
nd spre ziua a opta a odihnei veacului viitor; dar nepătimirea şi liniştea sînt semne că c
ineva gustă încă de aici această odihnă. 840.«Dacă s-a dus, zice, trîndăvia de la tine». Căci
ceasta a vorbit cu puţin înainte. Pentru că cei ce se liniştesc cu judecată, nu se li-

Dar de mai cutează să se apropie, nu ştiu cum mă voi linişti. Oare de ce nu au fost atîţia lu
inători la cu-vioşii Tavanisioţi, ca la Schiteoţi ? 841. Cel ce înţelege, să înţeleagă, căci
grăi, mai bine zis nu voiesc842. Unii îşi micşorează patimile, alţii cîntă şi stăruie mai mu
iune, alţii aţintindu-se în vedere, petrec în acest adînc. Să se cerceteze treptele după chip
l scării. Cel ce înaintează, să înainteze în Domnul843. 4) Sînt suflete leneşe, care petrecîn
iri de obşte şi avînd acolo din belşug prilejurile care întreţin trîndăvia, au ajuns la total
ierzanie. Şi sînt iarăşi altele, care sau dezbrăcat de trîndăvia lor prin împreuna vieţuire c
ele. Aceasta s-a întîmplat nu numai cu cele mai fără grijă, ci de multe ori şi cu cele mai sî
guincioase. Acelaşi lucru îl vedem petrecîndu-se nîştesc înainte de a da carte de despărţire
rîndăviei. Dacă deci a plecat aceasta, e de prisos a mai lucra. 2636.Cei dinţii erau vieţu
itori în obşte, ceilalţi se îndeletniceau cu liniştirea. 2637.«E vădit că lucrarea liniştirii
re şi e pricină de mai multă sporire decît lucrările din obşte. Dar nu voieşte să o spună, pe
cei mai slabi». 2638.«Înşiră lucrările celor ce se află în liniştire şi înaintează de la cele
a cele mai mari. Unii o lucrează,.zice, pe aceasta, ca să^şi micşoreze patimile şi poate s
e ostenesc şi cu lucrul de mînă. Aceasta o fac începătorii. Alţii se ocupă cu cîntarea şi ace
o fac cei ce înain tează. Iar alţii stăruie în rugăciune şi aceasta o fac cei ce au înaintat.
r alţii se aţintesc în contemplare (în vedere) şi aceasta o fac cei desăvîrşiţi. Incepînd de
mai smerite, a urcat Ia cele mai înalte, folosindu-se de cuvînt ca de o scară. Căci sca
ra obişnuieşte să urce de la cele mai smerite la cele mai înalte». Dar numai cei ce au aju
ns să stăruie în vedere (în contemplare), stăruie prin ea în adincul nesfîrşit al tainelor du
zeieşti, în oceanul de lumină al tuturor înţelesurilor şi al iubirii nesfîrşite a lui Dumneze
de care nu se poate sătura omul niciodată, deşi îl mulţumeşte mereu în chip desăvîrşit. Acest
ul, acesta e raiul. Acesta e adincul nesfîrşit al vieţii, care e totodată adîncul nesfîrşit a
li niştii, pentru că, ajuns în el, sufletul nu mai caută nimic altceva, avînd în el totul.
841. 388 şi cu liniştirea. Primind pe mulţi încercaţi, i-a respins din pricina lucrării lor
după regula proprie (idiorit-mie), dovedindu-i iubitori de plăcere. Iar pe alţii pri-m
indu-i cu frica şi cu grija de a-şi purta povara judecăţii pusă asupra lor, i-a făcut sîrguin
ioşi şi fierbinţi 844. 2639.Niciunul, dacă e tulburat de mînie şi de închi puirea de sine, de
făţărnicie şi de ţinerea minte a rău lui, să nu îndrăznească a socoti că vede în smerenie urm
, ca nu cumva să-şi agonisească prin aceasta ieşire din minţi şi numai atîta846. Iar de e ci

neva curat de acestea, acela îşi va cunoaşte din aceasta folosul său. Dar socotesc că nici acesta847. 2640.Semnele, stadiile şi dovezile celor ce se liniştesc cu judecată sînt ac estea: minte neadormită848, cuget neprihănit, răpire la Domnul, închipuirea chinurilor, apăsarea de către gîndul morții grabnice, rugăciunea nesăturată, străjuirea nefurată, topirea iei, necu noaşterea împătimirii, moartea lumii, încetarea lăco miei pîntecelui, îndemn lăuntr la teologhisire (la ocu parea cu cunoaşterea lui Dumnezeu), izvor de dreaptă socotea lă, lacrima supusă849, pieirea multei grăiri şi orice altceva din acestea, cărora mulțimii îi place să li se împotrivească. Iar ale celor ce nu se liniştesc cu ju decată sînt acestea : să ia în bogăție 850, creşterea 2641.«Întristarea cugetului covîrşeşte osteneala trupului». 2642 acestea îl arată legat de lucrurile mărginite şi trecătoare ale lumii acesteia ; de aceea nu se poate scufunda în oceanul liniştit al iubirii -dumnezeieşti. 2643.Luînd drept linişt e, agitația sa, va ajunge la o cumplită deznă dejde, nerecunoscînd că există undeva vre-o ad evărată linişte. 2644.încă n-a ajuns nici acesta, numai prin lipsa patimilor amintite, ia folosul suprem al liniştii. 2645.în alte manuscrise : «Mintea nebîntuită de valuri». 2646.«Ad că roabă, venind cînd voieşte cel ce o are». 2647.«Sărăcia virtuților, în bogăția păcatelor». 0AN SCARARVL 389 mîniei, îngrămădirea pomenirii răului, micşorarea dragostei, adaos de îngîmf . Iar ceea ce urmează se va trece sub tăcere 851. 2648.Dar fiindcă «Cuvîntul» nostru a ajuns aci, după ce am vorbit despre toate, e nevoie să grăim şi despre cei ce se află întru ascul tare. Căci «Cuvîntul» se în dreaptă mai ales către aceştia. Semnele celor căsătoriți in chip şi nespurcat cu virtutea aceasta bine împodobită şi cuviincioasă, sînt, după cum rînduiesc d umnezeu-purtătorii părinți, următoarele (ele se desăvîrşesc la timpul lor, dar întinzîndu-ne are zi înainte, adăugăm la ele neîncetat sporiri şi înaintări): creşterea smereniei începătoa ra rea iuțimii (căci cum nu se va întîmpla aceasta, odată ce fierea e lepădată ?); depărtarea necimilor; adaosul dragostei; înstrăinarea de patimi; izbăvirea de ură; micşorarea neînfrînăr prin mustrare; necu noaşterea trîndăviei; adaos de sîrguință ; dragostea miloasă; înstrăinar mîndrie, bunul de toți dorit

şi de puțini dobîndit. Nefiind apă în fîntînă, e neave nită numirea ei852. Iar ceea ce urmeaz
ge de cei ce au minte. 2649.Femeia tînără care nu-şi păzeşte patul şi-a pîngărit trupul; iar
tul care nu şi-a păzit tocmeala şi-a pîngărit duhul. Faptei celei dintîi îi urmează ne cinste
ura, bătăile, despărțirea, care e lucrul cel mai' jalnic dintre toate. Iar faptei celui
de al doilea, îi ur mează uitarea morții, nesăturarea pîntecelui, neînfrînarea ochilor, lucra
ea slavei deşarte, somnul nesătu rat, mînia învîrtoşată, nesimțirea, îngrămădirea gîndurilor,
uviințărilor (cu ispitele), robirea ini2650.«Ceea ce urmează socotesc că este fie căderea tr
upească, fie împrăştierea minții. Căci acestea sînt fiicele îngîmfării, ca si hula». 2651.«Sa
le are pe acestea, în zadar se numeşte ascultă tor». 851._____
_____390__: _ mii, lucrarea tulburării, neauzirea, împotrivirea în cu-vînt, necredința,
inima neîncredințată, multa grăire, impătimirea, îndrăzneala, care e cea mai cumplită dintre
ate. Iar lucrul cel mai jalnic dintre toate este inima nestrăpunsă, căreia îi urmează, în ce
i fără luare aminte, lipsa de durere, maica duhurilor şi a căderilor. 9) Pe cei ce se li
niştesc'îi războiesc cinci, iar pe cei întru supunere, trei dintre cei opt853. Cel ce se
liniş teşte şi luptă cu trîndăvia se păgubeşte de multe ori. Căci va cheltui timpul rugăciun
vederii duhovni ceşti în meşteşugirile şi luptele cu ea. 2652.Lenevindu-mă pe cînd şedeam oda
hilie şi gîndindu-mă aproape s-o părăsesc854, venind nişte bărbați, m-au fericit mult ca pe u
ihastru (ca pe unul ce se linişteşte n. tr.) şi îndată gîndul trîndăviei a ple cat, alungat d
el al slavei deşarte şi m-am mirat cum acest drac cu trei țepuşe se împotriveşte tuturor du
hurilor. 2653.Priveşte în fiecare ceas bătăile, împroşcările, pornirile, schimbările soției t
cum, şi încotro îi este pornirea. Dar numai cel ce a dobîndit liniştea Duhului Sfînt poate să
le vadă. 2654.Bunul înainte-mergător al liniştii este negrija de toate lucrurile855 cuve
nite şi necuvenite. Căci cel ce deschide celor dintîi va cădea numaidecît în cele de al doil
ea. Al doilea bun al liniştii este rugăciunea neobo sită. Iar al treilea, lucrarea nej
efuită a inimii. E cu ne putință şi firesc ca cel ce n-a învățat scrierea, să citeas2655.«Opt
durile generale ale răutății. Pe cei ce se liniştesc, îi

războiesc cinci: al trîndăviei, al slavei deşarte, al mîndriei, al iubirii de arginţi şi al î
istării. Iar pe cei întru ascultare, cel al lăcomiei pîntecelui, al curviei şi al mîniei». 26
6.«Trîndăvia este o maică a relelor. Căci îţi fură bunătăţile pe care le ai şi te împiedică s
cele ce nu le ai». 2657.«Căci cel ce n-a cîştigiat negrija, cum va putea să se îngrijească de
găciune, sau de luarea-aminte a inimii ?» 853. SFINTVL IO AN SCĂRARUL 391 că in cărţi şi să c
te la cele citite. Dar şi mai cu neputinţă este ca cei ce n-au dobîndit cel dinţii lucru s
ase îndeletnicească cu celelalte două, cu dreaptă judecată. 13) îndeletnicindu-mă eu cu ceea
e e la mijloc, am ajuns între cei din mijloc. Şi m-a luminat pe mine şi iată-mă iarăşi între
Dar ce era înainte de chipul văzut, cel pus peste chipurile lor n-a putut să mă înveţe 856.
Căci nu era lăsat. L-am rugat atunci să-mi spună cum se află acum (Hristcs, n. tr.) ? «Intr
u ale Sale, a spus, şi nu întru ale Sale». Iar eu am întrebat: «Ce e starea şi şederea de-a d
eapta Pricinuitorului ?» «E cu neputinţă, zice, a afla aceste lucruri de taină prin auz». At
ras de dorul acestora, zisei atunci: «Mai a-daogă ceva !» «încă n-a sosit ceasul», zise, «pen
că îţi lipseşte nestricăciunea. Acestea, de sînt acestea îm856. A lui Ilie (-Criteanul, adau
Veniamin Costache): «Acest dumnezeiesc părinte învaţă în aceste cuvinte că sînt trei înaintăr
repte : negrija în ale vieţii şi în cele în care se risipeşte aceasta, rugăciunea neobosită ş
reia, lucrarea nejefuită a inimii. E vădit că mijlocul celor două părţi de la margini este r
ugăciunea. Deci cel ce a cîştigat negrija se poate îndeletnici şi cu cele următoare. Cel ce
se îndeletniceşte cu mijlocul celor două, adică cu rugăciunea, a ajuns la mijlocul celor b
une şi încă nu s-a urcat la cealaltă dintre bunătăţi». In ed. 1970 şi cea a lui Veniamin Cost
Alta: «Părintele spune că cel ce se îndeletniceşte cu rugăciunea întru răpire este între cei
mijloc, adică între îngerii care sînt mijlocitori între Dumnezeu şi oameni şi care pe cei ce
etează de dorul lui Dumnezeu îi satură prin luminare şi întru cele din margini, îi păzesc adi
tru negrija şi întru lucrare, care zice că e vederea (contemplarea)». Ed. 1970 şi Veniamin
Costache continuă cu o parafrază a celor spuse în cap. 12. Reflexiunile încep prin a arăt
a ca şi Hristos prin întrupare S-a aşezat în acestei trei stări. Apoi urmează întrebarea : «C
era Hristos înainte de întrupare ? La aceasta îngerul nu ştie să răspundă». E de reţinut că S
une rugăciunea neîncetată mai prejos de lucrarea inimii, cum va face şi Patriarhul Calis
t în sec. XIV. Lucrarea inimii este unirea desăvîrşită cu Dumnezeu. Dar pînă la dobîndirea ne
icăciu-nii rămînem oarecum mereu mai jos de capătul final, de vederea desăvîrşită, sau poate
aşa în veci. 392_____: preună cu ţărîna, nu ştiu;
de sînt afară de ea, nu pot spune nicidecum»857. 2658.E greu să ne scuturăm de somnul amie
zii, mai ales în ceasurile de vară. Poate atunci şi numai atunci nu e de lepădat lucrul
mîinilor. 2659.Am cunoscut pe dracul trîndăviei pregătind ca

lea şi mergînd înaintea celui al curviei, ca moleşind cu tărie trupul şi scufundîndu-l în som să pricinuiască în cei ce se liniştesc întinările ca în vis. De i te vei îm potrivi cu tărie, a război negreşit cu putere ca să te facă să încetezi nevoinţele, ca nefolosindu-ţi la ni mic ar nimic nu poate dovedi înfrîngerea dracilor, ca războiul înverşunat al lor împotriva noast ră. 2660.In ieşiri, păzeşte cele adunate. Căci deschizîndu-se uşa, zboară păsările închise 85 vom mai avea nici un folos din liniştire. 2661.Un fir mic de păr tulbură ochiul; o gr ijă mică alungă liniştea. Căci liniştea este lepădarea gîndurilor şi renunţarea la grijile în 662.Cel ce a găsit liniştea, nu se va mai îngriji nici măcar de trupul său. Căci nemincinos este cel ce a fă găduit (Mt. 6, 25 ; I Cor. 1, 9). 2663.Cel ce voieşte să înfăţişeze lui Dumn u o minte curată şi e frămîntat de griji este asemenea ce2664.«E întru ale Sale şi nu întru a Sale». Hristos e întru cele cereşti şi întru cele omeneşti. Iţi lipseşte nesfîrşirea unei înţ trupul de acum pentru a înţelege viaţa Lui cu trupul înviat, ce poate şedea de-a dreapta T atălui. De aceea, la întrebarea : cum e Hristos, cu trupul, de-a dreapta Tatălui, a răsp uns ca mai sus». 2665.«Ieşind din chilie, zice, păzeşte să nu-ţi faci arătate virtuţile, pe c e-ai lucrat în vremea liniştirii. Căci gura deschizindu-se şi repezindu-se fără pază, la vorb virtuţile din ascuns, care înalţă mintea la Dum nezeu, se pierd şi se fac nevăzute. «Căci gur zice, celui repezit apropie pe om de nimicire» (Veniamin Costache mai dă şi două scolii din Teodor al Bdesei, oap. 68; Filoc. rom. IV, p. 218 şi una, din Diadoh, cap. 26, Filoc. rom. I, p. 343). 857. SFlNTUL 10AN SCARARVL 393 lui ce şi-a legat tare pic ioarele şi încearcă să umble repede 859. 2666.Rari sînt cei ce au învăţat pînă la capăt filoz vitoare la lume. Iar eu spun că mai puţini sînt cei ce cunosc cu adevărat filozofia liniş ii celei după Dumnezeu. Cel ce nu cunoaşte încă pe Dumnezeu, nu e pregătit pentru liniştire ş se supune multor primej dii. Liniştea îi înăbuşă pe cei necercaţi. Căci, negustînd dulceaţa nezeu, îşi pierd vremea în robiri, în imprăştieri, în trîndăvii şi risipirism. 2667.Cel ce s- de frumuseţea rugăciunii, va fugi de mulţimi ca un asin sălbatec. Căci ce altceva dacă nu r ugăciunea a eliberat pe asinul sălbatec de

toată amestecarea cu oamenii ? Cel ce este înfăşurat în patimi şi petrece în pustie, ia amint
la mişcarea acestora861. Aceasta mi-a spus-o şi m-a învăţat şi un sfînt bătrîn, Gheorghe Ars
ul, pe care îl cunoaşte şi cuvioşia ta. Acesta, învăţînd odată un suflet netreb nic şi călăuz
liniştire, «dimineaţa am văzut, zicea, tăbărînd asupra lui din plin dracii slavei deşarte şi
oftei; la amiază pe cei ai lenii, ai întristării şi ai 2668.A sfîntului Isaac : «Precum cel
ce are capul sub apă nu poate respira aerul cel subţire, care curge In pieptul gol,
aşa cel ce-şi scufundă cugetarea lui în grijile de aici nu poate avea simţirea ca să respire
in lumea cea nouă». 2669.Nu poate fi sihastru adevărat cel lipsit de cunoştinţa de Dumne
zeu. El se poate înfunda pe drumuri greşite şi în tîlcuirile greşite ale experienţelor lui. I
ghiştii şi spiritiştii de azi, teosofii şi antroposofii nu-şi tîlcuiesc fericirea ca gustare
a iubirii nesfîrşite ia lui Dumnezeu cel per sonal, ci ca o pierdere treptată în nesimţir
e. De aceea experienţa lor nicd nu e o fericire adevărată. 2670.«Dacă voieşti să pomeneşti ne
at pe Dumnezeu, nu lepăda ca nedrepte ispitele ce vin asupra ta, ci le suportă ca ve
nite cu dreptate. Căci răbdarea mişcă prin orice întîmplare aducerea aminte de Dumnezeu. Iar
refuzul lor micşorează durerea ce pătrunde în inimă şi prin uşurare pricinuieşte uitarea». 8
94 mîniei; iar seara, pe cei iubitori de murdărie şi pe tiranii pîntecelui». 2671.Mai bun
este un sărac ascultător 862, decît un sihastru furat de griji. 2672.Cel ce se îndeletni
ceşte cu liniştirea cu dreaptă judecată şi nu vede cîştigul ei în fiecare zi, sau nu se liniş
u judecată, sau e furat de închipuirea de sine. 2673.Liniştea este neîntrerupta închinare
lui Dum nezeu şi starea în faţa Lui863. 2674.Pomenirea lui Iisus să se unească cu răsuflarea
ta şi atunci vei cunoaşte folosul liniştii8S4. 2675.Căderea celui ascultător e din voinţa l
ui; a si hastrului, (a celui ce se linişteşte) este din depărtarea de rugăciune. 2676.De
te bucuri de vizite în chilie, cunoaşte că pe treci în trîndăvie şi nu te îndeletniceşti cu
zeu. Pildă de rugăciune să-ţi fie văduva aceea nedreptăţită de protivnicul ei (Le. 18, 3). 26
Iar pildă de liniştire, marele şi întocmai cu în gerii sihastrul Arsenie. Adu-ţi aminte în si
gurătatea

ta de vieţuirea acestui mare sihastru (isihast) şi vezi 2678.«Sărac numeşte pe cel neagoni sitor. Dar eu îl socotesc aşa pe cel smerit». 2679.Numai Dumnezeu cu nesfirşirea Lui poa te tine sufletul absorbit în contemplarea Lui, adică în liniştire, fără trecerea necesară de a un lucru mărginit la altul. 2680.A sfîntului Isaac : «Cind puterea vinului pătrunde în măd ulare, mintea uită de amănuntele tuturor. Iar cînd pomenirea lui Dumnezeu ajunge păşune a sufletului, acesta leapădă toată păşunea altor vederi din inimă». Sufletul nu mai are nevoie e altă hrană, cîştigată din vederea celor din afară; are pe Dumnezeu, hrana nesfîrşită. Venia ostache mai dă ca scolie şi cap. 59 din Diadoh; Filoc. rom. I, p. 357. In Iisus, ca Dumnezeu cel infinit în dumnezeirea Lui şi întrupat, sufletul are totul. 862. SFlNTUL 10AN SCARARVL cum depărta de multe ori şi pe cei ce veneau la el865, ca să nu piardă cee a ce era mai bun866. 2681.Am cunoscut pe draci îndemnînd pe cei fără judecată dintre cei c e umblă de colo pînă colo, să se ducă mai ales la cei ce se liniştesc cu dreaptă judecată, ca împiedece pe aceia prin ei, fie cît de puţin, din lucrarea lor. Socoteşte pe aceştia ca a tare şi nu te sfii să-i superi cu bună credincioşie pe cei leneşi. Căci poate din supărare vo înceta să umble fără rost867. Dar vezi ca nu cumva, de dragul scopului mai sus po menit , să întristezi în zadar vreun suflet, care vine în setat să scoată apă de la tine868. în toa ai nevoie de făclia dreptei socoteli869. 2682.Viaţa celor ce se liniştesc, mai bine zi s a celor ce petrec în singurătate, să se săvîrşească potrivit cu conştiinţa şi cu simţirea. eargă cu judecată să-şi îndrumeze toate îndeletnicirile, cuvintele, gîndurile, paşii, voirile işcările după Domnul, întru sfin ţirea sufletului, şi să le facă toate în faţa Lui. Iar de e e este să fie folosiţi şi prin cuvlnt cei ce întreabă j dar mai bine este să fie ajutaţi prin virtute şi rugăciune. Căci cel ce se aduce prin acestea lui Dumnezeu, ajută şi pe aproapel e prin ajutorul ce şi-l dă sieşi. De voieşti să foloseşti pe iubitorul de învăţătură printr-u urt, arată-i lui rugăciunea şi credinţa dreaptă». 2684.«Adică căutarea la Dumnezeu şi vorbire 2685.«Nu spune nimic la urechile celui fără de minte, ca nu cumva să ia în rîs cuvintele ta le. Căci e vătămătoare petrecerea cu cei deşerţi. Precum cei ce umblă în aerul stricat se îmb c, aşa şi cei ce petrec intre oamenii nepăsători se molipsesc de răutatea lor. Căci «convorbi ile rele strică moravurile bune» (Inţ. 2, 6). 2686.A sfîntului Isaac : «Nu răni pe cei ce au nevoie de rugăciunea

ta, nici nu-i lipsi de cuvintele blînde ale mîngîierii, ca să nu se piardă şi să ţi se ceară tele lor. Ci ia pildă de la doftori, care tămăduiesc bolile mai fierbinţi cu leacuri mai reci şi pe cele mai reci, cu cele dimpotrivă». 2687.Scărarul nu recomandă metode simplist e, uniforme, ci cere să se ţină seamă de varietatea nuanţată a situaţiilor. Dar pentru cunoaş ea lor se cere un fin simţ de discernămînt. 865._____396 . furat (din această aţintire), în că nu vieţuieşte potrivit virtuţii870. 31) «Deschide-voi, zice în psaltire, ^îndul meu» (Ps. 4) şi voirea mea, pentru că sînt încă lipsit de darul deosebirii. Iar eu voi înălţa prin rug e voinţa mea şi, de acolo, voi aştepta încredinţarea (adeverirea sau cunoştinţa)871. 2688.«în re : Ce este monahul ? Răspuns : Este cel singur, străin : în afară, de lucrurile materi ale şi lumeşti; iar înăuntru, de înţelesurile lor. Intîi ca să nu primească gîndurile grijii al doilea, ca mintea lui să devină singură cu Dumnezeu cel adevărat, neprimind gîndurile rău tăţii». 2689.«De te vei ruga cu adevărat, multă încredinţare vei afla. Şi înge rii vor veni şi-ţi vor lumina înţelesurile (raţiunile, n. ti.) celor ce se petrec». Nu numai lucrurile şi persoanele sint întruchipări ale raţiuni lor lui Dumnezeu Cuvîntul, ci şi toate cele ce se întîmplă din complexele Intîlniri dintre ele. Prin fiecare împrejurare în care ajungem ne în npină un gînd al lui Dumnezeu, deci şi un apel al Lui să răspundem cu o lucrare corespunzăto are a noastră. într-un om lipsit mă întîmpină Dumnezeu cu apelul să-1 ajut pentru creşterea m duhovnicească şi a lui. Dar la des cifrarea acestui gînd al lui Dumnezeu contribui nu numai eu ajutat de Dumnezeu, ci şi îngerii. Aşa cum împrejurarea e ţesută şi descifrată de mu ameni şi mulţi mă ajută, prin faptele lor de acum şi prin gîndurile şi faptele lor trecute, s descifrez şi să-i răspund prin fapta mea, aşa contribuie şi mulţi îngeri. Fiecare împrejurar răspunsul meu la ea e un punct de întîlnire între mine, între Dumnezeu, între ceilalţi oameni între îngeri. Rugăciunea prilejuieşte această încredinţare şi luminare, pentru că e o deschi totală a noastră spre Dumnezeu cel înconjurat de îngeri, după ce ne-am dezlipit de toate c ele ce ne închid pătimaş în noi înşine. Noi ne aflăm în ambianţa unui panpersonalism, în care persoanele converg spre fiecare, şi fiecare se gîndeşte la toate. Iar toate persoanele sînt în Treimea de Persoane atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu, sau spo resc unirea lor în această Treime, adunîndu-se prin Duhul în Fiul Tatălui. Omul nu e pierdut ca un fir de praf într-o îngrămădire uriaşă imperso nală. încredinţarea pe care o dă rugăciunea este expe ii cu Dumnezeu şi a luminii ce iradiază din El peste tot şi peste toate. Altă scolie : «Ce alt bine este afară de Dumnezeu ? Deci să-I predăm Lui toate ale noastre şi ne va fi bi ne. Căci Cel bun negreşit este şi dătătorul bunătăţilor». SF1NTVL 10AN SCARARUL 397

2690.Credința este aripa rugăciunii. Căci neavînd-o pe aceasta, se va întoarce iarăşi în sînu
. Credința este starea neîndoielnică a sufletului, neclătinat de nici o împotrivire. Credi
ncios este nu cel ce socoteşte că Dumnezeu poate toate; ci cel ce crede că va primi to
ate872. 2691.Credința este pricinuitoarea celor nădăjduite. Şi aceasta a arătat-o tîlharul.
Maica credinței este oste neala şi inima dreaptă. Cea dintîi o face neîndoielnică, a doua o
pricinuieşte. Credința este maica celor ce se liniştesc (a sihastrilor = isihaştilor). Căc
i de nu vei crede, cum te vei linişti ? 87S 2692.Cel ce se află încătuşat în închisoare e apă
de frica celui ce-1 va chinui. Iar în cel ce se linişteşte în chilie s-a născut frica de
Domnul. Nu se teme cel dintîi aşa de mult de judecată, ca cel de al doilea, de judecat
a Domnului. Ai nevoie de multă frică în liniş tire, o, minunatule ! Căci nimic nu poate al
unga aşa de mult trîndăvia, ca frica874. 2693.Osînditul, de cîte ori vine în temniță judecăto
caută țintă la el. Iar lucrătorul adevărat al liniştii caută țintă spre ceasul cînd va veni
1 grăbeşte875. 2694.Credința nu e o teorie teologică despre atotputernicia lui Dum nezeu
, ci convingerea lăuntrică că Dumnezeu îi va împlini rugăciunea ce lui ce cere. 2695.A sfîntu
ui Marcu: «Cel ce crede în cele ce vor să fie se reține de la cele dulci de aici, neabso
lutizîndu-le. Iar cel ce nu crede se îndul ceşte de ele şi fuge de durere». 2696.Sînt grade ş
în liniştire. Pe treptele ei cele mai înalte, sufletul este scufundat deplin în fericir
ea trăirii în iubirea lui Dumnezeu. Dar la început, pentru a se dezlipi de toate, treb
uie să se teamă de Dumnezeu şi de judecata Lui pentru păcatele sale. Insă, cel ce e alipit
de lume nu se teme de Dumnezeu. A sfîntului Isaia: «Cel ce se încrede în ceva care nu e
a lui Dumnezeu, nu are în el frica de Dumnezeu. Şi în măsura în care cineva robeşte patimil
or, încă nu se socoteşte rob al lui Dumnezeu, ci a. robul a ceea ce-1 stăpîneşte». 2697.«Adic
ul, care desparte sufletul de trup». 872. Cel dintîi e legat de povara întristării. Cel
de al doilea, de izvorul de lacrimi. 36) De dobîndeşti toiagul răbdării, cîinii vor înceta în
ată de a se obrăznici. Răbdarea este durerea nesfărîmată a sufletului, care nu se clinteşte n
cidecum sub loviturile îndreptățite sau neîndreptățite. Răbdarea e rînduită pentru necazul pe
-1 aşteaptă în fiecare zi. Răbdător este lucrătorul care nu cade, sau îşi cîştigă, din căderi
darea e tăierea scuzelor şi lua

rea aminte la sine 876. 37) Nu are lucrătorul (liniştii) atîta nevoie de hra nă, ca de răb
dare. Căci pentru lipsirea de cea dintîi va lua cunună, dar din lipsa celei de a doua,
va agonisi pierzarea. 876. Scolie din Isaac : «Pe măsura smeritei tale cugetări, ți se
dă ție şi răbdarea în greutățile tale. Şi după răbdarea ta ți se uşurează povara necazului tă
ri». Smerenia este ea însăşi un izvor de răbdare. Căci nu te socoteşti că ai dreptul la mîngi
lumeşti. Iar răb darea stînd tare, întăreşte firea ta, încît nu mai simți greutatea necazului
răbdare curge în tine o forță, căci voința ascunde în ea rezerve de forță pe care nu obişnui
unem în lucrare. Mai bine zis aceste rezerve de forță sînt în firea noastră şi ea le pune în
rare prin voința care e o calitate generală a ei, pe care nu o pune de obicei în mod d
eplin în lucrare. Rezervele de putere ale firii noastre sînt chiar nesfîrşite cînd ea stă în
egătură cu Dumnezeu. Mai uşor biruim greutățile prin răbdare, decît prin lupta de a nu le pri
i, de a le ocoli cu orice preț, fapt în care se manifestă o frică, o slăbiciune, care ne f
ace de fapt slabi. Cele din afară ne pot zdrobi mai uşor firea, dacă nu o întărim din reze
rvele ei lăun trice, care stau în legătură cu rezervele de putere nesfîrşită ale lui Dumnezeu
Care a creat şi susține firea noastră, ca adevăratul ei fundament şi izvor. Altă scolie a s
fîntului Isaac : «Toate primejdiile şi necazurile care nu sînt întîmpinate cu răbdare aduc ch
n îndoit. Căci răbdarea omului e pe măsura primejdiilor ce-i vin. Atîta se încordează omul, c
e de mare greutatea căreia trebuie să-i facă față. Iar slăbirea curajului este maica chinulu
i, pe cînd răbdarea e maică a mîngîierii şi putere ce se naşte din lărgimea inimii şi din buc
ei. Dar această putere greu o află omul în necazurile sale, fără harul dumnezeiesc care vi
ne prin căutarea cea cu dinadinsul a rugăciunii şi din vărsarea lacrimilor». SflNTUL 10AH
SCARARUL 399

2698.Bărbatul răbdător a murit înainte de mormînt, făcîndu-şi mormînt chilia sa. Răbdarea se
nă dejde şi plîns; căci cel lipsit de acestea două e robul trîndăviei. 2699.Luptătorul lui H
tos trebuie să cunoască pe care dintre vrăjmaşi trebuie să-i gonească de departe şi pe care s
îngăduie să se războiască cu ei. Uneori lupta aduce cunună. Alteori ferirea de ea lasă pe ce
ce o ocolesc, neprobați. Nu se pot învăța acestea prin cuvînt877. Căci nu toți avem aceleaşi
ri şi avem de luptat cu aceleaşi ispite. 2700.Pe unul din duhuri pîndeşte-1 prin trezvie
, căci

şi el se războieşte fără odihnă: cînd stai, cînd te stră muți, în scaun, în mişcare, cînd te
, în somn 878. 2701.Unii dintre cei ce sînt înainte-şezători pe dru mul liniştirii țin în ei
rarea neîncetată, potrivit cu cuvîntul: «Mai înainte văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea»
s. 15, 8). Căci nu toate pîinile hranei duhovniceşti, ale griului ceresc, sînt la fel. I
ar alții, pe cea arătată prin cuvintele : «Prin răbdarea voastră veți cîştiga sufletele voast
. 21, 29). Alții, pe cea din cuvintele : «Privegheați şi vă rugați» (Mc. 14, 38). Alții, pe c
din cuvintele: «Pregăteşte-ți spre ieşire lucru rile tale». Alții, pe cea din cuvintele: «Sme
u-m-am şi m-a mîntuit pe mine» (Ps. 114, 6). Unii se gîndesc pururea la cuvîntul: «Nu sînt vr
dnice pătimirile vre mii de acum de slava viitoare» (Rom. 8, 18). Alții, la spusa: «Ca n
u cumva să-1 răpească şi nu va fi Cel ce-1 2702.«Trebuie ştiut că cel ce voieşte să învețe, t
erce cu lucrul; căci nu se pot pricepe acestea din cuvînt». 2703.«Prin acest unul dintre
draci înțelege pe cel al curviei. Alții în țeleg pe cel al slavei deşarte; iar alții pe cel
l trîndăviei». 1 4(10_____Z izbăveşte» (Ps. 49, 29
). Toți aleargă, dar numai unul ia cunună fără osteneală879. 2704.Cel ce a înaintat nu lucrea
numai cînd ve ghează, ci şi cînd doarme. De aceea unii ocărăsc pe draci chiar cînd vin la ei
vise, şi îndeamnă femei desfrînate la neprihănire. Nu aştepta vizite şi nici nu te pregăti pe
u ele. Căci starea de linişte e simplă şi liberă de orice legătură. 2705.Nimeni, voind să zid
că turn şi chilie pentru liniştire, nu va porni la aceasta înainte ca, şezînd, să socotească
fle prin rugăciune de are cele trebuin cioase pentru isprăvirea lucrării, ca nu cumva
să se facă, după punerea temeliei, de rîsul duşmanilor şi piedecă celorlalți lucrători. 2706.
ama la dulceața venită în sufletul tău, de nu cumva ți s-a tocmit cu viclenie de către dofto
ri rău tăcioşi, mai bine zis uneltitori. 2707.Noaptea, dă cel mai mult timp rugăciunii şi ma
i puțin cîntării, iar ziua, fii după puterile tale. Citirea ajută nu puțin la luminarea şi ad
narea minții880. Căci cuvintele citite sînt ale Duhului Sfînt, care pun în bună rînduială pe
ce se îndeletnicesc cu ele. Fie-ți ție,

2708.Veniainin Costache : «Cel ce din cele şapte (categorii) a luat cu nuna, fără ostene
ală, este cel ce a zis : «Smeritu-m-am». Sau cel dinții este cel ce vede pe Domnul înainte
a sa. Sau, iarăşi, cel care îşi vede de mai înainte ținta, oricare ar fi dintre cei şapte». 2
.«Precum ced lipsiți de lumina aceasta nu umblă drept, la fel cei lipsiți de dumnezeieştil
e Scripturi, care nu privesc la raza lor, se împiedi că de multe ori şi sînt siliți des să pă
uiască, ca unii ce umblă în intunerec adînc». La Veniamin Costache, alta, din sfîntul Ioan G
ură de Aur : «Dulceață nesățioasă sînt graiurile duhovniceşti. Căci precum pămîntul neplouat
ducă rod de spice, chiar de ar semăna cineva nenu mărate semințe în el, aşa şi sufletul care
u s-a luminat mai înainte de Sfintele Scripturi, chiar de ar vărsa cineva vorbiri ne
numărate în el, nu poate să aducă vre-un rod. Deci se cade a citi Scripturile, căci precum
bîndu-se vinul, se opreşte mîhnirea şi inima se schimbă întru veselie, aşa şi vinul cel duho
cesc preface sufletul întru bucurie». 879. SF1NTVL IOAN SCARARUL 401 celui ce eşti luc
rător (al liniştii), cele ce le citeşti, lucrătoare 881 . Iar lucrarea lor face de priso
s citirea altora. 2710.Caută să luminezi cuvintele sănătății mai de grabă prin osteneli decît
in cărți. Nu te ocupa cu cuvintele unei cugetări străine 882, înainte de a fi cîştigat putere
duhovnicească; căci fiind cuvinte ale întu nericului, întunecă pe cei fără putere883. 2711.O
upă ajunge de multe ori pentru a cunoaşte gustul vinului; şi un cuvînt al unui sihastru
face cu noscute celor ce pot să înțeleagă toată lucrarea şi sta rea lui lăuntrică. 2712.Dobîn
n ochi neîmprăştiat al sufletului împotriva închipuirii de sine. Căci nimic nu te poate fura
şi pierde atît de mult, ca aceasta 884. 2713.Cînd ieşi afară, înfrînează-ți limba. Căci poat
pească în grabă multe osteneli. 2714.Cîştigă-ți o stare sufletească neiscoditoare. Căci curio
ea poate întina liniştea, cum nu o poate altceva 885. 881.Sihastrul trebuie să citească
scrieri care au în ele puterea să-1 mişte la lucrarea duhovnicească, nu scrieri de cunoaşt
ere teoretică, sau îndemnătoare la rău. 882.«Cuvintele unei cugetări străine sau înşelătoare,
cuvintele ereticilor». 883. Cuvintele, deşi au în general sensuri, pot aduce şi întunerec
dacă propagă înțelesuri întoarse, sau un chip fals al realității. Dezordinea se clădeşte tot
lementele ordinii.

2715.A lui Teodoret: «Vîntul ridică pe cele mai uşoare dintre materii în aer. Iar pe cei g oi dintre oameni îi ridică închipuirea de sine». Alta, a lui Grigorie Teologul: «Fapta bună e risipită de nălucire şi de laudă». Alta: «Să nu-ţi destrame fiinţa închipuirea de sine». 27 iozitate se poate arăta un mare interes pentru lucruri ne însemnate, sau indemnătoare la rău, opuse lui Dumnezeu, Cel ce cuprinde în Sine totul, totul orînduit în slujba bine lui şi a adunării tuturor în Sine. 2717.Celor ce vin la tine pune înainte cele de tre bu inţă trupului şi duhului886. De sînt mai înţelepţi, să le arătăm filozofia (înţelepciunea lin ere. Iar de sînt în starea de fraţi, să le deschidem uşa pe măsura lor. Dar mai bine este ca pe toţi să-i socotim mai presus de noi. 2718.Voind eu să opresc cu totul pe cei ce sînt încă ca nişte prunci, de la lucrul mîinilor în adunările (sluj belor), m-a oprit cel ce pur ta toată noaptea nisipul în poala sa. 2719.După cum sînt opuse dogmele Sfintei, Nezidite i şi închinatei Treimi, dogmei despre iconomia în trup a Unuia din prealăudata Treime (căc i cele ce sînt în Sfînta Treime, la plural, în aceasta sînt la singular, iar cele ce sînt ac olo la singular aci sînt la plural887), aşa altele sînt îndeletnicirile proprii liniştirii şi altele, cele proprii ascultării888. 2720.Dumnezeiescul apostol zice: -«Cine a cuno scut mintea Domnului ?» (Rom. 11, 35). Iar eu zic: Cine a 2721.«Nu trebuie să le punem înainte celor ce vin la noi nici multe feluri de bucate, nici cuvinte meşteşugite, însoţi te de tot felul de shime. Ci primeşte pe toţi cu simplitate». Alta, la Veniamin Costac he : «Primind pe fraţii ce vin la noi, să nu o facem cu supărare şi ca o curmare a liniştii, ci mai ales ca unii ce primim un dar de la ei; şi ca unii ce sintem datori să facem aceasta. De aceea să-i primim cu rugăciune şi cu veselie, pre cum ne-a arătat Patriarhu l Avraam». Alta, a lui Ava Iosif: «Cînd voieşti să îndemni pe cineva la bine, odihneşte-1 mai tîi trupeşte şi cinsteşte-1 pe el cu cuvînt de iubire. Căci nimic nu face pe om să se ruşinez să se schimbe de la răutatea lui spre cele bune, ca bunătăţile trupeşti şi ca cinstirea pe ca e o primeşte de la tine».. 2722.«In Sfînta Treime spunem că sînt trei ipostasuri şi trei pers ane, dar o singură fire şi o singură voinţă; în Hristos însă, un singur ipostas şi persoană, firi şi două voinţe, chiar dacă nu socotesc aşa ere ticii şi hulitorii». 2723.Poate pentru că iniştire contemplăm pe Dumnezeu mai mult ca adunat în unitatea Sa, iar în ascultare pe F iul cel devenit ascultător în toate. 886. SF1NTUL 10AN SCARARVL 403

cunoscut mintea celui ce se linişteşte cu trupul şi cu sufletul ? 889 Puterea împăratului stă în bogăţia şi mulţimea supuşilor ; puterea celui ce se linişteşte, în bogăţia rugăciunii.
CUVINTUL XXVIII

Despre fericita rugăciune, sfinţita maică a tuturor virtuţilor; şi despre înfăţişarea văzută mea rugăciunii 2724.Rugăciunea este, după însuşirea ei, însoţirea şi unirea omului şi a lui D eu; iar după lucrare, susţinătoarea lumii. Este împăcare a lui Dumnezeu; maica lacrimilor şi fiica lor; ispăşirea păcatelor; pod de trecere peste ispite; peretele din mijloc în faţa ne cazurilor; zdrobirea războaielor, lucrarea îngerilor, hrana tuturor fiinţelor netru peşti, veselia ce va să vie, lucrarea fără margine, izvorul virtuţilor, pricinuitoarea har ismelor (a darurilor), sporirea nevăzută, hrana sufletului, luminarea minţii, securea deznădejdii, do vedirea nădejdii, risipirea întristării, bogăţia călugări lor, vistieria siha ilor, micşorarea mîniei, oglinda înaintării, arătarea măsurilor, vădirea stării dinăuntru, de rirea celor viitoare, semnul slavei. Rugăciunea este celui ce se roagă cu adevărat tri bunal, dreptar şi scaun de judecată al Domnului, înaintea scaunului Ju decăţii viitoare. 2 725.Ridicîndu-ne în picioare, să ascultăm pe această împărătească a virtuţilor strigînd şi gră lt către noi: «Veniţi la mine toţi cei osteniţi şi împovă889. Ea e scufundată în abisul Celui umplută de infinitatea Lui. 404_____. . raţi, Şi eu vă voi odihni pe voi. Luaţi jugul meu asupra voastră şi veţi avea odihnă şi vindecare rănilor vo stre. Că jugul meu este blînd» (Mt. 11, 29) şi tămăduitor al unor mari greşeli890. 2726.Cei c pornim ca să ne înfăţişăm înaintea împă ratului şi să vorbim cu El, să nu facem drumul nepre cumva văzîndu-ne de departe că nu avem arme şi haine cuvenite înfăţişării înaintea Lui, să po slujitorilor şi dregătorilor Lui să ne lege şi să ne arunce departe de la faţa Lui, iar cere rile noastre să le rupă şi să ni le azvîrle în faţă. 2727.Cînd porneşti să te înfăţişezi înai e haina sufletului ţesută întreagă din firele, mai

bine zis din zalele nepomenirii răului. Căci de nu, cu nimic nu te vei folosi. Să-ți fie țesătura cererii tale simplă, neîmpestrițată în chip felurit. Căci, cu un sin gur cuvînt, va fiul risipitor l-au împăcat pe Dumnezeu cu ei. 2728.Una este înfățişarea celor ce se roagă, d r în ace laşi timp, felurită şi deosebită. Unii se înfățişează ca 890. In aceste rînduri se i ugăciunea cu Iisus însuşi. Aceasta se explică din faptul că rugăciunea este «însoțire» (auvou stecare) atît de deplină a sufletului cu Dumnezeu, că nu se mai poate deosebi în ea lucr area omului, de lucrarea lui Dumnezeu, nici subiectul omenesc, de subiectul dumn ezeiesc. Aceasta, desigur, cînd rugăciunea e concentrată întreagă spre Dumnezeu, cu uitare a tuturor celorlalte gînduri. Căci orice gînd fiind numai al nostru, sau al nostru şi al celui rău, ne desparte de Dumnezeu. Iisus Se roagă în rugăciunea noastră şi noi ne rugăm în iunea Lui. Sau mai precis, Duhul lui Iisus. De aici sentimentul că în rugăciune ne aflăm în lăuntrul Iui Dumnezeu, ca într-un adăpost liniştitor. In rugăciune, pe de o parte vorbim cu Dumnezeu, pe de alta, Dumnezeu vorbeşte în noi cu El însuşi. Prin aceasta în ea sîntem şi uniți cu Dumnezeu şi neconfundați cu El. Prin ea cerem şi primim, sau avem în acelaşi timp d arul şi puterea lui Dumnezeu. Aci îşi arată eficiența concretă faptul că Dumnezeu este şi Tat u, sau Duh Sfînt; sau Fiu făcut om şi avînd unit cu Sine pe Duhul Sfînt; Fiu unit prin întru pare cu noi şi avînd în Sine ca om şi deci şi noi în unire cu El pe Duhul Sfînt. SF1NTUL 10AN SCARARUL 405 unui Prieten şi Stăpîn, aducîndu-I lauda şi cererea pentru alții şi nu pentru ei Alții vin să ceară bogăție şi slavă şi îndrăzneală mai multă ; alții, să se roage să fie des r. Unii cer să capete o oarecare dregătorie; alții, desăvîrşita scăpare de vreo datorie ; alț eliberarea din închisoare ; alții, iertarea de niscai vinovății. 2729.înainte de toate să p unem pe hîrtia rugăciunii noastre o mulțumire sinceră. In al doilea rînd, mărtu risirea şi zd obirea sufletului întru multă simțire. Apoi să facem cunoscut împăratului toată cererea noast Chipul mai înainte arătat al rugăciunii noastre e cel mai bun, precum s-a spus unui f rate oarecare de către îngerul Domnului. 2730.Dacă te-ai făcut vreodată vinovat față de judec orul văzut, nu vei avea nevoie de alt chip în înfățişa rea rugăciunii tale, iar dacă nu te-ai nici tu vreodată şi n-ai văzut nici pe alții cercetați, învață aceasta din rugămintea celor b i în fața doctori lor, cînd e să li se taie şi să li se ardă vreo rană. 2731.Nu face pe deşte cuvintele rugăciunii tale ! Căci gînguritul simplu şi nemeşteşugit al copiilor a în duioşat Tatăl lor cel din ceruri891.

2732.Nu te porni la vorbărie, ca nu cumva prin cău tarea cuvintelor să ți se împrăştie mintea Un cuvînt al vameşului a făcut pe Dumnezeu îndurător şi un cu vînt spus cu credință a mîntui ar. Multa vor bire în rugăciune pricinuieşte minții năluciri şi împrăştiere. Iar un singur cu adună. 891. «Nu trebuie să se facă vorbărie, sau să se spună deodată multe în rugăciune. Ci s un singur lucru, sau aceleaşi lucruri de multe ori». La Veniamin Costache se mai dă şi c ap. 61 din Diadoh, Fii, rom. I, p. 358—359. 406_____
_____: 2733.Cînd simți dulceață sau străpungere în rugăciu ne, rămîi în acea stare. C i se află cu noi pă zitorul care se roagă împreună cu noi 892 . 2734.Nu fi îndrăzneț, chiar d i dobîndit curăția. Mai degrabă apropie-te întru multă smerită cugetare şi mai multă îndrăzni ea893. 2735.Chiar de ai urca toată scara virtuților, roagă-te pentru iertarea păcatelor, auzind pe Pavel care strigă că dintre păcătoşi «cel dintîi sînt eu» (I Tim. 1, 15). 2736.înd bucatele, untdelemnul şi sarea; îna ripează rugăciunea, smerenia şi lacrima. 2737.De te ve i îmbrăca în toată blîndețea şi nemînierea, nu te vei obosi mult ca să slobozeşti mintea ta d e894. 2738.Pînă ce n-am dobîndit rugăciune vădită, ne asemănăm celor ce deprind pruncii la în să umble895. 2739.Luptă să ridici, mai bine zis să închizi cugeta rea în cuvintele rugăciuni , iar dacă, slăbind pentru pruncia ei, cade, ridic-o iarăşi. Căci e proprie minții nestatorn icia, dar e propriu lui Dumnezeu s-o poată statornici896. 2740.De ai dobîndit nevoința neîntreruptă, va veni în tine Cel ce, închizînd între țărmuri marea minții, îi 2741.îngerul u Sfîntul Duh. 2742.E cunoscută «îndrăznirea» sfinților în rugăciune. Dar ea e deo sebită de obraznică. Ea e îndrăznirea încrederii în iubirea Iu; Dumnezeu. 2743.Din robia gîndurilor. 2744.«Căci precum cei ce deprind pe prunci, cînd aceştia înaintează puțin şi cad, îi ridică i păşească mai mult, aşa şi noi îndreptăm mintea noastră care în rugăciune cade din ațintirea l eu şi o ridicăm iarăşi, pînă ajunge de nu mai cade». 2745.Dumnezeu o fixează în Sine, pentru eschide infinitatea Sa

minunată, în care mintea are totul. 892. SCARARUL SF1NTVL 10AN 407

spune în rugăciune: vino pînă aci şi să nu treci de aci897. 2746.Nu poate fi legat duhul. Da
r unde e Ziditorul duhului, toate se supun lui898. 2747.Dacă ai vedea vreodată Soare
le, cum se cuvine, ai putea să şi vorbeşti cu El, după cuviinţă. Iar de nu, cum poţi să te ap
ii de El în chip nemincinos, oda tă ce nu-L vezi ? 8". 2748.începutul rugăciunii alungă, p
rintr-un singur gînd (tiovoXoTfîoTO)?), atacurile, de la începuturile lor; la mijlocul
ei, cugetarea se statorniceşte în cele spuse şi gîndite; iar desăvîrşirea ei este răpirea la
mne900. zeu 2749.Dumnezeu închide marea mintii intre ţărmurile sale, căci nu o lasă să vagab
ondeze, zbuciumîndu-se în tot felul de alte gînduri. Dar între aceste ţărmuri îşi află ea adî
nesfîrşită. Dacă trece peste ele, apele în care se mişcă îşi pierd adîncimea. 2750.Duhul nu e
ectele materiale, care se mişcă după aceleaşi legi rămînînd în structura lor finită. Duhul e
tate şi putinţă de a porni în orice direcţie. Dar Creatorul duhului e Duhul suprem, în Care
se poate mişca în toată libertatea şi Care susţine toată libertatea, căci în EI sînt toate şi
e izvorul a toată libertatea. Şi fiindcă numai în El sînt toate, toate se mişcă în El; şi, ma
s, duhul omului care L-a găsit rămîne în El şi în El şi-a găsit izvorul libertăţii depline. 2
ezeu este «Soarele dreptăţii», precum s-a scris, din care pornesc toate razele luminoase
ale bunătăţii Iar sufletul se poate face, prin voinţă, sau ceară, cînd e iubitor de Dumnezeu
sau lut, cînd e iubi tor de cele materiale. Precum deci lutul e uscat prin fire,
de către soare, iar ceara se înmoaie în chip firesc, aşa şi tot sufletul iubitor de cele m
a teriale şi lumeşti: cînd e mustrat de Dumnezeu se învîrtoşează prin îm potrivirea cu voia,
lutul, şi se porneşte pe sine, ca Faraon, spre pieire. Dar cel iubitor de Dumnezeu s
e înmoaie ca ceara şi, primind formele şi trăsăturile dumnezeieşti, se face locaşul lui Dumne
eu în Duh». Duhul omului regăsindu-şi viaţa lui, îşi regăseşte elasticitatea şi fluiditatea l
prin fluiditatea libertăţii Duhului suprem. 2752.La început rugăciunea şi mintea alungă chip
urile ispititoare prin singurul gînd de a se ruga lui Dumnezeu; după aceea se gîndeşte l
a grija lui Dumnezeu pentru noi, sau la conţinutul cuvintelor rugăciunii; la 2753.Al
ta este bucuria ce se naşte din rugăciune în cei ce petrec în obşte şi alta, cea care se iveş
e în cei ce se roagă îndeletnicindu-se cu liniştirea. Cea dintîi e

amestecată poate cu închipuiri; cea de a doua se um ple întreagă de smerită cugetare. 2754 .De deprinzi mintea să nu se depărteze nicio dată, îți va fi aproape chiar şi cînd te afli la masă. Iar dacă rătăceşte neîmpiedecată, nu va putea să rămînă niciodată lîngă tine. 2755.Mare rii şi desăvîrşitei rugă ciuni zice: «Voiesc să spun cinci cuvinte cu mintea mea»- şi cele ur (I Cor. 14, 19). Celor mai prunci cu duhul acest lucru le este străin. De aceea n oi, ca nişte nedesăvîrşiți, căutăm felurimea şi canti tatea în rugăciune. Dar felul al doilea inuitor al celui dintîi 901. Căci se spune: «Dă rugăciune curată celui ce se roagă» fără preg chip întinat şi cu osteneală. vîrful ei uită şi de acestea şi e răpită la Dumnezeu însuşi, ca iubitor infinit şi atotcuprinzător. 901. «Osteneala trupească este foarte folositoare ce lor începători şi nedesăvîrşiți in vîrsta duhovnicească. Celor desăvîrşiți le este de prisos, le ajunge să lucreze numai cu mintea şi cu partea fără formă a sufletului. Cei prunci (duh ovniceşte n. Ir.) au nevoie de metanii şi de îndelungata întindere a mîinilor şi de starea în picioare de toată noaptea şi de altele, ca să se obişnuiască mintea la rugăciune împreună cu pul. Iar celor desăvîrşiți, le ajunge lucrarea mintii, ca unora ce au dobîndit rugăciunea neî cetată şi necontenită, deşi la înfățişare nu sînt v'ă-zuți de noi făcînd aceasta». La început im săvîrşind gesturile trupeşti ale rugăciunii: metanii, întinderea mîinilor spre cer, rostir a cuvintelor. Acestea atrag şi mintea mai mult la rugăciune şi întăresc simțirea ei de rugăci ne, pînă ce ea, obişnuindu-se, poate să săvîrşească şi singură rugăciunea cu luarea aminte, n gînduri. Nu numai sufletul înrîureşte trupul, ci şi invers. Căci în oarecare măsură chiar la rile ce par foarte trupeşti, participă şi sufletul. Odată cu miinile întinse spre cer, se în tinde şi mintea; odată cu plecarea trupului în metanii, se pleacă şi mintea în fața măririi l Dumnezeu. SFlNTVL IOAN SCARARUL 409 2756.Altceva este întinăciunea rugăciunii şi altceva e pieirea ei; şi altceva furarea şi altceva prihănirea ei. întinăciunea ei este a sta înain tea lui Dumnezeu şi a năluci gînduri necuvenite; pieirea este a se robi de griji nefol ositoare. Furarea este împrăştierea cugetării pe nesimțite; prihănirea este un atac oarecare ce se apropie de noi. 2757.De nu sîntem singuri în vremea stării la rugă ciune, să dăm un c hip lăuntric acestei stări. Iar de nu sînt de față slujitorii laudelor, să dăm şi înfățişării ul rugăciunii Căci în cei nedesăvîrşiți, de

multe ori mintea ia chip comun cu cel al trupului. 2758.Toți, dar mai mult cei ce se duc la împăratul ca să primească iertarea datoriilor, au nevoie de o zdrobire negrăită. 2759.De ne aflăm încă în închisoare, să urmăm lui Petru şi -«să ne încingem cu şorțul» ascultă nevoile noastre şi să ne apropiem, goi de acestea, de Domnul în rugăciune (sînt îmbinate Ioan 21, 18 şi Fapte 12, 8 n.tr.), cerînd să se facă nu mai voia Lui. Şi atunci vei primi pe Dumnezeu de cîrmaci al sufletului tău, ca să te cîrmuiască fără pri mejdie. 2760.Sculîndu-te n iubirea de lume şi de plăceri, aruncă grijile. Dezbracă-te de gînduri, leapădă-te de trup. i rugăciunea nu e nimic altceva decît înstră inarea de lumea văzută şi nevăzută. «Că ce-mi es er ?» (Ps. 72, 24). Nimic. «Şi ce am voit de la Tine pe pămînt ?» (Ibid.). Nimic, decît să mă sc de Tine neîmprăştiat în rugăciune. Unii doresc bogăție, alții slavă, alții agoniseală. «Ia este să mă lipesc de Tine, să-mi pun în Tine nădejdea» nepătimirii mele (Ps. 72, 27). 2761.C edința înaripează rugăciunea. Căci fără ea nu se poate zbura la cer. 24)____410 2762.Cei împă să cerem cu stăruință pe Dom nul. Căci toți cei neîmpătimiți au înaintat la nepătimire din îm 2763.Deşi judecătorul nu se teme de Dumnezeu ca Dumnezeu, dar pentru că sufletul din e l, văduvit prin păcat şi cădere, îi pricinuieşte supărări, îi face drep tate împotriva duşman trupul, şi a duhurilor care-1 războiesc (Le. 18, 5)903. 2764.Pe cei recunoscători, Bu nul nostru Chivernisitor îi atrage prin împlinirea grabnică a cererii, spre dragostea Lui; dar sufletele nerecunoscătoare ale cîinilor le face să şadă, din foamete şi din setea d upă îm plinirea cererii lor, lîngă El prin rugăciune. Căci cîinele nerecunoscător, îndată ce pîinea, se de părtează de la cel ce i-a dat-o 904. 2765.Nu zice că zăbovind mult timp în rugă iune, n-ai dobîndit nimic, căci iată ai şi dobîndit. Căci ce bine mai înalt este ca acela de fi fost lipit de El şi de a fi stăruit neîntrerupt în unirea cu El ? 905

-

2766.Numai în Dumnezeu cel nepătimitor, cel desăvirşit liber, putem

avea şi ne" nepătimirea, sau libertatea deplină de orice robie a păcatului, a pornirilor păcătoase. 2767.Sufletul în greceşte e feminin («j'ux'î), deci poate fi asemănat cu o văduvă pul e ambigen, deci la singular e masculin. Sufletul deve nit văduv prin păcat, căci a fost părăsit de Dumnezeu, adevăratul lui băr bat, e mereu nedreptățit de trup. 2768.«Din ico omie Dumnezeu nu dăruieşte repede celor ce cer daru rile. Căci primindu-le, aceştia uită înd ată pe Cel ce le-a dat. «A mincat Iacob» şi cele următoare (Ps. 78, 7); şi: «A şezut poporul e şi să bea şi s-a sculat să joace» (leş. 6, 1). Cuvîntul despre rugăciune al Scărarului e as concret, ca toată scrierea lui. Nu e o frumoasă de scriere a stării de răpire în frumusețile negrăite ale lui Dumnezeu. 2769.A sfîntului Isaac : «De ceri lui Dumnezeu un lucru şi t e supune la multă răbdare, întrucît nu te ascultă repede, nu te întrista. Căci nu eşti tu mai pt ca Dumnezeu. Aceasta ți se întîmplă fie pentru că eşti nevrednic să primeşti ceea ce ceri, e pentru că nu sînt căile inimii tale pe potriva cererilor tale, ci dimpotrivă, fie pent ru că n-ai ajuns la măsura de a primi darul ce-1 ceri. Căci nu trebuie să te întinzi la măsu ri 902. SF1NTVL 10AN SCARARUL 411 2770.Nu se teme cel osîndit de executarea pedeps ei lui, atîta cît se teme cel ce îngrijeşte de rugăciune, de starea la rugăciune. De aceea, de este cineva înțelept şi ager la minte, poate lepăda, gîndindu-se la ea, toată defăimarea ş ia şi grija şi ocupația şi necazul şi saturarea şi gîndul şi ispita 906. 2771.Pregăteşte-te p ugăciunea neîncetată din suflet spre ridicare la rugăciune şi vei înainta degra bă907. 2772.A văzut pe unii care străluceau în ascultare şi se îngrijeau cu toată puterea de pomenirea lu i Dum nezeu cu mintea, ridicîndu-se la rugăciune dintr-odată şi înălțîndu-se deasupra minții egrabă şi vărsînd şiroaie de lacrimi908. Căci se pregătiseră prin cuvioasa ascultare. 2773.Cî preună îi urmează robiri şi împrăştieri, dar nu se întîmplă aceasta cu rugăciunea cîntată de 9. Căci pe aceasta o războieşte lenea, pe cînd celei dintîi îi ajută rîvna. 2774.Iubirea osta față de împărat o arată răz boiul ; iubirea călugărului față de Dumnezeu o arată vremea rugă rea la rugăciune. Starea ta lămari înainte de vreme, ca să nu fie disprețuit darul lui Dum nezeu prin repeziciunea cu care l-ai primit. Căci tot ce se dobîndeşte uşor se şi pierde r epede. Iar tot lucrul aflat

cu osteneală se şi păzeşte cu multă străjuire». 2775.Aceasta înseamnă a te ruga neîncetat. 27
găciune neîncetată cea care se deapănă în minte. Dar deose bită de ea e ridicarea, sau starea
sărbătorească la rugăciune. Scărarul face în acest «Cuvînt» mereu deosebirea între ele. Ridic
u starea la rugăciune e ca Liturghia de Duminică, faţă de rugăciunile şi slujbele de toate z
ilele. 2777.Rugăciunea neîncetată se face ţinînd neîncetat pomenirea lui Dumnezeu în minte. D
r starea sau ridicarea la rugăciune este ridicarea chiar şi peste minte, este uitare
a de sine a omului şi răpirea la Dumne zeu, în desăvîrşita iubire de El. 2778.Ed. 1970: «Adic
elei de unul singur». P.G.: «Cea care în deo sebi, precum am cunoscut eu din cercare,
e războită de mii de patimi». 906._____412 untri
că ţi-o arată rugăciunea. Căci teologii (cuvîntă-torii de Dumnezeu n.tr.) au socotit-o pe ace
sta oglinda călugărului. 2779.Cel ce se îndeletniceşte cu vreun lucru, dacă ve nind ceasul
rugăciunii continuă să se ocupe cu el, e de batjocura dracilor. Căci scopul furilor e să
fure rugă ciunea, ceas de ceas, de la noi. 2780.Nu refuza, cînd ţi se cere să te rogi pe
ntru un suflet, chiar dacă n-ai dobîndit rugăciunea. Căci cre dinţa celui ce o cerea pe ac
easta a mîntuit de multe ori pe cel ce se roagă cu zdrobire de inimă 91°. Nu te înălţa dacă t
i rugat pentru altul şi ai fost ascultat. Căci credinţa lui a lucrat şi a izbutit911. 41
) Oricărui copil i se cere de învăţător în fiecare zi neîncetat să spună ceea ce a învăţat de
cărei minţi i se va cere cu dreptate în fiecare rugăciune puterea ce a primit-o de la Du
mnezeu 912. 42) Cînd te rogi cu trezvie, eşti mai repede împins spre mînie. Căci acesta es
te scopul vrăjmaşilor913. Să împlinim toată virtutea, dar mai mult rugăciunea, cu multă simţi
Dar sufletul se roagă întru simţire, cînd se ridică mai presus de mînie. 2781.Nu numai cel
pentru care ne rugăm cîştigă, ci şi noi cîştigăm din aceasta; încrederea aceluia în rugăciune
e obligă şi ne dă putere să fim vrednici de ea. 2782.Credinţa celui pentru care ne rugăm luc
rează şi în rugăciunea noastră pentru el. Credinţa nu lucrează numai în cel ce o are, ci se c
nică şi altora, ca în vasele comunicante. Preotul slujitor cîştigă şi el din credinţa credin
lor, a membrilor preoţiei generale. 2783.Chiar în timpul rugăciunii ni se dă de la Dumne
zeu puterea ru găciunii. Ni se dă ca să arătăm lui Dumnezeu că o folosim. El vrea să se roage
cu noi şi în noi. Să ne asociem Lui în această rugăciune, făcînd-o rugăciunea noastră. Să nu
ezeu să lucreze fără efect asu pra noastră.

2784.Rîvna noastră la rugăciune o întoarce vrăjmaşul spre mînie îm potriva vreunor fraţi sau
rări care ne întrerup. 910. SF1NTUL IOAN SCARARUL 413 2785.Numai cele agonisite cu m
ulte cereri şi în timp îndelungat ne rămîn statornice. Cel ce a cîştigat pe Domnul, nu-şi mai
une sie în rugăciune scopul ei. Căci atunci Duhul Se roagă pentru el cu suspine ne grăite
(Rom. 8, 26)914. 2786.Nu primi în rugăciune nici o nălucire a simţuri lor, ca să nu suferi
vreo ieşire din minţi915. 2787.încredinţarea împlinirii oricărei cereri se iveşte chiar în r
une. Iar încredinţarea este izbăvirea de îndoială. încredinţarea este vădirea neclintită a ce
nu este vădit. 2788.Ingrijindu-te de rugăciune, fă-te foarte milos tiv. Căci în ea călugării
vor lua cele însutite. Iar ceea ce urmează se va spune în ceea ce urmează 916. 2789.Veni
nd foc în inimă, a înviat rugăciunea. Iar sculîndu-se aceasta şi înălţîndu-se la cer, s-a făc
a focului în foişorul sufletului917. 2790.«Lărgită fiind mintea atunci de har şi înaintînd sp
Cel ce dă celor ce se roagă rugăciune, şi insuflată fiind de El, nu se mai ocupă cu cuvintel
e rugăciunilor rostite de ea. Cuvintele despre cele ce le cearcă cu lucrul le trece
cu vederea, cîştigînd din cantitate, calitate». 2791.«Rugîndu-te, zice, nu asemăna cele dumne
eieşti cu vre-un lucru supus simţurilor, ca să cazi din dreapta judecată». 2792.«Ţi-ai închis
ima spre facerea celor bune, voi închide şi Eu sînul odihnei în vremea pedepsirii tale». E
d. 1970: «Cel milostiv, zice, va lua daruri însutite în rugăciune; iar ceea ce urmează, ad
ică «va moşteni via(a veşnică», va lua în viaţa viitoare. P.G.: Alta: «De ce plîngi rugîndu-t
văzînd lacrimile săracului, nu te milostiveşti». Alta; «Cum te va milui Dumnezeu ? Aripa ru
găciunii e milostenie. De nu vei face aripă ru găciunii tale, nu se va urca la înălţime. Iar
cînd rugăciunea ta va fi îna ripată, va zbura la cer. Căci precum flacăra dacă nu are untdel
mn se stinge, la fel rugăciunea, dacă nu are milostenie, piere». 2793.«Foc numeşte aci, do
rul dumnezeiesc, care aprinzîndu-se în ini mă, face mintea să se înalţe la cer; şi ca urmare
foişorul sufletului ■acestuia, sau în cugetul înălţat peste cele păinînteşti Se coboară Duhul
eiesc, cum S-a coborît şi peste Apostoli în chip sensibil». 914._____
_____414 : 2794.Spun unii că rugăciunea e mai mare decît adu cerea amint
e de moarte. Iar eu le laud ca pe două firi

ale unui unic ipostas 918. 2795.Calul încercat, cu cît înaintează, cu atît se înfierbîntă şi e în alergare. Prin alergare înțeleg cîntarea şi prin cal, mintea bărbătească. Aceasta adul m e departe războiul şi, pregătită fiind, rămîne cu totul neclintită. 2796.Urît lucru este să r a de la giira înseta tului. Dar mai urît este ca sufletul ce se roagă cu stră pungere să s e lipsească pe sine înainte de sfîrşitul acesteia, de mult dorita stare la rugăciune. 2797 .Să nu sari (din rugăciune) pînă ce nu vei vedea focul şi apa încetînd prin iconomie. Căci nu i primi un timp ca acesta pentru iertarea păcatelor în toată viața ta919. Cel ce a gusta t rugăciunea şi şi-a întinat de multe ori mintea cu un cuvînt greşit din neatenție 92°, stînd ugăciune nu află, deobicei, pe Cel dorit. 2798.Altceva este a supraveghea mai des in ima şi alt ceva a conduce inima, prin mintea care stăpîneşte şi aduce, ca arhiereu, jertfe raționale lui Hristos 921. Pe 2799.«Amîndouă (adică rugăciunea şi pomenirea morții), fac suf ului bine şi îi insuflă străpungerea dumnezeiască». 2800.«Să nu te desparți de rugăciune, pîn ile de Dumnezeu mişcate şi focul străpungerii nu se vor opri, din iconomia harului, pe ntru mîndrie. Că nu ştii dacă altă dată vei mai dobîndi în toată viața ta vre-o astfel de sta ugăciune, pricinuitoare a iertării păcatelor». 2801.Ed. 1970: «Poate un cuvint de laudă sau un cuvînt urît, cum socotesc». 2802.«Altceva este a se înțelege şi privi pe sine însuşi, şi a a fi supraveghetor (episcop) şi stăpînitor al patimilor, care e cu mult mai mult decît primul lucru». «Mintea este conducătoare (5px<ovj cind călău zeşte bine cele ale sale şi din urul său, sau puterile sufletului şi simțu rile trupului. Şi este arhiereu, cînd aduce înțele urile curate şi nepătate pe altarul dumnezeiesc, prin rugăciune. E propriu conducătorulu i să călă uzească cele dinăuntru; şi arhiereului, să supravegheze necontenit şi cele din afar le dinăuntru». Ideea acestor cuvinte e luată de la sfîntul 918. SF1NTVL IOAN SCARARUL 41 5 cei dintîi, cum zice unul din cei ce s-au împărtăşit de numele de teolog, venind focul c el sfînt şi mai presus de ceruri, îi arde pentru nedeplinătatea curăției; pe ceilalți îi lumi ză, pentru măsura desăvîrşirii la care au ajuns 922. Căci Acelaşi se numeşte foc mistuitor şi nă luminătoare. De aceea unii, ieşind din rugăciune, sînt ca unii ce ies dintr-un cuptor d e foc, simțind ca o uşurare de o murdărie şi de cele materiale. Alții sînt ca luminați de o l mină şi îmbrăcați în veşmîntul smereniei şi al veseliei.

Iar cei ce ies din rugăciune neîmpărtăşiți de aceste două lucrări, se roagă în chip trupesc, spun iudaic. Dacă un trup ce se atinge de un alt trup, se preschimbă prin lucrarea a celuia, cum nu se va preschimba cel ce se atinge de Trupul lui Dumnezeu cu mîini n evinovate ? 923 2803.Trebuie să privim la Preabunul nostru împă rat, cum privim la împărat ul de pe pământ. Căci şi acesta dăruieşte darurile sale ostaşilor săi, uneori prin sine însuş ori printr-un prieten, alteori printr-un slujitor, şi alteori şi într-un chip neştiut. D eci aşa ne dăruieşte şi veşmîntul smereniei, potrivit nouă. 2804.Precum împăratul pământesc p scîrbă la cel ce stă în fața lui dar îşi întoarce fața de la el şi vorbeşte cu duşmanii stăpî cu scîrMarcu Ascetul, Despre Botez, Filoc. rom. I, p. 294. Toate rațiunile lucruril or sînt dăruite de Dumnezeu subiectelor create ca ele să le aducă, la rîndul lor, jertfe c urate lui Dumnezeu, după ce şi le-au însuşit; să le aducă unite cu recunoştința şi lauda Lui, rugăciune. Aceasta e liturghia neîncetată a minții: luare la cunoştință a rațiunilor celor c te şi recunoaşterea obîrşiei lor în Dumnezeu şi mulțumirea pentru ele. In aceasta constă rugă a. 2805.Poate fi vorba de două feluri de rațiuni ale lucrurilor ce şi le însuşeşte omul. Pe cele murdărite de pofta omului, le arde Duhul Sfînt curățindu-le ; pe cele curate le lum inează şi mai mult. 2806.«Vorbeşte de sfînta Taină a Împărtăşaniei». 922._____ _____416 : bă şi Domnul la cel ce stă înaintea Lui în rugăciune şi primeşte gînduri n te 924. 2807.Alungă cu arma pe cîinele ce se apropie; şi de cîte ori se obrăzniceşte din nou , nu-1 îngădui925! 2808.Cere prin plîns ; caută prin ascultare; bate prin îndelungă-răbdare ! cel ce cere (astfel) va lua şi cel ce caută va afla şi celui ce bate, i se va deschide» (Le. 11, 10). Păzeşte-te să nu te rogi oricum pentru o feme ie în rugăciunea ta, ca nu cum va să fii jefuit din partea dreaptă926. 2809.Nu căuta să mărturiseşti faptele trupeşti cu dea untul, aşa cum sînt, ca să nu te ispiteşti tu în suți. 2810.Să nu ți se facă ție vremea rugăc eme sau ceas al unor cugetări trebuincioase, sau al unor lu cruri duhovniceşti. Iar de nu, vei fi jefuit de ceea ce e mai bun 927. 2811.Cel ce ține neîncetat toiagul ru găciunii nu se poticneşte. Şi chiar de i s-ar întîmpla aceasta, nu va 2812.Gîndurile necurat e la care ia cineva aminte în rugăciune, nu stau prin ele însele, ci sînt ale duşmanilor l ui Dumnezeu. Nu există gînduri

fără un subiect care le gîndeşte. Deci prin acele gînduri cel ce se roagă stă de vorbă cu duş
lui Dumnezeu, care sînt subiectele acelor gîn duri. 2813.«Cîine numeşte pe dracul care, p
rintr-un pretext oarecare, fură mintea din rugăciune. Acesta trebuie alungat cerîndu-s
e ajutorul lui Dum nezeu». 2814.Să nu fii jefuit de curăţie chiar prin fapta bună a rugăciun
ii. Şi aceasta ţi se poate întîmpla cînd, rugîndu-te de exemplu pentru o femeie, te gîndeşti
poftă la ea. 2815.Nu te lăsa ispitit să rezolvi probleme necesare, sau chiar să cu geti
la lucruri duhovniceşti în vremea rugăciunii. Aceasta înseamnă să te laşi furat de la rugăci
. Aceasta nu stă în contrazicere cu aducerea raţiunilor cunoscute ale lucrurilor, lui
Dumnezeu, odată cu mulţumirea pentru ele; nici cu amintirea recunoscătoare a ceea ce a
făcut Dumnezeu pentru tine şi pentru lume. 924. SFINTUL tOAN SCARARUL 4J7 cădea de to
t. Căci rugăciunea este stăpînitoarea bine-credincioasă de la Dumnezeu. Folosul ei se dove
deşte prin biruirea împiedicărilor drăceşti ce ni se întîmplă în timpul adunărilor (slujbelor
n.tr.). Iar rodul ei, prin înfrîngerea vrăjmaşului. «Că întru aceasta am cunoscut că m-ai vo
pe mine, că nu se va bucura vrăjmaşul meu de mine» (în vremea războirii n.tr.) (Ps. 4P, 11).
«Strigat-am — zice psalmistul — din toată inima mea» (Ps. 118, 10), cu gura, cu sufletul şi
cu duhul. Căci «unde sînt cei doi de pe urmă adunaţi, acolo e şi Dumnezeu în mijlocul lor» (
18, 20). 2816.Nici cele trupeşti, nici cele duhovniceşti nu le au toţi la fel. Unora
li se potriveşte mai mult cîntarea repede, altora cea mai domoală. Cei dintîi se apără de ro
bire, ceilalţi se luptă cu lipsa de învăţătură 928. 2817.Dacă te rogi neîntrerupt împăratului
vrăjmaşilor tăi, cînd vor veni asupra ta, îndrăzneşte, căci nu vei obosi. Că se vor depărta d
ne degra bă. Fiindcă nu voiesc nelegiuiţii să te vadă luînd cu nuna în lupta cu ei prin rugăc
e. Pe lîngă aceasta vor fugi, biruiţi de rugăciune, ca de foc. 62) Agoniseşte toată bărbăţia
avea pe Dumnezeu ca învăţător al rugăciunii929. 2818.Ed. 1970 : «Cei ce cîntă mai repede fac
asta ca să nu fie furaţi de alte gînduri; cei ce cîntă mai rar, ca să nu spună cum nu trebuie
cu vintele, din lipsa de învăţătură. Dar tuturor cea mai bună le e măsura şi în privinţa timp
19.«Nu are nevoie, zice, de dascăl în rugăciune, ci de rîvna sa pro prie, pentru care însuşi
umnezeu i Se face dascăl. Căci pe cel ce se roagă după lege şi cu rîvnă, Dumnezeu îl învaţă p
nare şi-i face mintea neclintită şi-1 izbăveşte de robie». Alta, a sfîntului Maxim : «Cel ce
eşte pe Dumnezeu cu adevărat se roagă neîmprăştiat. Cel ce se roagă neîmpră

ştiat lui Dumnezeu iubeşte pe Dumnezeu. Nu se roagă neîmprăştiat cel ce 418_

63) Nu e cu putinţă a învăţa să vezi prin cuvînt. Ci vederea ţine de fire. Nici frumuseţea ru i nu se cunoaşte prin învăţătura altuia. Căci ea are de la sine învăţător pe Dumnezeu, Care î unoştinţa şi dă celui ce cere rugăciunea 930 şi binecuvintează anii celor drepţi. Amin. CUVIN XXIX Despre nepătimire sau cerul pământesc şi despre desăvîrşirea şi învierea sufletului îna învierea cea de obşte 2820.Iată-ne şi pe noi, cei afundaţi în groapa cea mai adîncă a neştii patimile întunecate şi în um bra morţii acestui trup, începînd să vorbim (să filozo făm n.tr. îndrăzneală despre cerul pământesc931. Bolta cerească are ca frumuseţe stelele, iar nepătimi , virtuţile. Căci eu n-am învăţat să fie nepătimirea altceva, decît cerul minţii în inimă, ca e ca jucării uneltirile dracilor. 2821.Nepătimitor este şi se cunoaşte propriu-zis cel c e şi-a făcut trupul nestricăcios, şi-a înălţat mintea are sufletul alipit de cele păraînteşti nu iubeşte pe Dumnezeu cel ce are mintea legată de cele omeneşti prin împătimire». 2822.«Dumn zeu dă celui ce cere rugăciunea» Nu se poate şti cine începe mai întîi: cel ce se roagă, sau nezeu care dă puterea să se roage, celui ce se roagă. 2823.«Cer pământesc» înseamnă nu numai pe pământ», ci pământul devenit cer prin îmbibarea lui de spiritualitate, mai bine zis de en er giile Duhului Sfînt. Sufletul şi chiar trupul sfinţilor se umplu de aceste energii, aşa cum trupul Domnului s-a schimbat la faţă pe Tabor. Mai jos se spune că prin nepătimre trupul însuşi devine nestricăcios. El devine nestricăcios în parte, pentru că rămîne încă su i. Dar această 930. SflNTUL IOAN SCÂRARVL 419 deasupra zidirii şi toate simţurile şi le-a supus minţii, iar sufletul şi 1-a pus în faţa Domnului. Prin aceasta se întinde spre El pe ste puterea sa. Unii iarăşi spun că nepătimirea este învierea sufletului înainte de cea a tr upului. Iar alţii, că e a doua, după a îngerilor, cunoştinţă desăvîrşită a lui Dumnezeu. 3) D tă desăvîrşită desăvîrşire nedesăvîr. sită a celor desăvîrşiţi, precum mi-a spus unul care a de mult sfinţeşte mintea şi o răpeşte de la cele materiale, încît cea mai mare parte a vieţii rup, după ajungerea la limanul ceresc, o ţine ridicată în

contemplare (în vederea duhovnicească), ca pe una ce e răpită în cer. Bine zice despre ace
asta cel ce a cercat-o pe ea : «Că cei puternici ai lui Dumnezeu s-au ridicat foarte
, de la pămînt» (Ps. 44, 9). Unul din aceştia ştim că a fost şi egipteanul care nu şi-a lăsat
e sale întinse mult timp în rugăciune cînd se ruga cu unii933. 4) Unul poate fi nepătimito
r, dar altul mai nepătimitor decît nepătimitorul. Cel dintîi urăşte cu tărie nestricăciune în
e e baza pentru nestricarea osemintelor sfinţilor şi pentru nestricăciunea lor totală în v
eacul viitor. 2824.Sfîntul Efrem. Este desăvîrşirea desăvîrşită şi în acelaşi timp nedesăvîrş
ai e în ea nimic necurat, ci petrece în nesfîrşirea oceanului dumnezeiesc, dar acest oce
an nu-1 poate cuprinde niciodată deplin. Desăvîrşirea e totdeauna însetată după şi mai multă
. «Cei nepătimitori întinzîndu-se spre vîrful dorit fără să se sature, fac de săvîrşirea nede
ce bunătăţile veşnice nu au sfîrşit». Tot deauna te poţi uni şi mai mult cu un alt subiect în
j el îţi rămîne inepuizabil. Cu atît mai mult, cu Subiectul dumnezeiesc. Alta: «Ea e de săvî
priveşte măsura puterii omeneşti, dar nedesăvîrşită întrucît se depăşeşte pururea pe ea însă
le în parte, şi se înalţă neîncetat prin înălţările spre moarte» (spre moartea faţă de sine î
1970: «Vorbeşte despre Moise Etiopianul, sau despre Ava Sisoe». 932._____
_____420 cele rele, cel de al doilea se îmbogăţeşte fără să se sature în
tuţi934. 2826.Nepătimire a dovedit cel ce a spus : «Am dobîndit mintea Domnului» (I Cor. 6
, 1). Nepătimire a do vedit egipteanul care a zis că nu are frică de Dom nul935. Nepătim
ire a dovedit cel ce s-a rugat să se în toarcă la el patimile938. Cine s-a învrednicit, în
ainte de strălucirea viitoare, de nepătimire, ca Şirul acela °37 ? Căci vestitul prooroc D
avid a zis către Domnul: «Lasă-mă ca să răsuflu» (Ps. 38, 13), iar acest atlet al lui Dumneze
: «Slăbeşte, Doamne, valurile ha rului Tău». 2827.Nepătimire are sufletul care aşa de mult s-
îm bibat de calitatea virtuţilor, ca cei pătimaşi, de plăceri. 2828.Dacă lăcomia pîntecelui
aceea că cel stăpînit de ea se sileşte pe sine să mănînce chiar fără pof tă, firea înfrînării
l ce se nevoieşte în ea, chiar cînd e flămînd îşi stăpîneşte firea sa nevino vată. 2829.Dacă
tă în aceea că cel stăpînit de ea se înfierbîntă şi după animalele necuvîntătoare, fi rea nep
faţă de toate o simţire ca faţă de cele neînsufleţite.

2830.Dacă hotarul iubirii de arginți stă în aceea că cel stăpînit de ea nu încetează niciodat
nu 2831.«Nepatimirea are în sine sufletul care nu se împătimeşte de lu cruri, şi care rămîne
tulburat chiar şi de amintirea lor». Alta : «Păzirea poruncilor lui Dumnezeu naşte nepatim
irea ; iar nepatimirea sufletului păs trează cunoştința». 2832.«Sfîntul Antonie». Nu are fric
lugii, dar o are pe cea a fiului, plină de iubire. Căci petrece în Dumnezeu, eliberat
de împătimirea de lucruri. 2833.Sfîntul Ioan Colovos. Să se întoarcă spre a le înfrînge din n
a face şi mai tare firea sa. 2834.Sfîntul Efrem. 934. SflNTUL 10AN SCARARUL 421 se
poate sătura niciodată938, hotarul neagonisirii stă în a nu cruța cineva nici trupul său939.
2835.Dacă hotarul trîndăviei e a nu avea răbdare în nici o odihnă940, al răbdării este a se
oti cineva în orice necaz ca fiind în odihnă. 2836.Dacă oceanul mîniei stă în a se înfuria ch
cînd nu e nimeni de față, al îndelungii răbdări stă în a „fi cineva la fel de liniştit fie c
fie că nu e de față cel ce-1 defăima. 12) Dacă înălțimea slavei deşarte stă în a face ci neva
fapte fățarnice, chiar cînd nu e de față nimeni care e obligat să-1 laude941, semnul lipsei
de 2837.«Hotarul» oricărei patimi e să nu aibă hotar, ca şi fericirea veş nică. Patima are şi
sete de infinitate şi chiar un progres la infinit, o sete de infinitate in direcția
nimicului, la al cărui capăt nu se poate ajunge niciodată, odată ce existența e creată de D
umnezeu. Aceasta poate fi în parte o explicare a veşniciei iadului. E o sete spre o
existență aparentă, dar în realitate tot mai inconsistentă. La hotarul ei nu se poate ajun
ge niciodată, pentru că făptura e ținută în existență de Dumnezeu şi ea trebuie să se mişte l
ie în Dumnezeu, Cel real infinit, ca să cuprindă tot mai mult din El, fie împotriva Lui,
mişcare care e şi ea nesfirşită, pen tru că El fiind infinit, niciodată făptura nu ajunge să
ge tot ce este El. «Patima iubirii de arginți stă în a se bucura cineva să ia (mereu) şi în a
se întrista să dea (pentru că i se pare că pierde din putința dobîndirii in finitului) ; iar
unul oa acesta nu-i un bun chivernisitor», pentru că nu ajunge la infinitul spre ca
re aspiră. 2838.Dar cu cît înfrînează cineva mai mult mişcările trupului său, cu atît acestea
opleşite mai mult de energiile Duhului Sfînt, care sînt infinite. Cu cît moare cineva ma
i mult sieşi, cu atît se umple mai mult de iubirea lui Dumnezeu, care e infinită, fiin
d a Subiectului infinit. 2839.Leneşul niciodată nu socoteşte că se odihneşte cît îi place. E

în el o sete infinită a lîncezelii. Dimpotrivă răbdarea nu se socoteşte slei tă de nici o gre
tate. 2840.Avem aci un şir de ilustrări concrete ale setei de infinit a diferi telor
patimi. Toate patimile îşi hrănesc setea de infinit din închipuirea că ar fi consistent c
eea ce nu este. Ele se mişcă deci în fond spre tot mai mult nimic, spre subţierea tot ma
i mare a existenţei, care-şi păstrează mereu aparenţa de mai multă existenţă. Dar parcă cel m
lt se hrăneş te din nimic slava deşartă. Ea îl face pe cel stăpinit de ea să-şi închipuie

938._____422 slavă deşartă se arată în a nu se lăsa ci
neva niciodată furat cu cugetarea de prezenţa celor ce-1 laudă. 2841.Dacă semnul pierzan
iei, sau al mîndriei stă în a se mîndri cineva în orice stare sărăcăcioasă sau dispre ţuită s
dovada smereniei mîntuitoare stă în a avea cineva un cuget smerit în faptele şi isprăvile c
ele mai înalte. 2842.Dacă dovada împătimirii totale stă în a se supu ne cineva repede tuturo
r gîndurilor şi pornirilor semă nate de draci, eu am învăţat că semnul sfintei nepătimiri stă
utea zice cu adevărat: «Abătîndu-se cel rău de la mine, n-am cunoscut» (Ps. 100, 5), nici cu
m a venit, nici pentru ce, nici cum a plecat, ci sînt întreg nesimţitor faţă de acestea, f
iind în întregime unit cu Dumnezeu, acum şi pururea în viitor. 2843.Cel ce s-a învrednicit
de o astfel de stare, fiind el încă în trup, îl are pe Dumnezeu cîrmaci, sălăşluit în sine î
cuvintele, faptele şi gîndurile. De aceea simte înăuntru, prin iluminare, voia Domnului
cum ar auzi un glas şi se află ridicat mai presus de toată învă ţătura omenească. «Cînd voi
ice, şi mă voi arăta feţei lui Dumnezeu 1» (Ps. 41), căci nu mai pot suporta în mine puterea
orului, şi caut spre frumuseţea ne muritoare pe care mi-ai dat-o înainte de lut942. Ne
păcă-l văd şi că-1 laudă şi cei ce nu sînt de faţă şi de aceea dă în chip fă-tamic chipuri at
de laudă faptelor sale nevrednice de laudă. Dă faţă impunătoare ruinelor sau ruinei propriei
fiinţe şi-şi închipuie prezenţe care nu sînt şi crede în sinceritatea celor ce-1 laudă, oric
ne despre nesinceritatea lor ar avea. Chinul acestora e că înaintînd tot mai mult spre
o subţiere a existenţei, în acelaşi timp sînt stăpîniţi de nesiguranţa acestei aparente cons
. De aceea ajung uneori şi la sinucidere. 942. «Numeşte frumuseţea nemuritoare, nemurire
a. Iar lut, acest trup pămîntesc, pe care Adam 1-a îmbrăcat după neascultare, cum zice Gri
gorie cel cu numele de Teologul».

înainte de cădere Adam avea şi trupul nemuritor, sau apt de nemurire, prin faptul de a fi fost umplut de energiile Duhului Sfînt, deci înduhovnicit. 1

SFINTUL IOAN SCARARUL

423

timitorul, ce trebuie să spunem mai mult, -«nu mai vieţuieşte el, ci Hristos vieţuieşte în el Gal. 2, 20), cum zice cel ce s-a luptat lupta cea bună şi călătoria a săvîrşit şi credinţa a 2844.Coroana împăratului nu e alcătuită dintr-o sin gură piatră. Nu se desăvîrşeşte nepătimir ne socoti fie şi numai o singură virtute. înţelege nepăti mirea ca palatul împăratului celui din ceruri; iar mul'tele locaşuri, ca locuinţele din lăuntrul cetăţii 943. Iar prin zidul acestui Ierusalim ceresc, înţelege iertarea greşalelor. 2845.Să alergăm, fraţilor, să alergăm să ne bucu răm de intrarea în cămara de nuntă a palatului. Că de vom lipsi din vreo pricină arecare, fie din pricina po verii vreunei patimi ce ne stăpîneşte de mai înainte, fie di n pricina vremii, fie şi numai de vreun locaş din jurul cămării de nuntă, va fi mare nenor ocire. Chiar de şchiopătăm încă şi sîntem slăbănogi, să ajungem în tot chipul măcar în lăuntr l ce nu ajunge înainte de sfîrşit la zidul acela, sau nu a trecut dinco lo de el, se v a sălăşlui în pustiul dracilor. De aceea se ruga careva: -«întru Dumnezeul meu voi trece pes te zid» (Ps. 17, 32). Iar altul zice ca din partea lui Dum nezeu : «Oare nu păcatele v oastre sînt cele care fac despărţirea între voi şi Mine ?» (îs. 59, 2). 18) Să dărîmăm, o, pr eretele din mijloc al despărţiturii, pe care l-am zidit în chip rău, prin neas cultare. Să primim chiar din această viaţă dezlegarea datoriei. Pentru că nu este în iad cine să poată rta datoria. 943. «Multe locaşuri» numeşte măsurile înţelegerii celor sălăşluiţi în ţara acee le socoteli şi deosebirile de înţelegere de care se bucură. Căci n-a înţeles prin «multe loca deosebiri de locuri, ci treptele darurilor». 19) Să ne sîrguim, fraţilor, de aci înainte. Căci de ne vom sili, vom fi scrişi în cartea vieţii (Apoc. 3, 5). Nu încape motiv de dezvi novăţire: nici căderea, nici vremea, nici povara944. «Cîţi au primit pe Domnul, prin baia naş erii din nou, le-a dat lor putere să se numească fii ai lui Dumnezeu» (In. 1, 12), z'i cînd : «Opriţi-vă şi cunoaşteţi că Eu sînt Dumnezeu» (Ps. 45, 10) şi nepă-timirea 945. Lui fi cii vecilor. Amin.

Fericita nepătimire înalță de la pămînt mintea sărmană şi ridică pe cea săracă din patimi. Dr
otlăudată o face să şadă cu îngerii stăpînitori, cu căpeteniile poporului Izrail. CUVlNTUL XX

Despre legătura treimii virtuților, a dragostei, a nădejdii şi a credinței 1) «Iar acum, după
toate cele spuse înainte, rămîn aceste trei, legătura care strînge şi ține toate: credința, n
ea şi dragostea. Dar mai mare decît toate este dragostea. Căci Dumnezeu se numeşte drago
ste» (I Cor. 13, 13). Dar eu (pe cît pot să înțeleg), pe una o văd ca rază, pe alta ca lumină
ar pe cealaltă ca cerc946. Şi toate sînt o strălucire şi o lumină. Cea dintîi toate le poate
ace şi zidi; a doua îmbrățişează mila lui Dumnezeu; iar a treia niciodată nu cade, nu încetea
privi şi nu lasă pe cel rănit de ea să-şi liniştească fericita nebunie. 2846.Nu ne putem dezv
novăți nici cu căderea dinainte, (în Eden), nici cu lipsa de timp, nici cu greutățile vieții.
2847.Nepătimirea în omul duhovnicesc, sau în sfînt, e lucrarea lui Dumnezeu, sau Dumneze
u însuşi, care copleşeşte lucrarea omului. 2848.Ed. 1970: «Credința este ca raza soarelui, nă
ejdea ca lumina lui şi dragostea ca cercul lui». 944. SftNTVL 10AN SCARARVL 425 2) C
el ce voieşte să vorbească despre dragostea lui Dumnezeu încearcă să vorbească despre Dumneze
înşuşi. Dar a vorbi despre Dumnezeu prin cuvinte e greşit şi primejdios celor ce nu iau
aminte 947. Cuvîntul despre dragoste e cunoscut îngerilor, dar şi acelora, numai prin
lucrarea iluminării. Dragostea e Dumne zeu. Iar cel ce voieşte să arate hotarul (defi
niția n.tr.) Acestuia, e ca cel ce, orb fiind, numără nisipul de pe ' fundul oceanului
. 2849.Dragostea, după calitate, e asemănarea cu Dum nezeu, pe cît e cu putință muritorilo
r. Iar după lu crare, e o beție a sufletului. După însuşire, e izvorul credinței, adîncul făr
d al îndelungii-răbdări, oceanul smereniei. 2850.Dragostea este, propriu-zis, lepădarea
a tot cu getul potrivnic948, dacă dragostea nu socoteşte răul. Dragostea, nepătimirea şi înf
ierea se deosebesc numai prin numiri. Precum lumina, focul şi flacăra se unesc într-o
singură lucrare, aşa, înțelege şi despre acestea,

în măsura în care îi lipseşte ceva din plinătate, încape în ea frica. Căci cel fără de frică, plut de iu bire, sau a murit cu sufletul949. 2851.Nu e un lucru necuvenit a asemăn a chipurile do rului, fricii, sîrguinței, rîvnii şi robiei omeneşti, cu cele ale dragostei de Dumnezeu. Fericit este cel ce are față de Dumnezeu un dor asemănător celui pe care-1 are îndrăgostitul nebun față de iubita lui950. Fericit este 2852.E primejdios a vorbi d espre Dumnezeu, fără a te simți copleşit de măreția şi de iubirea Lui, adică a vorbi cu indif nță, cu mîndria că-L poți cuprinde, sau chiar în bătaie de joc. 2853.Dragostea nu cugetă nimi otrivnic cuiva. 2854.A murit cu sufletul, pentru că e copleşit de viața duhului. Dar a putut muri cu sufletul şi pentru că nu mai este în comunicare cu viața adevărată, care-i vi ne din Dumnezeu. Prin suflet înțelege mişcările sufle teşti îndreptate spre cele ale lui Dum nezeu. 2855.«Coborînd la neputința noastră, părintele îşi ia exemple din cele mai mici, de la noi». 947._____426 - -_____ ' cel ce se teme de Domnul aşa de mult, cît se tem cei pîrîți, de judecător. Fericit este cel ce s-a făcut atît de sîrguitor în nța cea adevărată, pe cît de recunoscător s-a făcut slujitorul față de stăpînul său. Fericit ce s-a făcut atît de rîvnitor în virtuți, pe cît sînt de atenți în rîvna lor soții față de so cit este cel ce stă în rugăciune în fața Domnului, precum stau slujitorii în fața împăratului Fericit este cel ce se nevoieşte să placă aşa de neîntrerupt Domnului, pe cît oamenilor. Nu se lipeşte pruncul de sînul mamei, cum obişnuieşte fiul iubirii sa se lipească totdeauna d e Domnul. 2856.Cel ce iubeşte cu adevărat, îşi închipuie pururea fața celui iubit şi o îmbrăț ulceață în lăuntrul său. Unul ca acesta nu se mai poate linişti nici în somn de dorul aceluia ci şi atunci se îndeletniceşte cu cel dorit. Aşa se întîmplă cu ființele trupeşti, aşa cu ce upeşti952. 2857.Cineva rănit de săgeata dragostei a zis despre sine (lucru de care mă mi nunez): «Eu dorm», silit de trebuința firii, «iar inima mea veghează» (Cînt. Cînt. 5, 2), din icina mărimii dragostei. 2858.E de amintit, o, iubitule, că după pieirea fiare lor din jurul sufletului, acesta se doreşte şi se sfîrşeşte după Domnul, înfierbîntat ca de un venin e focul dragostei953. 2859.«Cel ce stă în fața împăratului şi slujeşte pe oameni, cîteodată f asta cu fățărnicie şi pentru înşelarea ochilor şi pentru plată, din care cauză se şi lipseşte ire. Dar fericit cu adevărat este acela

care potrivindu-şi chipul dinăuntru cu cel din afară, se arată stînd înainte cu toată mintea, comunicîndu-şi cu cuget bucuros cererile unul către altul». 2860.«La fel, zice, e cu dragostea trupească şi cu cea duhovnicească, ce este de asemenea în trup». 2861.«Izbăvit de patimi prin smerita cugetare, arde stăpînit de dra gostea dumnezeiască». 951. SflNTVL IOAN SCARARUL 427 9) Foamea lucrează nearătat şi nedesluşit, iar lu crarea setei se întinde şi se face tuturor arătată prin fierbințeală. De aceea zice cel ce doreşte pe Dumne zeu : «însetat-a sufletul meu spre Dumnezeu cel tare, cel viu» (Ps. 41,2). 10) Dacă fața celui iubit ne preschimbă în chip vă dit pe toți şi ne face luminoşi, veseli şi neîntristați, ce nu poate face Stăpînului, cînd vine în chip nevă' zut în sufletul curat ? 11) Frica, cînd se iveşte în simțfletului, obiş nuieşte să topească şi să mănînce întinăciunea. «Pă trunde cu frica, zice, car 118, 120). Iar cuvioasa iubire uneori obişnuieşte să-i mănînce pe unii, potrivit celui ce a spus : «Robitu-mi-ai inima, robitu-mi-ai inima» (Cînt. Cînt. 4, 9), iar alteori îi face pe alții să se bucure şi-i umple de strălucire: «Spre El, zice, a nădăjduit inima mea şi m-aemut; şi a înflo rit trupul meu» (Ps. 27, 10); şi: «Cînd inima se vese leşte, fața înfloreşte 15, 13). Cînd deci omul întreg se amestecă cu iubirea lui Dumnezeu, atunci strălucirea sufletului se arată în trup ca într-o oglindă. Aşa se umplea de slavă văzăto-rul-deDumnezeu Me. Cei ce au atins această treaptă, deopotrivă cu a îngerilor, uită de multe ori de hrana trupească. Ba socotesc că nici nu o doresc pe aceasta. Şi nu e de mirare, dacă şi dragoste a potrivnică respinge de multe ori hrana. Socotesc că trupul acestor nestricăcioşi nici nu se îmbolnăveşte oricum. Căci s-a făcut nestricăcios, cură-țindu-se prin văpaia neprihăniri a pus capăt celeilalte văpăi954. Socotesc că nici de mîncare nu se 954. Poate fi vorba de văpaia poftei necurate, care e oprită de focul dorinței de curăție. Dar poate fi vorba şi de fierbințeala bolii. Şi aceasta e copleşită şi oprită de focul dragostei de Dumnezeu. Slăbiciunea trupului, care-1 duce la boală, e înlăturată de tăria Duhului. E demnă de remarcat 428

---

1 apropie cu plăcere 955. Căci focul cere

sc obişnuieşte să hrănească sufletele acestora cum hrăneşte apa de sub pămînt rădăcina plante reşterea fricii pune început iubirii. Iar capă

tul desăvîrşit al neprihănirii e pricină a cunoaşterii lui Dumnezeu şi a cuvîntării de Dumnez
teologiei n.tr.). Cel ce şi-a unit simţirile cu Dumnezeu, e învăţat tainic de El cuvintel
e Lui, iar fără unirea acestora (cu Dumnezeu), e greu a grăi despre Dumnezeu 956 . 286
3.Cuvîntul fiinţial al lui Dumnezeu desăvîrşeşte neprihănirea, omorînd moartea sufletului pri
rezen ţa Lui. Iar aceasta odată omorîtă, ucenicul se luminea ză în cunoaşterea şi cuvîntarea
mnezeu 957 . Cuaceastă explicare a nestricăciunii pe care o vor dobîndi trupurile noas
tre în viata viitoare, prin văpaia iubirii curate a lui Dumnezeu. 2864.Plăcerea vieţii în
Dumnezeu copleşeşte şi plăcerea de mîncare. 2865.Neprihănirea desăvirşită dă putinţa cunoaşte
ezeu şi vorbirii despre El. Dumnezeu e cunoscut prin curăţie. Curăţia limpezeşte ochii sufle
tului care văd pe Dumnezeu. Curăţia e legată cu simţirea. Sim ţirile curate se unesc cu Dumn
ezeu. Simţirile sufletului, cînd sînt curate, iau contact cu Dumnezeu, cum ia contact
cu lucrurile vederea ochilor nestînjenită de urdori. Dumnezeu e cunoscut prin experi
enţă de simţirile cu rate, care ca atare se unesc cu Dumnezeu. Sensibilitatea spiritua
lă, sau mai bine-zis duhovnicească, e semnul atingerii noastre cu Dumnezeu, al pătrun
derii Lui în noi. Dumnezeu trezeşte această sensibilitate. Dumnezeu în suşi nu e un obiect
pasiv al cunoaşterii noastre deductive şi individualis te, ci subiect care mişcă prin i
ubirea Lui faţă de noi sufletul nostru, clnd se deschide lui Dumnezeu, cînd e întreg aţint
it spre El, plin de dorul faţă de El. Dumnezeu imprimă atunci minţii noastre sensurile e
xistenţei Sale odată cu realitatea Sa şi deci provoacă în aceasta cuvintele care exprimă ace
ste sensuri (raţiuni) ale Lui. 2866.Cuvîntul lui Dumnezeu luminează sufletul pentru că e
lumina lui Dumnezeu plină de toate înţelesurile dumnezeieşti. Dar nu luminează îna inte de
a-1 curaţi. Numai cel curat primeşte lumina în el. Chiar lucrul cu rat străluceşte. Curăţia e
totodată viaţa superioară, pentru că e sensibili tate pentru ceea ce e bun, înalt, frumos.
De aceea, Cuvîntul cel curat şi luminos, curăţind sufletul, îl scoate din starea tocită, mu
rdărită, moartă, pentru arătarea iubirii şi luminii lui Dumnezeu, în el şi prin el. «Cuvîntul
SFtSTUL 10AN SCARARUL 429 vîntul Domnului, cel din Cuvîntul Tatălui, curat, ră-mîne în veac
ul veacului958. Iar cel ce n-a cunoscut pe Dumnezeu, vorbeşte despre El prin presu
puneri 959 . 14) Neprihănirea a făcut pe ucenic teolog (cuvîntător de Dumnezeu, n.tr.), în
tărind prin el dogmele Tre imii 96°. 15) Cel ce iubeşte pe Domnul, a iubit mai întîi pe .f
ratele său. Dovada primului lucru este cel de al doi lea. Cel ce iubeşte pe aproapel
e, nu rabdă vreodată pe

cei ce clevetesc, şi fuge de ei mai degrabă ca de foc. Cel ce zice că iubeşte pe Domnul, dar pe fratele său se mînie, este asemenea celui ce aleargă în vis 961. 16) Tăria iubirii este nădejdea. Căci prin aceasta aşteptăm plata iubirii 962. Nădejdea este bogăţia bogă ţiei ate. Ea este vistieria neîndoielnică dinainte lui Dumnezeu Tatăl desăvîrşeşte curăţia în cel ieşte. Iar moartea sau patimile îl omoară cu desăvîrşire». 2867.însuşi cuvîntul Cuvîntului e ci luminos. Ceea ce spune El, fiind adevărul neschimbat, rămîne în veci. 2868.«Cuvîntul duho vnicesc umple de încredinţare simţirea înţelegă toare. Căci din Dumnezeu porneşte o lucrare a birii plină de putere şi de înţelesuri. De aceea, mintea noastră rămîne fără îndoieli în mişc ii lui Dumnezeu şi a cuvîntării de Dumnezeu. Căci nu suferă atunci de neputinţa pe care o ad uce grija. Pentru că atîta se lărgeşte în vederi (contemplaţii), cît voieşte lucrarea iubirii ine este deci să rămînă pururea în credinţă cel mişcat de iubire. Căci nimic nu e mai sărac d getare ce gîndeşte (filozofează) cele ale lui Dumnezeu, în afara lui Dumnezeu». Acela rămîne u nişte scheme goale, cu nişte formule fără acoperire, cu nişte umbre abstracte, fără puterea de a fi mişcat la fapte, ci umplîndu-se de îngîmfare. Iubirea e organ de cunoaştere, de ad evărată cunoaştere. Aceasta e o învăţătură comună a părinţilor. Numai prin ea cunoaştem perso i ales pe Dumnezeu, Persoana supremă; pen tru că numai prin iubire intrăm în lăuntrul Ei şi Ea numai prin iubire ne deschide lăuntrul Ei. 2869.E vorba de sfîntul Ioan Evangheli stul. 2870.Adică nu se mişcă în mod real înainte, ci i se pare că se mişcă. 2871.Plata iubiri u poate fi decît tot iubirea. Iubim nădăjduind că vom iubi tot mai mult şi că vom fi şi noi i biţi mai mult. 958._____430_ _: : _ de vistierie.
Ea este odihnă în osteneli. Ea este uşa iubirii. Ea omoară deznădejdea. Ea este icoana cel or ce nu sînt de faţă. Lipsa nădejdii este pieirea iubirii. De ea sînt legate trudele, de ea atîrnă ostenelile, pe ea o înconjoară mila. 2872.Călugărul cu nădejde tare junghie lenea, morînd cu sabia acesteia pe aceea. Cercarea (experienţa) naşte nădejdea darurilor Domnul ui. Căci cel necercat nu rămîne neîndoit. Mînia risipeşte nădejdea. Căci aceasta nu ruşinează el ce se mînie are chip necu viincios. 2873.Iubirea dăruieşte proorocia. Iubirea prici nuieşte minunile. Iubirea este adîncul (abisul) lumi năriii 963. Iubirea este izvorul f ocului. Cu cît ţîşneşte mai mult, cu atît îl arde mai tare pe cel însetat. Iubirea este stato cia îngerilor; iubirea e înaintarea veacurilor964. «Spune-ne nouă, o, frumoaso între virtuţi , unde-ţi paşti oile ? Unde te adăposteşti la

amiază ? Lu-minează-ne pe noi, adapă-ne pe noi, călăuzeşte-ne pe noi, povăţuieşte-ne pe noi,
u că voim să urcăm la tine. Căci tu stăpîneşti peste toate» (Cînt. Cînt. 1, 7). Iar acum mi-a
sufletul şi nu pot să suport flacăra ta965. De unde să pornesc a te lauda ? «Tu stăpîneşti t
mării, iar frămîntarea valurilor tu o potoleşti şi o ucizi. Tu smereşti cugetul mîndru ca pe
nră2874.Iubirea e cunoaştere. Pe cît de nesfîrşită e iubirea, pe atît de nesfîrşită e cunoaş
o dă ea. Pentru că iubirea este a persoanei. Persoana e subiectul ei. Fără persoană nu se înţ
lege iubirea. Şi persoa na este nesecată în manifestările mereu noi şi mereu mai adînci ale
iubi rii. Dacă iubirea nu e fără persoană, nici persoana nu se înţelege, în exis tenţa ei săn
indefinitul ei, fără iubire. 2875.Fără iubire eternitatea ar fi încremenită. Iubirea este o
continuă noutate şi totuşi ea e stabilitatea neschimbată. Dar prin iubire înaintăm aici şi ne
vom odihni acolo, în viaţa îngerească. 2876.P.G. dă oa scolie cap. 34 din Diadoh, Filoc. r
om. I, p 347—348. 963. SFÎNTVL 1OAN SCARARVL 43j nit. Cu braţul puterii tale ai risipi
t pe duşmanii tăi» (Ps. 88, 11). Iar pe cei ce te iubesc îi faci nebiruiţi. Dar eu mă grăbesc
să aflu cum te-a văzut pe tine Iacob stînd neclintit în vîrful scării ? Spune-mi mie, celui
ce întreb, cum este urcuşul acesta ? Şi care este chipul şi totalitatea treptelor lui, p
e care cel ce te iubeşte le-a pus ca suişuri în inima lui ? (Ps. 83, 6). Insetat-am să şti
u care este numărul acestora, cît durează timpul urcuşului ? Căci cel ce ţia cunoscut lupta ş
vederea, ne-a arătat pe călăuzitori966, dar nimic altceva n-a voit să ne lămurească. Mai bi
ne zis n-a putut (Fac. 18, 12). Iar ea, împărăteasa (dar socotesc că e mai bine să spun El
)967, arătîndu-mi-se ca din cer, mi-a şoptit la urechea sufletului: de nu te vei dezle
ga, o, îndrăgosti-tule, de grosime, nu vei putea să cunoşti frumuseţea mea 968. Iar scara
să te înveţe totalitatea bine alcătuită a virtuţilor9G9. Căci eu stau neclintit în vîrful ei,
2877.«Călăuzitori numeşte pe îngeri, pe care Iacob i-a văzut suind şi coborînd pe scară». 287
mnezeu, căci El este iubirea». Iubirea nu există decit ca simţire a persoanei. Iar supre
ma Persoană, mai bine-zis comunitate de Persoane, este şi supremul Subiect şi izvor al
iubirii. Teologia de stil occi dental ne-a obişnuit cu ideea unui Dumnezeu căruia I
-a atribuit multe în suşiri ale stării noastre căzute, potenţate Ia maximum : putere, stăpîni
e, dreptate de tip lumesc etc. Dar Dumnezeu e cu totul dimpotrivă. Puterea Lui est
e iubirea, bunătatea, blîndeţea, gingăşia, coborîrea Lui la întrupare, prin care a imprimat ş
irii noastre omeneşti smerenia ca adevărata ei însuşire. Aceasta deci nu e ceva contrar
lui Dumnezeu, ci ceea ce are El în Sine însuşi. 2879.Frumuseţea duhovnicească se arată în tru
ul subţiat, delicat, ca într-o icoană bizantină. 2880.«Întrebare : Care este desăvîrşirea mul
roade ale Duhului ?

Răspuns : Cînd se va învrednici cineva de iubirea desăvîrşită a lui Dum nezeu, întrebare : Şi
nde cunoaşte cineva că a ajuns la aceasta ? Răs puns : Cîhd se va mişca aducerea aminte de
Dumnezeu în cugetarea lui şi îndată inima lui se va mişca în iubirea Lui şi din ochii lui vo
curge lacrimi cu îmbelşugare. Căci e obiceiul iubirii să aprindă lacrimi din adu966._____
_____432 . a zis marele meu cunoscător: -«Iar acum
rămîn aceste trei: credința, nădejdea, dragostea; dar mai mare decît toate este dragostea» (
I Cor. 13, 14).
ÎNDEMNARE SCURTA ŞI LA FEL DE PUTERNICA LA CELE SPUSE MAI ÎNAINTE PE LARG

Urcați, urcați, fraților, punînd cu rîvnă suişuri în inimă. Auziți pe cel ce spune: «Veniți s
muntele Domnului şi la casa Dumnezeului nostru» (îs. 2, 3); «a Celui ce a tocmit picioar
ele noastre ca ale cerbului şi ne-a pus pe noi peste cele înalte pentru a birui în cal
ea Lui» (Ps. 17, 36). Alergați, rogu-vă, cu cel ce zice: «Să ne sîrguim, pînă ce vom ajunge t
a unitatea credinței şi la cunoştința lui Dumnezeu, la bărbatul desăvîrşit, la măsura vîrstei
ui Hristos» (Efes. 4, 13), Care botezîndu-Se la treizeci de ani, după vîrsta văzută, a avut
desăvîrşita treaptă a treizecea, în scara cea înțelegătoare, dacă iubirea este Dumnezeu. Căru
cuvine cîntarea, stăpînirea, întru Care este puterea, întru Care este, era şi va fi pricina
cea una a tuturor bunătăților în veacuri fără hotare. Amin.

cerea aminte de cei iubiți. Şi cel ce este aşa, nu va fi niciodată lipsit de lacrimi. Pe
ntru că nu-i lipseşte prilejul care să-1 facă să-şi aducă aminte de Dumnezeu. Aşa încît el vo
somn cu Dumnezeu. E obiceiul iubirii să facă acestea. Şi ea este desăvîrşirea oamenilor în vi
lor». AL CUVIOSULUI PĂRINTE IOAN SCĂRARUL CUVlNTUL XXXI Către Păstor Introducere 1) In ca
rtea de mai jos te-am pus, Prea Cuvioase, pe tine, la urma tuturor. Dar în cea de
mai sus, am fost încredințat că eşti înaintea noastră a tuturor, dacă este adevărat ceea ce s
spus : «Că vor fi cei din urmă după cugetul lor, cei dintîi după vrednicie» (Mt. 20,

16) 970. CAPITOLUL I 2881.Păstor este, în înțeles adevărat, cel ce poate cău ta şi îndrepta p
nerăutate, prin sîrguința şi rugăciu nea sa, oile cele pierdute. 2882.Cîrmaci este cel ce a
luat tărie înțelegătoare sn de la Dumnezeu şi din ostenelile sale, ca să poată scoa te corab
a nu numai din valuri, ci şi din adîncul însuşi al mării. 2883.Doftor este cel ce are trup
ul şi sufletul nebolna ve, neavînd nevoie de nici o doftorie pentru ele972. 2884.Cei
ce din smerenie se socotesc cei din urmă vor fi, după vred nicia ce li se va recuno
aşte, cei dintîi. 2885.E o putere deosebită de cea trupească. E o forță de a convinge a spir
itului, a minții. 2886.«Trup nebolnav numeşte aci nu pe cel ce nu suferă de vreo boa lă di
n pricina schimbării sau a înmulțirii sucurilor alcătuitoare, ci pe cel ce a dezbrăcat pof
tele dulcii împătimiri şi stricăciunea din ele. Cum a spus şi în «Cuvîntul despre nepătimire»
că «nepătimitor este cel 2887.învățător cu adevărat este cel ce s-a făcut carte înțelegătoar
prin degetul lui Dumnezeu, sau prin lucrarea luminării de la El şi nu mai are ne vo
ie de celelalte cărți973. Nu se cuvine învățătorilor să povățuiască după cărți (copiate) şi p
eze după tablouri mai vechi. 2888.Tu, cel ce povățuieşti pe cei mai de jos, învață din cele î
te; şi călăuzeşte pe celălalt prin înfățişa rea ta văzută974. Nu uita de cel ce zice : «Nu de
, nici prin oameni am luat învățătura, nici n-am fost învățat» (Gal. 1, 2). Căci nu e cu puti
de jos să tămăduiască vreodată pe cei ce zac la pămînt. 2889.Cîrmaciul bun va scăpa corabia;
ul bun va tămădui oile şi le va face sănătoase. în măsura în care oile urmează neîncetat pe p
are merge înainte, în aceeaşi măsură va putea da răspuns pentru ele Stăpînului. Păstorul să l
u cuvîntul oile ce rămîn în urmă din lene sau din lăcomia pînteceluL Căci şi acesta e un lucr
bunului păstor. 2890.Cînd oile vor începe, din fierbințeala zădufului, sau mai bine zis a
trupului, să dormiteze cu sufletul, păstorul, privind spre cer, să privegheze cu şi mai
multă tărie pentru ele. Căci în vremea acestui zăduf, se întîmplă ca multe să fie mîncate de
ar dacă şi

ele, după obiceiul văzut la oi, îşi pleacă, în vremea zăduf ului, capul sufletului jos la păm
se împlineşte ———~———^^^^— % ce şi-a făcut trupul nestricăcios, iar mintea şi-a înălţat-o dea
2). 2891.«Cel ce nu e învăţat de sus, ci cugetă încă cele de jos, cum va învăţa pe alţii ? «C
rb pe orb, zice, amîndoi vor cădea în groapă (Mt. 15, 14)». Numai cel în care lucrează Dumnez
u poate după curăţirea lui de păcate să înveţe cu rodnicie pe alţii, comunicîndu-le şi lor lu
dumnezeiască, sau pe Dumnezeu însuşi cu iubirea Lui. 2892.«împărtăşeşte pe celălalt» sau pe c
icesc. Căci precum Dumnezeu te învaţă pe tine în chip înţelegător, aşa învaţă pe ucenici în c
973. SF1NTUL IOAN SCARARUL 435 cuvîntul: «Inima zdrobită şi umilită, Dumnezeu nu o va urgi
si» (Ps. 50, 18). 9) Cînd peste turmă se abate întunericul şi noaptea patimilor, pune cîinel
e să stea neclintit lîngă Dumne zeu în paza de noapte. Căci nu e nepotrivit să înţelegi minte
a ca un cîine care sfîşie fiarele. CAPITOLUL II 2893.E o însuşire a firii, făcută şi ea de Bu
nostru Domn, ca, văzînd pe doftor, bolnavul să se bucure chiar dacă nu se va folosi poa
te cu nimic de la el. 2894.Să ai şi tu, o, minunate, plasturi, băuturi, bis turiuri, p
icături, briciuri, burete, lame de tăiat vinele, fierul de ars raria, alifii, doftor
ii de somn, cuţit, fese şi neîngreţoşarea. Căci de ne lipsesc acestea, cum ne vom arăta ştiin
Nicicum. Iar plăţile se dau nu pentru cuvinte, ci pentru fapte 975. 2895.Plasturele
este leacul patimilor văzute, adică al celor trupeşti; băutura este leacul patimilor dinău
n tru şi nimicirea lor; bisturiul este ocărîrea care taie rana, curăţeşte puroiul mîndriei; p
căturile sînt cură ţirea ochilor sufletului, întunecat de turburarea mîniei. Briciul este do
jenirea care muşcă, dar după puţin vindecă. Lama de tăiat vinele este deşertarea grabnică a m
sului cel nearătat. Ea este şi zgîrierea şi împun975. «Toate acestea se fac prin cuvinte. At
unci de ce a zis : «nu pentru cuvinte?» Socotesc că zice aceasta: nu se dau plăţile celor
ce călăuzesc cu numele, ci celor ce ne arată cu fapta cuvintele vieţii». Alta: «Priveşte la v
aţă, nu la cuvînt. învaţă virtutea cu cuvîntul; dar propovă-duieşte cu viaţa». Alta: «A învăţ
mai mari; dar aceasta aduce şi primejdii mai mari. Cu cît e mai de jos cel ce primeşt
e învăţătura, cu atît e mai mică primejdia». Alta, a lui Grigorie Teologul: «Nimenea nu s-a î

vreodată fără viață. Dar mulți s-au înălțat fără cuvîntul bine răsunător». 436_____
_____ gerea aspră spre vindecarea celor bolnavi. Buretele este mîngîierea b
olnavului şi răcorirea lui de către dofto.r după tăiere sau operație, prin cuvinte line şi bl
e. Fierul de ars este hotărîrea şi regula aspră dată pentru o vreme, spre pocăință. Alifia es
mîngîierea dată bolnavului după arderea rănii, fie prin cuvînt, fie prin puțină hrană. Leac d
n înseamnă a lua povara celui ascultător şi a-i da prin supunere odihnă, şi un somn neadormi
t şi o orbire cuvioasă, ca să nu vadă faptele cele bune ale sale. Legăturile sînt întărirea ş
gerea celor moleşiți de slava deşartă şi lăudăroşi, prin răbdarea pînă la moarte. Iar la urma
cuțitul este regula şi hotărîrea şi scoaterea trupului mort sufleteşte şi a mădularului plin
puroi, ca să nu treacă şi la celelalte vătămarea sa. 2896.Fericită este la doftori neîngreț
şi la întîistătători nepătimirea. Cei dintîi, neîngrețoşîndu-se, pot lucra la vindecarea ori
rău mirositoare, fără greutate. Cei de al doilea pot învia orice suflet mort. 2897.Una d
intre rugăciunile întîistătătorului să fie şi aceasta : să poată pătimi împreună cu toți şi s
r, după treapta lor, ca nu cumva să vatăme şi el ca Iacob (Fac. 27) pe cei pe care îi iube
a şi pe cei împreună cu el. Iar aceasta obişnuiesc să o păti meascâ, fiindcă nu au simțurile
tului cu desăvîrşire deprinse spre deosebirea binelui şi răului şi a ceea ce e la mijloc 976
. 976. A lui Gură de Aur : «Unele sînt bune, altele mijlocii. Astfel sufletul şi trupul
sînt dintre cele de la mijloc, putînd să se facă şi bune şi rele. Dar duhul este dintre cele
totdeauna bune, niciodată nu poate deveni altceva. Iarăşi, cugetul trupului, adică fapt
a rea, e din cele pururea rele. Căci nu se supune legii lui Dumnezeu. Dacă dai deci
celui bun sufletul şi trupul, vei fi din partea lui; dacă celui rău, te-ai făcut părtaş lui,
SF1NTUL IOAN SCĂRARUL 437 CAPITOLUL III 2898.E mare ruşinea întîistătătorului care se roagă
se dăruiască celui supus lui ceea ce el nu are. Pre cum cei ce văd fața împăratului şi şi l-a
ut prieten, pot să împace cu împăratul pe toți slujitorii lui, sau poate şi pe cei necunoscuț
de el, sau chiar şi pe duş manii lui, dacă voiesc, şi să-i facă să se bucure de ace eaşi sla
înțelege şi despre sfinți. 2899.Pe prietenii cei mai desăvîrşiți şi adevărați (ai împăratulu
ietenii şi îi ascultă. Ba poate se şi lasă siliți de ei. Bine este a-ți face prieteni pe prie
tenii netrupeşti. Căci nimenea nu ne ajută aşa de mult

la virtute, ca ei. 2900.Mi-a spus unul dintre iubitorii de Dumnezeu, că totdeauna dar mai ales în sărbătorile anuale şi împără teşti, Dumnezeu răsplăteşte pe slujitorii Lui cu CAPITOLUL IV 2901.Doftorul este dator să se dezbrace cu desăvîrşire de patimi, ca să se po ată preface, la vremea po trivită, că le are pe unele şi mai ales mînia. Căci de nu le-a lepă at cu totul, nu le va putea îmbrăca iarăşi în chip nepătimitor977. 2902.Am văzut un cal în oa are măsură nedeprins, care fiind dus de frîu şi păşind liniştit, deodată, slăbindu-i-se puțin -a primejduit pe stăpîn. Cu doi nu prin firea sufletului şi a trupului, ci prin voința c are poate alege pe amlndouă acestea». Alfa: «Cel ce stă liniştit şi nu mustră păcatul aproape său, este nemilos, ca şi cel ce lasă veninul în cel muşcat de şarpe». Duhul e totdeauna ban, pentru1 că el e sufletul străbătut de Duhul dumnezeiesc. 977. Acesta e semnul că cineva s-a izbăvit cu totul de patimi: că se poate preface că le are, fără să se resimtă de ele. 438

_____: draci se obişnuieşte să se întîmple aceasta 97

8. Deci ce voiesc să caute, să caute cu osteneală. Doftorul va cunoaşte înțelepciunea dată lu de Dumnezeu, cînd va putea să vindece bolile pe care cei mulți nu le pot vindeca. CAP ITOLUL V 2903.Nu e învățător vrednic de laudă cel ce face în țelepți pe copiii învățați, ci p eînțelepți, ducîndu-i la desăvîrşire. Iscusința vizitiilor se arată şi e lăudată cînd țin în scapă pe aceştia. 2904.Dacă ai ochi în stare să vadă de mai înainte furtunile pe mare, spune aceasta limpede celor aflați în corabie. Iar de nu, vei fi pricinuitorul scufundării c orăbiei, pentru că ți s-a încredințat de către toți, fără grijă, cîrma ei. 2905.Am văzut doft au vestit înainte bol navului pricinile îmbolnăvirii. De aceea, au pricinuit şi bolnavi lor şi lor înşişi multă oboseală şi chin. 2906.Pe cît de multă credință în el vede întîistătă a alții din afară, pe atîta trebuie să se păzească pe sine cu toată grija în cele ce le face spune. Căci ştie că toți privesc la el ca la o icoană

pilduitoare şi socotesc cele spuse şi făcute de el ca dreptar şi lege. 2907.Pe păstorul ad
evărat îl dovedeşte iubirea. Căci din iubire S-a răstignit Păstorul cel mare. 978. «Cu slava
eşartă şi cu lăcomia pîntecelui, sau cu curvia. Căci acestea nu slăbesc războiul cu noi pînă
Alta : «Aceştia sînt cel al mîniei şi al curviei. De va slăbi cineva puțin grija, îndată se s
iarăşi şi încă aşa de mult, că rămîn pînă la sfîrşit şi^robesc firea de parcă ar fi naturale
RARUL 43Q CAPITOLUL VI 2908.însuşeşte-ți cele ale altora prin cuvinte şi nu vei avea nevoi
e totdeauna de multă sfială979. 2909.întristează pe cel bolnav pentru o vreme, ca să nu se
lungească mult timp boala, sau să moară din pricina tăcerii vrednice de osîndă. Mulți au soc
tit, din pricina tăcerii cîrmaciului, că plutesc bine, pînă ce s-au izbit de stîncă. 2910.Să
im pe marele Pavel scriind lui Timotei: «Stăruie pe lîngă ei cu timp şi fără timp» (II Tim. 4
). «Cu timp», socotesc, cînd cei mustrați rabdă mustra rea cu plăcere; «fără timp», cînd sînt
Căci şi izvoarele izvorăsc apa, chiar cînd nu însetează nimeni. 2911.Este în firea unor întî
i, ca să zic aşa, să se sfiască $i de multe ori să nu spună celor supuşi cele de trebuință, c
că. Dar aceştia să nu se fe rească să-şi împlinească datoria de învățători față de ucenicii l
o hîrtie poruncile de trebuință ce se cade să le dea acestora. 2912.Să ascultăm ce spune în
rivința unora dum nezeiasca Scriptură: «Taie-1, căci pentru ce să mai ocupe pămîntul fără ros
e. 13, 7); şi: «Scoateți pe cel rău dintre voi» (I Cor. 5, 13); şi: «Nu te ruga pentru poporu
acesta!» (Ier. 7, 16); şi despre Saul la fel. Toate acestea e dator să le cunoască păstor
ul: cu care, cum, şi cînd trebuie să se întîmple. Căci nimic nu e mai adevărat decît ceea ce
ne Dumnezeu. 979. «Cuvîntul e către păstor : cînd, zice, vine cineva să ți se mărturisească ş
multe ori la îndoială, sileşte-te să-ți însuşeşti numai prin cuvinte cele ale aceluia şi nu c
tele. De pildă zi către el: o, frate, nu te întrista; şi eu am făcut aceasta şi aceasta, adi
că cele de care se îndoieşte să le spună. Şi el luînd curaj, îți va spune toate în chip lămur
i avea nici-o vătămare din aceasta». 446_____: -

30) Dacă cineva, mustrat în deosebi, nu se ruşinea ză, va face şi din mustrare în faţa mai mu tora, pri lej de neruşinare, urîndu-şi de bunăvoie însăşi mîntuirea sa980. CAPITOLUL VII 2913 seama şi de ceea ce am văzut că se întîmplă şi la mulţi bolnavi conştienţi. Aceştia, cunoscîn neputinţa lor, au rugat pe doftor să-i lege, fără voia lor, şi să-i trateze cu sila, de bunăv ia lor. Pen tru că -«duhul este rîvnitor», pentru nădejdea viitoare, «iar trupul este neputi ncios» (Mt. 26, 42), pentru slă biciunile de mai înainte. Iar eu văzînd aceasta i-am rugat pe doftori să se lase înduplecaţi de aceia. 2914.Povăţuitorul nu trebuie să le ceară tuturor ce lor ce vin la el să meargă pe calea îngustă şi plină de necazuri. Nici nu e fiecăruia jugu blînd şi sarcina uşoară. Ci trebuie mai degrabă să se aplice leacurile potrivite. Celor împo aţi de păcate grele şi uşor aplecaţi spre deznădejde, le este potrivit leacul al doi lea. Ce lor ce tind spre un cuget înalt şi mîndru, le este potrivit leacul dintîi. 2915.Unii, vo ind să facă o cale lungă şi întrebînd pe cei ce o cunosc, au auzit de la ei că este dreaptă ş rimejdioasă. Dar moleşindu-se în cursul călătoriei, din pricina a ceea ce au auzit, pe la mijlocul ei sau s-au primejduit, sau s-au întors, aflîndu-se nepregătiţi pentru greutăţile e i. Dar socotesc că se poate întîmplă şi lucrul dimpotrivă. 980. «Mustră pe păcătos fără mînie mai degrabă prin cuvînt şi nu prin mînie să se îndrepteze». Alta: «Cel ce păstoreşte poporul edepse de îndreptare şi nu va lovi pentru păcate mici». Alta : «Se cade să se mustre păcătosu u grijă şi cu sîrguinţă spre îndreptare. Iar de stăruie în păcat, neîndreptîndu-se, trebuie s răţime, ca să nu strice şi pe ceilalţi». SFINTUL IOAN SCARARUL 441 2916.Acolo unde dragostea dumnezeiască s-a atins de inimă, frica din cuvinte n-a avut putere. Şi unde s-a ivit frica gheenei, acolo s-a născut răbdarea tuturor dureri lor şi ostenelilor. Unde se cu noaşte nădejdea împărăţiei, acolo se iveşte şi disprețuirea tuturor celor de jos. 2917.Conduc de oaste destoinic cunoaşte lim pede starea şi treapta fiecăruia din cei conduşi. Căci poa te sînt în mulţime unii fruntaşi în luptă şi luptă tori de unul singur, putînd să fie aşezaţi

fruntea ostaşilor. 2918.Nu poate scăpa cîrmaciul corabia singur, fără împreună-lucrarea corăb
ilor. Nici doftorul nu poate vindeca pe cel ce suferă, nerugat mai întîi de el şi nea ju
tat prin arătarea ranei lui cu deplină încredere. Cei ce s-au ruşinat de doftori şi-au pri
cinuit puroi şi ade sea mulţi au murit. CAPITOLUL VIII 2919.Păzind oile la păşune, păstorul
să nu înceteze să se folosească de fluierul cuvîntului, mai ales cînd vor să meargă la culcar
Căci de nimic altceva nu se teme lupul, ca de sunetul fluierului păstoresc. 2920.întîistătăt
orul nu trebuie să se umilească tot deauna fără judecată, nici să se înalţe totdeauna nebu ne
Ci să privească la Pavel, folosindu-se de amîndouă (II Cor. 10—13). Domnul a acoperit ochi
i celor călăuziţi faţă de lipsurile întîistătătorului. Iar acesta arătîndu-le lor pe acestea,
în ei necredinţa. 2921.Am văzut întîistătător, lăsîndu-se, dintr-o sme renie adîncă, sfătuit
ruri de fiii săi. Şi am văzut pe altul voind să le arate acelora, din mîndrie,. neînţeleapta
ui înţelepciune şi rîzînd de ei. 2922.Am văzut, e drept foarte rar, în cîte o împre jurare po
pătimaşi stăpînind peste cei nepă37)_____442 timaşi,
care ruşinîndu-se pe încetul de cei conduşi, au pus capăt patimilor lor. Aceasta cred că a
lucrat-o în ei plata celor mîntuiţi. Şi aşa stăpînirea lor pătimaşă li s-a făcut pricină de n
PITOLUL IX 2923.Să luăm aminte să nu risipim vreodată cele în cărcate în port, în largul mări
O ştiu aceasta cei încă nedeprinşi cu zgomotele din afară. 2924.Cu adevărat, mare lucru est
e a răbda cu hotărîre şi cu bărbăţie zăduful şi pacea şi tihna liniştirii şi a nu căuta împră
in afara co răbiei, sau a chiliei, cum caută corăbierii trîndavi, în vremea liniştită, scălda
în mare. Dar neasemănat mai mare lucru este a nu avea frică de zgomote, ci a rămîne, în vre
mea ciocăniturilor lor în inimă, petrecînd neclintit cu oamenii în afară şi cu Dumnezeu înă u

CAPITOLUL X 2925.Să-ți fie, o, minunatule, ceea ce se petrece la judecătoriile din afa
ră, pricină de gîndire la cele ale noastre: cine vine ca un osîndit la judecata înfricoşă toa
e şi adevărată a noastră, şi cine, nevinovat, sîrguindu-se spre lucrarea şi slujirea lui Dumn
zeu ? Căci sînt două sosiri contrarii şi au nevoie de judecăți po trivite lor 982. 2926.Intîi
de toate să fie întrebat cel vinovat, care au fost faptele lui după felul lor, pentru
două motive : 2927.Ed. 1970: «Să luăm aminte să nu risipim cele adunate în port, sau în timpu
liniştirii, în marea conducerii, sau cele adunate în obşte prin ascultare, să le pierdem
iarăşi în obşte». 2928.E sfătuit duhovnicul să primească la spovedanie ca la judecată, ■atît
păcate, cît şi pe cei nevinovați. 981. SF1NTUL 1OAN SCARARUL 443 ca prin mărturisire să se
simtă totdeauna împuns (în conştiință) şi să rămînă fără îndrăznire, şi ca, cunos-cînd ce răn
la iubirea noastră983. 45) Să nu uiți nici aceasta, o, preacinstite, precum ştii de fap
t. Să nu fie! Să fie judecate de voi şi locu rile şi chipul de viață nouă şi deprinderile cel
vino vați. Căci e o mare felurime şi deosebire în acestea. De multe ori cel mai slab e şi
cel mai smerit cu inima. De aceea trebuie să fie pedepsit şi mai uşor de către doftorii
duhovniceşti984. Iar ceea ce se cere pentru cel dimpotrivă, e vădit. CAPITOLUL XI 2929
.Nu e drept ca lupul să păzească oile, şi nu e neprimejdios ca cei pătimaşi să conducă peste
pă timaşi 985. 2930.Neplăcută privelişte este vulpea pentru păsări. Dar nimic nu e mai neplă
decît un păstor care se înfurie. Cea dintîi turbură păsările; al doilea turbură şi pierde su
le cuvîntătoare. 2931.Ia seama să nu cercetezi cu de-amănuntul lu crurile cele mai mici,
căci nu vei fi următor lui Dum nezeu 986. 2932.Cei ce au păcătuit în obşte, au păcătuit față
i din cei din obşte («de noi ceilalți») şi prin durerea mărturisirii să fie îndemnați la iubi
ață de aceia.

2933.«Cel ce dă certarea pentru sănătate, pedepseşte cu iubire. Iar cel ce caută răzbunare, a ieşit din iubire. Dumnezeu pedepseşte cu iubire, nu ca să se răzbune, să nu fie; ci caută să indece chipul său şi nu ţine mînie vreme tndelungată. Acest chip al iubirii e drept Şi riu în lină păti maş spre răzbunare». 2934.«Cine va fi curăţit de cel necurat ? Cum va apăra cel min adevărul? Şi cel rău în sine, cum va fi bun cu alţii?» 2935.«Nu sili pe cel ce nu te-a ascul at de la primul cuvînt, cu cearta, ci fă-ţi al tău cîştigul pe care 1-a aruncat el. Căci mai ult decît îndrep2936.Să ai şi tu pe Dumnezeu iconom şi întîistătător al tuturor celor din lău din afara ta, ca un cîrmaci prea bun. Şi tăindu-ţi prin El voia ta, te vei face şi tu fără gr ji, călăuzit numai de voia Lui. 2937.Trebuie să iei seama şi tu şi toţi şi la aceasta: nu cum a harul a rînduit să lucreze prin noi cele mai multe din credinţa celor ce vin la noi şi nu din curăţia noastră ? Căci mulţi din cei pătimaşi au făcut lucruri minunate în chipul ami 2938.Dacă «mulţi, spune, vor zice către Mine în ziua aceea, Doamne, Doamne, oare n-am pro orocit în nu mele Tău ?» şi celelalte (Mt. 7, 22), nu e de necrezut ceea ce s-a spus mai înainte. 2939.Cel ce şi L-a făcut pe Dumnezeu sieşi milostiv poate să-i facă bine pe cei bo lnavi, fără ca ei să simtă, şi într-un chip ascuns lor, dobîndind două lucruri mari: să se pă pe sine ferit de slava oamenilor, ca de o rugină, şi să facă pe cei miluiţi să mulţumească nu lui Dumnezeu. CAPITOLUL XII 53) Dă celor ce-şi fac drumul cu curaj şi bărbăţie, mîncări mai i şi mai vîrtoase; iar celor rămaşi în urmă, fie prin fire, fie prin voinţă, dă-le lapte, ca ce sînt încă prunci. Căci toată mîncarea e la vremea ei. tarea lui Iţi va fi de folos ţie ne enirea răului». Alta : «Luînd de la Dumnezeu slujba de a învăţa şi nefiind ascultat, întriste cuget şi nu te tulbura la arătare. Căci întristat de el, nu te vei număra cu cel ce nu te -a ascultat. Dar tulburîndu-te, vei fi certat pentru acelaşi lucru». Alta, a lui Marcu : «Primind slujba de a porunci, păzeşte treapta ta şi nu trece cu tăcerea cele ce trebuie , pentru faptul că ţi se împotrivesc. Căci pentru cei ce ascultă vei lua plată pentru virtut ea lor. Iar celor ce nu ascultă, să le ierţi toate şi vei lua la fel de la Cel ce a zis : «Iertaţi şi se va ierta vouă» (Le. 6, 37). SF1NTUL fOAN SCARARUL 445 2940.Aceeaşi mîncare l pricinuieşte adeseori unora rîvna, iar altora întristarea. Trebuie ţinut searna la

aruncarea seminței, de cele de față: de timp, de per soană, de calitate, de cantitate 98 7. 2941.Unii socotind ca nimic luarea asupra lor a grijii altora, au pornit să păsto rească sufletele fără jude cată ; şi cu toate că întreceau pe alții cu multă bogăție (în virt at cu mîinile goale, trecînd altora această purtare de grijă a acelora 988 . 2942.Precum există copii adevărați şi legitimi, şi al ții din a doua căsătorie, şi alții din slujnice şi curvie, aşa se cunosc multe feluri asemănătoare ale purtării de grijă a altora. Există o pur tare de grijă adevărată, o dăruire a sufletului pentru sufletul aproa pelui în toate. Şi exi stă o luare-asupră-şi numai a pă catelor mai înainte săvîrşite; şi alta, numai a celor fă cut eea. Şi există o purtare numai a poverii poruncilor proprii, din puținătatea puterii duh ovni ceşti şi din lipsa nepătimirii. Dar chiar în cea dintîi şi desăvîrşită, purtăm povara du ii voii989. 2943.Fiul legitim se cunoaşte cînd lipseşte tatăl. Aşa să înțelegi şi în cazul ce sub ascultare. Să ia seama întîistătătorul şi sa însemneze pe cei ce se împotrivesc 2944.«Soc că spune că nu trebuie vorbit cu toți care vin la învă țătură pentru a se împărtăşi de semin eşti la fel, nici a le da aceleaşi porunci, sau pedepse (certări); ci după persoană, timp, rîvnă şi după cantitatea şi calitatea păcatelor». 2945.Unii îşi pierd la conducere bogăția v loc să o sporeas că, umplîndu-se de slava deşartă şi de iuțime, şi trec altora prilejul de a bogăți. 2946.«Spune că sînt unii păstori care nu iau asupra lor povara judecă rii altora dint e cei ascultători, din lipsa desăvîrşirii. E aşa cum vedem şi acum la mulți, care nu iau asup a lor gîndurile călugărilor de sub con ducerea lor. Dar pe a poruncilor lor o suportă în o rice caz. Căci aceştia suportă judecata şi povara, ca unii ce s-au făcut pricinuitori ai vătă ii sau folosului celor supuşi, numai din poruncile ce li le-au dat». 987._____ _____446 în cuvînt şi lucrează împotrivă; şi să-i certe cu cele mai ele mustrări în fața unora mai mari, insuflînd şi altora frică prin ei, chiar dacă aceia s-ar simți greu muşcați de ocări. Căci mai de folos este înțelepțirea multora, decît păgubirea unu 7.Sînt unii care, din iubire duhovnicească, au primit poveri de ale altora peste put erea lor, aducîndu-şi aminte de cel ce a zis : «Mai mare dragoste ca aceasta nimeni nu are» (In. 15, 13) şi celelalte. Şi sînt alții, care primind de la Dumnezeu puterea purtării altora, nu s-au supus cu dulceață greutăților pentru mîntuirea fratelui. Şi eu i-am plîns pe aceştia ca pe

unii ce nu au avut dragoste. Iar despre cei dintîi am aflat spunîndu-se undeva: «Cel c
e-şi stoarce cinstiri de la cel nevrednic, gura mea este» (Ier. 15, 19); şi: «Să-ţi fie ţie d
pă chipul în care ai făcut». 2948.Iţi cer să iei aminte şi la aceasta : de multe ori păcatul
gîndul al întîistătătorului se judecă mai rău decît cel cu fapta al ascultătorului, dacă mai
e greşeala ostaşilor, decît porunca rea a conducă torului de oaste. 2949.Sfătuieşte pe ascul
tători să nu-şi mărturisească cele trupeşti şi desfrînate în amănunt. Iar celelalte pă cate s
inte noaptea şi ziua, după chipul lor amănunţit. 2950.Deprinde pe cei de sub ascultarea
ta să fie ne vinovaţi întreolaltă şi foarte înţelepţi faţă de draci. 2951.Să nu-ţi rămînă asc
legătu rile dintre ele. Căci scopul dracilor este să destrame pe cei sîrguitori, prin t
rîndăvie. 2952.Nu pregeta cînd ţi se cere să te rogi şi pentru cei cu totul fără grijă; roagă
pentru ca să fie mîntuiţi (căci aceasta este deocamdată cu neputinţă, dacă ei nu conlucrează)
ca să fie mişcaţi de Dum nezeu la sîrguinţă. 58) SF1NTUL 10AN SCARARVL 447 2953.Cei slabi să
u mănînce împreună cu ereticii, precum s-a spus în canoane. Cei tari în Domnul, dacă sînt pof
de cei necredincioşi cu credinţă şi vor voi să meargă la ei, să meargă spre slava lui Dumneze
2954.Nu te scuza cu neştiinţa: căci cel ce nu ştie şi face lucruri vrednice de pedepsire s
e va bate că nu a învăţat. CAPITOLUL XIII 2955.E ruşine păstorului să se teamă de moarte. Cîn
ere ascultarea, nu trebuie să existe frică de moarte. 2956.Caută, o, fericite, virtute
a fără de care nu va vedea nimenea pe Domnul şi fă pe fiii tăi să cîştige înainte de toate pe
a, izbăvindu-i pe ei cu totul de vederea oricărei feţe netede şi asemănătoare celor fe meieşt
. 2957.Felurile de vieţuire şi locuinţele tuturor celor de sub ascultarea voastră să fie d
eosebite după vîrstele

trupului. Căci nu trebuie a trimite pe cineva din port"°. 2958.Să nu punem peste nimen ea mîinile înainte de a fi ajuns la vîrsta înțelepciunii, legiuită potrivit lu mii, ca nu cu mva ridicînd pe vreunele dintre oile aflate în neştiință, acestea, ajungînd apoi la cunoştinț u poată răbda povara şi arşița, ci să se năpustească spre lume. Acest lucru nu va fi fără pri celor mai înainte hirotoniți. 2959.Cine este oare un astfel de iconom al darului lui Dumnezeu, ca, nemaiavînd nevoie de lacrimile, de suspinele şi de ostenelile sale, să se folosească de ele 990. «Vorbeşte de educarea şi primirea copiilor şi a altor tineri, ca să fie despărțiți după loc». 448_____;_____ fără cruțare că nezeu pentru curățirea altora ? 991 2960.Să nu încetezi vreodată să speli şi să cureți su fle tinate şi mai ales trupurile, ca să poți cere cu îndrăznire de la Conducătorul luptei cununi , nu nu mai pentru sufletele alor tăi, ci şi pentru ale celor străini. 2961.Am văzut pe neputincios curățind neputința al tui neputincios, folosindu-se de o îndrăzneală vrednică de audă pentru acela către Dumnezeu şi punînd su fletul său pentru alt suflet întru smerenie şi rin vin decarea aceluia vindecîndu-se pe sine însuşi. Şi am vă zut pe altul făcînd la fel din chipuirea de sine şi auzind certarea : «Doftore, vindecă-te pe tine însuți» (Le. 4, 23). 296 2.Este cu putință a se lipsi cineva de un bun, pen tru un altul mai mare, aşa cum cel ce a ocolit muce nicia a făcut-o nu din frică, ci pentru folosul celor ce se mîntuiau prin el "2. 2963.Există cîte unul care se predă pe sine necinsti rii, pentru cinstirea altora; acesta e socotit de mulți ca iubitor de plăceri sau ca amăgitor, deşi spune ade vărul. 2964.Dacă cel ce are cuvînt de folos şi nu-1 împăr tăşeşte cu îmbelşugare, nu va rămî , la ce mare primejdie nu trebuie să se aştepte, prietene, cei 2965.Nu e vorba de me ritele de care nu mai au unii nevoie, şi pe care Biserica le trece altora prin ind ulgențe, ca în Biserica romano-catolică, ci de lucrarea lor personală pentru trezirea al tora, de comunicarea directă dintre membrii Bisericii.

2966.«Vorbeşte de Grigorie Taumaturgul (Făcătorul de minuni), care a ales mai bine retra
gerea pentru ocrotirea altora dată lui de Dumnezeu, decît mucenicia». 991. SF1NTVL 1OA
N SCARARUL 449 ce pot, ca şi prin însăşi sîrgumța în fapte să se ostenească cu cei ce se oste
şi nu voiesc să o facă ? "3 2967.Izbăveşte şi tu, cel ce ai fost izbăvit de Dumne zeu. Mîntu
, tu cel ce ai fost mîntuit, pe cel dus la moarte, şi nu cruța nimic ca să răscumperi pe c
ei omorîți de draci 994. Căci aceasta e marea luptă îna intea lui Dumnezeu, mai presus de
toată lucrarea şi contemplarea oamenilor şi a îngerilor905. 2968.Cel ce spală şi curăță, cu c
tă lui de la Dumnezeu, întinăciunea altora şi, din cele prihănite, face daruri neprihănite p
e care le aduce lui Dumnezeu se dovedeşte împreună-lucrător al Puterilor netrupeşti şi înțele
re "6. Acesta şi numai acesta este lucrul 2969.Sfîntul Maxim : «Cel ce s-a împărtăşit de bună
la Dumne zeu e dator să le dea mai departe şi altora. «In dar ați luat, zice, in dar să d
ați» (Mt. 10, 8). Căci cel ce ascunde darul sub pămînt defăimează pe Domnul ca aspru, nefolos
nd virtutea, pentru cruțarea trupului. Iar cel ce vinde adevărul vrăjmaşilor, fiind dat
pe urmă pe față ca iubitor de slavă deşartă, se spînzură». Oricine poate şi deci oricine e da
parte la ostenelile şi la durerile altora şi să le uşureze. Aşa face fiecare prin sine pe
Hristos lucrător pentru alții. De la Hristos încoace nu mai poate spune nimeni: «Doamne
, om nu am». Toți 11 putem avea pe Hristos. Dar Hristos lucrează prin cei ce cred în El.
2970.Fiecare poate fi astfel un misionar al mîntuirii în Hristos. Fiecare II poate
face pe Hristos lucrător prin sine şi simțit de ceilalți. Nu se cade nimănui să rămînă specta
asiv la lucrarea preoților Bisericii. Toți sînt ostaşi angajați în luptă pentru Hristos; fiec
re are o armă duhovni cească cu care poate purta această luptă. 2971.A ajuta pe alții în num
ele lui Hristos şi prin aceasta a-L face pe Hristos însuşi lucrător prin noi față de alții, e
cea mai mare nevoință pe care o cere Dumnezeu de la noi. Ea împlineşte două lucruri deodată:
ajută pe alții şi propovăduieşte pe Hristos. Aşa se unesc în lucrarea creştinului dimensiune
rizontală şi cea verticală. 2972.Toate lucrurile şi persoanele sînt date nouă de Dumnezeu şi
re buie să I le întoarcem Lui, într-un dialog neîncetat al iubirii cu fapta. Dar noi am
murdărit darurile date nouă de Dumnezeu, prin gîndurile urite cu care le privim şi le fo
losim. Prin aceasta ne-am murdărit pe noi înşine şi întindem prin ele murdăria şi asupra alto
a. Iar Dumnezeu nu primeşte să-I întoarcem murdărite darurile Lui. El ne cere să I le aduc
em curate, să 993._____450_____.

de totdeauna al celor ce liturghisesc lui Dumnezeu "7. «Că toți cei dimprejurul Lui Ii vor aduce daruri», suflete (Ps. 75, 11). 2973.Nimic nu arată aşa de mult iubirea de o ameni şi bunătatea cea către noi a Făcătorului, ca a lăsa cele nouăzeci şi nouă de oi şi a că a rătăcită. Ia aminte, deci, o, minunate, şi arată-ți toată sîrguința, dragostea, căldura, gr gămintea către Dumne zeu pentru cel foarte rătăcit şi zdrobit. Căci unde sînt mari bolile şi ele, fără îndoială mari vor fi şi răs plătirile date. 2974.Să luăm aminte, să privim şi să fa totdeauna întîistătătorul trebuie să judece potrivit dreptății, ci să țină seama de neputință doi inşi judecați de către un preaînțelept judecător. Şi acesta 1-a declarat pe cel nedrept rept, pentru că era mai slab; iar pe cel drept 1-a osîndit ca nedrept, pen tru că era mai bărbătesc şi mai plin de tărie sufle tească. Aceasta, pentru ca să nu se facă dezbinare m i mare prin dreptate. Dar între patru ochi a spus fiecă ruia cele cuvenite lui şi mai ales celui bolnav sufle teşte. 2975.Cîmpul înverzit e potrivit pentru oi. Dar mai potr ivită e învățătura şi pomenirea morții ființelor cuvîntătoare, acestea putînd vindeca întinăc 76.Cercetează pe cei tari cu sufletul şi-i ceartă fără motiv de față cu cei slabi, ca să vind , prin leacul unuia, rana celuilalt şi să-i înveți pe cei moleşiți să se facă tari. facem dec fortul de a le curați şi de a ne curați, de a pune curăția noastră în ele. Dacă îmi dă cineva curată şi eu o murdăresc şi i-o întorc murdară, îl jignesc. Trebuie să o spăl, ca să i-o dau 97. Aceasta este Liturghia cosmică neîncetată, cerută de Dumnezeu : să ne aducem pe noi şi să i aducem pe toți şi unul pe altul curățiți, lui Dumnezeu, împreună cu toate cele dăruite de E SFtNTUL IOAN SCARARUL 451 2977.Nicăieri Dumnezeu, ascultînd o mărturisire, nu Se arată să o fi făcut cunoscută public, ca nu cumva să-i oprească pe cei ce se mărturisesc, prin dare a pe față a lor, şi aşa să-i facă de nevindecat în boala lor. 2978.De ne bucurăm de darul cun rii de mai îna inte, să nu spunem de mai înainte, celor ce au greşit, greşalele lor, ci ma i degrabă să-i îndemnăm prin vorba cu înțeles spre mărturisire. Căci şi prin mărturisirea lor i, li se pricinuieşte nu puțină iertare998.

Să-i învrednicim pe aceştia după mărturisire de mai mare îndrăzneală către noi şi de o mai ma
ire decît cea de mai înainte 999. Căci prin aceasta înain teză la o mare încredere şi dragos
e faţă de noi. Şi sîntem datori să ne arătăm lor chip de smerenie dusă pînă la culme; dar să-
ică faţă de noi 100°. Intru toate trebuie să fii răbdător faţă de ei, în afară de neascultare
le zise. 2979.Ia seama ca nu cumva smerenia ta peste tre buinţă să adune cărbuni de foc
asupra capului fiilor tăi1001. 2980.Ia seama de nu cumva vezi în ţarina ta vreun pom c
are face pământul neroditor, dar care ar putea să rodească în altă ţarină. Să nu ne ferim să
i pomi cu sfatul, în altă parte, printr-o apropiere iubitoare1002. 2981.Şi în mărturisire
se arată voinţa de a depăşi păcatul. Nu ajunge numai o părere de rău interioară. 2982.Să nu-i
-o situaţie jenantă pentru mărturisire. Dar să le acordăm remediile potrivite cu boala arăta
tă. 2983.Sau mai degrabă respect pentru remediile ce li le recomandăm. 2984.Cărbuni de f
oc ai osîndirii veşnice, pentru că smerenia noastră nu i-a făcut să se pocăiască. 2985.Uneori
poţi dezvolta în tine nişte virtuţi, dar cu cuvîntul poţi ajuta pe alţii să le dezvolte. Dar
ntru aceasta ai nevoie de o co muniune iubitoare cu alţii, ca să le poţi transmite dar
ul mare pe care îl ai tu faţă de acele virtuţi, pe care nu le poţi dezvolta în tine. De ex.
1000. 452_____ _ _ 2986.E cu putinţă ca întîistătătorul să lu
reze vir tutea fără primejdie, chiar şi în locuri mai nepotrivite, adică mai lumeşti şi mai i
bitoare de plăcere. 2987.Cînd doftorul propăşeşte în sănătatea sufle tească, nu are nevoie aş
lt de îngrijirea tru pească a celor bolnavi1003. 2988.Să ia seama întîistătătorul la primirea
tinerelor vlăstare; căci nu toată neprimirea şi alungarea e opri tă de Dumnezeu1004. 2989.
Nici un dar nu e aşa de bine primit de Dum nezeu de la noi ca acela de a aduce suf
lete cuvîntătoare prin pocăinţă1005. Căci toată lumea nu are un preţ deo potrivă cu al unui s
. Lumea trece, iar sufletul e nestricăcios şi rămîne. Drept aceea nu ferici pe cei ce ad
uc bunuri; ci fericeşte pe cei ce aduc lui Hristos oi

cuvîntătoare1006. pentru puterea cuvîntului, a slujirii, a învățăturii. Se poate înțelege şi emn dat unora de a se muta în altă parte. 2990.Cînd iradiază din duhovnic o mare curăție, nu are nevoie să impună fiului sufletesc prea multe osteneli de a o cîştiga şi el; din pilda lui iradiază putere şi în acela. 2991.Adică Dumnezeu nu cere să fie primit Ia călugărie oric ne cere aceasta. 2992.Toți trebuie să ne aducem pe noi înşine daruri lui Dumnezeu, dar şi unii pe alții, pentru că toți ne-am fost dați unii altora ca daruri de că tre Dumnezeu. In să nu ne putem aduce unii pe alții daruri lui Dumnezeu ca pe nişte obiecte, ci ca pe n işte subiecte, prin libertatea pe care ne-o sporim unii altora, şi îmbogățiți în legăturile î noi. Aducind pe alții ca daruri sau aducîndu-ne aceia pe noi, se aduc şi ei înşişi sau ne ad ucem şi noi înşine, dar îndemnați unii de alții. Rostul nostru este deci să ne îndemnăm la ac . Iar aceasta o facem îndemnîndu-ne unii pe alții să părăsim păcatele, pocăindu-ne. Căci păca este altceva decît un refuz al omului de a se aduce dar lui Dumnezeu. Iar la trezi rea pocăinței în alții avem fiecare un rol important, înfăptuit prin cuvîntul, dar mai ales p in pilda noastră. 2993.Acesta e preotul şi arhiereul adevărat, dacă slujba preoției şi arhie riei stă în a aduce daruri lui Dumnezeu pentru popor (Evr. 5, 1). Dacă e aşa, preotul îşi ex ercită lucrarea sa prin orice cuvînt, dai şi prin orice 1003. SFINTVL 1OAN SCARARUL 45 3 CAPITOLUL XIV 2994.Fă-ți arderile de tot fără prihană. Căci altfel nu te-ai folosit cu nim ic. 2995.Dacă trebuie să primim cuvîntul: «Se cădea să fie vîndut Fiul Omului; dar vai celui rin care a fost vîndut»- (Mc. 14, 21), tot aşa trebuie să primim şi lu crul dimpotrivă : se cade ca mulți să se mîntuiască şi, negreşit, cei ce voiesc; dar plata se va da celor prin ca re s-a făcut mîntuirea, după Domnul. 2996.Avem nevoie înainte de toate, o prea sfințite, d e puterea duhovnicească, pentru ca cei or pe care am pornit să-i călăuzim spre Sfintele Sfintelor, să căutăm să le arătăm pe Hristos, odihnindu-Se pe Masa cea de taină şi ascunsă. D ea, cînd îi vedem turburați şi strîmtorați de mulțimea gîndurilor ce voiesc să-i îm piedece (s în pridvorul intrării), să-i luăm de mînă ca pe nişte copii şi să-i izbăvim de mulțimea gîn 07. Iar dacă unii sînt foarte prunci sau neputincioşi, e de trebuință să-i luăm pe umerii

noştri şi să-i purtăm pînă ce vor ajunge la uşa intrării celei cu adevărat faptă pilduitoare,
are poate cîştiga un suflet pentru Hristos. El nu e preot numai la altar, cum se spu
ne uneori în timpul nostru. Dar mai ales vai de preotul care depărtează sufletele de l
a Hristos prin purtarea şi cuvintele lui! El s-a făcut slujitorul diavolului. Mai tr
ebuie observat că aci se deschide un larg cîmp de lucru pentru preoția generală, din car
e face parte orice credincios. 1007. Urcuşul duhovnicesc al credinciosului (sau al
călugărului) este asemănat cu înaintarea lui din pridvorul bisericii pînă în altarul ei, pe
asa căruia Se odihneşte Hristos, a Cărui odihnă se comunică şi lui prin Sfînta împărtăşanie,
unirea cu El. In pridvor cel ce a pornit să înainteze e tulburat de gîndurile lumeşti pr
ihănite, în tinda bisericii se leapădă de ele, în naosul bisericii contemplă rațiunile curate
ale lucrurilor (sau ale virtuților) şi ale persoanelor cu care se află împreună în rugăciune,
altar se uneşte cu Dumnezeu dincolo chiar şi -de contemplarea acestor rațiuni ale cel
or create, duse prin sfinți la unirea lor cu cele dumnezeieşti. 454_____
_____"' strimte. Căci acolo are loc toată îngustarea şi strîmto-rarea
. De aceea a şi scris careva despre ea: «Aceasta este osteneala înaintea mea, pînă ce voi
intra în locul cel sfînt al lui Dumnezeu» (Ps. 72, 16—17). 93) Am spus, o Părinte al Părinților
r, şi în cele de mai înainte despre acel părinte al părinților şi învățător al învățătorilor,
egime în înțelepciunea cea de sus, nefățarnic, mustrător, cu luare aminte la toate, înțelept,
gorîtor, cu sufletul luminos ; iar ceea ce era mai minunat dintre toate ale lui, e
ra că pe cei ce-i vedea că voiesc să se mîntuiască îi povățuia cerîndu-le mult, iar pe care-i
a ținînd la voia lor, sau avînd vreo împătimire, îi depărta în aşa fel de la lucrul de care e
imiți, ca toți să ia seama să nu-şi arate voia lor față de nimic din cele de care fuseseră al
. Mai spunea pururea-pomeni-tul şi aceasta: că e mai bine să fie alungat cineva din mînăst
ire, decît să fie lăsat să-şi facă voia lui. Căci cel ce-1 alungă îl face de multe ori mai sm
pe cel alungat şi, prin aceasta, să-şi taie singur voia lui. Iar cel ce pare să se poart
e cu aceştia cu iubire de oameni şi cu pogorămînt, îi face ca în ceasul morții să-1 blesteme,
pe unul ce mai degrabă i-a amăgit în loc să-i folosească. Acest mare păstor putea fi văzut d
pă rugăciunile de seară şezînd pe un tron (pe dinafară alcătuit din lemn, iar pe dinăuntru di
aruri duhovniceşti), ca un împărat, pe care-1 înconjura obştea cea bună şi adunată întreagă c
lbine înțelepte şi asculta cuvintele şi poruncile lui ca pe ale lui Dumnezeu. Şi unuia i s
e poruncea să rostească cincizeci, altuia treizeci, iar altuia o sută de psalmi înainte
de culcare; altuia i se poruncea să facă atîtea îngenuncheri, altuia, să doarmă şezînd ; altu
să citească un anumit timp; iar altuia, la fel să stea la rugăciune. SFINTVL 1OAN SCĂRARV
L 455 Pe lîngă aceasta a rînduit doi dintre frați ca supraveghetori, avînd să ia seama la înt
irile şi la lene-virile de peste zi şi să le oprească ; iar noaptea, la privegherile nec
uvenite şi la cele ce nu se pot preda scrisului. Dar nu numai atît, ci marele păstor rîn
duia şi în privința mîncării ceea ce i se potrivea fiecăruia. Căci nu era pentru toți o singu
etă, nici una asemănătoare, ci se rînduia fiecăruia alta, după starea lui. Unora le rînduia,
unul chivernisitor, una mai uşoară, altora, alta

mai zemoasă. Şi lucru minunat era că porunca se împlinea fără murmure, ca şi cînd ar fi ieşit gura lui Dumnezeu. Sub ascultarea vrednicului de pomenire se afla şi o lavră, în care cel-în-toate-desăvîr-şit trimitea din mînăstire pe cei puternici pentru liniştire. 2997.Să nu conduci, rogu-te, pe cei mai nevinovaţi la multe feluri de gînduri meşteşugite. Mai degr abă, condu-i şi pe cei cu gînduri de tot felul, la simplitate. Acesta e un lucru minun at. 2998.Cel ce s-a curăţit la culme, din nepătimirea lui la culme, se va folosi ca un dumnezeiesc judecător şi <ie o judecată aspră. Căci lipsa nepătimirii împunge inima judecăto ui şi nu-i îngăduie să pedepsească cum se cuvine şi să curăţe1008. 2999.Lasă fiilor, înainte moştenirea credin ţei nepătimaşă (nepătată) 1009 , şi a dogmelor binecre3000.Ed. 1970: «Se v osi de rigoare (axjJtpeict), adică nu va fi cu pogorământ în epitimiile impuse celui ce a greşit». Duhovnicul care are el însuşi viaţa foarte curată poate cere mai mult şi fiului să uhovni cesc ; dar cel ce nu e prea curat în viaţa sa, nu poate cere nici altuia prea mult. Pe de altă parte, duhovnicul cu o viaţă pilduitoare uşurează prin aceasta împlinirea ostenelilor ce le recomandă, de către cel ce se pocăieşte. 3001.«Credinţa nepătimaşă». Căci n ortodoxă nu e pro dusul unei patimi şi nu exprimă un Dumnezeu pătimaş şi dă puterea pentru d bîndirea nepătimirii. Căci ea e credinţa în Treimea ca structură supre mă a iubirii în Fiul l Dumnezeu care din iubire Se smereşte, întrupln1008._____456 . dincioase, ca să călăuzeşt i la Domnul nu numai pe fii, ci şi pe nepoţi, pe calea drepteicredinţe (a ortodoxiei n .tr.) ™º. 3002.Să nu te oprească mila de a pune pe tineri la strîmtoare, de a-i veşteji şi do estici, ca să te slă vească în vremea ieşirii (sufletului). 3003.Să-ţi fie chip, preaînţelept privinţa aceas ta, marele Moisi. Că n-a putut elibera pe ascultători de faraon, măcar că-l urmau cu supunere, pînă ce nu au mîncat azima cu ierburi amare (leş. 12). Azima e sufle tul care nu are ca punct de plecare voia sa. Căci aceasta îl poate umfla şi înălţa. Dar azim a e pururea smerită. Iar prin ierburi amare, să înţelegem cînd amă răciunea care vine din por ncă, cînd strîmtorarea ce se naşte din amărăciunea postului. 3004.Iar eu, Părinte al Părinţil rimiţîndu-ţi-le acestea, mi se pare că aud pe cel ce zice: -«Tu cel ce înveţi pe altul, nu te faci învăţătorul tău ?» (Rom. 2, 21). Dar acum, după ce am spus acestea, opresc cursul cu-

vîntului. CAPITOLUL XV Lauda chinoviarhului Raithului, alcătuită după istoria lui Moisi
">" Sufletul, unit cu Dumnezeu prin curăție, nu va avea nevoie de alt cuvînt pentru învățătur
deoarece poartă în sine Cuvîntul cel veşnic, ca învățător tainic, ca po-vățuitor şi luminător
te şi preasfindu-Se şi răstignindu-Se; e credința care are, de aceea, ca rod, sobornici-
tatea, străină atît de pasiunea individualistă, -cit şi de pasiunea dictatorială a unei sing
ure persoane, ambele rodul mîndriei. 3005.Dogmele păstrate rămîn tezaurul tradiției pentru
to-ate genera țiile. Ele nu sînt legate de un timp, ci au valoare netrecătoare. 3006.
Acest titlu e numai în P.G. 'In trad. Veniamin Costache şi în ed. 1970 nu e. Ed. lui P
ietro Trevisan, reproducînd textul din P.G., reproduce 1010. SF1NTVL IOAN SCARARUL
457 titul şi atotluminosul tău suflet de corifeu. Căci cunosc nu numai prin cuvînt, ci
prin lucrare şi cercare, prea curata lui cugetare, pierzătoare de fiare, strălucitoare
de smerenie, asemenea acelui mare Legiuitor. Fiindcă lui îi urmezi pas cu pas cu ce
a mai mare stăruință şi înaintezi pururea spre înălțime, puțin trebuind ca să-1 şi întreci, î
rednica de laudă curăție şi cununa neprihănirii, prin care ne putem apropia mai mult decît p
rin altele de Dumnezeu, Cel Prea Curat şi Dătătorul a toată nepătimirea şi Ajutătorul în ea,
Cel ce strămută prin aceasta la cer pe cei ce petrec încă pe pămînt. In acestea, ca într-o că
foc, asemenea iubitorului de curăție Ilie, suindu-te cu picioare neobosite, nu numa
i pe egiptean l-ai omorît1012 (leş. 2, 12) şi ai ascuns fapta biruitoare în nisipul smer
eniei, ci şi pe munte ai urcat şi pe Dumnezeu L-ai văzut prin viețuirea spinoasă şi greu de
străbătut, iar acolo te-ai bucurat de glasul dumnezeiesc şi de strălucirea luminii; ba încă ş
încălțămintea, adică tot acoperămîntul cel muritor, ai dezlegat-o şi apucîndu-1 de coadă, sa
tul la care ajunge, pe cel preschimbat din înger în balaur, l-ai aruncat ca într-un cu
ib al lui în groapa cea mai de jos, închizîndu-1 în întuneric; şi apoi ai biruit pe faraon10
13, pe cel înalt şi semeț, şi ai lovit pe egipteni şi pe întîii lor născuți i-ai omorît (care
mai mare faptă de biruință)10U. De aceea şi Domnul ți-a încredințat ție, ca celui neclintit,
rea fraților, pe care tu, povățuitorule, povățuindu-i fără frică i-ai izbăvit de faraon şi de
st titlu. Ed. 1970 continuă să dea tot capitolul XV din P.G. cu această introducere în c
ontinuarea cap. 100. Lui Ioan de Raith i-a fost trimisă întreaga scriere precum se v
ede la sfîrşitul capitolului XIV. 3007.«Adică pofta omenească». 3008.«Faraon numeşte mintea c
mîndră, pricinuitoare a căderii». 3009.Primele gînduri rele ce răsar, ca să nu treacă spre fa
1012. crarea murdară a cărămizilor de lut, dîndu-le mai departe întreaga cercare a focului
lui Dumnezeu şi a cu-răției norului, care stinge toată văpaia poftei. Dar

nu numai atîta, ci le-ai despărţit şi marea Roşie şi arzătoare (de care ne primejduim cei mai
mulţi, n. tr.) şi i-ai făcut biruitori şi purtători ai cununilor de biruinţă prin toiagul tău
rin priceperea pastorală, înecînd cu totul pe toţi cei ce-i urmăreau. Dar nu numai atît, ci
ai doborît şi pe Amalic al mîndriei, pe cel ce obişnuieşte să vină în calea învingătorilor, d
nţa asupra mării; l-ai doborît prin întinderea mîinilor, stînd în mijlocul făptuirii şi al co
laţiei (vederii) pentru poporul tău luminat de Dumnezeu. Ai biruit popoarele, i-ai u
rcat pe cei împreună cu tine pe muntele nepătimirii; ai aşezat preoţi; ai rînduit tăierea-împ
ur, ai arătat că fără curăţirea prin ea e cu neputinţă a vedea pe Dumnezeu; ai urcat la înălţ
întunericul, negura şi furtuna, adică întunecimea de trei ori întunecată. Te-ai apropiat de
lumina cu mult mai luminată, mai strălucitoare şi mai înaltă decît rugul. Te-ai învrednicit
e glas, te-ai învrednicit de vedere şi de proorocie. Ai văzut vieţuind încă aici, cele ce vo
r fi pe urmă, adică cea din urmă iluminare a cunoştinţei ce va fi. Ai auzit prin glas : «Nu
va vedea omul»- (leş. 23, 30). De aceea te-ai şi coborît în cea mai adîncă vale (a Horebului;
P.G. = a smereniei, n. tr.), din vederea lui Dumnezeu, aducînd tablele urcuşului în cu
noaştere şi avînd slăvită faţa sufletului şi a trupului. Dar vai de priveliştea facerii de vi
căci aceasta o face obştea mea), vai de sfărîmarea tablelor ! Apoi ce a urmat ? Ai luat
poporul de mînă, ai străbătut pustiul. Te-ai făcut poporului, înfierbîntat poate de văpaia fo
ui propriu, izvor de apă a lacrimilor prin lemn, adică prin răstignirea trupului împreună
cu SP1NTVL IOAN SCARARUL 459 patimile şi cu poftele lui (Gal. 5, 24) 1015. Ai bătut
război cu neamurile ce ţi-au ieşit în cale şi le-ai biruit, mistuindu-le cu focul Domnului
. Ai venit la Iordan (căci nimic nu mă împiedică de a prelungi puţin istoria), pe care l-a
i despărţit cu cuvîntul pentru popor şi apele dintîi le-ai dat mării sărate şi moarte, iar pe
le ale iubirii de mai sus le opreşti în ochii acestor izraeliţi înţelegători (spirituali) ai
tăi1016. Ai poruncit apoi să se aducă douăsprezece pietre, fie arătîndu-le chipul apostolil
or, fie dîndu-le să înţeleagă înfrîngerea celor opt neamuri şi patimi şi însuşirea celor patr
totcuprinzătoare. Ai lăsat apoi 3010.«Spune că poporului ce ardea de focul său, adică al pof
telor şi patimilor, i-a venit în ajutor Moise, prin lemnul crucii, adică prin greaua păt
imire şi prin răstignirea trupului, izvorîndu-le izvoare de lacrimi, după pilda faptei l
ui Moise, înţeleasă duhovniceşte». Alta : «Sînt două chipuri de suire pe cruce : unul este ce
l răstignirii trupului; al doilea, cel al urcării la contemplare. Cel dintîi vine din
libertate, al doilea se iveşte din lucrarea faptelor; acestuia nu i se supune mint
ea, dacă nu se supune mai întîi trupul. împărăţia minţii este răstignirea trupului şi mintea
upune lui Dumnezeu, dacă libertatea nu se va supune raţiunii». Adică mintea poate face t
rupul să se răstignească. Dar din «aceasta poate rezulta o mîndrie a minţii pe motiv că-şi po
stăpîni trupul. De aci trebuie să

se înainteze mai departe, adică mintea trebuie să se supună ea însăşi Cuvîntului lui Dumnezeu
l întrupat, adică sensului cel mai înalt al nevointei trupeşti care este unirea cu Dumne
zeu în iubire. Căci nici Hristos nu Şi-a răstignit numai trupul, ci prin răstignire S-a su
pus şi pe Sine ca om, lui Dumnezeu. Şi această simțire voieşte să o sădească şi în noi. Astfe
irea lui Moise prin întinderea mîinilor îşi găseşte, ca cea a orică ruia din noi, ultima împl
re în răstignirea lui Hristos. 3011.«Precum Iisus al lui Navi tăind Iordanul cu toiagul,
apele ce curgeau înainte le-a lăsat să curgă spre Marea sărată, numită Moartă, iar pe cele d
poi le-a oprit în ochii poporului, aşa şi tu, despărțind poporul şi pregătindu-1 să străbată
ceasta, lacrimile începătoare le-ai folo sit pentru amărăciunea şi sărătura patimilor şi le-a
nit cu ostenelile şi cu omorîrea plăcerilor. Căci nu mai era nevoie de ele după omorîrea ace
stora. Dar cele ale iubirii ce veneau după aceea, ca pricinuitoare de desăvîrşire, le-ai
oprit mai sus, sau le-ai făcut statornice, neclintite şi ne schimbate, prin harul d
e sus, în ochii ucenicilor tăi». 1015. 460_____ 1 cu
totul în urmă Marea cea Moartă şi neroditoare 1017. Ai venit la cetatea vrăjmaşului, unde trî
bițezi, prin rugăciune, în acest ciclu înşeptit al vieții omeneşti. Şi aşa ai surpat-o, birui
De aceea Ii cînți Ajutătorului tău nematerialnic şi nevăzut: * Săbiile vrăjmaşului au pierit
otul şi cetăți ai surpat» (Ps. 9, 6). Voieşti să spun şi lucrul cel mai de căpetenie şi mai t
ecît toate ? Te-ai suit la Ierusalim, la vederea păcii desăvîrşite a sufletelor. Vezi pe H
ristos, Dumnezeul Păcii. Pătimeşti împreună cu El, ca un bun ostaş. îți răstigneşti împreună
l cu patimile şi cu poftele lui, şi pe drept cuvînt, ca unul ce te-ai făcut şi tu dumnezeu
l lui faraon şi al întregii lui puteri duşmane. Te îngropi împreună cu Hristos şi cobori împr
cu El în iadul cuvîntării de Dumnezeu (al teologiei), al tainelor negrăite1018. Ai fost
uns cu miruri şi cu bune 3012.«Ai lăsat, zice, înapoi cele opt patimi ale răutății, în pîntec
eu nesăturat şi atotmîncător, în palatul împăratului patimilor». 3013.Tot urcuşul omului duho
sc se face cu Hristos şi în Hristos. «Iadul» are aci sensul abisului teologiei, care e p
rin excelență adînc nesfîrşit şi negrăit de taină, deci ascuns din acest punct de vedere, în
ec. însăşi coborîrea lui Iisus la iad are şi acest înțeles, reprezentînd coborîrea sau smeren
i fără sfîrşit, făcînd chiar prin aceasta să strălucească din ea lumina adevăratei Lui cunoa
iubire coborîtoare la nesfîrşit. Căci ştim că El coborînd la iad, l-a umplut de strălucire.
influența teologiei catolice, orientată spre justificarea unui creştinism în concurență cu
puterea lumească, ne-am obişnuit să atribuim lui Dumne zeu însuşirile firii noastre căzute;
ale puterii care vrea să se impună cu forța. Am pierdut în mare parte înțelegerea lui Dumnez
eu, a Cărui putere şi Împărăție e tocmai inversul acestei puteri de sens lumesc. Puterea Lui
stă în iubire, în blîndețe, în delicatețe, în smerenie. Acestea sînt adevăra tele puteri şi
are e atras omul autentic. Spre aceste înăl țimi tinde omenirea. Ele vor rezolva toate
problemele conviețuirii umane.

Ele vor instaura împărăția lui Dumnezeu. Desigur acestea îşi produc efec tul cînd omul se des hide iubirii coborîtoare. Smerenia e cea mai eficientă putere de transfigurare a omu lui, dar în acelaşi timp ea lasă libertatea la largul ei. Orice ridicare spirituală a omu lui făcută cu forța, nu e o ridicare reală a lui. In acest loc al «Scării» înălțimea apofatic identificată cu înălțimea smereniei. 1017. SFlNTUL 1OAN SCARARUL 461 miresme de către feme ile înrudite şi prietene, sau de către virtuți. Ai înviat (căci ce mă.împiedică să spun şi ac ată ce te afli şezînd şi în cer, la dreapta. O, furare prea lăudată a slavei!), ai înviat şi treia zi, după biruința asupra celor trei tirani, sau poate, ca să spun mai potrivit, după biruință asupra trupului, sufletului şi duhului; sau după curățirea celor trei părți ale etului, adică a patimii, a iuțimii şi a părții cugetătoare1019. Apoi, ai mers la Muntele Măsl nilor (că se cade a scurta cuvîntul şi a nu face tîlcuiri de prisos, mai ales ca-ți trimit em acest «Cuvînt» ție, care eşti plin de înțelepciune şi ne întreci în cunoştința tuturor cel i presus de noi). E Muntele despre care socotesc că un bun alergător suindu-se spre el zicea : «Munții cei înalți cerbilor» (Ps. 103,19), adică sufletelor, care ucid fiarele. L a acesta alergînd deci şi tu împreună (cu Hristos), ai ajuns la poale şi ai privit spre ce r (căci iarăşi aduc la cuvînt chipul Cuvîntului), binecuvîntînChenoticii protestanți din sec. X, pornind de la ideea unui Dumnezeu puternic în sens lumesc, au considerat chenoz a lui Hristos ca o renunțare a lui Hristos la atributele Sale proprii în timpul vieții pămînteşti. Dar smerenia săditä de Fiul lui Dumnezeu în firea omenească asumată nu e ceva co ar firii Sale dumnezeieşti, ci decurge din ea. Chenoza e arătarea lui Dumnezeu aşa cum e în Sine, în firea omenească, pentru restabilirea acesteia în chipul ei dumnezeiesc. D ar dacă e aşa, ea nu are ca temei al ei decît iubirea lui Dumnezeu. Coborîrea lui Hristo s la iad are şi ea sensul acestei prelungiri a chenozei fireşti a lui Dumnezeu pentr u a birui prin smerenie şi suprema învîrtoşare în rău a omului. 1019. «Patimă numeşte aci pof sfîntului Maxim : «înfrînează-ți iuțimea sufletului cu iubirea; vestejeşte pofta lui cu înfrî aripează cugetarea lui cu rugăciunea ; şi lumina minții nu se va întuneca niciodată». Cel ce ace astfel e în dialog vădit cu Dumnezeu prin rugăciune, neatras de poftă şi mînie spre lucr urile mărginite ale lumii. Simțirea prezenței lui Dumnezeu e o adevărată lumină în suflet. To ul se umple de sens în lumina prezenței străvezii a lui Dumnezeu, al Cărui apel la om se simte împreună cu necesitatea omului de a răspunde la apelul Lui. 462_____ _____: du-ne pe noi ucenicii şi ai văzut scara virtuților p usă înainte şi bine răzimată. Temelia ei tu ai aşezat-o ca un înțelept arhitect, prin harul l Dumnezeu dat ție; mai bine zis ai arătat-o în plinătatea ei, deşi îndemnîndu-ne, din smerita ugetare, pe noi cei simpli, ne-ai silit să-ți împrumutăm gura noastră întinată față de poporu nu e de mirare. Căci şi Moisi obişnuia, potrivit pildei istoriei, să se numească pe sine slab la grai şi zăbavnic la limbă. Tu însă, cunoscătorul tainic al celor negrăite, nu ştiu de de pornind,

ai ajuns la un izvor fără de apă şi plin în întregime de broaştele, mai bine zis de cărbunii pteni. Dar — de vreme ce nu mi se cade, ca lăsînd neisprăvit cursul «Cuvîntului» tău, să mă d lergăto-rule, spre cer, țesînd mai departe cele culese de la bunătatea ta — zicem că apropii ndu-te de munte şi ațintindu-te spre der cu ochiul tău cel sfînt şi punînd piciorul la poale , ai alergat iarăşi, ai alergat în sus, te-ai suit peste heruvimi, te-ai întins şi te-ai u rcat cu strigare, surpînd pe vrăjmaş. Şi păşind înainte mergi în frunte, mai bine zis ne pově e noi toți, încă şi acum, alergînd spre vîrful însuşi al cuvioasei scări şi unindu-te cu iubi r iubirea este Dumnezeu. LUI I SE CUVINE SLAVA. AMIN. CUPRINS

introducere.....
... 5 Inainte-privire a Sfintei «Scări»..... 31 Scara dum nezeiescului urcuş..... 41 Cartea despre nevoințe ..... 43 Cuvlntul I: Despre lepădarea de viața deşartă şi despre retragere 43 Cuvîntul II: Despre despătimire..... ..... 60 Cuvlntul IU: Despre înstrăinare..... . 66 Despre visurile care urmează pe începători..... 75 Cuvintul IV : Despre fericita şi pur urea pomenita ascultare . . . 77 Despre tilharul pocăit. Despre Isidor. Despre Lau rentie. Despre econom. Despre Avachir. Despre arhidiaconul Macedonie. Despre cuv iosul Acachie. Despre Ioan Savaitul sau Antioch Cuvlntul V : Despre pocăința cea făcută cu grijă şi deplin arătată, in care se vorbeşte şi despre viața sfinților oslndiți şi despre e..... 135 Cuvlntul VI: Despre pomenirea morții..... 156 Cuvlntul VII: Despre plînsul de-bucurie-făcător..... 164 Cuvlntul VIII: Despre neminiere şi blindețe..... 185 Cuvlntul IX : Despre ținerea de minte a răului..... 195 Cuvlntul X : Despre clev etire..... 199 Cuvlntul XI: Despre multa vorb ire şi despre tăcere . . . . 204 Cuvlntul XII: Despre minciună..... ..... 206 Cuvlntul XIII: Despre lenea sufletească..... 209 Cuvintul XIV : Despre pintecele atotlăudat şi tiran. 212 Cuvin/u/ XV : Despre curăția şi neprihănirea (castitatea) nestricăcioasă, agonisită de cei stricăcioşi prin osteneli şi sudor . . 221 Cuvlntul XVI: Despre iubirea de arginți şi despre neagonisire . . 249 Cuvîntu l XVII: Despre nesimțire, adică despre moartea sufletului înainte de moartea trupului. ..... 254 CUPRINSUL Cuvlntul XVIII: Despre somn şi desp re rugăciune şi despre cîntarea

In obşte .'..... 258 Cu
vîntul XIX : Despre privegherea trupească şi cum trebuie făcută aceasta.....
..... 260 Cuvlntul XX : Despre fri
ca laşă sau nebărbătească..... 264 Cuvlntul XXI: Despre slava deşartă cea cu multe chipu
i . . .267 Cuvîntul XXII: Despre mîndria cea fără de minte (fără stăpînire) 278 Cuvlntul XXII
spre gîndurile negrăite ale hulei . . . . 286 Cuvîntul XXIV : Despre blindeţea, simplitate
a şi nerăutatea, ago nisite prin sîrguinţa înţeleaptă şi nu naturale; şi despre viclenie.....
.....290 Cuvîntul XXV : Desp
re preainalta smerită-cugetare, pierzătoarea patimilor, ce se naşte în simţirea nevăzută . .
. . . 296 Cuvîntul XXVI: Despre deosebirea glodurilor, patimilor şi virtuţilor 317 Acel
aşi Cuvînt. Partea a II-ia. Despre dreapta socoteală bine deosebitoare.....
..... 347 Acelaşi Cuvînt. Partea a III-,a
. Cuprinsul pe scurt al tuturor celor mai înainte spuse.....
.....369 Cuvîntul XXVII: Despre sfinţita liniştire a trupului şi a sufletulu
i 378 Acelaşi Cuvînt. Despre felurile liniştirilor şi despre deosebirea lor.....
.....385 Cuvîntul XXVI
II: Despre fericita rugăciune, sfinţita maică a tuturor virtuţilor; şi despre înfăţişarea văz
vremea rugăciunii.....
....403 Cuvîntul XXIX: Despre nepătimire safu cerul pămîntesc şi despre desăvîrşirea şi învie
tului înainte de învierea cea de obşte.....
.....418 Cuvîntul XXX: Despre legătura treimii virtuţilor, a drag
ostei, a nă dejdii şi a credinţei..... .424 îndemna
re scurtă şi la fel de puternică la cele spuse mai înainte pe larg.....
.....432 Al cuviosului părinte Ioan
Scărarul Cuvîntul XXXI Către Păstor.....
.....438